POLIROM

Philippa Gregory

Prinţesa albă

BIBLIOTECA POLIROM

Autoarea bestsellerurilor *Surorile Boleyn*
şi *Moştenirea Boleyn*

Philippa Gregory

Prinţesa albă

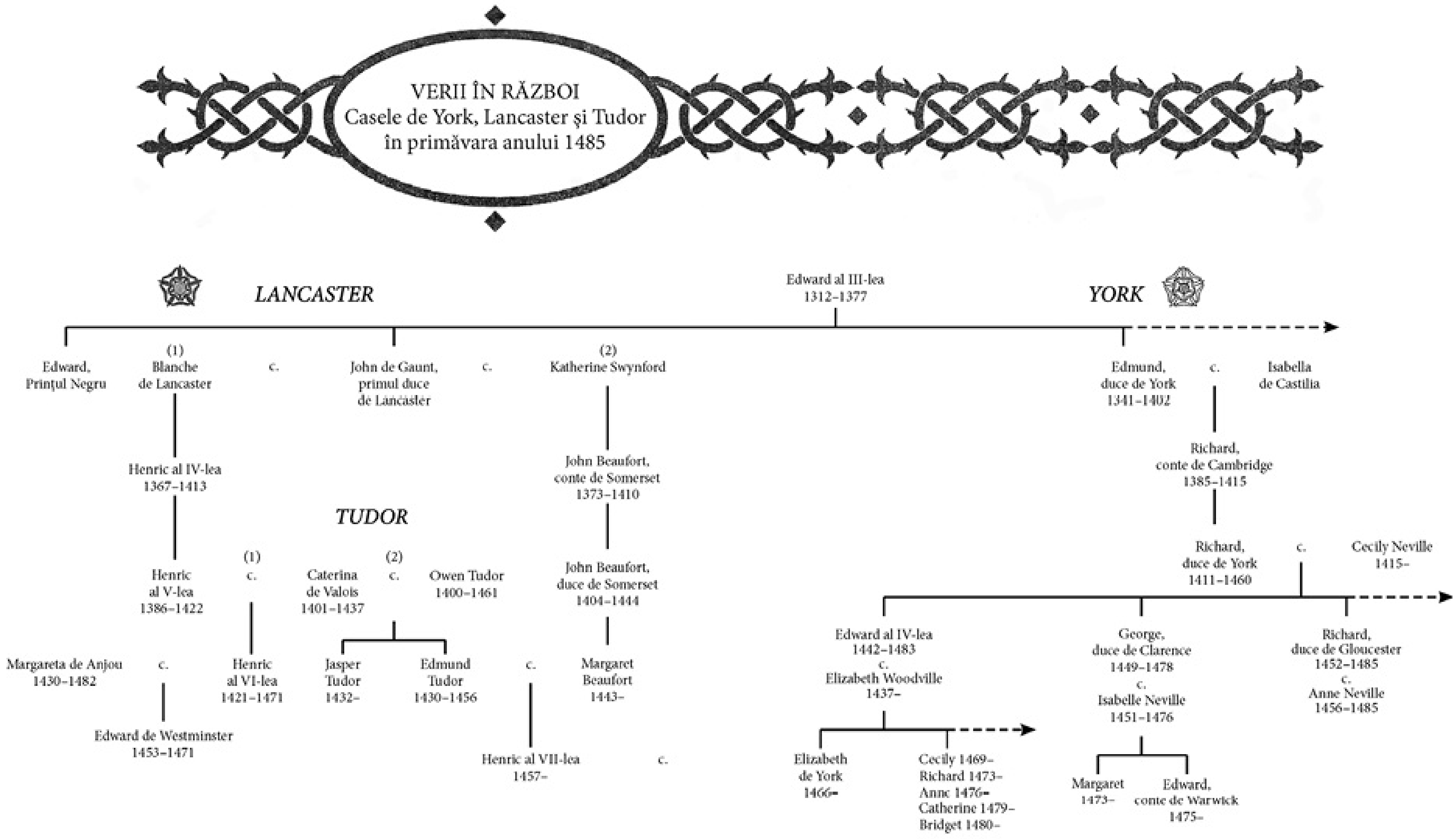
Traducere din limba engleză
de Anacaona Mîndrilă-Sonetto

POLIROM
2015

PHILIPPA GREGORY, una dintre cele mai renumite scriitoare britanice contemporane de ficţiune istorică, s-a născut în 1954, în Kenya. La vîrsta de doi ani, s-a mutat în Anglia împreună cu familia. A absolvit secţia de istorie a Universităţii din Sussex şi şi-a luat doctoratul în literatura secolului XVIII la Universitatea din Edinburgh. A lucrat o vreme ca jurnalist şi producător la radio BBC, însă pasiunea pentru istorie şi literatură a îndemnat-o să se dedice scrisului. Autoare prolifică, Philippa Gregory a publicat pînă în prezent peste douăzeci de romane, dintre care amintim: *Windeacre* (1987), *The Favoured Child* (1989), *A Respectable Trade* (1992), *The Other Boleyn Girl* (2001; *Surorile Boleyn*, Polirom, 2008, 2013), distins un an mai tîrziu cu premiul Parker Romantic Novel of the Year şi ecranizat de studiourile Miramax, *The Queen's Fool* (2003), *The Virgin's Lover* (2004), *The Constant Princess* (2005), *The Boleyn Inheritance* (2006; *Moştenirea Boleyn*, Polirom, 2009, 2014), *The Other Queen* (2008), *The White Queen* (2009; *Regina albă*, Polirom, 2010, 2014), *The Red Queen* (2010; *Regina roşie*, Polirom 2011, 2014), *The Kingmaker's Daughter* (2012; *Fiica eminenţei cenuşii*, Polirom, 2013), *Changeling* (2012; *Copilul zînelor*, 2013). Cărţile sale s-au bucurat de un succes răsunător în întreaga lume şi au fost deja traduse în foarte multe limbi.

Lui Anthony

1485
SCOȚIA
IRLANDA
Dublin
Wexford
Waterford
Sheriff Hutton
Stoke
Bosworth
Northampton
Londra
Blackheath
Exeter
Portsmouth
Insula Wight
Calais
FLANDRA
Antwerp
ȚĂRILE DE JOS
Malines
Tournai
Paris
BURGUNDIA
FRANȚA

VERII ÎN RĂZBOI
Casele de York, Lancaster şi Tudor
în primăvara anului 1485
LANCASTER
Edward al III-lea
1312–1377
YORK
Edward,
Prinţul Negru
(1)
Blanche
de Lancaster
c.
John de Gaunt,
primul duce
de Lancaster
c.
(2)
Katherine Swynford
Edmund,
duce de York
1341–1402
c.
Isabella
de Castilia
Henric al IV-lea
1367–1413
John Beaufort,
conte de Somerset
1373–1410
Richard,
conte de Cambridge
1385–1415
TUDOR
Henric
al V-lea
1386–1422
(1)
c.
Caterina
de Valois
1401–1437
(2)
c.
Owen Tudor
1400–1461
John Beaufort,
duce de Somerset
1404–1444
Richard,
duce de York
1411–1460
c.
Cecily Neville
1415–
Margareta de Anjou
1430–1482
c.
Henric
al VI-lea
1421–1471
Jasper
Tudor
1432–
Edmund
Tudor
1430–1456
c.
Margaret
Beaufort
1443–
Edward al IV-lea
1442–1483
c.
Elizabeth Woodville
1437–
George,
duce de Clarence
1449–1478
c.
Isabelle Neville
1451–1476
Richard,
duce de Gloucester
1452–1485
c.
Anne Neville
1456–1485
Edward de Westminster
1453–1471
Henric al VII-lea
1457–
c.
Elizabeth
de York
1466–
Cecily 1469–
Richard 1473–
Anne 1476–
Catherine 1479–
Bridget 1480–
Margaret
1473–
Edward,
conte de Warwick
1475–

Castelul Sheriff Hutton, Yorkshire, toamna anului 1485

Aş vrea să nu mai visez. Dumnezeule, cum aş vrea să nu mai visez!

Sunt nespus de obosită; nu-mi doresc decât să dorm. Aş vrea să dorm toată ziua, din zori şi până-n amurgul ce se aşterne în fiecare seară puţin mai devreme şi puţin mai trist. Peste zi, nu mă gândesc decât la somn. Noaptea însă, încerc doar să rămân trează…

Mă duc în odăile lui tăcute, oblonite, să mă uit la lumânarea din care se prelinge ceara în sfeşnicul de aur, arzând încet de-a lungul orelor sorocite, cu toate că el nu va mai vedea vreodată lumina. Servitorii aprind o lumânare nouă în fiecare zi, la amiază; fiecare ceas se topeşte puţin câte puţin, deşi pentru el timpul nu mai înseamnă nimic. Pentru el, aflat în beznă veşnică, încremenit în eternitate, timpul nu mai există, deşi asupra mea apasă atât de greu. Cât e ziua de lungă, aştept aşternerea lentă a înserării cenuşii şi dangătul de jale al clopotului vestind rugăciunea de seară, când pot să mă duc în capelă şi să mă rog pentru sufletul lui, cu toate că el nu va mai auzi nici şoaptele mele, nici psalmodierile îngânate de preoţi.

Pe urmă pot să merg la culcare. Dar când mă bag în pat, nu îndrăznesc să dorm, căci nu pot îndura visele ce vin. Îl visez pe el. Îl visez iarăşi şi iarăşi.

Toată ziua, am grijă ca faţa mea să zâmbească precum o mască, să zâmbească la nesfârşit, cu dinţii dezveliţi, cu ochii luminoşi, cu pielea ca un pergament întins din cale-afară, subţire ca hârtia. Am grijă ca glasul meu să sune limpede şi dulce, rostesc cuvinte fără înţeles şi câteodată, când mi se cere, chiar cânt. Noaptea mă prăbuşesc în patul meu de parcă m-aş îneca într-o apă întinsă, de parcă m-aş scufunda în adâncul ei, de parcă apa m-ar lua în stăpânire, furându-mă ca pe o sirenă. Preţ de o clipă, simt o mângâiere adâncă, de parcă, odată scufundată, durerea mea s-ar putea scurge, de parcă ar fi râul Lete, ai cărui curenţi au puterea de a aduce uitarea şi de a mă purta în peştera somnului; dar pe urmă vin visele.

Nu-i visez moartea – ar fi cel mai cumplit dintre coşmaruri dacă l-aş vedea căzând în luptă. Însă nu visez niciodată bătălia, nu-i văd ultima şarjă, drept în inima gărzii lui Henric Tudor. Nu-l văd spintecând în dreapta şi-n stânga ca să-şi croiască drum. Nu văd cum înaintează năvalnic oştirea lui Thomas Stanley, îngropându-l sub copitele cailor când e azvârlit din şa. Cu braţul ce ţine spada neputincios, doborât de şarja nemiloasă de cavalerie, strigând: „Trădare! Trădare! Trădare!“. Nu-l văd pe William Stanley ridicând de jos coroana lui şi aşezând-o pe capul altuia.

Nu visez nimic din toate astea şi-i mulţumesc lui Dumnezeu că-mi arată măcar atâta îndurare. Acestea îmi sunt gândurile neîncetate de pe timpul zilei, de care nu pot scăpa. Sunt reveriile sângeroase ce-mi umplu mintea în timp ce păşesc şi vorbesc senină despre căldura nefirească, despre uscăciunea pământului, despre recolta proastă de anul ăsta. Însă visele nopţilor mele sunt mai dureroase, mult mai dureroase, căci atunci visez că mă aflu în braţele lui şi că mă trezeşte cu o sărutare. Visez că ne plimbăm într-o grădină, ţesând planuri pentru viitor. Visez că sunt grea cu pruncul lui, îi simt palma caldă pe pântecul rotunjit, el îmi zâmbeşte încântat, iar eu îi făgăduiesc că vom avea un fiu, fiul de care are nevoie, un fiu pentru Casa de York, un fiu pentru Anglia, un fiu pentru noi doi. „Îl vom boteza Arthur“, spune el. „Îl vom boteza Arthur, asemenea lui Arthur din Camelot, îl vom boteza Arthur, pentru Anglia.“

Când mă deştept şi înţeleg că am visat iarăşi, durerea pare să fie mai cumplită în fiecare zi. Dumnezeule, cum aş vrea să nu mai visez!

Scumpa mea fiică Elizabeth,

Inima şi rugăciunile mele sunt cu tine, copilă dragă; acum însă, mai mult ca oricând, trebuie să joci rolul reginei care te-ai născut să fii.

Noul rege, Henric Tudor, îţi porunceşte să vii la mine, la palatul Westminster din Londra, şi să-ţi aduci surorile şi verişorii. Bagă de seamă: nu a tăgăduit logodna voastră. Mă aştept ca lucrurile să meargă înainte.

Ştiu că nu la asta ai nădăjduit, draga mea; dar Richard a murit şi partea aceea a vieţii tale s-a terminat. Henric e învingătorul, iar noi avem acum misiunea de a te face soţia lui şi regina Angliei.

Îmi vei da ascultare în privinţa încă unui lucru: vei zâmbi şi te vei arăta voioasă, ca o mireasă ce vine la logodnicul ei. O prinţesă nu-şi arată jalea în faţa întregii lumi. Te-ai născut prinţesă şi eşti urmaşa unui şir lung de femei curajoase. Ridică-ţi fruntea şi surâde, draga mea. Te aştept şi voi fi şi eu surâzătoare.

Mama ta iubitoare,

Elizabeth R
Regina văduvă a Angliei

Citesc epistola cu oarecare atenţie, căci mama n-a fost niciodată femeia care să spună lucrurile pe şleau şi orice vorbă a ei are mai multe înţelesuri. Mi-o imaginez în culmea bucuriei datorită noii şanse la tronul Angliei. E o femeie de neînfrânt; am văzut-o învinsă şi doborâtă, dar niciodată, nici măcar când a rămas văduvă, nici măcar atunci când durerea a adus-o la un pas de nebunie, n-am văzut-o umilă.

Îi înţeleg pe dată porunca de a mă arăta fericită, de a uita că bărbatul pe care-l iubesc e mort, azvârlit într-un mormânt anonim, de a făuri viitorul familiei mele modelându-mă cu forţa ca să devin soţia duşmanului său. Henric Tudor a venit în Anglia după ce şi-a petrecut toată viaţa aşteptând, şi a câştigat această bătălie, l-a înfrânt pe regele de drept, pe iubitul meu, Richard, iar acum eu fac parte, la fel ca Anglia însăşi, din prada de război. Dacă Richard ar fi câştigat bătălia la Bosworth – şi cine a crezut că n-o va câştiga? –, i-aş fi devenit regină şi soţie iubitoare. A căzut însă, răpus de săbiile trădătorilor, ale celor care au luat arma în mână şi au jurat să lupte pentru el. Trebuie să mă mărit cu Henric, iar cele şaisprezece luni minunate în care am fost iubita lui Richard, aproape regină, la curtea lui, iar el mi-a fost odorul inimii, vor fi date uitării. Chiar aş face bine să sper că vor fi date uitării. Va trebui să le uit şi eu.

Citesc scrisoarea mamei sub arcada casei de pază a marelui castel Sheriff Hutton, apoi mă întorc şi intru în sala cea mare, unde arde focul în căminul de piatră, iar aerul e călduţ şi înceţoşat de fumul lemnelor. Mototolesc foaia de hârtie şi o arunc în mijlocul buştenilor încinşi, privind-o cum arde. Orice aluzie la iubirea mea pentru Richard şi la făgăduinţele pe care mi le-a făcut el trebuie distrusă astfel. Am de ascuns şi alte taine, mai cu seamă una. Am crescut ca o prinţesă vorbăreaţă, la o curte deschisă, însufleţită de preocupări intelectuale, unde orice gând putea fi gândit, rostit şi scris; dar în anii scurşi de la moartea tatălui meu am căpătat deprinderile tăinuitoare ale unei spioane.

Ochii mi se umplu de lacrimi din pricina fumului de la foc, dar ştiu că plânsul n-are rost. Îmi frec obrajii şi merg să-i caut pe copii în odaia cea mare din vârful turnului de la soare-apune, ce le serveşte drept sală de studiu şi de joacă. Sora mea Cecily, care are şaisprezece ani, cântă cu ei în dimineaţa asta; urcând treptele de piatră, le aud glasurile şi bătaia ritmică a tamburinei. Când deschid uşa, ei se întrerup şi-mi cer să ascult un canon pe care l-au compus. Sora mea Anne, care are zece ani, a avut încă din fragedă pruncie cei mai buni preceptori; vara noastră, Margaret, de doisprezece ani, are ureche muzicală, iar fratele ei, Edward, de zece ani, are o voce curată, de sopran, dulce precum sunetul flautului. Îi ascult şi la

urmă îi aplaud.

— Acum am să vă dau o veste.

Edward Warwick, frăţiorul Margaretei, îşi ridică fruntea înnegurată de deasupra tăbliţei şi întreabă, oropsit:

— Doar nu pentru mine? Doar nu ai veşti pentru Teddy?

— Ba da, pentru tine, pentru sora ta, Maggie, pentru Cecily şi Anne. O veste pentru voi toţi. Aşa cum ştiţi, Henric Tudor a câştigat bătălia şi va fi noul rege al Angliei.

Aceşti copii sunt vlăstare regeşti; au chipul mohorât, dar sunt prea bine educaţi ca să scoată o vorbă de regret pentru unchiul lor Richard cel căzut. Aşteaptă doar să audă ce urmează.

— Noul rege Henric va fi un suveran bun pentru supuşii săi credincioşi, continui, simţind că mă dispreţuiesc pentru că repet vorbele rostite de sir Robert Willoughby când mi-a dat scrisoarea mamei. Şi a chemat toţi copiii Casei de York la Londra.

— Dar va fi rege, spune sec Cecily. Va fi rege.

— Bineînţeles că va fi rege! Cine altcineva? (Mă încurc în întrebarea ce mi-a scăpat fără voie.) El, fireşte! Oricum, a câştigat coroana. Ne va reda bunul nume şi ne va recunoaşte ca prinţese de York.

Cecily se bosumflă. În săptămânile de dinaintea plecării la luptă, regele Richard i-a dat poruncă să se mărite cu Ralph Scrope – aproape un nimeni – ca să se asigure că Henric Tudor n-o poate pretinde drept soţie, ca a doua alegere după mine. Ca şi mine, Cecily e prinţesă de York; căsătoria cu oricare dintre noi două îi dă bărbatului în cauză dreptul de a pretinde tronul. Eu am încetat să fiu atrăgătoare când au început bârfele cum că aş fi ibovnica lui Richard, iar Richard a înjosit-o şi pe Cecily, condamnând-o la o căsătorie de rang inferior. Acum, ea susţine că uniunea n-a fost consumată, că nu-i dă nici o importanţă, că mama va cere să fie anulată; dar probabil că e lady Scrope, soţia unui învins din tabăra York, iar când ni se vor reda titlurile regale şi vom redeveni prinţese, va fi nevoită să păstreze numele acestuia şi propria înjosire, chiar dacă nimeni nu ştie unde se află azi Ralph Scrope.

— Ştii, *eu* ar trebui să fiu rege, spune micul Edward, trăgându-mă de mânecă. Eu vin la rând, nu?

Mă întorc spre el şi-i răspund cu blândeţe:

— Nu, Teddy. Nu poţi fi rege. E adevărat că te tragi din Casa de York şi că unchiul Richard te-a numit cândva moştenitorul lui, dar el e mort, iar noul rege va fi Henric Tudor. (Îmi aud glasul tremurând când rostesc „el e mort“, aşa că trag aer în piept şi mai încerc o dată.) Richard a murit, Edward. Ştii, nu-i aşa? Înţelegi că regele Richard a murit? Nu mai poţi fi moştenitorul lui.

Se uită la mine cu o privire atât de goală, încât îmi zic că n-a înţeles absolut nimic, dar apoi ochii mari, căprui i se umplu de lacrimi; se răsuceşte şi continuă să copieze alfabetul grecesc pe tăbliţă. Îi privesc câteva clipe capul şaten, gândindu-mă că durerea lui animală, mută, e aidoma cu a mea, atâta doar că mie mi s-a poruncit să vorbesc fără încetare şi să zâmbesc cât e ziua de lungă.

— Nu înţelege, îmi spune Cecily cu glas scăzut, ca să n-o audă sora lui, Maggie. I-am spus-o toate, de nenumărate ori. E prea nerod ca să creadă.

Îi arunc o privire lui Maggie, care se aşază fără vorbă lângă fratele ei ca să-l ajute să alcătuiască literele, şi-mi zic că, pesemne, sunt tot atât de neroadă ca Edward, fiindcă nici eu nu pot să cred. Acum, Richard mărşăluia în fruntea unei armate de neînvins, alcătuită din cele mai măreţe familii ale Angliei; în clipa următoare ni s-a adus vestea că a fost înfrânt şi că trei dintre prietenii lui de încredere au stat neclintiţi pe cai şi l-au privit cum conduce şarja disperată ce i-a adus moartea, de parcă ar fi fost o zi însorită de turnir, de parcă ar fi fost spectatori, iar el – un cavaler îndrăzneţ şi întreaga situaţie, un joc ce se putea încheia oricum şi care merita riscul.

Clatin din cap. Dacă mă gândesc la el, îndreptându-se singur către duşmani, cu mănuşa mea ascunsă sub platoşă, în dreptul inimii, voi începe să plâng – iar mama mi-a poruncit să zâmbesc.

— Aşadar, plecăm la Londra! spun, de parcă ideea m-ar încânta. La curte! Vom locui iarăşi împreună cu milady mama, în Palatul Westminster, şi ne vom revedea surioarele, pe Catherine şi Bridget.

Auzind asta, cei doi orfani ai ducelui de Clarence ridică ochii şi Maggie întreabă:

— Dar Teddy şi cu mine unde vom locui?

— Poate că veţi sta şi voi împreună cu noi, răspund voioasă. Aşa cred.

— Ura! se bucură Anne.

Maggie îi spune încetişor lui Edward că plecăm la Londra şi că va putea călări tot drumul de la Yorkshire şi până acolo ca un mic cavaler. Cecily mă prinde de cot, strângându-mă cu putere, şi mă ia la o parte.

— Dar cu tine ce va fi? întreabă ea. Regele se va căsători cu tine? Va trece cu vederea ce ai făcut cu Richard? Totul va fi dat uitării?

— Nu ştiu, răspund îndepărtându-mă de ea. În ce ne priveşte, nimeni n-a făcut nimic cu regele Richard. Mai ales tu, sora mea, n-ai văzut nimic şi nu vei scoate nici o vorbă. În ce-l priveşte pe Henric, bănuiesc că toţi vrem să ştim dacă mă va lua sau nu de soţie. Dar numai el ştie răspunsul. Sau poate că-l ştiu doi oameni: el şi cotoroanţa aceea de maică-sa, care crede că poate hotărî în toate cele.

Pe Marele Drum de la Miazănoapte,
toamna anului 1485

Călătoria către miazăzi e uşoară pe vremea asta blândă de septembrie. Spun suitei noastre că n-avem temei să ne grăbim. E soare şi cald şi înaintăm pe distanţe scurte, căci copiii mai mici sunt pe ponei şi nu pot călări mai mult de trei ore fără să se odihnească. Eu sunt în şaua calului meu de vânătoare castaniu, pe care mi l-a dăruit Richard ca să pot călări alături de el. Mă bucur că am plecat şi că am părăsit Sheriff Hutton, castelul lui, din care plănuiserăm să facem un palat pe măsura celui de la Greenwich. Am abandonat grădinile în care ne-am plimbat împreună, sala cea mare, în care am dansat pe melodiile celor mai buni muzicanţi, şi capela în care m-a luat de mână şi mi-a făgăduit că mă va face soţia lui îndată ce se va întoarce de la bătălie. Cu fiecare zi ce trece, mă îndepărtez ceva mai mult de acele locuri şi trag nădejde să uit amintirile legate de ele. Încerc să-mi las visele în spate, dar aproape că le aud tropotind în urmă, ca nişte năluci stăruitoare.

Edward e încântat de călătorie: savurează libertatea Marelui Drum de la Miazănoapte şi-i face plăcere ca lumea care iese peste tot să vadă ce-a mai rămas din familia regală de York. De fiecare dată când mica noastră procesiune face popas, oamenii vin să ne binecuvânteze, îşi descoperă capul în faţa lui Edward, singurul moştenitor de York rămas, singurul băiat din spiţa York, deşi Casa noastră e înfrântă şi poporul a auzit că pe tron va urca alt rege – un galez pe care nu-l cunoaşte nimeni, un străin nepoftit sosit din Bretania sau Franţa sau de pe alte meleaguri de dincolo de Canal. Lui Teddy îi place să pretindă că e regele legitim şi că merge la Londra pentru încoronare. Se înclină şi face cu mâna, îşi scoate bereta şi le zâmbeşte oamenilor care ies zoriţi din case şi dughene când traversăm târgurile. Deşi îi spun în fiecare zi că mergem la încoronarea noului rege Henric, el uită îndată ce strigă cineva: „*À* Warwick! *À* Warwick!“. Maggie, sora lui, vine la mine în ajunul intrării în Londra, seara.

— Prinţesă Elizabeth, pot să-ţi vorbesc?

Îi zâmbesc. Mama bietei copile a murit la naştere, iar Maggie i-a ţinut loc de mamă şi de tată frăţiorului ei şi i-a condus casa aproape înainte de a-şi lepăda hainele scurte. Tatăl lor, George, ducele de Clarence, a fost executat în Turn la porunca tatălui meu şi la insistenţele mamei. Maggie nu vădeşte nici un semn de duşmănie, deşi poartă la gât un medalion cu o şuviţă din părul mamei sale, iar la încheietura mâinii are o brăţară de argint cu un mic pandantiv în formă de butoi, în amintirea tatălui. Apropierea de tron e întotdeauna periculoasă, iar ea o ştie chiar şi la doisprezece ani. Casa de York îşi mănâncă puii precum o pisică neliniştită.

— Ce s-a întâmplat, Maggie?

Fruntea ei mică e încreţită de încruntare.

— Mă tem pentru Teddy.

Aştept. Îi e soră devotată băieţelului.

— Mă tem pentru siguranţa lui.

— Ce-ţi trezeşte frica?

— E singurul băiat de York, singurul moştenitor, se destăinuie ea. Desigur că mai sunt şi alţi băieţi în familie, copiii mătuşii noastre Elizabeth, ducesa de Suffolk; dar Teddy e singurul fiu al vreunui bărbat din spiţa de York: tatăl tău, regele Edward, tatăl meu, ducele de Clarence şi unchiul nostru, regele Richard. Ei sunt morţi cu toţii.

Simt coarda familiară a durerii ce rezonează în mine când aud numele lui. Parcă aş fi o lăută cu strunele chinuitor de întinse.

— Da, rostesc. Da, sunt morţi cu toţii.

— De la cei trei fii de York n-a mai rămas nici un alt băiat. Edward al nostru e singurul.

Îmi aruncă o privire în care se citeşte nesiguranţa. Nimeni nu ştie ce s-a întâmplat cu fraţii mei, Edward şi Richard, care au fost văzuţi ultima oară jucându-se pe pajiştea din faţa Turnului Londrei, făcând cu mâna de la fereastra Turnului Grădinii. Nimeni nu ştie precis, dar toată lumea îi crede morţi. Eu, una, ţin în mare taină ceea ce ştiu – şi nu ştiu prea multe.

— Îmi pare rău, spune ea stingherită. N-am vrut să te tulbur…

— Nu face nimic, răspund, de parcă o discuţie despre dispariţia fraţilor mei n-ar fi o durere clădită deasupra altei dureri. Te temi că Henric Tudor îl va duce pe fratele tău în Turn, cum i-a dus regele Richard pe ai mei? Şi că nici el nu va mai ieşi de acolo?

Maggie îşi frământă rochia cu mâna şi exclamă:

— Nici măcar nu ştiu dacă ar trebui să-l duc la Londra! Să încerc să obţin o corabie şi să-l duc la mătuşa noastră Margaret, în Flandra? Dar nu ştiu cum. N-am bani să tocmesc o corabie. Şi nici nu ştiu pe cine să întreb. Crezi că asta ar trebui să facem? Să-l scoatem pe Teddy din ţară? Mătuşa Margaret l-ar păzi şi l-ar ocroti, din dragoste pentru Casa de York. Să procedăm aşa? Ştii cum trebuie făcut?

— Regele Henric nu-i va face rău. Cel puţin nu acum. Mai târziu, s-ar putea: când va fi statornicit ca rege, sigur pe tron, când oamenii nu vor mai sta cu ochii pe el, întrebându-se cum se va purta. Dar în următoarele câteva luni va încerca să-şi facă prieteni pretutindeni. A câştigat bătălia, acum trebuie să cucerească şi regatul. Nu ajunge că l-a omorât pe regele de dinaintea lui, trebuie să fie aclamat de popor şi încoronat. Nu va risca să aducă o jignire Casei de York şi tuturor celor care ne iubesc. O, sărmanul s-ar putea să fie nevoit să mă ia de soţie ca să le facă lor pe plac!

Ea zâmbeşte.

— Ai fi o regină încântătoare! O regină minunat de frumoasă. Şi atunci aş fi sigură că Edward e ferit de primejdii, căci l-ai putea face pupilul tău, nu? L-ai ocroti, nu? Ştii că nu e primejdios pentru nimeni. Am fi loiali amândoi spiţei Tudor. Ţi-am fi loiali ţie.

— Dacă devin vreodată regină, mă voi îngriji de siguranţa lui, îi promit, gândindu-mă câte vieţi atârnă de puterea mea de a-l face pe Henric să-şi respecte legământul de logodnă. Dar între timp, cred că puteţi veni la Londra, cu noi. Vom fi în ocrotiţi lângă mama mea. Ea va şti ce trebuie făcut. Va avea precis un plan pregătit.

Maggie şovăie. Între mama ei, Isabel, şi a mea a existat o vrăjmăşie, iar mai târziu Maggie a fost crescută de Anne, soţia lui Richard, care o ura pe mama ca pe o duşmancă de moarte. Întreabă cu glas abia auzit:

— Va avea grijă de noi? Mama ta va fi bună cu Teddy? Oamenii au spus mereu că e duşmanca familiei mele.

— Nici faţă de tine, nici faţă de Edward n-are pricină de vrăjmăşie, îi spun liniştitor. Îi sunteţi nepoţi. Facem parte cu toţii din Casa de York. Vă va ocroti aşa cum ne ocroteşte pe noi.

Asta o linişteşte; are încredere în mine, iar eu nu-i amintesc că mama a avut şi ea doi băieţi, pe Edward şi Richard, pe care i-a iubit mai mult ca pe ochii din cap – însă nu i-a putut feri de primejdii. Şi nimeni nu ştie unde sunt frăţiorii mei astă-seară.

Palatul Westminster, Londra, toamna anului 1485

La intrarea în Londra nu ne întâmpină nimeni să ne ureze bun-venit, iar când câţiva ucenici şi câteva precupeţe ne zăresc pe străzile înguste şi-i aclamă pe copiii Casei de York, escorta strânge rândurile în jurul nostru, ca să ne mâne cât mai repede cu putinţă în curtea Palatului regal Westminster, ale cărui porţi grele, din lemn se închid în urma noastră. De bună seamă, noul rege Henric nu vrea rivali în inimile locuitorilor capitalei pe care o numeşte a lui. Mama aşteaptă pe treptele de la intrare, în faţa uşilor mari, avându-le de o parte şi de alta pe surioarele mele: Catherine, de şase ani, şi Bridget, de patru ani. Sar fără ceremonie din şa şi mă trezesc în braţele ei. Îi simt parfumul bine cunoscut, de apă de trandafiri, şi mireasma părului; mă ţine strâns şi mă bate uşurel pe spate, iar eu izbucnesc în plâns, zguduită de hohote, de jalea pierderii bărbatului pe care l-am iubit cu atâta patimă şi a viitorului pe care îl plănuisem cu el.

— Linişteşte-te, spune mama cu fermitate şi mă trimite înăuntru cât timp îmi salută surorile şi verii.

Intră după mine cu Bridget în braţe, o ţine pe Catherine de mână. Anne şi Cecily dănţuiesc în jurul ei. Râde şi pare fericită şi mult mai tânără decât cei patruzeci şi opt de ani pe care-i are. Poartă o rochie albastru-închis, o cingătoare din piele albastră în jurul taliei subţiri, iar părul îi e strâns sub o bonetă din catifea albastră. Toţi copiii ţipă de bucurie în timp ce mama ne duce în odăile ei personale şi se aşază cu Bridget în poală, cerându-ne:

— Spuneţi-mi totul! Chiar ai mers călare tot drumul, Anne? Bravo ţie! Edward, dragul meu, eşti obosit? A fost cuminte poneiul tău?

Toţi vorbesc în acelaşi timp, Bridget şi Catherine ţopăie şi încearcă să-i întrerupă pe ceilalţi. Cecily şi cu mine aşteptăm să se potolească zarva, iar mama ne zâmbeşte; le oferă copiilor prune zaharisite şi bere slabă, iar ei se aşază în faţa focului, ca să-şi savureze bunătăţile.

— Şi fetele mele cele mari ce fac? întreabă ea. Cecily, iar ai crescut, jur că vei ajunge cât mine de înaltă! Elizabeth, draga mea, eşti palidă şi mult prea slabă. Dormi bine? Nu posteşti, nu?

— Elizabeth spune că nu e sigură că Henric o va lua de soţie, izbucneşte Cecily. Iar dacă nu se căsătoresc, ce se va alege de noi toate? Ce se va alege de mine?

— Bineînţeles că o va lua de soţie, răspunde mama calm. Fără doar şi poate. Mama lui mi-a vorbit deja. Îşi dau seama amândoi că avem prea mulţi prieteni în Parlament şi în ţară ca el să rişte să insulte Casa de York. E nevoit să se însoare cu Elizabeth. A făgăduit cu aproape un an în urmă, iar acum n-are libertatea de a alege. Căsătoria a făcut parte încă de la început din planul lui de invazie şi din înţelegerea cu susţinătorii lui.

— Dar nu e furios din cauza regelui Richard? insistă Cecily. Din cauza lui Richard şi a lui Elizabeth? Şi a faptelor ei?

Mama îşi întoarce chipul senin spre sora mea duşmănoasă.

— Nu ştiu nimic despre răposatul uzurpator Richard, spune ea, aşa cum ştiam că va face. Şi nici tu nu ştii. Iar regele Henric ştie şi mai puţin.

Cecily deschide gura, pare că vrea s-o contrazică, însă privirea rece a mamei o amuţeşte. Mama continuă calm:

— Deocamdată regele Henric ştie foarte puţine despre noul lui regat. Şi-a petrecut aproape toată viaţa pe meleaguri străine. Noi însă îl vom ajuta şi-i vom spune tot ce are nevoie să ştie.

— Dar Elizabeth şi Richard…

— Acela e unul dintre lucrurile pe care n-are nevoie să le ştie.

— Foarte bine, spune Cecily supărată. Numai că aici e vorba nu doar despre Elizabeth, ci despre noi toţi. Elizabeth nu e singura, cu toate că se poartă de parcă nimeni n-ar conta în afară de ea. Fraţii Warwick întreabă întruna dacă vor fi în siguranţă, iar Maggie se teme pentru soarta lui Edward. Şi cu mine cum rămâne? Sunt măritată sau nu? Ce se va întâmpla cu mine?

Şuvoiul de întrebări o face pe mama să se încrunte. Cecily s-a cununat în mare pripă, chiar înaintea bătăliei, iar mirele ei a plecat la luptă fără a apuca să împartă patul cu ea. Acum, desigur, el a dispărut, regele care a poruncit cununia e mort şi planurile tuturor s-au spulberat. Poate Cecily e din nou fată nemăritată sau văduvă – sau, poate, soţie părăsită. Nimeni nu ştie.

— Lady Margaret îi va lua de pupili pe fraţii Warwick. Are planuri şi pentru tine. A vorbit cu mare bunătate despre tine şi despre toate surorile tale.

— Lady Margaret va conduce curtea? întreb cu glas scăzut.

— Ce planuri? se interesează Cecily.

— Îţi voi spune mai târziu, când voi şti mai multe, îi răspunde mama, apoi mi se adresează: S-a dat poruncă să fie slujită în genunchi, să i se spună „Alteţă“ şi să i se facă plecăciunea pentru capete încoronate.

— Când ne-am despărţit, ea şi cu mine nu eram tocmai prietene la cataramă, mă strâmb eu cu dispreţ.

— Când vei fi măritată şi regină, ea îţi va face prima reverenţa, indiferent ce titlu îşi ia, replică simplu mama. N-are importanţă dacă te place sau nu: te vei căsători oricum cu fiul ei. (Se întoarce spre copiii mai mici.) Acum, să vă arăt odăile voastre.

— Nu stăm în apartamentele noastre obişnuite? întreb pe negândite.

Zâmbetul mamei e puţin forţat.

— Fireşte că nu mai locuim în încăperile regale. Lady Margaret Stanley a oprit pentru sine odăile reginei. Rubedeniile soţului ei, din neamul Stanley, au cele mai bune apartamente. Noi avem odăile de rangul al doilea. Ţie ţi s-a pregătit vechea odaie a lui lady Margaret. Se pare că ea şi cu mine am făcut schimb de locuri.

— Lady Margaret Stanley primeşte odăile reginei? întreb. Nu s-a gândit că mi se cuvin?

— Nu, cel puţin nu deocamdată, spune mama. Nu înainte de ziua în care vei fi cununată şi încoronată. Până atunci, ea e prima doamnă de la curtea lui Henric şi ţine să o ştie toţi. Se pare că a poruncit tuturor să o numească „milady mama regelui“.

— Milady mama regelui? repet straniul titlu.

— Da, răspunde mama, cu un surâs ironic. Nu-i rău, pentru o femeie care mi-a fost doamnă de companie şi care şi-a petrecut ultimul an înstrăinată de soţul ei, în arest la domiciliu, pentru trădare, nu crezi?

Ne mutăm în odăile de rangul al doilea din Palatul Westminster şi aşteptăm ca regele Henric să ne cheme în faţa sa. N-o face. Îşi ţine curtea la palatul episcopului Londrei, aproape de Catedrala St Paul, în inima capitalei, şi toţi bărbaţii cărora le dă mâna să pretindă că fac parte din Casa Lancaster ori că au sprijinit de mult, în taină, cauza spiţei Tudor dau năvală să-l vadă şi să ceară o recompensă pentru credinţa lor. Aşteptăm invitaţia de a fi prezentate la curte, însă ea nu soseşte.

Mama îmi comandă toalete noi, bonete care să mă facă să par şi mai înaltă, pantofi noi, care să se iţească de sub tivul rochiilor, şi-mi laudă înfăţişarea. Sunt bălaie, cum a fost şi ea, cu ochi cenuşii. Mama a fost fiica de o frumuseţe vestită a celui mai arătos cuplu din regat şi spune, cu o mulţumire calmă, că am moştenit trăsăturile armonioase ale familiei.

Pare senină, însă lumea începe să clevetească. Cecily spune că, deşi ne aflăm din nou în palatul regal, trăim în tot atâta singurătate şi linişte ca pe vremea când ne ascundeam în sanctuar. Nu mă obosesc s-o contrazic, dar se înşală. Se înşală foarte tare. Nu-şi aminteşte de vremea sanctuarului, aşa cum îmi amintesc eu; nu există nimic, *nimic* mai rău decât întunericul şi tăcerea, decât conştiinţa faptului că nu poţi ieşi şi teama că oricine poate intra. Ultima oară când am fost în sanctuar, n-am putut ieşi timp de nouă luni; mie mi-au părut nouă ani şi credeam că mă voi veştеji şi voi muri fără lumina soarelui. Cecily spune că ea, ca femeie măritată, nici măcar n-are ce să caute lângă noi, ci ar trebui să i se îngăduie să i se alăture soţului ei.

— Atâta doar că nu ştii unde se află, îi spun. Pesemne că a fugit în Franţa.

— Eu cel puţin am fost cununată, replică ea tăios. Nu m-am culcat cu un bărbat însurat cu alta. Nu m-am dedat la preacurvie. Iar el măcar n-a murit.

— Ralph Scrope de Upsall, i-o întorc usturător. Domnul Nimeni de Niciunde. Dacă reuşeşti să-l găseşti, dacă mai e în viaţă, n-ai decât să trăieşti cu el! Dacă te va vrea fără să i se spună că trebuie să te ia. Dacă va primi să-ţi fie soţ fără poruncă de la rege.

Ea pleacă umerii, îmi întoarce spatele şi spune în chip de apărare:

— Milady mama regelui va avea grijă de mine. Sunt fina ei. Ea e cea importantă, cea care hotărăşte acum în toate. Îşi va aduce aminte de mine.

Vremea e de-a dreptul nepotrivită pentru perioada asta a anului: prea însorită, prea senină, cu căldură prea mare peste zi şi umezeală prea mare peste noapte, astfel că nimeni nu poate dormi. Nimeni, în afară de mine. Deşi mă chinuie visele, nu mă pot împiedica să dorm. Mă cufund în beznă noapte de noapte şi visez că Richard a venit la mine râzând. Îmi spune că sorţii bătăliei au fost de partea lui şi că ne vom cununa. Îmi ia mâinile într-ale lui când protestez că mi s-a spus că Henric a câştigat; mă sărută şi spune că sunt o neghioabă, o neghioabă mică şi scumpă. Mă trezesc cu convingerea că e adevărat, dar realitatea mă izbeşte brusc, îngreţoşându-mă, când mă uit la pereţii odăii de culcare de mâna a doua şi la Cecily, cu care împart patul, şi-mi aduc aminte că iubitul meu zace mort şi rece într-un mormânt anonim, pe când ţara lui năduşeşte sub arşiţă.

Camerista mea, Jennie, care se trage dintr-o familie de negustori londonezi, îmi dă vestea că în casele aglomerate din inima capitalei bântuie o boală teribilă. Apoi îmi spune că doi dintre ucenicii tatălui ei s-au îmbolnăvit şi au murit.

— Ciumă? o întreb şi mă îndepărtez de ea pe dată.

Molima asta n-are leac; mă tem că Jennie o poartă cu ea şi că vântul fierbinte al ciumei va sufla peste mine şi ai mei.

— Ceva mai rău decât ciuma. Nimeni n-a mai văzut aşa ceva. Will, primul ucenic, a spus la micul dejun că-i e frig şi că-l dor toate, de parcă s-ar fi luptat cu bastonul toată noaptea. Tata i-a dat voie să se întoarcă în pat. Will a început să asude; curgea sudoarea pe el, avea cămaşa udă. Când mama i-a dus o ulcică cu bere, el i-a zis că arde tot şi că nu se poate răcori. A zis că se culcă, dar nu s-a mai trezit. Un flăcău de optsprezece ani! Mort într-o după-amiază!

— Avea ceva pe piele? întreb. Avea bube?

— Nici urmă de bube sau de spuzeală, insistă ea. Cum spuneam, nu-i ciumă. E o boală nouă. I se zice „boala năduşelii" – o molimă nouă, adusă de regele Henric pe capul nostru. Toată lumea spune că domnia lui a început cu moarte şi că nu va dura. A adus moartea cu el. Ambiţia lui ne va omorî pe toţi. Se zice că a intrat în ţară cu sudoare şi că va trudi ca să-şi păstreze tronul. E o boală Tudor, el a adus-o. E blestemat, aşa spun toţi. E toamnă, dar vremea e fierbinte, ca în toiul verii, şi vom năduşi toţi până vom pieri.

— Poţi să pleci acasă, îi zic neliniştită. Şi rămâi acasă, Jennie, până te convingi că eşti sănătoasă, la fel şi toţi cei din casa ta. Mama nu va vrea s-o slujeşti dacă în casa ta sunt bolnavi. Nu te întoarce la palat

până nu eşti sigură că boala te-a ocolit. Şi du-te acasă fără să treci pe la surorile mele sau pe la copiii Warwick.

— Dar n-am nimic! protestează ea. Şi boala asta doboară cu iuţeală. Dacă aş fi avut-o, m-aş fi prăpădit până să apuc să vă spun de ea. Câtă vreme sunt în stare să fac drumul de acasă până la palat, sunt sănătoasă.

— Du-te acasă, îi poruncesc. Voi trimite după tine când vei avea voie să te întorci.

Apoi mă duc s-o caut pe mama.

Nu e în palat, nici în umbra odăilor pustii şi oblonite ale reginei, nici pe aleile răcoroase ale grădinii; o găsesc însă aşezată pe un scăunel, la capătul dinspre larg al pontonului de la fluviu, ca să simtă adierea ce şopteşte pe deasupra apei şi să asculte plescăitul blând al valurilor pe lângă pilonii din lemn.

— Fiica mea! mă întâmpină ea când mă apropii.

Îngenunchez pe scânduri ca să-i primesc binecuvântarea, apoi mă aşez lângă ea, cu picioarele atârnate peste marginea pontonului. Din unde mă priveşte oglindirea mea de parcă aş fi o zeiţă a apei ce sălăşluieşte în adâncul unui râu şi aşteaptă să fie eliberată dintr-o vrajă, nu o prinţesă nemăritată, pe care n-o vrea nimeni. O întreb pe mama:

— Ai auzit de boala cea nouă din oraş?

— Da. Regele a hotărât că nu poate să ţină ceremonia de încoronare, riscând astfel să adune laolaltă nenumăraţi oameni care ar putea fi bolnavi. Henric va trebui să rămână doar un cuceritor, şi nu rege încoronat, timp de câteva săptămâni, până dispare boala. Mama lui, lady Margaret, pune să se facă rugăciuni speciale; bănuiesc că se pierde cu firea. Crede că Dumnezeu i-a călăuzit fiul până aici, dar acum trimite o molimă ca să-i pună la încercare tăria sufletească.

Ridic privirea spre ea, obligată să mijesc ochii din pricina cerului scăldat în lumină la apus, unde soarele coboară într-o mare de flăcări, promiţându-ne pe mâine încă o zi nefiresc de caldă.

— Mamă, e mâna ta aici?

Ea râde.

— Mă acuzi de vrăjitorie? Că am blestemat un popor cu un vânt al molimei? Nu, nu pot înfăptui aşa ceva şi chiar dacă aş avea o astfel de putere, n-aş folosi-o. Boala asta l-a însoţit pe Henric fiindcă i-a tocmit pe cei mai josnici oameni din lumea creştină să invadeze sărmana noastră ţară, iar aceştia au adus boala din cele mai întunecoase şi mai mizere temniţe franceze. N-a apărut prin vrajă, ci adusă de oşteni în marş. De asta a început în Ţara Galilor şi abia pe urmă a ajuns la Londra: a venit după el nu prin farmec, ci prin murdăria lăsată în urmă de soldaţii lui şi prin molipsirea bietelor femei pe care le-au siluit pe drum. Armata de ocnaşi a lui Henric e cea care a adus boala, deşi toţi o consideră un semn că Dumnezeu îi e potrivnic.

— Ar putea să fie şi una, şi alta? întreb. Şi boală, şi semn?

— E şi una, şi alta, fără îndoială. Se spune că regele a cărui domnie începe cu sudoare va trebui să trudească pentru a-şi păstra tronul. Boala adusă de Henric îi omoară prietenii şi susţinătorii de parcă ar fi o armă împotriva lor, a tuturor. Acum, că e triumfător, pierde mai mulţi aliaţi decât au pierit vreodată pe câmpul de luptă. Dacă n-ar fi atât de trist, m-aş amuza.

— Pentru noi ce înseamnă asta?

Mama priveşte în susul fluviului, de parcă apele lui ar putea să aducă un răspuns la picioarele mele.

— Încă nu ştiu, răspunde ea îngândurată. Nu-mi dau seama. Dar, dacă ar fi să se molipsească şi el de boală şi să moară, oamenii ar spune precis că a fost soarta hărăzită de Dumnezeu unui uzurpator şi ar căuta

un succesor la tron din neamul de York.

— Şi avem? întreb abia auzit, în susurul apei. Avem un moştenitor de York?

— Bineînţeles: pe Edward de Warwick.

Şovăi.

— Avem şi un altul? Mai apropiat chiar?

Tot fără să se uite la mine, mama înclină foarte uşor capul, a încuviinţare.

— Pe frăţiorul meu Richard?

Ea înclină capul iarăşi, ca şi cum n-ar vrea să-şi încredinţeze vorbele nici măcar vântului. Îmi scapă un icnet.

— E în siguranţă, mamă? Eşti sigură? Trăieşte? E în Anglia?

Mama clatină din cap.

— N-am primit veşti. Nu pot spune nimic cu siguranţă, în nici un caz ţie. Trebuie să ne rugăm pentru cei doi fii de York, prinţul Edward şi prinţul Richard, ca pentru doi băieţi pierduţi, până când ni se spune ce s-a ales de ei. (Îmi surâde, apoi continuă cu blândeţe.) Şi e mai bine să nu-ţi spun care mi-e nădejdea. Dar cine ştie ce va aduce viitorul dacă Henric Tudor moare?

— Nu poţi să-i doreşti moartea? întreb în şoaptă. Să-l laşi să moară de boala pe care a adus-o cu sine?

Ea întoarce capul, ca pentru a asculta glasul fluviului, şi spune sec:

— Dacă mi-a ucis fiul, poartă deja blestemul meu asupra lui. L-am blestemat amândouă pe ucigaşul băieţilor noştri, îţi aminteşti? Am rugat-o pe Melusina, zeiţa strămoaşă a familiei mamei mele, să ne răzbune. Mai ţii minte ce am spus?

— Cuvintele anume, nu. Îmi amintesc de seara aceea.

Atunci, mama şi cu mine, răvăşite de durere şi frică, închise în sanctuar, am primit vizita unchiului Richard, care ne-a spus că ambii ei fii, Edward şi Richard, iubiţii mei frăţiori, au dispărut din odăile lor din Turn. În seara aceea, mama şi cu mine am scris un blestem pe o foaie de hârtie, am împăturit-o în formă de bărcuţă şi i-am dat foc, apoi am privit-o cum arde şi pluteşte pe fluviu la vale.

— Nu-mi aduc aminte întocmai ce am spus.

Ea ştie cuvintele pe dinafară: cel mai crâncen blestem pe care l-a aruncat vreodată.

— Am spus: „Află că nu putem obţine dreptate pentru răul pe care ni l-a făcut cineva, aşa că venim la tine, mama noastră, şi încredinţăm adâncurilor tale întunecate acest blestem: celui care ne-a luat primul născut, să-i răpeşti primul născut".

Îşi întoarce privirea dinspre râu spre mine: are pupilele mărite, întunecate.

— Acum îţi aminteşti, cum stăm aşa, pe malul fluviului? Acelaşi fluviu?

Dau din cap că da.

— Am spus: „Băiatul nostru a fost răpit înainte să devină bărbat, înainte să devină rege, deşi s-a născut ca să fie şi una, şi alta. Aşadar, răpeşte-l pe fiul ucigaşului cât e copil, înainte să devină bărbat, înainte să-şi ia moştenirea în primire. Iar apoi răpeşte-i şi nepotul, iar când îl vei lua, moartea lui ne va da de ştire că e lucrătura blestemului nostru, plata pentru pierderea fiului nostru".

Mă trece un fior, simţind transa pe care mama o ţese în jurul nostru cu vorbele ei, ce cad abia auzite pe oglinda apei, precum ploaia.

— I-am blestemat fiul şi nepotul.

— O merită. Iar când fiul şi nepotul lui vor pieri şi nu-i vor rămâne decât fete, vom şti că el e ucigaşul băiatului nostru, al băiatului Melusinei, şi ne vom fi răzbunat.

— Ceea ce am făcut a fost îngrozitor, spun cu îndoială. Un blestem cumplit aruncat asupra unor moştenitori nevinovaţi. E cumplit să doreşti moartea a doi băieţi nevinovaţi.

— Da, încuviinţează liniştită mama. Într-adevăr. Şi am făcut-o fiindcă şi nouă ne-a făcut cineva acelaşi

lucru. Acel om îmi va cunoaşte durerea când îi va muri fiul şi apoi nepotul şi nu-i va mai rămâne decât o fată care să-l moştenească.

Oamenii au şoptit întotdeauna în ascuns că mama practică vrăjitoria; într-adevăr, mama ei a fost judecată şi condamnată pentru folosirea magiei negre. Numai ea ştie cât crede în ele, numai ea ştie de ce e în stare. Când eram mică, am văzut-o invocând o furtună cu ploaie şi am privit cum se umflă apele fluviului, măturând armata ducelui de Buckingham şi revolta acestuia odată cu ea. La vremea aceea am crezut că mama a înfăptuit totul cu un fluierat. Mi-a povestit despre ceaţa pe care a făurito cu răsuflarea ei, într-o noapte friguroasă, care a ascuns oştirea tatălui meu, aşa încât el s-a năpustit asupra duşmanului din negura de pe vârful dealului, luându-l prin surprindere şi nimicindu-l cu sabia şi cu vremea rea.

Oamenii cred că mama are puteri nepământene pentru că bunica mea se trăgea din Casa regală a Burgundiei, a cărei strămoaşă a fost Melusina, vrăjitoarea apei. O auzim pe Melusina cântând când îi moare un vlăstar. Am auzit-o eu însămi; e un sunet pe care nu-l voi uita: o chemare blândă, rece, care a răsunat noapte de noapte. Apoi, fratele meu nu s-a mai jucat pe pajiştea Turnului, obrazul lui palid a dispărut de la fereastră şi l-am jelit ca pe un băiat dus dintre noi.

Câte din acestea sunt făcătura mamei şi câte rezultatul norocului pe care pretinde că şi l-a făurit singură e un mister, poate chiar şi pentru ea. Fireşte, zice că întâmplările norocoase sunt vrăji. În copilărie, credeam că mama e o făptură fermecată, cu puterea de a chema apele Angliei să-i facă voia; acum însă, văzând înfrângerea familiei noastre, pierderea fiului ei şi situaţia jalnică în care ne aflăm, îmi spun că, dacă se foloseşte într-adevăr de vrăji, nu se pricepe din cale-afară de bine.

Tocmai de asta nu mă surprinde că Henric nu moare, deşi boala adusă de el în Anglia îi răpune, aproape în aceeaşi lună, pe lordul primar al Londrei, apoi pe succesorul său, ales la repezeală, precum şi pe şase membri ai Consiliului Capitalei. Se spune că în fiecare casă din oraş a pierit cineva, iar căruţele pentru morţi huruie pe străzi noapte de noapte, ca şi cum ar fi an de ciumă, unul foarte prost.

Când vremea rece a alungat molima, trimit după Jennie, camerista mea, dar nu se întoarce la lucru, fiindcă a murit şi ea: toată suflarea din casa ei s-a molipsit de friguri şi a murit în răstimpul dintre rugăciunea de dimineaţă şi cea de seară. Nimeni n-a mai pomenit morţi atât de fulgerătoare; norodul cârteşte pretutindeni, cu glas scăzut, împotriva noului rege a cărui domnie a început cu un alai de care funerare. Abia la sfârşitul lui octombrie Henric hotărăşte că pericolul a dispărut şi că poate chema nobilimea mare şi mică a regatului să se adune la Abaţia Westminster, pentru încoronarea lui.

Doi crainici ce poartă stindardul Beaufort, cel cu poarta-ghilotină, şi o duzină de străjeri îmbrăcaţi în culorile Casei Stanley bat cu putere la uşa cea mare a palatului, ca să-mi dea de ştire că lady Margaret Stanley din familia Stanley, milady mama regelui, îmi va face mâine cinstea unei vizite. Mama înclină capul la auzul veştii şi spune încet – ca şi cum am fi de obârşie prea nobilă ca să ridicăm glasul – că vom fi încântate s-o primim pe Alteţa Sa.

Îndată ce crainicii pleacă şi uşa se închide în urma lor, ne cuprinde agitaţia: ce rochie să îmbrac?

— Verde-închis, spune mama. Trebuie să fie verde-închis.

E singura culoare neprimejdioasă pentru noi. Albastrul-închis e culoarea regală de doliu, dar nu trebuie să las nici măcar o clipă impresia că-l jelesc pe iubitul meu de viţă regească, adevăratul monarh al Angliei. Roşul-închis e culoarea martiriului, însă câteodată îl poartă târfele, ca pielea lor să pară de un alb imaculat. Nu vrem să trezim în mintea severă a straşnicei lady Margaret nici una din aceste asocieri. Nu trebuie să creadă că unirea cu fiul ei, prin căsătorie, e un chin pentru mine şi vrem să uite clevetirile cum că am fost ibovnica lui Richard. Galbenul-închis ar merge, dar cui îi stă bine în galben? Violetul nu-mi place şi, oricum, e o culoare prea regească pentru o fată smerită, a cărei unică speranţă e căsătoria cu regele. Rămâne verdele-închis; întrucât e culoarea Casei Tudor, alegerea nu poate fi decât prielnică.

— Dar n-am nici o rochie verde-închis! exclam. Şi nici nu-i timp să-mi fac una.

— I-am făcut una lui Cecily, răspunde mama. O vei purta pe aceea.

— Şi eu cu ce mă îmbrac? protestează revoltată Cecily. Să vin cu o rochie veche? Sau nici nu mă voi arăta? Se va întâlni doar Elizabeth cu ea? Noi, celelalte, trebuie să ne ascundem? Vrei să rămân în pat toată ziua?

— De bună seamă, nu e nevoie să fii prezentă, spune mama aspru. Dar, cum lady Margaret e naşa ta, vei purta rochia albastră, iar Elizabeth o poate îmbrăca pe cea verde, a ta. Vei face un efort, un efort deosebit, de a fi drăguţă cu sora ta în timpul vizitei. Fetele urâcioase nu plac nimănui, iar mie nu-mi trebuie o asemenea fiică.

Deşi e furioasă, Cecily se duce tăcută la cufărul cu veşminte, îşi scoate rochia nouă, verde, o scutură şi mi-o dă.

— Îmbrac-o şi vino în odăile mele, îmi cere mama. Va trebui să desfacem tivul.

Îmbrăcată cu rochia verde, cu tivul lăsat şi garnisit cu o panglică nouă, subţire, din fir de aur, aştept în sala de primire din apartamentul mamei sosirea lui lady Margaret. Aceasta vine cu barca regală, aflată acum mereu la dispoziţia ei; toboşarul bate ritmul pentru vâslaşi şi stindardul ei flutură vesel la prova şi la pupa. Aud scrâşnetul paşilor suitei pe pietrişul aleilor din grădină, apoi pe sub fereastră, apoi bocănitul tocurilor metalice ale cizmelor răsună pe pavajul curţii. Uşile duble sunt deschise larg, iar ea traversează holul şi intră.

Mama, surorile mele şi cu mine ne ridicăm şi-i facem o reverenţă, ca între egali. Adâncimea reverenţei a fost greu de hotărât. Cea pe care i-o oferim e undeva la mijloc; lady Margaret ne răspunde cu una superficială. Deşi acum i se spune simplu „lady Grey“, mama a fost regina încoronată a Angliei, iar această femeie a slujit-o ca doamnă de companie. Chiar dacă lady Margaret se preumblă acum pe fluviu cu barca regală, fiul ei încă n-a fost încoronat rege. Deşi îşi spune „milady mama regelui“, coroana Angliei n-a fost încă aşezată pe creştetul lui: a înşfăcat doar diadema purtată de Richard peste coif, iar acum trebuie să-şi aştepte încoronarea.

Închid ochii preţ de o clipă, cu gândul la diadema de aur aşezată pe coif şi la ochii căprui, zâmbitori ai lui Richard, privindu-mă prin vizieră.

— Voi vorbi cu domniţa Elizabeth singură, îi spune lady Margaret mamei, fără să-şi dea osteneala să o salute.

— Alteţa Sa prinţesa Elizabeth de York vă poate duce în odaia mea personală, răspunde dulce mama.

O iau înainte. Simt cum mă iscodeşte cu privirea, din spate, în timp ce merg şi devin dintr-odată atentă la propriu-mi port. Mă tem că îmi legăn şoldurile sau că-mi mişc trufaş capul. Deschid uşa, intru în odaia personală a mamei şi mă întorc cu faţa spre lady Margaret, care se aşază în jilţul cel mare fără a fi poftită.

— Te poţi aşeza, îmi spune.

Aleg un scaun aflat faţă-n faţă cu ea şi aştept. Îmi simt gâtul uscat. Înghit anevoios şi sper să nu bage de seamă. Ea mă cercetează cu privirea din cap până în tălpi, de parcă aş cere să fiu tocmită în casa ei; apoi îmi zâmbeşte cu încetineală şi îmi vorbeşte:

— Eşti norocoasă în ce priveşte înfăţişarea. Mama ta a fost mereu o frumuseţe, iar tu îi semeni: bălaie, zveltă, cu pielea ca o petală de trandafir, şi minunăţia aceea de păr bogat, auriu şi arămiu totodată. Fără doar şi poate, vei avea copii frumoşi. Te mândreşti şi azi cu înfăţişarea ta? Tot înfumurată ai rămas?

Nu spun nimic; ea îşi drege glasul şi-şi aminteşte motivul vizitei.

— Am venit să-ţi vorbesc între patru ochi, ca prietenă. Ne-am despărţit în relaţii proaste.

Ne-am despărţit ca două precupeţe, dar la vremea aceea eram sigură că iubitul meu îl va ucide pe fiul ei şi mă va face regina Angliei. Numai că s-a întâmplat pe dos: fiul ei mi-a ucis iubitul, iar soarta mea se

află acum pe de-a-ntregul în mâinile ei albe, încărcate de inele.

— Regret, îi spun cu făţărnicie simplă.

— Şi eu, răspunde ea, luându-mă prin surprindere. Îţi voi fi soacră, Elizabeth. Fiul meu te va lua de soţie, în ciuda a toate.

Străfulgerarea de mânie pe care vorbele astea o trezesc în mine n-are nici un rost. Suntem înfrânţi, speranţa mea de a fi fericită şi o regină a Angliei iubită a fost călcată sub copitele cailor soldaţilor aflaţi sub stindardul Stanley, comandaţi de soţul ei. Înclin capul.

— Mulţumesc.

— Îţi voi fi o mamă bună, continuă ea cu sinceritate. Când vei ajunge să mă cunoşti, vei descoperi că am multă iubire de dăruit şi că am înclinaţia loialităţii. Sunt hotărâtă să fac voia Domnului şi sunt încredinţată că Dumnezeu te-a ales să-mi fii noră, soţia fiului meu şi… (Glasul îi devine şoptit, pe măsură ce e cuprinsă de reverenţă la gândul destinului meu, al făgăduinţei divine făcute spiţei Tudor.) …mama nepotului meu.

Înclin iarăşi capul, iar când ridic privirea, văd că-i străluceşte chipul: e de-a dreptul transfigurată.

— Când eram aproape o copilă, mi s-a încredinţat menirea de a-l aduce pe Henric pe lume, şopteşte ea, ca şi cum s-ar ruga. Am crezut că voi muri de durere, eram sigură că mă voi sfârşi. Am ştiut atunci că, dacă supravieţuiesc, eu şi copilul vom avea un viitor măreţ, cum nu se poate mai măreţ. El va fi regele Angliei, iar eu îl voi aşeza pe tron.

Expresia ei extatică, asemenea celei a unei călugăriţe care îşi descrie chemarea, are ceva nespus de mişcător.

— Am *ştiut*, continuă ea. Am ştiut că i-a fost menit să devină rege. Iar când te-am cunoscut, am ştiut că eşti sortită să-i naşti fiul. (Îşi aţinteşte asupra mea privirea intensă.) De asta am fost atât de aspră cu tine, de asta m-am înfuriat atât de tare când am văzut că te abaţi de la drumul drept. De asta n-am putut *suporta* văzând că te îndepărtezi de rangul tău, de menirea ta, de chemarea ta.

— Credeţi că am o chemare? întreb în şoaptă – într-atât de convingătoare e lady Margaret.

— Vei fi mama următorului rege al Angliei, declară ea. Trandafirul roşu cu alb, un trandafir fără spini. Vei avea un fiu şi-l vom boteza Arthur al Angliei. (Îmi ia mâinile într-ale ei.) Acesta ţi-e destinul, fiica mea. Te voi ajuta.

— Arthur…

Repet cu uimire numele pe care Richard îl alesese pentru fiul pe care spera să-l zămislim împreună.

— E visul meu, spune ea.

A fost şi visul nostru. O las să-mi ţină mâinile, nu mi le retrag.

— Dumnezeu ne-a adus laolaltă, rosteşte ea cu toată sinceritatea. Dumnezeu mi te-a adus şi-mi vei dărui un nepot. Vei aduce pacea în Anglia, vei fi pacea care pune capăt războiului între veri. Vei fi o făuritoare de pace, Elizabeth, şi Dumnezeu însuşi te va binecuvânta.

Uluită de vedenia ei, îmi las mâinile în strânsoarea fermă şi n-o contrazic.

Nu-i povestesc mamei cele petrecute între mine şi milady mama regelui. Ea ridică din sprâncene, mirată de atâta discreţie, dar nu-mi pune întrebări. Îmi cere doar o confirmare:

— N-a spus nimic care te-a făcut să crezi că s-a răzgândit în privinţa logodnei.

— Dimpotrivă, m-a asigurat că ne vom căsători. Planul merge înainte. A promis să-mi fie prietenă.

Ascunzându-şi surâsul, mama se mulţumeşte să spună:

— Câtă amabilitate! E îndatoritoare.

Aşa se face că aşteptăm, cu oarecare încredere, să primim invitaţia la încoronare şi să fim poftite la garderoba regală, spre a ni se lua măsurile pentru rochii. Mai ales Cecily îşi doreşte cu disperare toalete noi şi şansa ca lumea să ne considere iar cele cinci prinţese de York. Numai după ce Henric va anula legea dată de Parlament, care a declarat căsătoria părinţilor noştri o înşelătorie bigamă, iar pe noi, bastarde, vom putea să purtăm din nou hermina şi diadema. Încoronarea lui Henric va fi primul nostru prilej, de la moartea lui Richard încoace, de a apărea în lume drept ceea ce suntem cu adevărat: prinţese de York.

Sunt sigură că vom asista cu toatele la încoronarea lui; şi totuşi nu primim nici o invitaţie. Sunt convinsă că va vrea ca viitoarea lui soţie să-l privească primind coroana pe cap şi luând sceptrul în mână. Chiar dacă nu e deloc curios să mă vadă, cum e posibil să nu dorească să-şi demonstreze triumful în faţa noastră, fosta familie regală? De bună seamă, va vrea să mă vadă în clipele lui de glorie supremă.

Mă simt mai mult o prinţesă adormită dintr-un basm cu zâne, decât femeia promisă de soţie noului rege al Angliei. Da, locuiesc în palatul regal, dorm întruna dintre cele mai bune odăi de culcare, sunt slujită cu respect, chiar dacă nu în genunchi, cum ar trebui slujită familia regală. Însă duc o viaţă retrasă: fără curte, fără mulţimea obişnuită a linguşitorilor, prietenilor şi solicitanţilor, fără să-l văd pe rege. Sunt o prinţesă fără coroană, o logodnică fără logodnic, o mireasă care nu ştie data nunţii.

Dumnezeu ştie că am fost cunoscută cândva ca logodnica lui Henric. Pe când era un pretendent la tron şi se afla în exil, a jurat chiar în Catedrala Rennes că e regele Angliei şi că eu îi sunt mireasă. Numai că asta era, desigur, pe vremea când îşi strângea oastea pentru invazie şi-şi dorea cu disperare sprijinul Casei de York şi al tuturor susţinătorilor noştri. Acum, după ce a câştigat bătălia şi şi-a trimis oştenii la casele lor, poate că vrea să se elibereze şi de promisiune, ca de o armă ce i-a fost necesară atunci, dar care nu-i mai face trebuinţă.

Mama s-a îngrijit să ni se croiască rochii noi; suntem îmbrăcate desăvârşit toate cinci, prinţesele de York. Dar nu mergem nicăieri şi nu ne vede nimeni; nici nu ni se spune „Alteţă“, ca unor prinţese, ci „milady“, de parcă am fi odrasle bastarde, născute dintr-o căsătorie bigamă, iar mama n-ar fi regină văduvă, ci văduva unui cavaler de ţară. Situaţia noastră nu e cu nimic mai avantajoasă decât a lui Cecily, a cărei căsătorie a fost anulată între timp, însă fără a i se oferi un alt soţ. Cecily nu e lady Scrope, dar nici nu poartă un alt titlu. Suntem fete fără nume, fără familie, fără siguranţă – şi fetele de felul acesta n-au viitor.

Am crezut că mi se vor da înapoi rangul de prinţesă şi averea, iar apoi voi fi cununată şi încoronată alături de Henric, printr-o singură ceremonie măreaţă. Însă tăcerea îmi dă de înţeles că Henric nu e un mire înflăcărat.

Nu primim vorbă de la garderoba regală, să mergem să ne luăm rochiile pentru procesiunea de încoronare. Maestrul de ceremonii nu ne cere voie să vină la palat ca să ne înveţe dansul pentru cina de încoronare. Toate cusătoresele şi garderobierele din Londra muncesc zi şi noapte la rochii şi bonete – dar nu pentru noi. Nu vine nici un trimis al lordului şambelan, să ne dea instrucţiuni despre procesiune. Nu suntem invitate să ne petrecem în Turnul Londrei noaptea de dinaintea ceremoniei, după datină. Nu ni se tocmesc cai pentru drumul de la Turn la Abaţia Westminster, nu vin dispoziţii cu privire la ordinea de precădere din ziua respectivă. Henric nu trimite daruri, cum ar trebui să facă un mire. De la mama lui nu soseşte nici măcar o vorbă. În locul zarvei, al agitaţiei şi al potopului de instrucţiuni ce se bat cap în cap, de la un rege nou şi de la o curte nouă, dornică să arate bine, stăruie o tăcere ce devine tot mai sesizabilă cu trecerea zilelor.

— Nu vom fi invitate la încoronare, îi spun liniştit mamei între patru ochi, când vine să-mi ureze noapte bună în odaia de culcare pe care o împart cu Cecily. E limpede, nu?

— Nu cred că vom fi invitate, răspunde ea clătinând din cap.

— Cum e cu putinţă să nu mă aibă lângă el?

Mama se duce încet la fereastră; privind cerul întunecat al nopţii şi luna argintie, spune sec:

— Cred că Tudorii nu vor un alai din neamul de York lângă tron, atât de aproape de coroană.

— De ce nu?

Mama zăvorăşte obloanele, ca pentru a alunga lumina argintie ce o scaldă, împrumutându-i o strălucire nepământeană.

— Nu ştiu precis de ce. Dar, dacă aş fi mama lui Henric, n-aş vrea ca odrasla mea, un pretendent, un uzurpator, rege doar prin dreptul câştigat în bătălie, să-şi ia în stăpânire coroana alături de o prinţesă de sânge din familia regală, iubită de popor şi, în plus, o frumuseţe. Pe lângă orice altceva, nu mi-ar plăcea cum ar părea din afară.

— De ce? El cum arată? o întreb.

Mama îl condamnă printr-un singur cuvânt.

— Banal. E foarte, foarte banal.

Treptat, înţelegem toate – chiar şi Cecily, care speră cu înflăcărare, aproape până-n ultima zi – că noul rege va fi încoronat singur şi că nu vrea să mă aibă – tulburător de frumoasă şi cu sânge regesc adevărat în vine – alături, la altar. Nu vrea nici măcar ca noi, fosta familie regală, să fim martore când el pune mâna pe coroana purtată de bărbatul pe care l-am iubit şi, înaintea lui, de tatăl meu.

Nu primim vorbă nici de la Henric, nici de la mama lui, lady Margaret Stanley, pentru a ni se confirma această hotărâre şi, cu toate că eu şi mama ne gândim să-i scriem lui lady Margaret, nu putem îndura umilinţa de a ne ruga de ea să participăm la încoronare sau să mi se stabilească ziua nunţii.

— În plus, dacă ar fi să particip la încoronare ca regină văduvă, ordinea de precădere m-ar aşeza înaintea ei, remarcă mama răutăcios. Poate că de asta nu suntem invitate. Toată viaţa a văzut numai spatele meu, la toate marile ocazii. N-a putut niciodată să privească altfel decât de după boneta şi vălul meu. A păşit în urma mea în fiecare încăpere din palatul ăsta, iar mai apoi a păşit în urma Annei Neville, cât a slujit-o ca doamnă de companie. La încoronarea Annei s-a aflat în spatele ei, ducându-i trena. Poate că lady Margaret simte că e rândul ei să fie prima doamnă şi vrea să vină altcineva în urma ei.

— Dar eu? întreabă cu speranţă Cecily. I-aş duce eu trena. I-aş duce bucuroasă trena.

— N-o vei face, răspunde scurt mama.

Henric Tudor stă la Palatul Lambeth până la încoronare; dacă ar ridica privirea de la micul dejun, mi-ar vedea fereastra din Palatul Westminster, pe malul celălalt al fluviului. Dar se vede că nu vrea să ridice privirea, nu e curios să-şi vadă mireasa necunoscută, căci tot nu-mi trimite vorbă. În ajunul încoronării, seara, se mută în Turnul Londrei, cum cere tradiţia. Va sta în apartamentele regale şi va trece în fiecare zi pe lângă uşa odăii în care au fost văzuţi fraţii mei pentru ultima oară, va călca în fiecare zi pe pajiştea unde fratele meu exersa trasul cu arcul la ţintă. Poate un om să facă asta fără să simtă un fior pe şira spinării, fără să zărească chipul palid al băiatului întemniţat care ar fi trebuit să fie încoronat rege? Mama lui nu vede o umbră plăpândă pe scară? Când îngenunchează în strana regală din capelă nu aude ecoul slab al unui glas subţiratic de băiat, rostind rugăciunile? Cum pot cei doi Tudori să urce scara de piatră strâns răsucită a Turnului Grădinii fără a ciuli urechea la uşa de lemn, ca să audă glasurile a doi băieţei? Iar dacă ascultă vreodată, nu vor auzi negreşit rugăciunile murmurate ale lui Edward?

— Henric va căuta, spune cu înverşunare mama. Le va pune întrebări tuturor celor care i-au păzit, fie şi o clipă. Va vrea să ştie ce s-a ales de prinţi şi va trage nădejde să afle ceva, să găsească pe cineva care poate fi mituit ca să iasă în faţă şi să facă o acuzaţie ori poate fi convins să mărturisească – orice, numai să poată da vina pe Richard. Dacă reuşeşte să aducă dovada că Richard i-a omorât pe prinţii noştri, atunci

poate să-şi justifice urcarea pe tron, căci ei sunt morţi, şi să-l declare pe Richard tiran şi regicid. Dacă Henric izbuteşte să facă dovada morţii lor, cauza lui e câştigată.

— Mamă, sunt gata să jur pe viaţa mea că Richard nu i-a vătămat, spun cu sinceritate. Ştiu că Richard mi-ar fi spus, dacă ar fi făcut-o. O ştii şi tu. Te-ai convins în seara în care a venit să te întrebe dacă tu i-ai scos pe amândoi din Turn, pe furiş, nu-i aşa? El nu ştia nici unde se află, nici ce s-a ales de ei. Se gândea că, poate, sunt la tine. Bag mâna în foc că n-a ştiut niciodată. De fapt, neştiinţa îl chinuia. La urmă, nici nu ştia pe cine să numească moştenitor. Îşi dorea cu disperare să fie sigur.

Privirea mamei e dură.

— O, da, nu cred că Richard i-a ucis pe băieţi. Sigur că o ştiu. Nu v-aş fi dat în grija lui, pe tine şi pe surorile tale, dacă l-aş fi crezut în stare să facă rău copiilor propriului său frate. Şi totuşi l-a răpit pe prinţul nostru Edward în drum spre Londra. L-a omorât pe fratele meu Anthony, care a încercat să-l apere. L-a închis pe Edward în Turn şi a făcut tot posibilul să-l ia şi pe fratele lui mai mic, Richard. Nu i-a omorât în taină, dar el i-a pus într-un loc în care ucigaşul i-a putut găsi. A nesocotit voia tatălui tău şi a luat tronul fratelui tău. Poate că nu i-a omorât, dar ar fi trebuit să rămână amândoi în grija mea, ocrotiţi. Richard de Gloucester mi l-a luat pe Edward şi l-ar fi luat şi pe fiul meu Richard. Şi-a însuşit tronul şi i-a omorât pe fratele meu Anthony şi pe fiul meu, Richard Grey. A fost un uzurpator şi un criminal şi nu-i voi ierta niciodată acele crime. Nu-i nevoie să-i pun în cârcă altele; Richard va merge în iad pentru astea şi nu-l voi ierta niciodată.

Clatin din cap, nefericită că mama vorbeşte astfel despre bărbatul pe care-l iubesc. Nu-l pot apăra – nu în faţa ei, care şi-a pierdut cei doi fii şi încă nu ştie ce s-a ales de ei. Şoptesc:

— Ştiu. Ştiu. Nu neg că a trebuit să acţioneze în vremuri cumplite şi că a făcut lucruri cumplite. S-a spovedit preotului său şi s-a rugat să fie iertat. N-ai idee cât îl chinuiau lucrurile pe care a fost silit să le înfăptuiască! Dar sunt sigură că n-a poruncit moartea fraţilor mei.

— Atunci Henric nu va găsi nimic când va căuta în Turn, remarcă mama. Dacă nu i-a omorât Richard, nu vor exista cadavre pe care să le scoată el la iveală. Poate că trăiesc amândoi, ascunşi undeva, în Turn sau într-o casă din vecinătate.

— Ce ar face Henric dacă i-ar găsi în viaţă? întreb, iar incredibila posibilitate îmi taie răsuflarea. Ce ar face dacă i s-ar înfăţişa cineva şi i-ar spune că i-a ţinut pe băieţii noştri ascunşi, la loc ferit, atâta amar de vreme?

Surâsul mamei e tot atât de trist şi de liniştit ca o lacrimă ce se prelinge. Răspunde simplu:

— O, ar trebui să-i omoare! Dacă mi-ar găsi fiii în viaţă acum, i-ar ucide pe dată şi ar da vina pe Richard. Dacă mi-ar găsi fiii în viaţă, ar trebui să-i omoare ca să ia tronul, aşa cum tatăl tău l-a omorât pe bătrânul rege Henric ca să ia tronul. Sigur că ar trebui. O ştim cu toţii.

— Şi crezi că ar face-o? Ar fi în stare de o faptă atât de îngrozitoare?

Mama ridică din umeri.

— Cred că s-ar sili să o facă. N-ar avea de ales. Altfel, ar însemna că şi-a riscat viaţa şi oştirea degeaba. Că mama lui şi-a petrecut viaţa uneltind şi chiar măritându-se degeaba. Da, dacă Henric îl găseşte pe fratele tău Edward în viaţă, îl va omorî pe loc. Dacă-l găseşte pe fratele tău Richard, va trebui să poruncească să fie ucis. N-ar însemna pentru Henric nimic altceva decât continuarea înfăptuirilor de la Bosworth. Ar găsi el o cale de a-şi linişti conştiinţa. Acest bărbat tânăr a trăit în umbra sabiei din clipa când a fugit din Anglia, copilandru de paisprezece ani, şi până-n ziua când s-a întors acasă, să lupte pentru ce consideră că i se cuvine. Nimeni nu ştie mai bine decât el că orice pretendent la tron trebuie omorât pe dată. Un rege nu-i poate îngădui unui pretendent să trăiască. Nici un rege nu poate îngădui ca vreun pretendent să scape cu viaţă.

Curtea lui Henric se mută împreună cu el în Turn şi tot mai mulţi oameni se adună sub stindardul Tudor acum, că e triumfător. Din bârfele care circulă pe străzile oraşului, aflăm de şirul de recompense izvorât dinspre tronul Tudor: în zilele de dinaintea încoronării, Henric împarte prăzile de la Bosworth. Mama lui îşi recapătă toate pământurile şi întreaga avere, ajungând la o măreţie pe care a pretins-o întotdeauna, dar de care nu s-a bucurat niciodată până acum. Soţul ei, Thomas, lordul Stanley, e numit conte de Derby şi mare-logofăt al Angliei, cea mai însemnată funcţie din regat, ca răsplată pentru marele său curaj de a privi în ambele direcţii în acelaşi timp, ca un trădător cu două feţe ce e. Ştiu – căci l-am auzit depunând jurământul – că i-a promis lui Richard al meu să-i fie devotat, să-i poarte credinţă absolută; l-am văzut îngenunchind şi jurând iubire, ba chiar oferindu-şi fiul zălog al loialităţii sale. A jurat că fratele şi toată familia lui sunt aliaţii drepţi ai lui Richard.

Dar în dimineaţa aceea, pe câmpia Bosworth, el şi sir William au rămas neclintiţi în şa, cu măreţele lor oşti în spate, şi au aşteptat să vadă încotro vor înclina sorţii bătăliei. Când l-au văzut pe Richard repezindu-se în inima bătăliei singur, îndreptându-se precum o lance chiar spre Henric, cei doi Stanley, lordul William şi sir Thomas, la unison, l-au împresurat din urmă, cu săbiile ridicate. În clipele acelea l-au salvat pe Henric şi l-au doborât pe Richard la pământ, tocmai când el se pregătea să străpungă cu sabia inima lui Henric Tudor.

Sir William Stanley a ridicat din noroi coiful lui Richard al meu, a smuls de pe el cercul simplu, de aur, al coroanei de luptă şi i-a dat-o lui Henric: cea mai infamă faptă dintr-o zi a infamiilor. Acum, cu o recunoştinţă de căţel, Henric îl numeşte pe sir William şambelanul său, îl sărută pe obraji, declară că familia acestuia e noua familie regală. Se înconjoară cu membrii neamului Stanley, căruia nu-i poate mulţumi îndeajuns. Şi-a găsit tronul şi familia printr-un singur triumf. E nedespărţit de mama lui, Margaret, pe care o urmează mereu, la jumătate de pas, soţul ei devotat, lordul Thomas Stanley; iar la jumătate de pas în urma acestuia vine fratele lui, sir William. Henric se relaxează în braţele acestor rubedenii proaspăt descoperite, care şi-au aşezat băiatul pe tron, şi ştie că, în sfârşit, e în siguranţă.

Unchiul lui, Jasper, care l-a însoţit în exil şi şi-a păstrat credinţa în cauza Tudorilor încă de la naşterea lui Henric, e prezent şi el, răsplătit pentru credinţa de o viaţă cu partea lui de pradă. Îşi recapătă titlul şi pământurile; va putea să-şi aleagă după placul inimii o dregătorie de frunte. Ba chiar primeşte mai mult. Henric îi scrie mătuşii mele, Katherine, văduva trădătorului duce de Buckingham, şi-i porunceşte să se pregătească de recăsătorie. Jasper le va primi pe ea şi averea Buckingham. Se pare că toate femeile Rivers fac parte din prada de război. Mătuşa Katherine are scrisoarea în mână când vine în vizită la mama, în odăile de mâna a doua din palatul Westminster.

— Şi-a pierdut minţile? o întreabă ea pe mama. N-a ajuns că am fost măritată cu un băiat, cu tânărul duce care mă ura? Acum trebuie să mă cunun cu alt duşman al familiei noastre?

— Ai primit o moşie? întreabă sec mama, căci şi ea are o scrisoare de arătat surorii ei. Iată veştile noastre: mie mi se va plăti o pensie, Cecily se va mărita cu sir John Welles, iar Elizabeth va fi logodită cu regele.

— Slavă Domnului măcar pentru asta! exclamă mătuşa Katherine. Pesemne că ai fost neliniştită.

Mama înclină capul, încuviinţând.

— A, şi-ar fi călcat el legământul, dacă ar fi putut! Căuta altă mireasă, încerca să scape.

Auzind asta, ridic ochii de pe lucrul de mână, dar mama şi sora ei, cu capetele apropiate, sunt concentrate la scrisorile lor.

— Când va fi nunta?

— După încoronare, spune mama indicând paragraful. Bineînţeles, el nu va vrea să-i creadă nimeni rege şi regină cu drepturi egale. Va vrea să pară că urcă pe tron prin propriile merite. Nu va vrea să se

spună că ea primeşte coroana reginei fiindcă i se cuvine. Nu poate accepta să spună nimeni că şi-a obţinut coroana prin ea.

— Dar mergem cu toţii la încoronarea lui, nu? întreabă mătuşa Katherine. E foarte târziu, însă…

— Nu suntem invitaţi, răspunde scurt mama.

— E o insultă! Nu se poate să n-o aibă pe Elizabeth de faţă!

Mama ridică din umeri şi rosteşte încet:

— Şi dacă lumea ar aclama-o? Dacă ne-ar striga numele? Ştii bine cum ar aclama-o oamenii dacă ar vedea-o. Ştii cât de mult iubesc londonezii Casa de York. Dacă lumea ne-ar vedea şi ar striga numele nepotului meu, Edward de Warwick? Dacă ar huidui Casa Tudor şi ar aclama Casa de York? La încoronarea lui? Nu va risca aşa ceva.

— Vor fi prezenţi membri ai Casei de York, precizează Katherine. Cumnata ta, Elizabeth, a schimbat tabăra, căci soţul ei, ducele de Suffolk, s-a dovedit iarăşi trădător. Fiul ei, John de la Pole, numit de regele Richard moştenitorul lui, i-a cerut iertare lui Henric. Ca urmare, vor fi prezenţi.

Mama încuviinţează.

— Aşa şi trebuie. Şi sunt sigură că-l vor sluji cu credinţă.

Mătuşa Katherine pufneşte în râs, iar mama nu poate să nu zâmbească.

Plec s-o caut pe Cecily şi-i spun fără ocol:

— Urmează să te măriţi. Am auzit-o pe mama vorbind cu mătuşa Katherine.

Ea păleşte.

— Cu cine?

Înţeleg pe dată că se teme de o nouă umilinţă prin căsătoria cu vreun susţinător mărunt al invaziei Tudorilor.

— Îţi va fi bine, îi spun. Lady Margaret îţi rămâne prietenă. Te mărită cu fratele ei vitreg, sir John Welles.

Cu un oftat din rărunchi, Cecily se întoarce spre mine.

— Vai, Lizzie, m-am temut atât de tare… Atât de tare…

— Ştiu, răspund şi-i cuprind umerii cu braţul.

— Şi n-aveam ce face. Când tata trăia, eram numită „prinţesa Scoţiei“, fiindcă urma să mă mărit cu regele scoţienilor! Şi apoi să cobor până la numele de lady Scrope! Iar după aceea să rămân cu totul fără nume! O, Lizzie, am fost urâcioasă cu tine.

— Cu toată lumea, îi amintesc.

— Ştiu! Ştiu!

— Dar acum vei fi vicontesă. Şi, fără doar şi poate, vei ajunge şi mai sus. Lady Margaret le arată rubedeniilor sale mai multă bunăvoinţă ca oricui, iar Henric îi datorează recunoştinţă lui sir John pentru ajutor. Îi vor da, precis, încă un titlu şi alte pământuri. Vei fi bogată, vei fi nobilă, vei fi aliată cu milady mama regelui, îi vei fi… ce? Cumnată după fratele vitreg şi te vei înrudi cu familia Stanley.

— Surorilor noastre li se pregăteşte ceva? Dar verişoarei Margaret?

— Deocamdată, nimic. Thomas Grey, fiul mamei, se va întoarce acasă mai târziu.

Cecily oftează. Fratele nostru vitreg ne-a fost ca un tată, arătându-ne o credinţă nestrămutată de când ne-am născut. Ne-a însoţit în sanctuar şi a ieşit de acolo doar ca să încerce să ne elibereze fraţii printr-un atac tainic asupra Turnului, apoi a slujit la curtea din exil a lui Henric, încercând să păstreze alianţa noastră cu el şi fiind totodată spionul nostru. Când s-a convins că Henric e un duşman de temut, mama l-a

chemat pe Thomas acasă, dar Henric l-a capturat chiar în clipa plecării. De atunci, e întemniţat în Franţa.

— A fost graţiat? Regele l-a iertat? întreabă Cecily.

— Cred că toată lumea ştie că n-a greşit cu nimic. A fost ostatic, garanţia alianţei dintre noi; Henric l-a lăsat drept chezăşie pe lângă regele francez, dar acum, văzând că suntem supuşi, Tudor poate să-l elibereze pe Thomas şi să le plătească francezilor.

— Şi tu? se interesează Cecily.

— Pe cât se pare, Henric se va însura cu mine pentru că n-are cum să dea înapoi. Însă nu se grăbeşte câtuşi de puţin. Pe cât se pare, toată lumea ştie că a încercat să-şi încalce promisiunea.

Sora mea mă priveşte cu milă şi îmi spune:

— E o insultă.

— Într-adevăr. Însă vreau doar să-i fiu regină; nu-l vreau de bărbat şi, prin urmare, nu-mi pasă că nu mă vrea de soţie.

Palatul Westminster, Londra, 30 octombrie 1485

Privesc de la fereastra odăii mele de culcare cum barca de încoronare coboară pe fluviu spre Turn, însoţită de zeci de bărci mai mici. Aud cum răsună muzica peste apă. Barca regală a fost repoleită de când am călătorit noi ultima oară cu ea şi străluceşte cu putere, aurie, pe apa rece, iar la prova şi la pupa drapelele care înfăţişează balaurul roşu al Casei Tudor şi poarta-ghilotină a Casei Beaufort flutură triumfătoare. Henric e o siluetă mititică. De la distanţa asta îi văd doar mantia lungă de catifea violet, garnisită cu hermină. Stă în aşa fel încât să-l vadă toţi cei de pe maluri: cu mâinile în şold, pe puntea înălţată de la pupa barjei. Duc mâna streaşină la ochi şi-l privesc lung. E prima oară când îl văd pe bărbatul cu care mă voi mărita; de la depărtarea asta, nu e mai mare decât vârful degetului meu mic. Barca alunecă mai departe, purtându-mi logodnicul către încoronare fără mine, iar el nici măcar nu ştie că-l privesc. Nu-şi imaginează că-mi lipesc degetul mic de ochiul de sticlă groasă, ca să-l măsor, şi pe urmă pocnesc din degete cu dispreţ.

Vâslaşii poartă livreaua verde cu alb, culorile Casei Tudor, iar vâslele sunt vopsite în alb, cu muchiile de un verde intens. Henric Tudor a cerut culori primăvăratice, deşi e toamnă; se pare că în Anglia nimic nu e destul de bun pentru acest tânăr invadator. Deşi frunzele se desprind din copaci asemenea unor lacrimi cafenii, pentru el totul trebuie să fie verde ca iarba crudă, alb ca florile de mai, de parcă ar vrea să ne convingă pe toţi că anotimpurile s-au dat peste cap şi că acum suntem cu toţii Tudori.

A doua barcă o poartă pe milady mama regelui, aşezată triumfător pe un jilţ înalt, aproape ca un tron, ca toată lumea s-o vadă pe lady Margaret îndreptându-se, în sfârşit, spre ceea ce i se cuvine. Lângă jilţ stă soţul ei, care ţine o mână posesivă pe speteaza poleită. Îi e loial acestui rege aşa cum a jurat că-i e loial celui precedent şi celuilalt de dinaintea lui. Mottoul său ridicol e *Sans changer*, adică „neschimbat“, dar cei din neamul Stanley rămân neschimbaţi într-o singură privinţă: în nesfârşita loialitate faţă de ei înşişi.

Următoarea barcă îl poartă pe Jasper Tudor, unchiul regelui, care va duce coroana la ceremonia încoronării. Lângă el se află mătuşa Katherine – premiul lui pentru victorie –, cu mâna sprijinindu-i-se uşor pe braţ. Nu ridică ochii spre ferestrele noastre, deşi ştie precis că privim. Se uită drept înainte, neclintită ca un arcaş. Merge să asiste la încoronarea duşmanului nostru, cu o expresie nepăsătoare pe faţa ei frumoasă. A mai fost măritată o dată, conform intereselor familiei sale, cu un tânăr care o ura; e obişnuită să aibă parte de grandoare în public şi de umilinţă acasă. E preţul pe care l-a plătit pentru o viaţă trăită ca una dintre frumoasele fete Rivers: mereu atât de aproape de tron, încât faptul ăsta a însemnat-o ca o rană.

Mama îmi cuprinde mijlocul cu braţul şi priveşte procesiunea alături de mine. Nu spune nimic, dar ştiu că se gândeşte la ziua în care, aflate în sanctuar, în cripta întunecată de sub capela abaţiei, am privit bărcile regale trecând pe fluviu, când unchiul Richard a fost încoronat, trecându-se peste adevăratul moştenitor, fratele meu Edward. Atunci credeam că vom muri cu toatele, în beznă şi singurătate. Credeam că într-o noapte va veni la noi, tăcut, un călău. Mă gândeam că mă voi trezi preţ de o clipă, cu apăsarea unei perne pe faţă. Mă gândeam că nu voi mai vedea niciodată lumina soarelui. Pe atunci eram copilă şi credeam că o suferinţă atât de adâncă precum a mea nu poate să ducă decât la moarte. Îmi jeleam tatăl, absenţa fraţilor mei mă înfricoşa, credeam că şi eu voi muri în curând.

Îmi dau seama că aceasta e a treia procesiune de încoronare ce navighează victorioasă pe lângă mama.

Când eram mică, iar fratele meu Edward încă nu se născuse, mama a trebuit să se ascundă în sanctuar când tatăl meu, regele, a fost silit să fugă din ţară. A fost reînscăunat fostul rege, iar mama s-a aplecat să se uite pe fereastra scundă şi murdară a criptei de sub biserica Abaţiei Westminster şi să-i vadă pe lady Margaret şi pe fiul ei, Henric, în timp ce coborau pe fluviu cu falǎ, să sărbătorească triumful regelui reînscăunat, Henric de Lancaster.

Pe atunci eram micuţă, aşa că nu-mi amintesc bărcile trecând, nici pe mama triumfătoare, nici pe băieţelul ei, plutind pe o barcă împodobită cu trandafiri roşii; îmi amintesc însă mirosul pătrunzător şi umed al fluviului. Îmi amintesc că seara adormeam plângând, de-a dreptul nedumerită că trăiam dintr-odată ca nişte oameni sărmani, ascunşi într-o criptă, sub capelă, în loc să ne bucurăm de cele mai frumoase palate din regat.

— E a treia oară când o vezi pe lady Margaret trecând triumfătoare pe fluviu, îi spun mamei. O dată, când regele Henric a fost repus pe tron, iar ea s-a grăbit să se înfăţişeze la curtea lui şi să-şi prezinte fiul; a doua oară, când soţul ei se afla în graţiile lui Richard, iar ea a dus trena reginei Anne, la încoronare. Şi acum, uite, trece iar prin faţa ta.

— Da, încuviinţează mama, mijindu-şi ochii cenuşii ca să privească barca splendid poleită şi fluturarea mândră a stindardelor. Dar îmi pare mereu extrem de… neconvingătoare, chiar şi în momentele celor mai mari triumfuri.

— Neconvingătoare? repet cuvântul ciudat.

— Îmi dă mereu impresia unei femei care a fost tratată prost, spune mama.

Râde tare, cu bucurie, de parcă înfrângerea ar fi doar o învârtire a roţii norocului şi lady Margaret nu s-ar afla în ascensiune – unealtă a voii slăvite a Domnului, cum se crede –, ci doar a avut noroc de data asta şi va cădea aproape sigur la rotirea următoare.

— Îmi dă impresia unei femei care se plânge de multe, explică mama. Iar femeile de felul ăsta sunt tratate întotdeauna prost.

Se întoarce să se uite la mine şi, văzându-mi aerul nedumerit, râde:

— N-are importanţă. Oricum ar fi, avem cuvântul ei că Henric te va lua de soţie imediat după încoronare, şi atunci vom avea o fată din neamul York pe tron.

— Nu prea dă semne că vrea să se însoare cu mine, îi zic sec. Nu am avut cinstea de a participa la procesiunea de încoronare. Nu ne aflăm pe barca regală.

— O, va trebui să te ia, spune mama cu încredere. Fie că-i convine, fie că nu. I-o va cere Parlamentul. A câştigat bătălia, dar lorzii nu-l vor accepta ca rege decât dacă te are alături. A trebuit să le făgăduiască. Lorzii i-au vorbit lui Thomas, lordul Stanley, iar el ştie mai bine ca oricine cum stau lucrurile cu puterea. Lordul Stanley a vorbit cu soţia lui, iar ea, cu fiul ei. Ştiu cu toţii că Henric trebuie să se însoare cu tine fie că-i place, fie că nu.

— Şi dacă nu-mi place mie? (Mă întorc spre ea şi-mi pun mâinile pe umerii ei, ca să nu se poată retrage din faţa mâniei mele.) Dacă nu vreau un mire şovăielnic, un pretendent la coroană care şi-a câştigat tronul prin necredinţă şi trădare? Dacă ţi-aş spune că inima mea a rămas într-un mormânt fără cruce, undeva în Leicester?

Fără să tresară, mama îmi înfruntă durerea şi mânia cu chipul senin.

— Fiica mea, ai ştiut toată viaţa că te vei mărita spre binele ţării şi întru propăşirea familiei tale. Îţi vei face datoria de prinţesă, indiferent unde-i îngropată inima ta, indiferent pe cine vrei sau nu vrei, şi mă aştept să o faci cu un aer fericit.

— Mă vei mărita cu un bărbat căruia îi doresc moartea?

Zâmbetul ei nu şovăie.

— Elizabeth, ştii la fel de bine ca mine că se întâmplă foarte rar ca o tânără femeie să se poată mărita

din dragoste.

— Tu ai făcut-o, o acuz.

— Am avut inspiraţia să mă îndrăgostesc de regele Angliei.

— Şi eu la fel! izbucnesc eu, ca într-un plânset.

Ea dă din cap şi-mi pune mâna cu blândeţe pe ceafă, iar când mă înmoi, îmi trage capul pe umărul ei.

— Ştiu, draga mea, ştiu. Richard a avut parte de ghinion în ziua aceea, iar înainte nu avusese niciodată nenoroc. Ai fi crezut că va învinge precis. Eu am crezut că va învinge. Şi eu mi-am pus nădejdile şi fericirea în victoria lui.

— Chiar trebuie să mă mărit cu Henric?

— Da, trebuie. Vei fi regina Angliei şi vei reînvia măreţia familiei noastre. Vei readuce pacea în Anglia. Ai lucruri măreţe de înfăptuit. Ar trebui să te bucuri – sau, cel puţin, să dai impresia că te bucuri.

Palatul Westminster, Londra,
noiembrie 1485

Lorzii Parlamentului lui Henric, întrunit pentru prima oară, sunt ocupaţi nevoie mare cu anularea legilor date de Richard şi cu scoaterea semnăturii lui din codurile de legi, aşa cum i-au smuls coroana de pe coif. Mai întâi anulează toate hotărârile de deposedare de drepturi şi avere care fuseseră pronunţate, pentru trădare, împotriva susţinătorilor Casei Tudor, declarându-i nevinovaţi ca nişte prunci şi credincioşi doar intereselor ţării. Unchiul meu, ducele de Suffolk, şi fiii lui, John şi Edmund de la Pole, devin cu toţii susţinători fideli ai Casei Tudor şi nu mai fac parte din cea de York, deşi mama lor, Elizabeth, e fiică de York, soră cu Richard al meu şi cu răposatul meu tată. Fratele meu vitreg, Thomas Grey, lăsat ostatic în Franţa, va fi răscumpărat şi adus acasă. Regele va trece cu vederea bănuielile pe care le-a avut în perioada când a fost pretendent. Thomas trimite o scrisoare rugătoare, în care susţine că n-a vrut să dea impresia că ar încerca să fugă de la curtea jerpelită, de pretendent, a lui Henric, ci voise doar să se întoarcă în Anglia, la porunca mamei. Iar Henric, cu siguranţa de sine conferită de proaspăt dobândita putere, e pregătit să uite trădarea de moment.

Lorzii îi restituie mamei lui Henric averea şi proprietăţile familiei; nimic nu e mai important decât sporirea avuţiei acestei foarte puternice mame a regelui. Apoi făgăduiesc să-i plătească mamei pensia de regină văduvă. Mai cad de acord că legea dată de Richard, care a decretat că părinţii mei n-au fost căsătoriţi legitim, trebuie respinsă ca fiind o calomnie. Mai mult, trebuie dată uitării şi nimeni n-are voie să o repete vreodată. Dintr-o singură trăsătură de condei a Parlamentului Tudor, ne recăpătăm numele de familie, iar eu şi surorile mele redevenim prinţese de York legitime. Odată prima ei căsătorie uitată, de parcă nici n-ar fi existat, Cecily redevine prinţesa Cecily de York şi e liberă să se mărite cu rubedenia lui lady Margaret. La Palatul Westminster, servitorii pun genunchiul în pământ când ne aduc un fel de mâncare şi toată lumea ni se adresează cu „Alteţă".

Pe Cecily o încântă la culme recăpătarea zorită a titlurilor şi noi toate, prinţesele de York, ne bucurăm că am redevenit noi înşine; pe mama o găsesc însă plimbându-se tăcută pe malul fluviului rece, cu gluga pe cap, cu mâinile înfrigurate încleştate în manşon, cu ochii cenuşii aţintiţi asupra apei cenuşii.

— Ce s-a întâmplat, milady mamă? o întreb, apropiindu-mă să-i iau mâinile într-ale mele şi să-i cercetez chipul palid.

— El crede că băieţii mei sunt morţi, şopteşte ea.

Cobor privirea şi-i văd noroiul de pe cizme şi de pe poala rochiei. S-a plimbat pe malul fluviului timp de cel puţin un ceas, şoptind apei unduitoare. Îi spun:

— Hai înăuntru, că îngheţi!

Mă lasă s-o iau de mână şi s-o conduc pe aleea cu pietriş, la poarta grădinii, iar de acolo, pe scara de piatră, până în odaia ei personală.

— Negreşit, Henric are dovada de netăgăduit că amândoi băieţii mei au murit.

Îi iau mantia şi o aşez într-un jilţ, lângă foc. Surorile mele au plecat în oraş, la neguţătorii de mătăsuri: au aur în pungă, au servitori care să le aducă târguielile acasă; slujite în genunchi, râzând, bucuroase de recăpătarea rangului. Numai mama şi cu mine ne chinuim aici, cuprinse de suferinţă. Îngenunchez în faţa ei, simţind cum pipirigul uscat de sub mine îşi sloboade mireasma rece. Îi iau mâinile îngheţate într-ale mele. Stăm cu capetele atât de apropiate, încât nimeni, nici măcar cineva care ar asculta la uşă nu ne-ar putea

auzi conversaţia şoptită.

— Milady mamă, de unde ştii? întreb încet.

Ea pleacă fruntea, de parcă ar fi primit o lovitură puternică în inimă.

— Aşa e, negreşit. Negreşit, are convingerea nestrămutată că amândoi sunt morţi.

— Încă mai aveai speranţe pentru Edward, chiar şi acum?

Un gest mic, ca al unui animal rănit, îmi dă de înţeles că n-a încetat nici o clipă să spere că fiul ei cel mare de York a scăpat cumva din Turn şi că, oricât de improbabil ar părea, trăieşte undeva.

— Chiar?

— Credeam că voi şti, rosteşte ea foarte încet. În adâncul meu. Credeam că, dacă Edward al meu ar fi fost ucis, aş fi ştiut chiar în clipa aceea. Credeam că spiritul lui n-ar putea părăsi lumea asta fără să mă atingă la plecare. Ştii, Elizabeth, îl iubesc atât de mult…

— Dar, mamă, am auzit amândouă cântecul în noaptea aceea, cântecul care răsună atunci când moare cineva din familia noastră.

— L-am auzit, încuviinţează ea. Însă eu tot am sperat.

În vreme ce asistăm la moartea nădejdilor mamei, între noi se aşterne o clipă de tăcere.

— Crezi că Henric a căutat şi a găsit leşurile?

Mama clatină din cap. E convinsă.

— Nu. Dacă le-ar fi avut, le-ar fi arătat lumii întregi şi ar fi organizat o îngropăciune măreaţă, să ştie toţi că s-au prăpădit. Dacă le-ar fi avut, le-ar fi făcut funeralii regale. Ne-ar fi obligat pe toţi să ne îmbrăcăm în cel mai întunecat albastru de doliu, cu lunile. Dacă ar avea vreo dovadă clară, s-ar folosi de ea ca să ponegrească numele lui Richard. Dacă ar putea acuza vreun om de asasinat, l-ar judeca şi l-ar spânzura în piaţa publică. Găsirea a două leşuri ar fi fost cel mai prielnic lucru din lume pentru Henric. Pesemne că s-a rugat încă de la debarcarea în Anglia să-i găsească morţi şi îngropaţi, ca nimic să nu-i ameninţe pretenţia la tron, ca nimeni să nu poată apărea vreodată, dându-se drept unul sau celălalt. Singurul om din Anglia care îşi doreşte mai fierbinte decât mine să ştie unde se află astă-seară fiii mei e Henric, noul rege. Aşadar, nu se poate să le fi găsit trupurile, dar probabil e convins că sunt morţi. Pesemne i-a jurat cineva că au fost ucişi. Cineva de încredere. Căci, dacă ar fi crezut că un fiu de-al nostru e în viaţă, nu ne-ar fi redat titlul de familie regală. Nu v-ar fi făcut prinţese de York pe voi, fetele, dacă ar fi crezut că există undeva un prinţ în viaţă.

— Aşadar, a primit asigurări că şi Edward, şi Richard sunt morţi?

— Trebuie că e convins. Altfel, n-ar fi decretat că tatăl tău şi cu mine am fost căsătoriţi. Legea datorită căreia redevii prinţesă de York îi face şi pe fraţii tăi prinţi de York. Dacă Edward al nostru e mort, înseamnă că fratele tău cel mic e regele Richard al IV-lea al Angliei, iar Henric, un uzurpator. Henric n-ar fi redat în ruptul capului titlul regal unui rival în viaţă. Sigur e încredinţat că amândoi băieţii sunt morţi. Cineva trebuie să-i fi jurat că asasinatul a fost comis cu adevărat. Cineva trebuie să-i fi spus, fără îndoială, că a ucis doi băieţi şi că i-a văzut morţi.

— Să fie, oare, mama lui? şoptesc.

— E singura care avea motive să-i omoare, care se afla aici la vremea dispariţiei lor şi care trăieşte azi, spune mama. Henric era în exil, iar Jasper, unchiul lui, era cu el. Aliatul lui Henric, ducele de Buckingham, ar putea fi făptaşul. Dar el a murit, aşa că nu vom afla niciodată. Sunt convinsă că maică-sa l-a asigurat pe Henric că se află în siguranţă. Cei doi s-au convins, pesemne, că sunt în siguranţă. Se gândesc că amândoi prinţii de York au murit. Urmează ca el să te ceară de soţie.

— A aşteptat până s-a convins că frăţiorii mei sunt morţi, înainte de a mă declara prinţesă şi de a mă cere de soţie? întreb, simţind în gură un gust tot atât de amar ca întrebarea.

Mama ridică din umeri.

— Sigur că da. Ce altceva putea să facă? Aşa e mersul lumii.

Mama are dreptate. Pe la începutul unei seri hibernale, un grup de străjeri din garda regală, proaspăt numiţi în funcţie, eleganţi în livreaua lor stacojie, sosesc în marş la uşa Palatului Westminster şi un crainic vesteşte că regele Henric va avea plăcerea de a mă vizita peste un ceas.

— Fugi! spune mama, citind răvaşul dintr-o privire iute. (Se întoarce spre noua ei domnişoară de companie.) Bess! Du-te cu Alteţa Sa, adu-i boneta mea conică nouă şi rochia ei verde nouă şi zi-i feciorului să dea zor şi să aducă în odaia ei albia de îmbăiat şi apă caldă! Cecily! Anne! Îmbrăcaţi-vă şi voi, vedeţi să se îmbrace şi surorile voastre. Spuneţi-le copiilor Warwick să se ducă în sala de studii şi daţi poruncă preceptorului lor să-i ţină acolo până trimit după ei. Copiii Warwick nu au voie să coboare la catul de jos cât e regele aici. Aveţi grijă să înţeleagă.

— Voi purta o bonetă obişnuită, boneta mea neagră, spun cu încăpăţânare.

— Ba pe a mea cea nouă, conică! exclamă mama. Cea cu pietre preţioase! Vei fi regina Angliei; de ce să arăţi precum menajera lui? De ce să arăţi ca maică-sa? Ştearsă, ca o călugăriţă?

— Pentru că, probabil, asta îi place, răspund iute. Nu înţelegi? Ar fi firesc să-i placă fetele şterse ca nişte călugăriţe. N-a stat deloc la curtea noastră, n-a văzut niciodată rochii alese şi femei frumoase. N-a văzut niciodată dansurile, veşmintele şi strălucirea curţii noastre. A trăit în Bretania ca un băiat sărac, cu slujnice şi menajere. A locuit numai în hanuri sărace. Iar acum, sosit în Anglia, îşi petrece tot timpul cu maică-sa, care se îmbracă precum o călugăriţă şi e urâtă ca o hârcă. Înfăţişarea mea trebuie să fie modestă, nu măreaţă.

Mama pocneşte din degete, furioasă pe ea însăşi.

— Neghioabă ce sunt! Mare dreptate ai! Aşa-i! Du-te! (Îmi dă un brânci uşor.) Du-te, grăbeşte-te! (O aud râzând.) Fii cât de ştearsă poţi! Dacă ai reuşi să nu fii cea mai frumoasă fată din Anglia, ar fi minunat!

Fug, aşa cum îmi porunceşte. Flăcăul care aduce lemnele de foc împinge în odaia mea de culcare albia mare de spălat din lemn, apoi cară în sus pe scări urcioarele grele, cu apă fierbinte. La uşă, le predă slujnicei, iar ea aduce urcioarele şi umple albia. Mă spăl la repezeală, apoi mă şterg şi-mi răsucesc părul umed sub boneta triunghiulară cu două aripi laterale mari, ce-mi apasă, grea, fruntea. Îmi pun rufăria şi rochia verde, iar Bess se învârte în jurul meu iute ca o săgeată, trecând şireturile prin butoniere ca să strângă corsajul; mă încalţ şi mă întorc cu faţa spre ea, iar ea îmi zâmbeşte.

— Minunat! Sunteţi foarte frumoasă, Alteţă.

Iau oglinda cu mâner şi-mi văd faţa reflectată palid de argintul bătut. Îmbujorată de fierbinţeala băii, arăt bine: faţa îmi e ovală şi ochii, cenuşiu-închis. Schiţez un surâs şi-mi văd buzele arcuindu-se – o expresie goală, fără nici o scânteie de fericire în ea. Richard îmi spunea că sunt cea mai frumoasă fată din câte s-au născut vreodată, că ajunge să-i arunc o privire ca să aprind în el focul dorinţei, că am pielea desăvârşită şi că părul meu e o desfătare, că n-a dormit niciodată mai bine decât cu obrazul îngropat în coada mea bălaie, împletită. Nu mă aştept să mai aud astfel de vorbe de dragoste. Mi-au îngropat bucuria şi vanitatea de copilă odată cu iubitul meu şi nu mă aştept să le mai simt vreodată.

Uşa odăii de culcare se deschide năvalnic şi Anne anunţă cu răsuflarea întretăiată:

— A sosit! Intră în curte cu vreo patruzeci de oameni. Mama spune să vii neîntârziat.

— Copiii Warwick sunt sus, în sala de studiu?

Ea încuviinţează din cap.

— Ştiu că n-au voie să coboare.

Cu asta, cobor scările, cu capul neclintit, de parcă aş purta o coroană şi nu boneta cea grea, cu poalele

rochiei verzi măturând pipirigul înmiresmat, în timp ce uşile duble se deschid larg şi Henric Tudor, cuceritorul Angliei, proaspăt încoronat rege, ucigaşul fericirii mele, intră în sala cea mare, sub mine.

Prima mea reacţie e uşurarea: e mai puţin bărbat decât mă aşteptam. Anii în care am ştiut că există un pretendent la tron care aşteaptă prilejul potrivit pentru a ne invada l-au transformat într-un izvor de groază, o fiară sălbatică, un colos. S-a spus că la Bosworth a fost ocrotit de un uriaş şi mi-l imaginasem şi pe el ca pe un uriaş. Dar bărbatul care intră în sală e puţin la trup, înalt, însă uscăţiv, la aproape treizeci de ani, cu vigoare în călcătură; dar are chipul încordat, părul şaten şi ochii căprui, înguşti. Îmi trece prin minte pentru prima oară că e greu să-ţi petreci viaţa în exil şi să-ţi câştigi în sfârşit regatul cu chiu, cu vai, prin fapta unui trădător în bătălie, să ştii că mare parte din regat nu se bucură de norocul tău şi că femeia cu care trebuie să te însori e îndrăgostită de altul: de duşmanul tău mort, regele de drept. Mi-l imaginasem triumfător, dar văd un bărbat împovărat de o curioasă întorsătură a sorţii; un om care a învins printr-o necredinţă perfidă, într-o zi fierbinte de august – un bărbat care se întreabă chiar şi acum dacă Dumnezeu e de partea lui.

Mă opresc pe scară, cu mâinile pe balustrada rece, din marmură, aplecându-mă peste ea ca să-l privesc. Aşa, de sus, când îşi scoate pălăria şi se înclină adânc asupra mâinii mamei, văd că părul lui şaten-roşcat începe să se rărească puţin în creştet. Se îndreaptă apoi şi-i zâmbeşte fără căldură. Pe faţa lui se citeşte prudenţa – lucru de înţeles, căci a intrat în casa unui aliat foarte nestatornic. Milady mama i-a susţinut uneori planul împotriva lui Richard, alteori i-a stat împotrivă. Şi-a trimis fiul, pe Thomas Grey, la curtea lui Henric ca să-l sprijine, dar apoi l-a chemat să se întoarcă acasă, bănuind că Henric l-a omorât pe prinţul nostru. Îmi închipui că el n-a ştiut niciodată dacă îi e prietenă sau duşmancă; bineînţeles că n-are încredere în ea. Probabil că n-are încredere nici în noi, prinţesele făţarnice. Probabil că de necinstea şi necredinţa mea se teme cel mai mult.

Sărută degetele mamei cât de uşor poate, de parcă nu s-ar aştepta decât la ipocrizie din partea ei – poate, din partea tuturor. Apoi se îndreaptă şi, urmărind privirea ei îndreptată în sus, mă vede deasupra lui, pe scări.

Ştie pe dată cine sunt, iar înclinarea mea scurtă din cap, a confirmare, îi dă de ştire că-l recunosc ca pe bărbatul cu care mă voi mărita. Semănăm mai degrabă cu doi străini care cad la învoială să facă împreună o expediţie neplăcută, decât cu doi iubiţi care se salută. Până acum patru luni am fost iubita duşmanului său şi mă rugam de trei ori pe zi pentru înfrângerea taberei spiţei Tudor. Până mai ieri, căuta să afle dacă poate anula logodna cu mine. Azi-noapte am visat că el nu exista şi m-am trezit dorindu-mi să fie ziua de dinaintea bătăliei de la Bosworth şi invazia lui să se sfârşească prin înfrângere şi moarte. Dar el a câştigat la Bosworth, iar acum nu se poate dezlega de jurământul nuntirii cu mine, după cum nici eu nu mă pot dezlega de promisiunea mamei, cum că-i voi deveni soţie.

Cobor treptele încet în timp ce ne măsurăm reciproc, ca pentru a vedea adevărul despre un vrăjmaş multă vreme imaginat. Mi se pare extraordinar gândul că, indiferent că-mi place sau nu, va trebui să-l iau de soţ, să mă culc cu el, să-i nasc copii şi să trăiesc cu el tot restul vieţii. Îi voi spune „soţul meu“, îmi va fi stăpân, iar eu îi voi fi soţie şi slugă. De puterea lui asupra mea voi scăpa doar când va muri. Mă întreb cu răceală dacă-mi voi petrece restul vieţii dorindu-i zilnic moartea. Rostesc încet:

— Ziua bună, Alteţă.

Cobor ultimele trepte, îi fac o reverenţă şi-i întind mâna. Se înclină ca să-mi sărute degetele şi apoi mă trage spre el şi mă sărută pe amândoi obrajii, ca un curtean francez – maniere frumoase, care nu înseamnă nimic. Miroase curat şi plăcut – simt în părul lui izul proaspăt al iernii la ţară. Face un pas înapoi şi-i văd ochii căprui, precauţi, şi zâmbetul şovăielnic.

— Ziua bună, prinţesă Elizabeth. Mă bucur să te cunosc, în sfârşit.

— Doriţi un pahar cu vin? îl îmbie mama.

— Mulţumesc, răspunde el, însă fără a-şi desprinde privirea de pe chipul meu, de parcă m-ar preţălui.

— Pe aici, rosteşte calm mama.

Îl conduce spre o odaie de primire alăturată sălii celei mari, unde aşteaptă o carafă şi trei pocale de vin din cristal veneţian. Regele se aşază într-un jilţ, dar, nepoliticos, nu ne dă încuviinţarea de a ne aşeza şi noi, aşa că suntem nevoite să rămânem în picioare, în faţa lui. Mama toarnă vinul şi-l serveşte primul. Cu ochii la mine, el ridică pocalul şi bea de parcă s-ar afla într-o cârciumă, fără să ţină un toast. Pare mulţumit să şadă în tăcere şi priveşte îngândurat cum stau în picioare, în faţa lui, ca un copil.

— Celelalte fiice ale mele, rosteşte mama cu seninătate.

Nu se lasă descumpănit cu una, cu două – cândva, s-a săvârşit un regicid la câţiva paşi de ea, iar ea a dormit. Face semn cu capul spre uşă. Cecily şi Anne intră, urmate de Bridget şi Catherine. Toate patru fac o reverenţă foarte adâncă. Nu pot să nu zâmbesc când văd cu câtă demnitate se pleacă şi se ridică Bridget. Deşi copiliţă, are deja manierele nobile ale unei ducese. Mă priveşte cu reproş: la cinci ani, e toată numai seriozitate.

— Mă bucur să vă cunosc pe toate, spune noul rege, fără să se adreseze cuiva anume şi fără a se obosi să se ridice în picioare. Trăiţi confortabil aici? Aveţi tot ce vă trebuie?

— Da, vă mulţumesc, spune mama, ca şi cum n-ar fi fost cândva stăpâna întregii Anglii, ca şi cum acesta nu ar fi fost palatul ei preferat, cârmuit întocmai după porunca ei.

— Vi se va plăti pensia o dată la trei luni, îi spune el. Milady mama ia măsurile necesare.

— Vă rog să-i transmiteţi lui lady Margaret toate urările mele de bine, replică mama. Prietenia ei m-a întărit în ultima vreme, iar serviciile ei mi-au fost de mare preţ în trecut.

— Ah! exclamă Henric, şi pare că nu-l încântă să i se aducă aminte că mama lui a fost doamna de companie a mamei mele. Iar fiul vostru, Thomas Grey, va fi eliberat în Franţa şi se poate întoarce acasă, continuă el să împartă foloase.

— Vă mulţumesc. Şi vă rog să-i spuneţi mamei voastre că fina ei, Cecily, face bine, urmează mama. Şi vă e recunoscătoare amândurora pentru grija faţă de viitoarea ei căsătorie.

Cecily face încă o mică reverenţă, ca să-şi dovedească identitatea în faţa regelui, iar acesta înclină capul, plictisit. Ea ridică privirea, cu aerul că ar vrea nespus de mult să-i aducă aminte că aşteaptă doar ca el să-i numească ziua nunţii şi că, până nu se întâmplă acest lucru, nu e nici văduvă, nici fecioară. El însă nu-i dă prilejul de a vorbi, ci spune:

— Sfetnicii mi-au adus la cunoştinţă că poporul e dornic s-o vadă pe prinţesa Elizabeth căsătorită.

Mama înclină capul. El mi se adresează direct:

— Am vrut să mă conving cu ochii mei că eşti bine şi fericită. Şi că îţi dai consimţământul.

Ridic ochii, surprinsă. Nu sunt bine şi sunt departe de a fi fericită. Îl jelesc din adâncul sufletului pe bărbatul iubit, ucis de acest rege nou şi îngropat fără onoruri. Bărbatul aflat acum în faţa mea, care mă întreabă cu atâta politeţe dacă-mi dau consimţământul, le-a îngăduit oamenilor lui să-i scoată lui Richard armura şi apoi rufăria, să-i lege trupul gol de şa, de-a curmezişul, şi să mâne calul acasă. Mi s-a spus că au lăsat capul lui Richard, bălăbănindu-se inert, să se izbească în trecere de stâlpul din lemn al podului Bow, când l-au adus în Leicester. Bocănitul acela, sunetul craniului fără viaţă lovind stâlpul se face auzit de-a lungul zilelor mele şi-mi răsună în vise. Pe urmă i-au expus pe treptele bisericii trupul neînsufleţit, despuiat şi plin de răni, ca să ştie toţi că e mort cu adevărat şi că orice şansă a Angliei la fericire sub cârmuirea Casei de York s-a sfârşit de-a binelea.

— Fiica mea se simte bine, e fericită şi e servitoarea voastră preasupusă, rosteşte mama pe un ton plăcut, în scurtul răstimp de tăcere.

— Şi ce motto îţi vei alege când îmi vei fi soţie? întreabă el.

Încep să mă întreb dacă a venit doar ca să mă chinuie. Nu m-am gândit la asta. De ce Dumnezeu m-aş fi

gândit la mottoul meu de soţie?

— O, aveţi vreo preferinţă? îl întreb pe un ton rece, nepăsător. Căci eu nu am.

— Milady mama a propus „Smerită şi pocăită“.

Cecily pufneşte în râs, se preface că tuşeşte şi se uită în altă parte, roşind. Eu şi mama schimbăm o privire îngrozită, dar amândouă ştim că nu putem obiecta. Replic:

— Cum doriţi.

Reuşesc să par indiferentă şi mă bucur. Cel puţin, mă pot preface că nu-mi pasă.

— Atunci rămâne „Smerită şi pocăită“, rosteşte el cu glas scăzut, pentru sine, cu aerul că e mulţumit.

Acum sunt sigură că râde de noi.

A doua zi, mama vine la mine zâmbind.

— Acum înţeleg de ce ni s-a făcut ieri cinstea unei vizite din partea regelui. Însuşi şeful Parlamentului a coborât din jilţ şi l-a implorat, în numele întregului Parlament, să te ia de soţie. Şi reprezentanţii poporului, şi lorzii îi spun că chestiunea trebuie rezolvată. Norodul nu-l va accepta ca rege dacă nu te are alături. I-au înfăţişat doleanţa în aşa fel încât nu i-a putut-o refuza. Îmi promiseseră că o vor face, dar nu ştiam dacă vor îndrăzni. Toţi se tem grozav de el, însă vor mai mult ca orice o fată de York pe tron şi războiul între veri încheiat printr-o căsătorie între veri. Nimeni nu poate avea siguranţa că Henric Tudor a adus pacea, decât dacă eşti şi tu pe tron. În el nu văd nimic mai mult decât un pretendent norocos. I-au spus că vor ca el să fie un rege altoit pe tulpina robustă a Plantageneţilor.

— Nu cred că i-a plăcut.

— S-a înfuriat grozav, spune mama cu voioşie. Dar n-a avut ce face. Te va lua de soţie.

— Smerită şi pocăită, îi amintesc cu acreală.

— Într-adevăr, smerită şi pocăită, întăreşte ea veselă, apoi, văzându-mi mutra pleoştită, râde şi-mi aminteşte: Sunt doar nişte cuvinte. Vorbe pe care acum te poate forţa să le spui. În schimbul lor, îl silim să te ia de soţie; te facem regina Angliei şi atunci nu va mai avea importanţă ce motto ai.

Palatul Westminster, decembrie 1485

Crainicul regelui vine iarăşi la uşă, cu vestea că regele ne va face plăcerea unei vizite. De astă dată însă, vrea să se aşeze la masă şi va fi însoţit de vreo douăzeci de curteni. Mama le porunceşte mai-marilor peste valeţi, peste bucătărie şi peste slujitorii de la masă să i se înfăţişeze cu o listă de bucate şi vinuri ce pot fi pregătite şi servite chiar azi şi-i pune la treabă. Pe vremea când era regină chiar în acest palat, iar tatăl meu era cel mai iubit rege al Angliei, a comandat banchete cu nenumărate feluri de mâncare, servite la sute de meseni. Îi face plăcere să-i arate lui Henric, care a trăit cincisprezece ani la marginea micii curţi a Bretaniei, exilat din Anglia, temându-şi viaţa, cum trebuie condus un palat cu adevărat măreţ.

Feciorul cu lemnele de foc trudeşte iarăşi pe scări în sus, aducând albia de îmbăiat, iar copiii Warwick sunt trimişi în odăile lor, cu poruncă să nu coboare la catul de jos, ba nici măcar să nu se arate la ferestre.

— De ce nu? mă întreabă Margaret strecurându-se în odaia mea, în spatele slujnicelor care aduc un braţ de rufărie încălzită şi o sticlă cu apă de trandafiri, cu care să-mi clătesc părul. Milady mama ta socoteşte că Teddy nu e suficient de isteţ ca să-i fie înfăţişat regelui? (Roşeşte.) Se ruşinează cu noi?

— Mama nu vrea ca regele să fie distras de vederea unui băiat de York, îi răspund scurt. N-are legătură nici cu tine, nici cu Edward. Bineînţeles, Henric ştie de voi amândoi; poţi fi sigură că maică-sa nu v-a uitat când a pus la răboj toate bunurile Angliei. Doar v-a făcut pupilii ei. Dar sunteţi mai feriţi de pericol dacă nu vă arătaţi.

— Doar nu crezi că regele l-ar lua pe Teddy? întreabă ea, pălind.

— Nu. Dar nu e nevoie să şadă la masă împreună. De bună seamă, e mai bine dacă nu-i punem laolaltă. În plus, ar fi stânjenitor dacă Teddy i-ar spune lui Henric că se aşteaptă să devină rege.

Ea pufneşte în râs.

— Aş vrea să nu i se fi spus că e următorul în ierarhia la tron. A pus-o la inimă!

— Cel mai bine e să stea la o parte până când Henric se obişnuieşte cu toate. Teddy e adorabil, dar nu poţi avea încredere în el că nu va spune ce gândeşte.

Margaret priveşte pregătirile pentru baia mea şi rochia nouă pe care o pregătesc femeile. A fost adusă chiar azi de o croitoreasă din oraş: o rochie verde-Tudor, cu „nodurile îndrăgostiţilor“ la umeri.

— Te deranjează, Elizabeth?

Ridic din umeri, negându-mi durerea.

— Sunt prinţesă de York. Trebuie s-o fac. Ar fi trebuit oricum să mă mărit cu un bărbat care s-ar fi potrivit cu planurile tatălui meu. Am fost logodită încă din leagăn. Nu am de ales, dar nici nu m-am aşteptat să am – decât o singură dată, iar vremea aceea pare acum vrăjită, ca din vis. Când va sosi timpul, şi tu va trebui să te măriţi cu cine ţi se porunceşte.

— Şi asta te întristează? întreabă ea, cu seriozitatea ce o caracterizează.

Clatin din cap şi-i spun sincer:

— Nu simt nimic. Poate că asta e partea cea mai rea: nu simt absolut nimic.

Suita lui Henric soseşte la timp, cu veşminte frumoase şi surâsuri timide, pe jumătate ascunse. E alcătuită pe jumătate din vechi prieteni de-ai noştri; majoritatea ne sunt rude prin alianţă, dacă nu chiar de sânge. Multe lucruri rămân nerostite când lorzii intră şi ne salută, aşa cum obişnuiau pe vremea când noi eram familia regală şi le eram gazde în acest palat.

Vărul meu, John de la Pole, pe care Richard l-a numit moştenitorul lui înainte de Bosworth, a venit cu mama sa, mătuşa mea Elizabeth. Ea şi toată familia ei sunt acum loiali Tudorilor şi ne salută cu zâmbete precaute.

Cealaltă mătuşă a mea, Katherine, poartă acum numele Tudor şi păşeşte la braţul lui Jasper, unchiul regelui, dar reverenţa pe care i-o face mamei e tot atât de adâncă precum înainte, iar când se ridică, o sărută cu afecţiune.

Unchiul meu, Edward Woodville, fratele mamei, se află şi el la curtea Tudor. E prietenul preţuit şi de încredere al noului rege. S-a aflat alături de Henric de când acesta a plecat în exil şi a luptat în armata lui, la Bosworth. Se înclină adânc deasupra mâinii mamei, apoi o sărută pe amândoi obrajii, frăţeşte, şi îl aud şoptindu-i:

— Mă bucur că te văd iarăşi în locul ce ţi se cuvine, Alteţa Voastră Lizzie!

Mama a pus la cale un ospăţ impresionant, cu douăzeci şi două de feluri de mâncare, iar după ce toţi au mâncat, iar farfuriile şi mesele au fost strânse, surorile mele Cecily şi Anne dansează în faţa suitei.

— Te rugăm, prinţesă Elizabeth, dansează-ne! îmi cere scurt regele.

Mă uit la mama; căzuserăm de acord că nu voi dansa. Ultima oară când am dansat în odăile acestea, era sărbătoarea Crăciunului, iar eu purtam o rochie de mătase tot atât de bogată ca a reginei Anne, făcută după acelaşi tipar – parcă pentru a sili privirile să facă o comparaţie între noi două, eu fiind mai tânără cu zece ani –, iar soţul ei, regele Richard, nu-şi putea lua ochii de la mine. Toată curtea ştia că se îndrăgosteşte de mine şi că-şi va părăsi soţia bătrână şi bolnavă, ca să fie cu mine. Am dansat cu surorile mele, însă el m-a văzut doar pe mine. Am dansat în faţa a sute de oameni, dar numai pentru el.

— Te rog, adaugă Henric.

Văd privirea directă a ochilor lui căprui şi înţeleg că nu pot refuza. Mă ridic de pe scaun şi-i întind mâna lui Cecily, care va trebui să-mi fie parteneră, indiferent că îi convine sau nu, iar muzicanţii încep un saltarello. Cecily a dansat cu mine de multe ori în faţa regelui Richard, iar strâmbătura gurii ei îmi arată că se gândeşte la acelaşi lucru. Chiar dacă se simte ca o sclavă obligată să amuze un sultan, în situaţia asta eu sunt mai umilită, lucru care îi aduce mângâiere. Dansul e rapid, cu un salt la fiecare pas, iar noi suntem iuţi şi graţioase. Ne rotim prin sală împreună, apoi ne despărţim ca să dansăm cu alţi parteneri, reîntâlnindu-ne la mijloc. Muzicanţii execută acordul final, iar după o reverenţă făcută regelui şi una reciprocă, ne întoarcem lângă mama, uşor îmbujorate, transpirate şi cu răsuflarea tăiată, în timp ce muzicanţii ocupă centrul sălii şi cântă pentru rege.

El ascultă cu atenţie, bătând tactul cu o mână pe braţul jilţului. E limpede că iubeşte muzica; după ultimele acorduri, îi răsplăteşte cu un galben – recompensă generoasă, dar nicidecum princiară. Privindu-l, înţeleg că e tot atât de atent cu banii ca mama lui – nu a crescut cu ideea că lumea îi datorează un tron. Nu e obişnuit să dispună de o avere regească, pe care s-o cheltuiască voios. Nu e ca Richard al meu, care înţelegea că un nobil trebuie să trăiască precum un lord şi să-şi împartă averea cu oamenii lui. Muzicanţii încep să cânte, ca toţi cei prezenţi să danseze, iar regele se apleacă spre mama şi-i spune că ar vrea să stea puţin singur cu mine.

— Desigur, Alteţă.

Mama e pe punctul de a se depărta de noi, luându-le pe fete cu ea şi lăsându-ne singuri la un capăt al sălii celei mari. El o opreşte cu un gest al mâinii.

— Nederanjaţi. Într-o odaie particulară.

Ea şovăie; aproape că o văd cumpănind situaţia. În primul rând, el e regele. În al doilea rând, suntem logodiţi. La urmă, hotărârea: în nici un caz nu poate fi refuzat.

— Puteţi sta singuri în odaia particulară din spatele mesei principale, spune ea. Voi avea grijă să nu fiţi deranjaţi.

El dă aprobator din cap şi se ridică. Muzicanţii se opresc din cântat, curtenii se pleacă într-o sută de plecăciuni, apoi se îndreaptă, curioşi, privesc cum regele Henric îmi întinde mâna şi, condus de mama, mă însoţeşte de la masa principală, la care am cinat, aflată pe podiumul înălţat, pe uşa boltită din fundul sălii, în odăile particulare. Toţi ne privesc fascinaţi cum părăsim curtea şi dansul. La uşa odăii, mama se dă la o parte şi, ridicând uşor din umeri, ne lasă să intrăm; parcă am fi nişte actori ce coboară de pe scenă în viaţa particulară, fără nici un scenariu.

Odată intraţi în odaie, el închide uşa. Aud de afară că muzica reîncepe, răsunând înăbuşit prin lemnul gros. Ca şi cum ar fi un gest absolut firesc, el răsuceşte cheia cea mare în broască.

— Ce-i asta? întreb, iar uimirea mă face să uit bunele maniere. Ce credeţi că faceţi?

El se întoarce spre mine şi mă apucă ferm de mijloc, lipindu-mă de el cu o strânsoare din care nu pot scăpa. Îmi spune:

— Ne vom cunoaşte mai bine.

Nu mă fac mică în faţa lui, ca o fecioară fricoasă, ci mă ţin tare.

— Aş vrea să mă întorc în sală.

Se aşază într-un jilţ mare cât un tron şi mă trage pe genunchii lui, într-o poziţie incomodă. Parcă ar fi un beţiv într-o tavernă, iar eu, o târfă pe care tocmai a plătit-o.

— Nu. Ţi-am spus: ne vom cunoaşte mai bine.

Încerc să mă desprind, dar el mă ţine strâns. Dacă mă zbat sau mă împotrivesc, ar însemna că ridic mâna asupra regelui Angliei, ceea ce e un act de trădare.

— Alteţă…

— Se pare că trebuie să ne căsătorim, spune el, şi o notă dură i se strecoară în glas. Mă onorează interesul dovedit de Parlament în această chestiune. Se pare că familia ta şi-a păstrat mulţi prieteni. Chiar şi printre cei care se declară prietenii mei. Ei mi-au zis că insişti ca nunta să aibă loc. Sunt măgulit, îţi mulţumesc pentru atenţia pe care mi-o arăţi. După cum ştim amândoi, suntem logodiţi de doi ani lungi. Acum ne vom consuma logodna.

— Poftim?

El oftează, de parcă aş fi de o prostie obositoare.

— Ne vom consuma logodna.

— Refuz, spun sec.

— Va trebui s-o faci în noaptea nunţii. De ce ar fi altfel acum?

— Pentru că acum ar însemna dezonoare! exclam. Faceţi asta în odăile mamei mele, când surorile mele sunt la doi paşi de uşă, în palatul mamei, înainte de cununie, ca să mă dezonoraţi!

Zâmbetul lui e rece.

— Nu cred că ai prea multă onoare de apărat, Elizabeth. Şi te rog, nu te teme că voi descoperi că nu eşti fecioară. Am pierdut şirul celor care mi-au scris anume ca să-mi dea de ştire că eşti ibovnica regelui Richard. Şi al celor care s-au ostenit să vină tocmai din Anglia doar ca să-mi spună că te-au văzut plimbându-te mână-n mână cu el în grădină, că vine în odaia ta în fiecare noapte, că eşti doamna de companie a soţiei lui, dar îţi petreci tot timpul în patul lui. Mulţi au mai spus că ea a murit otrăvită şi că tu i-ai turnat otrava în paharul cu leacuri. Prafurile italieneşti ale mamei tale au fost servite curtenitor încă unei victime. Neamul Rivers trece lin peste încă un obstacol.

Abia mai pot vorbi, de îngrozită ce sunt.

— Niciodată! exclam. Nu i-aş fi făcut niciodată rău reginei Anne!

Ridică din umeri, de parcă n-ar avea importanţă dacă sunt sau nu ucigaşă de regine.

— Cui îi mai pasă? Presupun că am făcut amândoi lucruri de care nu vrem să ne aducem aminte. Ea a murit, el a murit, fraţii tăi au murit, iar tu eşti logodită cu mine.

— Fraţii mei! exclam, dintr-odată atentă.

— Morţi. Am rămas numai noi.

— De unde ştiţi?

— Ştiu. Vino mai aproape.

— Vorbiţi despre fraţii mei morţi şi vreţi să mă necinstiţi?

Sugrumată de emoţie, abia pot vorbi. El se lasă pe speteaza jilţului şi râde, parcă sincer amuzat.

— Nu mai spune! Cum aş putea să necinstesc o fată ca tine? Ţi s-a dus vestea. Eşti deja necinstită până-n măduva oaselor. În ultimul an m-am gândit la tine ca la o simplă târfă criminală.

Mi se taie respiraţia auzindu-l cum mă insultă în timp ce mâinile lui dure mă strâng de mijloc, ţintuindu-mă pe genunchii lui osoşi ca pe un copil îndărătnic, mângâiat cu de-a sila.

— Nu e cu putinţă să mă doriţi, îi spun. Ştiţi că eu nu vă doresc.

— Nu, într-adevăr. Câtuşi de puţin. Nu mă încântă carnea stricată, nu vreau resturile altuia şi în nici un caz resturile unui mort. Când mă gândesc la Richard uzurpatorul pipăindu-te şi la tine linguşindu-l pentru coroană, mi se face greaţă.

— Atunci daţi-mi drumul! strig, încercând să scap din strânsoare, dar el mă ţine bine.

— Nu. Fiindcă, după cum vezi, trebuie să mă însor cu tine; a avut grijă vrăjitoarea de maică-ta, a avut grijă Parlamentul. Însă insist să ştiu că eşti roditoare. Vreau să ştiu cu ce mă aleg. Din moment ce sunt obligat să te iau, ţin să am o nevastă fecundă. Trebuie să avem un prinţ Tudor. Totul ar fi irosit dacă te-ai dovedi stearpă.

Mă zbat de-a binelea, încerc să mă ridic, să mă desprind, să-i desfac mâinile dure, să-i desprind degetele de pe mijlocul meu, dar nu pot scăpa; mâinile lui mă strâng, ca pentru a mă sugruma.

— Acum spune, trebuie să te siluiesc? întreabă el, cu respiraţia puţin întretăiată. Sau îţi ridici rochia asta frumoasă pentru mine, ca să terminăm ce avem de făcut şi să ne întoarcem la cina mamei tale? Poate ne mai dansezi o dată, ca o târâtură ce eşti.

Preţ de o clipă, rămân încremenită de groază, cu privirea aţintită pe chipul lui slab; apoi, spre surprinderea mea, mă înşfacă de încheietura mâinii, dar îmi eliberează talia, aşa că sar în picioare. Mă gândesc să-mi smulg mâna, să mă reped la uşă şi să fug, însă pielea braţului mă arde în strânsoare, iar expresia lui împietrită îmi dă de înţeles că nu există scăpare. Mă fac stacojie la faţă şi-mi dau lacrimile.

— Vă rog! îi spun cu glas slab. Vă rog, nu mă obligaţi să fac asta!

Aproape că ridică din umeri, de parcă n-ar avea încotro şi ar fi silit să mă ţină de încheietura mâinii, ca pe o prizonieră; cu mâna liberă face un mic gest spre poala rochiei mele – rochia mea verde-Tudor.

— Vin de bunăvoie la voi, la noapte, îi propun. Voi veni în taină, în odăile voastre.

Râsul lui brutal răsuna ca o condamnare.

— Te strecori pe ascuns în patul regelui, ca-n vremurile bune? Aşadar, eşti o târfă, cum credeam! Şi te voi avea ca pe o târfă. Aici şi acum.

— Tatăl meu…, şoptesc. Staţi în jilţul lui, jilţul tatălui meu…

— Tatăl tău e mort, iar unchiul tău nu ţi-a protejat prea bine onoarea, mi-o întoarce el pufnind în râs, de parcă s-ar amuza sincer. Treci la treabă! Ridică-ţi poalele şi urcă-te pe mine. Călăreşte-mă. Nu eşti fecioară. Ştii cum se face.

Mă ţine strâns în timp ce mă aplec încet şi-mi ridic poala rochiei. Cu mâna cealaltă îşi descheie pantalonii; se lasă pe speteaza jilţului, cu picioarele depărtate, iar eu mă supun gestului său şi mâinii care mă trage şi păşesc spre el.

O mână mă ţine în continuare de încheietură, strâns, pe când cealaltă îmi ridică rufăria cu broderii delicate; mă sileşte să-l încalec de parcă aş fi o târfă, cum mă numeşte. Mă trage în jos spre trupul lui şi-şi opinteşte şoldurile de vreo zece ori. Îi simt pe obraz răsuflarea fierbinte, cu iz de condimente de la cină,

când se împinge în mine. Închid ochii şi întorc capul într-o parte, ţinându-mi răsuflarea. Nu îndrăznesc să mă gândesc la Richard. Dacă mă gândesc la Richard, care mă poseda cu atâta desfătare şi-mi şoptea numele, scăldat de plăcere, voi vomita. Din fericire, Henric geme în clipa lui de plăcere; eu deschid ochii şi descopăr că se uită ţintă la mine, cu ochii căprui goliţi de orice expresie. M-a cercetat din priviri ca pe o prizonieră trasă pe roata dorinţei lui şi şi-a împlinit plăcerea fără să clipească.

— Nu plânge, îmi spune după ce cobor de pe el şi mă şterg cu poala cămăşii de pânză fină. Cum vei ieşi de-aici şi vei da ochii cu mama ta şi cu suita mea, dacă plângi?

— M-aţi vătămat, îi spun cu duşmănie.

Îi arăt dunga roşie de pe încheietura mâinii. Mă aplec şi-mi cobor cămaşa boţită şi rochia cea nouă, în veselul verde-Tudor, acum boţită.

— Îmi pare rău, replică el cu indiferenţă. Pe viitor, voi încerca să nu te vatăm. Dacă nu te smuceşti, nu va trebui să te ţin atât de strâns.

— Pe viitor?

— Domnişoara ta de companie sau fermecătoarea ta soră ori chiar agreabila ta mamă îmi vor deschide uşa odăilor tale. Voi veni eu la tine. Nu vei mai urca în patul regelui, aşa că ia-ţi gândul. Poţi să-i spui surorii tale – sau celei care doarme cu tine – că trebuie să-şi găsească în altă parte culcuşul. Voi veni în fiecare noapte, înainte de miezul nopţii, la ora care îmi convine. În unele nopţi, s-ar putea să vin mai târziu. Va trebui să mă aştepţi trează. Poţi să-i spui mamei tale că e dorinţa amândurora.

— Nu mă va crede nici într-o mie de ani, spun iritată, ştergându-mi lacrimile şi muşcându-mi uşor buzele, ca să-şi recapete culoarea. Nu va crede în veci că v-am chemat din iubire.

— Va înţelege că vreau o mireasă fecundă, replică el cu viclenie. Va înţelege că trebuie ca în ziua nunţii să-mi porţi pruncul în pântec, căci altfel nu va exista nici o nuntă. Nu voi fi atât de neghiob încât să fiu constrâns să-mi iau o soţie stearpă. În privinţa asta ne-am înţeles.

— „Ne-am înţeles“? Nicidecum! Nu sunt de acord cu aşa ceva! N-am spus că sunt de acord! Iar mama n-ar crede în ruptul capului că am consimţit să mă necinstiţi, că am luat hotărârea asta împreună. Va şti că nu e dorinţa mea, ci a voastră, şi că m-aţi siluit.

El zâmbeşte pentru prima oară.

— A, nu, m-ai înţeles greşit! Nu mă refeream la tine şi la mine. Niciodată nu aş putea vorbi despre tine şi despre mine ca despre „noi“. Nu, mă refeream la mine şi la mama mea.

Încetez să-mi netezesc fusta şi mă întorc spre el, cu gura căscată.

— Mama voastră a fost de acord să mă siluiţi?!

— De ce nu?

— Pentru că a zis că-mi va fi prietenă, a zis că mi-a văzut destinul! mă bâlbâi. Pentru că a zis că se va ruga pentru mine!

El rămâne netulburat, nevăzând vreo contradicţie între blândeţea ei faţă de mine şi porunca unui viol.

— Bineînţeles că ăsta crede că ţi-e destinul! Toate astea… (Gestul lui îmi include încheietura mâinii învineţită, ochii roşii, umilinţa, usturimea dintre picioare şi durerea din inimă.) Toate astea sunt voia Domnului, aşa cum o înţelege milady mama.

Îngrozită, nu pot decât să-l privesc ţintă. El râde şi se ridică să-şi bage cămaşa de in înapoi în pantaloni şi să lege la loc şireturile.

— A zămisli un prinţ pentru tronul Tudor e o înfăptuire cerută de Dumnezeu. Mama l-ar privi aproape ca pe o sfântă taină, oricât de dureros ar fi.

Frecându-mi faţa cu putere, ca să şterg lacrimile, mă răstesc la el:

— Înseamnă că slujiţi un Dumnezeu aspru şi o mamă şi mai aspră!

— Ştiu, încuviinţează el. Hotărârea lor neclintită m-a adus aici. E singurul lucru pe care pot conta.

Se ţine de cuvânt şi mă vizitează – ca un om care merge la spiţer după lipitori sau leacuri – fără greş, dar şi fără plăcere, în fiecare noapte. Cu buzele strânse, mama îmi mută odaia de culcare într-una aflată mai aproape de scara privată ce duce la grădină şi la pontonul la care trage barca lui. Îi spune lui Cecily că trebuie să doarmă cu surorile ei şi că eu voi dormi singură. Furia vizibilă pe obrazul ei alb preîntâmpină orice comentariu şi orice întrebare, chiar şi din partea lui Cecily, pe care curiozitatea o scoate din minţi. Milady mama îl primeşte personal pe Henric la uşa exterioară, nezăvorâtă, şi-l însoţeşte, într-o tăcere glacială, până la odaia mea. Nu-i adresează nici măcar o vorbă de bun-venit; îl duce de la o uşă la cealaltă ca pe un duşman, cu capul sus, dispreţuitoare. Îl aşteaptă în sala privată, cu o singură lumânare aprinsă şi cu focul arzând domol. Nu-i adresează nici măcar o vorbă de rămas-bun la plecare, ci îi deschide uşa şi apoi o încuie în urma lui cu furie tăcută. Trebuie că-l mână o hotărâre de fier, dacă intră şi iese din odaia mea pe lângă mama, cu ura ei mută şi cu privirea ei cenuşie sfredelindu-i ca fierul înroşit spinarea slabă.

În odaia mea, şi eu sunt tăcută, dar după primele câteva vizite devine mai sigur pe el şi stă să bea un pahar cu vin înainte de a-şi face treaba. Mă întreabă ce am făcut în ziua respectivă şi îmi vorbeşte despre munca lui. Îşi ia obiceiul să se aşeze în jilţ, lângă foc, şi să mănânce pesmeţi, brânză şi fructe înainte de a-şi desface pantalonii şi de a mă poseda. Cât şade şi priveşte flăcările, îmi vorbeşte ca unei egale, ca unei persoane pe care ziua lui ar putea s-o intereseze. Îmi spune ce veşti sunt la curte, numele numeroşilor bărbaţi pe care îi iartă şi a căror loialitate speră s-o câştige şi ce planuri are pentru ţară. Fără voia mea, deşi încep seara în tăcere furioasă, mă trezesc că-i povestesc de bunăvoie ce a făcut tata într-un comitat sau altul ori ce plănuise Richard să facă la domnie. Mă ascultă cu atenţie şi câteodată spune: „Bun, îţi mulţumesc că mi-ai spus, nu ştiam".

E conştient şi stingherit de faptul că şi-a petrecut viaţa în exil, că vorbeşte engleza cu accent străin – în parte breton, în parte francez – şi că despre ţara pe care o numeşte a lui ştie doar ceea ce l-au învăţat devotatul său unchi Jasper şi preceptorii angajaţi de acesta. Are amintiri vii şi calde despre Ţara Galilor, din vremea când era mic, pupilul lui William Herbert, unul dintre cei mai apropiaţi prieteni ai tatălui meu; toate celelalte cunoştinţe ale lui vin însă de la dascăli, de la unchiul Jasper şi din hărţile confuze, prost desenate, ale exilaţilor.

Are o amintire vie, pe care o povesteşte ca pe o fabulă: vizita la curtea regelui nebun, pe când tatăl meu era rege în exil, iar mama, surorile mele şi cu mine stăteam captive în întunericul rece al sanctuarului, pentru prima dată. Şi-o aminteşte ca pe punctul culminant al copilăriei lui, când maică-sa era sigură că vor fi repuşi în drepturi cu toţii şi că vor face parte pe veci din familia regală, iar el a crezut-o, convins că Dumnezeu o călăuzeşte ca să împlinească destinul familiei Beaufort şi că ea are dreptate.

— O, v-am privit trecând cu barca, îi zic, aducându-mi aminte. V-am văzut trecând spre curte pe fluviul scăldat de soare, în timp ce noi stăteam închise, sătule de beznă.

Spune că a îngenuncheat în faţa lui Henric al VI-lea şi a fost binecuvântat de acesta. Simţise, la acea atingere a mâinii monarhului, că fusese atins de un sfânt.

— Era mai degrabă sfânt, decât rege, îmi spune cu aprindere, ca un predicator care vrea să convingă pe cineva. Simţeai sfinţenia lui; era ca un înger.

Amuţeşte brusc, ca şi cum şi-ar aminti că vorbeşte despre cel omorât în somn de propriul meu tată, la

vremea când regele cel nebun era tot atât de necugetat ca un copilaş şi se încredea în onoarea nestatornică a Casei de York.

— Un sfânt şi un martir, spune el acuzator. A murit după ce-şi făcuse rugăciunile. A murit cu harul divin asupră-i. De mâna unor eretici trădători, regicizi.

— Presupun că aşa e, murmur.

De fiecare dată când vorbim, se pare că ne aducem aminte unul altuia de un conflict; atingerea mâinilor noastre lasă între noi urme însângerate.

E conştient că a săvârşit o mare infamie declarându-şi domnia începută în ajunul bătăliei care l-a omorât pe Richard. Toţi cei care au luptat de partea regelui uns în acea zi pot fi declaraţi trădători şi executaţi, după lege. Asta ar însemna să întoarcă dreptatea pe dos şi să-şi înceapă cârmuirea ca un tiran.

— Aşa ceva n-a mai făcut nimeni, îi zic. Chiar şi regii de York şi de Lancaster au acceptat că e o rivalitate între două case şi că un om poate să aleagă, onorabil, o tabără sau pe cealaltă. Voi însă i-aţi declarat trădători pe nişte oameni care n-au făcut nimic mai grav decât să sufere. Îi declaraţi trădători pentru simplul fapt că au pierdut. Astfel, spuneţi că dreptatea e de partea celui care câştigă.

— Pare aspru, recunoaşte el.

— Pare o înşelătorie. Cum pot fi declaraţi trădători, când ei îl apărau pe regele uns împotriva unei invazii? Aşa ceva e contrar legii şi bunului-simţ. E şi împotriva Domnului.

El zâmbeşte, cu aerul că nimic nu contează mai mult decât întemeierea neîndoielnică a cârmuirii Tudor.

— A, nu, în nici un caz nu e împotriva Domnului. Mama e o femeie sfântă şi ea nu socoteşte aşa.

— Ea e singura care decide ce înseamnă voia lui Dumnezeu şi ce înseamnă legea în Anglia? întreb tăios.

— Desigur. Numai în judecata ei am încredere. Cu siguranţă că aş asculta sfatul ei, mai degrabă decât pe al tău, adaugă el zâmbind.

Bea un pahar cu vin, apoi mă cheamă în pat cu o vioiciune veselă, despre care încep să cred că-i ascunde stânjeneala trezită de fapta lui. Stau lungită pe spate, încremenită ca un bolovan. Nu-mi scot niciodată rochia şi nici măcar nu-l ajut când o ridică, să nu-l încurce. Îi îngădui să mă posede, fără o vorbă de protest, şi mă întorc cu faţa la perete, aşa încât prima oară când se apleacă să mă sărute pe obraz, sărutarea poposeşte pe urechea mea şi o ignor, de parcă m-ar fi atins în trecere o muscă.

Palatul Westminster, Londra, zilele Crăciunului, anul 1485

După trei săptămâni lungi, merg la mama şi o anunţ sec:

— Nu mi-a venit ciclul. Bănuiesc că e un semn.

Încântarea de pe chipul ei îmi răspunde cu prisosinţă.

— O, draga mea!

— Trebuie să mă ia de soţie neîntârziat. Nu accept să mă facă de ocară în public.

— Nu va avea nici un motiv să mai amâne. Asta au vrut. Cine-ar fi crezut că eşti atât de fecundă? Dar aşa am fost şi eu, şi mama mea. Suntem binecuvântate cu prunci.

— Da, rostesc, dar nu-mi pot strecura bucurie în glas. Eu nu mă simt binecuvântată. Pruncul ăsta n-a fost zămislit din dragoste. Nici măcar sub oblăduirea cununiei.

Mama îmi ignoră tristeţea din glas şi încordarea de pe obrazul palid. Mă trage spre ea, îşi pune mâna pe pântecul meu la fel de suplu şi de plat ca oricând şi mă asigură:

— E o binecuvântare. Un copil, poate un băiat, poate un prinţ. N-are importanţă că a fost zămislit cu sila; important e să crească puternic şi înalt şi să facem din el un trandafir al nostru, de York, pe tronul Angliei.

Stau potolită sub atingerea ei, ca o iapă de prăsilă ascultătoare. Ştiu că are dreptate.

— Îi spui tu sau să-i spun eu?

Începe să ţească planuri pe dată.

— Spune-i tu. Se va bucura să audă vestea de la tine. Va fi prima veste bună pe care i-o poţi da. Prima dintr-un şir lung, sper, adaugă ea, zâmbindu-mi.

Eu nu pot zâmbi.

— Da.

În seara aceea vine devreme; îi servesc vinul şi ridic mâna în semn de refuz când dă să mă ducă în pat, şi îi spun încet:

— Nu mi-a venit ciclul. S-ar putea să fi rămas grea.

Bucuria de pe chipul lui e de neascuns. Îmbujorat, mă ia de mâini şi mă trage aproape de parcă ar vrea să mă cuprindă în braţe, de parcă ar vrea să mă strângă iubitor.

— O, mă bucur! Mă bucur foarte mult. Îţi mulţumesc că mi-ai spus! Îmi înseninează inima. Dumnezeu să te binecuvânteze, Elizabeth! Pe tine şi pe pruncul din pântecele tău. E o veste minunată. Cea mai bună veste! (Se întoarce spre foc, apoi revine lângă mine.) Ce veste bună! Iar tu eşti atât de frumoasă! Şi atât de roditoare!

Încuviinţez, cu chipul împietrit.

— Ştii dacă va fi băiat?

— E prea devreme s-o ştim. Iar ciclul poate să nu vină din cauza nefericirii sau a unei zdruncinături.

— Atunci trag nădejde că nu eşti nefericită şi nici n-ai suferit o zdruncinătură, spune el voios, de parcă ar vrea să uite că sunt îndurerată şi siluită. Şi sper că porţi în pântec un băiat Tudor. (Îmi bate uşurel burta cu palma – o atingere posesivă, de parcă am fi deja căsătoriţi.) Asta înseamnă totul. I-ai spus mamei tale?

Clatin din cap şi simt o mică plăcere sfidătoare la gândul că-l mint.

— Am vrut să-ţi dau mai întâi ţie vestea cea fericită.

— O voi anunţa pe mama când voi ajunge acasă, spune el, fără să audă tonul meu mohorât. O veste mai bună nici că i-aş putea da. Va trezi preotul, precis, să rostească un *Te Deum*.

— Vei ajunge târziu acasă. E trecut de miezul nopţii.

— Mă aşteaptă trează. Nu se culcă niciodată înainte să sosesc.

— De ce nu? întreb amuzată.

El are bunul-simţ să roşească şi recunoaşte:

— Îi place să mă conducă la culcare. Îi place să mă sărute de noapte bună.

— Te sărută de noapte bună?

Mă gândesc la inima aspră a acestei femei, care e în stare să-şi trimită fiul să mă siluiască şi care îl aşteaptă trează, ca să-l sărute de noapte bună.

— Au trecut atâţia ani în care nu m-a putut săruta înainte de culcare, spune el încet. Au trecut atâţia ani în care n-a ştiut unde dorm şi nici măcar dacă dorm sau dacă sunt ferit de primejdie. Îi place să-mi facă semnul crucii pe frunte şi să mă sărute de noapte bună. Dar în seara asta, când va veni să mă binecuvânteze, îi voi spune că eşti grea şi că sper să am un fiu!

— Cred că sunt grea, intervin precaută. Dar e devreme. Nu pot fi sigură. Nu-i spune că am zis că sunt sigură.

— Ştiu, ştiu. Te gândeşti, probabil, că am fost egoist, cu gândul numai la Casa Tudor, însă, dacă naşti un băiat, familia ta va face parte din casa regală a Angliei şi fiul tău va fi rege. Ai rangul pe care te-ai născut să-l ai, iar războiul dintre veri s-a încheiat pentru totdeauna, cu o nuntă şi un prunc. Aşa şi trebuia să fie. E singurul final fericit pentru acest război şi pentru această ţară. Ne vei fi adus tuturor pacea. (Are aerul că vrea să mă cuprindă în braţe şi să mă sărute.) Ne-ai adus pacea şi un final fericit.

Îmi ridic umărul ca pe o pavăză în faţa lui şi replic:

— Mă gândisem la alte finaluri.

Mi-l amintesc pe regele pe care l-am iubit, care dorise să-i nasc un fiu şi spusese că-l vom boteza Arthur, în amintirea Camelotului – un prinţ moştenitor care n-ar fi fost zămislit cu hotărâre rece şi duşmănie, ci cu iubire, în întâlniri tainice şi calde.

— Chiar şi acum ar putea exista alte finaluri, spune el precaut, luându-mă de mână cu blândeţe şi coborând glasul, de parcă ar fi cu putinţă să tragă cineva cu urechea aici, în cea mai retrasă odaie. Avem şi acum duşmani. Se ascund, dar eu ştiu că există. Iar dacă naşti o fată, nu-mi ajută la nimic şi toate au fost în zadar. Dar ne vom strădui şi ne vom ruga să porţi în pântec un băiat Tudor. Şi îi voi spune mamei că poate să ne pună la cale nunta. Ştim, cel puţin, că eşti fecundă. Chiar dacă dai greş de data asta şi naşti o fată, ştim că poţi avea copii. Şi poate că data viitoare vom avea un băiat.

— Ce-ai fi făcut dacă nu zămisleam un prunc? întreb, curioasă. Dacă n-ar fi apărut un copil după ce m-ai fi luat?

Încep să înţeleg că acest bărbat şi mama lui au un plan pentru orice situaţie. Sunt mereu pregătiţi. El răspunde scurt:

— Sora ta. M-aş fi însurat cu Cecily.

Icnesc, uluită.

— Dar ai spus că se va mărita cu sir John Welles!

— Da. Însă, dacă ai fi fost stearpă, tot ar fi trebuit să mă însor cu o femeie din Casa de York, în stare să-mi dăruiască un fiu. Nu putea fi alta decât ea. I-aş fi anulat căsătoria cu sir John şi aş fi luat-o eu de soţie.

— Şi ai fi siluit-o şi pe ea? mă răstesc, trăgându-mi mâna. Întâi pe mine şi apoi pe sora mea?

El ridică din umeri şi întinde mâinile cu palmele în sus – un gest câtuşi de puţin englezesc, întru totul francez.

— Fireşte. N-aş fi avut de ales. Trebuie să ştiu că soţia, oricare ar fi ea, îmi poate dărui un fiu. Până şi tu ar trebui să înţelegi că nu iau tronul pentru mine însumi, ci ca să întemeiez o nouă familie regală. Nu-mi iau soţie pentru mine, ci ca să întemeiez o nouă familie regală.

— Înseamnă că suntem precum cei mai săraci oameni de la ţară, constat cu amărăciune. Ei se însoară numai când femeia rămâne grea. Zic că junica se cumpără numai când e cu burta mare.

El chicoteşte, deloc stingherit.

— Aşa zic? Înseamnă că sunt într-adevăr englez. (Îşi leagă şireturile la brâu şi râde.) La urma urmei, sunt un ţăran englez! O voi anunţa pe milady mama astă-seară, iar mâine va veni precis să te vadă. S-a rugat pentru asta în fiecare seară în care mi-am făcut treaba aici.

— Se ruga în timp ce tu mă siluiai?

— N-a fost siluire. Nu mai spune asta. Eşti o neghioabă dacă foloseşti cuvântul ăsta. Din moment ce suntem logodiţi, nu poate fi siluire. Ca soţie, nu mă poţi refuza. Ca logodnic şi viitor soţ, am dreptul să te posed. De aici înainte până la moartea ta, nu mă vei putea refuza niciodată. Între noi nu poate exista siluire, ci doar drepturile mele şi datoria ta.

Mă priveşte şi vede cum protestele mi se sting pe buze. Îmi aminteşte:

— Tabăra ta a pierdut la Bosworth. Faci parte din prada de război.

Palatul Coldharbour, Londra,
sărbătoarea Crăciunului anului 1485

Pentru a sărbători zilele de Crăciun, sunt poftită să-mi vizitez logodnicul la curte şi mi se dau cele mai alese odăi din Palatul Coldharbour, unde se află curtea mamei lui. Când intru urmată de mama şi de două surori, încăperea amuţeşte treptat. O doamnă de companie care citeşte din Biblie ridică ochii, mă vede şi glasul i se stinge; se lasă tăcerea. Lady Margaret, aşezată într-un jilţ cu baldachin nobiliar, de parcă ar fi regină încoronată, ridică privirea şi ne priveşte calm cum înaintăm.

Îi fac o reverenţă; cu coada ochiului văd, în spate, coborârea şi ridicarea atent cumpănită a mamei. Am exersat această mişcare nespus de anevoioasă în odăile ei, încercând să stabilim întocmai nivelul respectului datorat. Mama nutreşte acum o duşmănie înverşunată faţă de lady Margaret, iar eu n-o voi ierta niciodată că şi-a îndemnat fiul să mă siluiască înainte de nuntă. Numai Cecily şi Anne fac reverenţe cu un respect simplu, ca două prinţese de mică însemnătate care se pleacă în faţa mamei atotputernice a regelui. Cecily chiar zâmbeşte mieros când se ridică, din moment ce e fina lui lady Margaret şi contează pe bunăvoinţa acestei femei cu puteri uriaşe pentru ca nunta ei să se facă. Sora mea nu ştie – iar eu nu-i voi spune niciodată – că mama şi fiul ar fi luat-o cu tot atâta răceală cum m-au luat pe mine, dacă eu n-aş fi rămas grea, şi că ar fi fost siluită în locul meu, în vreme ce această femeie cu obrazul de cremene s-ar fi rugat pentru un prunc.

— Fiţi binevenite la Coldharbour[1]! ne urează lady Margaret.

Îmi spun că numele e foarte potrivit, căci palatul e un sălaş cum nu se poate mai trist şi mai neprietenos.

— Şi în capitala noastră, continuă ea.

O spune de parcă noi, fetele, n-am fi crescut aici, la Londra, în timp ce ea era obligată să-şi ducă traiul la ţară, alături de un soţ neînsemnat, ştiindu-şi fiul exilat şi casa înfrântă cu desăvârşire.

Mama se uită în jur şi observă pernele din stofă de mâna a doua pe bancheta simplă de la fereastră. Vede că tapiseria cea mai bună a fost înlocuită cu o copie proastă. Lady Margaret Beaufort e un administrator deosebit de atent, ca să nu spun zgârcită.

— Mulţumim, răspund eu.

— Am sub control toate pregătirile de nuntă, urmează ea. Săptămâna viitoare poţi veni la garderoba regală, să ţi se ia măsurile pentru rochie. La fel, surorile şi mama ta. Am decis că veţi fi prezente toate.

— Voi fi prezentă la propria mea nuntă? întreb sec şi văd că roşeşte de enervare.

— Toată familia ta, se corectează ea.

Mama îi oferă cel mai afabil zâmbet şi întreabă:

— Dar prinţul de York?

Se lasă o tăcere bruscă, de parcă încăperea ar fi acoperită de o brumă subită.

— Prinţul de York? repetă rar lady Margaret.

Observ că glasul dur îi tremură. Se uită la mama cu un început de groază, ca şi cum ar urma să fie dezvăluit un lucru cumplit.

— La cine te referi? Ce prinţ de York? Ce spui? Ce îndrugi acolo?

Mama o priveşte în ochi, cu un aer neutru.

— Doar n-aţi uitat de prinţul de York.

Lady Margaret s-a făcut albă ca hârtia. Văd că şi-a încleştat mâinile cu putere pe braţele jilţului şi că unghiile i s-au albit din cauza strânsorii înspăimântate. Arunc o privire spre mama: savurează scena, asemenea unui ursar care sâcâie ursul cu o prăjină lungă.

— Cum adică? întreabă lady Margaret pe un ton ascuţit din cauza fricii. Doar nu sugerezi că… (Se întrerupe cu un icnet slab, aproape ca şi cum s-ar teme de ceea ce urmează să rostească.) Nu se poate să spui…

Una dintre doamnele ei face un pas în faţă.

— Vă simţiţi rău, Alteţă?

Mama observă scena cu un interes detaşat, aşa cum un alchimist ar observa o transmutare. Mama regelui parvenit e sfâşiată de groază la simpla menţionare a unui prinţ de York. Mama savurează imaginea câteva clipe, apoi rupe vraja, spunând cu blândeţe:

— Mă refer la Edward de Warwick, fiul lui George, ducele de Clarence.

Lady Margaret scapă un oftat cutremurat.

— A, băiatul Warwick! Băiatul Warwick. Uitasem de el.

— Cine altcineva? întreabă dulce mama. La cine credeaţi că mă refer? La cine altcineva mă puteam referi?

— Nu-i uitasem pe copiii Warwick, se contrazice lady Margaret, făcând eforturi să-şi redobândească demnitatea. Am comandat veşminte şi pentru ei. Şi rochii pentru fiicele dumitale mai mici.

— Sunt foarte încântată, replică agreabil mama. Şi încoronarea fiicei mele?

— Va avea loc mai târziu, răspunde lady Margaret, încercând să ascundă că nu şi-a revenit cu totul din zdruncinătură şi căutându-şi cuvintele cu lăcomie, cum caută aerul un crap pe uscat. După nuntă. Când hotărăsc eu.

Una dintre doamne se apropie, aducând un pahar cu vin roşu, dulce; ia o înghiţitură, apoi încă una, şi culoarea îi revine în obraji.

— După nuntă, vor călători ca să se arate poporului. Încoronarea va avea loc după naşterea unui moştenitor.

Mama dă din cap afirmativ, de parcă chestiunea i-ar fi indiferentă.

— Bineînţeles, s-a născut prinţesă, spune ea cu mulţumire calmă, la gândul că o prinţesă prin naştere e mult superioară unui rege pretendent.

— Doresc ca pruncul să se nască la Winchester, în inima vechiului regat, regatul lui Arthur, declară lady Margaret, luptându-se să-şi recapete autoritatea. Fiul meu se trage din stirpea lui Arthur Pendragon.

— Chiar aşa? exclamă mama, numai dulceaţă. Credeam că se trage din bastardul Tudor al unei prinţese văduve de Valois. Ba chiar dintr-o cununie făcută în taină şi niciodată dovedită. Cum duce asta la regele Arthur?

Lady Margaret păleşte de turbare. Îmi vine s-o trag de mânecă pe mama, ca să-i amintesc să n-o chinuiască. A făcut-o să bată în retragere pomenind despre un prinţ de York, dar la această curte suntem solicitante şi nu ajută la nimic s-o înfuriem pe foarte importanta femeie din fruntea ei.

— Nu trebuie să-ţi explic descendenţa fiului meu tocmai dumitale, de vreme ce noi ţi-am redat legitimitatea cununiei şi titlul după ce ai fost declarată adulterină, trânteşte fără ocol lady Margaret. Ţi-am spus care sunt aranjamentele pentru nuntă şi nu te mai reţin.

Ţinând capul sus, mama zâmbeşte şi replică pe un ton de regină:

— Iar eu vă mulţumesc foarte mult.

— Fiul meu vrea s-o vadă pe prinţesa Elizabeth. (Îi face semn unui paj.) Du-o pe prinţesă în odăile personale ale regelui.

N-am de ales. Trebuie să traversez încăperea de legătură şi să merg în apartamentele regelui. Se pare

că mama şi fiul nu sunt despărţiţi niciodată de mai mult de o uşă. El şade la o masă pe care o recunosc pe dată drept una folosită în acest palat de iubitul meu, Richard. A fost făcută pentru tatăl meu, regele Edward. E foarte ciudat să-l văd pe Henric aşezat în jilţul tatălui meu, semnând documente pe masa lui Richard, de parcă ar fi el însuşi rege – dar apoi îmi aduc aminte că e într-adevăr rege, iar chipul lui palid şi îngrijorat e efigia ce va fi bătută pe monedele Angliei.

Îi dictează unui secretar care poartă pupitrul de scris atârnat de gât, ţinând o pană în mână şi o alta după ureche. Dar când mă vede, Henric îmi zâmbeşte larg a bun-venit şi-i face semn omului să plece; gărzile închid uşa în urma lui şi rămânem singuri.

— Scuipă precum pisicile pe acoperişul şopronului? întreabă el chicotind. Nu se iubesc prea tare, nu?

Mă simt atât de uşurată că am un aliat, încât mai-mai că răspund la căldura lui, dar după o clipă mă înfrânez şi replic cu răceală:

— Mama voastră comandă totul, ca de obicei.

Zâmbetul vesel i se şterge de pe chip. Se încruntă dacă aude cea mai firavă critică la adresa ei.

— Trebuie să înţelegi că a aşteptat toată viaţa momentul ăsta.

— Sunt sigură că o ştim cu toţii. Le-o spune tuturor.

— Îi datorez totul, rosteşte el cu răceală. Nu accept să aud nici măcar o vorbă împotriva ei.

— Ştiu. Spune tuturor şi asta.

El se ridică din jilţ şi, ocolind masa, vine la mine.

— Elizabeth, vei fi nora ei. Vei învăţa s-o respecţi, s-o iubeşti şi s-o preţuieşti. Ştii, de-a lungul anilor în care tatăl tău s-a aflat pe tron, mama n-a renunţat nici o clipă la viziunea ei.

Strâng din dinţi.

— Ştiu. O ştie toată lumea. Spune tuturor şi acest lucru.

— E de admirat pentru asta.

Nu sunt în stare să spun că o admir; răspund cu prudenţă:

— Şi mama mea e o femeie cu multă tenacitate.

În sinea mea, adaug: „Dar eu n-o venerez ca un copilaş şi nici nu sunt singurul ei subiect de discuţie, de parcă n-ar fi avut toată viaţa decât un singur plod răzgâiat“.

— Acum sunt pline de fiere, precis, dar înainte au fost prietene şi chiar aliate, îmi aminteşte el. După ce ne căsătorim, se vor uni. Vor avea amândouă un nepot pe care să-l iubească.

Se opreşte, de parcă speră că voi spune ceva despre nepotul lor. Deloc îndatoritoare, rămân tăcută.

— Te simţi bine, Elizabeth?

— Da, răspund scurt.

— Şi ciclul nu ţi-a venit?

Strâng din dinţi de neplăcerea de a fi silită să discut cu el un lucru atât de intim.

— Nu.

— Asta-i bine, e foarte bine. E cel mai important lucru!

Mândria şi emoţia lui ar fi o mare plăcere, dacă ar veni din partea unui soţ iubitor; din partea lui însă, mă irită. Îl privesc cu duşmănie mută şi rămân tăcută.

— Voiam doar să-ţi spun, Elizabeth, că ziua nunţii noastre va fi ziua Sfintei Margareta a Ungariei. Mama a plănuit totul. Nu trebuie să mişti un deget.

— Trebuie doar să merg la altar şi să consimt, sugerez eu. Presupun că până şi mama voastră va recunoaşte că trebuie să-mi dau consimţământul.

El încuviinţează din cap şi adaugă:

— Să consimţi şi să te arăţi fericită. Anglia vrea să vadă o mireasă voioasă, iar eu vreau acelaşi lucru. Îmi vei face pe plac în privinţa asta, Elizabeth. E dorinţa mea.

Sfânta Margareta a Ungariei a fost prinţesă, ca mine, dar a trăit la mănăstire, într-o sărăcie atât de lucie, încât a murit de foame, ţinând post negru. Nu-mi scapă semnificaţia faptului că soacră-mea a ales pentru cununia mea tocmai ziua ei onomastică.

— Smerită şi pocăită, rostesc, amintindu-i de mottoul pe care mi l-a ales mama lui. Smerită şi pocăită, ca Sfânta Margareta.

El are bunul-simţ să râdă uşor.

— N-ai decât să fii cât de smerită şi de pocăită vrei. (Zâmbeşte şi parcă vrea să mă ia de mână şi să mă sărute.) Pentru noi, nu poţi fi prea smerită, scumpa mea.

1. Asociere între cuvintele *cold* – „rece“ – şi *harbour* – „adăpost“ (n.r.).

Palatul Westminster, Londra, 18 ianuarie 1486

Sunt o mireasă de iarnă, iar în dimineaţa zilei nunţii mele e un frig tot atât de aprig ca-n inima mea. La trezire, văd flori de gheaţă la ferestre; Bess intră în odaie şi mă imploră să rămân în pat până când aţâţă focul şi-mi aşază pânzeturile în faţa căminului, să se încălzească.

Cobor din pat, iar ea îmi scoate cămaşa de noapte şi-mi dă apoi rufăria nouă şi garnisită la poale cu broderie din mătase albă pe pânza albă de in, apoi rochia roşie din satin, cu mânecile despicate şi deschisă în faţă, ca să se vadă veşmântul de dedesubt, din mătase neagră. Cu mult tam-tam, îmi leagă şireturile la subsuoară, în timp ce alte două domnişoare de companie le leagă pe cele de la spate. Rochia e puţin mai strâmtă decât la probă. Sânii mei sunt mai plini, iar talia mi se îngroaşă. Deocamdată numai eu observ schimbările. Pierd trupul pe care-l adora iubitul meu, trupul mlădios pe care şi-l înfăşura în jurul corpului înăsprit de bătălii. Voi dobândi, în schimb, forma dorită de mama soţului meu: o femeie-pară, rotunjită şi roditoare, un vas pentru sământa Tudor, o ulcică.

Stau ca o păpuşă să fiu îmbrăcată, de parcă aş fi făcută din cocoloaşe de paie îndesate într-un ciorap, inertă în mâinile femeilor. Rochia de culoare închisă e splendidă şi-mi face părul să strălucească auriu şi pielea să lucească alb şi rece, în contrast cu ţesătura bogată. Uşa se deschide şi intră mama. S-a îmbrăcat deja cu rochia ei crem, garnisită cu verde şi argintiu şi cu panglici. Poartă părul legat lejer la spate – mai târziu, îl va strânge sub boneta grea. Observ pentru prima oară că are cosiţa bălaie presărată cu fire cărunte; nu mai e regina de aur.

— Arăţi încântător, spune ea sărutându-mă. El ştie că porţi roşu şi negru?

— Mama lui a fost de faţă la proba rochiei, răspund indiferentă. Ea a ales materialul. Sigur că el ştie. Ea le ştie pe toate şi-i spune.

— N-au vrut verde?

— Roşu de Lancaster, răspund ursuză. Roşul martiriului, roşul târfelor, roşu ca sângele.

— Taci! porunceşte ea. Azi e ziua triumfului tău.

La atingerea ei, simt că mi se strânge gâtul şi lacrimile care mi-au înceţoşat vederea toată dimineaţa mi se revarsă pe obraji. Ea le şterge blând cu palma, întâi de pe un obraz, apoi de pe celălalt, şi-mi porunceşte blajin:

— Acum termină. Nu e de făcut nimic, decât să te supui şi să zâmbeşti. Câteodată câştigăm, câteodată pierdem. Principalul e că mergem mai departe *întotdeauna*.

— Noi, Casa de York? o întreb cu scepticism.

Căci nunta asta o contopeşte cu Casa Tudor. Nu e o victorie pentru noi, ci ultima noastră înfrângere.

Cu surâsul ei tainic, mama mă corectează:

— Noi, fiicele Melusinei. Bunica ta a fost o fiică a zeiţei apei, din Casa regală a Burgundiei, şi nu şi-a uitat nici o clipă sângele nobil sau puterile magice. Când aveam vârsta ta, nu ştiam dacă e în stare să invoce furtuna sau dacă e doar noroc şi prefăcătorie, ca să i se facă pe plac. Însă ea m-a învăţat că în lume nu există putere mai mare decât a femeii care ştie ce vrea şi care calcă pe un drum drept înspre acel lucru. N-are importanţă dacă o numeşti magie sau hotărâre. N-are importanţă dacă urzeşti o vrajă sau un complot. Trebuie să ştii limpede ce vrei şi să ai curajul de a hotărî că vei obţine acel lucru. Vei fi regina Angliei, soţul tău e regele. Prin tine, Casa de York redobândeşte tronul Angliei, care îi aparţine de drept. Poartă-ţi

paşii prin durere, fiica mea, căci n-are importanţă, atât timp cât păşeşti spre locul în care vrei să ajungi.

— L-am pierdut pe bărbatul iubit, spun cu amărăciune. Iar azi mă voi cununa cu cel care l-a ucis. Nu cred că voi păşi vreodată spre locul în care vreau să ajung. Nu cred că locul acela mai există în Anglia. Nu cred că există niciunde în lume.

Mama e atât de sigură pe sine, încât mai-mai că râde.

— Bineînţeles că aşa gândeşti acum! Azi te măriţi cu un bărbat pe care îl dispreţuieşti; dar cine ştie ce se va întâmpla mâine? Nu pot prevesti viitorul. Te-ai născut în toiul unor vremuri frământate. Acum te măriţi cu un rege şi poate că-l vei vedea ameninţat sau poate că-l vei vedea căzând. Poate îl vei vedea pe Henric doborât în noroi, murind sub copitele cailor unei armate trădătoare. De unde să ştiu? Nimeni nu ştie. Un lucru ştiu însă: azi ai posibilitatea de a te cununa cu el şi de a deveni regina Angliei. Poţi să aduci pace acolo unde el a adus război. Poţi să-ţi aperi prietenii şi rudele şi să aşezi pe tron un băiat de York. Du-te la cununie zâmbind!

El stă pe treptele altarului când intru pe uşa de la apus a Abaţiei Westminster, în sunetul neaşteptat al trâmbiţelor de argint. Păşesc spre el singură; una dintre ironiile acestei nunţi e că, dacă în familia mea ar exista un bărbat să mă ducă la altar, Henric n-ar fi regele Angliei şi nu m-ar aştepta cu un surâs timid. Dar tatăl meu, regele, a murit; cei doi unchi de York ai mei au murit, frăţiorii mei, Edward şi Richard, au dispărut şi se crede că au murit. Singurul băiat de York rămas e micul Edward de Warwick, care înclină capul spre mine într-un caraghios gest regesc, de parcă şi-ar da încuviinţarea, când trec pe lângă jilţurile nobiliare în dreptul cărora stă în picioare, păzit de sora lui, Margaret.

În faţa mea, Henric e o vâlvătaie aurie. Mama lui a hotărât să sacrifice eleganţa de dragul ostentaţiei, aşa că el poartă din cap până-n picioare veşminte ţesute cu fir de aur, ca şi cum ar fi o statuie proaspăt turnată, un nou Cresus[1]. Şi-a închipuit că fiul ei va arăta ca un zeu poleit, iar eu – mohorâtă, întunecată şi modestă. Însă rochia mea întunecată, roşu cu negru, radiază cu autoritate calmă pe lângă strălucirea lui ţipătoare. Văd că maică-sa priveşte supărată când la el, când la mine, întrebându-se de ce eu am un aer regesc, pe când el arată ca un şarlatan de bâlci.

Cum rochia e croită foarte bogat, cu mult material adunat în faţă, nimeni nu vede deocamdată că pântecul meu s-a rotunjit. Sarcina mea are o lună plină, poate mai mult, însă numai regele, mama lui şi mama mea ştiu. Mă rog în gând să nu fi spus nimănui.

Arhiepiscopul ne aşteaptă, cu cartea de rugăciuni deschisă şi cu un zâmbet pe chipul bătrân, în timp ce ne apropiem de el şi de treptele altarului. E Thomas Bourchier, o rudă de-a mea; mâinile îi tremură când îmi ia mâna şi o aşază în strânsoarea caldă a lui Henric. El l-a încoronat pe tata, cu aproape douăzeci şi cinci de ani în urmă, a încoronat-o pe mama, apoi pe scumpul meu Richard şi pe Anne, soţia lui de atunci. Iar dacă pruncul din pântecul meu se dovedeşte a fi băiat, fără îndoială că-l va boteza Arthur şi apoi mă va încorona.

Faţa lui rotundă şi încreţită de riduri mă scaldă în bunăvoinţă. El mi-ar fi oficiat slujba de cununie cu Richard; aş fi stat în faţa altarului, într-o rochie albă, împodobită cu trandafiri albi, şi aş fi fost cununată şi încoronată într-una şi aceeaşi ceremonie frumoasă. Aş fi fost o mireasă iubită şi o regină veselă.

Când privirea lui plină de bunătate poposeşte asupra chipului meu, simt că lunec într-o visare soră cu leşinul; parcă m-am cufundat într-unul dintre visele mele, în care mă aflu la altar în ziua nunţii, aşa cum am sperat că va fi. Năucă, iau mâna lui Henric şi repet vorbele pe care credeam că i le voi spune altui bărbat.

— Eu, Elizabeth, te iau pe tine, H… H… H…

Mă bâlbâi. E ca şi cum n-aş fi capabilă să rostesc acest nume greşit, nu mă pot trezi la această realitate incomodă.

E îngrozitor: nu mai pot scoate o vorbă, nu-mi pot trage răsuflarea. Realitatea cumplită că nu mă leg cu

jurământ de Richard mi-a rămas în gât. Încep să mă înec, peste o clipă îmi va veni să vomit. Simt că năduşesc, simt că mă clatin, căci mi se înmoaie picioarele. Nu mă pot convinge să rostesc numele bărbatului nepotrivit, nu mă pot convinge să mă juruiesc altuia decât lui Richard. Încerc iarăşi. Ajung până la „Eu, Elizabeth, te iau pe tine…", pe urmă amuţesc iar, sugrumată. E imposibil. Nu pot rosti cuvântul. Îmi scapă o tuse seacă şi ridic ochii spre chipul lui. Nu mă pot abţine, îl urăsc ca pe un duşman, nu pot să nu-l visez pe inamicul lui, nu pot să-i rostesc numele, mi-e peste putinţă să-l iau de soţ.

Dar Henric, prozaic şi realist, înţelege întocmai ce se întâmplă şi mă trezeşte ciupindu-mă zdravăn în podul moale al palmei. Îşi foloseşte unghiile, pe care le înfige în carnea mea. Durerea îmi smulge un ţipăt scurt, căutătura dură a ochilor lui căprui iese din ceaţă şi văd că se încruntă. Trag în piept, precipitat, o gură de aer.

— Spune! murmură el furios.

Mă stăpânesc şi repet, de data asta corect:

— Eu, Elizabeth, te iau pe tine, Henric…

Banchetul de nuntă are loc la Palatul Westminster, iar eu sunt servită în genunchi, de parcă aş fi regină, deşi milady mama regelui aminteşte o dată sau de două ori, ca în treacăt, că, deşi sunt soţia regelui, încă n-am fost încoronată. După ospăţ urmează dans şi o mică piesă de teatru jucată de nişte actori talentaţi. Mai avem acrobaţi şi muzică de cor, bufonul spune glume fără perdea, iar după aceea mama şi surorile mele vin să mă însoţească în odaia de culcare.

E cald, căci în cămin arde de mult focul de buşteni, în care au ars conuri înmiresmate de pin. Mama îmi dă să beau un pahar cu bere de nuntă specială.

— Ai emoţii? mă întreabă Cecily, pe un ton dulce precum miedul.

Încă nu i s-a fixat data nunţii şi e dornică să nu uite nimeni că ea trebuie să urmeze.

— Eu voi avea emoţii precis în noaptea nunţii. Voi fi o mireasă emoţionată, ştiu, când va veni rândul meu.

— Nu, îi răspund scurt.

— Ce-ar fi să-ţi ajuţi sora să urce în pat? îi sugerează mama.

Cecily dă la o parte cearşafurile şi mă saltă pe patul înalt. Mă sprijin pe perne şi-mi înghit neliniştea.

Îi auzim pe rege şi pe prietenii săi apropiindu-se de uşă. Mai întâi intră arhiepiscopul, ca să stropească cu agheasmă şi să se roage deasupra patului conjugal. Îl urmează lady Margaret, strângând cu putere în mâini un crucifix mare, din fildeş, iar după ea vine Henric, împurpurat şi zâmbitor în mijlocul unui grup de bărbaţi care-l bat amical pe spate şi-i spun că a dobândit cel mai ales trofeu din toată Anglia.

O privire glacială din partea lui lady Margaret îi previne pe toţi că glumele obscene nu sunt îngăduite. Pajul dă cearşafurile la o parte, valeţii îi scot regelui mantia groasă, împodobită cu pietre scumpe, iar Henric, în cămaşă de noapte din pânză albă de in, minunat brodată, se strecoară în aşternut, lângă mine. Stând în capul oaselor, bem berea de nuntă ca doi copii supuşi la ora de culcare, în timp ce arhiepiscopul îşi termină rugăciunile şi se trage la o parte.

Nuntaşii ies fără chef; mama îmi zâmbeşte scurt de rămas-bun şi le conduce pe surorile mele afară din odaie. Lady Margaret pleacă ultima, iar când ajunge la uşă, o văd că se uită înapoi, la fiul ei, ca şi cum s-ar sili să nu se întoarcă să-l mai îmbrăţişeze o dată.

Îmi aduc aminte ce mi-a spus Henric: a adormit ani mulţi fără sărutarea şi binecuvântarea ei şi pentru ea e o plăcere să-l conducă acum la culcare. O văd şovăind în prag, de parcă nu s-ar îndura să plece de lângă el; îi surâd, întind mâna şi mi-o las uşor pe umărul fiului ei – o atingere blândă, dar posesivă –,

spunându-i:

— Noapte bună, milady mamă! Îţi spunem noapte bună amândoi.

O las să mă vadă luând între degete gulerul de pânză fină al fiului ei, guler brodat chiar de mâna ei, alb pe alb, şi îl ţin ca pe lesa unui câine de vânătoare care îmi aparţine în întregime.

Preţ de câteva clipe, ea rămâne cu ochii la noi, trăgând aer printre buzele întredeschise; cum stă aşa, neclintită, îmi plec capul spre Henric, ca şi cum aş avea de gând să-l las pe umărul lui. El zâmbeşte mândru, îmbujorat, crezând că ea se bucură să-şi vadă unicul fiu adorat în patul de nuntă, având lângă el o mireasă frumoasă, o prinţesă adevărată. Numai eu înţeleg că imaginea mea cu obrazul pe umărul lui, zâmbind în patul lui, face gelozia s-o roadă lacom, ca un lup cu fălcile încleştate în burta ei.

Cu chipul schimonosit, închide uşa; auzind zgomotul zăvoarelor trase şi al suliţelor proptite de străjeri pe pardoseală, răsuflăm adânc amândoi, de parcă am fi aşteptat clipa asta, când, în sfârşit, suntem singuri. Ridic capul şi-mi iau mâna de pe umărul lui, dar el mi-o prinde şi-mi apasă degetele la loc, spunând:

— Nu te opri!

Însă pe chipul meu vede ceva care-i spune că n-a fost o mângâiere, ci o prefăcătorie.

— A, ce-a fost asta? Un şiretlic femeiesc născut din duşmănie?

Retrăgându-mi mâna, răspund cu încăpăţânare:

— Nimic.

Se apleacă asupra mea şi preţ de o clipă mă tem că l-am mâniat şi că va insista să consume cununia culcându-se cu mine mânat de furie, vrând să-mi răspundă cu durere la durere. Îşi aduce aminte însă de pruncul pe care-l port în pântec şi că nu are voie să se atingă de mine cât sunt grea; se ridică ofensat, îşi pune pe umeri frumoasa mantie de nuntă, aţâţă focul, trage lângă jilţ o masă de scris şi aprinde lumânarea. Înţeleg că acest moment a stricat pentru el întreaga zi. E în stare să declare o zi întreagă stricată de un incident neplăcut care a durat un minut, şi va ţine minte minutul, uitând ziua. În permanenţă încordat, caută dezamăgirea, căci îi confirmă pesimismul. De-acum, cât va trăi îşi va aminti întreaga zi – catedrala, ceremonia, ospăţul, clipele care i-au făcut plăcere – printr-un văl de ciudă.

— Ca un prost ce sunt, am crezut că eşti drăgăstoasă cu mine! exclamă Henric. Credeam că mă atingi cu duioşie. Credeam că legământul de cununie ţi-a mişcat inima. Credeam că ţi-ai lăsat capul pe umărul meu din afecţiune. Ce neghiob sunt!

N-am ce să răspund. Desigur că n-am fost drăgăstoasă cu el. E duşmanul meu, ucigaşul iubitului meu. E siluitorul meu. Cum să-şi închipuie că între noi ar putea exista vreodată afecţiune?

— Poţi să dormi, îmi aruncă el peste umăr. Eu mă uit peste nişte cereri. Lumea e plină de oameni care vor ceva de la mine.

Nu-mi pasă câtuşi de puţin de enervarea lui. Nu-mi voi îngădui niciodată să-mi pese de el, indiferent că e înfuriat sau îndurerat – ca acum, poate –, chiar şi din pricina mea. N-are decât să-şi găsească singur alinarea sau să stea îmbufnat toată noaptea, după cum i-e voia. Îmi trag perna sub cap, îmi netezesc cămaşa de noapte peste pântecul rotunjit şi mă întorc cu spatele la el. Atunci îl aud spunând:

— O, am uitat ceva!

Se întoarce la pat; aruncând o privire peste umăr, văd cu groază că are în mână un cuţit scos din teacă, pe a cărui lamă dezgolită licăreşte lumina focului. Încremenesc de frică. Îmi zic: „Dumnezeule mare, l-am înfuriat atât de tare, încât mă va omorî drept răzbunare pentru că am făcut din el un încornorat. Ce scandal va fi! Nu mi-am luat rămas-bun de la mama!“. Pe urmă îmi trece prin minte că i-am împrumutat micuţei Margaret de Warwick un colier, să-l poarte în ziua nunţii mele, şi aş vrea să ştie că poate să-l păstreze, dacă e să mor. În cele din urmă, îmi zic: „Doamne, dacă-mi taie gâtul acum, voi putea dormi fără să-l visez pe Richard!“. Îmi zic că poate voi simţi o durere cumplită, bruscă, şi după aceea nu voi mai visa. Poate că lovitura de pumnal mă va împinge în braţele lui Richard şi vom fi împreună, învăluiţi de somnul dulce al

morţii. Poate că îi voi vedea chipul drag şi zâmbitor, mă va cuprinde în braţe şi ochii ni se vor închide în acelaşi timp. Gândul la Richard, la moartea împărtăşită cu el, mă face să mă întorc spre Henric şi spre cuţitul din mâna lui.

— Nu ţi-e frică? mă întreabă el curios, privindu-mă lung, de parcă m-ar vedea pentru prima oară. Mă vezi lângă tine cu un pumnal şi nici măcar nu tresari? Aşadar, e adevărat ce se spune? Inima ţi-e frântă şi-ţi doreşti să mori?

— Nu te voi implora să-mi cruţi viaţa, dacă asta speri, răspund cu înverşunare. Cred că mi-am trăit deja cele mai frumoase zile şi nu mă aştept să mai fiu fericită vreodată. Dar te înşeli. Vreau să trăiesc. Decât să mor, aş prefera să trăiesc; decât în mormânt, mai bine regină. Dar nu mă tem de tine şi nici de cuţitul tău. Mi-am jurat că nu-mi va păsa niciodată de vorbele sau faptele tale. Iar dacă m-aş teme, mai degrabă aş muri decât să ţi-o arăt.

Râzând scurt, spune ca pentru sine:

— Încăpăţânată ca un catâr, întocmai cum am prevenit-o pe milady mama…

Apoi, cu glas tare:

— Nu, nu vreau să-ţi tai frumosul gât, doar talpa. Dă-mi piciorul.

Fără tragere de inimă, întind un picior, iar el dă la o parte cuvertura bogată a patului, spunând pentru sine:

— Pare păcat! Ai o piele desăvârşită, iar scobitura tălpii tale e numai bună de sărutat. E ridicol să-ţi treacă aşa ceva prin minte, dar orice bărbat ar vrea să te sărute exact aici…

Şi îmi aplică iute o crestătură dureroasă, făcându-mă să tresar şi să ţip.

— M-a durut!

— Nu te mişca, porunceşte el.

Îmi strânge laba piciorului deasupra cearşafurilor, făcând să cadă pe albeaţa lor două-trei picături de sânge, apoi îmi dă o bucată de pânză.

— Poţi să-ţi legi rana. Până dimineaţă, abia se va mai vedea. A fost doar o zgârietură, şi oricum îţi vei pune ciorapi.

Îmi leg piciorul şi mă uit la el.

— N-ai de ce să-ţi iei aerul ăsta ofensat, îmi spune. Ce am făcut ţi-a salvat reputaţia. Dimineaţă, cearşafurile vor fi cercetate şi va fi văzută pata care dovedeşte că în noaptea nunţii ai sângerat ca o fecioară. Când burta va începe să ţi se cunoască, vom spune că pruncul a fost zămislit în noaptea nunţii, iar când se va naşte, vom spune că a venit devreme, în luna a opta.

Duc mâna la pântec, unde nu simt decât un strat de grăsime în plus, şi întreb:

— Ce ştii tu despre naşterea în luna a opta? Ce ştii tu despre semnele de pe cearşaf?

— Mi-a spus mama. Ea mi-a zis să te tai în talpă.

— Am atâtea motive să-i mulţumesc! îi zic ursuză.

— Chiar ar trebui s-o faci, căci ea mi-a spus să procedez aşa, ca să fie un prunc zămislit în luna de miere, spune Henric, cu un umor macabru. Un prunc zămislit în luna de miere, o binecuvântare, nu un bastard al regelui.

1. Ultimul rege al Lidiei, recunoscut pentru bogăţia sa. A ajuns pe tron în jurul anului 560 î.Hr. (n.r.).

Palatul Westminster, Londra, februarie 1486

Sunt soţia regelui Angliei, însă n-am apartamentele reginei, din Palatul Westminster.

— Pentru că nu eşti regină, explică simplu Henric.

Cu colţurile gurii lăsate, cu duşmănie în ochi, mă uit la el fără să spun nimic.

— Nu eşti! În plus, mama lucrează cu mine la documentele cârmuirii şi e mai uşor dacă împărţim aceeaşi odaie particulară. E mai uşor dacă apartamentele noastre sunt alăturate.

— Foloseşti culoarul tainic ce duce din odaia ta de culcare într-a ei?

— Nu e deloc tainic, răspunde el roşind.

— Atunci ferit. L-a construit tatăl meu, ca să poată merge în odăile mamei fără să-l însoţească întreaga curte. A poruncit să fie făcut ca să se poată împreuna fără ca întreaga curte să ştie când anume. Le plăcea să fie împreună în secret.

Obrajii lui se împurpurează şi mai tare.

— Ce te-a apucat, Elizabeth? Mama şi cu mine luăm deseori cina împreună, discutăm seara, ne rugăm împreună. E mai uşor aşa, când vrea să vină să mă vadă sau când am nevoie să stau de vorbă cu ea.

— Vă place să intraţi şi să ieşiţi unul din odăile celuilalt oricând, zi şi noapte? întreb iarăşi.

El tace iritat. Am învăţat să-i descifrez expresiile feţei; acum, buzele lui strânse şi ochii mijiţi îmi arată că-l fac să se simtă stingherit. Îmi place la nebunie să-l enervez, e una dintre puţinele plăceri pe care mi le oferă căsnicia.

— Să înţeleg că vrei să te muţi în odăile reginei ca eu să pot intra şi ieşi neobservat din odaia ta de culcare, zi şi noapte? Ai prins gustul atenţiei mele? Mă vrei la căpătâiul tău? În patul tău? Vrei să vin la tine în taină, din dragoste? Dintr-o dragoste care nu îmbracă forma zămislirii, ci a patimii trupeşti? Ca părinţii tăi, cu întâlnirile lor secrete păcătoase?

Plec ochii în pământ şi spun îmbufnată:

— Nu. Dar e ciudat că n-am odăile reginei.

— Odăile tale au vreun cusur? Nu sunt mobilate pe placul tău? Sunt prea mici?

— Nu.

— Ai nevoie de tapiserii mai alese pe pereţi? Înduri lipsuri în ce priveşte muzicanţii? Sau servitorii? Rabzi de foame? Să ţi se trimită de la bucătărie mai multe platouri?

— Nu-i vorba de asta.

— O, te rog, spune-mi neapărat dacă mori de foame, dacă suferi de singurătate sau de frig!

— Odăile mele sunt mulţumitoare, replic printre dinţi.

— Atunci îţi sugerez s-o laşi pe mama să rămână în apartamentele pe care le foloseşte şi care îi sunt necesare, în calitate de principal sfetnic al meu. Iar tu păstrează odăile pe care ţi le-a dat. Te voi vizita în fiecare seară, până când plec în procesiune.

E prima oară când aud aşa ceva.

— Pleci în procesiune?

El încuviinţează cu un semn al capului.

— Tu însă nu vii. Nu e bine să fii pe drumuri. Mama socoteşte că e mai indicat să te odihneşti la Londra. Merg cu ea în ţinuturile de la miazănoapte. E de părere că trebuie să mă vadă cât mai mulţi

oameni cu putinţă, să vizitez oraşe, să câştig loialitatea cât mai multora. Să-i confirm pe susţinătorii noştri în funcţiile lor, să mă împrietenesc cu foşti duşmani. Casa Tudor trebuie să-şi pună însemnul pe ţară.

— A, în cazul ăsta, fireşte că nu vrea să fiu de faţă! exclam cu duşmănie. Dacă e o procesiune a Casei Tudor, nu va vrea o prinţesă de York. Dacă oamenii m-ar prefera? Dacă s-ar uita pe lângă voi doi şi m-ar aclama pe mine?

El se ridică în picioare, rostind tăios:

— Cred că se gândea numai la sănătatea ta şi a copilului nostru, la fel ca mine. Iar credinţa regatului trebuie, desigur, să fie îndreptată spre spiţa Tudor. Pruncul din pântecul tău e un moştenitor Tudor. Facem ceea ce facem pentru tine şi pentru pruncul pe care-l porţi. Mama se osteneşte pentru tine şi pentru nepotul ei. Aş vrea să ai măcar politeţea de a-i fi recunoscătoare. Spui că eşti prinţesă, aud mereu că te-ai născut prinţesă. Aş vrea s-o dovedeşti. Străduieşte-te să te porţi ca o regină.

Plec ochii şi răspund:

— Te rog să-i spui că sunt recunoscătoare. Sunt întotdeauna recunoscătoare.

Mama vine în odăile mele, palidă, cu o scrisoare în mână.

— Ce ai acolo? Nimic bun, pe cât se pare.

— O sugestie din partea regelui Henric, cum că ar trebui să mă mărit.

Îi iau scrisoarea din mâini.

— Tu? Ce vrea să zică?

Dau să arunc o privire hârtiei, dar mă întrerup şi mă uit la mama. Până şi buzele i s-au albit. Bâţâie din cap, de parcă ar fi rămas fără grai – bâţâie din cap şi nu spune nimic.

— Cu cine să te măriţi? Termină, mamă! Mă sperii! La cine se gândeşte?

— Iacob al Scoţiei. (Îi scapă un icnet slab, aproape un hohot de râs.) Acolo, chiar la sfârşitul scrisorii, după toate complimentele şi laudele la adresa înfăţişării mele tinereşti şi a sănătăţii mele. Spune că mi se cere să mă mărit cu Iacob al Scoţiei, să plec departe, la Edinburgh, şi să nu mă mai întorc.

Îmi îndrept iar atenţia spre hârtie. E o scrisoare politicoasă, pe care soţul meu i-o adresează mamei mele, în care spune că îi va fi foarte recunoscător dacă îl va primi pe ambasadorul scoţian şi va accepta cererea în căsătorie a regelui Scoţiei şi data nunţii, pe care ambasadorul o va propune în vara asta. Mă uit la mama.

— A înnebunit! Nu poate să-ţi poruncească aşa ceva. Nu-ţi poate porunci să te măriţi. N-ar îndrăzni. E planul maică-sii, precis! E cu neputinţă să pleci.

Mama şi-a acoperit gura cu mâna, ca să-şi ascundă tremurul buzelor.

— Bănuiesc că va trebui să plec. Ei mă pot obliga.

— Mamă, nu pot rămâne aici fără tine!

— Şi dacă mi-o porunceşte el?

— Nu pot trăi aici fără tine!

— Nici eu n-aş suporta să te las, dar, dacă ne-o porunceşte regele, nu vom avea de ales.

— Nu se poate să te recăsătoreşti! exclam zguduită. Nici măcar n-ar trebui să te gândeşti la aşa ceva!

Ea îşi acoperă ochii cu mâna.

— Nici nu-mi pot imagina una ca asta. Tatăl tău… (Se întrerupe.) Elizabeth, scumpa mea, ţi-am zis că trebuie să fii o mireasă zâmbitoare, i-am zis surorii mele, Katherine, că ea ştie mai bine ca oricine că femeile trebuie să se mărite cu cine li se porunceşte şi am încuviinţat logodna lui Cecily cu bărbatul ales de Henric. Nu pot pretinde că eu trebuie să fiu cruţată. Henric a câştigat bătălia, iar acum stăpâneşte

Anglia. Dacă îmi porunceşte să mă mărit, fie şi cu regele Scoţiei, va trebui să plec în Scoţia.

— Neîndoielnic, maică-sa e la mijloc! izbucnesc. Cu siguranţă, ea vrea să te înlăture, nu el!

— Da, răspunde rar mama. Probabil că ea e. Dar a calculat greşit. A făcut o greşeală în ce mă priveşte, şi nu e prima oară.

— De ce?

— Pentru că ei mă vor în Edinburgh, ca să fie siguri că regele scoţian respectă noua alianţă cu Anglia. Vor vrea să-l conving să rămână prieten cu Henric. Vor crede că, dacă sunt regina Scoţiei, Iacob nu va invada nici într-o mie de ani regatul ginerelui meu.

— Şi? şoptesc.

— Se înşală, răspunde ea răzbunător. Se înşală amarnic! Din ziua în care devin regina Scoţiei, având o armată de comandat şi un soţ de sfătuit, nu-l voi mai sluji pe Henric Tudor. Nu-mi voi sfătui soţul să respecte tratatul de pace cu Henric. Dacă aş avea destulă putere şi aş putea obţine aliaţii de care am nevoie, aş porni eu însămi împotriva lui Henric. Aş purcede spre miazăzi, cu o armată cumplită.

— Ai invada cu scoţienii? întreb în şoaptă – marea spaimă a Angliei e o invazie scoţiană, o armată de barbari ce năvăleşte din ţinuturile reci de la miazănoapte şi fură totul. Împotriva lui Henric? Ca să aşezi pe tronul Angliei un al rege? Un pretendent de York?

Ea nici măcar nu dă din cap a încuviinţare, doar face ochii mai mari.

— Şi eu? întreb simplu. Cu mine şi cu pruncul meu cum rămâne?

Hotărâm că voi încerca să vorbesc cu Henric. În săptămânile de dinaintea plecării sale în procesiune, vine în odaia mea şi doarme în patul meu noapte de noapte, ca să întărească ideea că pruncul a fost zămislit în luna de miere. Nu mă atinge, căci asta ar vătăma pruncul ce creşte în burta mea tot mai mare, ci doar ia o cină uşoară lângă foc şi apoi urcă în pat, lângă mine. De cele mai multe ori se perpeleşte, tulburat de vise. Petrece adesea ore întregi în genunchi, iar asta mă face să cred că pesemne îl chinuie gândul că s-a războit cu un rege uns, că a încălcat legile date de Dumnezeu şi mi-a frânt inima. În bezna nopţii, conştiinţa lui copleşeşte ambiţiile maică-sii.

În unele seri vine târziu, căci stă cu maică-sa. În alte seri vine puţin cherchelit, căci se distrează cu prietenii. Are foarte puţini prieteni – doar pe aceia din anii de exil, bărbaţi în care ştie că poate avea încredere, căci i-au stat alături când era un simplu pretendent la tron, iar ei erau tot atât de disperaţi ca el. De admirat, admiră numai trei oameni: pe unchiul lui, Jasper, şi pe noile lui rubedenii, Thomas, lordul Stanley şi sir William Stanley. Sunt singurii lui sfetnici. Astă-seară soseşte devreme, îngândurat, cu un teanc de hârtii în mână: cereri de la nobili care l-au susţinut şi care vor acum o parte din avuţia Angliei – exilaţii desculţi stau la coadă, să primească cizmele morţilor.

— Aş vrea să-ţi vorbesc, soţul meu.

Stau aşezată lângă foc, în cămaşă de noapte, am un halat roşu pe umeri şi părul mi-e despletit. Îl aştept cu bere caldă şi îi servesc plăcinte mici cu carne.

— E vorba precis de mama ta, ghiceşte el pe dată, nemulţumit, remarcându-mi pregătirile dintr-o singură privire rapidă. Altfel, de ce ai încerca să fii primitoare? De ce ţi-ai da osteneala să arăţi irezistibil? Ştii bine că eşti mai frumoasă decât orice femeie pe care am văzut-o vreodată. De câte ori te îmbraci în roşu şi-ţi despleteşti părul, ştiu că tragi nădejde să mă prinzi în capcană.

— Chiar *e* vorba despre ea, răspund, deloc ruşinată. Nu vreau să fie trimisă departe de mine, nu vreau să plece în Scoţia şi nici să fie silită să se recăsătorească. L-a iubit pe tata. Tu nu i-ai văzut împreună niciodată; a fost o căsătorie din dragoste adevărată. O mare dragoste. Nu vreau să fie silită să se cunune şi

să împartă patul cu alt bărbat – un bărbat cu paisprezece ani mai tânăr decât ea, şi încă duşmanul nostru… E… e… (Mă opresc.) Sincer, e îngrozitor să i se ceară aşa ceva.

El se aşază în jilţul din faţa focului şi tace timp de câteva clipe, privind doar buştenii care ard şi se preschimbă în jăratic roşu. Apoi rosteşte încet:

— Înţeleg că nu vrei să plece şi-mi pare rău. Dar jumătate din ţara asta continuă să sprijine Casa de York. Pentru oamenii ăştia nu s-a schimbat nimic. Uneori îmi zic că nici nu se va schimba vreodată. Înfrângerea nu-i schimbă, doar le trezeşte duşmănia şi-i face mai periculoşi. L-au susţinut pe Richard şi nu vor să treacă de partea mea. Unii dintre ei visează că fraţii tăi trăiesc. Vorbesc în taină despre un prinţ aflat peste hotare. În mine văd un nou-sosit, un invadator. Ştii cum mi se spune pe străzile din York? Mi-au scris iscoadele. Mi se spune Henric Cuceritorul, de parcă aş fi William de Normandia[1]. De parcă aş fi un alt bastard venetic. Un pretendent la tron. Şi sunt privit cu ură.

Mă foiesc, pregătindu-mă să născocesc o minciună liniştitoare, dar el întinde mâna. Îmi las mâna rece într-a sa şi el mă trage în picioare, în faţa lui.

— Dacă ar apărea un bărbat, absolut oricare, cu pretenţii la tron, care s-ar trage din Casa de York, ar putea strânge în jurul lui o mie de oşteni, poate chiar multe mii. Gândeşte-te! Ai putea pune un câine sub stindardul rozei albe, iar ei tot ar veni să se bată pentru el pe viaţă şi pe moarte. Iar eu n-aş înainta câtuşi de puţin. Câine sau prinţ, ar trebui să port din nou bătălia. Ca şi cum s-ar repeta invazia. Ca şi cum s-ar repeta noaptea din ajunul bătăliei de la Bosworth şi aş visa iar şi iar acea zi. Cu o singură excepţie, care înrăutăţeşte totul: de astă dată, n-aş avea armată franceză, n-aş avea susţinători din Bretania, nici bani străini cu care să tocmesc soldaţi, nici mercenari bine instruiţi. N-aş avea optimismul nesăbuit al unui flăcău care luptă pentru prima oară. De astă dată, aş fi pe cont propriu. De astă dată, n-aş avea alţi susţinători în afara celor care s-au alăturat curţii mele de când am câştigat bătălia.

Îmi citeşte pe faţă dispreţul pentru acei oameni şi dă din cap aprobator.

— Ştiu: se înclină după cum bate vântul. Da, ştiu. Oameni care trec de partea taberei câştigătoare. Crezi că nu-mi dau seama că i-ar fi arătat lui Richard cea mai mare prietenie dacă ar fi învins la Bosworth? Crezi că nu ştiu că s-ar strânge în jurul celui care ar câştiga bătălia dintre mine şi un nou pretendent? Crezi că nu ştiu că fiecare dintre ei mi-e prieten scump numai pentru că am câştigat acea bătălie, în acea zi? Crezi că nu-i număr pe cei foarte, foarte puţini care s-au aflat lângă mine în Bretania, comparativ cu cei foarte, foarte mulţi care stau lângă mine la Londra? Crezi că nu ştiu că orice alt pretendent care m-ar învinge s-ar afla în locul meu, ar face exact ce am făcut eu – ar schimba legile, ar împărţi bogăţii, ar încerca să-şi facă prieteni credincioşi şi să-i păstreze?

— Care alt pretendent? întreb în şoaptă, legându-mă, dintre toate grijile lui, de acel cuvânt, înlemnită pe dată de teama că a auzit zvonuri despre existenţa unui băiat ascuns undeva, în Europa, care îi scrie mamei. La ce te referi când spui „un alt pretendent“?

— La oricine! răspunde el cu asprime. Nici măcar Hristos nu poate şti cine se ascunde! Aud întruna de un băiat, mi se tot şopteşte de un băiat, însă nimeni nu ştie să-mi spună unde e sau cine pretinde că e. Dumnezeu ştie ce ar face oamenii dacă ar auzi numai jumătate din poveştile pe care sunt silit să le ascult zi de zi. John de la Pole, vărul tău, mi-a jurat credinţă, dar maică-sa e sora tatălui tău, iar Richard l-a numit moştenitor. Nu ştiu dacă pot avea încredere în el. Francis Lovell – cel mai apropiat prieten al lui Richard – se ascunde în sanctuar şi nimeni nu ştie ce vrea, ce plănuieşte sau cu cine. Dumnezeu să-mi ajute, am momente în care mă îndoiesc chiar şi de unchiul tău, Edward Woodville, care s-a aflat în suita mea încă din Bretania! Amân eliberarea fratelui tău vitreg, Thomas Grey, fiindcă mă tem că nu se va întoarce în Anglia în calitate de supus credincios, ci ca recrut al lor – indiferent cine ar fi aceşti „ei“ şi pe cine ar aştepta. Mai e şi Edward, contele de Warwick. Locuieşte în casa mamei tale, unde studiază – ce anume? Trădarea? Sunt înconjurat de bărbaţi din familia ta şi n-am încredere în nici unul.

— Edward e un copil, spun repede, ameţită de uşurare că măcar n-are veşti despre un prinţ de York, nici ştiinţă unde se află, nici amănunte despre cum arată, ce educaţie are, ce pretenţii are. Şi îţi e pe deplin credincios, cum e şi mama mea acum. Ne-am dat cuvântul că Teddy nu-ţi va contesta niciodată dreptul la tron. Ţi l-am promis. El ţi-a jurat credinţă. Dintre noi toţi şi mai presus de noi toţi, în el poţi avea încredere.

— Aşa sper, spune el şi pare că temerile l-au sleit de puteri. Aşa sper. Dar, chiar şi aşa, eu trebui să le fac pe toate! Trebuie să menţin pacea în ţara asta, trebuie să păzesc graniţele. Încerc să fac un lucru măreţ, Elizabeth. Încerc să fac ce a făcut tatăl tău: să întemeiez o nouă familie regală, să pun amprenta ei pe regat, să conduc regatul spre pace. Tatăl tău n-a reuşit să ajungă la o pace statornică cu Scoţia, deşi a încercat, aşa cum încerc şi eu. Dacă mama ta ar merge în Scoţia de dragul nostru şi s-ar îngriji ca alianţa să fie respectată, ţi-ar face un serviciu, la fel şi mie, iar nepotul ei i-ar fi îndatorat toată viaţa pentru că i-a ocrotit moştenirea. Gândeşte-te la asta! Să-i ofere fiului nostru un regat cu pace la graniţe! Mama ta ar putea împlini asta!

— Trebuie s-o am lângă mine! răspund pe un ton plângăreţ, ca de copil. Tu nu ţi-ai trimite mama de lângă tine, trebuie s-o ai alături în permanenţă! O ţii aproape!

— Ea slujeşte casa noastră. Îi cer mamei tale să facă acelaşi lucru. În plus, încă e o femeie frumoasă şi ştie cum să fie regină. Dacă ar fi regina Scoţiei, ar spori siguranţa noastră, a tuturor.

Se ridică, îmi cuprinde cu mâinile mijlocul îngroşat şi-mi priveşte chipul tulburat, spunând cu blândeţe:

— O, Elizabeth, aş face orice pentru tine! Nu te tulbura câtă vreme îl porţi în pântec pe fiul nostru. Te rog, nu plânge. Îţi face rău şi-i face rău şi copilului. Te rog, nu plânge.

— Nici măcar nu ştim dacă e băiat, spun înciudată. O repeţi întruna, dar asta nu înseamnă că e adevărat.

— Sigur că e băiat, spune el zâmbind. Cum ar putea o fată frumoasă ca tine să-mi dăruiască la prima naştere altceva decât un băiat chipeş?

— Trebuie s-o am pe mama lângă mine.

Ridic ochii spre el şi întrezăresc o stare sufletească pe care nu mă aşteptam s-o văd vreodată. Ochii lui căprui sunt calzi, gura are o expresie de duioşie. Arată ca un bărbat îndrăgostit.

— Am nevoie de ea în Scoţia, anunţă el, dar glasul îi e blând.

— Nu pot să nasc fără ea. Trebuie s-o am lângă mine. Dacă se întâmplă ceva rău?

E cea mai bună carte a mea, un atu. Îl văd şovăind.

— Şi dacă e lângă tine la naşterea băiatului nostru?

Dau din cap afirmativ, îmbufnată.

— Trebuie s-o am lângă mine până la botezul lui. Voi fi fericită cât mă retrag pentru naştere numai dacă ea e cu mine.

Îmi sărută creştetul capului.

— A, atunci îţi promit. Îţi dau cuvântul meu. Mă faci să cedez în faţa voinţei tale, ca o zână cu puteri vrăjite ce eşti. Poate să plece în Scoţia după naşterea copilului tău.

1. William I (cca 1028-1087), cunoscut drept William Cuceritorul. Duce al Normandiei şi rege al Angliei din 1066, a fost unul dintre marii conducători din Evul Mediu (n.r.).

Palatul Westminster, Londra, martie 1486

Maică-sa e în febra plănuirii şi orânduirii procesiunii regale. Mama, veterană a procesiunilor, a pieselor-mască şi a vizitelor, observă totul, dar nu spune nimic când milady mama regelui se face nevăzută cu zilele în garderoba regală, împreună cu croitori, cusătorese, pantofari şi pălărieri, încercând să-i alcătuiască fiului ei o colecţie de veşminte care să-i zăpăcească pe oamenii de la miazănoapte şi să-i convingă să-l accepte drept rege. Asemenea oricărei familii uzurpatoare nesigure de propria valoare, vrea ca înfăţişarea lui să fie la înălţimea rolului. Trebuie să joace rolul de rege – nu ajunge să-l îndeplinească. Spre amuzamentul ascuns al mamei şi al meu, lady Margaret are la dispoziţie doar exemplul tatălui meu, iar asta o pune în mare încurcătură. Tata era excepţional de înalt şi de chipeş şi era destul să intre într-o încăpere ca să domine întreaga adunare. Îi plăcea să se îmbrace după ultima modă, cu cele mai frumoase ţesături alese şi culori. Atrăgea femeile, fără excepţie, şi le râvnea atenţia lacom, nestăpânit – iar Dumnezeu ştie că ele nu erau în stare să-şi înfrâneze dorinţele. Jumătate din femeile din orice încăpere erau îndrăgostite de tatăl meu, iar soţii lor – împărţiţi între admiraţie şi invidie. Şi, partea cea mai bună, o avea mereu alături pe mama mea cea nespus de frumoasă, iar în urma lui venea liota de fete desăvârşite. Împreună, eram mereu un vitraliu în mişcare, o icoană a frumuseţii şi eleganţei. Milady mama regelui ştie că eram o familie regală fără egal: măreaţă, fecundă, frumoasă, bogată. S-a aflat la curtea noastră, ca doamnă de companie, şi a văzut cu ochii ei cum ne privea ţara: ca pe nişte monarhi de basm. Iar acum îşi iese din minţi încercând să-l facă pe fiul ei cel stângaci, palid şi liniştit să fie pe măsura noastră.

Rezolvă problema potopindu-l cu nestemate. Henric nu iese niciodată fără o broşă valoroasă la pălărie sau fără o perlă nepreţuită la gât. Nu călăreşte niciodată fără mănuşi împodobite cu diamante sau fără o şa cu scări din aur. Îl găteşte cu hermină de parcă ar împodobi nişte moaşte pentru procesiunea de Paşte. Chiar şi aşa, el arată tot ca un bărbat tânăr care se forţează să facă mai mult decât e în stare şi trăieşte pe picior mai mare decât îşi permite, ambiţios şi temător în acelaşi timp. Chipul lui e palid pe fundalul catifelei violet.

— Aş vrea să poţi veni cu mine, îmi spune el nefericit, într-o după-amiază.

Ne aflăm în curtea grajdurilor de la Palatul Westminster, alegem caii pe care va călări. Vorbele lui mă surprind atât de tare, încât mă uit la el de două ori, să văd dacă-şi râde de mine.

— Crezi că glumesc? Nu. Chiar mi-aş dori să poţi veni cu mine. Ai făcut asemenea lucruri de când te ştii. Toţi spun că obişnuiai să deschizi dansul la curtea tatălui tău şi să stai de vorbă cu ambasadorii. Şi te-ai plimbat prin toată ţara, nu? Cunoşti mai toate oraşele, mari şi mici?

Încuviinţez din cap. Şi tatăl meu, şi Richard au fost iubiţi, mai cu seamă în comitatele de la miazănoapte. În fiecare vară plecam din Londra ca să vizităm alte oraşe ale Angliei şi eram întâmpinaţi ca nişte îngeri pogorâţi din cer. Majoritatea marilor familii din fiecare comitat ne sărbătoreau sosirea cu piese-mască şi ospeţe superbe; majoritatea oraşelor ne dăruiau pungi cu aur. Nici nu mai ştiu câţi primari şi dregători din consiliile oraşelor mi-au sărutat mâna, de pe vremea când eram o copiliţă în braţele mamei şi până când am putut să ţin un discurs de mulţumire în latină, fără ajutor.

— Trebuie să mă arăt pretutindeni, spune el cu nelinişte. Trebuie să inspir loialitate. Trebuie să conving oamenii că le voi aduce pace şi bogăţie. Şi trebuie să fac toate astea doar cu un zâmbet şi o fluturare a mâinii, în vreme ce trec călare prin sate?

Nu pot să nu râd.

— Pare imposibil, într-adevăr, dar nu-i chiar aşa de îngrozitor. Nu uita că toţi cei înşiraţi la marginea drumului au ieşit doar ca să te vadă. Vor să vadă un rege falnic, ăsta-i spectacolul pentru care au venit. Se aşteaptă la un zâmbet şi la o fluturare a mâinii. Speră să zărească un suveran fericit. Ajunge să dai impresia asta, şi toţi se liniştesc. Şi nu uita că n-au la ce altceva să se uite – zău, Henric, când vei cunoaşte Anglia ceva mai bine, vei vedea că aici nu se întâmplă aproape nimic. Recoltele sunt slabe, primăvara plouă prea mult, vara, prea puţin. Oferă-i norodului un rege tânăr, bine îmbrăcat şi zâmbitor şi vei fi cel mai minunat lucru pe care l-au văzut de mulţi ani. Vorbim de oameni săraci, fără nici o distracţie. Vei fi cel mai măreţ spectacol din viaţa lor, mai ales că mama ta te înfăţişează ca pe o icoană sfântă, înveşmântat în catifea şi împănat cu nestemate.

— Durează prea mult! se plânge el. Trebuie să ne oprim aproape la fiecare reşedinţă şi la fiecare castel de pe drum, ca să ascultăm o declaraţie de credinţă.

— Tata spunea că în timpul discursurilor se uita peste capul vorbitorului, la numărul oamenilor din mulţime, şi socotea cât şi-ar permite să-i împrumute nobilul respectiv. Nu asculta nici măcar o vorbă, ci număra vacile de pe câmpuri şi servitorii din curte.

Asta trezeşte imediat interesul lui Henric.

— Împrumuturi?

— Socotea întotdeauna că e mai bine să ceară direct de la oameni, în loc să discute despre biruri cu Parlamentul, care putea să-l contrazică în privinţa cârmuirii ţării sau a mersului la război. Împrumuta bani de la toţi cei pe care îi vizita. Şi cu cât era discursul mai înfocat şi laudele mai exagerate, cu atât mai mare era suma de bani pe care o cerea după cină.

Henric râde, îmi cuprinde cu braţul mijlocul îngroşat şi mă trage spre el, în curtea grajdurilor, în faţa tuturor.

— Nobilii îi împrumutau bani întotdeauna?

— Aproape întotdeauna.

Nu mă depărtez, dar nici nu mă sprijin de el. Îl las să mă ţină aproape, aşa cum are dreptul – ca oricare bărbat – să-şi ţină soţia. Îi simt căldura mâinii când îşi răsfiră degetele pe pântecul meu. E mângâietoare.

— Atunci aşa voi face, spune el. Tatăl tău avea dreptate: să cârmuieşti ţara asta e o treabă costisitoare. Tot ce-mi acordă Parlamentul sub forma birurilor trebuie să dăruiesc ca să păstrez loialitatea lorzilor.

— A, nu te slujesc din dragoste? îl întreb cu răutate, fără să-mi pot înfrâna limba ascuţită.

El îmi dă drumul pe dată.

— Ştim amândoi că nu. (Tace câteva clipe.) Dar mă îndoiesc că l-au iubit pe tatăl tău chiar aşa de tare.

Palatul Westminster, Londra,
aprilie 1486

După săptămâni de pregătiri, în sfârşit, curtea e gata de plecare. Lady Margaret îşi va însoţi fiul în primele două zile, după care se va întoarce la Londra. Dacă ar îndrăzni, ar face întreaga procesiune regală cu el, dar are sufletul împărţit. Vrea să fie lângă el mereu, nu se îndură să-l scape din ochi, dar nu poate răbda să nu-mi supravegheze programul zilnic şi să nu mă controleze în permanenţă. Nu poate avea încredere în nimeni altcineva să-mi comande mâncarea, să-mi supravegheze plimbările pe care le fac de două ori pe zi şi să mă aprovizioneze cu cărţi şi predici înălţătoare de citit. Nimeni în afară de ea nu se pricepe să judece cantitatea de mâncare, de vin sau de bere ce trebuie servită la masa mea şi numai ea poate conduce gospodăria regală după placul ei. Nu suportă gândul că aş putea-o conduce după placul meu în lipsa ei – sau, mai rău, că palatul ar putea fi condus încă o dată de fosta lui stăpână: mama.

Pe lady Margaret o impresionează într-atât regulile pe care le stabileşte şi calitatea sfaturilor pe care le oferă, încât se apucă să pună pe hârtie ordinele date în gospodăria mea, ca totul să se facă întotdeauna exact aşa cum a gândit ea, ani şi ani la rând, chiar şi după moartea ei. Mi-o imaginez conducând lumea de dincolo de mormânt, prin marea carte a gospodăriei regale pe care ar consulta-o fiicele şi nepoatele mele, aflând din ea că nu au voie să mănânce fructe proaspete şi nici să stea prea aproape de foc, că trebuie să evite să se înfierbânte din cale-afară şi, de asemenea, să le prindă frigul.

— Vădit lucru, până acum n-a mai născut nimeni, spune mama, care a adus pe lume doisprezece copii.

Henric îi scrie mamei sale din două-n două zile, povestindu-i cum e primit pe drum, în lenta sa înaintare către miazănoapte, ce familii cunoaşte şi ce daruri primeşte. Mie îmi scrie o dată pe săptămână, dându-mi de ştire unde a poposit în seara respectivă, că e sănătos şi că-mi doreşte numai bine. Răspund printr-un scurt răvaş ceremonios şi i-l dau fără pecete mamei lui, care îl citeşte înainte de a-l împături în plicul ei.

Curtea ţine postul Paştelui, abţinându-se de la carne, însă milady mama regelui hotărăşte că alimentaţia asta nu e destul de consistentă pentru mine. Îi trimite însuşi papei o misivă prin care îi cere îngăduinţa să mănânc carne de-a lungul postului, pentru a hrăni creşterea pruncului. Nimic nu e mai important decât un fiu şi moştenitor Tudor, nici măcar vestita ei pioşenie.

La moartea lui Thomas Bourchier, lady Margaret îl propune pe John Morton, favoritul şi fostul ei tovarăş de conspiraţie, pentru funcţia de arhiepiscop de Canterbury, şi acesta e numit fără întârziere. Îmi pare rău că bătrânul Bourchier, ruda mea, nu-mi va boteza fiul şi nici nu-mi va aşeza coroana pe cap. Însă John Morton e ca un copoi bine educat: mereu lângă noi, niciodată supărător. Stă lăţit în cel mai bun jilţ de lângă foc şi-mi lasă impresia că e păzitorul meu şi că am noroc cu prezenţa lui. La curte, îl găseşti pretutindeni, ascultându-i pe toţi, împrietenindu-se cu toţi, rezolvând mici probleme şi, fără îndoială, raportându-i lui milady totul. Oriunde mă duc, se află şi el, interesat de tot ce fac, gata oricând să-mi ofere sfaturi spirituale înţelegătoare, mereu receptiv la nevoile şi gândurile mele, sporovăind cu doamnele mele. În scurt timp, înţeleg că ştie tot ce se petrece la curte şi nu mă îndoiesc că-i spune ei totul. Ca preot confesor şi cel mai apropiat prieten de ani mulţi, o asigură că trebuie să mănânc carne roşie, bine făcută, şi că va răspunde personal de permisiunea papei. Mă bate uşurel pe mână şi-mi spune că nimic nu contează mai mult decât sănătatea mea, că nimic nu e mai important pentru el decât să mă simt bine, să fiu puternică şi pruncul să crească, şi mă asigură că Dumnezeu e de aceeaşi părere.

După Paşte însă, pe când mama şi cele două surori ale mele cos hăinuţe de prunc în sala de primire a lui milady mama regelui, un sol plin de colbul drumului apare în pragul uşii, aşa murdar cum e, spunând că are un mesaj urgent de la Alteţa Sa regele.

De astă dată, ea renunţă să-şi ţină pe sus nasul cel lung şi nu-l trimite să-şi schimbe veşmintele, ca să-şi respecte propria măreţie. Îi priveşte uluită chipul grav şi-l primeşte pe dată în odaia personală. Îl urmează şi închide cu mâna ei uşa, ca nimeni să nu poată auzi vestea adusă de el.

Acul mamei rămâne suspendat deasupra lucrului de mână câteva clipe, cât înalţă capul şi priveşte solul, care trece prin faţa ei. Apoi scoate un oftat slab, ca o femeie mulţumită de mersul lucrurilor în lumea ei, şi-şi reia lucrul. Eu şi Cecily schimbăm o privire neliniştită.

— Ce s-a întâmplat? o întreb pe mama, într-o şoaptă aproape neauzită.

Ea rămâne cu ochii plecaţi asupra lucrului.

— De unde să ştiu?

Uşa odăii personale a lui milady rămâne închisă multă vreme. Apoi solul iese, trece printre noi, doamnele, cu aerul că i s-a poruncit să nu scoată o vorbă. Uşa rămâne mai departe închisă. Milady iese abia la ora cinei, ocupându-şi locul pe jilţul cel măreţ, cu baldachin nobiliar. Cu un aer îndârjit, aşteaptă în tăcere ca mai-marele slujitorilor s-o anunţe că cina e servită.

Arhiepiscopul, John Morton, vine şi se aşază lângă ea, gata parcă să se repeadă cu o binecuvântare. Dar ea tace, cu chipul împietrit, chiar şi când el se înclină, ca pentru a prinde şi cea mai slabă şoaptă.

— E totul bine cu Alteţa Sa regele? se interesează mama pe un ton senin şi agreabil.

Deşi dă impresia că ar prefera să nu vorbească, milady răspunde:

— L-a tulburat un act de necredinţă. Regret s-o spun, dar încă există trădători în regat.

Mama ridică sprâncenele şi ţâţâie uşor, de parcă ar regreta şi ea, însă nu spune nimic. Încerc eu:

— Sper că Alteţa Sa e în siguranţă.

— Neghiobul şi trădătorul de Francis Lovell a abuzat de sanctuarul ce i-a fost îngăduit. A ieşit şi a strâns armată împotriva fiului meu! declară lady Margaret, într-o izbucnire subită şi hidoasă de furie.

Tremură toată, s-a făcut stacojie la faţă. Acum, că şi-a îngăduit să vorbească, nu poate să nu strige împroşcând cu salivă, abia articulând cuvintele în pripă, cu boneta tremurând de furie şi cu mâinile încleştate pe braţele jilţului, de parcă s-ar sili să rămână aşezată.

— Cum a putut? Cum a îndrăznit?! S-a ascuns în sanctuar ca să scape de pedeapsa înfrânţilor, şi acum a ieşit ca o vulpe din vizuină!

— Dumnezeu să-l ierte! exclamă arhiepiscopul.

Nu-mi pot reţine un icnet. Francis Lovell a fost prietenul şi cel mai iubit tovarăş al lui Richard încă din copilărie. A luptat alături de el, iar când Richard a fost doborât, a fugit în sanctuar. Dacă a ieşit, a făcut-o numai cu un motiv întemeiat. Nu e neghiob, n-ar fi pornit la luptă pentru o cauză pierdută. Lovell n-ar fi ieşit din sanctuar şi nu şi-ar fi ridicat stindardul fără a şti că are sprijin. Trebuie că există un grup de bărbaţi care se ştiu doar între ei şi care au aşteptat momentul – poate încă de când Henric a părăsit siguranţa Londrei. Pesemne că sunt pregătiţi, gata să-i conteste cârmuirea. Şi precis nu-l înfruntă singuri, ci s-au gândit la un alt rege. Pesemne că au pe cine să pună în locul lui.

Mama regelui mă sfredeleşte cu privirea, de parcă şi eu urmează să fiu cuprinsă de flăcările răzmeriţei. Caută semne de trădare, de parcă s-ar aştepta să vadă semnul lui Cain pe fruntea mea.

— Ca un câine! spune ea cu duşmănie. Nu i se spune „Lovell câinele"? A ieşit din cuşca lui, ca o javră, şi îndrăzneşte să atace pacea fiului meu! Henric e înnebunit, fireşte! Şi eu nu sunt cu el! E uluit, de bună seamă!

— Dumnezeu să-l binecuvânteze, murmură arhiepiscopul, atingând crucifixul de aur prins de şiragul de perle ce-i încinge mijlocul.

Mama e întruchiparea îngrijorării.

— A strâns oştire? repetă ea. Francis Lovell?

— Va regreta! jură milady. Şi el, şi Thomas Stafford! Le va părea rău că au atacat pacea şi măreţia fiului meu. Dumnezeu însuşi l-a adus pe Henric în Anglia. Să te răscoli împotriva fiului meu înseamnă să te ridici împotriva voinţei Domnului! Nu sunt doar trădători, ci şi eretici!

— Şi Thomas Stafford? îngână mama dulce. S-a înarmat şi un Stafford?

— Şi fratele lui cel cu inimă trădătoare! Doi! Trădători cu toţii!

— Humphrey Stafford? se minunează cu glas scăzut mama. Şi el? Iar fraţii Stafford, laolaltă, pot chema la arme atâţia oameni… Doi fii cu nume atât de nobil! Alteţa Sa regele pleacă la luptă cu ei? Îşi adună oştirea?

— Nu, nu, răspunde lady Margaret, măturând întrebarea cu o mişcare a mâinii, de parcă nimeni nu se va îndoi de curajul regelui dacă ea insistă ca el să se ascundă în Lincoln şi să lase pe altcineva să lupte. De ce să plece? N-are nici un rost. I-am scris şi i-am cerut să rămână acolo unde e. În fruntea oştirii se va afla unchiul lui, Jasper Tudor. Henric i-a strâns o oştire de mii de oameni şi a promis să-i ierte pe toţi cei care se predau. Mi-a scris că îi împing pe rebeli spre nord, către Middleham.

Middleham a fost castelul preferat al lui Richard, căminul lui din copilărie. În toate comitatele de la miazănoapte, bărbaţii care se grăbesc să i se alăture lui Francis Lovell, cel mai iubit prieten al său, tovarăş din copilărie, vor fi aceia care i-au cunoscut pe Richard şi Francis, în vremea când creşteau acolo. Francis cunoaşte tot ţinutul din jurul castelului Middleham; va şti unde să pregătească ambuscade şi unde să se ascundă.

— Cerule! rosteşte calm mama. Trebuie să ne rugăm pentru rege.

Auzind propunerea, mama regelui scoate un icnet de uşurare.

— Desigur, desigur! Curtea va merge în capelă după cină. E o propunere foarte inspirată, Alteţă. Voi cere o slujbă specială.

Îi face semn cu capul arhiepiscopului, care se înclină şi iese, ca pentru a-i da de ştire lui Dumnezeu. Maggie, vara mea, se foieşte puţin pe scaun. Ştie că o slujbă specială poruncită de milady pentru ocrotirea fiului ei va dura cel puţin două ore. Milady mama regelui îşi aţinteşte pe dată privirea aspră asupra micuţei mele verişoare, spunând:

— Se pare că încă există nerozi păcătoşi care sprijină Casa de York cea pierdută. Deşi Casa de York e terminată şi toţi moştenitorii ei au murit.

Vărul nostru, John de la Pole, e un moştenitor în viaţă şi a jurat să-l slujească pe Henric; Edward, fratele lui Maggie, e moştenitor pe linie directă, însă nimeni nu-i va atrage atenţia lui milady asupra acestui fapt. Deocamdată, fratele lui Maggie se află în siguranţă, în odaia copiilor. Cu privirea aţintită neclintit pe scândurile duşumelei de sub tălpile ei, Maggie nu spune nimic. Mama se ridică şi se îndreaptă spre uşă cu mişcări graţioase, oprindu-se în dreptul lui Maggie, ca s-o apere de privirea fixă, mânioasă a lui milady.

— Merg să-mi aduc rozariul şi cartea de rugăciuni, spune ea. Vreţi s-o aduc şi pe a voastră de pe altar?

Asta distrage imediat atenţia lui milady mama regelui.

— Da, da, mulţumesc. Şi cheamă corul la capelă. Toată lumea să-şi aducă rozariul. După cină, mergem direct la capelă.

În timp ce ne rugăm, încerc să-mi imaginez ce se întâmplă, de parcă aş avea darul clarviziunii, ca

mama, şi aş putea să răzbat cu privirea de-a lungul Marelui Drum de la Miazănoapte, până la castelul Middleham din Yorkshire. Dacă reuşeşte să ajungă în spatele acelor ziduri trainice, Lovell ar putea să reziste acolo cu lunile, poate chiar cu anii. Dacă Nordul se ridică la arme de partea lui, va depăşi numeric orice oştire Tudor de sub comanda lui Jasper. Nordul s-a aflat întotdeauna, cu înflăcărare, de partea Casei de York, Richard a fost iubit la Middleham ca un bun stăpân, pe altarul de la Middleham se află trandafiri albi, poate pe vecie. Mă uit într-o parte, la mama, care e întruchiparea cucerniciei: în genunchi, cu ochii închişi, cu faţa ridicată, cu încântătoarele-i trăsături senine luminate de o rază de lumină, frumoasă ca un înger nepieritor ce meditează la păcatele lumii.

— Ai ştiut de toate astea? o întreb în şoaptă, plecându-mi capul asupra degetelor mişcătoare, ca şi cum m-aş ruga pe rozariu.

Nu deschide ochii, nici nu întoarce capul, iar buzele i se mişcă de parcă ar rosti o rugăciune.

— În parte. Mi-a trimis vorbă sir Francis.

— Luptă pentru noi?

— Bineînţeles.

— Crezi că vor învinge?

Pe chipul ei absorbit apare un surâs fugar.

— Poate. Dar un lucru ştiu precis.

— Ce?

— Le-au tras Tudorilor o spaimă soră cu moartea! Ai văzut figura ei? L-ai văzut pe arhiepiscop când a fugit din odaie?

Palatul Westminster, Londra,
mai 1486

Primul semn care-mi vesteşte frământările de pe străzi e scârţâitul puternic al porţilor exterioare uriaşe ale Palatului Westminster, trase de zeci de bărbaţi, urmat de bubuitul tunător când se închid. Aud apoi o bufnitură greoaie când grinda transversală e trasă la locul ei, ca să le ţină închise. Ne baricadăm în palatul regal; familia regală a Angliei se teme atât de tare de londonezi, încât se închide între ziduri.

Cu mâna pe burta mare, mă duc în odăile mamei. O găsesc la fereastră, privind străzile de dincolo de ziduri, cu verişoara mea Maggie de o parte şi sora mea Anne, de cealaltă. Abia dacă se întoarce când intru, dar Maggie mă anunţă peste umăr: — Se dublează gărzile de pe zidurile palatului. Poţi vedea soldaţii dând fuga din postul de gardă.

— Ce se întâmplă? întreb. Ce se petrece în oraş?

— Poporul se răscoală împotriva lui Henric Tudor, răspunde calm mama.

— Poftim?!

— Se adună la arme, în faţa palatului, cu sutele.

Simt cum pruncul se mişcă neliniştit în pântecul meu. Mă aşez şi trag aer în piept, întretăiat.

— Ce facem?

— Rămânem aici, răspunde stăpânit mama. Până când vom şti care e drumul.

— Ce drum? întreb nerăbdătoare. Unde vom fi în siguranţă?

Ea îmi priveşte chipul palid şi zâmbeşte.

— Fii calmă, draga mea. Voiam să spun că rămânem aici până când aflăm cine a câştigat.

— Ştim măcar cine luptă?

Ea dă din cap aprobator.

— Cei care încă iubesc Casa de York se luptă cu noul rege. În orice caz, noi suntem în siguranţă. Dacă Lovell învinge în Yorkshire, dacă fraţii Stafford câştigă bătăliile din Worcestershire, dacă cetăţenii Londrei cuceresc Turnul şi apoi asediază palatul ăsta, atunci ieşim.

— Şi ce facem? şoptesc, împărţită între o emoţie tot mai puternică şi o groază absolută.

— Ne recuperăm tronul, răspunde mama cu un aer firesc. Henric Tudor poartă o luptă disperată ca să-şi păstreze regatul, după numai nouă luni de când l-a cucerit.

— Recuperăm tronul! exclam cu un glas ascuţit de spaimă.

Mama ridică din umeri.

— Până când nu e pace şi ţara nu-i unită sub cârmuirea lui Henric Tudor, nu l-am pierdut. Asta ar putea să fie o nouă bătălie din războiul între veri. Henric ar putea fi un simplu episod.

— Verii s-au dus cu toţii! exclam. Fraţii care au făcut parte din Casa de Lancaster şi din Casa de York s-au prăpădit toţi!

Zâmbind, mama îmi aminteşte:

— Henric Tudor e un văr din Casa de Beaufort. Tu eşti din Casa de York. Ai un văr, pe John de la Pole, fiul mătuşii tale Elizabeth. Mai ai un văr, pe Edward, conte de Warwick, fiul unchiului tău George. Există o nouă generaţie de veri. Singura întrebare e: vor să pornească la război împotriva celui aflat acum pe tron?

— E rege uns! Şi soţul meu!

Ridic glasul, dar pe mama n-o tulbură nimic. Ridică din umeri.

— Asta înseamnă că, orice ar fi, tu câştigi.

— Vedeţi ce au în mâini? ţipă de bucurie Maggie. Vedeţi steagul?

Mă ridic din jilţ şi mă uit peste capul ei.

— Nu văd de aici.

— E stindardul meu, spune ea cu vocea tremurând de bucurie. E toiagul crestat al Casei Warwick. Şi strigă numele meu! Strigă „*À* Warwick! *À* Warwick!“. Îl cheamă pe Teddy!

Mă uit la mama, peste capul mişcător al lui Maggie, şi rostesc încet: — Îl cheamă pe Edward, moştenitorul de York. Cheamă un băiat de York.

— Da, răspunde mama calm. Bineînţeles.

Aşteptăm veşti. Suport aşteptarea cu greu, ştiind că prietenii şi rudele mele şi casa mea s-au ridicat la arme împotriva soţului meu. Şi mai greu e însă pentru milady mama regelui, care pare să fi renunţat cu totul la somn şi-şi petrece nopţile în genunchi, în faţa micului altar din odaia ei, iar zilele, în capelă. De îngrijorare, slăbeşte şi încărunţeşte; gândul că singurul ei fiu se află departe, în ţara asta necredincioasă, fără altă pavăză decât armata unchiului său, o îmbolnăveşte de frică. Îi acuză pe prietenii lui că l-au părăsit şi pe susţinătorii lui că au dat înapoi. Le înşiruie numele în rugăciunile către Dumnezeu, unul după altul – oameni care au dat năvală să se alăture învingătorului, dar pe cel care dă greş îl abandonează. Renunţă la mâncare, ţinând post negru ca să atragă harul Domnului, însă vedem cu toţii că o îmbolnăveşte temerea tot mai mare că, în ciuda a toate, fiul ei nu are binecuvântarea divină, că, din cine ştie ce motiv necunoscut, Dumnezeu s-a întors împotriva Tudorilor. Le-a dăruit tronul Angliei, însă nu şi puterea de a-l păstra.

Se iscă încăierări între bandele de londonezi şi forţele Tudor în cătunele din apropiere de Westminster, de parcă fiecare răscruce ar striga „*À* Warwick!“. La Highbury se dă o bătălie aprigă între răsculaţii înarmaţi cu pietre, furci şi seceri şi garda regală înarmată până-n dinţi. Se vorbeşte despre soldaţi de-ai lui Henric care au zvârlit stindardul Casei Tudor şi au dat fuga să se alăture rebelilor. Se zvoneşte că marii neguţători ai Londrei şi chiar şi vârstnicii capitalei sprijină gloatele ce cutreieră străzile, cerând în gura mare întoarcerea Casei de York.

Lady Margaret porunceşte să se închidă obloanele tuturor ferestrelor ce dau spre străzi, ca să nu vedem luptele continue care se desfăşoară chiar dincolo de zidurile palatului. Pe urmă porunceşte să se bată în cuie şi obloanele celorlalte ferestre, ca să nu auzim strigătele gloatei aflate de partea Casei de York, care-l cheamă pe Edward de Warwick, micul meu văr Teddy, să iasă şi să le facă cu mâna.

Îl împiedicăm pe băiat să se apropie de ferestrele sălii de studiu, le interzicem servitorilor să bârfească, însă chiar şi aşa el ştie că norodul Angliei îl cere drept rege.

— Henric e regele, îmi spune din proprie iniţiativă, pe când îl ascult citind o povestire în sala de studii.

— Henric e regele, îi confirm.

Maggie ne aruncă o privire, încruntată de îngrijorare.

— Atunci oamenii n-ar trebui să mă strige pe mine, spune el, părând întru totul resemnat.

— Nu, n-ar trebui, răspund. Vor înceta în curând.

— Dar nu vor un rege Tudor.

— Teddy! îl întrerupe Margaret. Ştii că nu trebuie să spui nimic.

Acopăr mâna băiatului cu a mea şi-i spun:

— N-are importanţă ce vor ei. Henric a câştigat bătălia şi a fost încoronat drept Henric al VII-lea. E regele Angliei, indiferent ce ar spune lumea. Şi am greşi cu toţii foarte, foarte tare dacă am uita că el e regele Angliei.

Teddy ridică spre mine chipul luminos şi cinstit şi-mi promite: — N-o să uit. Eu nu uit. Ştiu că e rege. Ar fi bine să le spui asta băieţilor de pe stradă.

Nu le spun băieţilor de pe stradă. Lady Margaret nu îngăduie nimănui să iasă pe porţi până nu se potoleşte agitaţia, treptat. Zidurile Palatului Westminster nu sunt luate cu asalt, porţile groase nu pot fi deschise cu forţa. Gloatele zdrenţăroase sunt ţinute la respect, apoi alungate; fug din oraş sau se întorc în ascunzătoare, duşmănoase. Pe străzile Londrei s-a aşternut iar liniştea, iar noi deschidem obloanele şi porţile grele ale palatului, de parcă am fi domnitori siguri pe noi şi ne-am putea primi supuşii cu braţele deschise. Observ însă că în capitală domneşte o atmosferă posacă şi fiecare drum la piaţă stârneşte certuri între servitorii de la curte şi negustori. Păstrăm număr dublu de santinele pe ziduri şi încă n-avem veşti din Nord. Pur şi simplu nu ştim dacă Henric s-a înfruntat cu răsculaţii într-o bătălie şi nici cine a învins.

Într-un târziu, la sfârşitul lunii mai – când curtea ar trebui să plănuiască sporturile verii, să se plimbe pe malul fluviului, să facă exerciţii de duel, să repete piese de teatru, să cânte la instrumente şi să flirteze –, soseşte o scrisoare de la Henric către milady, cu un bilet pentru mine şi o scrisoare deschisă adresată Parlamentului; misivele sunt aduse de unchiul meu, Edward Woodville, cu un grup de oameni din garda regală în ţinută elegantă, ca pentru a arăta că slujitorii Casei Tudor pot să-şi poarte livreaua fără teamă, de-a lungul întregului Mare Drum de la Miazănoapte, din York până la Londra.

— Ce spune regele? mă întreabă mama.

— Răscoala s-a terminat, răspund, citind cu iuţeală. Spune că Jasper Tudor i-a urmărit pe rebeli până departe, în Nord, apoi s-a întors. Francis Lovell a scăpat, dar fraţii Stafford s-au refugiat iarăşi în sanctuar. I-a scos din sanctuar. (Mă opresc şi mă uit la mama, pe deasupra hârtiei.) A încălcat sanctuarul. A încălcat legea Bisericii. Spune că-i va executa.

Îi dau mamei răvaşul, surprinsă de propria-mi uşurare. Fireşte că-mi doresc repunerea în drepturi a Casei mele şi înfrângerea duşmanului lui Richard – câteodată, simt fiorul unei dorinţe violente când îmi apare pe neaşteptate imaginea vie a lui Henric căzând de pe cal şi luptând să-şi apere viaţa, pe jos, în mijlocul unei şarje de cavalerie, înconjurat de tropotul tunător al copitelor –; şi totuşi, scrisoarea asta îmi aduce vestea cea bună că soţul meu a supravieţuit. Port în pântec un Tudor. Împotriva voinţei mele, nu-mi pot dori să-l ştiu pe Henric Tudor mort, azvârlit gol şi însângerat din spinarea calului său şchiop. M-am măritat cu el, i-am dat cuvântul meu, e tatăl copilului meu nenăscut. Chiar dacă mi-am îngropat inima într-un mormânt fără cruce, i-am promis regelui credinţa mea. Am fost prinţesă de York, dar acum sunt soţie Tudor. Viitorul meu trebuie să fie alături de Henric.

— S-a terminat, repet. Slavă Domnului că s-a terminat!

— Nu s-a terminat deloc, mă contrazice mama, cu glas scăzut. E abia începutul.

Palatul Sheen, Richmond, vara anului 1486

Vreme de câteva luni, Henric nu se întoarce la noi, ci îşi continuă procesiunea, bucurându-se de roadele victoriei, căci înfrângerea lui Lovell şi a fraţilor Stafford îi readuce de partea Casei Tudor pe toţi susţinătorii nehotărâţi – unii, atraşi de putere, alţii, temându-se de înfrângere, toţi conştienţi că n-au strălucit ca susţinători ai regelui atunci când a planat pericolul. Humphrey Stafford e judecat şi executat pentru trădare, însă fratele lui mai mic, Thomas, e cruţat. Henric oferă graţieri cât de generos îndrăzneşte, temător să nu-i alunge pe cei care îl sprijină, dacă se arată prea bănuitor faţă de ei. Le spune tuturor că va fi un rege bun, un rege îndurător cu toţi cei care îi acceptă cârmuirea şi că, dacă îi cer iertare, vor vedea că e mărinimos.

Milady mama regelui îşi face păsul cunoscut Sfântului Părinte prin unealta ei, John Morton, şi de la Roma soseşte, îndatoritoare, hotărârea că legile sanctuarului vor fi schimbate după voia Tudorilor. Trădătorii nu mai au voie să se ascundă în spatele zidurilor Bisericii. Dumnezeu trebuie să se afle de partea regelui şi să ajute la aplicarea dreptăţii acestuia. Milady vrea ca fiul ei să conducă Anglia şi în sanctuar, până la altar, poate chiar până în rai, iar papa se lasă convins să-i adopte vederile. Nici un colţişor al pământului nu oferă pavăză în faţa soldaţilor din garda regală a lui Henric. Nici o uşă, nici măcar aflată pe pământ sfinţit, nu le poate fi închisă în nas.

Autoritatea legii engleze îi va avantaja şi ea pe Tudori. Judecătorii se supun poruncilor noului rege şi-i judecă pe cei care i-au urmat pe fraţii Stafford ori pe Francis Lovell, graţiindu-i pe unii şi pedepsindu-i pe alţii, după instrucţiunile lui Henric. În Anglia tatălui meu, judecătorii trebuiau să hotărască singuri, iar juraţii, să nu fie supuşi nici unei influenţe în afară de cea a adevărului. Acum însă, judecătorii aşteaptă să afle ce preferă regele înainte de a da sentinţele. Declaraţiile acuzaţilor, chiar şi cele prin care se recunosc vinovaţi, sunt mai puţin importante decât ce spune regele că au făcut acei oameni. Juraţii nu sunt consultaţi, ba nici măcar nu depun jurământ. Henric, care s-a ţinut departe de luptă, decide de la distanţă, prin judecătorii lui lipsiţi de caracter şi are putere de viaţă şi de moarte.

Regele se întoarce acasă abia în august şi mută fără întârziere curtea din capitala care l-a ameninţat, la frumosul Palat Sheen, proaspăt renovat, pe malul fluviului. Îl însoţesc unchiul meu Edward şi vărul meu, John de la Pole; aceştia călăresc senini în suita regală, le zâmbesc tovarăşilor care n-au încredere deplină în ei, o salută pe mama în public, ca pe o femeie din neamul lor, iar în particular nu-i vorbesc absolut niciodată, de parcă ar fi nevoiţi să dovedească zi de zi că între cei din Casa de York nu se şoptesc secrete, că purtăm cu toţii credinţă neclintită Casei Tudor.

Sunt mulţi cei care se grăbesc să spună că regele nu îndrăzneşte să locuiască în Londra, că se teme de străzile cotite şi de drumurile întunecate ale oraşului, de tainele şerpuite ale fluviului şi de cei care călătoresc fără zgomot pe apele lui. Sunt mulţi cei care spun că nu e sigur de credinţa propriei sale capitale şi că n-are încredere în siguranţa pe care i-o oferă zidurile lui. Cetele de soldaţi din oraş îşi ţin armele la îndemână, iar ucenicii sunt gata oricând să se răscoale. Dacă e iubit în Londra, regele are în jur un zid protector, o armată loială care îi păzeşte în permanenţă porţile. Dar când simpatia pe care o inspiră e şubredă, asupra regelui planează o ameninţare în fiecare clipă şi orice – arşiţa, o piesă de teatru care iese prost, un accident la un turnir, arestarea unui tânăr simpatizant – poate declanşa o revoltă care să-l

înlăture de la tron.

Henric insistă că trebuie să ne mutăm la Sheen fiindcă îi place viaţa la ţară pe timpul verii şi admiră de zor frumuseţea palatului şi verdeaţa luxuriantă a parcului. Mă felicită pentru mărimea pântecului meu şi insistă să stau aşezată tot timpul. Când mergem împreună la cină, îmi cere să mă sprijin cu toată puterea de braţul lui, ca şi cum mi s-ar putea tăia picioarele oricând. Îmi arată duioşie şi bunătate şi descopăr cu surprindere că mă simt uşurată avându-l acasă. Vigilenţa chinuită a mamei lui se domoleşte când îl are iar sub ochi, neliniştea neîncetată provocată de faptul că se află la o curte nouă, într-o ţară nesigură scade, iar atmosfera la curte pare mai normală. Henric pleacă la vânătoare în fiecare dimineaţă şi se laudă în fiecare seară, la întoarcerea acasă, cu vânatul proaspăt. Lunga călătorie pe timp de vară prin Anglia i-a schimbat în bine înfăţişarea: soarele i-a încălzit pielea, iar chipul lui e mai destins şi mai zâmbitor. Înainte de a merge în ţinuturile de la miazănoapte, se temea de ele. Dar acum, după ce i s-au adeverit cele mai mari temeri şi a supravieţuit, se simte iarăşi victorios.

Vine în odaia mea seară de seară, aducându-mi câteodată lapte fierbinte, îndulcit şi îndoit cu vin, direct din bucătărie, să-l beau cât e cald, de parcă n-am avea o sută de servitori care îmi îndeplinesc poruncile. Râd văzându-l cum aduce micul urcior şi pocalul, cu priceperea unui valet.

— Tu eşti obişnuită să facă alţii diferite treburi în locul tău, îmi spune el. Ai crescut într-o casă regală, cu zeci de servitori mereu la dispoziţia ta. Eu însă, în Bretania, a trebuit să mă descurc singur. Câteodată nu aveam servitori în casă. De fapt, au fost perioade în care n-aveam nici casă, eram ca nişte vagabonzi.

Mă apropii de jilţul meu de lângă foc, dar nu e suficient de bun pentru mama viitorului prinţ.

— Aşază-te pe pat, aşază-te pe pat, ridică-ţi picioarele! mă îndeamnă el.

Mă ajută să urc în pat, îmi scoate pantofii şi-mi pune în mâini pocalul. Ca un neguţător mărunt şi nevasta lui, în casa lor tihnită de la oraş, mâncăm de seară singuri, împreună. Henric vâră un vătrai în mijlocul focului şi, când se încinge, îl cufundă în urciorul cu bere slabă. Băutura spumegă, iar el o toarnă cât e aburindă şi o gustă. Îmi vorbeşte deschis.

— Să ştii că Yorkul mi-a împietrit inima. Băteau un vânt îngheţat şi o ploaie care te pătrundea până la os, feţele femeilor parc-ar fi fost din piatră… Se uitau la mine de parcă le-aş fi omorât unicul fiu cu mâna mea. Ştii doar cum sunt – îl iubesc pe Richard atât de mult, de parcă ar fi plecat mai ieri la bătălie. De ce? De ce se mai agaţă de el?

Îmi plec obrazul asupra pocalului cu lapte îndoit cu vin, ca să nu-mi vadă scurta tresărire care-mi trădează durerea.

— Avea darul unui York, nu-i aşa? insistă el. Darul de a face oamenii să-i iubească. La fel ca tatăl tău, regele Edward. La fel ca tine… E un noroc. N-are nimic logic. Unii oameni au un farmec al lor, nu? Şi atunci poporul îi urmează aşa, pur şi simplu?

Ridic din umeri. N-am încredere că m-ar ţine glasul să vorbesc despre motivele care au făcut ca toţi să-l iubească pe Richard, despre prietenii care şi-ar fi dat viaţa pentru el şi care încă luptă cu duşmanii lui, deşi e mort, de dragul amintirii lui. Oştenii de rând care se încaieră şi azi în cârciumi când cineva susţine că a fost un uzurpator. Precupeţele care sar cu cuţitul la oricine ar spune că era cocoşat sau nevolnic.

— Eu nu-l am, nu-i aşa? mă întreabă fără ocol Henric. Fie că e un dar, un şiretlic sau un talent, eu nu-l am. Pe unde ne-am dus, am zâmbit, am făcut cu mâna, am făcut tot ce am putut, tot ce trebuia să fac. Am jucat rolul regelui sigur pe tronul lui, chiar dacă uneori mă simţeam ca un pretendent fără o leţcaie, în care nu crede nimeni în afară de o mamă din cale-afară de iubitoare şi un unchi afectuos, un pion al marilor jucători care sunt regii Europei. N-am fost niciodată iubit din toată inima de un oraş, n-am auzit niciodată o armată strigându-mi tunător numele. Nu sunt urmat din dragoste.

— Ai câştigat bătălia, răspund sec. În ziua aceea te-au urmat destui. Doar atât contează: ziua aceea.

După cum le spui tuturor, eşti rege. Eşti rege prin dreptul învingătorului.

— Am câştigat cu oşteni tocmiţi, plătiţi de regele Franţei. Am câştigat cu o armată împrumutată, de bretoni, alcătuită pe jumătate din mercenari şi pe jumătate din criminali scoşi din temniţe. N-am avut oşteni care să mă slujească din dragoste. Nu sunt iubit, spune el încet. Nu cred că voi fi iubit vreodată. N-am darul necesar.

Cobor pocalul şi privirile ni se întâlnesc o clipă. În acel schimb întâmplător, îi citesc gândul: nu e iubit nici măcar de propria soţie. Pur şi simplu, e lipsit de iubire. Şi-a trăit tinereţea aşteptând tronul Angliei, şi-a riscat viaţa luptând pentru tronul Angliei, iar acum descoperă că, într-adevăr, coroana e doar o coajă, fără pic de miez înăuntru. E goală. Nu-mi vine în minte nimic de spus ca să umplu tăcerea stingheritoare.

— Ai susţinători, îi amintesc.

El râde scurt, amar.

— Da, mi-am cumpărat câţiva: neamul Courtenay şi neamul Howard. Şi am prietenii pe care mi i-a făcut mama. Pot conta pe câţiva prieteni de pe vremuri, pe unchiul meu, contele de Oxford. Pot avea încredere în neamul Stanley şi în rubedeniile mamei. (Face o pauză.) E ciudat ca un soţ să-şi întrebe aşa ceva soţia, dar nu m-am putut gândi la nimic altceva când mi s-a spus că Lovell s-a ridicat împotriva mea. Ştiu că a fost prietenul lui Richard. Văd că Francis Lovell îl iubeşte pe Richard atât de mult, încât continuă lupta chiar şi după moartea lui. Asta m-a făcut să mă întreb: pe tine pot conta?

— Ce te face să întrebi?

— Toţi îmi spun că şi tu l-ai iubit pe Richard, iar acum te cunosc destul de bine ca să ştiu că nu te-a călăuzit ambiţia de a-i fi regină, ci te-a mânat dragostea. De aceea te întreb: îl mai iubeşti? Ca lordul Lovell? Ca femeile din York? Îl iubeşti, deşi a murit? La fel ca Yorkul, la fel ca lordul Lovell? Sau pot conta pe tine?

Mă foiesc puţin, de parcă n-aş sta comod pe patul moale, bând din pocal. Fac semn spre pântecul meu.

— Aşa cum spui, sunt soţia ta. Poţi conta pe asta. Îţi voi naşte copilul. Poţi conta pe asta.

El dă din cap aprobator.

— Ştim amândoi cum s-a întâmplat. N-a fost din iubire, ci pentru zămislirea unui prunc. Dacă ai fi putut, m-ai fi refuzat; ţi-ai întors faţa de la mine în fiecare noapte. Dar cât am fost plecat, înfruntând atâta lipsă de prietenie, înfruntând o răscoală, m-am întrebat dacă s-ar putea ca între noi să crească credinţa, încrederea.

De iubire nu spune nimic.

Mă uit în altă parte. Nu pot să-i întâlnesc privirea neabătută şi nu pot să-i răspund la întrebare. Spun, cu totul nepotrivit:

— Am promis deja toate astea. Mi-am rostit legământul de cununie.

El aude refuzul în glasul meu. Cu o mişcare blândă, se apleacă şi-mi ia pocalul gol, spunând:

— Atunci nu mai insist.

Cu asta, iese din odaia mea.

Mănăstirea St Swithin, Winchester, septembrie 1486

Un soare trandafiriu înconjurat de nori de şofran coboară mai jos de pervazul ferestrei mele, în seara de septembrie. Mă trezesc din somnul de după-amiază şi rămân întinsă, savurând căldura de pe obraji, ştiind că e ultima zi în care văd lumina soarelui. În seara asta va trebui să mă gătesc, să primesc complimentele şi darurile curtenilor şi să mă retrag pentru a aştepta naşterea pruncului meu. Obloanele îmi vor cufunda odăile în întuneric, ferestrele vor sta închise, chiar şi lumina slabă a lumânărilor se va prefira prin paravane până când se naşte pruncul.

Dacă ar fi putut să declare făţiş când a fost zămislit pruncul – cu o lună întreagă înainte de nunta noastră –, milady mama regelui m-ar fi încuiat în odăi acum patru săptămâni. A notat deja în Cartea Regală pe care o scrie că regina trebuie să se retragă de la curte cu şase săptămâni înainte de data la care se aşteaptă să nască. Dă o cină de rămas-bun şi apoi curtea o însoţeşte până la uşa odăii. Intră în odaie şi nu mai iese decât („cu voia Domnului“, scrie aici pioasa doamnă) după şase săptămâni de la naşterea unui prunc sănătos, când copilul e dus la botez, iar ea iese pentru a fi binecuvântată în biserică, după care poate să-şi reia locul la curte. O şedere în linişte şi întuneric, vreme de trei luni lungi. Citesc aceste lucruri consemnate cu scrisul ei elegant, cu cerneală neagră, îi studiez părerile cu privire la calitatea tapiseriilor de pe pereţi şi a baldachinului patului şi-mi spun că numai o femeie stearpă ar fi în stare să născocească un astfel de regim.

Milady mama regelui a avut un singur copil, pe preţiosul ei Henric, iar după naşterea lui a fost stearpă. Cred că, dacă ar mai fi cu putinţă să fie ea însăşi izolată de lume timp de trei luni în fiecare an, poruncile legate de retragerea pentru naştere ar fi mult diferite. Aceste reguli n-au rolul de a-mi garanta intimitatea şi odihna, ci de a mă îndepărta de la curte, aşa încât ea să-mi poată lua locul timp de trei luni lungi şi minunate, de fiecare dată când fiul ei mă lasă grea. E foarte simplu.

De data asta însă, gluma e pe socoteala ei, căci, din moment ce l-am declarat toţi trei, sus şi tare, rodul lunii de miere, rezultatul binecuvântat de iute al unei nunţi în ianuarie, pruncul ar trebui să se nască la jumătatea lui octombrie, prin urmare, după regulile ei, nu trebuie să mă retrag pentru naştere decât acum, în prima săptămână a lui septembrie. Dacă m-ar fi sechestrat pe întuneric, la şapte luni şi jumătate de sarcină, aş fi pierdut toată luna august, dar aşa, am fost liberă – cu burta mare, însă splendid de liberă – şi am râs pe înfundate timp de o lună, văzând cum o roade minciuna.

Acum mă aştept să petrec doar o săptămână înainte de naştere în acest crepuscul mohorât, izgonită din lume, fără a vedea bărbaţi, în afară de preot – şi pe acesta printr-un paravan. După aceea, mă vor aştepta şase săptămâni lungi de izolare după naştere. Ştiu că în lipsa mea milady se va delecta cârmuind curtea, primind felicitări pentru naşterea nepotului ei, supraveghind botezul şi dând porunci pentru ospăţ, în timp ce eu voi sta încuiată în odăi şi nici unui bărbat – nici măcar soţului meu, fiul ei – nu i se va îngădui să mă vadă.

Camerista aduce din garderobă o rochie verde pentru apariţia mea oficială de rămas-bun. Îi fac semn să plece cu ea, căci m-am săturat să port verdele Tudorilor, când uşa se deschide năvalnic şi Maggie intră în fugă, aruncându-se în genunchi la picioarele mele.

— Elizabeth, adică Alteţă! Elizabeth! O, Elizabeth, salvează-l pe Teddy!

Pruncul pare să facă un salt alarmat în pântecul meu când sar de pe pat şi mă agăţ de perdele, căci

odaia se învârte ameţitor în jurul meu.

— Pe Teddy?

— Îl iau soldaţii! Îl duc de aici.

— Ai grijă! mă previne îndată sora mea Cecily.

Vine repede lângă mine şi mă sprijină, căci mă clatin, dar eu n-o aud.

— Unde să-l ducă?

— În Turn! strigă Maggie. În Turn! O, te rog, vino repede şi împiedică-i!

— Du-te la rege, îi arunc lui Cecily peste umăr, îndreptându-mă cu paşi iuţi spre uşă. Transmite-i complimentele mele şi întreabă-l dacă pot veni la el neîntârziat. (O iau de braţ pe verişoara Maggie.) Haide! Vin cu tine şi-i opresc.

Străbat în grabă, desculţă, coridoarele lungi de piatră, măturând cu poalele lungi ale cămăşii de noapte ierburile de pe pardoseală; Maggie urcă înaintea mea, în fugă, scara circulară de piatră ce duce la catul copiilor. Acolo se află odăile ei, ale lui Edward şi ale surioarelor mele, Catherine şi Bridget, împreună cu cele ale preceptorilor şi servitoarelor lor. O văd însă că face un pas înapoi şi aud zgomotul câtorva perechi de cizme grele ce coboară treptele.

— Nu se poate să-l luaţi! strigă ea. Am adus-o pe regină! Nu se poate să-l luaţi!

Ei coboară scara în spirală; văd mai întâi picioarele încălţate cu cizme ale omului din frunte, apoi pantalonii lui stacojii şi apoi tunica de un stacojiu intens, garnisită cu fireturi de aur: uniforma gărzii regale, detaşamentul personal, proaspăt creat, al lui Henric. În spatele lui vine altul şi apoi altul; o trupă de zece soldaţi a fost trimisă să ridice un băieţel de zece ani care tremură, palid. Edward e atât de înfricoşat, încât ultimul oştean îl ţine de subsuori, ca să nu cadă pe trepte; picioarele subţiri îi atârnă, e pe jumătate purtat pe sus spre baza scării, unde mă aflu eu. Parcă ar fi o păpuşă cu bucle castanii, răvăşite, şi ochi mari, speriaţi.

— Maggie! strigă el, văzându-şi sora. Maggie, zi-le să mă lase jos!

Fac un pas în faţă şi-i spun soldatului din frunte:

— Sunt Elizabeth de York, soţia regelui. El e vărul meu, contele de Warwick. N-ar trebui nici măcar să-l atingeţi! Unde vă treziţi?!

— Elizabeth, zi-le să mă lase jos! insistă Teddy. Lăsaţi-mă jos! Lăsaţi-mă jos!

— Eliberează-l! îi spun celui care îl ţine.

Oşteanul îi dă drumul brusc, dar îndată ce ajunge cu tălpile pe pardoseală, Teddy cade grămadă şi începe să plângă de supărare. Într-o clipită, Maggie e lângă el; îl strânge la piept, îi netezeşte părul, îi mângâie obrajii, îl dezmiardă până când se linişteşte. El se dezlipeşte de umărul ei şi o priveşte serios în ochi, exclamând cu glasul lui subţire, de băieţel: — M-au luat pe sus de la pupitrul meu din sala de studii!

E uluit că l-a atins cineva fără permisiunea lui; e conte de când se ştie, a fost crescut cu neîncetată blândeţe şi slujit cu grijă. Preţ de o clipă, privindu-i obrazul ud de lacrimi, mă gândesc la cei doi băieţi din Turn, care au fost ridicaţi din paturi fără ca nimeni să-i oprească pe soldaţii veniţi după ei.

— La porunca regelui, îmi spune scurt comandantul gărzilor. Nu i se va face nici un rău.

— S-a făcut o greşeală, îi spun. Trebuie să rămână aici, cu noi. Suntem familia lui. Aşteaptă aici cât merg să vorbesc cu Alteţa Sa regele, soţul meu.

Omul dă să se împotrivească:

— Am ordine clare…

Dar uşa se deschide şi în prag apare Henric, îmbrăcat de călărie, cu cravaşa într-o mână şi mănuşile din piele scumpă în cealaltă. Sora mea Cecily trage cu ochiul pe după el, ca să ne vadă pe Maggie, pe mine şi pe micul Edward, care se chinuie să se ridice în picioare.

— Ce se întâmplă? întreabă poruncitor Henric, fără o vorbă de salut.

— S-a făcut o greşeală, îi spun.

Sunt atât de uşurată că-l văd, încât, uitând să-i fac o reverenţă, mă duc repede la el şi-i iau mâna caldă.

— Gărzile au crezut că trebuie să-l ducă pe Edward în Turn.

— Aşa e, spune scurt Henric.

Tonul lui mă uimeşte.

— Dar, milord…

El îi face semn cu capul omului din frunte.

— Daţi-i drumul. Duceţi-l pe băiat.

Maggie scoate un mic ţipăt disperat şi-şi aruncă braţele pe după gâtul lui Teddy. Spun cu aprindere: — Milord, Edward e vărul meu. N-a făcut nimic. Studiază în aripa copiilor, cu surorile mele şi cu sora lui. Te iubeşte ca pe regele lui.

— Da, rosteşte Teddy limpede. Am promis. Mi s-a cerut să spun că promit şi am promis.

Gărzile s-au strâns din nou în jurul lui, însă aşteaptă un cuvânt din partea lui Henric.

— Te rog! îi spun. Te rog, lasă-l pe Teddy să rămână aici, cu noi toţi! Ştii doar că n-ar face rău nimănui. În nici un caz ţie!

Henric mă ia cu blândeţe de umăr şi mă trage deoparte, spunându-mi: — Ar trebui să te odihneşti. Nu trebuia să fii tulburată cu povestea asta. Nu trebuie să te superi. Ar trebui să te retragi pentru naştere. Toate astea trebuiau să se petreacă după ce te retrăgeai.

— Sorocul mi-e foarte aproape, îi şoptesc insistent. După cum ştii. Foarte aproape. Mama ta spune că trebuie să rămân calmă, căci altfel, copilul ar putea avea de suferit. Dar nu voi putea rămâne calmă dacă Teddy e luat de lângă noi. Te rog, lasă-l să rămână cu noi! Sunt nefericită. (Arunc o privire iute spre ochii lui căprui sfredelitori, care îmi cercetează faţa.) Foarte nefericită, Henric! Mă frământ. Sunt tulburată. Te rog, spune-mi că va fi bine!

— Du-te şi întinde-te în odaia ta. Rezolv eu. N-ar fi trebuit să fii tulburată. N-ar fi trebuit nici măcar să ţi se spună.

— Mă duc în odaia mea, îi făgăduiesc. Dar trebuie să-mi dai cuvântul tău că Teddy rămâne cu noi. Plec de îndată ce ştiu că Teddy are voie să rămână.

Cu o senzaţie subită de groază, o văd pe milady mama regelui intrând în încăpere, urmată de câteva doamne de companie, şi oferindu-se: — Te duc eu înapoi în odaia ta de culcare. Vino.

Şovăi.

— Du-te, spune Henric. Du-te cu mama mea. Eu rezolv lucrurile aici şi apoi vin să te văd.

— Dar Teddy rămâne cu noi? cer eu o confirmare.

Henric şovăie; văzând asta, maică-sa vine în spatele meu, fără să scoată o vorbă. Mă cuprinde în braţe strâns. Preţ de o clipă am impresia unei îmbrăţişări iubitoare, apoi simt forţa strânsorii ei. Două doamne de companie trec de o parte şi de alta a ei şi-mi ţintuiesc braţele. Sunt prinsă, spre deplina mea uluire, sunt captivă. O doamnă de companie o ridică pe Maggie în braţe şi alte două o ţin, în timp ce garda îl ia pe Teddy pe sus şi-l scoate din încăpere. Ţip: — Nu!

Maggie se zbate şi dă din picioare, smucindu-se ca să ajungă la fratele ei.

— Nu! Nu se poate să-l luaţi pe Teddy, n-a făcut nimic! Nu în Turn! Nu pe Teddy!

Henric aruncă o privire îngrozită spre mine, mă vede ţintuită de mama lui, luptându-mă să mă eliberez, apoi se răsuceşte pe călcâie şi pleacă pe urmele gărzii sale.

— Henric! ţip după el.

Milady mama regelui îmi acoperă gura cu palma, ca să mă amuţească; auzim tropotul paşilor străjerilor, întâi de-a lungul galeriei, apoi coborând treptele de la capăt. Pe urmă auzim bubuitul uşii exterioare. Când se lasă tăcerea, milady îşi ia mâna de pe gura mea.

— Cum îndrăzniţi?! Cum îndrăzniţi să mă ţineţi?! Daţi-mi drumul!

— Te duc în odaia ta, replică ea calm. Nu trebuie să te superi.

— Sunt supărată! ţip la ea. Sunt supărată! Nu se poate ca Teddy să fie dus în Turn.

Nici măcar nu-mi răspunde, ci doar le face semn cu capul doamnelor ei s-o urmeze, iar ele mă conduc cu fermitate afară din încăpere. În spatele meu, Maggie s-a prăbuşit plângând, iar femeile care o ţineau o lasă cu blândeţe jos, îi şterg obrajii şi-i şoptesc că totul va fi bine. Sora mea Cecily a rămas înspăimântată de violenţa neaşteptată şi lină a scenei. Vreau să meargă s-o cheme pe mama, dar zdruncinătura a prostit-o; se uită lung când la mine, când la milady, de parcă mamei regelui i-ar fi crescut colţi de fiară şi aripi şi m-ar ţine prizonieră.

— Vino, îmi spune milady. Ar trebui să te întinzi.

O ia înainte, iar femeile îmi dau drumul, ca s-o pot urma. Merg în urma ei, luptându-mă să-mi recapăt cumpătul.

— Milady, vă rog să interveniţi pentru micul meu văr Edward, le vorbesc eu spinării ei ţepene, vălului ei alb, umerilor ei rigizi. Vă implor să-i vorbiţi fiului vostru şi să-i cereţi să-l elibereze pe Teddy. Ştiţi că Teddy e copil, nevinovat de orice gând rău. L-aţi făcut pupilul vostru. Orice acuzaţie la adresa lui se reflectă asupra voastră.

Trece pe lângă uşile închise şi nu spune nimic. O urmez orbeşte, căutând vorbele care o vor face să se oprească, să se întoarcă spre mine şi să cadă de acord; ea deschide uşa dublă a unei odăi întunecate.

— E pupilul vostru, reiau. Ar trebui să se afle în grija voastră.

Ea nu-mi răspunde, ci spune:

— Poftim, intră. Odihneşte-te.

Intrând, reîncep:

— Lady Margaret, vă implor…

Atunci văd că doamnele ei ne-au urmat în odaia plină de umbre, iar una dintre ele a răsucit cheia în broasca uşii şi i-o dă, fără o vorbă, lui milady.

— Ce faceţi? cer să aflu.

— Eşti în odaia de retragere pentru naştere.

Abia acum îmi dau seama unde m-a condus. E o încăpere lungă şi frumoasă, cu ferestre înalte, boltite, acoperite cu tapiserii, în aşa fel încât să nu se strecoare lumina. O doamnă de companie aprinde lumânările a căror lumină gălbuie, pâlpâitoare scoate la iveală pereţii de piatră goi şi tavanul înalt, boltit. La capătul celălalt al odăii se află un paravan; văd un altar şi lumânările arzând în faţa unui tabernacul, a unui crucifix şi a unei icoane a Fecioarei. Dincoace de paravan se află nişte scăunele de rugăciune, iar mai încoace de ele, căminul, un jilţ măreţ şi scaune de rând aşezate în cerc, ca pentru conversaţie. Cu un fior rece, văd pe masă, în dreptul jilţului măreţ, lucrul meu de mână; lângă el stă deschisă cartea pe care o citeam înainte de somnul de după-amiază, luată din odaia mea de culcare.

Alături se află o masă cu şase scaune, vin şi apă în carafe frumoase din sticlă de Veneţia, farfurii de aur pregătite pentru cină, o cutie cu pateuri, în caz că mi se face foame.

Aproape de noi se găseşte un pat somptuos, cu stâlpi groşi de stejar, cu perdele şi baldachin bogate. Mânată de un impuls, deschid cufărul de la picioarele patului; înăuntru, împăturite îngrijit şi presărate cu flori uscate de levănţică, se află rochiile mele preferate şi rufăria cea mai bună, pregătite să le port când îmi vor veni din nou. Lângă cufăr se află un pat de zi, iar lângă pat, un leagăn regal minunat sculptat şi gravat, gata aşternut.

— Ce-i asta? întreb, ca şi cum n-aş şti. Ce-i asta? Ce-i asta?

— Te-ai retras pentru naştere, răspunde lady Margaret cu răbdare, ca şi cum i s-ar adresa unei idioate. Pentru sănătatea ta şi a copilului tău.

— Şi Teddy?

— A fost dus în Turn, pentru propria-i siguranţă. Aici îl pândea primejdia. Trebuie păzit cu grijă. Dar îi voi vorbi regelui despre vărul tău şi-ţi voi spune ce a zis. Fără îndoială, va judeca drept.

— Cer să-l văd pe rege neîntârziat!

Ea tace câteva clipe, apoi îmi spune cu chibzuinţă:

— Fiica mea, ştii că nu poţi să-l vezi, la fel cum nu poţi vedea nici un bărbat până nu ieşi din izolare. Dar îi voi transmite orice mesaj sau, dacă doreşti să-i scrii, îi voi duce scrisoarea.

— După ce nasc, va trebui să mă lăsaţi să ies, îi spun respirând anevoios – parcă n-ar fi aer în odaie şi m-aş lupta să respir. Şi atunci îl voi vedea pe rege şi-i voi spune că am fost întemniţată aici!

Ea oftează, de parcă aş fi teribil de neghioabă.

— Zău aşa, Alteţă! Trebuie să fii calmă. Am căzut de acord cu toţii că te vei retrage astă-seară, ştiai foarte bine că vei face acest lucru azi.

— Cum rămâne cu cina la care îmi iau rămas-bun de la curte?

— Sănătatea fragilă nu ţi-a îngăduit-o. Ai spus-o chiar tu.

Uluită de minciună, mă uit la ea cu gura căscată.

— Când am spus una ca asta?!

— Ai spus că te frământi. Ai spus că eşti tulburată. Aici nu există nici frământări, nici tulburare. Vei rămâne aici, sub îndrumarea mea, până când naşti cu bine.

— Cer să o văd pe mama, cer s-o văd neîntârziat!

Constat furioasă că-mi tremură glasul – dar mă tem de milady în această odaie întunecată şi mă simt neputincioasă. Cea mai veche amintire din viaţa mea e cea a captivităţii în sanctuar, într-un labirint umed de odăi reci, în subsolul capelei Abaţiei Westminster. Spaţiile închise şi locurile întunecoase îmi stârnesc groaza, iar acum tremur de furie şi de spaimă.

— Cer s-o văd pe mama! Regele a spus că o voi vedea. Regele mi-a făgăduit că ea va sta cu mine.

— Va veni la tine, în izolare, acceptă ea. Desigur. (Tace câteva clipe.) Şi va rămâne cu tine până când ieşi. După naşterea copilului. Va împărţi izolarea cu tine.

Mă uit la ea cu gura căscată. Are toată puterea, iar eu n-am nici un strop. De fapt, am fost întemniţată de ea şi de regulile naşterilor regale formulate de ea şi încuviinţate de mine. Acum voi sta încuiată timp de câteva săptămâni, într-o odaie slab luminată, şi cheia e la ea. Afirm cu îndrăzneală: — Sunt liberă! Nu sunt prizonieră. Mă aflu aici pentru a naşte. Am ales să intru aici. Nu sunt ţinută împotriva voinţei mele. Sunt liberă. Dacă vreau să ies, pot să ies. Nu mă poate împiedica nimeni, sunt soţia regelui Angliei!

— Sigur că da, replică ea.

Apoi iese, răsuceşte cheia în broască pe dinafară şi mă lasă. Sunt încuiată.

Mama vine la ora cinei, ţinând-o de mână pe Maggie, şi-mi spune: — Am venit să-ţi ţinem de urât.

Maggie e palidă ca o moartă şi are ochii înroşiţi de plâns.

— Şi Teddy?

Mama clatină din cap.

— A fost dus în Turn.

— De ce să facă aşa ceva?

— Oamenii au strigat „*À* Warwick!“ când s-au luptat cu Jasper Tudor, în ţinuturile de la miazănoapte. La Londra a fost ridicat stindardul cu toiagul crestat, răspunde mama, de parcă ar fi un motiv suficient.

— Au luptat pentru Teddy, îmi spune Maggie. Chiar dacă el nu le-a cerut-o, chiar dacă nu le-ar cere-o niciodată. Ştie că nu trebuie să spună lucruri de felul ăsta. L-am învăţat. Ştie că Henric e regele. Ştie să nu spună nimic despre Casa de York.

— Nu i se aduce nici o acuzaţie, explică laconic mama. N-a fost acuzat de trădare şi nici de altceva.

Regele spune că a luat măsura asta numai ca să-l ocrotească pe Teddy. Că rebelii ar putea să pună mâna pe el şi să-l folosească drept conducător cu numele. Susţine că deocamdată Teddy e mai ferit de primejdii în Turn.

Râsul meu se transformă în sughiţ de plâns la auzul acestei minciuni sfruntate.

— Mai ferit de primejdii în Turn! Fraţii mei au fost mai feriţi de primejdii în Turn?!

Mama se strâmbă, iar eu spun pe dată:

— Îmi pare rău. Iartă-mă, îmi pare rău. Regele a zis cât îl va ţine pe Teddy acolo?

Maggie se duce în tăcere lângă foc şi se aşază pe un taburet pentru picioare, cu faţa întoarsă dinspre noi.

— Biata copilă! exclamă mama. Nu, n-a spus. N-am întrebat. Lui Teddy i s-au dus hainele şi cărţile. Cred că va trebui să ne aşteptăm ca Alteţa Sa să-l ţină acolo până când va socoti că pericolul unei răzmeriţe a trecut.

Mă uit la ea. E singura dintre noi care ştie, poate, câţi rebeli stau şi aşteaptă chemarea de a se ridica la arme pentru Casa de York, considerând ultima înfruntare nu o înfrângere, ci un simplu pas spre următoarea şi, de acolo, spre următoarea. Mama nu vede niciodată înfrângerea. Mă întreb dacă e conducătoarea lor, dacă optimismul ei hotărât e forţa ce-i mână înainte.

— Se va întâmpla ceva? o întreb.

Ea clatină din cap.

— Nu ştiu.

Sala cea mare a mănăstirii, Winchester, 19 septembrie 1486

Îndur izolarea pentru naştere într-o stare de nefericire plină de spaimă. Asemănarea cu lunile lungi petrecute în întunericul criptei din subsolul capelei de la Westminster e atât de mare, încât în fiecare dimineaţă mă trezesc cu impresia de sufocare, agăţându-mă de căpătâiul sculptat al patului ca să nu sar din aşternut, ţipând după ajutor. Am şi acum coşmaruri despre întuneric şi odăi înghesuite. Mama era însărcinată, tata fugise din ţară, pe tron se afla duşmanul nostru, eu aveam patru ani, iar Mary – surioara mea scumpă care se află acum în rai – şi Cecily plângeau tot timpul după jucăriile lor, după animalele lor de casă, după tata, fără să ştie prea bine după ce plâng, ştiind doar că toată viaţa noastră s-a cufundat în beznă, frig şi lipsuri. Mă uitam la obrazul alb şi mohorât al mamei şi mă întrebam dacă-mi va mai zâmbi vreodată. Ştiam că ne pândeşte un pericol cumplit, dar, la numai patru ani, nu ştiam ce fel de pericol şi cum ne putea ocroti temniţa aceea umedă. Am petrecut jumătate de an între zidurile criptei, jumătate de an în care n-am văzut soarele, n-am călcat afară, n-am respirat măcar o dată aer curat. Ne-am obişnuit cu viaţa în temniţă, aşa cum osândiţii se obişnuiesc cu limitele celulei lor. Mama l-a născut pe Edward între pereţii aceia umezi şi ne-a inundat bucuria că în sfârşit aveam un băiat, un moştenitor; ştiam însă că n-aveam cum să-l aşezăm pe tron, ba nici măcar să-l scoatem la soarele şi aerul ţării lui. Şase luni sunt un răstimp foarte lung pentru o fetiţă de numai patru ani. Credeam că nu vom mai ieşi de acolo niciodată, credeam că voi creşte tot mai înaltă, ca o buruiană subţire şi palidă, şi voi muri decolorată de beznă, ca sparanghelul. O dată, am visat că ne transformam toate în viermi cu feţe albe şi că aveam să trăim sub pământ la nesfârşit. Atunci am ajuns să urăsc spaţiile închise, mirosul de umezeală, ba chiar şi plescăitul apelor fluviului pe lângă ziduri, noaptea, căci mă temeam că se vor umfla, se vor revărsa în patul meu şi mă vor îneca.

Când tatăl meu a venit acasă, a câştigat două bătălii una după alta şi ne-a salvat precum un cavaler dintr-o carte cu poveşti, am ieşit din criptă, din beznă, precum Domnul înviat din morţi. Mi-am jurat atunci, copilăreşte, că nu voi mai fi închisă niciodată.

Asta e roata norocului, cum ar spune bunica mea, Jacquetta. Roata norocului care te ridică foarte sus şi apoi te coboară foarte jos, şi n-ai ce face, decât să-i înfrunţi curajos schimbarea. Îmi aduc aminte limpede că, mică fiind, n-am reuşit să găsesc acel curaj.

Când aveam şaptesprezece ani şi eram preferata curţii tatălui meu, cea mai frumoasă prinţesă din Anglia, cu întreg viitorul în faţă, tata a murit şi noi am fugit iarăşi în sanctuar, de teama fratelui tatei, unchiul meu, Richard. Am aşteptat în sanctuar nouă luni lungi, ciondănindu-ne între noi, înfuriaţi de propriul nostru eşec, până când mama a căzut la învoială cu Richard, iar eu am fost eliberată şi redată luminii, curţii, iubirii. Am ieşit pentru a doua oară din beznă, ca o fantomă ce revine la viaţă. Am clipit încă o dată în lumina caldă a libertăţii, ca un şoim cu glugă eliberat pe neaşteptate ca să zboare, şi am jurat că nu voi mai fi întemniţată niciodată. Încă o dată, m-am înşelat.

Durerile încep la miezul nopţii.

— E prea devreme, rosteşte încet una dintre femei, speriată. Prea devreme cu cel puţin o lună.

Văd cum conspiratoarele nărăvite – mama şi milady mama regelui – schimbă iute o privire.

— E prea devreme cu o lună, confirmă milady cu glas tare, pentru oricine ar sta să socotească. Va

trebui să ne rugăm.

— Milady, aţi vrea să mergeţi în capela personală şi să vă rugaţi pentru fiica noastră? întreabă iute mama, cu isteţime. Când un prunc vine pe lume devreme, e nevoie să ne rugăm sfinţilor. Fiţi bună şi rugaţi-vă pentru ea, la ceasul chinurilor!

Milady şovăie, împărţită între Dumnezeu şi curiozitate.

— Mă gândisem s-o ajut aici. Am vrut să fiu de faţă…

Mama ridică din umeri, arătând moaşele, surorile mele, doamnele de companie din odaie şi spune simplu:

— Treburi lumeşti. Dar cine se poate ruga ca dumneata?

— Chem preotul şi corul, spune milady. Să-mi trimiteţi veşti de-a lungul nopţii. Pun să fie trezit arhiepiscopul. Fecioara îmi va auzi rugăciunile!

Femeile deschid îi deschid uşa, iar milady iese, entuziasmată de misiunea ei. Mama nici măcar nu zâmbeşte când se întoarce spre mine şi-mi spune:

— E timpul să te plimbăm.

În vreme ce milady se munceşte în genunchi, eu mă muncesc toată noaptea, iar în zori îmi întorc spre mama obrazul năduşit.

— Mă simt ciudat, milady mamă. Mă simt ciudat, cum nu m-am mai simţit niciodată. Am senzaţia că se va întâmpla ceva cumplit. Mi-e frică, mamă!

Şi-a scos de câtva timp boneta şi părul îi atârnă pe spate, împletit în coadă; după o noapte în care s-a plimbat neîncetat cu mine, faţa ei obosită zâmbeşte radios. Spune doar:

— Sprijină-te de femei.

Crezusem că va fi o sforţare teribilă, căci auzisem poveştile cumplite pe care şi le spun femeile, despre ţipete de durere şi prunci care trebuie întorşi în pântec sau care nu pot să iasă şi câteodată trebuie ca femeia să fie tăiată, lucru fatal; dar mama le porunceşte la două dintre moaşe să mă încadreze şi să mă susţină, îmi cuprinde obrajii în palmele ei răcoroase, îşi aţinteşte în ochii mei privirea cenuşie şi spune încet:

— Îţi voi număra. Nu te mişca, iubita mea, şi ascultă-mi vocea. Îţi voi număra de la unu la zece şi, pe măsură ce număr, vei simţi că mădularele îţi devin tot mai grele, respiraţia – tot mai profundă, şi nu vei mai auzi decât vocea mea. Vei simţi că pluteşti, ca şi cum ai fi Melusina pe apă. Pluteşti pe un râu cu apă lină şi nu vei simţi pic de durere, ci doar o odihnă adâncă, precum somnul.

Privesc în ochii ei; văd doar expresia ei calmă, aud doar numărătoarea ei cu glas scăzut. Durerile apar şi dispar în pântecul meu, dar parcă ar fi foarte departe; plutesc, aşa cum mi-a promis ea, ca pe curentul unei ape line.

Îi văd privirea neşovăitoare şi iluminarea chipului şi simt că ne aflăm într-un timp rupt de realitate, de parcă mama ar crea în jurul nostru o vrajă cu numărătoarea ei scăzută statornică, înceată, ce pare să dureze o veşnicie.

— N-ai de ce să te temi, îmi spune ea cu glas scăzut. Nu există niciodată motiv de teamă. Cea mai rea frică e cea de frica însăşi, iar pe aceea o poţi învinge.

— Cum? murmur, şi mi se pare că vorbesc prin somn, că plutesc pe o apă a somnului. Cum pot învinge cea mai rea frică?

— Hotărăşti, pur şi simplu. Hotărăşti că nu vei fi o femeie fricoasă, iar când dai peste un lucru care te nelinişteşte, îl înfrunţi pieptiş şi mergi spre el. Ţine minte: când te temi de un lucru, du-te spre el cu paşi înceţi şi neşovăitori. Şi zâmbeşte.

Convingerea cu care vorbeşte şi descrierea propriului ei curaj mă fac să surâd, deşi intervalele la care vin şi pleacă durerile s-au scurtat la doar câteva minute. Îmi răspunde cu zâmbetul radios care mi-e atât de

drag, care-i încreţeşte pielea din jurul ochilor, şi mă îndeamnă:

— Alege să fii vitează. Toate femeile din neamul tău sunt viteze ca leii. Noi nu scâncim şi nu regretăm.

Pântecul meu pare prins într-o menghină.

— Cred că vine copilul, spun inspirând adânc.

— Aşa cred şi eu, încuviinţează mama.

Se întoarce spre moaşele care mă susţin, câte una la fiecare subsuoară, în timp ce a treia îngenunchează în faţa mea şi ascultă, cu urechea lipită de burta mea încordată.

— Acum! anunţă ea.

Mama îmi spune:

— Pruncul tău e pregătit. Lasă-l să vină pe lume.

— Trebuie să împingă, intervine tăios una dintre moaşe. Trebuie să se forţeze. Pruncul trebuie să se nască în chinuri şi durere.

Mama o contrazice autoritar.

— Nu trebuie să te forţezi. Pruncul tău soseşte. Ajută-l să vină printre noi, deschide-ţi trupul şi lasă-l să vină pe lume. Naşterea se dăruieşte, nu se forţează. Nu e un asalt sau o bătălie, ci un act de iubire. Îi dăruieşti copilului tău venirea pe lume şi poţi s-o faci cu blândeţe.

Simt cum muşchii trupului meu se deschid şi se întind.

— Vine! exclam, dintr-odată atentă. Simt că…

Urmează o senzaţie de năvală, împing, simt cum ceva se mişcă, şi apoi aud plânsul pătrunzător al unui copil; mama zâmbeşte, deşi are ochii plini de lacrimi, şi-mi spune:

— Ai un copil. Bravo, Elizabeth! Tatăl tău ar fi fost mândru de curajul pe care l-ai arătat.

Moaşele îşi descleştează mâinile de pe braţele mele. Mă întind pe patul de zi, mă întorc spre femeia care înfaşă o bocceluţă murdară de sânge, ce se zvârcoleşte, şi întind braţele, cerând cu nerăbdare:

— Dă-mi copilul!

Îl iau, minunându-mă la vederea pruncului perfect alcătuit, cu păr şaten, o gură trandafirie, deschisă ca să ţipe tare, şi o feţişoară înroşită de supărare. Mama dă la o parte pânza în care a fost înfăşat şi-mi arată trupuşorul desăvârşit.

— E băiat, spune ea, fără triumf sau bucurie în glas, doar cu o mirare adâncă, deşi vocea îi e răguşită de oboseală. Dumnezeu a împlinit iarăşi rugăciunile lui lady Margaret. Misterioase sunt, într-adevăr, căile Lui! Le-ai dăruit Tudorilor exact ce le trebuie: un băiat.

Regele a aşteptat la uşă toată noaptea să primească veşti, ca un soţ iubitor care n-are răbdare să aştepte mesagerul. Mama îşi pune la repezeală mantia peste cămaşa de pânză pătată şi iese ca să-i vestească triumful nostru, cu fruntea înălţată mândru. I se trimite vorbă şi lui milady mama regelui, în capelă, că i-au fost ascultate rugăciunile şi Dumnezeu s-a îngrijit de continuitatea spiţei Tudor. Ea intră pe când unele dintre femei mă ajută să urc pe patul nobiliar, ca să mă odihnesc, iar altele spală şi înfaşă pruncul. Doica lui îi face o reverenţă lui milady şi i-l arată, iar aceasta întinde mâinile spre el cu lăcomie, de parcă ar fi o coroană într-un tufiş de păducel. Îl înşfacă şi-l strânge la piept.

— E băiat! rosteşte ea, cu patima unui avar. Doamne! Dumnezeu mi-a ascultat rugăciunile.

Dau din cap aprobator. Sunt prea ostenită ca să-i vorbesc. Mama îmi duce la buze un pocal cu bere fierbinte cu mirodenii; simt mirosul de zahăr şi coniac şi beau cu poftă. Am senzaţia că plutesc, visătoare de la atâta oboseală şi de la dispariţia durerii. Sunt îmbătată de berea specială, triumfătoare după naşterea încununată de izbândă şi ameţită de gândul că am un copil, un băieţel desăvârşit.

— Aduceţi-mi-l încoace, îi cer poruncitor lui milady.

Se supune şi mi-l dă. E micuţ, mititel ca o păpuşă, dar fiecare amănunt al fiinţei lui e perfect, ca şi cum ar fi fost meşteşugit cu grijă nesfârşită. Are mâini ca nişte mici stele de mare durdulii şi unghii minuscule, precum cele mai mici scoici. Aflat în braţele mele, deschide ochii de un albastru-închis surprinzător, ca marea la miezul nopţii. Mă priveşte grav, de parcă ar fi surprins şi el. Se uită la mine ca şi cum ar înţelege tot ce va urma, ca şi cum ar şti că îl aşteaptă un destin măreţ şi că trebuie să-l împlinească.

— Dă-i-l doicii, mă îndeamnă milady.

— Imediat.

Nu-mi pasă de ce-mi spune să fac. Ea e stăpână pe fiul ei, eu voi fi stăpână pe al meu. E pruncul meu, nu al ei, e fiul meu, nu al ei; e moştenitorul Tudorilor, dar e preaiubitul meu.

E moştenitorul Tudor care aduce siguranţă tronului şi care va întemeia o dinastie veşnică.

— Îl vom boteza Arthur, declară milady.

Mă aşteptam. Am fost târâtă la Winchester pentru naştere, ca să putem pretinde moştenirea lui Arthur, ca pruncul să se nască la doi paşi de vestita masă rotundă a cavalerilor din Camelot, ca Tudorii să poată pretinde că sunt descendenţii acelui regat miraculos, că readuc la viaţă măreţia Angliei şi că frumosul cavalerism al ţării îşi regăseşte în nobila lor spiţă izvorul secat.

— Ştiu, îi răspund.

N-am nici o obiecţie. Cum aş putea avea? E tocmai numele pe care îl alesese Richard pentru un fiu zămislit cu mine. Şi el visa la Camelot şi la cavalerism, dar, spre deosebire de Tudori, a încercat cu adevărat să creeze o curte de cavaleri nobili; spre deosebire de Tudori, a trăit după preceptele cavalerului desăvârşit. Închid ochii la gândul ridicol că Richard ar fi iubit acest prunc, că el i-a ales numele, că la dorinţa lui a prins fiinţă în mine, că e copilul nostru.

— Prinţul Arthur, decretează milady.

Mă mulţumesc să repet:

— Ştiu.

E ca şi cum tot ce aş face cu Henric, soţul meu, e o parodie jalnică a viselor pe care le-am împărtăşit cu Richard, iubitul meu.

— De ce plângi? întreabă ea enervată.

Ridic cearşaful de pe pat şi-mi şterg ochii.

— Nu plâng.

Sala cea mare a mănăstirii, Winchester, 24 septembrie 1486

Botezul florii Angliei, al trandafirului cavalerismului, are tot fastul şi toată pompa de care e în stare un regim proaspăt instaurat. Milady l-a plănuit vreme de nouă luni; totul se face cât mai bătător la ochi cu putinţă.

— Cred că-l vor înmuia în aur şi-l vor aduce pe o tipsie, spune mama cu sarcasm şi cu un zâmbet tainic adresat mie, ridicând pruncul din leagăn, în zorii măreţei zile a botezului.

Legănătoarele stau supuse în spatele ei, urmărindu-i fiecare mişcare cu aerul bănuitor al celor de meserie. Doica îşi desface şireturile corsetului, nerăbdătoare să hrănească pruncul. Mama îşi ridică nepotul în aer şi-i sărută trupuşorul cald. El, somnoros, scoate un fornăit slab. Întind braţele, tânjind după el; mama mi-l dă şi ne îmbrăţişează pe amândoi. Sub privirile noastre, el deschide gura într-un mic căscat, îşi schimonoseşte feţişoara, îşi flutură braţele ca un pui de pasăre şi apoi scoate un plânset, cerând să fie hrănit.

— Milord prinţul! exclamă iubitor mama. Nerăbdător ca un rege. I-l dau eu lui Meg.

Doica e pregătită, însă el plânge, se agită şi nu poate apuca sfârcul.

— Să-l hrănesc eu? întreb cu înflăcărare. Oare de la mine ar suge?

Legănătoarele, doica, până şi mama clatină din cap, având acelaşi gând.

— Nu, spune mama cu regret. Ăsta e preţul pe care îl plăteşti pentru că eşti o mare lady, o regină. Nu poţi să-ţi alăptezi copilul. I-ai câştigat o lingură de aur şi cea mai bună hrană din lume, pentru toată viaţa, dar laptele mamei lui nu-l poate avea. Nu poţi să-i porţi de grijă aşa cum ţi-ai dori. Nu eşti o femeie săracă. Nu eşti liberă. Trebuie să te întorci în patul regelui de îndată ce eşti în stare şi să ne dăruieşti încă un băieţel.

Mă uit cu invidie cum el se cuibăreşte la sânul altei femei şi apoi începe, în sfârşit, să sugă. Doica îmi zâmbeşte liniştitor, spunându-mi încet:

— O să-i priască laptele meu. Nu vă temeţi pentru el.

— Câţi băieţi vă trebuie? o întreb pe mama, iritată. După câte naşteri pot să nu mai zămislesc băieţi? După câte naşteri o să-mi pot alăpta copiii?

Mama, care a născut trei băieţi de viţă regească şi azi nu mai are nici un fiu, ridică din umeri şi se mulţumeşte să-mi spună:

— Lumea e plină de primejdii.

Uşa se deschide fără nici o bătaie şi milady intră, întrebând de-a dreptul:

— E pregătit?

Mama se ridică.

— Suge. Va fi gata în scurt timp. Îl aşteptaţi?

Lady Margaret inspiră lacom mirosul curat şi dulce al odăii.

— Totul e pregătit. Am aranjat totul, până la ultimul amănunt. Curtea se adună în sala cea mare, mai trebuie să vină doar contele de Oxford. (Se uită după Anne şi Cecily şi încuviinţează văzându-le rochiile bogat împodobite.) V-am acordat două dintre cele mai importante roluri: una duce mirul, cealaltă îl duce pe prinţ. (Se întoarce spre mama.) Iar dumneata eşti naşa unui prinţ, a unui prinţ Tudor! Nimeni nu poate spune că n-am unit familiile. Nimeni nu se mai poate declara de partea taberei York. Suntem contopiţi. Am

plănuit ziua de azi ca pe dovada acestui fapt. (Se uită la doică de parcă ar vrea să-i smulgă pruncul.) Va fi gata în curând?

Mama îşi ascunde un zâmbet. Vădit lucru, milady ştie totul despre botezul prinţilor, însă despre bebeluşi, nimic.

— Va sta atât cât are nevoie, hotărăşte. Probabil mai puţin de o oră.

— Şi cu ce va fi îmbrăcat?

Mama arată cu mâna frumosul veşmânt pe care i l-a croit din cea mai fină dantelă franţuzească. Are o trenă ce mătură podeaua şi un mic guler încreţit. Numai noi două ştim că l-a croit prea larg, aşa încât pruncul, care a stat în pântec nouă luni pline, să pară mic, ca şi cum s-ar fi născut cu o lună înainte de soroc.

— Va fi cea mai măreaţă ceremonie din regat, spune milady mama regelui. Toţi sunt prezenţi. Toţi îl vor vedea pe viitorul rege al Angliei, nepotul meu.

Curtea aşteaptă şi iar aşteaptă. Pentru mine n-are importanţă, căci, indiferent ce s-ar întâmpla, sunt obligată să mă odihnesc în pat. Datina cere ca mama să nu participe la botez şi sunt slabe speranţe ca milady să încalce un astfel de obicei ca să mă scoată în faţă. În plus, sunt sleită de puteri, împărţită între un fel de bucurie sălbatică şi o oboseală disperată. Copilul suge, femeile îi schimbă scutecul, mi-l aşază în braţe şi adormim împreună – eu, cu făptura lui mică în braţe şi cu nasul lipit de creştetul lui moale.

Chemat la repezeală, Contele de Oxford vine la Winchester călare, cu toată iuţeala, dar milady mama regelui decretează că au aşteptat destul şi că vor purcede fără el. Aşadar, iau copilul şi pornesc toţi. Mama e naşă, sora mea Cecily poartă pruncul în braţe, vara mea Margaret se află în fruntea alaiului femeilor, iar lordul Neville merge înaintea tuturor cu o lumânare subţire aprinsă. Thomas, lordul Stanley, fiul lui şi fratele lui, sir William – toţi trei eroi de la Bosworth, care au stat pe deal şi l-au privit pe Richard, regele lor, conducând o şarjă fără ei, iar după aceea l-au doborât din şa pe pământul morţii – păşesc în spatele fiului meu, ca şi cum el s-ar putea bizui pe sprijinul lor, ca şi cum cuvântul lor ar avea vreo valoare, şi îl duc la altar.

În timp ce mi-e botezat băiatul, mă spăl şi femeile mă îmbracă cu o frumoasă rochie nouă, din dantelă roşu-închis şi fir de aur, înfaţă patul cel mare cu cele mai bune cearşafuri şi mă ajută să mă aşez înapoi, sprijinită de perne, într-o postură de Madonă triumfătoare, ca să primesc felicitările. Aud trâmbiţaşii în faţa odăii mele şi tropotul multor picioare. Uşa dublă a încăperii e deschisă larg şi Cecily intră surâzând radioasă şi mi-l aşază în braţe pe micul Arthur. Mama îmi dăruieşte pentru el un frumos pocal din aur, contele de Oxford a trimis două lighene aurite, iar contele de Derby, o solniţă din aur. Toată curtea se înghesuie cu daruri în odaia mea de culcare, îngenunchind în faţa mea, mama următorului rege, şi în faţa lui, ca să-şi arate credinţa. Îl ţin în braţe, surâd şi le mulţumesc oamenilor pentru bunătate, uitându-mă la nobilii care l-au iubit pe Richard şi i-au jurat credinţă, iar acum îmi zâmbesc, îmi sărută mâna şi se învoiesc muteşte să nu mai pomenim niciodată acele lungi anotimpuri. Să ne prefacem că nici măcar n-au existat. Nu vom vorbi despre ele niciodată, cu toate că au fost cele mai fericite zile din viaţa mea şi, poate, din viaţa lor.

Curtenii jură credinţă, fac urări de bine, iar după o vreme, mama spune încet:

— Acum Alteţa Sa regina ar trebui să se odihnească.

Milady mama regelui sare şi ea imediat, ca să nu fie mama cea care dă o poruncă:

— Prinţul Arthur trebuie dus în odaia lui. I-am pregătit totul.

Ziua de azi marchează pentru el începutul vieţii de prinţ Tudor. Peste câteva săptămâni va avea

propriul palat – nici măcar nu vom dormi sub acelaşi acoperiş. Eu voi reveni la curte îndată ce voi fi binecuvântată în biserică, iar Henric se va întoarce în patul meu, ca să zămislească alt prinţ al Tudorilor. Mă uit la băieţelul meu – prunc mititel, în braţele dădacei lui – şi înţeleg că e luat de lângă mine, că el e prinţ, iar eu, regină, că nu mai suntem mamă şi copil, doar noi doi împreună.

Chiar înainte de a fi binecuvântată în biserică şi de a ieşi din izolarea pentru naştere, Henric ne răsplăteşte pe noi, cei din Casa de York, cu căsătoria surorii mele. Momentul pe care l-a ales spre a face anunţul e un compliment la adresa mea, o recompensă pentru că i-am dăruit un fiu; însă faptul că au aşteptat vreme atât de îndelungată îmi dă de înţeles că, dacă aş fi murit în chinurile facerii, ar fi fost nevoit să se însoare cu o altă prinţesă de York, ca să-şi asigure tronul. El şi maică-sa au ţinut-o pe Cecily nemăritată, în caz că mor. La vremea când am înfruntat pericolul naşterii, soră-mea era deja sorocită să-mi consoleze văduvul. Într-adevăr, milady face planuri pentru orice situaţie.

Cecily vine la mine cu răsuflarea întretăiată de emoţie, cu bujori în obraji, de parcă ar fi îndrăgostită. Sunt obosită, mă dor sânii, mă dor părţile intime, mă dor toate când soră-mea intră în odaia mea în paşi de dans, declarând:

— Mi-a arătat bunăvoinţă! Regele mi-a arătat bunăvoinţă! Milady a pus o vorbă bună pentru mine şi cununia se va face, în sfârşit! Sunt fina ei, dar acum îi voi fi şi mai apropiată!

— Au stabilit ziua nunţii?

— Logodnicul meu a venit să mi-o comunice el însuşi. Sir John. Voi fi lady Welles. Iar el e atât de chipeş! Şi atât de bogat!

Mă uit la ea şi o sută de vorbe aspre îmi stau pe limbă. Bărbatul acesta a fost crescut să ne urască familia. Tatăl lui a murit sub săgeţile noastre, în bătălia de la Towton, când artileria lui n-a reuşit să tragă pe ninsoare; fratele său vitreg, sir Richard Welles, şi fiul acestuia, Robert, au fost executaţi de tatăl nostru pe câmpul de luptă, pentru trădare. Logodnicul lui Cecily e frate vitreg cu lady Margaret şi aparţine Casei de Lancaster prin naştere, prin preferinţe şi prin duşmănia de o viaţă faţă de noi. Are treizeci şi şase de ani, faţă de cei şaptesprezece ai surorii mele, şi ne-a fost duşman toată viaţa. Pesemne că o urăşte. O întreb:

— Asta te face fericită?

Nici măcar nu-mi aude scepticismul din voce.

— Însăşi lady Margaret a înfăptuit nunta asta. I-a spus că, deşi sunt prinţesă de York, sunt fermecătoare. Chiar a folosit cuvântul ăsta, „fermecătoare“. A zis că sunt întru totul potrivită să fiu soţia unui nobil de la curtea Tudor. Că există toate şansele să fiu fecundă, ba chiar te-a lăudat că ai născut un băiat. Că nu mă împăunez cu mândrie neîntemeiată.

— A spus şi „legitimă“? întreb sec. Nu reuşesc niciodată să-mi aduc aminte dacă la momentul respectiv suntem sau nu prinţese.

În sfârşit, îmi aude amărăciunea din glas şi se opreşte din dănţuit; se prinde cu mâinile de stâlpul patului şi se dă pe după el, ca să mă privească.

— Eşti invidioasă că mă mărit din dragoste, cu un nobil, şi că merg la el neatinsă? Având bunăvoinţa lui milady? mă zeflemiseşte ea. Că am reputaţia tot atât de onorabilă ca a oricărei fecioare din lume? Fără secrete în trecut? Fără scandaluri ce ar putea fi dezgropate? Fără ca nimeni să nu poată spună o vorbă urâtă despre mine?

— Nu, răspund obosită.

Îmi vine să plâng din pricina feluritelor dureri, a sângelui care se prelinge, a lacrimilor care-l

însoţesc. Mi-e dor de pruncul meu şi-l jelesc pe Richard.

— Mă bucur sincer pentru tine. Atâta doar că sunt obosită.

— Să trimit după mama ta? întreabă verişoara noastră, Maggie, apropiindu-se de mine şi încruntându-se la Cecily, căreia îi spune pe ton scăzut: Alteţa Sa e lăuză! Nu trebuie tulburată.

— Am venit doar să-ţi spun că mă voi mărita. Credeam că te vei bucura pentru mine, mi se adresează Cecily, ofensată. Tu eşti cea nesuferită…

— Ştiu. (Mă forţez să-mi schimb tonul.) S-ar fi cuvenit să-ţi spun că mă bucur pentru tine şi că el e norocos că se alege cu o prinţesă ca tine.

— Tata avea planuri mai mari pentru mine, precizează ea. Am fost crescută pentru o partidă mai bună. Dacă nu mă feliciţi, ar trebui să mă compătimeşti.

— Da. Dar îmi consum toată compătimirea pentru mine însămi. N-are importanţă, Cecily. N-ai cum să înţelegi ce simt. Fii fericită. Mă bucur pentru tine. El e norocos şi, aşa cum spui, e chipeş şi bogat, iar ca rudă a lui milady mama regelui, va fi veşnic favorit.

— Ne vom cununa înainte de Crăciun, anunţă ea. După ce eşti binecuvântată în biserică şi te întorci la curte, ne vom cununa şi-mi vei putea face darul de nuntă regal.

— Voi aştepta cu mare nerăbdare, replic.

Micuţa Maggie îmi simte sarcasmul din voce şi-mi aruncă un zâmbet tainic.

— Mă bucur, spune Cecily. Cred că voi purta stacojiu, ca tine.

— Îţi dau rochia mea, îi promit. Poţi s-o modifici după măsurile tale.

— Da? exclamă ea, repezindu-se la cufărul meu cu rochii şi deschizându-l dintr-o mişcare. Şi rufăria de mireasă?

— Rufăria, nu. Dar îţi dau rochia şi boneta.

Le adună în braţe şi mă previne, cu faţa strălucind de încântare:

— Toţi ne vor compara! O să-ţi convină dacă vor spune că arăt mai bine decât tine în stacojiu şi negru? O să-ţi convină dacă vor spune că sunt o mireasă mai frumoasă?

Mă las pe perne.

— Ştii ce? Nu mă va deranja deloc.

Palatul Westminster, Londra,
Crăciunul anului 1486

Binecuvântată în biserică, îmbrăcată, cu o coroană mică pe cap, ies din izolare ca să particip la nunta surorii mele, iar Henric mă întâmpină la uşă cu o sărutare pe obraz şi mă conduce la strana regală din capela de la Westminster. Va fi un eveniment de familie. Lady Margaret e prezentă şi-i zâmbeşte radios fratelui ei vitreg. Mama se îngrijeşte de sora mea. În spatele ei se află Anne, iar verişoara Maggie stă cu mine. Henric stă lângă mine şi văd că-mi aruncă o privire, de parcă ar vrea să deschidă o conversaţie şi n-ar şti cum să înceapă.

Fireşte că există o stinghereală de nesuportat între noi. Ultima oară când m-a văzut, l-am implorat să-l lase pe Teddy să rămână cu noi; m-a văzut imobilizată de mama lui şi dusă cu forţa în odaia de izolare. N-a făcut ce l-am rugat şi Teddy a rămas închis în Turn. Se teme că sunt supărată pe el. Îl văd cum îmi aruncă priviri piezişe în timpul lungilor rugăciuni ale slujbei de cununie, încercând să-mi ghicească starea de spirit.

— După ce se termină, vii cu mine să vedem copilul? mă întreabă în cele din urmă.

În faţa altarului, mirii îşi rostesc legământul, iar episcopul le ridică mâinile învelite în patrafirul lui şi ne spune tuturor că omul nu-i poate despărţi pe cei pe care Dumnezeu i-a unit. Întorc spre Henric un chip cald.

— Da, bineînţeles. Merg la el în fiecare zi. Nu-i aşa că e desăvârşit?

— Un băiat atât de chipeş! Şi atât de puternic! şopteşte el cu înflăcărare. Şi tu cum te simţi? Eşti… (Se întrerupe, jenat.) Nădăjduiesc că ţi-ai revenit pe deplin şi că n-a fost prea… dureros.

Încerc să-mi iau un aer demn, de regină, dar expresia lui sinceră de nelinişte şi grijă mă îndeamnă la sinceritate:

— Nu credeam că va dura atât! Însă mama mi-a fost o mare mângâiere.

— Sper că-l vei ierta că ţi-a provocat durere.

— Îl iubesc, răspund simplu. N-am văzut niciodată un prunc mai frumos. Pun femeile să mi-l aducă în fiecare zi, toată ziua, până când îmi spun că-l voi răzgâia.

— Eu merg în odaia lui seara, înainte de culcare, mărturiseşte Henric. Stau lângă pătuţul lui şi mă uit la el cum doarme. Nu-mi vine să cred că-l avem! Mă tem mereu că nu respiră şi-i spun doicii să-l ridice, ea jură că pruncul e bine şi atunci îl văd scoţând un oftat slab şi ştiu că e viu. Pesemne că doica mă crede un mare netot.

Cecily şi sir John se întorc cu faţa spre noi şi pornesc, mână-n mână, pe culoarul scurt dintre şirurile de strane. În rochia mea roşu cu negru, cu părul bălai răsfirat pe umeri ca un văl auriu, Cecily radiază. Fiind mai scundă decât mine, cusătoresele au scurtat fusta. Fiind fecioară, ceea ce eu n-am fost în ziua nunţii, şireturile corsajului au putut fi strânse bine, iar mânecile au fost ajustate în aşa fel încât soţul ei să poată zări puţin din pielea ademenitoare a încheieturii şi braţului. Alături de ea, sir John pare ostenit, cu faţa brăzdată de cute şi cu cearcăne adânci sub ochi, ca un ogar bătrân, dar o bate uşurel pe mâna aşezată pe braţul lui şi-şi înclină capul ca să o asculte. Henric şi cu mine le zâmbim proaspeţilor miri.

— I-am găsit un soţ bun surorii tale, spune el, ca să-mi aducă aminte că-i sunt îndatorată, că ar trebui să-i fiu recunoscătoare.

Cei doi se opresc când ajung în dreptul nostru, iar Cecily face o reverenţă adâncă, triumfătoare. Mă

apropii, o sărut pe obraji şi-i întind soţului ei mâna.

— Sir John şi lady Welles, spun, rostind numele care întruchipa cândva trădarea. Nădăjduiesc că veţi fi foarte fericiţi amândoi.

Îi onorăm în ziua nunţii şi îi lăsăm să meargă ei primii, înaintea noastră, a tuturor, şi îi petrecem afară din capelă. Când Henric mă ia de mână, spun:

— În legătură cu Teddy…

Întoarce spre mine un chip sever.

— Nu-mi cere. Fac pentru tine tot ce îndrăznesc, îngăduindu-i mamei tale să rămână la curte. N-ar trebui s-o las.

— Ce legătură are mama?

— Numai Dumnezeu ştie! răspunde el mânios. Rolul lui Teddy în răscoală e un fleac, în comparaţie cu ce aud despre ea. Zvonurile pe care le aud şi veştile pe care mi le dau spionii sunt foarte rele. Nu pot să-ţi spun cât de rele. Mi se întoarce stomacul pe dos când aud. Am făcut tot ce pot pentru tine şi ai tăi, Elizabeth. Nu-mi cere să fac mai mult. Nu acum.

— Ce se vorbeşte de rău despre ea? insist.

Chipul lui Henric e întunecat.

— Fiecare zvon de necredinţă o pomeneşte. Aproape neîndoielnic, mi-e necredincioasă, unelteşte împotriva mea, ne trădează pe amândoi, distruge moştenirea nepotului ei. Dacă a stat de vorbă fie şi cu jumătate din cei care au fost văzuţi discutând cu servitorii ei, înseamnă că e necredincioasă cu inima şi cu faptele. După toate semnele, adună grupuri de oameni care s-ar ridica împotriva noastră. Dacă aş avea minte, aş pune să fie judecată pentru trădare şi aş afla adevărul. Numai pentru tine şi de dragul tău le spun tuturor celor care-mi aduc veşti că se înşală toţi, până la unul, că sunt cu toţii nişte mincinoşi şi nişte neghiobi şi că ea ne e loială, ţie şi mie.

Cu ochii la mama, care râde cu nepotul ei, John de la Pole, simt cum mi se înmoaie genunchii.

— Mama e complet nevinovată!

Henric clatină din cap.

— E prea mult spus, căci ştiu că nu e aşa. Vorbele tale îmi dovedesc că şi tu minţi. Tocmai mi-ai dovedit că ai minţi de dragul ei. Şi pe mine.

Servitorii aduc târâş buşteanul de Crăciun, care va arde în uriaşul cămin din sala cea mare a Palatului Westminster. E trunchiul unui copac măreţ, un frasin cu scoarţă cenuşie, de câteva ori mai gros decât aş putea cuprinde cu braţele. Va arde fără să se stingă de-a lungul tuturor celor douăsprezece zile de sărbătoare. Bufonul, îmbrăcat de sus până jos în verde, stă călare pe buştean şi se ridică în picioare, încercând să-şi ţină echilibrul, dar cade, saltă iar pe el ca o căprioară, se preface că se întinde în calea lui şi se rostogoleşte iute într-o parte, înainte de a fi strivit. Şi servitorii, şi curtenii cântă colinde ale căror versuri vorbesc despre naşterea lui Hristos, dar ale căror bătăi de tobe sunt străvechi. Nu e doar povestea Crăciunului, ci şi celebrarea revenirii soarelui pe pământ. O poveste veche cât pământul.

Milady priveşte scena surâzând. Ca întotdeauna, e pregătită să se încrunte în faţa obscenităţii sau să-i arate cu degetul pe cei care folosesc festivităţile drept pretext pentru o purtare urâtă. Mă surprinde că a îngăduit obiceiul păgân al aducerii buşteanului. Dar e mereu dornică să adopte obiceiurile foştilor regi ai Angliei, ca pentru a arăta că domnia ei nu se deosebeşte prea mult de a celorlalţi – a regilor adevăraţi, de dinainte. Trage nădejde că, dacă imită purtările noastre, ea şi fiul ei vor trece drept monarhi adevăraţi.

Sora mea proaspăt căsătorită, Cecily, verişoara Maggie şi sora mea mai mică, Anne, se află printre

doamnele de companie alături de care privesc scena şi-i aplaudă pe slujitorii care se luptă să împingă uriaşul trunchi de copac în căminul încăpător. Mama se află în apropiere, cu Catherine şi Bridget lângă ea. Bridget bate din palme şi râde atât de tare, încât se clatină pe picioare. Servitorii se opintesc în frânghiile pe care le-au legat în jurul marelui trunchi, iar bufonul a rupt o mână de iederă şi se preface că-i bate cu ea. Pe Bridget o lasă picioarele de atâta veselie şi mai-mai că plânge de râs. Milady se uită la ea uşor încruntată. Născocirile bufonului ar trebui să fie amuzante, însă nu din cale-afară. Mama se uită la mine cu regret, dar nu înfrânează bucuria exuberantă a lui Bridget.

Sub privirile noastre, oamenii reuşesc, în sfârşit, să târască marele buştean de Crăciun în cămin şi să-l rostogolească pe jăratic, după care băieţii însărcinaţi cu focul adună în jurul lui tăciunii aprinşi. Iedera înfăşurată în jurul trunchiului se răsuceşte, fumegă şi se aprinde; nu trece mult şi buşteanul, afundându-se în cenuşă, începe să licărească. O mică flacără pâlpâitoare începe să danseze pe scoarţă. Buşteanul sărbătoresc s-a aprins, festivităţile de Crăciun pot începe.

Muzicanţii încep să cânte, iar eu le fac doamnelor semn că au voie să danseze. Îmi face plăcere să am o curte de doamne de companie frumoase şi manierate, cum avea şi mama când era regină. În timp ce le privesc executând paşii de dans, îl văd pe unchiul meu, Edward Woodville, fratele mamei, intrând în sală pe o uşă laterală şi apropiindu-se de mama agale, cu un surâs. Se sărută pe obraji, apoi se întorc într-o parte, ca şi cum ar vrea să vorbească între patru ochi. E un fleac pe care nu l-ar observa nimeni în afară de mine, dar îi urmăresc în timp ce el îi spune câteva vorbe înflăcărate, iar ea dă din cap aprobator. Unchiul se înclină asupra mâinii mamei şi vine la mine.

— Trebuie să-ţi spun rămas-bun, nepoata mea. Îţi urez un Crăciun fericit şi să fiţi sănătoşi, tu şi prinţul.

— Nu rămâi la curte de Crăciun?

El clatină din cap.

— Pornesc într-o călătorie lungă. Plec într-o mare cruciadă, aşa cum am promis de multă vreme.

— Pleci de la curte? Dar unde mergi, milord unchiule?

— La Lisabona. Mă îmbarc pe o corabie la Greenwich, astă-seară. De acolo, plec în Granada. Voi lupta sub comanda celui mai credincios rege creştin şi-l voi ajuta să-i alunge pe mauri din Granada.

— Lisabona şi apoi Granada?

Arunc o privire spre milady mama regelui.

— Ea ştie, mă linişteşte unchiul. Ştie şi regele. Ba mai mult, plec la porunca lui. Ea e încântată la gândul că un englez va lupta în cruciadă cu un eretic, iar el mi-a încredinţat câteva mici sarcini de îndeplinit pe drum.

— Ce sarcini?

Cobor tonul şi şoptesc, fără să mă pot abţine. Unchiul Edward e unul dintre puţinii membri ai familiei noastre în care regele şi mama lui au încredere. S-a aflat în exil cu Henric, prietenul lui de legământ, la vremea când Henric avea puţini asemenea prieteni. A fugit de unchiul Richard cu două corăbii din flota lui şi s-a numărat printre primii care i s-au alăturat lui Henric în Bretania. Prezenţa statornică şi demnă de încredere a unchiului la micuţa curte exilată l-a asigurat pe Henric că noi, cei din familia regală doborâtă şi pitită în sanctuar, îi suntem aliaţi. Când Richard a pus mâna pe tron şi s-a încoronat rege, Henric, pretendentul, a fost încurajat de prezenţa constantă a unchiului Edward – devotat până în pânzele albe surorii lui, fosta regină – să aibă încredere în noi.

El n-a fost singurul partizan al taberei York care s-a dus la curtea de trădători şi exilaţi a lui Henric. Fratele meu vitreg, Thomas Grey, s-a aflat şi el acolo, amintindu-i lui Henric de dreptul nostru la tron şi de promisiunea că mă va lua de soţie. Îmi imaginez groaza soţului meu când, într-o dimineaţă, la deşteptare, puţinii servitori de la mica lui curte i-au spus că din grajd a dispărut calul lui Thomas Grey, iar patul

acestuia a rămas neatins, şi a înţeles că am schimbat tabăra şi că am petrecut de partea lui Richard. Henric şi Jasper au trimis călăreţi după Thomas Grey şi l-au prins. L-au ţinut prizonier, garanţie a bunăvoinţei mamei – temându-se că nimic n-ar putea garanta bunăvoinţa ei –, şi-l ţin şi acum în Franţa ca oaspete de onoare, cu promisiunea că se va întoarce, dar fără mijloacele de a veni acasă.

Unchiul Edward a jucat un joc mai lung şi mai profund. A rămas cu Henric, l-a însoţit în invazia de la Bosworth şi a luptat alături de el în bătălie. Îl slujeşte şi în ziua de azi. Henric nu-şi uită niciodată prietenii, după cum nu-i uită nici pe aceia care s-au răzgândit în timpul exilului său. Cred că în fratele meu Thomas nu va mai avea încredere niciodată, dar pe unchiul Edward îl iubeşte şi îl socoteşte prieten.

— Mă trimite într-o misiune diplomatică, spune unchiul.

— Pe lângă regele Portugaliei? Doar Lisabona nu e pe drumul spre Granada, nu?

El face un gest larg şi-mi zâmbeşte, ca pentru a-mi împărtăşi o glumă sau o taină.

— Nu direct pe lângă regele Portugaliei. Vrea să văd un lucru care a răsărit, a apărut la curtea portugheză.

— Ce fel de lucru?

Unchiul se lasă într-un genunchi şi-mi sărută mâna.

— Un lucru de taină, un lucru preţios, răspunde el cu voioşie, apoi se ridică şi pleacă.

Mă uit după mama şi o văd cum îi zâmbeşte în timp ce el străbate curtea aflată în sărbătoare, plină de râsete şi dans. Îi priveşte plecăciunea scurtă în faţa lui Henric şi semnul discret de aprobare al acestuia, după care unchiul se strecoară pe uşa cea mare a sălii la fel de tăcut ca orice spion.

În noaptea aceea, Henric vine în patul meu. Va veni în fiecare noapte, singurele excepţii fiind săptămâna ciclului meu, nopţile din post şi zilele sfinţilor. Trebuie să zămislim alt prunc, trebuie să avem încă un fiu. Unul nu ajunge pentru a ne garanta spiţa. Unul nu ajunge pentru a statornici pe tron un nou rege. Un singur fiu nu dovedeşte destul de răspicat că Dumnezeu binecuvântează noua familie.

Pentru mine, e un act lipsit de dorinţă şi care nu-mi aduce pic de plăcere – una dintre îndatoririle de soţie a regelui. Îl suport cu un fel de oboseală resemnată. El are grijă să nu mă rănească şi să nu mă apese cu greutatea lui; nu mă sărută şi nu mă dezmiardă, lucru pe care l-aş detesta, şi înfăptuieşte actul cât de iute şi de blând poate. Are grijă să nu mă scârbească: se spală înainte de a veni la mine şi poartă rufărie curată. Mai mult nu cer.

Descopăr însă că-mi face plăcere tovărăşia lui, răgazul de linişte şi tihnă doar cu el, la capătul unei zile întotdeauna pline de oameni. Şedem împreună la foc şi vorbim despre copil – cum a mâncat azi, că începe să zâmbească văzându-mă. Am convingerea că ştie cine sunt eu şi cine e Henric şi că asta îl arată din cale-afară de inteligent şi de promiţător. Nu pot vorbi în felul acesta despre copilul nostru cu nimeni altcineva. În afară de tatăl lui, cine ar stărui asupra lărgimii precise a zâmbetului său ştirb, asupra albăstrimii ochilor lui sau asupra fermecătoarei bucle de păr castaniu de pe frunte? În afară de tatăl lui, cine ar face presupuneri cu mine dacă va deveni un prinţ cărturar, un prinţ războinic sau un prinţ ca tatăl meu, care iubea învăţătura şi era un comandant militar neîntrecut?

Servitorii ne lasă vin fiert, pâine şi brânză, nuci şi fructe zaharisite; mâncăm înveşmântaţi comod în cămăşile de noapte, aşezaţi unul lângă altul în jilţuri: eu, cu picioarele sub mine, ca să-mi fie cald, el, cu tălpile goale întinse spre focul ce licăreşte. Părem un cuplu fericit, într-o tovărăşie firească. Uneori uit de mine şi am impresia că asta şi suntem.

— Ţi-ai luat rămas-bun de la unchiul tău?

— Da, răspund cu prudenţă. A zis că pleacă în cruciadă şi ca să te slujească.

— Ţi-a spus mama ta ce i-am cerut să facă?

Clatin din cap.

— Sunteţi o familie discretă, spune Henric zâmbind. S-ar crede că aţi fost crescuţi să fiţi spioni.

Ridic capul pe dată.

— Ştii bine că nu e aşa! Am fost crescuţi ca vlăstare regale.

— Ştiu. Dar acum, că sunt rege, câteodată am impresia că sunt acelaşi lucru. Mi-a ajuns la urechi un zvon cum că în Portugalia există un paj care se dă drept fiul bastard al tatălui tău şi susţine că ar trebui să fie recunoscut drept duce englez de viţă regească.

Rămân o vreme cu faţa spre foc, privind flăcările, întorcând foarte încet capul spre soţul meu. Mă întâmpină o privire sfredelitoare, intensă. Mă observă cu atenţie şi am senzaţia unui interogatoriu neaşteptat, parcă e ceva aspru şi neprietenos în căldura de seară a odăii. Sunt conştientă de expresia feţei mele, de faptul că am grijă să rămână absolut nepăsătoare. Dintr-odată, sunt conştientă de toate.

— Chiar aşa? Cine e?

— Desigur, tatăl tău a odrăslit mai mulţi bastarzi decât poate număra omul, replică el cu nepăsare. Cred că ar trebui să ne aşteptăm să descoperim unul sau doi în fiecare an.

— A odrăslit, într-adevăr, şi sper să-l ierte Dumnezeu, căci mama nu l-a iertat.

Vorbele mele îl fac să râdă, dar îi distrag atenţia numai o clipă.

— Nu? Cum a cutezat s-o înfrunte?

— Tata râdea de ea, o săruta şi-i cumpăra cercei, spun zâmbind. În afară de asta, ea era grea mai tot timpul, iar el era regele. Cine putea să-l refuze?

— E incomod. Lasă în urmă o liotă de fraţi şi surori vitrege, de bastarzi, subliniază Henric. Mai mulţi vlăstari de York decât are omul nevoie.

— Mai ales dacă el nu e din Casa de York, remarc. Dar pe cei mai mulţi îi cunoaştem. Grace, aflată în slujba mamei, e una dintre fiicele bastarde ale tatii. N-ar putea-o iubi mai mult pe mama nici dacă ar fi fata ei, iar noi o tratăm ca pe o soră vitregă. Ţi-e credincioasă pe de-a-ntregul.

— Ei bine, flăcăul ăsta susţine că are sânge regesc, ca ea, dar nu mă aştept să-l aduc la curte. M-am gândit să meargă unchiul tău să-l vadă. Să stea de vorbă cu stăpânul lui, să-i spună că nu vrem complicaţia unui alt vlăstar bastard al tulpinii Plantagenet care face caz de propria importanţă. Să-i spună că n-avem nevoie de un alt duce de viţă regească, fiindcă avem destui York. Să-i aducă aminte fără zarvă cine e acum regele Angliei. Să-i explice că legăturile cu regele de dinainte nu reprezintă un avantaj nici pentru paj, nici pentru stăpân.

— Cine e stăpânul lui? Un portughez?

— A, nu ştiu, răspunde el nelămurit, însă privirea sa aţintită asupra feţei mele nu şovăie. Nu-mi amintesc. Edward Brampton să fie? Ştii de el? Ai auzit de el vreodată?

Mă încrunt, prefăcându-mă că încerc să-mi amintesc, deşi numele trezeşte un ecou atât de puternic în mintea mea, încât îmi zic că Henric îl aude ca pe un clopot de biserică. Clatin din cap încet. Înghit, dar am gâtul uscat. Iau o gură de vin şi spun:

— Edward Brampton? Recunosc numele. Parcă l-a slujit pe tata. Nu sunt sigură. E englez?

— Evreu, răspunde cu dispreţ Henric. Un evreu aflat în Anglia, care s-a convertit ca să-l slujească pe tatăl tău; ba, mai mult, tatăl tău i-a fost chezaş în faţa bisericii. Aşa că ai auzit negreşit de el, chiar dacă l-ai uitat. A venit precis la curte. De când am urcat pe tron, n-a fost în Anglia. Acum trăieşte pretutindeni şi nicăieri, aşa că a rămas, probabil, un evreu eretic, revenit la credinţa lui eretică. Îl are în grijă pe flăcăul ăsta care ridică pretenţii şi provoacă încurcături fără motiv. Unchiul tău va vorbi cu el, nu mă îndoiesc. Îl va convinge să închidă gura flăcăului. Unchiul tău Edward e foarte dornic să mă slujească.

— Aşa e, încuviinţez. Noi toţi ne dorim să ştii că-ţi suntem credincioşi.

El zâmbeşte.

— Eh, credinţa acelui mic pretendent n-o vreau. Unchiul tău îi va închide gura într-un fel sau altul.

Dau din cap afirmativ, de parcă nu prea m-ar interesa chestiunea.

— Nu vrei să-l vezi pe flăcău? întreabă el într-o doară, ca şi cum mi-ar oferi ceva bun de mâncare. Pe impostor? Şi dacă e copilul bastard al tatălui tău? Fratele tău vitreg? Nu vrei să-l vezi? Să-i spun lui Edward să-l aducă pe flăcău la curte? Ai putea să-l iei ca slujitor. Sau să spun că trebuie să i se astupe gura acolo unde e, departe, peste hotare?

Clatin din cap. Îmi imaginez că viaţa băiatului depinde de răspunsul meu. Mizez, riscant, pe faptul că Henric mă observă cu mare atenţie, aşteptând să cer ca băiatul să fie adus acasă. Îmi spun că viaţa lui ar putea să depindă de indiferenţa mea prefăcută.

— Nu prezintă nici un interes pentru mine, spun ridicând din umeri. Iar pe mama ar irita-o. Însă tu faci cum crezi că e mai bine.

Se lasă o scurtă tăcere; iau o înghiţitură de vin şi mă ofer să-i umplu din nou pocalul. Clinchetul întâlnirii dintre urciorul de argint şi pocalul de argint îmi evocă număratul unor monezi: treizeci de arginţi.

Dacă pe mine nu mă interesează băiatul, pentru alţii se pare că prezintă interes. În Londra circulă cele mai nebuneşti zvonuri cum că amândoi fraţii mei, Edward şi Richard, au scăpat din temniţa lor din Turn, cu ani în urmă, aproape imediat ce a fost încoronat unchiul lor Richard, şi că se îndreaptă spre casă, ieşiţi din ascunzătoare, ca să revendice tronul. Fiii de York vor păşi iarăşi în grădina Angliei, iarna asta aprig de geroasă va lăsa locul primăverii odată cu venirea lor, vor înflori trandafirii albi şi toţi vom fi fericiţi.

Într-o zi, dând să ies călare, găsesc pe şa o foaie de hârtie cu o baladă. Cercetez iute versurile: ele prezic că soarele de York va străluci iar asupra Angliei şi ca toată suflarea ţării va fi fericită. Smulg hârtia de pe oblânc şi o duc regelui, lăsându-mi calul să aştepte în curtea grajdurilor.

— M-am gândit că trebuie s-o vezi. Ce înseamnă asta? îl întreb pe Henric.

— Înseamnă că există oameni dispuşi să tipărească nu numai minciuni, ci şi vorbe de trădare, răspunde el cu îndârjire, smulgându-mi hârtia din mână. Înseamnă că există oameni care îşi irosesc timpul punând vorbe de trădare pe muzică.

— Ce vrei să faci cu ea?

— Să-l găsesc pe cel care l-a tipărit şi să-i despic urechile, răspunde el mohorât. Să-i tai limba. Tu ce vei face?

Ridic din umeri, de parcă nu m-aş sinchisi câtuşi de puţin nici de poetul care a cântat Casa de York, nici de cel care i-a publicat poemul.

— Plec la plimbare călare.

— Nu-ţi pasă de… mizeria asta? mă întreabă, arătându-mi balada din mâna lui.

Clatin din cap, cu ochii mari.

— Nu. De ce să-mi pese? Are vreo importanţă?

— Pentru tine, se pare că nu, replică el zâmbind.

Mă întorc să plec, spunând cu indiferenţă:

— Lumea va vorbi mereu lucruri fără noimă.

Îmi prinde mâna şi mi-o sărută, zicându-mi:

— Ai făcut bine că mi-ai adus-o. Să-mi spui întotdeauna ce absurdităţi auzi, oricât de lipsite de importanţă ţi s-ar părea.

— Bineînţeles.

Mă conduce în curtea grajdurilor, adăugând:

— Măcar asta mă linişteşte în privinţa ta.

Apoi, într-o zi, camerista mea îmi şopteşte că s-a iscat mare vâlvă în piaţa de carne din Smithfield când cineva a spus că Edward, micul meu văr Teddy, a evadat din Turn şi şi-a înfipt stindardul pe zidul castelului Warwick, iar Casa de York se mobilizează în slujba cauzei lui.

— Jumătate din ucenicii de măcelar au zis că ar trebui să-şi ia satârele şi să plece să-l slujească, spune femeia. Ceilalţi au zis că ar trebui să ia Turnul cu asalt şi să-l elibereze.

Nici măcar nu îndrăznesc să-l întreb pe Henric cum stau lucrurile, atât de fioros e la faţă. Suntem captivi în palat cu toţii, din cauza vântului îngheţat, a lapoviţei şi a ninsorii ce cad în fiecare zi. Henric iese călare pe drumuri îngheţate, mânat de o furie tăcută, iar maică-sa îşi petrece tot timpul în genunchi, pe lespezile reci de piatră ale capelei. Fiecare zi aduce tot mai multe istorisiri despre stele ce au fost văzute rotindu-se pe cerul rece, profeţii ale rozei albe. Cineva vede un trandafir alb închipuit de brumă pe iarba de la Bosworth, în zorii zilei. Pe uşa abaţiei Westminster sunt bătute în cuie poeme. Un grup de băieţi barcagii cântă colinde sub ferestrele Turnului, iar Edward de Warwick îşi deschide fereastra şi le face cu mâna, strigând „Crăciun fericit!“. Regele şi mama lui umblă ţepeni, ca încremeniţi de groază.

— Chiar *sunt* încremeniţi de groază, confirmă cu voioşie mama. Temerea lor cea mare e că bătălia de la Bosworth se dovedeşte a fi nu sfârşitul războiului, ci doar o nouă bătălie, una dintre cele foarte multe care s-au dat. Atât de multe, încât oamenii le uită numele. Marea lor temere e că războiul între veri continuă, de data asta cu Casa de Beaufort, nu cea de Lancaster, împotriva Casei de York.

— Dar cine să lupte pentru York?

— Mii, spune scurt mama. Zeci de mii. Nimeni nu ştie câţi. Soţul tău n-a prea câştigat dragostea poporului, deşi Dumnezeu ştie că s-a străduit. Cei care l-au slujit şi şi-au primit recompensele râvnesc la mai mult decât se îndură el să dea. Cei pe care i-a graţiat descoperă că trebuie să-i plătească taxe pentru buna lor purtare şi, pe deasupra, amenzi drept chezăşie. Graţierea acordată de acest rege seamănă mai mult cu o pedeapsă pe viaţă decât cu o iertare adevărată. Pe oameni îi supără. Cei care i s-au opus n-au avut motive să se răzgândească. Nu e un rege de York, ca tatăl tău. Nu e iubit. Nu ştie să se poarte cu oamenii.

— Trebuie să-şi consolideze cârmuirea! protestez. Îşi petrece jumătate din timp uitându-se în urmă, să vadă dacă nu şi-a pierdut aliaţii.

Cu un zâmbet ciudat, pieziş, mă întreabă:

— Tu îl aperi? În faţa mea? (Parcă nu-i vine să creadă.)

— Nu-l învinuiesc că are sufletul neliniştit. Nu-l condamn că nu se bagă pe sub pielea tuturor. Nu-l condamn că asupra lui nu străluceşte o roză albă, făcută din zăpadă, sau trei sori pe cer. Asta nu ţine de el.

Chipul mamei se îmblânzeşte pe dată.

— Într-adevăr, un rege ca Edward se naşte, poate, o dată la un secol. Toţi îl iubeau.

Strâng din dinţi şi exclam enervată:

— Nu farmecul e criteriul pentru ocuparea tronului! Nu prezenţa sau absenţa farmecului decide dacă un om poate sau nu să fie rege!

— Într-adevăr. Iar conaşului Tudor îi lipseşte farmecul, fără doar şi poate.

— Cum i-ai spus?

Îşi acoperă gura cu palma, iar ochii ei cenuşii joacă de veselie.

— Micul conaş Tudor şi maică-sa, Madona Margaret a Nesfârşitei Încântări de Sine.

Nu pot să nu râd, dar apoi îi fac semn cu mâna să se potolească.

— Nu, taci. Nu-i vina lui că e aşa cum e! A fost crescut în taină, ca pretendent la tron. Oamenii pot fi fermecători numai când sunt siguri pe sine. Henric nu poate fi sigur pe sine.

— Întocmai, replică mama. Tocmai de asta n-are nimeni încredere în el.

— Dar cine să-i conducă pe rebeli? Nu există conducător major, nu există comandanţi de York. Nu

avem moştenitor. (Văzând-o că tace, insist.) Nu avem moştenitor, nu-i aşa?

Întrebarea o face să-şi ferească privirea.

— Edward de Warwick e moştenitorul, desigur, iar dacă mai cauţi un alt moştenitor al Casei de York, îl avem pe vărul tău, John de la Pole. Îl avem şi pe fratele lui mai mic, Edmund. Amândoi sunt nepoţii lui Edward, exact ca Edward de Warwick.

— Descinşi din mătuşa Elizabeth, precizez. Pe linia femeiască. Fiii unei ducese, nu ai unui duce de viţă regească. John a jurat credinţă şi face parte din Consiliul Coroanei. Edmund, la fel. Iar Edward, sărmanul Teddy, a jurat credinţă şi e în Turn. Ne-am legat cu toţii că el nu se va ridica împotriva lui Henric şi l-am învăţat să fie loial. La drept vorbind, nu există fii de York care să conducă o revoltă împotriva lui Henric Tudor – nu-i aşa?

Mama ridică din umeri.

— Nu ştiu, zău. Toată lumea vorbeşte despre un erou – un duh sau un sfânt adormit sau un pretendent. Mai-mai să crezi că există un moştenitor de York ascuns undeva, pe dealuri, un rege care aşteaptă chemarea la bătălie, adormit, ca adevăratul Arthur al Angliei, gata să se ridice la luptă. Oamenilor le place nespus de mult să viseze. De ce să-i contrazici?

Îi iau mâinile într-ale mele.

— Mamă, te rog, măcar de data asta hai să să spunem adevărul! N-am uitat noaptea aceea de demult, când am trimis un paj în Turn în locul fratelui meu Richard.

Se uită la mine de parcă aş visa, ca oamenii care trag nădejde ca regele Arthur să se întoarcă, dar am o amintire foarte clară a băiatului sărac de pe străzile capitalei, ai căror părinţi ni l-au vândut convinşi că avem nevoie de el doar ca să joace un mic rol şi că li-l vom trimite înapoi teafăr. I-am pus eu însămi pălăria pe căpşor, i-am ridicat eşarfa peste gură şi l-am avertizat să nu sufle o vorbă. Le-am spus lorzilor veniţi după fratele meu că băieţelul e chiar prinţul, că e bolnav, îl doare gâtul şi şi-a pierdut glasul. Nimeni nu şi-a închipuit că am cuteza o astfel de impostură. Bineînţeles că toţi au vrut să ne creadă, iar bătrânul arhiepiscop Thomas Bourchier l-a luat chiar el şi a spus tuturor că prinţul Richard e în Turn, cu fratele lui.

Mama nu se uită nici la dreapta, nici la stânga; ştie că nu se află nimeni în apropiere. Dar nici măcar între patru ochi cu mine, vorbind în şoaptă, nu confirmă şi nici nu neagă.

— Ai trimis în Turn un paj, iar pe frăţiorul meu l-ai trimis departe, şoptesc. Mi-ai spus să nu zic nimic. Să nu te întreb, să nu vorbesc nimănui, să nu le spun nici măcar surorilor mele. N-am făcut-o. O singură dată mi-ai spus că e în siguranţă. O dată mi-ai spus că ţi l-a adus sir Edward Brampton. Mai mult n-am întrebat niciodată.

Mama răspunde doar:

— Se ascunde, în tăcere.

— Trăieşte? întreb cu aprindere. Trăieşte şi se va întoarce în Anglia, să-şi capete tronul?

— E în siguranţă, în tăcere.

— El e băiatul din Portugalia? Băiatul pe care s-a dus să-l vadă unchiul Edward? Pajul lui sir Edward Brampton?

Mama se uită la mine cu aerul că, dacă ar putea, mi-ar spune adevărul.

— De unde să ştiu? întreabă ea. De unde să ştiu cine pretinde că e prinţ de York în Lisabona, atât de departe? Când îl voi vedea, voi şti, atâta lucru pot să-ţi spun. Când îl voi vedea, îţi voi spune, atâta pot să-ţi promit. Dar poate că nu-l voi vedea niciodată.

Turnul Londrei,
primăvara anului 1487

Mutăm curtea în capitala ce zumzăie precum un stup de albine deşteptat primăvara. Parcă toată lumea vorbeşte despre prinţi şi duci şi despre Casa de York ce se ridică iarăşi, ca o plantă căţărătoare în plină înfrunzire bogată. Fiecare a auzit că există un băiat, un moştenitor al Casei de York, aflat pe o corabie ce se îndreaptă spre Greenwich, că a stat ascuns într-o încăpere secretă a Turnului, sub o scară de piatră, că vine încoace din Scoţia, că va fi aşezat pe tron chiar de cumnatul lui, Henric, că sora lui, regina, îl ţine în taină la curte şi aşteaptă doar să i-l arate soţului ei uluit. Că e pajul unul englez din Portugalia, fiul unui barcagiu din Flandra, că îl ascunde mătuşa lui, ducesa văduvă de Burgundia, că doarme pe o insulă îndepărtată, că trăieşte hrănindu-se cu mere, în podul vechii case de la Grafton a mamei lui, că stă ascuns în Turn cu vărul lui, Edward de Warwick. Dintr-odată, precum fluturii primăvara, au răsărit o mie de băieţi pretendenţi care dănţuiesc precum firele de praf în lumina soarelui, aşteptând doar chemarea să se adune laolaltă şi să formeze o armată. Tudorii, care credeau că au obţinut coroana pe un câmp noroios, în mijlocul Angliei, şi că şi-au asigurat spiţa înaintând trudnic pe drumul spre Londra, se trezesc asaltaţi de năluci, sfidaţi de spiriduşi. Toată lumea vorbeşte despre un moştenitor de York, toată lumea cunoaşte pe cineva care l-a văzut şi jură că e adevărat. Oriunde s-ar duce Henric, oamenii amuţesc, ca la urechile lui să nu ajungă nici măcar o şoaptă; dar înaintea şi în urma lui vine un ropot de glasuri, ca o burniţă ce anunţă sosirea unei furtuni. Norodul Angliei aşteaptă să se înfăţişeze un rege nou, să se ridice un prinţ precum fluxul de primăvară şi să inunde lumea cu roze albe.

Ne mutăm în Turn, de parcă lui Henric nu i-ar mai plăcea nespus de mult palatul de la ţară primăvara, cum jura anul trecut. Anul ăsta simte nevoia să locuiască într-un castel uşor de apărat, ca şi cum ar vrea un cămin care să domine cerul oraşului cu înălţimea lui, ca şi cum ar vrea să se afle în inima capitalei, stăpânul ei neîndoielnic; însă toată lumea vorbeşte despre un altul – de la negustorii de vite ce vin la Smithfield povestind de un berbec alb, nepreţuit, zărit pe coasta unui deal în zori, până la precupeţele de peşte de pe chei, care jură că într-o noapte întunecoasă, acum doi ani, au văzut cum poarta de pe apă a Turnului s-a ridicat fără zgomot, şiroind, şi pe sub ea a ieşit o luntre micuţă care, având la bord un singur băiat, floarea Casei York, a pornit cu iuţeală la vale, spre libertate.

Henric şi cu mine ne instalăm în odăile regale din Turnul Alb, ale cărui ferestre dau spre clădirea mai scundă ce i-a adăpostit pe cei doi băieţi: pe fratele meu Edward, care pasămite urma să fie încoronat, dar se aştepta la moarte, şi pe pajul trimis de mama şi de mine în locul lui Richard. Henric îmi observă paloarea când intrăm în odăile regale luminate de focuri zdravene de lemne şi împodobite cu tapiserii bogate; îmi strânge mâna, fără să spună nimic. În spatele meu vine pruncul, în braţele doicii sale. Anunţ hotărât:

— Prinţul Arthur va dormi alături, în odaia mea personală.

— Milady mama ţi-a dus acolo crucifixul şi pupitrul de rugăciune, spune Henric. Ţi-a aranjat frumos odaia personală, iar lui i-a pregătit odaia la catul următor.

Nu pierd timpul cu certuri.

— Nu rămân în palatul ăsta decât dacă băiatul nostru doarme în odaia alăturată.

— Elizabeth…, rosteşte el cu blândeţe. Ştii că aici suntem în siguranţă, mai mult decât oriunde altundeva.

— Fiul meu doarme lângă mine.

El dă din cap a încuviinţare. Nu mă contrazice şi nici măcar nu mă întreabă de ce mă tem. Deşi suntem căsătoriţi doar de un an, anumite subiecte sunt învăluite într-o tăcere cumplită. Nu vorbim niciodată despre dispariţia fraţilor mei – un străin care ne-ar asculta ar crede că e un secret vinovat între noi. Nu vorbim niciodată despre anul petrecut de mine la curtea lui Richard. Nu vorbim niciodată despre zămislirea lui Arthur şi despre faptul că n-a fost, cum îl preamăreşte zgomotos milady, un rod al lunii de miere, zămislit din iubirea consfinţită în biserică, în noaptea unei nunţi fericite. După doar un an, ţinem atâtea secrete ferecate în tăcere! Ce minciuni ne vom spune unul altuia peste zece ani?

Henric se mulţumeşte să remarce:

— Pare ciudat. Lumea o să clevetească.

— De ce suntem aici şi nu la ţară?

Îşi mută greutatea de pe un picior pe altul, fără să se uite la mine.

— Duminica viitoare mergem la liturghie în procesiune. Toţi.

— Cum adică, toţi?

Stinghereala lui sporeşte.

— Familia regală…

Aştept.

— Vărul tău, Edward, va veni cu noi.

— Ce legătură are Teddy?

Mă ia de braţ şi mă îndepărtează de doamnele de companie, care intră în odăi şi fac comentarii despre tapiserii, despachetându-şi lucrul de mână şi pachetele de cărţi de joc. Cineva acordează o lăută şi corzile răsună tare. Sunt singura care urăşte acest castel mohorât; pentru toţi ceilalţi e un cămin familiar. Ies alături de Henric în galeria cea lungă, unde aroma ierburilor înmiresmate, proaspăt aşternute pe pardoseală, te ameţeşte.

— Se vorbeşte că Edward a evadat din Turn şi strânge armată în Warwickshire.

— Edward? repet prosteşte.

— Edward de Warwick, vărul tău, Teddy. Ne va însoţi cu toată pompa la St Paul, ca să-l vadă toţi şi să ştie că trăieşte alături de noi, ca un membru preţuit al familiei.

Dau din cap aprobator.

— Ne însoţeşte. Îl arăţi mulţimii.

— Da.

— Iar când îl vor vedea, vor şti toţi că nu-şi înalţă stindardul în Warwickshire.

— Da.

— Vor şti că trăieşte.

— Da.

— Şi zvonurile se sting…

Henric aşteaptă.

— Iar după aceea, va putea trăi alături de noi, ca un membru al familiei noastre, hotărăsc eu. Va putea fi aşa cum pare. Îl arătăm în chip de văr iubit şi poate fi vărul nostru iubit. Îl arătăm mergând liber, cu noi, la liturghie, şi poate trăi liber alături de noi. Putem transforma spectacolul în realitate. Asta vrei şi tu să faci, ca rege. Te arăţi în chip de rege şi nădăjduieşti să fii acceptat ca rege. Dacă iau parte la teatrul ăsta, la piesa asta în care Teddy, îndrăgit, trăieşte alături de noi, o vei face să se adeverească.

El şovăie. Adaug simplu:

— Asta e condiţia mea. Dacă vrei să mă port ca şi cum Teddy ar fi vărul nostru iubit şi ar trăi liber alături de noi, trebuie să transformi prefăcătoria în realitate. Voi merge lângă tine în procesiune, duminică,

pentru a arăta că Teddy şi întreaga Casă de York te susţine cu credinţă, iar tu te vei purta cu mine şi cu întreaga mea familie ca şi cum ai avea încredere în noi.

Henric ezită preţ de câteva clipe, apoi spune:

— Da. Dacă procesiunea noastră convinge pe toată lumea, dacă zvonurile se sting şi toţi acceptă că Teddy trăieşte la curte, ca un membru loial al familiei, va avea voie să iasă din Turn şi să trăiască liber, la curte.

— Liber şi demn de încredere, ca mama, insist. În ciuda a ceea ce s-ar putea spune.

— Ca mama ta, acceptă el. Dacă zvonurile se sting.

Maggie vine la mine înainte de cină, îmbujorată de bucuria de a fi petrecut toată după-amiaza cu fratele ei.

— A crescut! E mai înalt decât mine! O, ce dor mi-a fost de el!

— Înţelege ce are de făcut?

Ea aprobă din cap.

— I-am explicat cu atenţie şi am exersat, ca să nu facă nici o greşeală. Ştie că trebuie să meargă în urma ta şi a regelui, ştie că trebuie să îngenuncheze la slujbă şi să se roage. Pot să merg lângă el, nu? Şi atunci o să am grijă să facă totul cum trebuie.

— Da, da, ar fi cel mai bine. Iar dacă îl aclamă cineva, nu are voie să fluture din mână, nici să răspundă.

— Ştie. Înţelege. I-am explicat de ce trebuie să fie văzut.

— Maggie, dacă arată că e un membru credincios al familiei, cred că se va putea întoarce să trăiască alături de noi. E esenţial să se poarte cum trebuie.

Încep să-i tremure buzele, ba chiar toată faţa.

— Ar fi cu putinţă?

O iau în braţe şi-mi dau seama că tremură de speranţă.

— O, Maggie, voi face tot ce pot!

Ea ridică spre mine obrazul ud de lacrimi.

— Trebuie să iasă de aici, Alteţă. Locul ăsta îl distruge! Nu-şi face lecţiile, nu vede pe nimeni.

— De bună seamă că regele i-a pus la dispoziţie preceptori, nu?

Ea clatină din cap.

— Preceptorii nu mai vin la el. Stă toată ziua în pat, citind cărţile pe care i le trimit eu ori uitându-se în tavan şi pe fereastră. O dată pe zi are voie să iasă, să se plimbe în grădină. Dar n-are decât unsprezece ani, face doisprezece luna asta. Ar trebui să fie la curte, să-şi facă lecţiile, să joace jocuri, să înveţe să călărească. Ar trebui să crească alături de băieţii de vârsta lui şi să devină bărbat. Aici însă e singur-cuc şi nu-i vede decât pe paznici, când îi aduc mâncarea. Îmi spunea că are impresia că uită să vorbească. Într-o zi s-a chinuit de dimineaţă până seara să-şi aducă aminte cum arăt. Îmi povestea că uneori trece o zi întreagă şi el nu-şi aminteşte că a trecut. Aşa că acum face un semn pe perete pentru fiecare zi, ca un prizonier. Dar apoi se teme că a pierdut socoteala lunilor. Ştie că tatăl nostru a fost executat aici şi că de aici au dispărut fraţii tăi, băieţi, ca el. Se plictiseşte şi se teme în acelaşi timp şi n-are cu cine să vorbească. Paznicii lui sunt bărbaţi aspri, joacă uneori cărţi cu el şi-i iau puţinii şilingi pe care îi are, înjură în faţa lui şi beau. Nu se poate să rămână aici. Trebuie să-l scot!

Cele auzite mă îngrozesc.

— O, Maggie…

— Cum să crească precum un duce de viţă regească, dacă e tratat ca un trădător? întreabă ea. Asta îl distruge. I-am jurat tatei că voi avea grijă de el!

Încuviinţez cu o mişcare a capului.

— Voi discuta din nou cu regele, Maggie. Voi face tot ce pot. Când oamenii nu vor mai vorbi de el fără încetare, sunt sigură că Henric îi va da drumul. (Fac o pauză.) Parcă numele ne-ar fi şi cea mai mare mândrie, şi blestemul! Dacă ar fi Edward de Niciunde, nu Edward de Warwick, ar trăi alături de noi.

— Aş vrea să fim cu toţii Nimeni de Niciunde! replică ea cu amărăciune. Dacă aş putea să aleg, m-aş numi Nimeni şi n-aş veni la curte deloc.

Soţul meu convoacă o şedinţă a Consiliului Coroanei, ca să le ceară lorzilor sfatul cum să pună capăt zvonurilor despre venirea unui prinţ de York. Aceştia ştiu cu toţii, au auzit despre un duce de York sau chiar despre un bastard de York aflat în drum spre Anglia, ca să ia tronul. John de la Pole, fiul mătuşii mele Elizabeth de York, îi recomandă regelui să se ţină tare, deoarece zvonurile vor înceta. Tatăl lui, ducele de Suffolk, îi spune lui Henric că nu există dezbinare între Casa de York şi cea Tudor, poate fi sigur de asta. Când îl vor vedea pe Edward alături de familia lui, oamenii vor tăcea. John cere ca Teddy să fie eliberat din Turn – ca toată lumea să vadă înfrăţirea Caselor de York şi Tudor.

— Ar trebui să arătăm că n-avem de ce ne teme, spune el zâmbindu-i regelui. E cea mai bună cale de a înăbuşi zvonurile: să arătăm că nu ne temem de nimic.

— Că suntem una şi aceeaşi Casă, adaugă Henric.

John întinde mâna, iar regele i-o strânge cu căldură.

— Chiar aşa şi suntem, îl asigură el.

Regele trimite după Edward; Maggie şi cu mine îl îmbrăcăm la repezeală cu o jiletcă nouă şi-l pieptănăm. E palid, are paloarea cumplită a unui copil care nu iese deloc din casă, iar braţele şi picioarele îi sunt subţiri, deşi ar trebui să se facă voinic. Chipul lui de băieţel are farmecul şi trăsăturile chipeşe ale unui York, însă e temător, aşa cum fraţii mei n-au fost niciodată. Citeşte atât de mult şi vorbeşte atât de puţin, încât se bâlbâie atunci când trebuie să spună ceva şi se întrerupe la jumătatea propoziţiei, străduindu-se să-şi aducă aminte ce voia să zică. Traiul printre bărbaţi aspri l-a făcut dureros de timid; îi zâmbeşte numai lui Maggie şi numai cu ea reuşeşte să vorbească fluent şi fără şovăială.

Maggie şi cu mine îl însoţim până la uşa închisă a sălii Consiliului Coroanei, în faţa căreia stau străjeri din garda regală, cu lăncile încrucişate, împiedicând accesul tuturor. Teddy se opreşte, ca un mânz ce refuză să sară peste un obstacol, şi spune neliniştit privindu-i pe bărbaţii voinici, cu chipul lipsit de orice expresie, care se uită fix pe lângă noi trei:

— Nu mă lasă să intru. Trebuie să faci cum spun ei. Întotdeauna trebuie să faci cum spun ei.

Tremurul înfricoşat al vocii lui îmi aduce aminte de ziua în care nişte soldaţi în aceeaşi livrea l-au dus pe scări în jos, şi eu nu l-am putut salva. Îi spun:

— Regele însuşi a cerut să te vadă. Gărzile vor deschide uşa când te vei duce spre ele. Uşa se va deschide când te vei apropia.

El ridică privirea spre mine şi un surâs timid îi luminează obrazul. E plin de o speranţă neaşteptată.

— Pentru că sunt conte?

— Eşti conte, îi răspund cu glas scăzut. Dar gărzile vor deschide uşa pentru că asta e dorinţa regelui. Regele contează, nu noi. Aminteşte-ţi să spui că-i eşti credincios regelui.

El dă din cap aprobator, cu putere.

— Am făgăduit. Am făgăduit, aşa cum mi-a zis Maggie.

Procesiunea de la Turnul Londrei la Catedrala St Paul pare intenţionat neprotocolară, de parcă familia regală ar face în fiecare zi o plimbare prin capitală, până la biserică. Străjerii din garda regală ne însoţesc pe margini, în spate şi în faţă, dar mai mult ca şi cum ar fi slujitori ai Casei ce ne deschid drumul, nu străji. Henric păşeşte în faţă, cu mama mea, pentru a le semnala tuturor înfrăţirea acestui rege cu fosta regină, iar milady alege să meargă de mână cu mine, arătându-le că prinţesa de York face parte din Casa Tudor. După noi vin surorile mele – Cecily, cu proaspătul ei soţ –, ca toţi să vadă că nu există prinţesă de York de vârsta măritişului în jurul căreia să se concentreze opoziţia, iar după ea vine Edward, vărul nostru; e singur, ca oamenii înşiraţi la dreapta şi la stânga să-l vadă clar. E bine îmbrăcat, dar pare stângaci şi o dată, la început, se împiedică. Maggie vine după el împreună cu surorile mele, Anne, Catherine şi Bridget, trebuind să se ţină în urma frăţiorului ei şi să nu-l ia de mână, ca înainte. Drumul ăsta trebuie să-l facă singur; trebuie să se arate singur, complet lipsit de susţinători, dar şi de constrângeri, păşind de bunăvoie în suita regelui Tudor.

Ajungând în penumbra adâncă, boltită a bisericii, ne oprim pe treptele altarului ca să ascultăm liturghia şi simţim în spaţiul vast din spatele nostru norodul Londrei. Henric îşi lasă mâna pe umărul lui Edward şi-i şopteşte ceva la ureche, iar băiatul, supus, îngenunchează pe scăunaşul pentru rugăciune, îşi sprijină coatele pe poliţa de catifea şi ridică ochii spre altar. Noi, ceilalţi, facem un mic pas înapoi, ca pentru a-l lăsa să se roage, dar, de fapt, vrem să fim siguri că toţi văd că Edward de Warwick e cucernic, loial şi, mai presus de orice, în grija noastră. Nu se află la castelul Warwick ridicându-şi stindardul, nu se află în Irlanda, strângând oaste, nu se află cu mătuşa lui, ducesa de Burgundia, în Flandra, ţesând o conspiraţie. Se află acolo unde-i e locul: alături de familia lui iubitoare, familia regală, în genunchi, în faţa lui Dumnezeu.

După liturghie prânzim cu clerul de la catedrală, apoi plecăm spre fluviu. Edward are pasul mai sigur, zâmbeşte şi vorbeşte cu surorile mele. Henric îi porunceşte să meargă alături de John de la Pole – cei doi veri de York, împreună. John de la Pole i-a fost credincios lui Henric din prima zi de domnie, îi e tovarăş statornic şi îl slujeşte în Consiliul Coroanei, cercul de sfetnici apropiaţi. E bine cunoscut pentru loialitatea faţă de rege şi trimite un mesaj clar mulţimilor înşirate de o parte şi de alta a drumului nostru şi celor care se apleacă pe ferestre, deasupra capetelor noastre. Toţi văd că acesta e adevăratul Edward de Warwick, alături de adevăratul John de la Pole, toţi îi văd stând de vorbă, întorcându-se agale de la biserică, aşa cum fac verii. Toţi văd că sunt fericiţi între rudele lor Tudor, aşa cum sunt şi eu, cum e şi Cecily, cum e şi mama.

Henric le face semn cu mâna cetăţenilor Londrei înghesuiţi pe malul fluviului ca să ne vadă; mă cheamă lângă el şi pe Edward, lângă mine, ca toţi să vadă că suntem ca unul, că Henric Tudor a reuşit ceea ce unii credeau cu neputinţă: a adus pacea în Anglia şi a pus capăt războiului dintre veri.

Şi atunci, un nerod din mulţime strigă tare „*À* Warwick!“, vechiul strigăt de luptă. Tresar şi mă uit la soţul meu, aşteptându-mă să-l văd furios, dar zâmbetul lui nu şovăie, mâna ridicată într-un salut seniorial nu tremură. Mă uit iarăşi la mulţime şi văd în spate o mică încăierare, de parcă omul care a strigat ar fi fost doborât la pământ şi acum e ţintuit locului.

— Ce se întâmplă? îl întreb pe Henric, neliniştită.

— Nimic. Absolut nimic, răspunde el.

Se întoarce şi se duce spre tronul cel măreţ de la pupa ambarcaţiunii, ne face semn să urcăm la bord cu toţii, se aşază cu măreţia unui rege şi dă semnalul să pornim.

Palatul Sheen, Richmond, primăvara anului 1487

Dar nici măcar dovezile văzute cu propriii lor ochi nu-i conving pe cei hotărâţi să creadă contrariul. La doar câteva zile după plimbarea noastră pe străzile Londrei, avându-l pe băiat, zâmbitor, în mijlocul nostru, unii oameni jură că Edward de Warwick a evadat în timpul drumului spre biserică şi că se ascunde în York, aşteptând momentul potrivit să-l înfrunte pe tiranul balaurului roşu, falsul pretendent la tron, pe Henric uzurpatorul.

Ne mutăm din capitală la Palatul Sheen, dar Edward nu poate fi eliberat din odăile sale din Turn ca să ne însoţească.

— Cum pot să-l iau cu noi? mă întreabă Henric. Te îndoieşti măcar o clipă că, dacă ar ieşi de sub pavăza acelor ziduri, cineva l-ar captura şi ne-am trezi cu el în fruntea unei armate?

— N-ar face una ca asta! exclam disperată, începând să cred că soţul meu îmi va ţine micul văr întemniţat toată viaţa, din prea multă prudenţă. Ştii că Edward n-ar fugi de la noi pentru a conduce o armată! Nu vrea decât să se întoarcă în sala de studii şi să-şi facă lecţiile. Să i se îngăduie să iasă călare. Să stea cu sora lui.

Însă Henric se uită la mine cu o privire dură în ochii întunecaţi precum cărbunele galez şi replică:

— Bineînţeles că ar conduce o armată. Oricine ar face-o. În afară de asta, s-ar putea să nu i se dea de ales.

— Are doisprezece ani! E un copil!

— E destul de mare ca să şadă pe cal în timp ce o armată luptă în numele lui.

— E vărul meu. Vărul meu, fiul fratelui tatălui meu. Te rog, poartă-te ca un rege şi eliberează-l!

— Crezi că ar trebui eliberat pentru că e fiul fratelui tatălui tău? Crezi că familia ta a dovedit atâta bunătate când a avut puterea? Elizabeth, tatăl tău l-a ţinut închis în Turn pe însuşi fratele lui, tatăl lui Edward, şi l-a executat pentru trădare! Vărul tău Edward e fiul unui răsculat trădător, iar trădătorii îi strigă numele când se adună la arme împotriva mea! Nu va ieşi din Turn până nu voi şti că suntem în siguranţă toţi patru – mama mea, tu, eu şi adevăratul moştenitor: prinţul Arthur.

Se îndreaptă spre uşă cu paşi furioşi, iar acolo se întoarce şi, săgetându-mă cu privirea, îmi porunceşte:

— Să nu-mi mai ceri asta! Să nu mai îndrăzneşti să mi-o ceri! Nu ştii cât de multe fac deja, din dragoste pentru tine. Mai multe decât ar trebui. Mult prea multe!

Iese trântind uşa; aud zdrăngănitul armelor prezentate cu iuţeală de gărzi.

— Cât de multe faci? întreb panourile de lemn lustruit ale uşii. Din dragoste?

Henric nu vine în odaia mea cât ţine postul Paştelui. Datina cere ca bărbatul cucernic să nu-şi atingă soţia în săptămânile de dinaintea Paştelui, deşi narcisele inundă cu aur malurile fluviului, mierlele intonează cântece de dragoste în triluri pătrunzătoare, la fiecare revărsat al zorilor, lebedele se apucă să construiască imense cuiburi greoaie pe cărarea de pe malul apei şi toate celelalte făpturi, pline de bucurie, îşi caută perechea; noi însă, nu. Henric respectă postul Paştelui ca un fiu supus al mamei sale şi al Bisericii; drept urmare, împart patul cu Maggie şi mă obişnuiesc s-o văd îngenuncheată cu ceasurile,

rugându-se şi murmurând iar şi iar numele fratelui ei.

Într-o zi, îmi dau seama că se roagă Sfântului Anton pentru fratele ei şi-mi întorc privirea în altă parte, fără să spun nimic. Sfântul Anton e sfântul lucrurilor rătăcite, al speranţelor gata să piară şi al cauzelor pierdute; simte, pesemne, că fratele ei e pe punctul de a dispărea – un băiat invizibil, ca fraţii mei, tustrei pierduţi pentru surorile lor, dispăruţi pentru totdeauna.

Curtea ţine tot postul Paştelui, abţinându-se de la carne şi neavând parte de dans ori de teatru. Milady poartă doar negru, de parcă patimile lui Hristos ar avea un mesaj aparte pentru ea, de parcă numai ea ar înţelege suferinţele Lui. Ea şi Henric se roagă împreună seară de seară, ca şi cum li s-ar fi sorocit să rabde răceala inimilor engleze faţă de Tudori, aşa cum Iisus a trebuit să rabde însingurarea deşertului şi slăbiciunea apostolilor săi. Sunt ca doi martiri: nimeni în afară de ei nu le înţelege suferinţa.

În jurul lui milady şi al fiului ei există o lume mică şi unită: singurul sfetnic în care se încrede milady, John Morton, prietenul şi preotul ei confesor; Jasper Tudor, unchiul lui Henric, care l-a crescut în exil; John de Vere, conte de Oxford, prietenul care i-a stat alături, şi fraţii Stanley – lordul Thomas şi fratele lui, sir William.

Încep să cred sincer că simţurile le arată o altă lume decât nouă, celorlalţi. Într-o zi, milady şi cu mine ne plimbăm împreună pe malul fluviului; cu soarele încălzindu-ne obrajii, cu flori albe în tufele de păducel şi cu dulcea mireasmă uşoară a nectarului în aer. Deodată, ea afirmă că Anglia e cu adevărat un deşert învăluit de întunericul păcatului. Mama, care păşeşte uşor pe iarba primăvăratică şi duce în mână un buchet de narcise din tulpinile cărora picură seva lipicioasă, aude şi nu poate să nu râdă cu poftă. Rămân în urmă printre doamne, până ajung în dreptul mamei, şi-i spun:

— Trebuie să vorbesc cu tine. Trebuie să ştiu ce ştii tu.

Surâsul ei e tot atât de senin şi de încântător ca întotdeauna. Mă tachinează.

— Învăţătură adunată într-o viaţă întreagă. Înţelegerea a patru limbi, dragostea de muzică şi preţuirea artei, un mare interes faţă de tipar şi faţă de scriere în engleză şi în latină. Mă bucur să văd că în sfârşit te foloseşti de înţelepciunea mea!

— Milady mama regelui e bolnavă de frică, îi spun. Crede că primăvara englezească e un deşert învăluit de întuneric. Fiul ei e aproape mut. Au încredere numai în cei din cercul lor, iar în afara curţii zvonurile se înmulţesc zilnic. Se apropie o nouă răscoală, nu? Cunoşti planurile şi ştii cine se va afla în frunte. (Mă opresc şi-mi cobor glasul într-o şoaptă.) El e pe drum, nu?

Timp de câteva clipe, mama nu spune nimic, ci merge lângă mine în tăcere, graţioasă ca întotdeauna. Se opreşte, se întoarce spre mine, ia un boboc de narcisă şi mi-l prinde la pălărie cu un gest blând, apoi întreabă încet:

— Crezi că de când te-ai căsătorit nu ţi-am spus nimic despre aceste lucruri pentru că mi-a scăpat din vedere?

— Nu, fireşte că nu.

— Pentru că m-am gândit că nu te interesează?

Clatin din cap.

— Elizabeth, în ziua nunţii ai jurat să-l iubeşti pe rege, să-l cinsteşti şi să i te supui. În ziua încoronării va trebui să juri în faţa lui Dumnezeu, cu cel mai solemn şi mai straşnic jurământ, să-i fii supus credincios, prima dintre supuşii lui credincioşi. Vei primi coroana pe cap, vei primi sfântul mir pe piept. N-ai voie să juri strâmb. N-ai voie să ştii nici un lucru pe care ai fi silită să i-l ascunzi. Nu poţi avea taine faţă de el.

— N-are încredere în mine! răbufnesc. Chiar fără să-mi sufli tu o vorbă, bănuieşte deja că am aflat despre o întreagă conspiraţie şi că o ascund. Mă întreabă iar şi iar ce ştiu, mă previne iar şi iar că ne arată îngăduinţă. Mama lui e sigură că îl trădez şi cred că a ajuns să gândească şi el la fel.

— Poate că el va ajunge să aibă încredere în tine. Dacă aveţi la dispoziţie ani întregi împreună. S-ar

putea să ajungeţi doi soţi iubitori, dacă aveţi timp destul. Iar dacă eu nu-ţi spun nimic, momentul în care vei fi silită să-l minţi nu va veni niciodată. Şi nici momentul, mai teribil, în care va trebui să alegi cui îi eşti loială. N-aş vrea să fii nevoită să alegi între familia tatălui tău şi cea a soţului tău. N-aş vrea să fii nevoită să alegi între drepturile băieţelului tău şi ale altuia.

Gândul că aş putea fi silită să aleg între Casa Tudor şi cea de York mă îngrozeşte.

— Dar, dacă nu ştiu nimic, înseamnă că sunt ca o frunză pe apă: merg încotro mă duce curentul. Nu acţionez, nu fac nimic.

Mama zâmbeşte.

— Da. Ce-ar fi să te laşi purtată de fluviu? Vom vedea ce-ţi va spune.

Ne întoarcem tăcute şi pornim pe malul apei înapoi spre Sheen, frumosul palat cu multe turnuri ce domină cotul fluviului. Pe când ne apropiem de palat, văd şase cai îndreptându-se în galop spre intrarea particulară a regelui. Călăreţii descalecă, iar unul dintre ei îşi scoate pălăria şi intră. Mama le conduce pe doamnele de companie pe lângă oşteni şi primeşte cu eleganţă salutul acestora, rostind pe-un ton plăcut:

— Păreţi osteniţi. Veniţi de departe?

— Tocmai din Flandra, fără popas ca să dormim, se laudă unul dintre ei. Am dat pinteni cailor de parcă l-am fi avut pe dracul pe urme.

— Nu mai spune!

— Dar nu-i pe urmele noastre, ci înaintea noastră, îi destăinuie omul, cu glas scăzut. Înaintea noastră şi a Alteţei Sale, cutreieră ţara, strângând oştire, în timp ce noi nu ne-am revenit încă din uimire.

— Ajunge, intervine altul, scoţându-şi pălăria în faţa mea şi a mamei. Vă cer iertare, Alteţă. A stat atâta vreme cu sufletul la gură, încât acum nu poate să tacă.

Mama le zâmbeşte soldatului şi căpitanului său.

— Nu face nimic.

Nu trece un ceas şi regele îşi cheamă sfetnicii cei mai apropiaţi, aceia spre care se îndreaptă când îl paşte primejdia. Jasper Tudor e acolo, cu capul roşcovan plecat şi cu sprâncenele încărunţite încruntate de îngrijorare, la gândul ameninţării ce planează asupra nepotului şi a spiţei lui. Contele de Oxford se plimbă la braţ cu Henric, discutând despre strângerea de oşti şi arătând în ce comitate se poate avea încredere şi care nu trebuie alarmate. John de la Pole intră în sala sfatului pe urmele tatălui său cel aprig de loial, iar după el vin ceilalţi prieteni şi rubedenii: fraţii Stanley, bărbaţii Courtenay, arhiepiscopul John Morton, Reginald Bray, intendentul lui milady – toţi cei care l-au aşezat pe Henric Tudor pe tron şi acum descoperă că e greu să-l ajute să rămână acolo.

Mă duc în odăile copilului. O găsesc pe milady mama regelui aşezată în jilţul cel mare din colţ, privind cum dădaca schimbă scutecul pruncului şi apoi îl înfaşă strâns. Venirea ei aici e un lucru neobişnuit, dar aerul de încordare şi rozariul din mâini îmi arată că se roagă pentru ocrotirea lui.

— Veşti proaste? o întreb cu glas scăzut.

Se uită la mine cu reproş, de parcă totul ar fi din vina mea.

— Se spune că ducesa de Burgundia, mătuşa ta, a găsit un general care îi va primi banii şi-i va împlini porunca. Se zice că e de neînvins.

— Un general?

— Acum strânge armată.

— Va veni aici? şoptesc uitându-mă pe fereastră, spre fluviu şi spre câmpurile tihnite de dincolo de el.

— Nu, răspunde ea cu hotărâre nestrămutată. Căci îl va opri Jasper, îl va opri Henric, îl va opri Dumnezeu însuşi.

În drum spre odăile mamei, trec grăbită pe lângă cele ale regelui, dar uşa ce dă în marea sală de primire e tot închisă. A adunat aproape toţi lorzii şi pesemne că acum încearcă, înnebuniţi, să judece cât de mare e noua ameninţare la adresa tronului Tudor, cât de tare ar trebui să se teamă, ce ar trebui să facă.

Îmi dau seama că iuţesc pasul, cu mâna la gură. Mă tem de ceea ce ne ameninţă şi totodată mă tem de apărarea pe care o va pregăti Henric împotriva propriului său popor, apărare care s-ar putea dovedi mai sângeroasă şi mai ucigătoare decât o invazie propriu-zisă.

Şi uşile odăilor mamei sunt închise, iar în faţa lor nu aşteaptă nici un servitor ca să mi le deschidă larg. E linişte – prea linişte. Deschid eu însămi uşa şi privesc odaia pustie ce se întinde în faţa mea, ca o scenă dintr-un tablou vivant înainte de sosirea actorilor. Nici una dintre doamnele de companie ale mamei nu e acolo, muzicanţii ei lipsesc, o lăută stă sprijinită de perete. Toate lucrurile ei sunt neatinse: jilţurile, tapiseriile, cartea ei pe o masă, lucrul de mână într-o cutie; însă ea lipseşte. Pare că a plecat.

Ca un copil, nu pot să cred. Rostesc: „Mamă? Milady mamă?“; intru în sala de primire însorită şi tăcută şi mă uit de jur-împrejur.

Deschid uşa ce dă în odaia ei personală: pustie şi aceea. Pe unul dintre jilţuri văd un lucru de mână, iar pe bancheta de la fereastră, o panglică; în rest, nimic. Neajutorată, iau panglica în mână de parcă ar fi un semn şi o răsucesc între degete. Nu-mi vine să cred cât de linişte e. Curentul iscat de uşa deschisă face să fluture colţul unei tapiserii – singura mişcare din odaie. Afară uguie un porumbel gulerat, dar altceva nu se aude. Rostesc iar:

— Mamă? Milady mamă?

Bat la uşa odăii ei de culcare şi o deschid, însă nu mă aştept s-o găsesc acolo. Aşternutul a fost luat de pe pat, salteaua e goală. Stâlpii de lemn au fost despuiaţi de baldachin. Indiferent unde s-a dus, şi-a luat aşternutul cu ea. Deschid cufărul de la picioarele patului şi descopăr că şi hainele ei au dispărut. Mă întorc spre masa la care mama obişnuieşte să şadă în timp ce o piaptănă camerista: oglinda ei de argint a dispărut, la fel şi pieptenii de fildeş, acele de păr din aur, flaconul din sticlă şlefuită, plin cu ulei de crin.

Odăile ei sunt pustii. E ca o vrajă; de dimineaţă şi până acum mama a dispărut, parcă într-o clipă.

Mă răsucesc imediat pe călcâie şi pornesc spre odăile cele mai bune, odăile reginei, în care îşi petrece zilele milady mama regelui înconjurată de doamnele ei, conducând treburile întinselor sale proprietăţi şi întreţinându-şi puterea, în timp ce doamnele cos cămăşi pentru săraci şi ascultă lecturi din Biblie. Odăile ei freamătă de lume care vine şi pleacă; aud zumzetul vesel prin uşă în timp ce mă apropii, iar când mi se deschide uşa şi sunt anunţată, intru şi o văd pe milady aşezată sub un baldachin nobiliar cusut cu fir de aur, precum o regină, înconjurată de doamnele ei, printre care se află însoţitoarele mamei – o singură mare curte contopită. Doamnele mamei se uită la mine cu ochii mari, de parcă ar vrea să-mi şoptească taine, dar cine a luat-o pe mama s-a îngrijit să le închidă gura.

— Milady, rostesc, făcându-i cea mai superficială dintre reverenţele datorate soacrei mele şi mamei regelui.

Ea se ridică şi abia schiţează o reverenţă de răspuns; ne sărutăm reciproc pe obrajii reci. Buzele ei abia dacă mă ating, iar eu îmi ţin răsuflarea, ca şi cum n-aş vrea să respir izul de tămâie emanat mereu de boneta ei cu văl. Ne retragem puţin şi ne măsurăm reciproc.

— Unde e mama? întreb sec.

Cu un aer grav, de parcă n-ar fi gata să dănţuiască de bucurie, ea răspunde:

— Poate că ar trebui să vorbeşti cu fiul meu, regele.

— E în odăile lui, cu sfetnicii. Nu vreau să-l deranjez, însă o voi face şi-i voi spune că voi m-aţi trimis, dacă asta doriţi. Sau îmi puteţi spune unde e mama. Ori poate nu ştiţi? Vă prefaceţi doar a avea ştiinţă?

— Bineînţeles că ştiu! exclamă ea pe dată, jignită.

Se uită în jur, vede feţe curioase şi-mi face semn să intrăm într-o odaie ferită, unde putem discuta între patru ochi. O urmez. Trecând pe lângă doamnele mamei, văd că unele dintre ele lipsesc; Grace, fiica bastardă a tatălui meu şi sora mea vitregă, nu e prezentă. Nădăjduiesc că a plecat cu mama, indiferent unde.

Milady mama regelui închide uşa cu mâna ei şi-mi face semn să iau loc. Atente la protocol chiar şi acum, ne aşezăm în acelaşi timp. Întreb iar:

— Unde e mama?

— Ea e de vină pentru răscoală, răspunde încet milady. I-a trimis lui Francis Lovell bani şi oameni care să-l slujească, a primit mesaje de la el. Ştia ce face acesta şi l-a sfătuit şi sprijinit. I-a spus ce familii îl vor ascunde şi-i vor da oameni şi arme, dincolo de York. În timp ce eu plănuiam procesiunea regelui, ea plănuia o revoltă împotriva lui, un atac prin surprindere, pe drum. E duşmanca soţului şi a fiului tău. Îmi pare foarte rău pentru tine, Elizabeth.

Mă zburlesc, aproape fără s-o aud.

— N-am nevoie de mila voastră!

— Ba ai, insistă ea. Căci împotriva ta şi a soţului tău unelteşte propria ta mamă. Moartea şi căderea ta le plănuieşte. A sprijinit revolta lui Lovell, iar acum îi scrie în taină cumnatei sale din Flandra, îndemnând-o să ne invadeze.

— Nu. N-ar face una ca asta!

— Avem dovada. Nu există îndoială. Regret. O mare ruşine se abate asupra ta şi a familiei tale. Numele vostru e făcut de ocară.

— Unde e?

Cel mai tare mă tem că a fost dusă în Turn, că va fi închisă unde au fost ţinuţi fiii ei şi că nu va mai ieşi nici ea de acolo.

— S-a retras din lume, anunţă solemn lady Margaret.

— Poftim?

— A înţeles că a greşit şi s-a dus să se spovedească de păcate şi să trăiască alături de bunele surori de la Abaţia Bermondsey. A ales să trăiască acolo. Când fiul meu i-a înfăţişat dovezile conspiraţiei, a recunoscut că a păcătuit şi că trebuie negreşit să plece.

— Vreau s-o văd!

— Fireşte că poţi merge s-o vezi, răspunde încet lady Margaret. Desigur. (Văd în ochii ei adumbriţi o mică scânteie de speranţă.) Ai putea să rămâi cu ea.

— Bineînţeles că nu voi rămâne la Abaţia Bermondsey! O voi vizita şi voi vorbi cu Henric, căci ea trebuie să se întoarcă la curte.

— Nu i se poate îngădui să aibă avere şi influenţă, spune lady Margaret. Le-ar folosi împotriva soţului şi a fiului tău. Ştiu că o iubeşti nespus, dar, Elizabeth, ţi-a devenit duşman. Nu mai e mama ta şi a surorilor tale. Le-a pus la dispoziţie bani celor care speră să răstoarne tronul Tudor; le-a dat sfaturi, le-a trimis mesaje. A uneltit cu ducesa Margaret, care strânge armată. Trăia alături de noi, se juca voioasă cu copilul tău, cu preţiosul nostru prinţ, te vedea zi de zi şi, în acelaşi timp, se ostenea pentru distrugerea noastră.

Mă ridic din jilţ şi merg la fereastră. Afară, primele rândunele ale verii zboară aproape de suprafaţa apei, cotind zburdalnic, cu pântecul fulgerând alburiu, de parcă s-ar bucura să-şi afunde pliscul în propria imagine oglindită, să se joace cu apa dulce a Tamisei. Mă întorc iar spre mijlocul odăii.

— Lady Margaret, mama mea nu e necinstită şi nu m-ar vătăma niciodată.

Ea clatină încet din cap.

— A insistat să te măriţi cu fiul meu. A cerut acest lucru, ca preţ al loialităţii ei. A fost de faţă la

naşterea prinţului. I s-a arătat cinstire la botez, îi e naşă. I-am dat cinstire, un acoperiş şi bani. Dar acum unelteşte împotriva moştenirii propriului ei nepot şi încearcă să-l aşeze pe altul pe tronul lui. Asta e necinste, Elizabeth. Nu poţi nega că joacă un joc dublu, un joc ruşinos.

Îmi acopăr faţa cu mâinile, ca să scap de expresia de pe chipul ei. Dacă ar avea un aer triumfător, aş urî-o; în schimb, pare îngrozită, de parcă ar simţi, ca şi mine, că tot ce am încercat să înfăptuim se va destrăma. Îmi spune pe un ton rugător:

— Deşi mama ta şi cu mine nu ne-am înţeles întotdeauna, nu mi-a făcut nici o plăcere s-o văd plecând de la curte. E o nenorocire nu doar pentru ea, ci şi pentru noi. Trăsesem nădejde că vom alcătui o singură familie, o familie regală unită. Însă ea s-a prefăcut de la început. Ne-a fost necredincioasă.

Nu pot s-o apăr pe mama; îmi plec capul şi printre dinţii încleştaţi îmi scapă un geamăt slab de groază.

— Cugetul ei nu e împăcat, conchide lady Margaret. Continuă să poarte războiul pe care voi, Casa de York, l-aţi pierdut. N-a făcut pace cu noi, iar acum se războieşte cu tine, propria ei fiică.

Cu un scâncet, mă las pe bancheta de la fereastră, ascunzându-mi faţa în mâini. Tăcută, lady Margaret traversează încăperea şi se aşază greoaie lângă mine. Mă întreabă, obosită:

— O face pentru fiul ei, nu? Doar pentru dreptul lui ar lupta în defavoarea ta. E singurul pretendent pe care l-ar prefera nepotului ei. Îl iubeşte pe Arthur la fel ca noi, ştiu. Singurul drept pe care l-ar pune mai presus de al lui ar fi cel al propriului ei fiu. Crede, pesemne, că unul din băieţii ei – Richard sau Edward – trăieşte, şi speră să-l pună pe tron.

— Nu ştiu, nu ştiu! îngaim cu greutate printre lacrimi, abia auzind-o din cauza hohotelor.

— Atunci cine e? strigă ea pe neaşteptate, cuprinsă de mânie. Cine altcineva ar putea fi? Pe cine ar putea să pună mai presus de propriul ei nepot? Pe cine ar prefera înaintea prinţului Arthur? Arthur, născut la Winchester, Arthur de Camelot? Pe cine ar putea să prefere?

Clatin din cap, năucă. Simt cum lacrimile fierbinţi mi se adună în palmele îngheţate, udându-mi faţa.

— Nu te-ar răsturna pentru nimeni altcineva, şopteşte lady Margaret. Desigur că e unul din băieţi. Spune-mi, Elizabeth! Spune-mi tot ce ştii, ca să putem ocroti moştenirea lui Arthur, fiul tău. Mama ta îşi ţine un fiu ascuns undeva? E la mătuşa ta, în Flandra?

— Nu ştiu, răspund neajutorată. Ea n-a vrut să-mi spună nimic. Am zis că nu ştiu şi, credeţi-mă, nu ştiu. A avut grijă să nu vă pot spune nimic. Nu voia să fiu cercetată vreodată în felul acesta. A încercat să mă ocrotească, aşa că nu ştiu.

Henric vine în odăile mele însoţit de curtenii săi, înainte de cină. Zâmbetul lui e încordat şi deloc convingător. Joacă rolul regelui şi încearcă să-şi ascundă teama că pierde totul.

— Cu tine vorbesc mai târziu, spune el pe un ton scăzut, dur. Diseară, când vin în odaia ta.

— Milord…, şoptesc.

— Nu acum, replică el ferm. Trebuie să vadă toţi că suntem uniţi.

— Nu se poate ca mama să fie reţinută împotriva voinţei ei, spun cu hotărâre, gândindu-mă la vărul meu aflat în Turn şi la mama, în Abaţia Bermondsey. Nu pot îngădui captivitatea rudelor mele. Indiferent ce bănuieli ai avea. Nu rabd aşa ceva.

— Diseară, repetă el. Când vin în odăile tale. Îţi voi explica.

Verişoara Maggie îmi aruncă o privire înfricoşată, apoi vine în spatele meu, îmi ridică trena şi o întinde, pe când soţul meu îmi ia mâna şi mă conduce la masă, în fruntea curţii; zâmbesc în dreapta şi-n stânga, aşa cum trebuie să fac, şi mă întreb ce va mânca astă-seară mama, în timp ce curtea care a fost cândva a ei se veseleşte.

Ca o consolare, Henric vine neîntârziat, imediat după liturghie, îmbrăcat în hainele de noapte; lorzii care îl însoţesc în odaia mea de culcare se retrag iute, ca să ne lase singuri, iar verişoara Maggie aşteaptă doar să vadă dacă avem nevoie de ceva, după care pleacă şi ea, uitându-se la mine cu ochi mari, de parcă s-ar teme că până dimineaţă voi dispărea şi eu.

— Nu vreau ca mama ta să fie sechestrată, spune cu asprime Henric. Şi, dacă pot, n-o voi duce în faţa judecăţii.

— Ce a făcut? cer să aflu.

Nu mă mai pot preface că e complet nevinovată.

— Chiar nu ştii? mi-o întoarce el răstit. Sau încerci să descoperi cât de multe ştiu?

Cu o exclamaţie slabă, îmi întorc privirea într-o parte.

— Şezi, şezi, îmi spune el.

Vine după mine, mă ia de mână şi mă conduce până la jilţul de lângă foc, unde obişnuiam să stăm atât de tihnit. Mă aşază cu fermitate şi mă bate uşurel pe obrazul împurpurat. Preţ de o clipă, îmi doresc fierbinte să mă arunc în braţele lui, să plâng la pieptul lui şi să-i spun că nu ştiu nimic precis, dar că, asemenea lui, mă tem de toate. Că sunt sfâşiată între dragostea faţă de mama, faţă de fraţii mei pierduţi şi dragostea pentru fiul meu. Că nimeni nu poate aştepta din partea mea să-l aleg pe următorul rege al Angliei şi, în sfârşit, partea cea mai încurcată, că aş da orice pe lume să-mi revăd fratele iubit şi să ştiu că e teafăr. Aş da orice, în afară de tronul Angliei. Orice, în afară de coroana lui Henric.

— Nu ştiu totul, spune el aşezându-se greoi în faţa mea, cu bărbia sprijinită în pumn, uitându-se la flăcări. Asta-i partea cea mai rea: nu ştiu totul. Dar i-a scris mătuşii tale Margaret, în Flandra, iar aceasta strânge armată împotriva noastră. Mama ta a luat legătura cu toate vechile familii din tabăra de York – cele din neamul ei, cele care şi-l aduc aminte pe tatăl tău sau pe unchiul tău –, cerându-le să fie pregătite când debarcă armata lui Margaret. Le-a scris unora aflaţi în exil, altora care se ascund. A uneltit cu cumnata ei, Elizabeth, mama lui John de la Pole. Ba chiar a vizitat-o pe bunica ta, ducesa Cecily, soacra ei. Cât a ţinut căsnicia ei, au fost la cuţite, dar acum s-au aliat împotriva unui duşman mai însemnat: eu. Ştiu că i-a scris lui Francis Lovell. Am văzut scrisorile. Ea s-a aflat în spatele răscoalei lui, am acum dovezi. Ştiu chiar şi câţi bani i-a trimis pentru cele necesare oştirii. Erau banii primiţi de la mine, pensia pe care i-am dat-o eu. Toate astea le ştiu, le-am văzut cu ochii mei. Am ţinut în mână scrisorile ei. Nu există îndoială.

Răsuflă prelung, obosit, şi ia o înghiţitură din pahar. Mă uit la el îngrozită. Dovezile ajung ca mama să fie întemniţată pentru tot restul vieţii. Dacă ar fi bărbat, i s-ar tăia capul pentru trădare. El continuă, mohorât:

— Şi asta nu-i partea cea mai rea. Probabil că mai sunt şi altele, dar nu ştiu ce altceva a mai făcut. Nu-i cunosc toţi aliaţii, nu-i ştiu cele mai tainice planuri. Nu cutez să mă gândesc.

— Henric, de ce te temi? întreb în şoaptă. Ce te temi că a făcut, de ai înfăţişarea asta?

Are aerul unui om chinuit peste măsură.

— Nu ştiu de ce să mă tem, spune el. Mătuşa ta, ducesa văduvă de Burgundia, strânge oştire – o mare oştire – împotriva mea. Asta o ştiu.

— Da?

El dă din cap, a încuviinţare.

— Iar mama ta aduna rebeli în regat. Azi am ţinut sfat. Pe lorzi sunt stăpân, de asta nu mă îndoiesc. În orice caz… mi-au jurat toţi credinţă. Dar în cine pot avea încredere, dacă mama şi mătuşa ta aduc pe câmp o armată în fruntea căreia e…

Se întrerupe.

— Cine? Cine te temi că ar putea să conducă o astfel de invazie?

El îşi fereşte privirea.

— Cred că ştii.

Traversez odaia şi-i iau mâna, îngrozită.

— Îţi spun sincer că nu ştiu!

El îmi ţine mâna foarte strâns şi mă priveşte lung în ochi, de parcă ar încerca să-mi citească gândurile, de parcă ar vrea mai mult ca orice pe lume să ştie dacă poate avea încredere în mine, soţia lui, mama copilului lui.

— Crezi că John de la Pole te-ar trăda şi ar conduce armata împotriva ta? întreb, numindu-l pe vărul meu, moştenitorul lui Richard. De el te temi?

— Ştii ceva împotriva lui?

Clatin din cap.

— Nimic, jur!

— Mai rău de atât, spune el scurt.

Rămân în picioare în faţa lui, tăcută, întrebându-mă dacă îl va numi pe duşmanul de care se teme cel mai tare: pe conducătorul cu numele care ar avea mai multă forţă decât un văr de York.

— Cine? şoptesc.

Însă e ca şi cum năluca ar fi intrat în odaia noastră personală – năluca de care vorbesc toţi, dar pe care nimeni nu îndrăzneşte s-o numească. Superstiţios, nici Henric nu vrea să-i rostească numele. Spune doar:

— Sunt pregătit pentru el. Oricine ar fi acela pe care ea îl va aşeza în fruntea armatei. Le poţi spune tuturor că sunt pregătit pentru el.

— Pentru cine? îl provoc să vorbească.

Dar Henric clatină din cap şi atât.

Chiar a doua zi dimineaţă, la liturghie, John de la Pole lipseşte din capelă. Mă uit în jos de la locul meu din galerie şi observ că locul lui obişnuit e gol. Lipseşte şi de la cină.

— Unde e vărul meu John? o întreb pe milady mama regelui după cină, în timp ce aşteptăm ca preotul să termine lunga lectură poruncită de ea pentru toate zilele din postul Paştelui.

— Pe mine mă întrebi? replică ea, privindu-mă de parcă aş fi insultat-o.

— Vă întreb unde e vărul meu John, repet, zicându-mi că nu m-a auzit. Dimineaţă n-a venit la capelă şi nu l-am văzut toată ziua.

— Poate că ar trebui s-o întrebi pe mama ta, nu pe mine, spune milady cu înverşunare. S-ar putea să ştie ea. Poate că ar trebui s-o întrebi pe mătuşa ta, Elizabeth de York, mama lui – s-ar putea să ştie ea. Ar trebui s-o întrebi pe mătuşa ta, Margareta de York, trădătoarea ducesă văduvă de Burgundia: ea ştie precis, căci spre ea se îndreaptă!

Îmi scapă un icnet; duc mâna la gură.

— Vreţi să spuneţi că John de la Pole a plecat în Flandra? Cum puteţi crede una ca asta?

— Nu „cred“. Ştiu! spune ea. Mi-ar fi ruşine să rostesc astfel de lucruri dacă ar exista vreo îndoială. E necredincios, aşa cum am zis mereu! E necredincios şi a luat parte la adunările sfetnicilor noştri, ne-a auzit planurile de apărare, ne-a auzit temerile de răscoală, iar acum dă fuga peste hotare, la mătuşa lui, ca să-i dezvăluie tot ce ştim şi toate temerile noastre şi să-i ceară să-l aşeze pe el pe tronul nostru, fiindcă ea e din Casa de York, iar el spune acum că e trup şi suflet de partea taberei York şi aşa a fost întotdeauna – la fel ca tine şi toată familia ta!

— John e necredincios? repet.

Nu-mi vine să-i cred spusele. Dacă e precum zice, poate că toate celelalte temeri ale lor sunt

adevărate: poate că există un conte, un duce, poate chiar un prinţ de York undeva, în lume, aşteptând, plănuindu-şi campania.

— Vărul meu John a plecat în Flandra?

— Necredincios ca un partizan York! replică ea, insultându-mă pe faţă. Necredincios cum numai roza albă poate fi, cum e întotdeauna roza albă.

Milady mama regelui îmi spune că vom pleca la Norwich la începutul verii, căci regele vrea să fie văzut de norod şi să împartă dreptate. Îmi dau seama pe dată, după expresia de încordare din ochii ei, că e o minciună. Dar n-o înfrunt. Aştept, în schimb, să o absoarbă planurile pentru procesiunea fiului ei şi într-o zi, la sfârşitul lui aprilie, anunţ că nu mă simt bine şi că mă voi odihni în pat. O las pe Maggie de pază la uşa odăii mele de culcare, să le spună oamenilor că dorm; mă îmbrac cu cea mai simplă rochie, mă înfăşor într-o manta de culoare închisă, mă furişez până la debarcaderul din dreptul palatului şi chem o luntre să mă ducă la vale.

Pe apă e frig, iar vântul tăios îmi oferă un pretext să-mi pun gluga şi să-mi înfăşor o eşarfă în jurul feţei. Mă însoţeşte valetul meu; nu ştie ce facem, dar e neliniştit, fiindcă presupune că e ceva interzis. Barca alunecă iute la vale, odată cu fluxul. La întoarcere va merge mai încet, dar mi-am potrivit vizita în aşa fel încât să înceapă refluxul la vremea când pornim spre Sheen.

Luntrea mă duce la treptele dinspre apă ale abaţiei, iar Wes, valetul, sare pe mal şi-mi întinde mâinile. Barcagiul promite să mă aştepte ca să mă ducă înapoi la Sheen, şi licărul din ochii lui îmi arată limpede că mă ia drept o slujnică de la curte care se întâlneşte pe furiş cu ibovnicul ei. Urc treptele ude până la podeţul peste apă şi merg de-a lungul zidurilor abaţiei până ajung la poarta principală şi la casa portarului. Trag clopotul şi aştept să mi se deschidă, sprijinindu-mă de zidul din cremene întunecată şi cărămidă roşie. În poarta cea mare se deschide o uşiţă.

— Vreau s-o văd…

Mă întrerup. Nu ştiu cum i se spune mamei acum, când nu mai e regină, acum, când e bănuită de trădare. Nici măcar nu ştiu dacă se află aici sub numele ei adevărat.

— Pe Alteţa Sa regina văduvă, completează morocănos femeia, de parcă Bosworth nici n-ar fi existat, de parcă Plantageneţii ar creşte şi azi, viguroşi şi verzi, în grădina Angliei.

Îmi deschide uşa şi mă lasă să intru, făcând semn că feciorul trebuie să mă aştepte afară.

— De unde ai ştiut că mă refer la ea? o întreb.

— Nu sunteţi prima care vine la ea şi mă îndoiesc că veţi fi ultima, răspunde ea zâmbindu-mi şi mă conduce pe pajiştea netedă, cosită, spre chiliile aripii de apus a clădirii. E o mare doamnă şi oamenii îi vor fi mereu credincioşi. Acum e în capelă. (Face semn cu capul spre biserica în faţa căreia se află un cimitir.) Dar o puteţi aştepta în chilia ei; vine într-o clipă.

Mă conduce într-o odaie curată, cu pereţii spoiţi cu var, pe care se află o poliţă pentru cele mai îndrăgite volume ale mamei – manuscrise legate şi cărţi scoase la noua tiparniţă. Pe perete se mai află un crucifix din fildeş şi aur, iar pe un jilţ, lângă foc, e cămăşuţa de noapte pe care o coase pentru Arthur. Încăperea nu seamănă deloc cu ceea ce mi-am imaginat; timp de o clipă şovăi în prag, cu genunchii moi de uşurare că mama nu e întemniţată într-un turn rece sau sechestrată într-o mănăstire săracă, ci îşi aranjează mediul după plac, ca întotdeauna.

Prin uşa de comunicare îi văd odaia personală şi, dincolo de ea, patul cu baldachin, acoperit cu cearşafurile ei fine, brodate. Nu sunt odăile unei femei ce moare de foame într-o carceră; mama trăieşte ca o regină retrasă de la curte şi, lucru vădit, întreaga mănăstire e la porunca ei.

Mă aşez pe un scăunel, lângă foc, până când aud un pas iute afară, pe pietrele pavajului. Uşa se deschide şi apare mama. Mă trezesc în braţele ei, plângând, iar ea mă linişteşte şi mă alină; ne aşezăm

amândouă lângă foc. Mâinile mele se află în ale ei, iar ea îmi zâmbeşte, ca întotdeauna, şi mă asigură că totul va fi bine.

— Dar nu eşti liberă să pleci? îi cer confirmarea.

— Nu. I-ai cerut lui Henric libertatea mea?

— Fireşte, în clipa în care ai dispărut. M-a refuzat.

— M-am aşteptat. Trebuie să rămân aici, cel puţin deocamdată. Surorile tale ce fac?

— Sunt bine. Catherine şi Bridget sunt în sala de studiu. Le-am spus că te-ai retras o vreme la mănăstire, ca să-ţi cauţi liniştea. Bineînţeles, Bridget vrea să vină la tine. Spune că deşertăciunea lumii e prea mult pentru ea.

Mama zâmbeşte.

— Am menit-o bisericii. A luat-o mereu foarte în serios. Şi nepoţii mei? John de la Pole?

— A dispărut, spun fără menajamente şi simt că mâinile ei le strâng pe ale mele cu mai multă putere.

— Arestat?

Clatin din cap şi răspund scurt:

— Fugar. Nici măcar nu ştiu dacă eşti sinceră când laşi impresia că nu ştii.

Mama nu se oboseşte să-mi răspundă.

— Henric pretinde că are dovezi că lucrezi împotriva noastră.

— A „noastră“? repetă ea.

— Împotriva Tudorilor, răspund roşind.

— A! exclamă ea. „A noastră, a Tudorilor.“ Ai idee ce anume ştie?

— Ştie că i-ai scris mătuşii Margaret şi că ai făcut apel la prieteni din tabăra York. A pomenit-o pe mătuşa Elizabeth şi chiar pe bunica, ducesa Cecily.

Ea încuviinţează din cap.

— Doar atât?

— Mamă, e mai mult decât destul!

— Ştiu. Dar vezi tu, Elizabeth, ar putea să ştie mai mult.

— Asta nu e tot?! întreb îngrozită.

Ea ridică din umeri.

— E o conspiraţie. Bineînţeles că asta nu e tot.

— Ei bine, mie doar atât mi-a spus. Nici el, nici mama lui n-au încredere în mine.

Mama râde.

— N-au încredere nici în propria lor umbră; de ce s-ar încrede în tine?

— Pentru că sunt soţia lui şi regina.

Ea dă din cap, cu aerul că n-are importanţă.

— Şi unde crede Henric că a plecat John de la Pole?

— Poate în Flandra, la milady mătuşa Margaret?

În mod vădit, ideea nu o surprinde.

— A reuşit să plece cu bine?

— Din câte ştiu, da. Dar, milady mamă…

La auzul fricii din glasul meu, se înmoaie pe dată.

— Da, draga mea. Fireşte că eşti neliniştită, înspăimântată. Însă cred că totul se va schimba.

— Ce se va întâmpla cu fiul meu?

— Arthur s-a născut prinţ, nimeni nu poate să-i ia rangul. Nimeni n-ar vrea să i-l ia.

— Şi soţul meu?

Nu lipseşte mult să izbucnească în râs.

— Ei, Henric s-a născut om de rând. Poate că va muri aşa.

— Mamă, nu pot accepta să te războieşti cu soţul meu. Am căzut la pace, ai vrut să mă mărit cu el. Acum avem un fiu care ar trebui să devină următorul rege al Angliei.

Se ridică şi din trei paşi traversează odăiţa; de la fereastra înaltă priveşte pajiştile tihnite şi mica biserică a mănăstirii.

— Poate că da. Poate că va fi rege. N-am simţit-o niciodată. Eu nu văd lucrul ăsta, dar s-ar putea întâmpla.

— Nu poţi să-mi spui? o întreb. Nu poţi să-mi spui ce se va întâmpla?

Se întoarce spre mine şi văd că are ochii adumbriţi şi surâde.

— Ca o clarvăzătoare, cum ar fi făcut-o mama mea? Sau ca uneltitoare? Ca răsculată trădătoare?

— Oricare dintre ele! exclam. Vorbeşte-mi din ce postură vrei! Nu poţi să-mi spui, nu-mi poate spune *cineva* ce se petrece?

Mama clatină din cap.

— Nu pot fi sigură.

Mai mult nu vrea să-mi spună. O anunţ supărată:

— Trebuie să plec. Trebuie să prind refluxul spre Sheen. Iar după aceea plecăm în procesiune.

— Încotro?

Cum deschid gura ca să-i răspund, îmi dau seama că va folosi această informaţie. Le va scrie rebelilor care se adună la arme, duşmanilor din Anglia şi de peste hotare. Din clipa în care îi spun o vorbă, se cheamă că lucrez pentru tabăra York; spionez pentru tabăra York, împotriva propriului meu soţ.

— La Norwich, răspund printre dinţi. Mergem acolo de Corpus Christi[1]. Acum, că ţi-am spus, să mă aştept la un atac?

— A, deci crede că vom invada pe coasta de răsărit! replică ea voioasă. Vasăzică la asta se aşteaptă!

— Poftim?

— Nu merge la Norwich de dragul sărbătorii. Merge acolo să pregătească de invazie coasta de răsărit.

— Vom fi invadaţi? Din Flandra?

Mama mă sărută pe frunte, ignorându-mi cu desăvârşire întrebările temătoare.

— Nu-ţi face nici o grijă, spune ea. N-ai nevoie să ştii.

Mă însoţeşte până la casa gărzii şi apoi, de-a lungul zidurilor exterioare, până în locul în care pontonul iese în apa râului Neckinger, unde aşteaptă barca mea, legănată de refluxul în creştere. Mă sărută, iar eu îngenunchez ca să-i primesc binecuvântarea şi-i simt mâna caldă poposind cu blândeţe pe boneta mea.

— Dumnezeu să te binecuvânteze! îmi spune mama cu duioşie. Vino să mă vezi când vă întoarceţi de la Norwich, dacă poţi veni, dacă ţi se îngăduie.

— Voi fi singură la curte, fără tine, îi amintesc. O am pe Cecily, le am pe Anne şi pe Maggie, dar fără tine mă simt singură. Şi surioarelor mele le e dor de tine. Milady mama regelui crede că uneltesc cu tine, iar soţul meu se îndoieşte de mine. Trebuie să trăiesc acolo, cu ei, cu toţi, supravegheată în permanenţă, fără tine.

— Nu pentru mult timp, spune ea, cu aceeaşi încredere optimistă. Foarte curând, vei veni la mine. Sau, cine ştie, voi găsi eu o cale de a veni la tine.

Ne întoarcem la Richmond odată cu refluxul şi, îndată ce dăm cotul râului, văd o siluetă înaltă şi zveltă care aşteaptă pe ponton. E regele. E Henric. Îl recunosc din depărtare şi nu ştiu dacă să-i spun barcagiului să întoarcă luntrea şi să se îndepărteze sau să merg înainte. Ar fi trebuit să mă aştept că va afla unde sunt. Unchiul Edward m-a prevenit că acest rege le ştie pe toate. Ar fi trebuit să ştiu că nu va accepta minciuna despre indispoziţia mea fără a-i pune întrebări verişoarei Margaret şi fără să ceară să mă vadă.

Lângă el nu se află nici maică-sa, nici vreun curtean din suită. Stă singur, ca un soţ neliniştit, nu ca un rege bănuitor. Când mica luntre se lipeşte de pilonii de lemn şi valetul meu sare pe mal, Henric îl dă la o parte şi mă ajută chiar el să cobor. Îi aruncă barcagiului un ban, pe care acesta îl încearcă între dinţi, parcă surprins să constate că e bun, apoi se face nevăzut în negura de amurg a apei.

— Trebuia să-mi spui că vrei să mergi şi te-aş fi trimis cu barca, în condiţii mai confortabile, îmi spune scurt Henric.

— Îmi pare rău. Credeam că nu vei vrea s-o vizitez.

— Şi, prin urmare, te-ai gândit să pleci şi să te întorci fără ştirea mea?

Dau din cap că da. N-are rost să neg. Neîndoielnic, am sperat că nu va afla.

— Pentru că n-ai încredere în mine, spune el sec. Nu crezi că te-aş lăsa s-o vizitezi, dacă ai putea face acest lucru în siguranţă? Preferi să mă păcăleşti şi să te furişezi ca o iscoadă, ca să te întâlneşti în taină cu duşmanca mea.

Nu zic nimic. Îmi aşază mâna în scobitura braţului său, de parcă am fi doi soţi iubitori, şi mă îndeamnă să merg cu el.

— Mama ta s-a instalat confortabil? E sănătoasă?

— Da. Îţi mulţumesc.

— Ţi-a spus cu ce se ocupă?

— Nu. (Şovăi.) Nu-mi spune nimic. I-am zis că plecăm la Norwich. Sper că n-am greşit.

Preţ de o clipă, căutătura dură aţintită asupra mea se înmoaie, de parcă lui Henric i-ar părea rău că sunt cu credinţa sfâşiată în două, dar apoi răspunde cu înverşunare:

— Nu. N-are importanţă. De bună seamă, are şi alte iscoade în jurul meu şi al tău. Probabil că ştia deja. Ce te-a întrebat?

Mă simt ca într-un coşmar: îmi amintesc conversaţia cu mama şi mă întreb ce o va condamna sau ce mă va învinui pe mine.

— Aproape nimic. M-a întrebat dacă John de la Pole a plecat de la curte şi i-am zis că da.

— S-a încumetat să presupună de ce a plecat? Ştia unde?

Clatin din cap şi mărturisesc:

— I-am spus că, pe cât se crede, a plecat în Flandra.

— Nu ştia deja?

Ridic din umeri.

— Nu ştiu.

— Era aşteptat?

— Nu ştiu.

— Ce crezi, îl va urma familia lui? Fratele Edmund? Mama lui, Elizabeth, mătuşa ta? Tatăl? Sunt necredincioşi toţi, în ciuda faptului că am avut încredere în ei, i-am luat la curtea mea şi le-am ascultat sfaturile? Îmi vor asculta cu luare-aminte spusele şi le vor purta apoi la neamurile lor, duşmanii mei?

Iarăşi, clatin din cap.

— Nu ştiu.

El îmi sloboade mâna, face un pas înapoi şi mă priveşte. Ochii lui întunecaţi sunt nezâmbitori şi bănuitori, iar chipul, aspru.

— Când mă gândesc la averea cheltuită cu educaţia ta, Elizabeth, sunt uimit cât de puţine ştii!

1. Sărbătoare catolică în cinstea sfintei împărtăşanii, care are loc în prima zi de joi de după Rusalii (n.r.).

St Mary's in the Fields, Norwich, vara anului 1487

Curtea se îndreaptă spre răsărit, pe drumuri noroioase; celebrăm sărbătorea Corpus Christi la Norwich, trăgând la capela colegiului St Mary's in the Fields, şi mergem în oraşul cel înstărit ca să privim procesiunea ghildelor până la catedrală.

Oraşul e cel mai bogat din regat; membrii tuturor ghildelor din breasla lânii îmbracă mantiile cele mai alese şi plătesc pentru costume, decoruri şi cai ce alcătuiesc un imens alai cu negustori, stăpâni şi ucenici, în ordine solemnă, pentru a celebra sărbătoarea religioasă şi propria lor importanţă.

Henric şi cu mine stăm unul lângă altul, gătiţi cu cele mai alese mantii, şi privim lunga procesiune, în care fiecare ghildă e precedată de un stindard minunat brodat şi o litieră adăpostind un aranjament ce-i proslăveşte activitatea ori adăposteşte statuia sfântului ei protector. Din când în când, văd că Henric se uită la mine cu coada ochiului. Mă urmăreşte în timp ce ghildele defilează.

— Le zâmbeşti celor care te privesc în ochi, remarcă el pe neaşteptate.

Surprinsă, mă apăr:

— Din simplă politeţe. Nu înseamnă nimic.

— Ştiu. Dar te uiţi la ei ca şi cum le-ai dori binele, zâmbeşti într-un fel prietenos.

Nu înţeleg unde bate.

— Da, fireşte, milord. Procesiunea mă bucură.

— Te bucură? întreabă el, de parcă asta ar explica totul. Îţi place?

Dau din cap aprobator, cu toate că el mă face să mă simt aproape vinovată pentru momentul de plăcere.

— Cui nu i-ar plăcea? E nespus de bogată şi variată, tablourile vivante sunt foarte bine alcătuite, iar cântecele – nu cred că am auzit vreodată aşa muzică!

El clatină din cap supărat pe sine, dar îşi aduce aminte că toţi ne privesc şi ridică mâna spre litiera ce trece prin faţă purtând un castel superb, construit din lemn vopsit în auriu.

— Nu pot să mă bucur de ea, pur şi simplu. Îmi zic mereu că oamenii ăştia au pregătit un spectacol de proporţii, dar ce se ascunde în inima lor? Ne zâmbesc, ne fac cu mâna şi-şi scot pălăriile, dar îmi acceptă oare cu adevărat domnia?

Un copilaş costumat în heruvim îmi face cu mâna de pe o pernă alb cu albastru, în formă de nor. Zâmbesc şi-i trimit o bezea care-l face să foiască, încântat.

— Dar tu te bucuri de ea! spune Henric, de parcă plăcerea ar fi pentru el o enigmă.

Râd.

— Ei, am crescut la o curte fericită, iar tatălui meu îi plăceau turnirele, piesele de teatru şi sărbătorile mai mult decât orice. Cântam şi dansam mereu. Nu pot să nu mă bucur de un spectacol, iar cel din faţa noastră e tot atât de ales ca oricare altul pe care l-am văzut.

— Uiţi de griji? mă întreabă el.

Cumpănesc.

— Preţ de câteva clipe, da. Crezi că sunt o nesocotită?

El zâmbeşte cu regret.

— Nu. Cred că te-ai născut şi ai fost crescută să fii veselă. Păcat că în viaţa ta a pătruns atâta mâhnire!

Dinspre castel răsună o salvă, în semn de salut, şi văd că zgomotul îl face pe Henric să tresară, dar

strânge din dinţi şi se stăpâneşte. Îl întreb cu glas scăzut:

— Te simţi bine, milord soţul meu? E limpede că nu te distrezi la fel de lesne ca mine.

Întoarce spre mine un obraz palid şi-mi răspunde scurt:

— Sunt frământat.

Îmi aduc aminte, cu o zvâcnire subită de groază, afirmaţia mamei cum că Norwich a fost ales drept destinaţia curţii pentru că Henric se aşteaptă la o invazie pe coasta de răsărit; eu am zâmbit şi am făcut cu mâna, ca o neghioabă, în timp ce soţul meu se teme că viaţa-i e ameninţată.

Urmăm procesiunea în măreaţa catedrală, pentru slujba solemnă de Corpus Christi; milady mama regelui se lasă în genunchi din clipa în care intrăm şi rămâne aşa pe tot parcursul liturghiei de două ore. Doamnele ei de companie mai cucernice îngenunchează în spatele ei, de parcă ar face parte dintr-un ordin al cucerniciei fără seamăn. Îmi trece prin minte că mama a numit-o pe milady „Madona Margaret a Nesfârşitei Încântări de Sine“ şi mă văd silită să-mi disciplinez trăsăturile feţei într-o expresie serioasă, stând lângă soţul meu, pe cele două mari jilţuri pereche, ascultând liturghia lungă în latină şi urmărind desfăşurarea slujbei.

Fiindcă e o sărbătoare atât de importantă, azi ne vom împărtăşi; merg împreună cu Henric la altar: eu, urmată de doamnele mele, iar el, de curtenii lui. În clipa în care i se oferă prescura, îl văd că şovăie timp de o secundă trădătoare, înainte de a deschide gura şi a o accepta, şi înţeleg că e singura situaţie în care n-are lângă el un slujitor care să-i guste hrana şi să se convingă că nu e otrăvită. Gândul că ar putea rămâne cu buzele strânse în faţa ostiei, a prescurii sfinte, a trupului lui Hristos mă face să închid ochii, îngrozită. Când îmi vine rândul, primesc prescura în gura uscată. Cum poate Henric să se teamă atât de tare, încât să se creadă în primejdie în faţa altarului unei catedrale?

Simt răceala balustradei din dreptul altarului când îngenunchez să mă rog şi-mi aduc aminte că biserica nu mai e lăcaşul ocrotirii sfinte. Henric şi-a scos duşmanii din sanctuar şi i-a executat. El de ce n-ar fi otrăvit la altar?

Mă întorc la tronul meu, trec pe lângă milady mama regelui, aflată încă în genunchi, şi ştiu că expresia îndurerată de pe chipul ei se explică prin faptul că se roagă fierbinte pentru ocrotirea fiului ei în această ţară pe care a cucerit-o, dar în care nu poate avea încredere.

După ce se termină slujba, ne aşteaptă un banchet măreţ la castel, cu actori şi dansatori, un tablou vivant şi un cor. Henric stă în jilţul cel falnic, în capul sălii, zâmbeşte şi mănâncă bine, însă văd că ochii lui căprui cutreieră neîncetat încăperea, iar mâna lui stă mereu încleştată pe braţul jilţului.

După Corpus Christi, rămânem la Norwich şi curtea se veseleşte pe vremea însorită, dar în scurt timp îmi dau seama că Henric plănuieşte ceva. Are oameni în fiecare port de-a lungul coastei, tocmiţi să-l avertizeze dacă apar corăbii străine. Organizează un şir de focuri de semnalizare ce trebuie aprinse dacă se zăreşte o flotă. În fiecare dimineaţă îi sunt aduşi oameni pe o cărare ferită, acoperită, ce duce din curtea grajdurilor direct în încăperea cea mare şi simplă pe care a pus stăpânire drept sală a sfatului. Nimeni nu ştie cine sunt ei, dar vedem cu toţii cai uzi de năduşeală în grajduri şi bărbaţi care nu se opresc să mănânce în sala cea mare, care n-au timp pentru cântece şi băutură, ci spun că vor îmbuca pe drum. Când rândaşii îi întreabă care drum, ei refuză să răspundă.

Pe neaşteptate, Henric anunţă că pleacă în pelerinaj la mormântul Fecioarei de la Walsingham, cale de o zi călare, spre miazănoapte. Va merge la acest mormânt sfânt fără mine.

— S-a întâmplat ceva? îl întreb. Nu vrei să vin cu tine?

— Nu, răspunde el scurt. Merg singur.

Fecioara de la Walsingham are renumele de a ajuta femeile sterpe. Nu-mi dau seama de ce ar vrea Henric, pe nepusă masă, să facă pelerinaj acolo.

— O iei pe mama ta? Nu înţeleg de ce vrei să mergi.

— De ce să nu merg la un mormânt sfânt? replică el iritat. Respect întotdeauna zilele sfinţilor. Suntem o familie cucernică.

— Ştiu, ştiu, spun împăciuitor. Mi s-a părut ciudat, atâta tot. Pleci singur de-a binelea?

— Iau doar câţiva străjeri. Mă va însoţi ducele de Suffolk.

Ducele e unchiul meu, soţul lui Elizabeth, sora tatălui meu, şi tatăl lui John de la Pole, vărul meu dispărut. Asta nu face decât să-mi sporească neliniştea.

— Ca tovarăş? Îl alegi pe ducele de Suffolk drept tovarăşul tău de căpătâi într-un pelerinaj?

Henric îmi zâmbeşte cu un aer crud.

— Drept ce altceva, dacă nu tovarăş? Mi-a fost întotdeauna atât de credincios şi de loial! De ce n-aş vrea să călătoresc cu el?

La întrebarea asta nu ştiu să răspund. Henric rânjeşte viclean.

— O faci ca să vorbeşti cu el despre fiul lui? mă aventurez. Îl vei interoga?

Nu pot să nu mă simt neliniştită pentru soarta unchiului meu. E un om tăcut şi statornic; a luptat de partea lui Richard la Bosworth, dar i-a cerut iertare lui Henric şi a fost graţiat. Tatăl lui a fost un lord faimos din tabăra Lancaster, însă unchiul, însurat cu o ducesă de York, a fost întotdeauna devotat Casei de York.

— Sunt sigură, absolut sigură că nu ştie nimic despre fuga fiului său, adaug.

— Dar mama lui John de la Pole ce ştie? Şi mama ta ce ştie? întreabă poruncitor Henric.

Văzând că tac, râde scurt.

— Ai dreptate să fii neliniştită. Simt că nu pot avea încredere în nici unul dintre verii York. Crezi că-ţi iau unchiul ostatic, zălog pentru buna purtare a fiului său? Crezi că-l voi lua deoparte şi-i voi aduce aminte că mai are un fiu şi că toată familia ar putea să ajungă foarte uşor de la Walsingham în Turn? Iar de acolo, pe eşafod?

Mă uit la soţul meu, speriată de această furie rece ca gheaţa, şi-i spun încet:

— Nu-mi vorbi de Turn şi de eşafod. Te rog, nu-mi vorbi de lucrurile astea!

— Nu-mi da motive.

St Mary's in the Fields, Norwich, vara anului 1487

Henric şi unchiul Suffolk pleacă în pelerinaj şi se întorc nevătămaţi, dar şi fără să vădească binecuvântare spirituală. Henric nu spune nimic despre călătorie, iar unchiul rămâne şi el tăcut. Nu pot decât să presupun că soţul meu l-a chestionat pe unchiul şi, poate, l-a ameninţat, iar acesta, obişnuit să trăiască periculos de aproape de tron, a răspuns suficient de bine încât să-şi ocrotească soţia şi ceilalţi copii, ca şi pe sine. Unde s-a dus fiul lui cel mare – John de la Pole, chipeşul meu văr – şi ce face în exil, nimeni nu ştie precis.

Într-o seară însă, Henric vine în odaia mea îmbrăcat nu de culcare, ci în hainele de zi, cu chipul crispat şi întunecat.

— Irlandezii au înnebunit, spune el scurt.

Sunt la fereastră. Privesc spre râu, dincolo de grădina peste care se aşterne întunericul. Undeva, în noapte, răsună chemarea drăgăstoasă a unei strige; mă uit după străfulgerarea unei aripi albe. Perechea ei îi răspunde în timp ce eu mă întorc şi văd încordarea din umerii încovoiaţi ai soţului meu şi nuanţa cenuşie a obrazului său.

— Pari foarte obosit, îi spun. Nu te poţi odihni deloc?

— Obosit? Oamenii ăştia mai-mai că mă bagă în groapă! Ce crezi că au făcut acum?

Clatin din cap, închid obloanele peste tihna grădinii şi mă întorc spre el. Preţ de o clipă, simt o undă de iritare faţă de el – pentru că nu-şi poate găsi liniştea, pentru că suntem în permanenţă asediaţi de temerile lui.

— Cine? Acum cine mai e?

Se uită la hârtia din mâna lui.

— Cei în care n-am avut încredere – pe bună dreptate, după cum s-a dovedit – şi cei de care nici nu ştiam. Regatul meu poartă blestemul trădătorilor englezi. La irlandezi nici măcar nu m-am gândit. Nici n-am avut timp să merg printre ei şi să-i cunosc; dar deja au luat-o razna.

— Cine a trădat?

Deşi încerc să iau un ton nepăsător, simt cum gâtul mi se strânge de frică. Familia mea a fost iubită întotdeauna în Anglia; negreşit, prietenii şi aliaţii noştri îl sperie pe Henric.

— Cine a trădat şi ce face?

— Vărul tău, John de la Pole, e necredincios, aşa cum am crezut, deşi tatăl lui a jurat că nu. În timp ce călăream împreună, s-a uitat drept în ochii mei şi a minţit de-au îngheţat apele. John de la Pole a făcut ceea ce tatăl lui a jurat că nu va face. S-a dus întins la curtea Margaretei de York, în Flandra, iar ea îl sprijină. Acum, s-a dus la Dublin.

— La Dublin?

— Cu Francis Lovell.

Îmi scapă un icnet.

— Iarăşi Francis Lovell?

Îndârjit, Henric încuviinţează din cap.

— S-au întâlnit la curtea mătuşii tale. Toată Europa ştie că ea sprijină orice duşman al meu. E hotărâtă să reînscăuneze Casa de York pe tronul Angliei şi are la dispoziţie averea fiicei sale vitrege şi prietenia a

jumătate din capetele încoronate ale Europei. E cea mai puternică femeie a creştinătăţii, un duşman teribil pentru mine. Şi n-are nici un motiv! Nici un motiv să mă persecute…

— Aşadar, John s-a dus la ea?

— Am ştiut neîntârziat, spune Henric. Am câte o iscoadă în fiecare port din Anglia. Nimeni nu vine şi nu pleacă fără ca eu să aflu în două zile. Am ştiut că tatăl lui minte când a zis că probabil a fugit în Franţa. Am ştiut că mama ta minte când a zis că nu ştie unde se ascunde el. Am ştiut că minţi când ai zis că nu ştii.

— Dar n-am ştiut!

Nici măcar nu mă aude.

— Însă asta nu-i partea cea mai rea. Ducesa le-a pus la dispoziţie o mare armată, iar cineva le-a făurit un pretendent.

— Le-a făurit?

— Ca pe paiaţa unui păpuşar. Au găsit un băiat. (Îmi vede chipul consternat.) Ea şi-a făcut rost de un băiat.

— Un băiat?

— Un băiat de vârsta potrivită şi cu înfăţişarea potrivită. Un băiat care poate juca rolul.

— Ce rol?

— De moştenitor al Casei de York.

Simt că mi se înmoaie genunchii. Mă sprijin de pervazul de piatră al ferestrei, simţindu-i răceala sub palma transpirată.

— Cine? Ce băiat?

El se apropie de mine, ca şi cum ar vrea să mă ia în braţe iubitor. Mă cuprinde pe după mijloc şi mă lipeşte de el, plecându-şi capul ca să-mi şoptească în păr, de parcă din răsuflarea mea ar trage în piept mirosul trădării.

— Un băiat care-şi zice Richard. Un băiat care spune că e fratele tău dispărut: Richard de York.

Mă lasă picioarele; el mă sprijină preţ de o clipă, apoi mă ridică în braţe ca un iubit, dar mă trânteşte fără menajamente pe pat.

— Nu e cu putinţă! bâlbâi, încercând să mă ridic în capul oaselor. Cum e cu putinţă?

Henric explodează într-unul din accesele lui subite de furie.

— Nu-mi spune că nu ştiai, trădătoare mică! Nu te uita la mine cu figura aia frumoasă şi nevinovată, spunându-mi că n-ai ştiut nimic! Nu te uita la mine cu ochii ăia senini, nu mă minţi cu buzele alea drăgălaşe! Când mă uit la tine, îmi zic că eşti negreşit o femeie onorabilă, că o femeie frumoasă ca o sfântă nu poate fi o iscoadă atât de iscusită! Chiar te aştepţi să te cred că nu ţi-a spus maică-ta? Că n-ai ştiut?

— Ce să ştiu? Nu ştiu nimic! spun cu înfocare. Jur că nu ştiu nimic!

— Oricum, băiatul şi-a schimbat povestea.

Brusc, Henric se lasă greoi într-un jilţ, lângă foc, şi ridică mâna să-şi umbrească ochii. Răbufnirea pare să-l fi epuizat.

— A fost fratele tău Richard timp de numai câteva zile. Acum zice că-i Edward. Parcă m-ar ameninţa un spiriduş care se transformă. La urma urmelor, cine e?

Simt o străfulgerare bruscă de speranţă nebunească.

— Edward? Edward, fratele meu? Edward, prinţul de Wales?

— Nu. Edward de Warwick, vărul tău. Păcat că ai o familie atât de numeroasă.

Mi se învârte capul; închid ochii câteva clipe şi inspir adânc. Când ridic ochii, văd că Henric mă observă, de parcă ar vrea să afle, sfredelindu-mi chipul cu privirea, fiecare taină pe care o ştiu.

— Crezi că Edward, fratele tău, trăieşte! mă acuză el pe un ton dur, bănuitor. Ai sperat de la bun început că va veni! Când am vorbit de un pretendent, ai crezut că ar putea fi el!

Clatin din cap, cu buzele strânse.

— Cum ar putea să fie?

— Eu te-am întrebat pe tine! mi-o întoarce el îngrozit.

Inspir adânc.

— De bună seamă, nimeni nu poate crede că băiatul acela e vărul meu, Edward de Warwick. Toţi ştiu că Edward de Warwick e în Turn. L-am arătat tuturor. Ai avut grijă să-l vadă toată suflarea Londrei.

El zâmbeşte mohorât.

— Da. L-am pus să meargă lângă John de la Pole, prietenul şi aliatul meu. Dar acum John de la Pole – care a îngenuncheat la liturghie lângă Edward cel adevărat – a dus în Irlanda un băiat despre care pretinde că e Edward. Spectacolul pe care noi l-am pus la cale pentru a le arăta tuturor că Edward de Warwick e în Londra, ei îl repetă ca să le arate tuturor că băiatul e în Irlanda, chemând oamenii la oaste. John de la Pole s-a dus cu băiatul ăsta în Catedrala din Dublin, Elizabeth! L-au dus în catedrală şi l-au încoronat rege al Irlandei, Angliei şi Franţei! Au luat un băiat şi l-au făcut rege. I-au pus coroana pe cap. Au creat un rege rival mie şi l-au picurat cu sfântul mir. Au încoronat un nou rege al Angliei! Un rege de York! Ce zici de asta?

Îmi încleştez mâinile pe cuvertura brodată a patului, ca pentru a mă ancora în lumea reală şi a nu aluneca în această iluzie clădită peste altă iluzie.

— Cine e în viaţa de zi cu zi băiatul ăsta?

— Nu e fratele tău Edward. Şi nici fratele tău Richard, dacă asta speri, spune Henric cu răutate. Am iscoade în toată ţara. Am aflat adevărata origine a băiatului ăstuia acum zece zile. E un nimeni, un flăcău oarecare, instruit de un popă, din duşmănie, să joace un rol. Preotul o fi un potlogar bătrân şi răuvoitor care tânjeşte după vremurile de odinioară şi vrea Casa de York înapoi. Cred că maică-ta primeşte vizita a câte zece asemenea oameni pe zi şi le dă jumătate din pensia pe care i-o plătesc eu. Dar ăsta e important. Nu acţionează de capul lui. Cineva l-a plătit ca să-l scoată în faţă pe flăcăul ăsta drept prinţ, pentru ca norodul să se ridice la luptă pentru el. Iar după ce învinge, e scos la iveală adevăratul prinţ, care urcă pe tron.

— „După ce învinge“? repet vorbele trădătoare.

— Dacă învinge. (Clatină din cap, ca pentru a alunga imaginea înfrângerii.) Va fi o luptă strânsă. Are o armată numeroasă, plătită de mătuşa ta, ducesa, şi de alţii din familia ta: maică-ta, bineînţeles, mătuşa ta Elizabeth – bănuiesc – bunică-ta, precis. A chemat la arme clanurile irlandeze, iar unchiul Jasper îmi spune că irlandezii sunt războinici feroce. Şi vom vedea: s-ar putea să aibă sprijinul poporului Angliei. Cine ştie? Când înalţă stindardul cu toiagul crestat, s-ar putea ca oamenii să ia arma în mână. Când strigă „*À* Warwick!“, s-ar putea să-i răspundă, de dragul vremurilor apuse. S-ar putea să fie toţi de partea lui. Poate că m-au încercat şi au descoperit că las de dorit, iar acum vor să revină la ceea ce le e cunoscut, ca un câine care-şi înghite propria vomă. (Se uită la mine, făcută ghem pe pat.) Ce crezi? Mama ta ce ar spune? Un pretendent de York mai poate porunci Angliei? Vor lua toţi arma în mână pentru un prinţ închipuit, sub stindardul rozei albe?

— „E scos la iveală adevăratul prinţ“? (A spus-o chiar el, cu gura lui.) Adevăratul prinţ?

Nu-mi răspunde, ci îşi strâmbă gura într-un fel de rânjet, de parcă i-ar fi imposibil să-şi explice afirmaţia. Timp de câteva clipe, amuţim.

— Ce vei face? îl întreb şoptit.

— Va trebui să strâng câtă armată pot şi să mă pregătesc de o nouă bătălie, răspunde el cu amărăciune. Credeam că am câştigat ţara asta, dar omul n-are cum să fie sigur că a izbândit – cam ca în cazul căsătoriei cu tine, poate. Am câştigat o mare bătălie şi am fost încoronat rege, iar acum l-au încoronat pe un altul şi trebuie să lupt din nou. Se pare că nu pot fi sigur de nimic în ţara asta a ceţurilor şi verilor.

— Şi ei ce vor face? întreb în şoaptă.

Henric se uită la mine cu aerul că mă urăşte, dimpreună cu toată familia mea cea nedemnă de încredere.

— Când vor câştiga, vor schimba băieţii.

— Vor schimba băieţii?

— Pretendentul va dispărea şi un băiat autentic îi va lua locul şi va urca pe tron. Un băiat care stă deocamdată ascuns, la adăpost de primejdii, şi aşteaptă să se întrupeze.

— Să se întrupeze?

— Din senin. Să se întoarcă din morţi.

— Cine?

Îmi imită cu răutate şoapta îngrozită – „Cine?“ –, apoi se îndreaptă spre uşa odăii mele.

— Cine crezi? Sau ar trebui să întreb „cine ştii că e“?

Văzând că nu răspund, râde scurt, fără pic de amuzament.

— Acum îţi spun la revedere, frumoasa mea soţie, şi nădăjduiesc să mă întorc în patul tău cald ca rege al Angliei.

— Cum altfel? întreb prosteşte. Cum altfel te-ai putea întoarce?

— Mort, replică el mohorât.

Mă ridic de pe pat şi mă apropii de el, întinzând mâinile. Le ia într-ale lui, dar nu mă trage spre el. Mă ţine la distanţă de un braţ şi-mi cercetează faţa, căutând dovezi de prefăcătorie.

— Crezi că ducesa îl ţine ascuns pe fratele tău Richard? mă întreabă el detaşat, ca şi cum ar fi o chestiune ce prezintă prea puţin interes. Trofeul unui îndelung complot ţesut de ea şi mama ta? Crezi că mama ta i l-a trimis în clipa în care l-a pândit primejdia, în Turn trimiţând un fals prinţ? Crezi că el stă acolo de patru ani? Un pretendent care aşteaptă să se dea o bătălie pentru el, ca apoi să apară triumfător ca Iisus din mormânt? Înveşmântat doar cu un giulgiu şi având rănile vindecate? Triumfând asupra morţii şi asupra mea?

Nu-l pot privi în ochi.

— Nu ştiu. Nu ştiu nimic. Dumnezeu mi-e martor, Henric…

El mă opreşte.

— Nu fi sperjură. Alţii îmi jură strâmb de zece ori pe zi. De la tine am vrut doar adevărul.

Rămân tăcută în faţa lui, iar el dă din cap, de parcă ar şti că între noi nu poate exista doar adevărul, şi iese.

Castelul Coventry,
vara anului 1487

Henric ne spune mamei lui şi mie că în lipsa lui trebuie să ne comportăm ca şi cum ne-am afla în procesiune regală, bucurându-ne de vremea începutului de vară, fără nici o grijă. Poruncim muzică şi piese de teatru, dans şi piese-mască. Urmează să aibă loc un turnir, iar lorzii se vor strânge la Coventry, alături de noi, ca pentru a benchetui. Îşi vor aduce însă oştenii îmbrăcaţi, încălţaţi şi înarmaţi pentru luptă, gata să înfrunte o invazie din Irlanda. Trebuie să ne arătăm siguri pe noi în timp ce în taină ne pregătim de război.

Milady mama regelui nu e în stare. Nu poate juca rolul reginei unei curţi fericite când în fiecare zi soseşte alt sol din Irlanda, cu noi veşti proaste. John de la Pole şi Francis Lovell au debarcat în Irlanda cu o oştire de două mii de oameni bine instruiţi. Milady merge peste tot cu rozariul în mâini, şoptind rugăciuni pentru scăparea fiului ei din ghearele primejdiei.

Aflăm că, aşa cum mi-a spus Henric între patru ochi, au încoronat un băiat în Dublin, declarând că e Edward de Warwick şi adevăratul rege al Angliei, Irlandei şi Franţei.

Milady nu-mi mai vorbeşte; abia dacă rabdă să se afle în aceeaşi odaie cu mine. Chiar dacă îi sunt noră, vede în mine doar odrasla Casei din care a apărut această ameninţare, cea a cărei mătuşă Margaret revarsă bani şi arme în Irlanda; pe cea a cărei mătuşă Elizabeth l-a pus la dispoziţie pe comandant şi a cărei mamă conduce întregul complot, din spatele zidurilor înalte ale Abaţiei Bermondsey. Nu-mi vorbeşte, nu se poate uita la mine. În aceste vremuri grele mă opreşte doar o dată, când trec pe lângă odăile ei împreună cu surorile şi cu verişoara mea, în drum spre grajduri, ca să încălecăm. Îşi lasă mâna pe braţul meu, iar eu îi fac o reverenţă şi aştept să aud ce are de zis.

— Ştii, nu-i aşa? întreabă ea poruncitor. Ştii unde-i el. Ştii că trăieşte.

Nu pot răspunde spaimelor ei palide.

— Nu ştiu la ce vă referiţi.

— Ştii foarte bine la ce mă refer! scrâşneşte ea furioasă. Ştii că e viu! Ştii unde e! Ştii ce se plănuieşte pentru el!

— Să le chem pe doamnele voastre? o întreb.

Mâna încleştată pe braţul meu tremură şi mă tem că milady va cădea la pământ, cuprinsă de convulsii.

— Milady, să le chem pe doamnele voastre şi să vă ajut să vă întoarceţi în odăi?

— Pe fiul meu l-ai păcălit, dar pe mine, nu! şuieră ea. Şi vei vedea că eu comand aici şi că toţi cei care nutresc gânduri de trădare, indiferent de rang, vor fi pedepsiţi. Capul trădător le va fi despărţit de trupul nemernic! Indiferent de rang, nu va fi cruţat nimeni la Judecata de Apoi! Oile vor fi despărţite de capre, iar pe cei prihăniţi îi va aştepta iadul!

Cecily se uită îngrozită la naşa ei. Face un pas spre ea, dar privirea acesteia, întunecată, sfredelitoare şi chinuită, o face să se tragă înapoi.

— A, v-am înţeles greşit, spun cu răceală. Vă referiţi la pretendentul din Irlanda? Vom afla foarte curând, sunt sigură, dacă într-adevăr porunciţi aici sau dacă va trebui să fugiţi îngrozită.

Auzind cuvântul „fugiţi“, mă strânge mai tare de mână şi se clatină pe picioare.

— Eşti duşmanca mea? Spune-mi, hai să fim cinstite! Eşti duşmanca mea? Eşti duşmanca iubitului meu fiu?

— Sunt nora voastră şi mama nepotului vostru, spun, cu glasul la fel de scăzut ca al ei. Asta aţi vrut şi

asta aveţi. Dacă îl iubesc sau îl urăsc, asta e între noi doi. Dacă pe voi vă iubesc sau vă urăsc, e urmarea purtării voastre. Şi cred că ştiţi răspunsul.

Îmi respinge cu putere mâna, de parcă atingerea mea i-ar stârni dezgustul, şi mă previne:

— Voi avea grijă să fii distrusă în ziua în care îl vei întoarce împotriva noastră!

— Să-l întorc? repet, înfuriată. Să-l întorc?! S-ar zice că ne credeţi în stare să sculăm morţii din morminte! La ce vă referiţi? De cine vă temeţi, milady?

Îi scapă un suspin cutremurător şi-şi înghite răspunsul. Îi fac cea mai superficială reverenţă cu putinţă şi-mi văd de drum până la grajduri. Intru în boxa calului meu şi trântesc uşa în urma mea, sprijinindu-mi fruntea de gâtul lui cald. Cu un oftat adânc, îmi dau seama ce mi-a spus milady: ei cred că fratele meu trăieşte.

Castelul Kenilworth, Warwickshire, iunie 1487

Curtea nu se mai preface că se bucură de vară şi că rămâne în ţinuturile din centrul Angliei pentru frumuseţea pădurilor şi calitatea vânatului. Soseşte vestea că armata irlandeză a debarcat şi că străbate ţara cu repeziciune. Oştenii irlandezi călătoresc cu puţine poveri, ca nişte prădători sălbatici. Mercenarii germani care au fost plătiţi ca să recâştige Anglia pentru Casa de York mărşăluiesc cu iuţeală, câştigându-şi banii. Ducesa Margaret i-a tocmit pe cei mai buni şi sunt comandaţi de un militar strălucit. În fiecare zi soseşte la curte, călare, altă iscoadă, alt om de veghe, anunţând că duşmanii au trecut pe lângă el ca un val de neoprit. Sunt disciplinaţi, mărşăluiesc cu cercetaşi înainte şi fără coloană de bagaje în urmă. Sunt sute, mii, iar în frunte se află un băiat, un copil, Edward de Warwick, care mărşăluieşte sub stindardul regal şi sub cel cu toiagul crestat. L-au încoronat rege al Angliei şi Irlandei. I se spune „rege", e servit cu genunchiul în pământ şi pretutindeni oamenii ies în stradă şi strigă: „*À* Warwick!".

Pe Henric nu-l văd mai deloc: stă închis cu unchiul lui, Jasper, şi cu John de Vere, contele de Oxford, trimiţând mesaje peste mesaje lorzilor, încercându-le loialitatea, cerându-le să i se înfăţişeze. Mulţi, foarte mulţi, îşi întârzie răspunsul. Nimeni nu vrea să se declare rebel prea curând, dar nici să se afle de partea învinsului în faţa unui rege nou. Toţi îşi aduc aminte că Richard părea de neînfrânt când a pornit la luptă din Leicester; totuşi o mică oştire plătită l-a înfruntat şi un trădător l-a doborât. Lorzii care i-au promis acelui rege sprijinul, dar în ziua bătăliei au stat pe cai şi au privit, aşteptând deznodământul, ar putea hotărî să fie iarăşi privitori şi să intervină doar de partea câştigătorului.

Henric vine în odăile mele doar o dată în această perioadă de nelinişte, aducând o scrisoare, şi-mi vorbeşte pe un ton dezagreabil:

— Ţi-o spun eu însumi, ca să n-o auzi de la un trădător de York.

Mă ridic în picioare, iar doamnele de companie se fac nevăzute în faţa mâniei soţului meu. Au învăţat şi ele, ca şi noi, să se ferească din calea celor doi Tudor, mamă şi fiu, când sunt palizi de spaimă.

— Alteţă? rostesc măsurat.

— Regele Franţei a ales acest moment, *tocmai* acest moment, ca să-l elibereze pe fratele tău, Thomas Grey.

— Thomas!

— Îmi scrie că vine să mă susţină, spune Henric cu amar. Ştii, nu cred că voi risca. Ultima oară când m-a susţinut, în drum spre Bosworth, Thomas s-a răzgândit şi a schimbat tabăra chiar înainte să plecăm din Franţa. Pe câmpul de luptă, cine ştie ce ar fi făcut? Dar e eliberat la ţanc pentru o nouă bătălie. Ce să fac? Ce crezi?

Mă ţin de speteaza unui jilţ, ca să nu-mi tremure mâinile.

— Dacă-şi dă cuvântul…, încep.

El izbucneşte în râs şi replică pe un ton nimicitor:

— Cuvântul! Cuvântul unui York! Îl va obliga tot atât de mult cum a obligat-o pe mama ta cuvântul de onoare? Sau pe vărul tău, John? Asemenea legămintelor tale de cununie?

Dau să răspund, mă bâlbâi, dar el ridică mâna, amuţindu-mă.

— O să-l închid în Turn. Nu-i vreau ajutorul şi n-am încredere în el cât e liber. Nu vreau să vorbească cu maică-sa şi nu vreau să te vadă.

— Ar putea…?

— Nu, n-ar putea.

Inspir adânc.

— Pot măcar să-i scriu mamei ca să-i spun că fiul ei, fratele meu vitreg, vine acasă?

Henric râde – un râs batjocoritor, neconvingător.

— Crezi că nu ştie deja? Crezi că nu ea i-a plătit răscumpărarea şi i-a poruncit să se întoarcă?

Îi scriu mamei, la Abaţia Bermondsey. Las scrisoarea nepecetluită, ştiind că Henric, maică-sa ori iscoadele lui o vor deschide şi o vor citi oricum.

Scumpă milady mamă,

Îţi dau bineţe.

Îţi scriu ca să-ţi dau de ştire că fiul tău, Thomas Grey, a fost eliberat din Franţa şi i-a oferit regelui serviciile sale, iar acesta a decis, cu înţelepciune, să-l ţină deocamdată pe fratele meu vitreg în siguranţă, în Turnul Londrei.

Eu sunt sănătoasă, iar nepotul tău, la fel.

Elizabeth

P.S. Arthur merge de-a buşilea peste tot şi se ridică în picioare, ţinându-se de scaune. E foarte puternic şi mândru de sine, dar încă nu merge.

Henric spune că trebuie să ne lase – doamnele de la curte, fiul nostru, Arthur, împreună cu gărzile lui – în odăile sale, pe mama lui înnebunită de nelinişte – în spatele zidurilor fortificate ale Castelului Kenilworth, să-şi strângă armata şi să pornească la luptă. Îl conduc până la poarta cea mare de la intrarea castelului, în dreptul căreia aşteaptă oştirea lui, în formaţie de luptă, în spatele celor doi mari comandanţi: Jasper Tudor, unchiul lui Henric, şi contele de Oxford, cel mai de încredere prieten şi aliat al lui. Henric pare înalt şi puternic în armură. Îmi aminteşte de tatăl meu, care pleca întotdeauna la bătălie nutrind convingerea nestrămutată că va câştiga.

— Dacă sorţii bătăliei ne sunt potrivnici, retrage-te la Londra, spune încordat Henric şi îi aud teama din glas. Retrage-te în sanctuar. Indiferent pe cine vor aşeza pe tron, îţi va fi rudă. Nu-ţi va face rău. Păzeşte-l însă pe fiul nostru, căci e pe jumătate Tudor. Şi te rog… (Glasul îi şovăie.) Fii îndurătoare cu mama, ai grijă să fie cruţată.

— Eu nu mai intru în sanctuar niciodată, spun sec. Nu-l voi creşte pe fiul nostru în patru odăi întunecoase.

Henric mă ia de mână.

— Oricum, salvează-te. Du-te în Turn. Indiferent dacă-l vor înscăuna pe Edward de Warwick ori pe altcineva…

Nici nu-l întreb pe cine altcineva ar putea avea drept prinţ de York. El clatină din cap.

— Nimeni nu ştie să-mi spună cine ar putea aştepta în clipa asta, ascuns. Am duşmani, dar nici măcar nu ştiu dacă sunt vii sau morţi. Parcă m-aş uita după năluci, parcă ar veni să mă nimicească o armată de

duhuri. (Se opreşte şi-şi recapătă stăpânirea de sine.) Oricum, indiferent cine ar fi, va face parte din Casa de York, iar tu vei fi în siguranţă. Fiul nostru va fi în siguranţă lângă tine. Îmi dai cuvântul că o vei ocroti pe mama?

— Te pregăteşti să pierzi? exclam neîncrezătoare.

Îi iau mâinile într-ale mele, simţindu-i tendoanele degetelor încordate: e ţeapăn din cap până-n picioare de nelinişte.

— Nu ştiu. Nimeni nu poate şti. Dacă norodul se ridică de partea lor, vom fi depăşiţi numeric. Irlandezii vor lupta până la moarte, iar mercenarii sunt bine plătiţi şi şi-au luat angajamentul. Eu îi am doar pe oamenii care vor să rămână de partea mea. Soldaţii de la Bosworth au fost plătiţi şi au plecat acasă. Nu pot inspira o armată nouă promiţându-le alte câştiguri sau recompense. Dacă rebelii au un prinţ adevărat pe care să-l pună în frunte, probabil că sunt pierdut.

— Un prinţ adevărat? repet.

Ieşim din umbra marii arcade a porţii-ghilotină, iar oştirea lui, văzându-l, îl aclamă cu putere. Henric le face oamenilor cu mâna, apoi se întoarce spre mine.

— Te voi săruta, mă previne el, vrând să se asigure că alcătuim un tablou încurajator pentru soldaţi.

Mă cuprinde în braţe şi mă trage spre el. Simt rigiditatea armurii lui uşoare de luptă – parcă aş îmbrăţişa un om de fier. Ridic privirea spre chipul lui încruntat, iar el, plecându-şi capul, mă sărută. Preţ de o clipă, ţintuită incomod la pieptul lui, simt cum mă copleşeşte mila.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, soţul meu, şi să mi te aducă acasă teafăr! rostesc cu glas tremurat.

Sărutul trezeşte manifestări tunătoare de încântare din partea armatei, însă el nici nu le aude, căci şi-a îndreptat toată atenţia asupra mea.

— Adevărat? Plec cu binecuvântarea ta?

— Da, răspund cu o sinceritate neaşteptată. Da. Şi mă voi ruga să te întorci cu bine acasă, la mine. Îl voi păzi pe fiul nostru şi o voi ocroti pe mama ta.

Preţ de o clipă, pare că vrea să rămână, să stea de vorbă cu mine. Pare că vrea să-mi vorbească blând şi deschis, pentru prima oară. Spune fără tragere de inimă:

— Trebuie să plec.

— Du-te. Trimite-mi vorbă îndată ce poţi. Voi aştepta veşti de la tine şi mă voi ruga să fie bune.

I se aduce bidiviul de luptă şi e ajutat să încalece, cu purtătorul de stindard alături de el, aşa încât steagul alb cu verde, cu balaurul roşu al Tudorilor, să-i fluture deasupra capului. Celălalt drapel e desfăşurat: stindardul regal. Ultima oară când l-am văzut deasupra unei armate, sub el călărea bărbatul pe care-l iubeam, Richard. Duc mâna la inimă, să-i potolesc brusca bătaie îndurerată.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, soţia mea! spune Henric.

Dar nu mai am zâmbete pentru el. Călăreşte acelaşi cal de luptă pe care l-a avut la Bosworth, când el a aşteptat pe un deal, iar Richard s-a dus direct la moarte. Se află sub stindardul Tudorilor, pe care l-a desfăşurat acolo şi pe care Richard l-a doborât în ultima lui şarjă, cea care l-a răpus.

Ridic mâna ca să-i spun rămas-bun, însă durerea mă sugrumă şi nu-mi pot repeta binecuvântarea. Henric îşi întoarce calul şi porneşte în fruntea oştilor, către răsărit, unde spionii i-au spus că marea armată de York, şi-a ocupat poziţia, chiar dincolo de Newark.

Castelul Kenilworth, Warwickshire,
17 iunie 1487

Doamnele se adună în odaia mea ca să aştepte veşti, fără mama regelui, care se află în genunchi în frumoasa capelă de la Kenilworth. Auzim pe drum un călăreţ, apoi scrâşnetul ce anunţă ridicarea porţii-ghilotină şi coborârea podului mobil, ca omul să intre. Cecily dă fuga la fereastră şi-şi întinde gâtul, ca să vadă mai bine.

— Un sol. Solul regelui!

Mă ridic în picioare ca să-l aştept, dar apoi îmi dau seama că milady îi va ieşi în cale înainte ca el să ajungă la mine, aşa că le poruncesc doamnelor să rămână pe loc, mă strecor afară din încăpere şi cobor scările, spre curtea grajdurilor. Aşa cum mă gândeam, în rochia ei neagră, milady traversează curtea cu paşi mari, tocmai când mesagerul coboară din şa.

— Mi s-a spus să mă înfăţişez vouă şi Alteţei Sale regina, spune omul.

— Soţia regelui, îl corectează ea. Încă n-a fost încoronată. Poţi să-mi spui mie totul, îi voi transmite eu veştile.

— Sunt aici, spun iute. Îl ascult personal. Ce veşti sunt?

Omul se întoarce spre mine.

— A început prost. Au recrutat oştire din mers. Au mărşăluit iute, mai iute decât i-am crezut noi în stare. Irlandezii au armament uşor, n-au poveri aproape deloc, iar soldaţii germani sunt de neoprit.

Milady mama regelui se face albă şi se clatină uşor, parcă gata să leşine, dar eu am mai primit şi altă dată soli din bătălie. Îi cer omului, cu asprime: — Lasă toate astea! Spune-mi sfârşitul mesajului, nu începutul. Regele e viu sau mort?

— Viu.

— A câştigat?

— Comandanţii lui au câştigat.

Ignor şi partea asta.

— Mercenarii irlandezi şi germani sunt înfrânţi?

Omul dă din cap că da.

— John de la Pole?

— Mort.

Inspir adânc la auzul veştii morţii vărului meu.

— Şi Francis Lovell? intervine nerăbdătoare milady.

— A fugit. Probabil că s-a înecat în râu.

— Acum poţi să-mi spui cum a fost, îi cer solului.

Discursul ăsta îl are pregătit.

— Au mărşăluit cu iuţeală pe lângă York, au dat câteva lupte din mers, dar s-au oprit lângă un sat numit East Stoke, în apropiere de Newark. Sătenii au venit în sprijinul lor. Au recrutat soldaţi până-n ultima clipă, înaintea bătăliei.

— Câţi erau? întreabă milady.

— Noi am socotit cam opt mii.

— Câţi oameni avea regele în acea clipă?

— Aveam de două ori mai mulţi decât ei. Ar fi trebuit să ne simţim în siguranţă, dar n-a fost aşa. (Clatină din cap, amintindu-şi teama.) N-a fost aşa. În sfârşit… Au lansat prima şarjă devreme, pe deal în jos, aproape îndată ce a început bătălia, şi s-au ciocnit de contele de Oxford, care comanda vreo şase mii de oameni. El a dus greul luptei, iar oamenii lui s-au ţinut tari. I-au respins pe irlandezi şi i-au împins cu forţa într-o vale, de unde n-au mai putut ieşi.

— Au rămas blocaţi? îl întreb eu.

— Credem că au hotărât să lupte până la moarte. Văii i se spune acum „Streaşina roşie“. A fost rău de tot.

Întorc capul, încercând să scap de gândul acelei bătălii.

— Unde s-a aflat regele în timpul măcelului?

— Ferit, în spatele armatei sale. (Solul înclină capul în direcţia lui milady, care nu vede nimic ruşinos în asta.) Dar i l-au adus pe pretendent când s-a terminat.

— E teafăr? insistă milady. Eşti convins că regele e teafăr?

— Teafăr, ca întotdeauna.

Îmi reţin o exclamaţie şi întreb, cât mai calm cu putinţă: — Şi cine e pretendentul?

Omul mă priveşte curios. Dându-mi seama că strâng din dinţi, încerc să respir normal.

— E un biet impostor, cum credea milord?

— Lambert Simnel, un flăcău deprins să îndeplinească porunca altora. Un şcolar de la Oxford, un băiat chipeş. Alteţa Sa l-a arestat, împreună cu dascălul care l-a şcolit şi cu mulţi dintre ceilalţi conducători.

— Şi Francis Lovell? întreabă milady pe un ton dur. L-a văzut cineva înecându-se?

Omul clatină din cap.

— Calul lui s-a aruncat în râu cu el şi apele i-au luat pe amândoi.

Îmi fac cruce. Milady mama face şi ea acelaşi gest, dar chipul îi e întunecat.

— Trebuia să-l capturăm, spune ea. Trebuia să-i prindem vii pe el şi pe John de la Pole. Trebuia să aflăm ce au plănuit. Era esenţial. Trebuia să-i prindem, ca să aflăm ce ştiu.

— În focul bătăliei…, spune omul, ridicând din umeri. E mai greu să iei prizonier un om, decât să-l omori. A fost pe muchie de cuţit. Chiar dacă armata noastră era mult mai numeroasă decât a lor, a fost pe muchie de cuţit. Luptau ca nişte posedaţi. Erau pregătiţi să moară pentru cauza lor, iar noi eram…

— Cum? întreb curioasă.

— Ne-am îndeplinit poruncile, răspunde el precaut. Am făcut destul. Ne-am făcut treaba.

Rămân tăcută. Am auzit dări de seamă din multe bătălii, dar nici una în care victoria să fie descrisă cu atâta calm. Pe de altă parte însă, n-am auzit nici o dare de seamă despre o bătălie în care comandantul suprem, regele însuşi, a stat în spatele armatei sale – o armată de două ori cât a duşmanului – şi a refuzat să ducă tratative cu înfrânţii, îngăduind să fie măcelăriţi ca nişte vite tâmpe.

— Dar ei sunt morţi, spune milady, ca să se mângâie. Iar fiul meu e viu.

— E nevătămat. N-are nici măcar o zgârietură. Cum ar fi putut să-l atingă? Era atât de departe, în spate, că nici nu-l vedeau!

— Poţi să mănânci în sală, decide milady. Ţine, pentru osteneală.

Văd o monedă de aur trecând din mâna ei într-a lui. Pesemne că e recunoscătoare pentru vestea bună, dacă plăteşte atât de mult. Se întoarce spre mine.

— Aşadar, s-a terminat.

— Domnul fie lăudat! răspund cucernic.

Ea dă din cap aprobator:

— Facă-se voia Lui.

Înţeleg atunci că victoria asta îi va întări mai mult ca oricând convingerea că fiul ei s-a născut să fie

rege.

Castelul Lincoln,
iulie 1487

Regele porunceşte să mergem să ne întâlnim cu el la Lincoln; mână-n mână, intrăm amândoi în măreaţa catedrală, pentru slujba de mulţumire. Cu doar o jumătate de pas în spatele nostru, purtând o diademă, de parcă ar fi regină, vine milady mama regelui, încadrată de comandanţii acestuia: unchiul lui, Jasper Tudor, care a alcătuit planul bătăliei, şi cel mai credincios prieten al lui, John de Vere, conte de Oxford, ai cărui oameni au dus greul luptei.

Arhiepiscopul, John Morton, tremură şi acum de spaimă, după ce am scăpat ca prin urechile acului. Milady varsă un potop de lacrimi de bucurie. Henric e profund mişcat, de parcă ar fi prima lui luptă victorioasă, purtată din nou. Triumful de acum înseamnă pentru el mai mult decât triumful la Bosworth: îi dă de două ori mai multă încredere în sine.

— Sunt uşurat, îmi spune el când ajungem în odaia noastră personală, la sfârşitul zilei. Mi-e greu să spun cât de uşurat sunt.

— Pentru că ai învins? întreb.

Stau la fereastră, uitându-mă către răsărit, unde turlele înalte ale catedralei străpung norii joşi, dar la intrarea lui în odaie mă întorc şi-i privesc obrazul împurpurat.

— Nu doar pentru asta. Când am aflat că suntem mai numeroşi decât ei, am socotit că vom câştiga aproape fără tăgadă, iar irlandezii erau aproape neînarmaţi – când s-au întors spre noi, să ne înfrunte, erau aproape dezbrăcaţi. Ştiam că nu vor rezista în faţa săgeţilor – n-aveau scuturi, nici haine căptuşite, nimeni n-avea zale, sărmanii neghiobi! Nu, partea minunată a fost capturarea băiatului.

— A băiatului care se dădea drept vărul meu Teddy?

— Da, căci acum pot să-l arăt lumii. Acum vor vedea toţi că nu e moştenitorul Casei de York. E un învăţăcel, un flăcău de zece ani pe nume Lambert Simnel, fără vreo însuşire deosebită, în afară de înfăţişare… (Îmi aruncă o privire.) E chipeş şi fermecător, ca toţi cei din neamul York.

Dau din cap aprobator, de parcă ar fi o obiecţie rezonabilă la adresa noastră.

— Şi există o parte chiar mai bună. (Zâmbeşte pentru sine, pare gata să se îmbrăţişeze singur de bucurie.) N-a mai debarcat nimeni, n-a mai venit nimeni. Deşi au străbătut toată Anglia în marş, pe coasta de răsărit nu era ancorată nici o corabie, nu-i aştepta nimeni la Newark.

— Ce vrei să spui cu asta?

Se ridică în picioare şi se întinde, de parcă ar vrea să îmbrăţişeze întregul regat.

— Dacă ar fi avut un pretendent, unul mai potrivit decât micul şcolar, l-ar fi ţinut aproape, în aşteptare. Astfel, când declarau victoria, puteau să-l scoată la iveală, să-l pună în locul flăcăului şi să-l ducă la Londra, pentru a doua încoronare.

Aştept.

— Cum se face cu actorii! continuă el, gata să izbucnească în râs de bucurie. Când se produce o înlocuire în piesa de teatru. Ca în piesa de Paşte: ai trupul neînsufleţit în mormânt, cineva flutură o mantie şi iată-l pe Domnul înviat. Înlocuirea trebuie să fie pregătită, trebuie să ai actorul în culise. Când am văzut însă că n-au un băiat care aştepta să-i ia locul lui Simnel, am ştiut că sunt înfrânţi. N-au pe nimeni! (Izbucneşte în râs.) Vezi? N-au pe nimeni. Nu debarcase nimeni să-i aştepte la Newark. N-a venit nimeni din Flandra, n-a urcat nimeni pe Tamisa, până la Londra, ca să aştepte procesiunea triumfală. N-a sosit

nimeni în Ţara Galilor, n-a venit nimeni din Scoţia. Nu înţelegi? (Îmi râde în nas.) Au doar un imitator: învăţăcelul! Nu-l au pe băiatul cel adevărat.

— Băiatul cel adevărat?

Împins de uşurare, îşi rosteşte deschis temerea, pentru prima oară.

— Nu-l au pe unul din fraţii tăi. Nu-l au pe Edward, prinţul de Wales, nu-l au pe Richard, ducele de York, fratele şi moştenitorul lui. Dacă l-ar fi avut fie pe unul, fie pe celălalt, l-ar fi ţinut pregătit să ocupe tronul de cum câştigau bătălia. Dacă unul sau celălalt dintre fraţii tăi ar fi trăit, l-ar fi avut pregătit să revendice tronul îndată ce aş fi murit. Dar nu-l au! Nu-l au! Au fost doar bârfe şi zvonuri şi false apariţii şi rapoarte mincinoase. Totul a fost o înşelătorie. M-au păcălit – nu mă sfiesc să-ţi spun că m-au speriat –, dar a fost un joc, un fleac. Au stârnit zvonuri despre un băiat din Portugalia, au şoptit taine despre un băiat care a ieşit viu din Turn, însă n-a fost nimic adevărat. Am trimis oameni pe urmele unui băiat prin toată creştinătatea, iar acum înţeleg că băiatul acela e un simplu vis. Acum sunt mulţumit că n-a fost nimic.

Îi observ roşeaţa obrajilor şi strălucirea ochilor şi înţeleg că pentru prima oară îmi văd soţul eliberat de povara statornică a fricii. Îi zâmbesc; uşurarea lui e atât de intensă, încât o simt şi eu.

— Suntem în siguranţă, spun.

— În sfârşit, noi, Tudorii, suntem în siguranţă, replică el.

Întinde mâna spre mine şi înţeleg că astă-seară va rămâne în patul meu. Mă ridic în picioare, dar nu sunt dornică, nu simt dorinţă. Nu sunt îndărătnică – sunt o soţie credincioasă, iar bărbatul meu s-a întors teafăr după o bătălie cumplită, mai fericit decât l-am văzut vreodată, şi nu pot să nu mă bucur că e nevătămat. Îl întâmpin bucuroasă acasă, ba chiar îl primesc cu braţele deschise în patul meu.

Cu gesturi blânde, îmi dezleagă şireturile de sub bărbie şi-mi scoate boneta de noapte. Mă întoarce cu spatele, îmi desface părul împletit, îmi dezleagă cordonul din talie şi micile funde de pe umeri şi-mi lasă cămaşa să cadă; stau dezbrăcată în faţa lui, cu părul revărsat pe umeri. Oftează şi îşi lipeşte buzele de umărul meu gol, apoi spune simplu:

— Te voi încorona regina Angliei.

Apoi mă cuprinde în braţe.

Pornim într-o procesiune, pentru a sărbători marea victorie a regelui. Milady mama regelui călăreşte un bidiviu de luptă, de parcă ar fi gătită de bătălie. Eu călăresc calul primit de la Richard; îmi pare că am făcut multe călătorii împreună, îndepărtându-ne mereu de Richard, niciodată împreună cu el, aşa cum a promis. Henric călăreşte adesea alături de mine. Ştiu că vrea să le demonstreze supuşilor ieşiţi să ne vadă că e însurat cu prinţesa de York, că a unit cele două Case şi i-a înfrânt pe rebeli. Dar acum e mai mult: ştiu că-i place compania mea. Râdem chiar străbătând cătunele din Lincolnshire, ai căror locuitori dau năvală din case şi-şi traversează câmpurile în fugă ca să ne vadă trecând.

— Zâmbesc, îmi spune Henric, îndreptând un zâmbet radios spre cinci, şase ţărani ale căror păreri nu au, de bună seamă, nici cea mai mică importanţă.

— Fă cu mâna, îl instruiesc, ţinând hăţurile doar cu o mână şi schiţând un mic gest.

— Cum îţi iese? (Renunţă la strâmbătura pe care o adresează gloatei, în chip de zâmbet, şi se întoarce spre mine.) Fluturarea aceea a mâinii – dai impresia că e un gest firesc! Nu pare deloc exersat.

Mă gândesc câteva clipe.

— Tata spunea că nu trebuie să uiţi că oamenii au venit să te vadă şi că vor să simtă că le eşti prieten. Te afli printre prieteni şi susţinători loiali. Un zâmbet sau o fluturare a mâinii sunt un salut adresat celor care au venit doar ca să te admire. Chiar dacă tu nu-i cunoşti, ei cred că te cunosc pe tine. Merită să fie

salutaţi ca pe nişte prieteni.

— Dar el nu se gândea niciodată că oamenii sunt tot atât de dornici să vină să-i salute duşmanul? Nu se gândea că zâmbetele sunt prefăcute, iar uralele, goale?

Cuget câteva clipe, apoi chicotesc.

— Să-ţi spun drept, cred că nu i-a trecut prin minte nici măcar o dată. Ştii, era teribil de încrezut. Credea că toată lumea îl adoră. În mare măsură, aşa şi era. Cutreiera ţara, crezându-se iubit de toţi. A revendicat tronul pe merit, ca adevăratul moştenitor. S-a crezut întotdeauna cel mai de seamă bărbat din Anglia, nu s-a îndoit de asta nici o clipă.

Henric clatină din cap şi uită să facă semn cu mâna cuiva care strigă „*À* Tudor!“. E o singură voce, nu mai reia nimeni strigătul ce sună pur şi simplu fals, ciudat de neconvingător.

— Nu se poate să i se fi spus mai des decât mie că s-a născut să fie rege. Nimeni pe lume nu poate fi mai încredinţat decât mama că fiul ei trebuie să fie rege.

— El a început să lupte de băieţandru. La vârsta la care tu te ascundeai, el recruta soldaţi şi le cerea credinţă. Pentru el a fost cu totul altfel. A revendicat tronul şi a făcut apel la voinţa poporului. El a fost pretendentul, nu mama lui. Deasupra armatei lui au apărut pe cer trei sori. Era convins că Dumnezeu l-a ales să fie rege. Era vizibil, se arăta, pe când, la aceeaşi vârstă, tu te aflai în ascunzătoare. El lupta, tu fugeai.

Henric dă din cap aprobator. Îmi spun în sinea mea: „El a fost binecuvântat cu vitejie, avea un mare curaj înnăscut, iar tu eşti temător din fire. Avea o soţie care îl adora, care s-a cununat cu el mânată de o dragoste irezistibilă, familia ei l-a primit cu braţele deschise, adoptându-i cauza şi noi toţi – fiicele, fiii, cumnaţii şi cumnatele lui – i-am purtat o credinţă absolută. S-a aflat în sânul unei familii iubitoare şi oricare rudă de-a lui şi-ar fi dat viaţa pentru el. Tu însă îi ai doar pe mama ta şi pe unchiul Jasper, iar ei au inima rece“.

Cineva strigă în faţa noastră „Ura!“, iar străjerii din garda regală ridică lăncile şi răspund cu un „Ura!“ sonor. Îmi zic că tatăl meu n-ar fi creat niciodată garda regală pentru a da tonul uralelor, căci era convins că toţi îl iubesc şi n-a avut niciodată nevoie de pază.

Palatul Westminster, Londra,
august 1487

Ne întoarcem la Londra ca să pregătim încoronarea mea. Henric îşi face o intrare măreaţă în capitală şi participă la o slujbă de mulţumire pentru victoria lui, la catedrala St Paul. Îi răsplăteşte pe cei credincioşi, chiar şi pe cei care au fost credincioşi fără voie, din moment ce erau închişi în Turn: îi eliberează din temniţă pe Thomas Howard, contele de Surrey, şi pe fratele meu vitreg, Thomas Grey.

Arhiepiscopul John Morton e numit lord cancelar, lucru care mă face să mă întreb, la fel ca alţii, ce fel de ajutor i-a putut acorda regelui un părinte al Bisericii, de s-a ales cu o recompensă atât de mare.

— Spionaj, îmi spune Thomas Grey. Morton şi milady mama regelui conduc cea mai mare reţea de iscoade din câte a văzut vreodată lumea. Nimeni nu vine şi nu pleacă din Anglia fără ca fiul şi protejatul lor să ştie.

Fratele meu vitreg îmi şade alături, în sala mea de primire, iar muzica de dans ne maschează vorbele: doamnele mele exersează paşi noi de dans într-un capăt al încăperii, iar noi discutăm în celălalt. Îmi ascund obrazul după lucrul de mână, ca nimeni să nu-mi vadă buzele. Mă bucur atât de mult să-l văd după atâta timp, încât nu pot să nu radiez.

— Ai văzut-o pe milady mama? îl întreb.

El dă din cap afirmativ.

— E sănătoasă? Ştie că voi fi încoronată?

— E sănătoasă şi mulţumită la abaţie. Îţi transmite că te iubeşte şi-ţi urează numai bine pentru încoronare.

— Nu-l pot convinge să o elibereze, ca să se întoarcă la curte. Dar ştie că n-o poate ţine acolo o veşnicie. Nu are motiv.

— Dar *are* motiv, spune fratele meu vitreg cu un zâmbet strâmb. Ştie că ea le-a trimis bani lui Francis Lovell şi lui John de la Pole. Ştie că ea i-a unit pe toţi partizanii taberei York care uneltesc împotriva lui. Chiar sub nasul lui Henric şi al tău, avea reţeaua ei de iscoade, din Scoţia până-n Flandra. Ştie că i-a pus pe toţi în legătură cu ducesa Margareta, în Flandra. Însă îl scoate din minţi că n-o poate spune cu glas tare. N-o poate acuza, căci ar însemna să recunoască făţiş că împotriva lui a existat un complot inspirat de mama noastră, finanţat de mătuşa ta şi sprijinit de bunica ta, ducesa Cecily. Nu poate să recunoască în faţa regatului că membrii rămaşi ai Casei de York sunt uniţi cu străşnicie împotriva lui. Dând în vileag conspiraţia, dezvăluie şi ameninţarea reprezentată de ei. Seamănă mult prea bine cu o conspiraţie a femeilor, în favoarea unui copil din familia lor. E o dovadă copleşitoare în favoarea singurului lucru pe care Henric vrea să-l nege.

— Care e acela?

Thomas îşi sprijină bărbia cu mâna, în aşa fel încât degetele să îi acoperă gura. Nimeni nu-i poate citi pe buze. Îmi şopteşte:

— Se pare că femeile se ostenesc, unite, pentru un prinţ de York.

— Dar Henric spune că, din moment ce n-a venit în Anglia, pregătit pentru victorie, prinţul de York nu poate exista.

— Un astfel de băiat ar fi preţios, obiectează Thomas. Nu l-ai aduce în Anglia decât după câştigarea victoriei şi după ce apele s-au liniştit.

— Un băiat preţios? repet. Adică un prinţ fals, un înlocuitor, un imitator.

Thomas îmi zâmbeşte. A stat arestat într-un loc sau altul timp de doi ani lungi: în Franţa, de dinaintea bătăliei de la Bosworth şi, mai recent, în Turnul Londrei. Nu va rosti nimic care l-ar putea azvârli iarăşi după gratii.

— Un pretendent. Negreşit, altceva nici n-ar putea să fie.

Henric rămâne la Londra doar atât cât să-i asigure pe toţi că victoria sa asupra rebelilor a fost deplină, că nu s-a aflat în pericol nici o clipă şi că regele încoronat, pe care l-au plimbat cu fală prin Dublin, e acum un băiat speriat, aflat în temniţă. Apoi îi ia pe lorzii în care se încrede cel mai mult şi purcede iarăşi spre miazănoapte, ia la rând marile reşedinţe şi face cercetări prin care află care lorzi au omis să păzească drumurile, cine a şoptit cuiva că nu e nevoie să-l susţină pe rege, cine s-a făcut că plouă în timp ce oştirea rebelilor a trecut năvalnic şi cine şi-a înşeuat calul, şi-a ascuţit sabia şi a plecat, ca un trădător, să i se alăture duşmanului. Neobosit, lucrând cu amănunte şi şoapte, cu bârfe tainice şi insulte aruncate la beţie, Henric îi află pe toţi cei a căror loialitate s-a clătinat când tabăra de York a lansat chemarea la luptă. E hotărât ca aceia care li s-au alăturat rebelilor să fie pedepsiţi, unii fiind executaţi ca trădători, însă cei mai mulţi sunt amendaţi până la ruinare, câştigul intrând în vistieria regală. Se aventurează până la Newcastle, în inima ţinuturilor loiale taberei York, şi trimite la curtea lui Iacob al III-lea al Scoţiei ambasadori cu propuneri pentru un tratat de pace şi căsătorii care să asigure respectarea acestuia. Pe urmă îşi întoarce calul şi vine înapoi la Londra – un erou cuceritor, care a lăsat ţinutul de miazănoapte ameţit de morţi şi datorii.

Îl cheamă pe micul Lambert Simnel în sala lui de primire şi porunceşte ca întreaga curte să fie de faţă: milady mama regelui, martoră înflăcărată la faptele fiului; eu, cu doamnele de companie conduse de cele două surori ale mele şi cu verişoara Maggie lângă mine; mătuşa Katherine, însoţindu-l zâmbitoare pe Jasper Tudor, soţul ei victorios; toţi lorzii credincioşi şi aceia care au reuşit să treacă drept credincioşi. Uşile duble se deschid cu putere, iar străjerii din garda regală izbesc cu zgomot lăncile de pardoseală şi strigă:

— John Lambert Simnel!

Toţi se întorc să-l vadă pe băiatul slăbuţ care rămâne încremenit în prag până când cineva îl împinge înăuntru; face câţiva paşi în sală şi cade în genunchi în faţa regelui.

Primul meu gând e că seamănă într-adevăr bine cu fratele meu, aşa cum arăta când l-am văzut ultima oară. E un băiat blond şi frumuşel, de vreo zece ani; când mama şi cu mine l-am scos pe furiş din sanctuar în seara aceea întunecată, fratele meu era la fel de bălai şi de zvelt. Acum, dacă trăieşte pe undeva, are în jur de paisprezece ani şi începe să arate a tânăr bărbat. Copilul acesta n-ar fi putut trece drept el.

— Vă aminteşte de cineva?

Regele mă ia de mână şi mă conduce de la jilţul aflat lângă al lui, prin încăperea lungă, până la locul în care stă îngenuncheat băiatul: cu capul plecat, cu ceafa dezgolită, de parcă s-ar aştepta să i se taie capul pe loc. Toţi tac. În sală se află vreo o sută de oameni şi toţi se răsucesc să se uite la băiat când Henric se apropie de el; copilul se pleacă şi mai tare, cu urechile arzând.

— Îi pare cunoscut cuiva?

Privirea dură a lui Henric îmi cercetează familia: pe surorile mele cu capetele plecate, de parcă ar fi vinovate, pe verişoara Maggie, cu ochii la băieţelul care seamănă atât de mult cu fratele ei, pe fratele meu vitreg, Thomas, care se uită în jur cu indiferenţă, hotărât să nu-l vadă nimeni că tresare.

— Nu, rostesc scurt.

E subţiratic, ca fratele meu Richard, şi are părul bălai, tuns scurt, ca al lui. Nu-i văd faţa, dar am zărit nişte ochi căprui, ca ai fratelui meu, iar la ceafă are câţiva cârlionţi copilăreşti, ca ai lui Richard. Când şedea la picioarele mamei, ea îi răsucea buclele pe degete ca pe nişte inele de aur luminos şi-i citea până când, somnoros, era gata de culcare. Vederea băieţelului îngenuncheat mă face să mă gândesc încă o dată la fratele meu Richard, la pajul pe care l-am trimis să-i ia locul în Turn, la fratele meu dispărut, prinţul Edward, şi la vărul meu, Edward de Warwick, fratele lui Maggie, singur în Turn. Parcă ar fi un şir de băieţi, băieţi de York, toţi isteţi, toţi fermecători, toţi promiţători; însă nimeni nu poate fi sigur unde se află astă-seară, nici măcar dacă trăiesc sau dacă sunt ireali, năluci închipuite, pretendenţi, ca băiatul din faţa noastră.

— Nu-ţi aminteşte de vărul tău, Edward de Warwick? mă întreabă Henric răspicat, ca să audă întreaga curte.

— Nu, deloc.

— L-ai fi crezut vreodată fratele tău mort, Richard?

— Nu.

Îmi întoarce spatele acum, că piesa-mască a fost jucată, când toţi pot spune că băiatul a îngenuncheat în faţa noastră, iar eu l-am privit şi nu l-am recunoscut.

— Aşadar, cine l-a luat drept fiu de York ori s-a înşelat, ori a înşelat el, decretează Henric. A fost ori neghiob, ori mincinos.

Aşteaptă ca toţi să înţeleagă că John de la Pole, Francis Lovell şi mama mea au fost neghiobi şi mincinoşi, apoi continuă:

— Aşadar, băiete, nu eşti cine ai pretins că eşti. Soţia mea, prinţesă de York, nu te recunoaşte. Ar spune dacă i-ai fi rudă, cum susţii, dar ea zice că nu-i aşa. Şi atunci, cine eşti?

Preţ de o clipă mă gândesc că de atâta spaimă, băiatul şi-a pierdut darul vorbirii. El şopteşte însă, rămânând cu capul plecat şi cu ochii în pământ:

— John Lambert Simnel, cu voia Alteţei Voastre. Iertare, adaugă el cu stângăcie.

— John Lambert Simnel. (Henric rosteşte numele ca un preceptor tiran.) John. Lambert. Simnel. Şi cum ai ajuns din odaia ta, John, până aici? Căci a fost cale lungă pentru tine, iar pentru mine, o neplăcere costisitoare, care mi-a irosit timp preţios.

— Ştiu, sire. Îmi pare foarte rău, sire, spune copilul.

Cineva zâmbeşte cu înduioşare la auzul glăsciorului subţire, dar surprinde căutătura furioasă a lui Henric şi se uită în altă parte. Văd că Maggie are chipul palid şi încordat, iar Anne tremură şi o ia pe Cecily de braţ.

— Ţi-ai pus coroana pe cap, deşi ştiai că n-ai dreptul la ea?

— Da, sire.

— Ai luat-o sub un nume fals. A fost aşezată pe capul tău, dar ştiai că creştetul tău umil n-o merită.

— Da, sire.

— Băiatul al cărui nume l-ai luat, Edward de Warwick, mi-e credincios şi mă recunoaşte drept suveran. La fel, toată suflarea Angliei.

Copilul şi-a pierdut glasul; numai eu mă aflu destul de aproape ca să aud un suspin slab.

— Ce ai spus? strigă Henric la el.

— Da, sire, răspunde cu glas tremurat băiatul.

Vădit lucru, copilul nu e un rege încoronat. E un băieţel pierdut într-o lume primejdioasă. Îmi muşc buza de jos ca să nu plâng. Fac un pas înainte şi-mi las blând mâna pe braţul lui Henric, însă nimic nu-l poate înfrâna.

— Ai primit sfântul mir pe piept, dar nu eşti rege şi nici n-aveai dreptul la mirul sfânt!

— Iertare! îi scapă gâtuit copilului.

— Pe urmă ai intrat în ţara mea în fruntea unei armate alcătuite din oşteni tocmiţi şi din rebeli netrebnici şi aţi fost învinşi cu desăvârşire de puterea oştirii mele şi de voia Domnului!

Aducerea în discuţie a Domnului o face pe milady mama regelui să iasă puţin în faţă, de parcă şi ea ar vrea să-l certe pe copil. El însă rămâne îngenuncheat şi pleacă mai adânc capul, aproape atingând cu fruntea pipirigul de pe jos. N-are nimic de spus nici puterii, nici lui Dumnezeu.

— Ce să fac cu tine? întreabă retoric Henric.

Văzând expresia uimită de pe feţele curtenilor, îmi dau seama că au înţeles brusc, ca mine, că e o faptă pedepsită cu ştreangul. E o faptă care se pedepseşte cu spânzurarea, scoaterea măruntaielor şi tăierea în patru. Dacă Henric îl dă pe copil pe mâna judecătorului, va atârna în ştreang până când durerea îl va face să-şi piardă cunoştinţa; apoi călăul îl va tăia cu cuţitul, de la micul lui sex până la capul pieptului, îi va scoate inima, plămânii şi maţele, le va da foc în faţa ochilor lui holbaţi şi apoi îi va tăia braţele şi picioarele, pe rând. Strâng braţul lui Henric şi şoptesc:

— Te rog, îndură-te!

Privirea mea întâlneşte ochii înfricoşaţi ai lui Maggie; văd că a înţeles şi ea că stă în puterea lui Henric să încheie acest tablou vivant cu o moarte. Asta dacă nu jucăm cu totul altă scenă. Maggie ştie că eu pot să joc o piesă excepţională şi că s-ar putea să fiu nevoită s-o fac. Ca soţie a regelui, pot să îngenunchez în faţa lui în public şi să-i cer îndurare în numele unui răufăcător. Maggie va veni şi-mi va scoate boneta, lăsându-mi pletele să se reverse pe umeri, după care va îngenunchea şi toate celelalte doamne din suita mea vor îngenunchea la rândul lor.

În Casa de York n-am făcut aşa ceva niciodată, căci tatălui meu îi plăcea să împartă pedepse şi îndurare după cum hotăra singur, neavând timp pentru teatrul cruzimii. Noi, cei din Casa de York, n-am fost nevoite niciodată să intervenim pentru un băieţel în faţa unui rege răzbunător. În Casa de Lancaster s-a făcut aşa ceva: Margareta de Anjou a îngenuncheat pentru oameni de rând căzuţi în păcat, în faţa sfântului ei soţ. E o tradiţie regală, o ceremonie recunoscută. S-ar putea să fiu nevoită s-o îndeplinesc, ca să-l salvez pe acest băieţel de la chinuri de neîndurat.

— Henric! şoptesc. Vrei să îngenunchez pentru el?

Henric clatină din cap. Mă cuprinde pe dată o teamă grozavă că nu vrea să intervin şi să cer îndurare fiindcă e hotărât să poruncească execuţia copilului. Îl prind iarăşi de mână.

— Henric!

Băiatul ridică privirea. Are ochi căprui, luminoşi, la fel ca frăţiorul meu.

— Sire, mă iertaţi? Fiindcă sunteţi îndurător? Fiindcă am doar zece ani? Şi pentru că ştiu că nu trebuia să fac ce-am făcut?

Se lasă o tăcere teribilă. Henric îi întoarce băiatului spatele şi mă conduce înapoi la platforma ridicată. Se aşază în jilţ, iar eu mă aşez lângă el. Simt cum încep să-mi pulseze profund tâmplele în timp ce-mi muncesc mintea: ce pot face pentru a-l salva pe copil? Henric îl arată cu degetul şi spune:

— Poţi munci la bucătărie. La învârtit frigările. După cum arăţi, aş zice că vei munci cu râvnă în bucătăria mea. Primeşti?

Băiatul se îmbujorează de uşurare, iar lacrimile îi umplu ochii şi i se revarsă pe obrajii trandafirii.

— O, da, sire! Sunteţi foarte bun! Foarte îndurător!

— Fii ascultător şi poate că într-o zi vei ajunge bucătar, îl sfătuieşte Henric. Acum treci la treabă. (Pocneşte din degete spre un servitor care aşteaptă.) Du-l pe conaşul Simnel la bucătărie, cu complimentele mele, şi spune-le să-l pună la treabă!

Se aude un ropot de aplauze, apoi o furtună subită de râsete inundă curtea. Îl iau pe Henric de mână, râzând şi eu, atât de mare e uşurarea pe care mi-o trezeşte hotărârea lui. El îmi zâmbeşte.

— Doar n-ai crezut că m-aş război cu un copil!

Clatin din cap; am şi eu lacrimi în ochi, de râs şi de uşurare.

— M-am temut aşa de tare pentru el!

— N-a făcut nimic, a fost doar micul lor stindard. Pe cei din spatele lui trebuie să-i pedepsesc. Cei care l-au împins din urmă merită eşafodul.

Ochii lui rătăcesc prin mulţimea curtenilor care vorbesc între ei, împărtăşindu-şi uşurarea. Se uită la mătuşa mea, Elizabeth de la Pole, care şi-a pierdut fiul: ţine strâns mâinile lui Maggie şi plâng amândouă.

— Indiferent cine sunt, trădătorii nu vor scăpa la fel de uşor, spune Henric ameninţător.

Palatul Greenwich, Londra, noiembrie 1487

Mă îmbrac pentru încoronare, reflectând că pregătirile pentru a deveni regină sunt altfel decât cele pentru cununie. De astă dată, îmbrăcată într-o rochie alb cu auriu, cu şireturi din fir de aur şi garnisită cu hermină regală, nu tremur de nefericire. Ştiu la ce să mă aştept din partea soţului meu şi am găsit o cale de a trăi împreună ce ocoleşte tainele trecutului şi ne fereşte privirea de nesiguranţa viitorului. I-am dăruit un fiu pe care să-l iubim, el îmi dăruieşte o coroană. Adoraţia mamei sale faţă de el şi duşmănia ei aprigă faţă de familia mea sunt trăsături ale vieţii mele pe care am ajuns să le accept. Misterul fratelui meu absent şi teama lui Henric de familia mea sunt lucruri cu care trăim zi de zi.

Am învăţat să-i recunosc mânia, accesele subite de furie; am învăţat că ele sunt pricinuite întotdeauna de teama că, în ciuda victoriei, în ciuda sprijinului maică-sii, în ciuda declaraţiei acesteia că Dumnezeu însuşi e de partea Tudorilor, o va dezamăgi, îl va dezamăgi pe Dumnezeu şi va fi înlăturat de la tron cu tot atâta cruzime şi nedreptate precum a fost înlăturat regele pe care l-a văzut ucis la picioarele lui.

Am învăţat însă şi cum arată duioşia lui, iubirea faţă de fiul nostru, marea supunere îndatoritoare faţă de maică-sa şi căldura – în fiecare zi tot mai mare – faţă de mine. Când îl dezamăgesc, când mă bănuieşte, e ca şi cum întreaga lume ar redeveni nesigură pentru el. Îşi doreşte tot mai mult să mă iubească şi să aibă încredere în mine – iar eu simt tot mai mult că vreau asta.

Azi am multe motive de bucurie. Am un fiu în aripa copiilor şi un soţ bine instalat pe tronul lui. Surorile mele sunt ocrotite, iar eu nu mai sunt urmărită de vise, nici bolnavă de jale. Însă chiar şi aşa, am multe motive de regret. Deşi e ziua încoronării mele, familia mea e înfrântă. Mama lipseşte, închisă între zidurile Abaţiei Bermondsey, iar vărul meu, John de la Pole, e mort. Unchiul meu Edward se bucură de multă încredere din partea regelui, dar se află departe, în Granada, în cruciadă împotriva maurilor, iar fratele meu vitreg, Thomas, e atât de precaut în prezenţa regelui, încât execută în fiecare zi un fel de dans neîncetat, în vârful picioarelor, ca să nu trezească bănuielile lui Henric. Cecily nu mai e o fată din Casa de York, ci soţia unui susţinător al Tudorilor, astfel că nu scoate o vorbă fără aprobarea bărbatului ei, iar celelalte surori ale mele vor fi sorocite de milady mama regelui unor bărbaţi credincioşi Casei Tudor, căci nu va risca s-o vadă pe vreuna dintre ele devenind centrul unei răscoale. Cel mai rău dintre toate, mai rău ca orice, e faptul că Teddy rămâne captiv în Turn; valul de siguranţă de sine pe care l-a simţit Henric după bătălia de la East Stoke nu l-a îndemnat să-l elibereze, cu toate că l-am rugat, ba chiar i-am cerut libertatea lui Teddy ca dar de încoronare. Ivit printre doamnele mele de companie, chipul palid al lui Maggie, sora lui Teddy, e un reproş constant la adresa mea. Eu i-am spus că poate să vină cu Teddy la Londra şi că vor fi în siguranţă. I-am spus că mama îi poate ocroti. I-am spus că voi fi tutoarea lui Teddy; în schimb, am fost neputincioasă, mama e ea însăşi închisă, milady mama regelui l-a luat pe Teddy drept pupil şi i-a luat averea în grijă. N-am pus la socoteală groaza tainică a lui Henric. Nu m-am gândit că un rege va persecuta un copil.

Au existat şi triumfuri pentru Casa de York. Deşi Henric a învins în bătălia de la East Stoke, n-a fost o campanie eroică; deşi majoritatea lorzilor şi-au adus oamenii, foarte puţini dintre ei au intrat de-a dreptul în luptă. Tulburător de mulţi nici măcar nu s-au înfăţişat. Henric are coroana pe cap şi un moştenitor în odaia copiilor, însă unul dintre regatele sale a oferit coroana altcuiva, unui băiat necunoscut, şi se şopteşte fără încetare că există un alt moştenitor care aşteaptă, ascuns undeva, să-i vină rândul.

Nu mama, ci Maggie îmi perie părul şi mi-l îndreaptă pe umeri, revărsat aproape până-n talie. Cecily îmi aşază pe cap plasa de aur, pe deasupra căreia voi purta o diademă de aur, cu diamante şi rubine. Rubinele sunt multe – simbolul femeii virtuoase; ăsta-mi va fi rolul principal, tot restul vieţii: o femeie virtuoasă şi o regină Tudor, al cărei motto e „Smerită şi pocăită". N-are importanţă că în adâncul inimii sunt pătimaşă şi independentă. Adevărata mea identitate va fi ascunsă, iar istoria nu mă va descrie decât ca pe fiica unui rege, soţia altuia şi mama unui al treilea.

Barca regală mă va duce în susul fluviului, la Westminster, iar primarul Londrei şi toate ghildele vor veni pe corăbiile care le poartă însemnele, cu muzică şi cântece, ca să mă însoţească. Mama se va uita încă o dată de la fereastră şi va vedea o procesiune regală plutind pe fluviu, spre o încoronare; dar de astă dată, fiica ei se va afla pe barca purtată de vâsle prin faţa temniţei sale. Ştiu că se va uita de la ferestrele abaţiei ca să mă vadă trecând şi nădăjduiesc că va simţi plăcere la gândul că măcar acest plan al ei a dat roade. M-a aşezat pe tronul Angliei şi chiar dacă barca poleită urcă pe fluviu, prin faţa ei, fără a-i arăta în vreun fel recunoaştere – şi e a patra procesiune de încoronare fără ea la bord –, de data asta cel puţin şi-a aşezat fiica pe tronul de aur, iar oamenii înşiraţi pe malul apei vor striga „À York!".

Cobor la debarcader, iar doamnele mele îmi ridică trena, ca să nu mături covorul umed, şi mă ajută să urc la bord. Ambarcaţiunea e superbă, împodobită pentru ocazia specială cu steaguri şi flori şi escortată de bărci împodobite şi vase de tot felul. Sosesc pe fundalul muzicii instrumentale, iar un cor cântă un imn slăvindu-mi virtuţile. Îmi ocup locul la prova, cu un baldachin din fir de aur deasupra capului, pe tronul de aur, cu pernă de catifea. Doamnele de companie se adună în jurul meu. Suntem o curte vestită prin frumuseţe, iar azi fiecare femeie poartă cele mai alese veşminte. Vâslaşii prind ritmul tobei, celelalte bărci se adună înaintea şi-n urma noastră. Îmi întipăresc un zâmbet pe faţă, în timp ce vâslele se cufundă adânc în apă şi pornim.

Una dintre bărcile însoţitoare are la prova o sculptură în formă de cap de balaur, iar la pupa, o coadă încolăcită. E balaurul Tudor; când şi când, i se aprinde o flacără în gură şi fiara scuipă foc pe deasupra apei, iar norodul de pe mal ţipă şi aclamă. Îmi strigă „À York!", sfidând toate semnele care arată că e o sărbătoare Tudor. Nu pot să nu zâmbesc în faţa iubirii statornice pe care oamenii o nutresc faţă de Casa mea, chiar şi atunci când stindardele flutură în alb şi verde, iar balaurul Tudor scoate micul lui muget nedesluşit.

Barca regală a ajuns la mijlocul fluviului şi înaintează cu uşurinţă odată cu refluxul, dar când ajungem la Bermondsey şi văd intrarea din cărămidă şi cremene a abaţiei, cârmaciul îndreaptă vasul spre malul celălalt, ca să ne îndepărtăm cât mai mult posibil de închisoarea mamei. Văd oamenii care aşteaptă la adăpostul zidurilor exterioare ale abaţiei, însă nu pot distinge siluetele. Duc o mână streaşină la ochi şi coroana de aur îmi zgârie degetele. N-o văd pe mama în mulţime, suntem prea departe pe fluviu şi mulţimea de pe mal e prea numeroasă. Vreau s-o văd, îmi doresc fierbinte s-o văd. Vreau să ştie că o caut din privire. Preţ de o clipă, mă întreb dacă i s-a poruncit să rămână în chilie când trece barca. Mă întreb dacă şade în jilţul ei, în odăiţa răcoroasă, cu pereţi văruiţi, ascultând muzica răsunătoare dinspre apă şi zâmbind la auzul mugetului balaurului scuipător de foc, dar fără să ştie că o caut din privire.

O clipă mai târziu o văd însă, ca prin farmec. Un stindard flutură în adierea dinspre fluviu. Fondul e verde-Tudor, culoarea noii loialităţi, cu roza Tudor, albă cu roşu, brodată pe el, aşa cum ar arbora azi orice om cu judecată. Dar steagul ăsta e altfel: are o roză albă pe verdele Tudor, şi chiar dacă roza are centrul roşu, e atât de mic, încât nu poate fi văzut. La prima vedere, dar şi la o privire mai atentă, e roza albă de York. Acolo, sub stindardul soţului pe care l-a adorat, se află, fireşte, mama; când mă uit spre ea şi ridic mâna, sare în sus, copilăreşte, de bucurie că am văzut-o şi-şi flutură mâinile deasupra capului, strigându-mi numele, exuberantă, râzând, rebelă ca întotdeauna. O ia la fugă de-a lungul malului, ţinând pasul cu barca mea îndepărtată şi strigând „Elizabeth! Elizabeth! Ura!" atât de clar, încât o aud peste apă,

în ciuda zarvei. Mă ridic de pe tronul meu solemn, dau fuga la parapet şi mă aplec să-i fac cu mâna, fără strop de demnitate, strigând „Aici sunt, milady mamă!“ şi râd cu poftă de încântare că am văzut-o, că m-a văzut şi că merg la încoronare cu binecuvântarea ei senină, veselă.

Încoronarea mea dă semnalul unui val de logodne, căci Henric, în stilul lui metodic, îmi exploatează surorile una câte una, ca pioni ai Casei Tudor, şi stabileşte căsătorii pe criterii politice, în avantajul lui. Chiar şi mama e repusă în joc. Îmi dă voie s-o vizitez la Bermondsey, cu surorile mele, şi să-i duc vestea că Tudorii au iertat-o în asemenea măsură, încât au luat iarăşi în calcul ideea mariajului ei şi că Iacob al III-lea al Scoţiei o aşteaptă.

Mă tem că abaţia va fi friguroasă şi neprimitoare, dar o găsesc pe mama în faţa unui foc zdravăn din lemne de măr ce împrumută o mireasmă plăcută de fum odăii ei de primire. Sora mea vitregă, Grace, e aşezată lângă ea şi două doamne de companie cos de zor. Când intru însoţită de surorile mele, mama se ridică şi ne sărută.

— Cât mă bucur să vă văd! (Îmi face o reverenţă.) Ar fi trebuit să spun „Alteţă“. (Se dă puţin înapoi, să mă vadă.) Arăţi foarte bine.

Deschide braţele spre Bridget şi Catherine, care se reped s-o îmbrăţişeze, şi-i zâmbeşte Annei peste capetele lor.

— Iar tu, Cecily, ce rochie frumoasă ai şi ce broşă aleasă la bonetă! Soţul tău e bun cu tine?

— Da, răspunde Cecily ţeapăn, conştientă de suspiciunile care circulă în privinţa mamei. Şi se bucură de multă stimă din partea Alteţei Sale regele şi a lui milady mama regelui. E vestit pentru loialitatea lui. Şi eu la fel.

Mama surâde, cu aerul că pentru ea e cam totuna şi se aşază la loc, luându-le în braţe pe micuţele Bridget, de şapte ani, şi Catherine, de opt ani. Anne se aşază lângă ele, pe un scăunel pentru picioare, iar mama îşi lasă mâna pe umărul ei şi mă priveşte cu un aer de aşteptare.

— Ne măritām! răbufneşte Catherine, neputând să mai aştepte. Toate, în afară de Bridget.

— Pentru că eu sunt mireasa lui Hristos, intervine Bridget, solemnă cum numai o copiliţă poate fi.

— Sigur că da, întăreşte mama, îmbrăţişând-o. Şi cine sunt norocoşii viitori miri? Susţinători Tudor neclintiţi, presupun.

Aluzia la soţul ei o face pe Cecily să se zburlească şi să anunţe înciudată:

— Şi tu eşti logodită.

Asta n-o impresionează deloc pe mama.

— Iarăşi Iacob al Scoţiei? mă întreabă ea zâmbind.

Îmi dau seama că ştie deja. Pesemne că reţeaua ei de iscoade e intactă şi o slujeşte şi aici, unde se presupune că e izolată şi retrasă; tot astfel a slujit-o şi la curtea regală, unde era, pasămite, înconjurată de susţinători fideli ai Tudorilor.

— Ştiai?

— Ştiam că regele a trimis ambasadori în Scoţia şi că negociază pacea, spune ea pe un ton plăcut. Fireşte că va vrea s-o pecetluiască printr-o cununie. Dat fiind că se gândise la mine mai înainte, mi-am imaginat că va reveni la acel plan.

— Te deranjează? o întreb pe un ton imperios. Fiindcă, dacă vrei să refuzi, poate că aş izbuti…

Ea se întinde şi-mi ia mâna într-ale ei, cu blândeţe.

— Nu cred că ai izbuti. Dacă nu-l poţi împiedica să-l ţină pe vărul tău Edward în Turn, nici să-l convingi că nu e nevoie să stau între aceste ziduri, mă îndoiesc că i-ai putea înrâuri politica în privinţa Scoţiei. Te-a făcut regină, dar, deşi duci sceptrul, n-ai nici o putere.

— Asta zic şi eu mereu, adaugă Cecily. Nu poate să facă nimic.

— Sunt sigură că ai dreptate, îi spune mama zâmbind, apoi mi se adresează cu glas scăzut: Să nu-ţi faci reproşuri. Ştiu că-ţi dai toată silinţa. Femeia are doar atâta putere câtă reuşeşte să câştige, iar familiei soţului tău nu-i stă în fire să-ţi încredinţeze autoritate.

— Dar eu mă voi mărita cu un prinţ scoţian! ţipă Catherine, nemaiputând ţine vestea pentru sine. Cu mezinul. Aşa că te voi însoţi în Scoţia, milady mamă, te voi putea sluji în odăile tale, să-ţi fiu doamnă de companie.

— O, ce mult mă voi bucura să te am lângă mine! (Mama se apleacă şi sărută creştetul lui Catherine, acoperit de boneta din dantelă albă.) Împreună, ne va fi mult mai uşor. Şi-i vom putea face vizite oficiale măreţe surorii tale. Vom veni la Londra călare, în procesiune, iar ea va da un banchet pentru noi, doamnele casei regale scoţiene.

— Iar eu mă voi mărita cu moştenitorul, următorul rege al Scoţiei, anunţă încet Anne.

Ea e mai puţin exuberantă decât Catherine. La doisprezece ani, ştie foarte bine că nu-i o mare favoare să te măriţi cu duşmanul ţării tale pentru a-l constrânge să respecte o alianţă. Mama se uită la ea cu milă tăcută.

— Ei bine, vom fi toate împreună. Iată un lucru bun, spune ea mai apoi. Iar eu pot să-ţi dau sfaturi şi să te ajut. Să fii regina Scoţiei nu-i deloc un rol neînsemnat, Anne.

— Şi cu mine cum rămâne? întreabă Bridget.

Mama îmi aruncă o privire iute, apoi îi răspunde:

— Poate ţi se va da voie să vii cu mine, în Scoţia. Cred că regele o va îngădui.

— Iar dacă nu, vin aici, spune Bridget cu mulţumire, privind odăile frumoase ale mamei.

— Parcă voiai să te faci călugăriţă, i-o întoarce Cecily nimicitor. Nu să trăieşti ca un papă.

Mama chicoteşte.

— O, Cecily, chiar eşti de părere că o duc ca un papă? Ce minunat! Crezi că am odăi pline cu cardinali ascunşi, care mă slujesc? Şi că mănânc din farfurii de aur?

Se ridică în picioare şi întinde mâinile spre mezine.

— Haideţi. Cecily mi-a amintit că trebuie să mergem să cinăm. Bridget, poţi să spui rugăciunea pentru maici.

În timp ce ieşim, mă trage lângă ea şi-mi spune încet:

— Nu te frământa. Între o logodnă şi o nuntă se pot întâmpla multe, iar a-i convinge pe scoţieni să respecte un tratat de pace e un miracol pe care nu l-am văzut cu ochii mei până acum. Nimeni nu porneşte deocamdată pe Marele Drum de la Miazănoapte.

Palatul Sheen, Richmond, primăvara anului 1488

Unchiul Edward se întoarce din cruciadă tuciuriu ca un maur şi fără nici un dinte din faţă. Priveşte faptul cu voioşie, spunând că Dumnezeu vede acum mai bine în inima lui, dar mie mi se pare comică vorbirea lui peltică. În culmea bucuriei că-l văd, îi cad în braţe, iar când îl aud rostind dulce „Hii binecuuntată!“, îmi vine să râd şi să plâng în acelaşi timp.

Mă aştept ca vestea întemniţării surorii lui la Bermondsey să-l îngrozească, însă ridicarea din umeri şi zâmbetul lui îmi spun că pentru el acest fapt e un obstacol temporar într-o viaţă plină de înfrângeri şi victorii.

— Are confortul necesar? se interesează el, de parcă ar fi unica întrebare.

— Da, are odăi încântătoare şi e bine slujită. Toate maicile o adoră. Grace e cu ea, iar portăreasa îi spune „regina“, de parcă nu s-ar fi schimbat nimic.

— Înseamnă că-şi va rândui viaţa exact aşa cum vrea, fără doar şi poate. Ca de obicei.

Are un sac doldora de noutăţi despre cruciada din Granada, despre frumuseţea şi eleganţa imperiului maur, despre hotărârea neclintită a regilor creştini de a-i alunga pe mauri cu totul din Spania. Îmi istoriseşte şi despre curtea portugheză şi aventurile ei. Portughezii explorează coasta Africii, mult către sud, unde – spune el – sunt mine de aur, pieţe pline cu mirodenii şi o avere în fildeş ce-l aşteaptă pe acela care cutează să meargă îndeajuns de departe, căci văzduhul se încinge tot mai tare, iar mările devin tot mai furtunoase. Există un regat cu câmpii din aur şi orice om poate câştiga o avere dacă strânge pietricelele de acolo. Există animale ciudate şi fiare rare – le-a văzut pieile şi blănurile cu pete, vărgate şi aurii – şi poate că există, tocmai în inima întinsului ţinut, o ţară cârmuită de un creştin alb; poate că există un regat al oamenilor negri, devotaţi unui erou alb creştin numit Prester John.

Pe Henric nu-l interesează veştile despre regate vrăjite, dar îl ia pe unchiul Edward în odaia sa personală de cum soseşte; stau închişi acolo jumătate de zi, iar când ies, unchiul Edward zâmbeşte larg şi ştirb şi are braţul lui Henric petrecut pe după umeri, ceea ce-mi arată că, indiferent ce i-a spus, Edward a reuşit să-i potolească neliniştile.

Henric are atâta încredere în el, încât unchiul va conduce apărarea Bretaniei.

— Când pleci? îl întreb.

— Aproape neîntârziat. Nu e timp de pierdut – iar mie îmi place să fiu ocupat, adaugă el, zâmbind cu gura lui ştirbă.

Îl duc fără zăbavă în odăile copiilor din palatul Eltham, ca să-i arăt cât de mult a crescut Arthur. Acum se ridică în picioare şi face câţiva paşi ţinându-se de un jilţ sau de un scaun. Cea mai mare plăcere a lui e să se agaţe de degetele mele şi să meargă împleticit prin odaie, să se întoarcă în loc pe tălpile încovoiate în interior şi să pornească iar. Când mă vede, se luminează tot şi întinde mâinile spre mine. Începe să vorbească, ciripind ca o pasăre, dar deocamdată n-a rostit nici un cuvânt, deşi spune „ma“ – bănuiesc că se referă la mine – şi „bo“, adică orice lucru care-i face plăcere. Râde când îl gâdil şi lasă să cadă orice obiect ce i se dă, în speranţa că-l va lua cineva de jos şi i-l va da înapoi, ca să-i dea drumul din nou. Cea mai mare bucurie a lui e când Bridget îi dă o minge, ca s-o lase să cadă, şi se repede după ea, ca şi cum ar juca tenis şi ea ar trebui s-o prindă până nu loveşte pământul de prea multe ori; când o vede fugind, gângureşte şi scoate tot felul de sunete.

— Nu e cel mai frumos băiat din câţi ai văzut? îl întreb pe unchiul Edward.

Drept răspuns, primesc un zâmbet radios, ştirb.

— Şi băiatul pe care te-ai dus să-l vezi? întreb încet, luându-l pe Arthur la pieptul meu şi bătându-l uşurel pe spate.

Îi simt greutatea trupului pe umăr şi căldura trupului lipit de obrazul meu şi simt dintr-odată dorinţa aprigă ca nimic să nu-i ameninţe vreodată liniştea sau siguranţa.

— Henric mi-a spus că te-a trimis să vezi un băiat din Portugalia. N-am mai auzit nimic despre el de când ai plecat.

— Atunci regele îţi va spune că am văzut un paj aflat în slujba lui sir Edward Brampton, răspunde unchiul în felul lui peltic, adorabil. Unui intrigant i s-a părut că seamănă cu sărmanul meu nepot pierdut, Richard. Unii oameni fac din ţânţar armăsar. Păcat că n-au altceva mai bun de făcut.

— Şi seamănă cu el? insist.

— Nu cine ştie ce, răspunde Edward clătinând din cap.

Mă uit în jur. În preajmă se află doar doica băiatului meu, pe care n-o interesează decât să mănânce copios şi să bea bere.

— Eşti sigur, milord unchiule? Poţi să vorbeşti cu milady mama despre el?

— Nu-i voi vorbi de băiatul ăsta, pentru că ar tulbura-o, spune el cu fermitate. E un băiat care nu seamănă deloc cu fratele tău, fiul ei. Sunt sigur.

— Şi Edward Brampton? insist.

— Sir Edward va veni în vizită în Anglia îndată ce îşi va pune la cale treburile din Portugalia. Îl dă afară pe pajul cel chipeş. Nu vrea să ne creeze încurcături nouă sau regelui din pricina unui băiat atât de îndrăzneţ.

Spusele lui ascund mai multe decât înţeleg eu.

— Dacă băiatul e un nimeni, un lăudăros, cum ar putea un nimeni să işte atâta zarvă în Lisabona, încât să-l auzim noi, la Londra? Dacă e un nimeni, de ce ai bătut drumul tocmai până-n Portugalia ca să-l vezi? Doar e departe de Granada. Şi sir Edward de ce vine în Anglia? Pentru o întâlnire cu regele? De ce să i se facă o astfel de onoare, când se ştia că e credincios taberei York şi că l-a iubit pe tatăl meu? Şi de ce îi dă drumul pajului, dacă băiatul e un nimeni?

— Cred că aşa preferă regele, răspunde Edward dezinvolt.

Mă uit la el câteva clipe, apoi spun:

— Aici e ceva ce nu înţeleg. O taină.

Unchiul mă bate uşurel pe mână, în vreme ce ţin trupuşorul cald al copilului meu lipit de inima mea.

— Ştii, taine există mereu, pretutindeni, dar câteodată e mai bine să nu ştii de ele. Nu te frământa, Alteţă. Lumea asta nouă e plină de mistere. Dac-ai şti ce am auzit în Portugalia!

— Ţi s-a vorbit de un băiat întors din morţi? îl provoc. Ţi s-a vorbit de un băiat care a fost ascuns de ucigaşi necunoscuţi, scos peste hotarele ţării pe furiş şi care aşteaptă să-i vină vremea?

Unchiul nu tresare.

— Da. Dar le-am amintit că pe regele Angliei nu-l interesează miracolele.

Se lasă o scurtă tăcere. I-l înapoiez pe Arthur doicii şi-l privesc cum se aşază comod în poala ei.

— Cel puţin regele are încredere în tine, îi spun unchiului. Cel puţin de tine e sigur. Poate că, dacă îi vorbeşti de milady mama, va îngădui să se întoarcă la curte. Dacă nu există nici un băiat, înseamnă că regele n-are a se teme.

— Nu e prea încrezător din fire, comentează unchiul zâmbind. Am fost urmărit până la Lisabona, iar însoţitorul meu cu chipul ascuns de glugă i-a observat pe toţi cei cu care m-am întâlnit. La întoarcerea acasă m-a urmărit altul, ca să se convingă că nu trec, pe drum, pe la mătuşa ta din Flandra.

— Henric te-a spionat? Pe tine, solul lui? Spionul lui? Şi-a iscodit iscoada?

El dă din cap aprobator.

— Iar printre slujitoarele tale se află precis o femeie care îi dă de ştire ce spui în cele mai personale momente. Preotul tău confesor are obligaţia de a-i da raportul părintelui său bisericesc, John Morton, arhiepiscopul de Canterbury. John Morton e cel mai apropiat prieten al lui milady mama regelui. Împreună, au uneltit împotriva regelui Richard şi l-au distrus pe ducele de Buckingham. Se întâlnesc în fiecare zi, iar el îi spune totul. Să nu crezi nici în vis că regele are încredere în vreunul dintre noi! Să nu crezi nici măcar o clipă că nu eşti observată! Eşti observată în permanenţă, la fel ca noi toţi.

— Dar nu facem nimic! exclam, apoi cobor glasul. Nu-i aşa, unchiule, că nu facem nimic?

El mă bate uşurel pe mână, liniştindu-mă:

— Nu facem nimic.

Castelul Windsor,
vara anului 1488

Însă despre mătuşa mea Margaret nu se poate spune că nu face nimic. Alteţa Sa ducesa văduvă de Flandra, sora tatălui meu, nu stă nicidecum degeaba. Îi scrie întruna lui Iacob al III-lea al Scoţiei şi chiar îi trimite o solie alcătuită din susţinători credincioşi ai Casei de York.

— Încearcă să-l convingă să pornească la război împotriva noastră, spune Henric obosit.

Am intrat în odaia lui personală din măreţul castel şi l-am găsit cu doi secretari aşezaţi la capetele unei mese lungi, având în faţă o hârtie pătată de sare. Recunosc peceţile de ceară roşie ale mătuşii mele şi panglicile ce atârnă sub ele; foloseşte însemnul soarelui splendid, măreţul blazon York creat de tatăl meu.

— Dar nu va reuşi, continuă Henric. Avem o alianţă, vom avea logodne. Iacob a jurat să-mi fie credincios. Va rămâne neclintit de partea Angliei Tudorilor. Nu se va întoarce în trecut, la York.

Poate că Henric are dreptate şi Iacob e, în sufletul lui, credincios; însă nu-şi poate convinge supuşii să sprijine Anglia. Ţara lui, lorzii lui şi chiar moştenitorul lui sunt împotriva Angliei Tudorilor, oricare ar fi părerile regelui, şi ţara e cea care câştigă. Mai degrabă decât să înghită alianţa cu un arivist Tudor, se răzvrăteşte împotriva lui şi Iacob se vede nevoit să-şi apere prietenia cu Anglia şi chiar tronul. Primesc de la mama un bilet scris la repezeală, însă nu pricep mesajul: *Vezi, nu pornesc pe Marele Drum de la Miazănoapte.*

Sunt sigură că Henric l-a văzut aproape îndată ce a fost scris, aşa că i-l duc neîntârziat, ca să-mi dovedesc loialitatea; dar mă opresc în pragul sălii de sfat a Consiliului Coroanei, căci la el se află un bărbat pe care cred că-l cunosc, deşi nu pot asocia un nume chipului său ars de soare. Omul se întoarce spre mine şi atunci îmi zic că aş face bine să uit tot ce am ştiut vreodată despre el. E sir Edward Brampton, finul tatălui meu, cel cu care s-a întâlnit unchiul la curtea din Portugalia, cel cu pajul îndrăzneţ. Îmi face o plecăciune adâncă, surâzând calm şi încrezător.

— Vă cunoaşteţi? întreabă sec soţul meu, observându-mi expresia feţei.

Clatin din cap.

— Îmi pare foarte rău… Cine sunteţi?

— Sir Edward Brampton, răspunde el politicos. V-am văzut o dată. Pe atunci eraţi prinţesă şi prea mică pentru a ţine minte un curtean bătrân şi lipsit de importanţă, ca mine.

Dau din cap aprobator şi-mi îndrept toată atenţia spre Henric, de parcă sir Edward nu m-ar interesa absolut deloc.

— Voiam să-ţi spun că am primit un bilet de la Abaţia Bermondsey.

Îmi ia biletul din mână şi-l citeşte în tăcere.

— A, pesemne ştie că Iacob a murit.

— La asta se referă? Scrie doar că nu va merge pe Marele Drum de la Miazănoapte. Cum a murit regele? Cum se poate întâmpla una ca asta?

— În bătălie, răspunde scurt Henric. Ţara l-a susţinut pe fiul lui împotriva sa. Se pare că unii dintre noi nu se pot încrede nici măcar în rudele de sânge. Nu poţi fi sigur nici măcar pe moştenitorul tău, darămite pe un altul.

Având grijă să nu mă uit spre sir Edward, spun pe un ton egal: — Îmi pare rău dacă acest lucru ne provoacă necazuri.

Henric încuviinţează din cap.

— În orice caz, avem un nou prieten: pe sir Edward.

Surâd uşor, iar sir Edward se înclină.

— Sir Edward va veni acasă, în Anglia, la anul, anunţă Henric. L-a slujit cu credinţă pe tatăl tău, iar acum mă va sluji pe mine.

Sir Edward se înclină iar, părând bucuros de această perspectivă.

— Aşadar, când îi răspunzi mamei tale îi poţi spune că l-ai văzut pe vechiul ei prieten, sugerează Henric.

Încuviinţez din cap şi mă îndrept spre uşă.

— Şi spune-i că sir Edward a avut un paj obraznic, care s-a grozăvit, dar acum a plecat din slujba lui şi s-a tocmit la un negustor de mătăsuri. Nimeni nu ştie unde se află. Poate că a plecat să facă negustorie în Africa sau poate în China. Nimeni nu ştie unde.

— Îi voi spune, dacă asta ţi-e dorinţa.

— Va şti ea la cine mă refer, zâmbeşte Henric. Spune-i că pajul era un flăcău insolent, căruia îi plăcea să se îmbrace în mătăsuri de împrumut, dar acum are un stăpân nou – întâmplător, un negustor de mătăsuri. Aşa că e foarte potrivit pentru munca asta. Băiatul a plecat cu el şi a dispărut fără urmă.

Palatul Greenwich, Londra,
Crăciunul anului 1488

Neîncetata şi neliniştita scrutare pe care Tudorii o desfăşoară asupra lumii lor, în care nu se pot încrede, încetează în timpul Crăciunului, de parcă, în sfârşit, zilele trec; au loc întâmplări mărunte şi sunt scrise şi primite bilete fără ca Henric să vadă şi să ştie negreşit totul. După dispariţia în neant a băiatului invizibil, se pare că n-a mai rămas nimic de supravegheat; iscoadele din porturi şi paznicii de pe drumuri se pot odihni. Chiar şi milady mama regelui îşi uită încruntarea şi priveşte cu un mic surâs sosirea buşteanului de Crăciun, a măscăricilor, a cântăreţilor la instrumente, a actorilor şi a corului. Lui Margaret i se dă voie să-şi viziteze fratele în Turn şi se întoarce la Greenwich mai fericită decât a fost în ultima vreme.

— Regele i-a îngăduit să aibă un preceptor şi nişte cărţi, îmi spune ea. Şi are o lăută. Cântă şi compune cântece. Mi-a cântat unul.

Henric vine în odaia mea seară de seară, după cină, se aşază lângă foc şi vorbeşte despre întâmplările zilei; câteodată se culcă cu mine, câteodată doarme cu mine până dimineaţa. Suntem în largul nostru unul cu celălalt, ba chiar afectuoşi. Când servitorii vin să facă patul şi să-mi scoată mantia, îi dă la o parte cu un gest al mâinii, poruncindu-le să plece. După ce ei ies şi închid uşa, îmi scoate cu mâinile lui mantia de pe umeri. Îmi dă o sărutare pe umărul gol şi mă ajută să urc în patul înalt. Îmbrăcat, se întinde lângă mine şi-mi mângâie părul, netezindu-l pe tâmple.

— Eşti foarte frumoasă, spune el. E al treilea nostru Crăciun împreună. Mă simt ca un bărbat cu o căsnicie bună, îndelungată, cu o soţie frumoasă.

Stau nemişcată şi-l las să-mi scoată panglica de la capătul cozii împletite şi să-şi treacă degetele prin cosiţele bogate, mătăsoase, bălaie.

— Şi miroşi întotdeauna atât de ademenitor, adaugă el încet.

Se ridică de pe pat, îşi dezleagă cordonul halatului, îl scoate şi-l aşază grijuliu pe un jilţ. E mereu ordonat cu lucrurile lui. Apoi ridică plapuma şi se strecoară sub ea, lângă mine. Mă doreşte şi asta mă bucură, căci mai vreau un copil. Bineînţeles, avem nevoie de încă un fiu pentru ca succesiunea să fie asigurată, dar în ce mă priveşte, vreau senzaţia aceea minunată a pruncului în pântec, sentimentul de a adăposti o viaţă care creşte. Aşa că îi zâmbesc, îmi ridic poala halatului şi-l ajut să-şi potrivească trupul pe al meu. Întind mâna spre el şi simt tăria caldă a cărnii lui. Actul e rapid şi blând, iar la sfârşit îl simt cutremurându-se de plăcerea lesne dobândită, însă eu nu simt decât căldură şi bunăvoinţă. Nu mă aştept la mai mult, mă bucur că simt măcar bunăvoinţă şi-i sunt recunoscătoare că se poartă blând. Rămâne puţin întins deasupra mea, cu obrazul îngropat în părul meu, cu buzele pe gâtul meu. Apoi se ridică, depărtându-se de mine, şi spune ceva care mă uimeşte:

— Dar nu seamănă cu iubirea, nu?

— Poftim?

Sunt uluită că a rostit un adevăr atât de răspicat.

— Nu seamănă cu iubirea. Când eram tânăr, în exil, în Bretania a existat o fată care ieşea pe furiş din casa tatălui ei, riscând totul ca să fie cu mine. Eu mă ascundeam în hambar, ardeam de dorinţa de-a o vedea. Când o atingeam, se înfiora; când o sărutam, se topea. Iar o dată m-a cuprins strâns cu braţele şi picioarele şi a strigat de plăcere. Nu s-a putut abţine şi am simţit cum suspinele de bucurie îi cutremură tot

trupul.

— Unde e acum? întreb.

În ciuda indiferenţei mele faţă de el, descopăr că sunt curioasă în privinţa fetei şi că gândul la ea mă irită.

— Tot acolo. A avut un copil cu mine. Familia a măritat-o cu un fermier. Probabil că acum e o nevastă grasă de fermier şi are trei copii. Unul dintre ei roşcat, adaugă el râzând. Henri? Ce zici?

— Dar nimeni nu te numeşte stricat, spun eu.

Întoarce capul şi râde cu poftă, de parcă aş fi spus ceva neobişnuit şi amuzant.

— A, nu, draga mea! Nimeni mă numeşte stricat, pentru că sunt regele Angliei şi bărbat. Indiferent ce altceva ai dori să schimbi în lume – un rege de York pe tron, bătălia sfârşită invers, pe Richard ridicându-se din groapă –, nu poţi spera să schimbi felul în care lumea vede femeile. Orice femeie care simte dorinţă şi, mânată de ea, trece la fapte, va fi numită stricată. Asta nu se va schimba. Tu ţi-ai distrus reputaţia din pricina legăturii tale nebuneşti cu Richard, chiar dacă ai crezut că e iubire, prima ta iubire. Ţi-ai redobândit reputaţia numai printr-o căsătorie lipsită de dragoste. Ai câştigat un nume, dar ai pierdut plăcerea.

Auzindu-l rostind cu nonşalanţă numele bărbatului pe care-l iubesc, îmi trag aşternutul până sub bărbie, îmi strâng părul şi-l împletesc la loc. El nu mă opreşte, doar mă priveşte în tăcere. Enervată, îmi dau seama că va rămâne peste noapte.

— Ai vrea ca mama ta să vină la curte de Crăciun? întreabă cu nepăsare, întorcându-se ca să stingă lumânarea de lângă pat.

Odaia e luminată doar de focul muribund, iar pâlpâirea jarului îi poleieşte umărul cu o lucire de bronz. Dacă am fi iubiţi, acesta ar fi pentru mine momentul preferat al zilei.

— Mi-e îngăduit? întreb, aproape bâlbâindu-mă de uimire.

— Nu văd de ce nu, spune el cu nonşalanţă. Dacă te-ar bucura prezenţa ei.

— M-ar bucura mai mult ca orice! M-ar bucura foarte mult. Aş fi nespus de fericită s-o am iar lângă mine, şi încă de Crăciun. Iar surorile mele, mai ales cele mici… vor fi foarte fericite.

Mânată de un impuls, mă aplec şi-l sărut pe umăr. Cu o mişcare iute, se răsuceşte, îmi prinde capul în mâini şi primeşte sărutul pe buze. Mă sărută cu blândeţe, încă o dată şi încă o dată, iar nefericirea pe care am simţit-o când l-a pomenit pe Richard şi gelozia faţă de fata pe care a iubit-o cândva mă îndeamnă cumva să-i primesc buzele şi să-i cuprind gâtul cu braţele; îi simt greutatea deasupra mea şi tot trupul apăsat pe al meu, deschid buzele şi-i gust gura şi închid ochii în braţele lui, simţindu-l cum pătrunde iarăşi în mine, cu blândeţe, tandru. Pentru prima oară, ceea ce se întâmplă între noi aduce puţin cu iubirea.

Palatul Westminster, Londra, primăvara anului 1489

Avem parte de un Crăciun voios, cu mama la curte, urmat de o iarnă lungă şi friguroasă în Londra. Poruncim să se ţină o slujbă specială pentru unchiul Edward, care a murit anul trecut, în expediţia militară împotriva francezilor.

— N-a fost obligat să plece, spun în timp ce aprind o lumânare pentru el, pe altarul capelei.

Mama zâmbeşte, deşi ştiu că-i e dor de el, şi replică: — O, ba da! N-a fost niciodată în stare să stea liniştit acasă.

— Tu însă va trebui să pleci liniştită la casa ta, o anunţ. Sărbătoarea Crăciunului s-a terminat şi Henric spune că trebuie să te întorci la abaţie.

Ea se întoarce spre uşă şi-şi trage gluga peste părul argintiu.

— Nu mă deranjează atâta timp cât tu şi fetele sunteţi sănătoase şi văd că eşti fericită şi cu sufletul împăcat.

O însoţesc, iar ea mă ia de mână, întrebând:

— Dar tu? Începi să-l iubeşti, aşa cum am sperat?

— E ciudat, îi mărturisesc. Nu-l consider un erou, nu cred că e cel mai minunat bărbat din lume. Ştiu că nu e foarte curajos şi deseori e arţăgos. Nu-l iubesc cum l-am iubit pe Richard…

— Există multe feluri de dragoste, mă povăţuieşte ea. Iar când iubeşti un bărbat care e mai puţin decât ai visat, trebuie să te împaci cu diferenţa dintre un bărbat adevărat şi un vis. Câteodată trebuie să-l ierţi. Poate chiar deseori. Dar adesea iertarea vine odată cu iubirea.

În aprilie, când păsările cântă pe câmpiile de la sud de fluviu, îi spun lui Henric că nu vin cu el la vânătoarea cu şoimi. El tocmai încalecă în curtea grajdurilor, iar calul meu, care n-a ieşit de câteva zile, tropăie pe loc, iar hăţurile sunt bine ţinute de un rândaş.

— E doar vioi, atâta tot, spune Henric uitându-se când la calul nerăbdător, când la mine. De bună seamă că-l poţi struni! Nu-ţi stă în fire să pierzi o zi de vânătoare cu şoimi. Se potoleşte îndată ce îl încaleci.

Clatin din cap.

— Ia alt cal, propune Henric şi zâmbesc când văd ce hotărât e să îl însoţesc. Ţi-l dă unchiul Jasper pe al lui. E neclintit ca o stâncă.

— Azi nu, insist eu.

— Nu te simţi bine? (Îi aruncă rândaşului hăţurile şi sare din şa, venind lângă mine.) Eşti puţin palidă. Te simţi bine, iubirea mea?

Alintul mă face să mă sprijin de el, iar el îmi cuprinde mijlocul cu braţul. Întorc capul, apropiindu-mi buzele de urechea lui, şi-i şoptesc: — Am vărsat adineaori.

— Dar n-ai fierbinţeală? întreabă cu o mică tresărire, căci groaza de boala năduşelii, adusă de armata lui, e încă puternică. Spune-mi că n-ai fierbinţeală!

— Nu e boala năduşelii, îl asigur. Şi nu sunt friguri. Nu mi-a căzut prost mâncarea şi nici n-am mâncat fructe crude. (Îi zâmbesc, dar el tot nu înţelege.) Am vărsat azi-dimineaţă şi ieri-dimineaţă şi mă aştept să

vărs şi mâine.

Mă priveşte cu un început de speranţă pe chip.

— Elizabeth?

Dau din cap afirmativ.

— Am rămas grea.

Îi simt braţul strângându-mă mai tare de mijloc.

— O, scumpa mea! O, iubita mea! Ce veste minunată!

În faţa întregii curţi, mă sărută pe buze cu căldură, iar când ridică privirea, negreşit că toţi ştiu ce i-am spus, căci chipul lui radiază.

— Regina nu vine cu noi! strigă el, de parcă veste mai bună nici c-ar putea exista.

Îl ciupesc de braţ şi-l previn:

— E încă prea devreme să spunem cuiva.

— A, desigur, desigur.

Îmi sărută buzele, apoi mâna. Toţi curtenii se uită, zâmbind nedumeriţi de bucuria lui. Unul sau doi îşi dau coate, ghicind pe dată.

— Regina se odihneşte azi! răcneşte Henric. Nu-i nici un motiv de îngrijorare. Dar se odihneşte. Nu va încăleca. Nu vreau să încalece. E puţin indispusă.

Asta confirmă bănuielile; chiar şi cel mai încet la minte tânăr îi şopteşte vecinului său. Toţi ghicesc pe dată de ce m-a ţinut Henric strâns lângă el şi de ce radiază. El se întoarce către mine, orb la zâmbetele cunoscătoare ale curtenilor.

— Du-te şi odihneşte-te. Vreau să te odihneşti.

— Da, răspund, gata să izbucnesc în râs. Înţeleg. Cred că toată lumea înţelege.

El zâmbeşte cu gura până la urechi, ca un băieţel sfios.

— Nu-mi pot ascunde fericirea. Uite, o să-ţi vânez cel mai gustos fazan pentru cină.

Se aruncă în şa, spunându-i rândaşului care ţine frâul calului meu: — Regina nu se simte bine. Să-i scoţi chiar tu calul, să facă mişcare. Azi şi în fiecare zi. Nu ştiu când se va simţi destul de bine ca să încalece din nou.

Rândaşul se lasă în genunchi.

— Aşa voi face, Alteţă. (Se întoarce spre mine.) Îl voi ţine liniştit, ca să puteţi ieşi cu el la pas când veţi pofti.

— Regina nu se simte bine, le spune Henric însoţitorilor lui, care încalecă şi-i zâmbesc radios. Mai multe nu spun. (Zâmbeşte cu gura până la urechi, ca un băieţandru.) Nu mai adaug nimic. Nu mai e nimic de adăugat. (Se ridică în scări, îşi scoate pălăria şi o flutură în aer.) Dumnezeu s-o aibă în paza Lui pe regină!

— Dumnezeu s-o aibă în paza Lui pe regină! îi răspund toţi, zâmbindu-mi.

Mă uit la Henric şi-i spun râzând:

— Foarte discret! După toate regulile etichetei, cu foarte multă reţinere şi deosebită discreţie.

Palatul Greenwich, Londra, toamna anului 1489

De astă dată, eu hotărăsc când mă retrag de la curte pentru naştere şi, cu toate că milady mama regelui alege tapiseriile pentru odăile mele şi comandă patul de zi şi leagănul, încăperea e aranjată după dorinţele mele şi-i spun că voi intra în izolare la sfârşitul lui octombrie.

— Şi voi trimite după mama, să stea cu mine, adaug.

Privirea ei devine pe dată ascuţită.

— L-ai întrebat pe Henric?

— Da, o mint de la obraz.

— Şi a fost de acord?

Se vede desluşit că nu mă crede deloc.

— Da. De ce să nu fie? Mama a ales să ducă o viaţă retrasă, o viaţă de rugăciune şi contemplaţie. A fost întotdeauna o femeie meditativă şi cucernică. (Privesc expresia încremenită de pe chipul lui milady, care s-a mândrit întotdeauna cu sfinţenia ei formidabilă.) Toată lumea ştie că mama a tânjit după viaţa monahală! susţin, simţind că minciuna devine tot mai ambiţioasă şi tremurând de dorinţa de a râde. Dar sunt sigură că va primi să revină în lume pentru a-mi ţine tovărăşie în timpul izolării pentru naştere.

Acum se mai pune doar problema de a ajunge la Henric înaintea maică-sii. Mă duc în odăile lui şi, cu toate că uşa sălii de primire e închisă, îi fac străjii semn cu capul să-mi deschidă. Henric şade la o masă din mijlocul încăperii, înconjurat de sfetnicii în care se încrede cel mai mult. Când intru, ridică privirea şi văd că e încruntat de îngrijorare. Şovăi în prag.

— Îmi pare rău. Nu mi-am dat seama…

Se ridică toţi şi se înclină, iar Henric vine iute lângă mine şi-mi ia mâna.

— Putem amâna, spune el. Sigur că putem amâna. Te simţi bine? Nu s-a întâmplat nimic?

— Nu s-a întâmplat nimic. Voiam să-ţi cer o favoare.

— Ştii că nu-ţi pot refuza nimic. Ce ai dori? Să te scalzi în perle?

— Doar să fie mama cu mine când mă retrag pentru naştere. (Văd că pe chipul lui se aşterne o umbră.) Mi-a adus nespus de multă alinare data trecută, Henric, şi are multă experienţă, după atâtea naşteri! Am nevoie de ea.

El şovăie.

— E mama, insist, cu vocea tremurând preţ de o clipă. Şi e nepotul ei.

Cugetă câteva clipe.

— Ai idee despre ce discutăm aici? Chiar acum?

Mă uit peste umărul lui, la bărbaţii cu feţe dure; unchiul lui, Jasper, se uită posomorât la o hartă. Clatin din cap.

— Primim din toată ţara rapoarte despre mici incidente supărătoare. Despre oameni care plănuiesc să ne răstoarne şi-mi pun la cale moartea. În Northumberland, gloata l-a atacat pe contele de Northumberland în timp ce strângea birurile pentru mine. Nu doar ca să-l bruscheze puţin: l-au tras de pe cal şi l-au omorât, ştiai?

Îmi scapă un icnet.

— Pe Henry Percy?

El dă din cap, continuând:

— La Abingdon, un abate foarte respectat unelteşte împotriva noastră.

— Cine?

— Nu contează cine, răspunde el întunecându-se la faţă. La nord-est, sir Robert Chamberlain şi fiii lui au fost prinşi în timp ce încercau să pornească pe mare, din portul Hartlepool, spre mătuşa ta din Flandra. O mână de incidente mărunte, fără legătură între ele, din câte ne dăm seama. Dar toate sunt semne.

— Semne?

— Semne că poporul e nemulţumit.

— Henry Percy? repet. Ce fel de semn a fost moartea lui? Parcă oamenii se opuneau plăţii birurilor.

Pe chipul regelui se citeşte îndârjirea.

— Oamenii din nord nu l-au iertat că l-a părăsit pe Richard la Bosworth, spune el, urmărindu-mi reacţia. Presupun că şi tu eşti de părere că aşa îi trebuie.

La asta nu răspund, căci rana e încă prea dureroasă pentru mine. Henry Percy i-a spus lui Richard că oştenii lui sunt prea obosiţi ca să lupte după marşul de la miazănoapte – de parcă un comandant conduce în bătălie trupe prea obosite ca să lupte! S-a aşezat la coada armatei lui Richard şi n-a făcut nici măcar un pas înainte. Când Richard a pornit la vale, în şarja care l-a ucis, Percy l-a privit fără să mişte un deget. Nu-i voi jeli moartea meschină şi murdară. Pentru mine nu e o pierdere. Mă aventurez: — Dar nimic din toate astea n-are legătură cu mama.

Ochii albaştri ai unchiului Jasper mă ţintuiesc cu o căutătură prelungă şi rece, de parcă n-ar fi de acord.

— În mod direct, nu, recunoaşte Henric. Şi-a tras ultima săgeată răzvrătită odată cu răscoala flăcăului de la bucătărie. N-am nici o dovadă care să facă legătura între ea şi necazurile astea răzleţe.

— Înseamnă că ar putea să-mi ţină tovărăşie când mă retrag pentru naştere.

— Prea bine, hotărăşte el. Cu tine, în odăi, prezintă tot atâta siguranţă ca în spatele zidurilor abaţiei. Şi asta o să arate oricui visează că ea încă reprezintă Casa de York că mama ta face parte din familia noastră.

— Pot să-i scriu azi?

El încuviinţează din cap, îmi ia mâna şi o sărută.

— Nu pot să-ţi refuz nimic. Nu când eşti pe punctul de a-mi dărui încă un fiu.

— Şi dacă e fată? îl întreb zâmbind. Îmi trimiţi socoteala pentru toate favorurile dacă nasc o fată?

El clatină din cap.

— E băiat, sunt convins.

Palatul Westminster, Londra,
noiembrie 1489

Mama promite să vină de la Bermondsey, dar în Londra molima bântuie atât de aprig, încât ea refuză să mă însoţească de la început şi aşteaptă câteva zile în odăile ei, vrând să se convingă că nu e purtătoare de vărsat – boală cu fierbinţeli grozave şi cu pete roşii, îngrozitoare, pe tot corpul.

— Nu ţi-aş aduce-o în ruptul capului, spune ea când intră în sfârşit pe uşa capitonată pentru a înăbuşi zgomotele, uşa spre lumea din afară, ce se deschide atât de rar.

Într-o clipă, ajung la pieptul ei; mă îmbrăţişează, apoi face un pas în spate ca să-mi vadă chipul, burta mare şi mâinile umflate.

— Ţi-ai scos inelele, remarcă ea.

— Mă strângeau. Iar gleznele mele au ajuns tot atât de groase ca pulpele.

Râde.

— Totul va fi mai bine după ce vine pruncul pe lume.

Mă aşază pe patul de zi, se aşază şi ea la un capăt, îmi ia tălpile în poala ei şi le fricţionează viguros cu mâinile ei puternice. Continuă mişcările prelungi, trăgând uşor de degete, până când mai-mai că torc de plăcere, lucru care o face să râdă iar.

— Pesemne că speri să fie băiat, spune ea.

— Nu neapărat. (Deschid ochii şi surprind privirea ei cenuşie.) Sper să fie un prunc sănătos şi puternic. Mi-ar plăcea o fetiţă. Bineînţeles, avem nevoie de un băiat…

— Poate o fetiţă acum şi un băiat data viitoare, sugerează mama. Regele Henric continuă să fie bun cu tine? La Crăciun se purta ca un bărbat îndrăgostit.

Dau din cap aprobator.

— E din cale-afară de duios.

— Şi milady?

— Din cale-afară de grijulie, răspund strâmbându-mă.

— Ei, acum am venit eu, spune mama, ca şi cum nimeni în afară de ea n-ar fi pe măsura lui milady mama regelui. Vine să mănânce aici?

Clatin din cap.

— Ia masa cu fiul ei. În timpul retragerii mele pentru naştere, îmi ia locul între curteni, la masa principală.

— Las-o să aibă clipa ei de fală, mă sfătuieşte mama. Vom mânca mai în tihnă aici, fără ea. Ce doamne de companie ai?

— Pe Cecily, pe Anne şi pe verişoara Margaret. Dar Cecily nu ridică un deget, căci aşteaptă şi ea un copil. Şi, bineînţeles, le am pe femeile din familia regelui şi pe cele pe care mama lui insistă să le ţin pe lângă mine. (Cobor glasul.) Sunt convinsă că-i dau raportul despre tot ce fac şi zic.

— Negreşit. Şi ce mai face Maggie? Dar bietul ei frate?

— Are voie să-l viziteze şi spune că-i merge destul de bine. Acum are preceptori şi un muzician. Însă asta nu-i viaţă pentru un băiat.

— Poate că, dacă va avea un al doilea moştenitor, Henric îl va elibera pe bietul Teddy, spune mama. Mă rog pentru sărmanul băiat în fiecare seară.

— Henric nu-l poate elibera câtă vreme se teme că oamenii s-ar putea ridica la arme pentru un duce de York. Răzmeriţele se ţin lanţ în ţară chiar şi acum.

Mama nu mă întreabă cine se răscoală şi nici la al cui cuvânt. Nu mă întreabă în ce comitate. Se duce la fereastră, dă la o parte un colţ al tapiseriei groase şi se uită afară, de parcă n-ar interesa-o câtuşi de puţin, iar asta îmi arată că Henric se înşală şi că mama nu şi-a tras ultima săgeată răzvrătită. Dimpotrivă, se află iarăşi în miezul tuturor lucrurilor. Ştie mai multe decât mine şi, probabil, mai multe decât Henric.

— Ce rost are? o întreb iritată. La ce bun stârneşti întruna necazuri, când oamenii îşi riscă viaţa şi pe urmă trebuie să fugă în Flandra, cu recompense puse pe capul lor? Sunt distruse familii şi mamele îşi pierd fiii, la fel ca tine – sau ca mătuşa Elizabeth, care a rămas fără fiul ei, John, celălalt băiat al ei fiind bănuit şi el. Ce nădăjduieşti să obţii?

Mama se întoarce, cu o expresie la fel de duioasă şi de neclintită ca întotdeauna.

— Eu? rosteşte ea cu zâmbetul ei sincer. Eu nu obţin nimic. Sunt o simplă bunică bătrână, care trăieşte în Abaţia Bermondsey şi se bucură de şansa de a-şi vizita fiica iubită. Nu mă gândesc decât la sufletul meu şi la următoarea masă. Nu stârnesc absolut nici un necaz.

Palatul Westminster, Londra,
28 noiembrie 1489

Durerile încep la orele mici ale dimineţii, deşteptându-mă cu un junghi adânc în burtă. Mama apare lângă mine în clipa în care gem şi-mi ţine mâinile într-ale ei câtă vreme moaşele înfierbântă nişte bere cu mirodenii şi aşază icoana în aşa fel încât s-o văd în timpul chinurilor. Mâna răcoroasă a mamei pe fruntea mea, când năduşesc sleită de puteri, şi privirea ei aţintită în ochii mei, convingându-mă cu glas scăzut că nu există durere, ci doar o divină plutire răcoroasă pe un râu fără valuri, mă ajută să trec de ceasurile lungi, până când aud un plânset şi-mi dau seama că s-a terminat şi că am un copil. Îmi pun fetiţa în braţe.

— Fiul meu porunceşte să-mi arăţi cinstire botezând-o pe Alteţa Sa prinţesa cu numele meu.

Apariţia bruscă a lui lady Margaret mă readuce brutal în lumea reală; în spatele ei o văd pe mama, care împătureşte nişte rufărie plecând capul şi încercând să nu râdă.

— Poftim? întreb.

Mintea mi-e înceţoşată din pricina berii pentru naştere şi a vrăjii pe care reuşeşte s-o ţeasă mama, în aşa fel încât durerea scade şi timpul trece.

— Voi fi foarte bucuroasă să-mi ia numele. (Lady Margaret îşi continuă firul gândurilor.) Aşa îi stă fiului meu în fire, să mă cinstească. Nădăjduiesc că Arthur al tău va fi un fiu la fel de bun şi de iubitor ca al meu.

Mama, care a avut doi fii, doi prinţi care au adorat-o, se întoarce cu spatele şi pune rufăria într-un cufăr.

— Prinţesa Margaret din Casa Tudor, rosteşte milady, savurând sonoritatea propriului nume.

— Nu e semn de trufie să botezi un copil cu propriul tău nume? se interesează dulce mama, din colţul odăii.

— Primeşte numele sfintei mele ocrotitoare, răspunde lady Margaret, câtuşi de puţin descumpănită. Scopul nu e slăvirea mea. Şi, în plus, fiica dumitale e cea care alege numele. Nu-i aşa, Elizabeth?

— A, da, răspund supusă, prea obosită ca să o contrazic. Principalul e că-i sănătoasă.

— Şi frumoasă, remarcă frumoasa mea mamă.

Pentru că Londra e plină de vărsat, facem un botez modest, iar eu sunt binecuvântată de preot în particular şi mă întorc în odăile mele şi la viaţa de curte fără un mare ospăţ. Ştiu, de asemenea, că Henric nu va irosi bani sărbătorind naşterea unei prinţese. Pentru un băiat, ar fi poruncit o sărbătoare publică şi ar fi pus ca din fântânile arteziene ale oraşului să curgă vin.

— Nu sunt dezamăgit că e fată, mă asigură el întâmpinându-mă în odaia copiilor, ţinând micuţa cea preţioasă în braţe. Ne trebuie încă un băiat, fireşte, dar ea e cea mai frumoasă şi mai delicată fetiţă din câte s-au născut vreodată.

Mă opresc lângă el şi privesc feţişoara copilei. E ca un boboc de trandafir, ca o petală; mâinile ei sunt ca nişte stele de mare şi unghiile, precum cele mai mici scoici aduse vreodată de valuri la mal.

— Margaret, ca pe mama, spune Henric sărutându-i căpşorul acoperit cu o bonetă albă.

Verişoara Maggie se apropie să ia copilul din braţele noastre. Îi şoptesc:

— Margaret, ca pe tine.

Palatul Greenwich, Londra, iunie 1491

Trec doi ani până când zămislim alt prunc; în sfârşit, e băiatul de care soţul meu are nevoie. Îl primeşte cu un fel de patimă, de parcă băieţelul ar fi o avere. Henric a început să aibă reputaţia unui rege care iubeşte să aibă aur în vistierie, iar băiatul e ca un galben proaspăt bătut, o nouă creaţie Tudor.

— Îi vom spune Henric, declară el primind băiatul în braţe, când mă vizitează, la o săptămână după naştere.

— Henric, ca pe tine? îl întreb din pat, zâmbind.

— Ca pe regele cel sfânt, răspunde el cu severitate.

Asta îmi aminteşte că şi atunci când cred că suntem cât se poate de fericiţi şi de destinşi, Henric tot mai priveşte în urmă, peste umăr, justificându-şi coroana. Se uită când la mine, când la verişoara Margaret, de parcă ne-am face vinovate de întemniţarea bătrânului rege în Turn şi de moartea lui. Noi două schimbăm o privire vinovată. Probabil că taţii noştri, împreună cu unchiul nostru Richard, i-au pus perna pe faţă, în somn, bietului rege nevinovat. Oricum, suntem suficient de aproape de crimă ca să simţim vinovăţie când Henric îl declară sfânt pe bătrânul rege şi-şi botează fiul nou-născut cu numele lui.

— Cum doreşti, răspund voios. Dar îţi seamănă grozav. Un Tudor cum se cuvine, cu păr arămiu.

Vorbele mele îl fac să râdă.

— E roşcat, ca unchiul meu, Jasper, remarcă el cu plăcere. Să dea Dumnezeu să aibă norocul unchiului.

Zâmbeşte, dar îi văd încordarea din jurul ochilor şi expresia de care am ajuns să-mi fie groază – expresia unui om chinuit. Aşa arată când izbucneşte pe neaşteptate în accese de nemulţumire. Aşa cred că a arătat în toţi anii cât s-a aflat în exil, când nu putea să aibă încredere în nimeni şi se temea de toţi, când fiecare mesaj pe care-l primea de acasă îl avertiza în legătură cu tatăl meu şi fiecare sol care îl aducea putea fi un ucigaş.

Îi fac semn cu capul lui Maggie, care e tot atât de receptivă ca mine la toanele lui Henric; aceasta ia copilul, i-l dă doicii şi se aşază lângă cei doi, de parcă ar vrea să dispară după corpul voinic şi cald al femeii.

— S-a întâmplat ceva? întreb cu glas scăzut.

Mă priveşte cu duşmănie preţ de o clipă, de parcă eu aş fi provocat problema, apoi îl văd că se înmoaie şi clatină din cap.

— Veşti ciudate. Veşti proaste.

— Din Flandra? întreb încet.

Mătuşa mea provoacă mereu cuta adâncă dintre sprâncenele lui. An după an, ea continuă să trimită spioni în Anglia şi bani rebelilor, să-i vorbească de rău pe Henric şi familia noastră, să mă acuze de lipsă de loialitate faţă de Casa noastră.

— De astă dată, nu. Ceva mai rău decât ducesa, poate… Dacă-ţi poţi imagina ceva mai rău decât ea.

Aştept.

— Ţi-a spus mama ta ceva? întreabă el. E important, Elizabeth. Trebuie să-mi spui dacă ţi-a zis ceva.

— Nu, chiar nimic.

Am conştiinţa curată. De astă dată, mama nu m-a însoţit în izolarea pentru naştere, spunând că nu se simte bine şi că se teme să nu aducă boala în odăi. Atunci am fost dezamăgită, dar acum mi se strânge

inima de nelinişte la gândul că s-a ţinut departe ca să ţeasă uneltiri trădătoare.

— N-am văzut-o. Nu mi-a scris. E bolnavă.

— Surorilor tale nu le-a spus nimic? întreabă Henric, apoi face semn cu capul spre Maggie, care, aşezată lângă doică, mângâie tălpile băieţelului meu adormit. Nici *ea* nu ţi-a spus nimic? Verişoara ta de Warwick, Margaret? N-a zis nimic despre fratele ei?

— M-a întrebat dacă poate fi eliberat. Iar eu te întreb pe tine, desigur. El nu face nimic rău…

— El nu face nimic rău în Turn fiindcă nu poate să facă nimic câtă vreme e prizonierul meu! mă întrerupe Henric tăios. Dacă ar fi liber, Dumnezeu ştie unde ar ajunge. În Irlanda, presupun.

— De ce în Irlanda?

— Fiindcă regele Carol al Franţei a trimis în Irlanda trupe de invazie. (Murmură cuvintele cu o furie reţinută.) Jumătate de duzină de corăbii, două sute de soldaţi care poartă crucea Sfântului Gheorghe[1], de parcă ar fi o oştire englezească. A înarmat şi a înzestrat o armată ce mărşăluieşte sub steagul Sfântului Gheorghe! O armată franceză în Irlanda! De ce crezi că a făcut-o?

— Nu ştiu, spun clătinând din cap.

Îmi dau seama că îi şoptesc, de parcă am fi doi conspiratori care plănuiesc răsturnarea unui domnitor, de parcă noi n-am avea nici un drept şi n-ar trebui să ne aflăm aici.

— Crezi că se aşteaptă la ceva?

Clatin din cap. Sincer, sunt uluită.

— Zău că nu ştiu, Henric. Ce s-ar aştepta regele Franţei să se ivească din Irlanda?

— O nouă nălucă.

Simt cum pe şira spinării îmi urcă încet un fior ca un vânt rece, deşi e o zi de vară, şi-mi strâng şalul în jurul umerilor.

— Ce nălucă?

Rostind acel cuvânt plin de putere, am coborât glasul, ca el, de parcă am invoca spirite; el se apleacă spre mine şi şopteşte:

— A apărut un băiat.

— Un băiat?

— Alt băiat. Un băiat care încearcă să treacă drept răposatul tău frate.

— Edward?

— Richard.

Vechea mea durere, trezită de numele bărbatului pe care l-am iubit, dat fratelui pe care l-am pierdut, îmi bate la poarta inimii, ca o prietenă cu chipul cunoscut. Îmi strâng iarăşi şalul în jurul trupului, trezindu-mă că mă ţin strâns în braţe, ca pentru a mă alina.

— Un băiat se dă drept Richard? Cine e? Alt mincinos, alt impostor?

— De urma ăstuia nu pot da, răspunde Henric, cu privirea întunecată de teamă. Nu pot afla cine îl susţine, nici de unde vine. Se zice că vorbeşte mai multe limbi şi că are purtări de prinţ. Se zice că e convingător – mă rog, şi Simnel era convingător. Aşa sunt instruiţi toţi.

— Toţi?

— Toţi aceşti băieţi, toate aceste năluci.

Rămân tăcută câteva clipe, cu gândul la soţul meu, care se crede înconjurat de mulţi băieţi fără nume, băieţi-năluci. Închid ochii.

— Eşti obosită. N-ar fi trebuit să te tulbur cu asta.

— Fizic, nu sunt obosită. Dar mă oboseşte gândul la un nou pretendent.

— Da! exclamă el brusc, apăsat. Tocmai asta e! Ai dreptate să-l numeşti aşa. Un nou pretendent. Un nou mincinos, un alt prefăcut. Va trebui să-l vânez, să aflu cine e şi de unde vine, să-i atac povestea, să-i

fac minciunile bucăţi ca pe nişte surcele uscate, să-i fac de ruşine pe protectorii lui şi să-i distrug şi pe el, şi pe ei.

Ca răspuns, îmi scapă cele mai neinspirate cuvinte.

— Cum adică, *eu* îl numesc pretendent? Cine să fie, dacă nu un pretendent?

El se ridică pe dată şi mă priveşte cu dispreţ, de parcă am fi proaspăt căsătoriţi şi ar continua să mă urască.

— Întocmai. Cine să fie, dacă nu un pretendent? Elizabeth, uneori, eşti atât de proastă, încât te consider de-a dreptul sclipitoare.

Iese din odaie palid de indignare, iar Maggie îmi aruncă o privire în care citesc teama.

Revin la curte pe o vreme de vară năucitor de caldă şi-i găsesc pe curteni neliniştiţi, în ciuda naşterii unui al doilea moştenitor băiat. Fiecare zi aduce un mesaj nou din Irlanda şi cel mai rău e că nimeni nu cutează să vorbească despre asta. În curtea grajdurilor stau cai asudaţi, solii acoperiţi de praf sunt duşi imediat înăuntru, în faţa regelui. Lorzii le ascultă rapoartele, alături de el, dar nimeni nu face vreun comentariu. Parcă am fi în război, dar nimeni nu scoate o vorbă; suportăm un asediu în tăcere.

Mi-e clar că regele Franţei se răzbună pe noi pentru sprijinul îndelungat şi loial pe care i l-am acordat Bretaniei împotriva lui. Unchiul meu a murit pentru ca Bretania să rămână neatârnată de Franţa, iar Henric nu uită nici o clipă că micul ducat i-a oferit un exil lipsit de pericole, aşa că onoarea îl obligă să-şi susţină vechile gazde. Avem toate motivele să considerăm Franţa duşmanul nostru. Dar, din cine ştie ce motiv, deşi Consiliul Coroanei e un consiliu de război, nimeni nu vorbeşte Franţa de rău pe faţă. Lorzii nu spun nimic, de parcă s-ar ruşina. Franţa a trimis o armată în Irlanda, în regatul nostru, şi totuşi nimeni nu rosteşte tirade furioase la adresa ei. E ca şi cum lorzii ar socoti că e vina noastră, că adevărata problemă e nereuşita lui Henric de a fi un rege convingător şi că invazia franceză e doar un semn al acestei situaţii.

— Francezilor nu le pasă de mine, îmi spune Henric răstit. Sunt duşmanii regelui Angliei, oricine ar fi el, indiferent ce culoare ar avea jiletca lui. Vor Bretania şi vor să-i pricinuiască Angliei necazuri. Ruşinea pe care mi-o pricinuiesc răsculându-se de două ori în patru ani nu înseamnă nimic pentru ei. Dacă s-ar afla pe tron Casa de York, ar unelti împotriva voastră.

Ne aflăm în curtea grajdurilor, înconjuraţi de zumzetul obişnuit al conversaţiilor; rândaşii scot caii din boxe, doamnele sunt ridicate în şa, domnii stau la scara lor, oferind un pahar cu vin, ţinând o mănuşă, vorbind, făcând curte, bucurându-se de soare. Ar trebui să fim fericiţi: avem trei micuţi în odaia copiilor şi o curte credincioasă în jurul nostru.

— Desigur, Franţa ne-a fost mereu duşmancă, replic liniştitor. Aşa cum spui. Iar noi am ţinut piept invaziei întotdeauna şi am învins întotdeauna. Poate pentru că te-ai aflat atâta amar de vreme în Bretania, te-ai deprins să te temi de francezi din cale-afară de tare? Căci, uite, ai iscoadele tale, solii tăi care-ţi aduc veşti şi lorzii tăi, gata să se înarmeze cât ai clipi. Negreşit, noi suntem mai puternici. Între Franţa şi noi se află Canalul. Chiar dacă are o oştire în Irlanda, nu se poate să reprezinte o ameninţare serioasă pentru noi. Acum te poţi simţi în siguranţă, nu, milord?

— Nu mă întreba pe mine, întreab-o pe maică-ta! exclamă el, cuprins de o furie subită. Întreab-o pe maică-ta dacă mă pot simţi în siguranţă şi spune-mi ce zice.

1. O cruce roşie pe fundal alb. La sfârşitul secolului al XIII-lea, a fost introdusă în Anglia. Era purtată de soldaţii englezi, ca mijloc de identificare (n.r.).

Palatul Sheen, Richmond,
septembrie 1491

Henric vine în odăile mele însoţit de curtenii săi, înainte de cină, şi mă duce în firida unei ferestre, departe de toţi. Cecily, sora mea proaspăt întoarsă la curte după naşterea celei de-a doua fiice, ridică din sprâncene văzând că Henric mă îmbrăţişează afectuos şi caută, fără fereală, să fie singur cu mine. Faptul că a observat mă face să zâmbesc.

— Vreau să-ţi vorbesc, spune Henric.

Înclin capul spre el şi simt că mă trage mai aproape.

— Suntem de părere că e timpul ca verişoara ta, Margaret, să se mărite.

Nu pot să nu arunc o privire spre ea: o ţine de mână pe milady mama regelui, care îi vorbeşte cu convingere, şi comentez:

— Pare mai mult o hotărâre, decât o părere.

Zâmbeşte vinovat, ca un băieţandru, şi recunoaşte:

— Chiar *e* ideea mamei, dar socotesc că partida e bună pentru ea şi, sincer, scumpa mea, trebuie să se aşeze la casa ei, alături de un bărbat în care putem avea încredere. Numele pe care-l poartă şi prezenţa fratelui ei o vor condamna să trăiască mereu stingherită sub cârmuirea noastră. Dar numele, cel puţin, i-l putem schimba.

— Pe cine i-ai ales drept soţ? Te previn, Henric, o iubesc ca pe o soră, nu vreau să fie trimisă în Scoţia. (Mă cuprind bănuielile.) Nici expediată ca un balot în Bretania ori în Franţa, pentru a pecetlui un tratat.

El râde.

— Nu, nu, toţi ştiu că nu e prinţesă de York, ca tine sau ca surorile tale. Toţi ştiu că soţul ei va trebui s-o ocrotească şi s-o ţină deoparte. N-are voie să fie nici puternică, nici vizibilă. Trebuie să fie păstrată discret în casa noastră, ca nimeni să nu creadă că va sprijini pe altul.

— Iar când va fi măritată, păstrată discret şi ocrotită, aşa cum spui, fratelui ei i se va îngădui să iasă din Turn? Ar putea să trăiască împreună cu ea şi cu soţul ei ocrotitor?

El clatină din cap, luându-mă de mână.

— Zău, iubirea mea, dacă ai şti câţi şoptesc pe seama lui, dacă ai şti câţi uneltesc pe socoteala lui, dacă ai şti că duşmanii noştri trimit bani pentru arme în numele lui, nu m-ai întreba asta.

— Chiar şi acum? şoptesc. După şase ani de la Bosworth?

— Chiar şi acum, încuviinţează el înghiţind anevoie, de parcă ar simţi gustul fricii. Uneori îmi spun că nu vor renunţa niciodată.

Milady mama regelui se apropie de noi ducând-o pe Maggie de mână. Văd că Maggie nu e nefericită; pare măgulită şi încântată de atenţia ce i se acordă şi-mi dau seama că mariajul propus i-ar putea oferi un soţ, un cămin şi copii proprii şi ar elibera-o de povara de a-şi veghea fratele neîncetat şi de a mă sluji la nesfârşit. Mai mult: dacă e norocoasă, ar putea fi hărăzită unui soţ care s-o iubească, ar putea avea pământuri pe care să le vadă crescând şi rodind, ar putea avea copii care, deşi n-ar ridica niciodată pretenţii la tron, ar trăi fericiţi, ca nişte copii englezi. Mă apropii de ea şi mă uit la milady.

— Aveţi o propunere pentru scumpa mea verişoară?

— Sir Richard Pole.

E fiul surorii ei vitrege. Un bărbat atât de demn de încredere şi atât de neclintit în slujba soţului meu, încât parcă ar fi calul lui de luptă.

— Sir Richard mi-a cerut voie să ceară mâna lui lady Margaret, şi am primit.

Pe moment trec cu vederea că n-are dreptul de a accepta o propunere de căsătorie în numele verişoarei mele. Trec cu vederea cei aproape treizeci de ani ai lui sir Richard, faţă de cei optsprezece ai verişoarei mele, trec cu vederea chiar şi faptul că sir Richard are doar un nume respectabil şi avere, aproape deloc – pe când verişoara mea e moştenitoare a tronului York al Angliei şi a averii Warwick –, fiindcă văd că Maggie radiază de încântare. Obrajii îi sunt îmbujoraţi şi ochii, strălucitori.

— Vrei să-l iei de soţ? o întreb iute în latină, limbă pe care n-o înţeleg bine nici milady, nici soţul meu.

Maggie încuviinţează cu un semn al capului.

— Dar de ce?

— Ca să scap de numele nostru, spune ea fără ocol. Să nu mai fiu bănuită. Să mă număr printre membrii Casei Tudor, nu printre duşmanii lor.

— Nimeni nu te crede duşman.

— La curtea asta, ori eşti Tudor, ori eşti duşman, spune ea cu şiretenie. M-am săturat să fiu bănuită.

Palatul Westminster, Londra, toamna anului 1491

Le sărbătorim nunta îndată ce ne întoarcem la Westminster, în toamnă, dar fericirea lor e umbrită de noi veşti proaste din Irlanda.

— Şi-au ridicat băiatul în rang, îmi spune scurt soţul meu.

Suntem pe punctul de a porni călare pe malul fluviului, ca să vedem dacă reuşim să stârnim câteva raţe pentru şoimi. Soarele străluceşte cu putere deasupra curţii, curtenii se foiesc şi-şi cer caii. Din pragul grajdurilor, şoimarii aduc păsările – fiecare purtând o glugă din piele viu colorată, cu o mică pană în capăt. Bag de seamă că unul dintre băieţii care învârt proţapul se uită din uşa bucătăriei, privind păsările cu alean. Bun la suflet, un şoimar îl cheamă şi-l lasă să-şi pună o mănuşă şi să încerce pe pumn greutatea păsării. Zâmbetul băiatului îmi aduce aminte de fratele meu – şi atunci văd că e micul pretendent, Lambert Simnel. E schimbat şi s-a deprins cu noua lui viaţă.

Henric îşi fluieră omul, iar acesta soseşte aducând un frumos şoim pelerin cu pieptul ca hermina regală şi spinarea neagră ca blana de zibelină. Henric îşi pune mănuşa şi ia pasărea pe pumn, trecându-şi cureluşele pe după degete.

— Şi-au ridicat băiatul în rang, repetă el. Altul.

Văd negura de pe chipul lui şi înţeleg că vânătoarea cu şoimi, zarva curţii binedispuse, mantia cea nouă a lui Henric, chiar şi dezmierdările pentru şoimul său sunt o prefăcătorie. Arată lumii că e netulburat. Încearcă să dea impresia că totul e în regulă. De fapt, se pregăteşte de luptă, ca de atâtea ori, şi se teme.

— De astă dată, îi spun „prinţul".

— Cine e? întreb foarte încet.

— De astă dată nu ştiu, deşi mi-am trimis oamenii să cutreiere toate colţurile regatului şi să scotocească toate sălile de studiu. Nu cred să existe vreun copil dispărut căruia să nu-i fi aflat numele. Dar băiatul ăsta…

Vocea i se pierde.

— Câţi ani are?

— Optsprezece.

Dacă ar trăi, fratele meu Richard ar avea optsprezece ani. Nu fac nici un comentariu.

— Şi cine e?

— Cine susţine că e? mă corectează el enervat. O, pretinde că e Richard, fratele tău dispărut.

— Şi oamenii cine zic că e?

Oftează.

— Lorzii cei trădători, lorzii irlandezi, care ar da fuga după oricine, cu condiţia să poarte mătase… ei spun că e prinţul Richard, duce de York. Se înarmează şi strâng oaste pentru el, iar eu va trebui să port încă o dată bătălia de la Stoke, cu alt băiat în fruntea altei armate, cu mercenari francezi în spatele lui şi cu lorzi irlandezi care au jurat să-l slujească, de parcă nălucile nu şi-ar găsi odihna niciodată, ci ar veni iar şi iar asupra mea.

Deşi soarele e tot strălucitor şi cald, groaza m-a îngheţat.

— Nu se poate. O nouă invazie?

Cineva strigă din celălalt capăt al curţii şi se aud aplauze, ca răspuns la o glumă. Henric se uită într-

acolo, adoptând pe dată un zâmbet voios, şi râde ca şi cum ar vrea să ştie în ce consta gluma – aidoma unui copil care încearcă să se alăture unui grup vesel.

— Te rog, nu! spun brusc.

Mă doare să-l văd cum chiar şi acum încearcă să joace rolul regelui lipsit de griji dinaintea unei curţi în care nu poate avea încredere.

— Trebuie să zâmbesc. În Irlanda există un băiat foarte generos cu zâmbetele. Se spune că e tot numai zâmbet şi farmec.

Mă gândesc ce va însemna pentru noi noua ameninţare: pentru Maggie, proaspăt căsătorită, care trage nădejde că fratele ei va fi eliberat şi va veni să trăiască împreună cu ea şi soţul ei, pentru mama, aflată între zidurile Abaţiei Bermondsey. Nici mama, nici vărul meu nu vor fi liberi vreodată dacă cineva care se dă drept prinţul nostru Richard strânge oştire în Irlanda. Henric nu va avea încredere în nici unul dintre noi dacă cineva din Casa de York vine cu o armată franceză împotriva lui.

— Pot să-i scriu mamei şi să o-nştiinţez de acest băiat mincinos? îl întreb. Faptul că numele lui Richard a fost împrumutat din nou e tulburător.

La simpla ei pomenire, privirea lui devine rece. Chipul îi îngheaţă puţin câte puţin, până când ai zice că nimic nu-l va tulbura vreodată: un rege de piatră, un rege de gheaţă.

— Poţi să-i scrii şi să-i spui ce doreşti. Dar vei descoperi că grija ta filială e de prisos.

— Cum adică? întreb, cuprinsă de groază. O, Henric, nu fi aşa! Ce vrei să spui?

— Ştie deja totul despre băiat.

Nu pot spune nimic. Bănuielile lui la adresa mamei sunt unul dintre neajunsurile ce străbat căsnicia noastră, precum un pârâu otrăvit ce usucă o pajişte care altminteri ar creşte verde.

— Sunt sigură că nu ştie.

— Da? Fiindcă eu sunt încredinţat că ştie. Sunt încredinţat că banii pe care i-i plătesc şi cei pe care i-a primit în dar de la tine sunt irosiţi pe jiletca din spinarea lui şi pe boneta de catifea de pe capul lui! spune Henric cu asprime. Prinsă cu ac cu rubin, te rog frumos. Cu trei perle la capăt. Pe buclele lui aurii.

Pentru o clipă, văd buclele fratelui meu răsucite pe degetele mamei, care îi ţine capul în poală. Îl văd atât de clar, de parcă l-aş fi invocat prin farmece, aşa cum spune Henric că l-au chemat oamenii nesăbuiţi din Irlanda pe acest prinţ: din mormânt, din necunoscut.

— E chipeş? întreb în şoaptă.

— Ca toţi cei din familia ta, răspunde Henric mohorât. Chipeş şi fermecător şi are darul de a se face îndrăgit de toţi. Va trebui să-l găsesc şi să-l dobor până nu apucă să urce, nu crezi? Pe băiatul ăsta care pretinde a fi Richard, duce de York.

— Nu pot să nu-mi doresc să fie în viaţă, spun cu glas pierit.

Mă uit la adorabilul meu băieţel cu creştet şaten, care urcă dintr-un salt pe lespedea de încălecat de lângă poneiul lui, strălucind de încântare. Mi-l amintesc pe frăţiorul meu cel bălai, tot atât de curajos şi de vesel ca Arthur, crescut la o curte plină de încredere.

— Înseamnă că-ţi faci un rău şi ţie, şi spiţei tale. Eu nu pot să nu-i doresc moartea.

Azi nu iau parte la vânătoarea cu şoimi, ci iau barca regală şi cobor pe fluviu, până la Abaţia Bermondsey. Cineva vede barca sosind şi dă fuga la mama, să-i spună că vine fiica ei, regina. Aşadar, când tragem la mal mama aşteaptă pe micul ponton şi-mi iese înainte, trecând printre vâslaşii înşiraţi în poziţie de drepţi, cu vâslele ridicate în semn de salut, de parcă s-ar afla şi acum la comanda ei. Împarte o uşoară înclinare a capului într-o parte şi în cealaltă şi un mic surâs, cu o autoritate firească. Ajunsă la pasarelă, îmi face o reverenţă, iar eu îngenunchez ca să mă binecuvânteze; apoi, ridicându-mă, îi spun răspicat:

— Trebuie să vorbesc cu tine.

— Desigur.

Mă conduce în grădina centrală a abaţiei, adăpostită de ziduri înalte şi calde, şi-mi arată o bancă într-un colţ, deasupra căreia se pleacă ramurile unui prun bătrân. Rămân în picioare stingherită, dar îi fac semn cu capul să se aşeze. Soarele tomnatic e cald. Are un şal subţire pe umeri. Mama şade în faţa mea, cu mâinile împreunate uşor în poală, şi mă ascultă.

— Regele spune că ştii deja totul despre asta: există un băiat care şi-a luat numele fratelui meu şi care a debarcat în Irlanda, spun pe nerăsuflate.

— Nu ştiu *totul*, mi-o întoarce mama.

— Dar ştii ceva?

— Ce ai spus şi tu.

— E fratele meu? o întreb. Te rog, milady mamă, nu-mi închide gura cu una dintre minciunile tale. Te rog, spune-mi! Fratele meu Richard e în Irlanda? Trăieşte? Vine să-şi revendice tronul? Tronul meu?

Preţ de o clipă, mama pare că se va eschiva, respingând întrebarea cu o vorbă iscusită, ca întotdeauna. Dar, văzându-mi obrazul palid şi încordat, întinde mâna şi mă trage lângă ea, pe bancă.

— Soţul tău se teme din nou?

— Da, rostesc abia auzit. Mai tare decât înainte. Fiindcă după bătălia de la Stoke a crezut că s-a terminat. Atunci a crezut că a învins. Acum se gândeşte că nu va învinge niciodată. Se teme, iar teama îl sperie. Se gândeşte că va trăi mereu cu frică.

Mama încuviinţează cu un gest al capului.

— Ştii, odată rostite, vorbele nu mai pot fi luate înapoi. Dacă îţi răspund la întrebare, vei şti lucruri pe care ar trebui să le spui neîntârziat soţului tău şi mamei lui. Iar ei îţi vor pune întrebări despre aceste lucruri. Şi după ce vor afla că le ştii, te vor socoti duşmanca lor. Aşa cum mă socotesc pe mine. Poate că te vor întemniţa, cum m-au întemniţat pe mine. Poate că nu-ţi vor îngădui să-ţi vezi copiii. Poate că au inima atât de împietrită, încât te-ar trimite departe.

Mă las în genunchi în faţa mamei şi-mi plec capul în poala ei, de parcă aş fi o copilă şi ne-am afla în sanctuar, încredinţate că vom da greş.

— Să nu întreb? îi şoptesc. E frăţiorul meu. Şi eu îl iubesc, şi mie mi-e dor de el! Să nu întreb nici măcar dacă trăieşte?

— Nu întreba, mă sfătuieşte mama.

Ridic ochii spre chipul ei încă frumos, scăldat în lumina aurie a după-amiezii, şi văd că zâmbeşte. E o femeie fericită. Nu arată deloc ca o femeie căreia un duşman i-a răpit doi fii iubiţi şi care ştie că nu-i va mai revedea vreodată.

— Dar nădăjduieşti că-l vei vedea? o întreb în şoaptă.

Mama îndreaptă spre mine un zâmbet plin de bucurie.

— Ştiu că-l voi vedea, spune ea cu o convingere deplină şi senină.

— La Westminster? şoptesc.

— Sau în rai.

După cină, Henric vine în odăile mele. În seara asta nu stă cu maică-sa, ci vine direct la mine; îi ascultă pe muzicanţi, le priveşte pe doamne dansând, participă la un joc de cărţi şi aruncă zarurile. Abia când seara se încheie, iar curtenii fac plecăciuni şi reverenţe şi se retrag, Henric îşi trage jilţul în faţa focului zdravăn din sala mea de primire, pocneşte din degete, cerând să fie adus încă un jilţ lângă el, îmi face semn să mă aşez şi dă ordin să ne părăsească toţi, în afară de un slujitor care să ne servească.

— Ştiu că te-ai dus s-o vezi, îmi spune el fără înconjur.

Servitorul umple o carafă cu bere caldă, aromată, pune pe masă, lângă mine, un pahar mic cu vin roşu. Apoi se face nevăzut.

— Am mers cu barca regală, răspund. N-a fost un secret.

— I-ai zis de băiat?

— Da.

— Ştia deja?

Şovăi.

— Cred că da. Dar se poate să fi aflat din bârfe. Chiar şi în Londra oamenii încep să vorbească despre băiatul din Irlanda. Am auzit astfel de vorbe chiar astă-seară, în odăile mele; toţi discută, iarăşi.

— Şi crede că e fiul ei întors din morţi?

Fac iarăşi o pauză.

— E cu putinţă. Dar nu-mi vorbeşte desluşit niciodată.

— Nu-ţi vorbeşte desluşit pentru că se face vinovată de trădare împotriva noastră şi nu îndrăzneşte s-o mărturisească?

— Vorbeşte nedesluşit pentru că e obişnuită cu discreţia.

Henric râde neaşteptat.

— Discreţie de o viaţă! L-a omorât pe regele Henric cel sfânt în somn, l-a omorât pe Warwick pe câmpul de bătălie, învăluindu-l într-o ceaţă vrăjitorească, l-a omorât pe George în Turnul Londrei, înecat într-un butoi cu vin roşu, le-a omorât cu otravă pe Isabel, soţia lui, şi pe Anne, soţia lui Richard. N-a fost acuzată niciodată de vreuna din aceste crime – au rămas secrete până azi. E discretă, într-adevăr. Ucigaşă şi discretă.

— Nimic din toate astea nu e adevărat, replic cu glas sigur, ignorând afirmaţiile despre care cred că ar putea fi adevărate.

— Oricum ar fi… (Îşi întinde spre foc picioarele încălţate cu cizme.) Nu ţi-a zis nimic care ne-ar ajuta? De unde vine băiatul? Ce planuri are?

Clatin din cap.

— Elizabeth… (Glasul lui e aproape tânguitor.) Ce să fac? Nu pot să lupt întruna pentru Anglia! Dintre cei care au venit alături de mine la Bosworth, numai o parte mi s-au alăturat şi în bătălia de la Stoke. Cei care şi-au riscat viaţa la Stoke nu vor veni iarăşi să lupte lângă mine. Nu pot lupta mereu, an după an, pentru viaţa mea, a noastră. Eu sunt unul singur, iar ei, câtă frunză şi iarbă!

— Cine sunt câtă frunză şi iarbă?

— Prinţii, spune el de parcă mama ar fi dat naştere unei oştiri sumbre şi monstruoase. Mereu apare un altul.

Palatul Westminster, Londra, decembrie 1491

Pe când curtea se pregăteşte de cele douăsprezece zile de veselie ale Crăciunului, Henric trimite trupe în Irlanda, pe corăbii care ridică ancora din portul loial Bristol. Navele duc soldaţii şi aduc înapoi iscoadele lui, care vin la Londra şi-i spun că băiatul e îndrăgit de toţi cei care ajung să-l cunoască. În clipa în care a pus piciorul pe chei, oamenii l-au luat pe sus şi l-au plimbat prin oraş pe braţe, făcându-i o primire demnă de un erou. Are farmecul unui zeu tânăr, e irezistibil.

Băiatul petrece sărbătoarea Crăciunului ca oaspete al lorzilor irlandezi, într-unul dintre castelele lor îndepărtate. Vor avea ospeţe şi dansuri, vor închina paharul în cinstea victoriei. Vor bea în sănătatea lui, jurând că e cu neputinţă să dea greş, iar el se va simţi invincibil.

Îmi închipui un băiat cu păr auriu şi surâsul mereu pe buze şi mă rog pentru el: să nu vină să ne atace, să-şi savureze faima şi gloria, să aleagă o viaţă mai liniştită şi să se întoarcă de unde a venit. Când Henric mă însoţeşte pe drumul dinspre capelă, aleg o clipă în care suntem doar noi doi şi îi spun că s-ar putea să fiu iarăşi grea.

Văd cum umbra dispare de pe chipul lui. Bucuros, îmi porunceşte pe dată să mă odihnesc, să nu mă gândesc să ies călare alături de curte, să iau neapărat barca şi litiera când ne vom muta la Sheen sau la Greenwich, dar văd că o parte din gândurile lui sunt îndreptate spre altceva.

— La ce te gândeşti? îl întreb, nădăjduind să-mi spună că plănuieşte să-mi dea odăi mai bune la Westminster, îndeosebi cea de culcare, dat fiind că voi petrece mai mult timp între zidurile palatului.

— Mă gândesc că trebuie să mă asigur că tronul rămâne al nostru, răspunde el încet. Vreau ca acest prunc şi toţi copiii noştri să aibă moştenirea asigurată.

În timp ce verişoara mea Maggie dansează cu proaspătul ei soţ, repudiindu-şi numele şi răspunzând bucuroasă la cel de „lady Pole“, soţul meu, regele, se furişează dintre curteni şi coboară în curtea grajdurilor ca să discute deschis cu un bărbat sosit de la Greenwich, care aduce veşti din Franţa. Se ştie că regele francez, care începuse deja să înarmeze Irlanda împotriva lui Henric, se arată interesat de băiatul care poartă mătăsuri în ţara aceea. Regele francez a spus că, deşi Henric şi-a dobândit tronul cu ajutorul unei armate plătite de Franţa, acum e clar că există un prinţ de York care ar fi trebuit să capete tronul. Ba, lucrul cel mai rău-prevestitor, se spune că regele francez adună corăbii pentru a strânge trupe invadatoare care să-l aducă pe băiatul cu haină de mătase acasă, în Anglia.

Soţul meu se întoarce îndârjit de la întâlnirea tainică din curtea întunecoasă a grajdurilor. Văd că maică-sa îi aruncă o privire şi apoi îi spune ceva încet lui Jasper Tudor. Se uită amândoi la mine, dincolo de curtea care dansează. Se uită amândoi la mine, fără să zâmbească.

Palatul Sheen, Richmond, februarie 1492

Ne mutăm la Sheen ca să întâmpinăm primăvara, dar schimbarea anotimpului se lasă aşteptată îndelung şi vântul pare să urle pe valea Tamisei, aducând ploi hibernale, şi câteodată boabe tari de grindină. În grădină au răsărit ghioceii, însă gheaţa îi culcă pe pământul îngheţat, stropindu-le cu noroi micile corole albe. Poruncesc să se facă focuri straşnice în odăile mele şi port rochia cea nouă de Crăciun, din catifea roşie. Milady mama regelui vine să stea cu mine, se uită la focul burduşit cu buşteni şi spune: „Mă mir că-ţi permiţi aşa lemne în odăile tale“, de parcă nu ea ar stabili suma de bani pe care mi-o plăteşte regele, de parcă n-ar şti că mi se dă mult mai puţin decât primea mama când era regina Angliei, de parcă n-ar şti toţi că nu-mi permit focuri zdravene în odăile mele şi că va trebui să strâng cureaua şi să fac economii pentru acest lux, când va veni vara. Dar sunt prea mândră să mă plâng.

— Sunteţi binevenită, milady, să veniţi şi să vă încălziţi aici oricând, îi spun, amuzându-mă în sinea mea că am transformat într-un gest de mărinimie protestul ei faţă de extravaganţa mea.

Nu mă înjosesc să fac remarci despre anii pe care i-a petrecut în friguroasa Ţară a Galilor, când se afla departe de curtea extravagantă a tatălui meu, departe de încântătoarele noastre odăi, şi când n-o încălzea niciodată un foc bun. Ea se uită la pălălaie şi apoi la mantia mea, spunând:

— Mă surprinde că Henric nu porunceşte să ieşi călare! Nu poate fi sănătos să stai mereu închisă între patru pereţi. Henric călăreşte în fiecare zi, iar eu mă plimb, indiferent de vreme.

Mă întorc spre fereastra cu geamuri groase, pe care se preling picăturile cenuşii de ploaie.

— Dimpotrivă, vrea să mă odihnesc.

Pe chipul ei se citeşte imediat agerimea, iar privirea îi coboară spre pântecul meu.

— Eşti grea? mă întreabă în şoaptă.

Încuviinţez zâmbind.

— El nu mi-a spus.

— I-am cerut eu să aştepte până când sunt încredinţată.

De bună seamă, se aşteaptă ca el să-i spună totul, indiferent că vreau sau nu să împărtăşesc vestea.

— Ei bine, vei avea câte lemne de foc îţi trebuie, spune ea, într-o izbucnire neaşteptată de mărinimie. Îţi voi trimite buşteni din pădurile mele. Vei avea lemn de măr din livezile mele; are un parfum atât de plăcut! (Zâmbeşte.) Nimic nu e prea bun pentru mama următorului meu nepot.

„Sau a următoarei nepoate“, îmi zic, dar nu rostesc cuvintele.

Şi verişoara Maggie e grea; ne comparăm burţile tot mai mari, pretindem că avem pofte şi-i chinuim pe bucătari cerând cărbune cu marţipan şi carne de oaie cu dulceaţă.

Iar într-o zi primim o veste care îl face şi pe rege fericit. Corabia care l-a dus pe băiat la Cork se întoarce goală, după ce e capturată de o navă din flota lui Henric, care a patrulat fără încetare în largul coastelor Irlandei. Proprietarul corăbiei, negustorul de mătase, e luat la întrebări şi, deşi jură că n-are habar unde se află acum băiatul, e silit să mărturisească tot restul.

Henric vine în odaia mea aducând o cană cu bere caldă şi o tizană cu mirodenii pentru mine.

— Milady mama a zis să o bei, spune el mirosind-o. Nu ştiu dacă îţi va plăcea.

— Te asigur că nu, răspund din pat, lenevoasă. Mi-a dat-o şi aseară şi avea un gust atât de scârbos, încât am vărsat-o pe fereastră. Nici măcar Margaret n-ar bea-o, iar ea e tot atât de supusă ca şerbii mamei

tale.

Binedispus, el deschide fereastra şi, strigând voios *Gardez l'eau!*[1], aruncă tizana în noaptea ploioasă.

— Pari fericit, îi spun coborând de pe pat şi merg să mă aşez lângă el, la foc.

Henric zâmbeşte cu gura până la urechi.

— Am un plan pe care vreau să ţi-l destăinui. Vreau să-l trimit pe Arthur în Ţara Galilor, ca să aibă curtea lui, la Castelul Ludlow.

— O, Henric, e atât de mic!

— Nu e. Anul ăsta împlineşte şase ani. E prinţul de Wales. Trebuie să-şi conducă principatul.

Şovăi. Fratele meu Edward s-a dus în Ţara Galilor pentru a domni acolo ca prinţ, iar când să vină acasă, la înmormântarea tatălui nostru, a fost capturat pe drum. Nu mă pot împiedica să simt groază la gândul că Arthur va merge şi el acolo, pe drumul ce duce spre Ţara Galilor, către răsărit, trecând prin Stony Stratford, satul în care l-au dus pe unchiul Anthony, pe care nu l-am mai văzut.

— Va fi în siguranţă, îmi promite soţul meu. Va fi ferit de primejdii în Ţara Galilor. Va avea propria curte şi gardă. Mai mult, va fi ferit de orice pretendent. Am făcut mici progrese în chestiunea anevoioasă a capturării negustorului de mătase, dar un progres mic e mai bun decât nimic.

— Ai făcut progrese cu negustorul de mătase?

— Omul se dovedeşte cum nu se poate mai folositor. Sfetnicul meu l-a văzut şi a vorbit cu el. I-a băgat minţile în cap, iar omul a hotărât să schimbe tabăra şi obiectul loialităţii sale.

Dau din cap. Asta înseamnă că iscoada lui Henric l-a bătut, constrâns şi mituit pe negustorul de mătase să spună tot ce ştie despre băiat şi acum îl va plăti ca să ne fie spion, iar băiatul, oricine ar fi el, va fi trădat. Şi-a pierdut un prieten şi nici măcar n-o ştie.

— A zis cine e băiatul?

— Nimeni nu poate spune cine e. A zis ce nume îi place băiatului să folosească.

— Se dă drept fratele meu Richard?

— Da.

— Negustorul de mătase a văzut vreo dovadă?

— Negustorul Meno l-a întâlnit pe băiat la curtea portugheză, unde era cunoscut drept fratele tău, îndrăgit de toate doamnele, frumos îmbrăcat, educat. Le spunea tuturor că a scăpat din Turn ca prin minune.

— A spus şi cum anume?

Dacă soţul meu află că mama şi cu mine am trimis un mic paj în Turn, în locul fratelui meu, pe ea o aşteaptă acuzaţia de trădare şi eşafodul, iar viaţa mea va fi distrusă, căci el îşi va pierde încredere în mine pe veci.

— Nu spune niciodată în ce fel a scăpat, răspunde iritat soţul meu. Zice că a jurat să nu destăinuiască decât după ce-şi recapătă tronul. Închipuie-ţi! Închipuie-ţi ce îndrăzneală are băiatul ăsta!

Încuviinţez pe tăcute. Mi-e foarte uşor să-mi închipui un astfel de băiat. La jocurile de-a v-aţi-ascunselea câştiga întotdeauna, fiindcă avea răbdarea şi viclenia de a sta ascuns mai mult decât toţi. Aştepta până când eram chemaţi la cină şi abia atunci ieşea râzând din ascunzătoare. În plus, îşi iubea mama, aşa că n-ar primejdui-o în ruptul capului, nici măcar pentru a dovedi că spusele lui sunt adevărate.

— Pregent Meno spune acum că băiatul a vrut să vadă lumea şi întâmplarea a făcut să purceadă pe mare, spre Irlanda. Dacă ar fi să-l crezi, ar însemna că băiatul şi-a inventat identitatea absolut singur, fără nici un susţinător, fără bani şi fără sprijin. Dacă l-ai crede, ar însemna că Irlanda, o ţară plină de sălbatici care se îmbracă în piei de animale, e o piaţă excelentă pentru mătăsuri şi că orice neguţător de mătase deştept s-ar duce acolo şi şi-ar etala mărfurile, în chip firesc, gătindu-şi pajul ca pe un prinţ.

— Dar de fapt…?

— De fapt, băiatul are negreşit susţinători, bani şi sprijin. De fapt, trebuie să fi existat un plan, căci

Pregent Meno a ales să plece cu el tocmai în Irlanda, unde a fost întâmpinat pe chei ca un erou şi purtat pe umeri de jumătate de duzină de lorzi irlandezi dintre cei mai necredincioşi, care s-a întâmplat să fie toţi acolo, aşteptând pe chei în acelaşi timp. Iar acum băiatul trăieşte ca un rege într-un castel de-al lor, păzit de o armată de francezi, aflată şi ea – întâmplător – acolo.

— Şi tu îl vei captura?

— L-am trimis pe Meno înapoi la el, cu aur într-un cufăr şi cu gura plină de minciuni. Îi va jura prietenie, îl va lua iarăşi pe corabia lui, îi va garanta că-l duce în siguranţă la prietenii lui, în Franţa; în schimb, îl va aduce pe băiat direct la mine.

Îmi păstrez chipul nemişcat. Îmi aud bătaia inimii: răsună atât de tare, încât îmi zic că soţul meu o va auzi în odaia tăcută, acoperind şoapta blândă a focului.

— Şi ce vei face cu el, Henric?

El îşi lasă mâna peste a mea.

— Îmi pare rău, Elizabeth, dar indiferent cine e în realitate, indiferent cine susţine că e, nu-l pot lăsa să umble prin lume folosindu-ţi numele. Voi pune să fie spânzurat pentru trădare.

— Spânzurat?

El dă din cap aprobator, îndârjit.

— Şi dacă nu e englez? întreb. Dacă nu-l poţi acuza de trădare fiindcă s-a născut în altă ţară? Dacă e portughez sau, poate, spaniol?

Henric ridică din umeri, cu ochii aţintiţi asupra flăcărilor:

— Atunci pun să fie omorât în taină. Aşa cum a încercat tatăl tău să mă ucidă pe mine. E singura soluţie cu pretendenţii la tron, iar băiatul o ştie la fel de bine ca mine. Şi o ştii şi tu, aşa că nu-i nevoie să pari aşa de nevinovată şi de zguduită. Nu minţi.

1. Aprox. „Păzea la apă!“ (fr. orig.) (n.r.).

Abaţia Bermondsey, Londra, vara anului 1492

Henric pleacă în procesiune prin ţinuturile apusene şi se trezeşte că intră în târguşorul Abingdon tocmai când orăşenii se răscoală împotriva domniei lui. Spre uimirea tuturor, se arată milostiv. Curmă cu mărinimie judecata orăşenilor şi porunceşte, îndurător, să fie eliberaţi. Îmi scrie:

Perfizi şi lipsiţi de credinţă – dar n-am putut face altceva decât să-i iert, în speranţa că alţii mă vor considera un rege bun şi vor întoarce spatele sfaturilor trădătoare ale abatelui Sant, care – aş putea jura – a iscat toate astea. I-am luat şi ultimul fir de iarbă, şi ultimul bănuţ din tezaur. Am făcut din el un om nefericit şi sărac lipit, fără să-l aduc la judecată. Nu văd cum altfel l-aş putea face să sufere.

În lipsa lui Henric, merg s-o vizitez pe mama. Îl întreb pe stareţul Abaţiei Bermondsey dacă pot primi găzduire acolo. Îi spun pe ocolite că am nevoie să mă retrag o vreme de la curte, ca să-mi văd de sănătatea sufletului, iar el mă sfătuieşte să-mi iau capelanul cu mine şi să vin în vizită. Îi scriu mamei ca s-o anunţ că sosesc şi primesc de la ea un bilet scurt, dar cald, în care se bucură şi mă îndeamnă insistent să le iau cu mine pe surorile mele mai mici. Nu-i voi îndeplini dorinţa. Am nevoie să vorbesc doar cu mama.

În prima seară cinăm împreună în sala abaţiei şi apoi ascultăm lectura din Cartea Sfântă. Întâmplător, e pilda lui Ruth şi Naomi, povestea unei fiice care îşi iubeşte mama atât de mult, încât alege să stea cu ea, în loc să-şi clădească o viaţă pe propriul pământ. În seara aceea, făcându-mi rugăciunea înainte de culcare, mă gândesc la devotamentul faţă de familie şi la dragostea faţă de mamă. Maggie, care m-a însoţit, cea mai credincioasă şi mai iubitoare tovarăşă, se roagă alături de mine, apoi se urcă greoaie în patul lat, pe cealaltă parte.

— Sper să dormi, îi spun afectuos. Că eu, una, nu pot pune capăt vârtejului din mintea mea.

— Ce-i şi somnul! replică ea, instalată comod. Mă voi trezi oricum de două ori ca să folosesc oala. De fiecare dată când mă întind, pruncul se foieşte şi mă loveşte cu picioarele şi atunci trebuie să mă scol ca să mă uşurez. În afară de asta, dimineaţă vei primi răspuns la întrebarea ta sau…

— Sau ce?

Ea chicoteşte.

— Sau mama ta va fi la fel de puţin îndatoritoare ca întotdeauna. E într-adevăr regină, cea mai măreaţă regină din câte a avut Anglia. Cine s-a mai ridicat atât de sus? Cine s-a arătat mai curajos? N-a existat niciodată o regină a Angliei mai nesupusă decât ea.

— Aşa e. Hai să încercăm să dormim.

În scurt timp, respiraţia lui Margaret devine profundă, însă eu stau trează lângă ea, martoră a somnului ei liniştit. Privesc cum zorile de toamnă luminează treptat crăpăturile obloanelor şi atunci mă scol şi aştept să aud clopotul ce vesteşte slujba de dimineaţă. Azi o voi întreba pe mama ce ştie. Azi nu mă voi mulţumi decât cu adevărul.

— Nu ştiu nimic precis, îmi spune ea încet.

Stăm pe o bancă din fundul capelei Abaţiei Bermondsey. S-a plimbat cu mine pe malul apei, am mers împreună la slujba de dimineaţă şi ne-am rugat una lângă alta, cu capetele sprijinite pocăit pe mâini. Acum, mama se aşază şi-şi duce mâna la inimă.

— Sunt obosită, spune ea, ca să-şi explice paloarea.

— Eşti bolnavă? o întreb, cuprinsă deodată de frică.

— E ceva…, se destăinuie ea. Ceva îmi taie respiraţia şi-mi face inima să bată foarte repede, de o aud cum bubuie. O, Elizabeth, nu te uita aşa! Sunt bătrână, draga mea, şi mi-am pierdut toţi fraţii şi patru dintre surori. Bărbatul cu care m-am măritat din iubire e mort şi coroana pe care am purtat-o se află pe capul tău. Rolul meu s-a încheiat. Nu mă deranjează să dorm în fiecare după-amiază, iar când mă culc îmi fac rânduială în suflet, în caz că nu mă mai trezesc. Închid ochii şi sunt împăcată.

— Dar nu eşti bolnavă, insist. N-ar trebui să te vadă un doctor?

— Nu, nu, spune ea bătându-mă uşurel pe mână. Nu sunt bolnavă, atâta doar că am cincizeci şi cinci de ani. Nu mai sunt copiliţă.

Cincizeci şi cinci de ani e o vârstă venerabilă, însă mie mama nu-mi pare bătrână. Nu sunt pregătită nici pe departe pentru moartea ei.

— Nu vrei să te vadă un medic?

Ea clatină din cap.

— Nu mi-ar putea spune nimic din ce nu ştiu deja, draga mea.

Tac o clipă şi înţeleg că nu pot ţine piept încăpăţânării ei.

— Ce ştii?

— Ştiu că sunt pregătită.

— Dar *eu* nu sunt! exclam.

Ea mă contrazice, dând din cap.

— Te afli acolo unde am vrut să fii. Copiii tăi, nepoţii mei, se află acolo unde am nădăjduit. Sunt mulţumită. Acum, să nu mai vorbim de moartea mea, care va veni negreşit într-o bună zi, fie că ne convine, fie că nu. De ce ai venit să mă vezi?

— Vreau să vorbesc cu tine.

— Ştiu că vrei, spune ea cu blândeţe, luându-mă de mână.

— E vorba de Irlanda.

— Bănuiam.

Îi acopăr mâna cu a mea.

— Mamă, ştii de ce francezii au o mică armată în Irlanda şi de ce trimit şi alte corăbii?

Ridică spre ochii mei neliniştiţi privirea ei directă, cenuşie. O înclinare a capului îmi dă de înţeles că ştie tot ce se întâmplă.

— Vor invada Anglia?

Ea ridică din umeri.

— N-ai nevoie de mine ca să afli că un comandant care a strâns corăbii şi oştire pune la cale o invazie.

— Dar când?

— Când vor socoti că e momentul potrivit.

— Au un conducător din Casa de York?

Bucuria mamei înfloreşte într-un zâmbet care-i încălzeşte întregul chip. Radiază atâta fericire, încât descopăr că, fără voie, zâmbesc la rândul meu.

— O, Elizabeth! şopteşte ea. Ştii că am socotit întotdeauna că e mai bine să nu ştii nimic.

— Mamă, trebuie să ştiu. Spune-mi ce te face atât de fericită.

Îmbujorată şi voioasă, cu ochii strălucitori, parcă e iarăşi copilă.

— Ştiu că nu mi-am trimis fiul la moarte, spune ea. În final, e singurul lucru de care-mi pasă. Că, iubindu-mi soţul mai mult decât lumea întreagă, nu i-am greşit în acea clipă de căpătâi. Nu i-am dat, din neghiobie, amândoi fiii pe mâinile duşmanului. Nu m-am încrezut, ca o smintită, când ar fi trebuit să fiu

prudentă. Cea mai mare bucurie acum, când mă apropii de ziua cea din urmă, e că nu le-am greşit fiilor mei, soţului meu şi Casei mele. Pe Edward, iubitul meu fiu, prinţul de Wales, nu l-am putut salva, aşa cum ar fi trebuit. Le-am spus să vină iute şi i-am prevenit să vină înarmaţi, dar nu erau pregătiţi de luptă. Pe Edward nu l-am putut salva, cum se cădea să fac. Mă apasă că nu l-am prevenit să vină la mine fără zăbavă. Dar, slavă Domnului, pe Richard l-am putut salva. Şi l-am salvat.

Slobod un icnet slab şi duc mâna la pântec, ca pentru a-l ocroti pe micul Tudor nenăscut.

— Trăieşte?

Mama dă din cap. Mai mult nu face. N-are încredere să-mi spună nici măcar un cuvânt.

— E în Irlanda? Se va îmbarca acolo, ca să vină în Anglia?

Ridică din umeri, parcă ar şti că nu l-a trimis la moarte, însă nu vrea să spună ce a făcut după aceea şi unde e acum.

— Dar, mamă, eu ce să fac?

Se uită la mine calm, aşteptând să continui.

— Mamă, gândeşte-te puţin la mine! Ce să fac dacă fratele meu trăieşte şi vine în fruntea unei armate, ca să se bată cu soţul meu pentru tron? Pentru tronul care ar trebui să-i revină fiului meu? Ce să fac când fratele meu vine la uşa mea cu sabia în mână? Sunt Tudor sau York?

Cu blândeţe, mama îmi ia mâinile într-ale ei.

— Scumpa mea, nu te tulbura. Nu-ţi face bine nici ţie, nici copilului.

— Dar ce să fac?

Ea zâmbeşte.

— Ştii bine că nu poţi face nimic. Ce va fi, va fi. Dacă se dă o bătălie… (Surâsul ei nu şovăie, deşi eu icnesc.) Dacă se dă o bătălie, ori va învinge soţul tău şi tronul îi va reveni fiului tău, ori va învinge fratele tău şi vei fi sora regelui.

— Fratele meu, regele, spun sec.

— E mai bine ca noi două să nu rostim astfel de vorbe niciodată. Dar îmi pare bine că am apucat ziua în care ai putut să-mi spui că Anglia îl aşteaptă pe băiatul pe care l-am trimis pe drumuri, în beznă, fără să ştiu ce se va alege de el, fără să ştiu măcar dacă mica luntre va coborî pe fluviu nevătămată. M-a durut inima pentru el, Elizabeth, şi am petrecut multe nopţi în genunchi, rugându-mă să fie ferit de primejdii, fără să ştiu nimic cu siguranţă. Mă rog ca băiatul tău să nu plece niciodată de lângă tine, să nu fii silită să-l vezi plecând, fără să ştii dacă se va întoarce vreodată. (Văzându-mi neliniştea, îmi oferă frumosu-i zâmbet strălucitor.) O, Elizabeth! Eşti sănătoasă şi fericită, ai doi băieţi în odăile copiilor şi un prunc în pântec şi-mi spui că fiul meu vine acasă. Cum să nu fiu plină de bucurie?

— Dacă acest băiat e fiul tău, îi amintesc.

— Bineînţeles.

Palatul Greenwich, Londra, iunie 1492

Maggie se retrage pentru naştere şi aduce pe lume un băieţel. Plină de tact, îl botează Henric, ca omagiu adus regelui iubit de soţul ei. O vizitez şi-l iau în braţe pe băieţelul adorabil înainte de clipa în care mă pregătesc eu însămi de retragerea de la curte.

Henric soseşte acasă chiar înainte de a-mi începe izolarea şi stă în fruntea banchetului măreţ ce-mi sărbătoreşte plecarea de la curte pentru cele şase săptămâni lungi de dinaintea naşterii. Apoi va urma luna la capătul căreia voi fi binecuvântată în biserică şi mă voi putea întoarce.

— Pot să trimit după mama? îl întreb când ne îndreptăm împreună spre odaia hărăzită izolării.

— Poţi s-o chemi, acceptă el. Dar nu se simte bine.

— Ţi-a scris abatele? Şi mie nu? De ce nu mi-a scris neîntârziat?

Strâmbătura lui îmi spune că nu a aflat dintr-o scrisoare, ci în taină, prin reţeaua lui de iscoade.

— Ah! exclam, înţelegând. O supraveghezi? Chiar şi acum?

— Am toate motivele să cred că mama ta e chiar în miezul uneltirilor dintre irlandezi şi francezi, răspunde el încet. N-ar fi prima oară când cheamă doctorul doar ca să trimită un mesaj tainic.

— Şi băiatul?

Henric schiţează o mică strâmbătură; îl văd cum îşi înghite neliniştea.

— S-a făcut nevăzut. Iarăşi. N-a avut încredere în Pregent Meno, fostul lui prieten; n-a înghiţit momeala pe care i-am trimis-o. A plecat undeva. Nici nu ştiu unde. Probabil în Franţa. E undeva, în lume. (Clatină din cap.) Nu te teme, îl găsesc eu! Nu vreau să vorbim despre asta când eşti pe cale să retragi pentru naştere. Du-te cu inima împăcată, Elizabeth, şi dăruieşte-mi un fiu frumos. Nimic nu-l ţine pe băiat departe de pragul nostru mai bine decât prinţii noştri. Poţi trimite după mama ta, dacă doreşti, şi poate rămâne cu tine până după naştere.

— Îţi mulţumesc.

Îmi ia mâna şi mi-o sărută. Apoi, sub ochii întregii curţi, îmi dă o sărutare uşoară pe buze şi-mi spune încet la ureche, făcându-mă să-i simt pe obraz răsuflarea caldă:

— Te iubesc. Aş vrea să ne găsim liniştea amândoi.

Preţ de o clipă, aproape că şovăi. Aş vrea să-i spun ce ştiu, să-l previn că mama străluceşte de speranţă, sigură că-şi va revedea fiul. Preţ de o clipă, aş vrea să-i mărturisesc că am trimis un paj în Turn, în locul fratelui meu, că printre prinţii nenumăraţi care se ridică împotriva lui s-ar putea găsi unul adevărat – băieţelul care a ieşit din sanctuar îmbrăcat cu o mantie prea mare pentru el, care a trebuit să plece de lângă mama lui într-o luntre, pe fluviul întunecat, băiatul care se va întoarce în Anglia şi-i va lua fiului nostru tronul – dacă poate – şi ale cărui pretenţii va trebui să le înfruntăm într-o bună zi împreună.

Sunt la un pas de a vorbi, însă văd printre curtenii zâmbitori chipul palid şi precaut al mamei lui şi-mi spun că nu îndrăznesc să mărturisesc acestei familii bănuitoare că lucrul de care se teme mai mult decât de orice pe lume e aievea şi că eu am avut un amestec.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, spune Henric, apoi şopteşte iar: Te iubesc!

— Şi eu pe tine, răspund, spre propria mea uimire.

Apoi mă întorc şi intru în odaia întunecoasă.

În seara asta îi scriu mamei şi primesc un răspuns scurt: va veni când se va simţi bine. Dar pentru moment durerea de inimă i s-a înrăutăţit puţin şi se simte prea obosită să călătorească. Întreabă dacă Bridget poate să meargă la ea, la mănăstire; îmi trimit surioara neîntârziat, cerându-i s-o aducă pe mama la curte îndată ce se va simţi îndeajuns de bine. Îmi petrec zilele în odăile cufundate în penumbră ale apartamentului pentru naştere. Cos, citesc şi ascult muzică liniştitoare de lăute. De dragul pudorii mele şi a lor, muzicanţii stau de cealaltă parte a paravanului. Mă plictisesc în odăile întunecoase unde e cald şi zăpuşeală. Noaptea am un somn uşor, iar ziua moţăi; aşa că îmi spun că visez, plutind între somn şi trezie într-o noapte, când mă trezeşte un sunet desluşit şi dulce, ca de flaut, sau ca şi cum un corist ar cânta foarte încet o singură notă, la fereastra mea.

Cobor din pat şi ridic tapiseria ca să mă uit pe geam, aproape aşteptându-mă să văd în dreptul lui colindători, într-atât de pur e sunetul ce răsună pe zidurile de piatră; văd însă doar luna în descreştere – ca o potcoavă plutind într-o mare de nori de furtună întunecaţi ce gonesc pe lângă şi peste ea – deşi coroanele bogate ale copacilor sunt neclintite şi vântul nu bate deloc. Fluviul luceşte ca argintul în lumina lunii, iar eu aud în continuare sunetul clar şi dulce, precum o cântare bisericească, înălţându-se spre bolta cerului ca un cor în biserică.

Pentru un moment, sunt doar nedumerită, dar apoi recunosc sunetul, îmi amintesc cântecul. E sunetul pe care l-am auzit în sanctuar, când fraţii mei au dispărut din Turn. Mama mi-a spus atunci că e cântecul pe care femeile din familia noastră îl aud când se apropie moartea unui om pe care-l iubesc, a unui membru din familie. E zâna prevestitoare a morţii care îşi cheamă copilul acasă. E zeiţa Melusina, întemeietoarea familiei noastre, cântând o jelanie pentru una dintre odraslele ei. Cum îl aud, îndată ce-l înţeleg, ştiu că mama – iubita, frumoasa, poznaşa mea mamă – a murit. Iar când mi-a spus că e sigură că-l va vedea pe Richard, numai ea ştia dacă asta înseamnă că-l va vedea pe pământ sau că e încredinţată că se vor întâlni în rai.

Henric încalcă regulile stabilite chiar de maică-sa privind retragerea reginei pentru naştere şi vine în persoană la paravanul din odaia mea, ca să-mi anunţe moartea mamei. Lupta cu datoria de a-mi spune şi cu teama că mă va mâhni îl face incoerent. Are chipul încremenit, lipsit de expresie, căci nu vrea să văd nici o urmă din imensa uşurare pe care o simte pentru că a scăpat de o adversară atât de periculoasă. Desigur, e firesc să se bucure că, dacă apare un nou pretendent din negura trecutului, măcar mama nu va fi printre noi, ca să-l recunoască. Însă eu nu simt decât pierderea.

— Ştiu, îi spun când el bâlbâie vorbe de regret prefăcut, şi îmi strecor degetul prin grilaj, ca să-i ating pumnul încleştat pe metal. Nu te mai frământa, Henric. Nu trebuie să-mi spui. Am ştiut azi-noapte că a murit.

— Cum? De la abaţie n-a venit nimeni înaintea servitorului meu, azi-dimineaţă.

— Am ştiut, pur şi simplu. (N-are rost să le vorbesc lui Henric sau mamei lui despre ceva ce i-ar înspăimânta, părându-le o vrăjitorie.) Ştii cum îl aude mama ta pe Dumnezeu vorbindu-i, în timp ce se roagă? Mi s-a întâmplat ceva asemănător şi am ştiut că mama a murit.

— O viziune divină? îmi cere el întărire.

— Da, mint.

— Îmi pare nespus de rău pentru pierderea ta, Elizabeth, crede-mă. Ştiu cât de mult ai iubit-o.

— Îţi mulţumesc, îi răspund încet.

Îl las la grilaj, intru în odaie şi mă aşez. Ştiu că pentru el moartea ei înseamnă siguranţă sporită; nu poate să nu se bucure că a murit. În timp ce se îmbracă în haine de doliu, neîndoielnic că inima lui cântă de uşurare. Cât a trăit, mama a fost o conducătoare simbolică pentru rebelii din tabăra York şi sprijinul ei ar fi transformat un pretendent într-un prinţ adevărat. Dacă ar fi recunoscut un pretendent drept fiul ei, asta ar

fi anulat dreptul lui Henric la tron. Mama i-ar fi putut desfiinţa oricând dreptul la tron cu un singur cuvânt, iar el n-a putut fi sigur niciodată că ea nu va rosti acel cuvânt. Pentru Henric şi pentru mama lui cu inima împietrită, moartea ei e cel mai bun lucru care se putea întâmpla.

Însă nu şi pentru mine.

Aşteptând în odaia tăcută să-mi vină pe lume copilul, nu-mi pot închipui cum va fi viaţa mea fără mama. Înţeleg că pentru Henric moartea ei e cel mai bun lucru care se putea întâmpla.

Însă nu şi pentru mine.

Trebuie să nasc fără ea, ştiind că nici măcar nu e pe lumea asta. Încerc să mă mângâi cu gândul că, oriunde s-ar afla, se gândeşte la mine; încerc să mă mângâi cu amintirea celorlalte naşteri, când a fost cu mine, mi-a ţinut mâinile între ale ei şi mi-a şoptit atât de alinător, încât vorbele ei aproape că au luat durerile cu ele, ca o apă care curge; dar ştiu în fiecare clipă că mama s-a prăpădit şi că aceste dureri şi toate celelalte încercări ale vieţii mele, chiar şi triumfurile, vor veni în lipsa ei şi că va trebui să le cunosc fără alinarea mamei.

Iar când pruncul se naşte, după ore lungi de chin, gândul că mama n-o va vedea niciodată mă îndurerează iar. E o fetiţă frumoasă, cu ochi de un albastru foarte închis şi păr bălai, minunat. Dar mama n-o va ţine în braţe şi n-o va legăna niciodată. N-o va auzi niciodată pe mama cântând. Când femeile o iau ca s-o spele şi s-o înfeşe, simt o pierdere teribilă.

Înmormântarea mamei are loc fără mine, căci încă n-am ieşit din izolare. I se citeşte testamentul. Aşa cum a cerut, e îngropată lângă bărbatul pe care l-a adorat – soţul ei, regele Edward al IV-lea. De pe urma ei nu rămâne nimic – soţul meu, Henric, îi plătea o pensie atât de mică, pe care o cheltuia atât de uşor, încât a murit săracă, rugându-ne pe mine şi pe fratele meu vitreg, Thomas Grey, să-i achităm datoriile şi să plătim slujbe de pomenire pentru sufletul ei. N-a avut nimic din avuţiile cu care a copleşit-o tata, nici din comorile Angliei. N-a avut nici măcar bijuterii proprii. Cei care o numeau hrăpăreaţă şi spuneau că a strâns avere cu tertipurile ei ar fi trebuit să-i vadă odaia modestă şi cuferele de haine goale. Când mi-au fost aduse în odaia pentru naştere mica ei casetă cu documente şi cărţile ei, n-am putut să nu zâmbesc. Tot ce a avut ca regină a Angliei a fost vândut pentru a susţine revolte – mai întâi împotriva lui Richard, apoi împotriva lui Henric. Caseta de bijuterii goală spune povestea despre lupta ei nestinsă pentru a readuce Casa de York la tron şi sunt convinsă că băiatul dispărut poartă, într-adevăr, o cămaşă de mătase pe care a cumpărat-o mama şi că perlele broşei de aur pe care o poartă la pălărie sunt tot darul ei.

Lady Margaret, mama regelui, vine cu toată pompa să-şi viziteze noua nepoată şi o găseşte în poala mea, trandafirie după baie, la cald, într-un prosop. E neînfăşată şi minunat de goală.

— Arată bine, comentează ea, şi mândria pe care o simte în faţa unei noi odrasle Tudor îi învinge credinţa că pruncul trebuie legat pe scândură, ca braţele şi picioarele să-i crească drepte.

— E o frumuseţe, replic. O adevărată frumuseţe.

Fetiţa se uită la mine cu privirea neclintită, întrebătoare a nou-născuţilor, de parcă ar încerca să descopere esenţa lumii şi să afle ce o aşteaptă.

— Cred că e cel mai frumos prunc din câţi ni s-au născut.

E adevărat: are părul ca o poleială argintie, alb-aurie, ca al mamei mele, iar ochii – de un albastru-închis, aproape indigo, ca o mare adâncă.

— Ce păr şi ce ochi!

— Culorile se vor schimba, spune lady Margaret.

— Poate că va fi şaten-roşcată, ca tatăl ei. Va fi desăvârşită.

— În privinţa numelui, m-am gândit să-i spunem…

— Elizabeth, o întrerup nepoliticos.

— Nu, mă gândisem…

— Se va numi Elizabeth, repet.

Milady mama regelui şovăie în faţa hotărârii mele.

— Ca Sfânta Elizabeth? E o alegere curioasă pentru o a doua fată, dar…

— Ca mama. Ar fi venit la mine dacă ar fi putut, ar fi binecuvântat acest prunc aşa cum i-a binecuvântat pe ceilalţi. Am îndurat o izolare grea fără ea şi mă aştept să-i simt lipsa tot restul vieţii. Fetiţa asta a sosit pe lume tocmai când mama a părăsit-o, aşa că îi dau numele mamei. Şi vă pot spune un lucru: sunt absolut convinsă că o fată botezată Elizabeth Tudor va fi unul dintre cei mai mari monarhi din câţi a văzut Anglia.

Siguranţa mea o face să zâmbească.

— Prinţesa Elizabeth? O fată, mare monarh?

— Sunt încredinţată, spun ritos. O fată cu păr arămiu va fi cel mai mare vlăstar Tudor din câţi vom zămisli: Elizabeth a noastră.

Palatul Greenwich, Londra, vara anului 1492

Când ies din izolare, găsesc curtea vuind de veşti despre băiatul care poartă cămăşile de mătase ale mamei mele. Băiatul le-a trimis o scrisoare frumoasă tuturor capetelor încoronate ale creştinătăţii, explicând că e fratele meu Richard, salvat din Turn şi ţinut în ascunzătoare ani mulţi.

La rândul meu, în jurul vârstei de nouă ani am fost dus dinaintea unui anumit lord, ca să fiu omorât. Pronia a vrut ca acest lord, făcându-i-se milă de nevinovăţia mea, să-mi cruţe viaţa şi să mă lase nevătămat. Totuşi m-a silit mai întâi să jur pe trupul sfânt al Mântuitorului că nu-mi voi dezvălui numele, obârşia şi familia nici unui suflet, timp de un anumit număr de ani. Apoi m-a trimis în străinătate.

— Ce părere ai? întreabă mohorât Henric, aruncându-mi în poală această descriere iscusită.

Mă aflu în odaia copiilor şi o admir pe nou-născută, care suge cu poftă la sânul doicii somnoroase, lovind uşurel cu o mână dolofană sânul cu vene albastre şi legănând un picior de plăcere. Citesc scrisoarea şi pun mâna pe leagăn, ca pentru a o ocroti.

— Asta ţi-a scris? Nu mi-a scris mie?

— Nu mi-a scris-o mie, dar Dumnezeu ştie că a scris tuturor, numai nouă nu.

Simt că-mi bubuie inima.

— Nu ne-a scris?

— Nu, răspunde Henric, dintr-odată înflăcărat. Asta e în defavoarea lui, nu? Trebuia să-ţi fi scris ţie? Mamei tale? Un fiu pierdut, care vrea să vină acasă, nu i-ar fi scris mamei lui?

Clatin din cap.

— Nu ştiu.

Amândoi ne ferim să spunem că acest băiat i-a scris, aproape precis, iar ea i-a răspuns cu siguranţă.

— Oare i-a spus cineva că mama l… (Mă întrerup.) Că mama mea a murit?

— Negreşit, răspunde îndârjit Henric. Nu mă îndoiesc că are mulţi corespondenţi fideli la curtea noastră.

— Mulţi?

El încuviinţează din cap. Nu-mi dau seama dacă o face mânat de cele mai negre temeri sau de ştiinţa cumplită a faptului că alături de noi trăiesc trădători care ne fac plecăciuni şi reverenţe zilnic şi-i scriu băiatului în taină. În orice caz, băiatul ar trebui să ştie că mama a murit şi mă bucur că cineva i-a spus.

— Nu, asta e scrisoarea lui către regele şi regina Spaniei, Ferdinand şi Isabela, continuă Henric. Oamenii mei au oprit-o în drum spre ei, au copiat-o şi au trimis-o mai departe.

— N-ai distrus-o, ca ei să n-o vadă?

Henric se strâmbă.

— A trimis atâtea scrisori, încât distrugerea uneia singure n-ar schimba nimic. Ţese o poveste tristă şi iscusită. Oamenii par s-o creadă.

— Oamenii?

— Carol al VIII-lea al Franţei. El însuşi e un copilandru aproape nebun, dar pe acest băiat-umbră, pe

acest băiat-nălucă îl crede. L-a luat sub aripa lui.

— Unde?

— La curtea lui, în Franţa, sub oblăduirea lui.

Henric îşi curmă spusele şi mă priveşte furios. Îi fac semn doicii să ducă fetiţa din odaie, căci nu vreau ca mica noastră prinţesă Elizabeth să audă de primejdie. Nu vreau să audă teama din vocile noastre, când ar trebui să sugă în tihnă.

— Parcă aveai corăbii în largul coastelor Irlandei, ca să-l împiedici să plece.

— L-am pus pe Pregent Meno să se ofere să-l ducă în siguranţă. Aveam corăbii în largul coastelor Irlandei ca să-l captureze dacă urca pe alt vas. Numai că el a mirosit capcana lui Pregent Meno, iar francezii au trimis corăbiile lor şi l-au scos din Irlanda.

— Şi unde l-au dus?

— La Honfleur. Are importanţă?

— Nu.

Însă în închipuirea mea contează. Parcă văd aievea marea întunecată, de culoarea ochilor lui Elizabeth a mea, vârtejurile de ceaţă, lumina tot mai slabă, micile bărci strecurându-se într-un port irlandez necunoscut şi apoi pe băiat – pe tânărul cel chipeş, îmbrăcat în haine alese – călcând cu paşi uşori pe pasarelă, ridicându-şi faţa în bătaia vântului şi pornind spre Franţa, cu mari speranţe. În închipuirea mea, îi văd părul bălai fluturând pe fruntea tânără şi-i văd zâmbetul strălucitor: zâmbetul neîmblânzit al mamei.

Palatul Greenwich, Londra, vara şi toamna anului 1492

Anglia se înarmează pentru război. Oştenii se adună la Greenwich, pe câmpiile din jurul palatului; toţi lorzii îşi cheamă oamenii, le fac rost de suliţe şi securi şi-i îmbracă în livreaua Casei lor. De la armurierii londonezi sosesc în fiecare zi corăbii încărcate cu suliţe şi lănci. Când vântul bate dinspre apus, simt mirosul fierbinte şi uscat al fierăriilor care forfotesc, făurind săbii şi turnând ghiulele. Dinspre piaţa Smithfield coboară corăbii încărcate cu animale sacrificate, ce urmează a fi puse la sare ori afumate, iar în sala de făcut bere de la palat şi-n toate berăriile cale de treizeci de kilometri, oamenii trudesc zi de zi, iar mirosul cald şi uscat al drojdiei atârnă greu în aerul înserării.

Bretania, micul ducat independent care l-a adăpostit şi ascuns pe Henric în anii când a fost un pretendent la tron, fără un sfanţ în buzunar, e în război cu puternica ei vecină, Franţa, şi a cerut ajutorul lui Henric. Nu pot să nu zâmbesc văzându-mi soţul în această dilemă. Vrea să fie un mare rege războinic, ca tatăl meu, dar nu-l trage inima deloc să plece la război. Are o datorie de onoare faţă de Bretania, însă războiul e o treabă foarte costisitoare şi el nu suportă să risipească banii. S-ar bucura să învingă Franţa într-o bătălie, dar nu i-ar plăcea deloc să o piardă şi nu poate risca să fie învins. Nu-l învinuiesc pentru prudenţa lui. Mi-am văzut familia distrusă de deznodământul unei bătălii, am văzut Anglia în război mai toată copilăria mea. E o dovadă de înţelepciune că se arată precaut; ştie că pe câmpul de luptă nu există glorie.

Chiar în timp ce se înarmează şi plănuieşte invadarea Franţei, îşi munceşte mintea cum s-o ocolească. Dar la sfârşitul verii se hotărăşte că trebuie s-o facă; în septembrie părăsim palatul, cu o procesiune măreaţă. Henric e în armură, pe bidiviul lui de luptă, cu coroana Angliei prinsă pe coif, de parcă nu s-ar fi aflat niciodată pe creştetul altuia. E coroana pe care sir William Stanley a luat-o de pe coiful lui Richard, când i l-a smuls de pe capul zdrobit. Mă uit la ea şi mă tem pentru Henric, care pleacă la război purtând această coroană nenorocoasă.

Îi lăsăm pe copiii cei mici în grija dădacelor şi a preceptorilor, la Greenwich, dar lui Arthur, care are aproape şase ani, îi îngăduim să-şi încalece poneiul şi să vină cu noi, ca să-şi petreacă tatăl la război. O părăsesc cu inima îndoită pe mezina Elizabeth. Nu creşte şi nu prinde puteri nici din laptele doicii, nici cu miezul de pâine înmuiat în zeamă de carne, despre care doctorii spun că o va întări. Nu zâmbeşte când mă vede, cum sunt sigură că făcea Arthur la vârsta ei, nu dă din picioare şi nu se înfurie ca Henric. E liniştită, prea liniştită, mi se pare, şi nu vreau să plec de lângă ea.

Nu-i împărtăşesc aceste gânduri lui Henric, iar el refuză să vorbească despre temeri. Călătorim de parcă ne-am afla într-o minunată procesiune prin comitatul Kent, unde merii sunt doldora de fructe în livezi, iar berea curge din belşug. Călătorim însoţiţi de muzicanţi care ne cântă când poposim să luăm cina în corturi minunat brodate, ridicate pe malul râurilor, pe dealuri frumoase ori în adâncul verde al pădurii. În urma noastră vine o cavalerie imensă – o mie şase sute de cai şi cavaleri, după care se înşiră pedestraşii – douăzeci şi cinci de mii, toţi cu încălţări bune şi juruiţi să-l slujească pe Henric.

Toate astea îmi amintesc de vremea când tatăl meu era regele Angliei şi conducea curtea în procesiuni măreţe, pe la reşedinţele nobililor şi pe la abaţii. În acest scurt răstimp, arătăm ca moştenitorii părinţilor mei: suntem tineri şi binecuvântaţi cu noroc şi bogăţie. În ochii tuturor, suntem frumoşi ca doi îngeri: îmbrăcaţi în fir de aur, cu stindarde fluturând deasupra capului. Alături de noi se află floarea Angliei: cei

mai de seamă bărbaţi sunt comandanţii lui Henric, iar soţiile şi fiicele lor se află în suita mea. Îi urmează o armată măreaţă, strânsă la chemarea lui Henric, împotriva unui duşman urât de toţi. Vremea văratică ne surâde, zilele lungi şi însorite ne îndeamnă să pornim călare devreme şi să ne odihnim în arşiţa amiezii, pe malul râurilor magnifice sau în umbra codrilor. Arătăm ca regele şi regina care ar trebui să fim – centrul frumuseţii şi puterii în acest regat frumos şi puternic.

Văd cum Henric ridică fruntea cu un început de mândrie în vreme ce conduce această oştire măreaţă prin inima Angliei; îl văd că începe să călărească precum un rege care pleacă la război. Când traversăm câte un târg şi oamenii îl aclamă, el ridică o mână înmănuşată şi-i salută cu un zâmbet. În sfârşit, a ajuns să se simtă mândru de cel care e; în sfârşit, şi-a găsit siguranţa de sine. Urmat de o armată mai măreaţă decât a văzut vreodată această parte a Angliei, zâmbeşte ca un rege sigur pe tronul lui, iar eu merg călare lângă el şi simt că sunt acolo unde mi-e locul: sunt regina iubită a unui rege puternic, o femeie tot atât de binecuvântată ca norocoasa-mi mamă.

Noaptea, în câte o abaţie sau locuinţă de nobil de pe drum, vine în odaia mea şi mă cuprinde în braţe de parcă ar fi sigur că va fi bine-venit. Pentru prima oară în căsnicia noastră, întorc capul spre el, nu în partea opusă, iar când mă sărută, îi cuprind cu braţele umerii laţi şi-l strâng la piept, oferindu-i buzele mele, sărutarea mea. Mă întinde pe pat cu blândeţe şi eu nu mă întorc cu faţa la perete, ci îl cuprind cu braţele şi cu picioarele, iar când mă pătrunde freamăt de plăcere şi-i primesc cu bucurie atingerea pentru prima oară de când suntem căsătoriţi. La Castelul Sandwich, pentru prima oară vine la mine dezbrăcat şi mă mişc la unison cu el, consimţind, apoi invitându-l şi pe urmă, în sfârşit, dorindu-mi mai mult; simte cum mă topesc sub trupul lui, ţinându-l strâns şi ţipând de plăcere.

Facem dragoste toată noaptea, de parcă am fi proaspăt căsătoriţi şi abia am descoperi frumuseţea trupului celuilalt. Mă ţine la piept ca şi cum nu va pleca de lângă mine niciodată, iar dimineaţa mă duce la fereastră înfăşurată într-o blană, îmi sărută gâtul, umerii şi la urmă, buzele surâzătoare; privim împreună galerele veneţiene ale căror vâsle despică apa portului, venind să-i ducă trupele în Franţa.

— Nu azi, e prea repede! Nu mă îndur să te las să pleci! şoptesc.

— Tocmai acum mă iubeşti astfel! exclamă el. Asta aştept încă de când te-am cunoscut. Am visat că poate mă vei dori, am urcat în patul tău noapte de noapte tânjind să-mi zâmbeşti, sperând că va veni o noapte în care nu-ţi vei feri privirea.

— Nu mi-o voi mai feri niciodată, îi jur.

Bucuria de pe chipul lui e desluşită: arată ca un bărbat îndrăgostit pentru prima oară.

— Să te întorci teafăr la mine! Trebuie să te întorci teafăr! îi şoptesc înfocat.

— Făgăduieşte-mi că nu te vei schimba. Făgăduieşte-mi că la întoarcere te voi găsi la fel de iubitoare ca acum!

— Facem un jurământ? îl întreb râzând. Tu juri să te întorci acasă teafăr, iar eu mă leg că mă vei găsi iubitoare?

— Da. Jur, spune el cu o mână pe inimă şi cu cealaltă într-a mea.

Deşi râd când mă gândesc la noi, ieşiţi din pat îmbujoraţi, mână-n mână, jurându-ne reciproc credinţă ca doi proaspăt îndrăgostiţi, îl ţin de mână şi promit să-l primesc acasă cu tot atâta căldură ca acum, când îl petrec la drum.

— Pentru că mă iubeşti, în sfârşit, rosteşte el cu buzele în părul meu, cuprinzându-mă strâns în braţe.

— Pentru că te iubesc, în sfârşit, întăresc. Nu credeam că se va întâmpla vreodată. Nu credeam că voi putea. Dar te iubesc.

— Şi te bucuri că e aşa, insistă el.

Zâmbesc şi-l las să mă tragă înapoi în pat, deşi afară răsună trâmbiţele.

— Şi mă bucur că e aşa.

Henric îl numeşte pe fiul nostru Arthur regentul Angliei în lipsa lui, printr-o ceremonie solemnă desfăşurată pe puntea corăbiei sale, Lebăda. Deşi are doar şase ani, Arthur refuză să mă ţină de mână şi stă singur cât timp tatăl lui citeşte proclamaţia de regenţă în latină, iar lorzii îngenunchează de jur-împrejurul lui şi jură că vor recunoaşte domnia lui Arthur până când Henric se întoarce acasă teafăr.

Pe feţişoara lui Arthur e întipărit un aer grav, iar ochii lui căprui sunt serioşi. Are capul descoperit şi adierea mării îi flutură uşor părul şaten cu o lucire arămie. Îi răspunde tatălui său într-o latină perfectă; a învăţat discursul cu preceptorul lui şi l-a exersat în fiecare zi cu mine, aşa că nu face nici o greşeală. Văd că lorzii sunt impresionaţi de el – de învăţătura lui, de umerii săi drepţi şi de ţinuta mândră. A fost crescut să ajungă prinţ de Wales şi, într-o bună zi, rege al Angliei; va fi un prinţ bun şi un rege irezistibil.

În spatele lui, Jasper, unchiul lui Henric, îşi vede plin de mândrie propriul frate de mult pierdut în părul castaniu şi-n aerul grav al băiatului. Lângă el se află milady mama regelui, cu broboada fluturând uşor în vânt, cu ochii aţintiţi pe chipul fiului ei, fără să-i arunce o privire nepotului său Arthur. Plecarea lui Henric la război cu Franţa o îngrozeşte tot atât de mult ca dacă ar pleca ea însăşi la luptă, fără apărare. Neliniştea o va chinui fără încetare până când el se va întoarce acasă.

Stăm una lângă alta pe digul portului, demonstrând unitatea dintre Casa de York şi cea de Lancaster, în timp ce marinarii slăbesc parâmele de pe chei şi bărcile ce încadrează marea corabie preiau efortul; apoi auzim ropotul tobei, vâslaşii se opintesc şi barjele şi corabia se îndepărtează încet de chei. Henric întinde mâna în semn de salut, luându-şi un aer regesc, hotărât, în timp ce corabia se îndepărtează de chei, spre mijlocul apelor portului, şi apoi dincolo de el, în canal, de unde auzim izbitura ritmică a valurilor în cocă şi vedem cum flutură pânzele, acum întinse şi umflate de vânt. Împovărate cu soldaţi, galerele veneţiene vin din urmă, cu vâslele despicând iute apa.

— Pleacă în bătălie ca un erou, spune aprins milady. Să apere Bretania şi toată creştinătatea împotriva lăcomiei şi ticăloşiei Franţei.

Dau din cap; simt cum mânuţa lui Arthur se strecoară într-a mea şi zâmbesc către chipul lui grav.

— Se va întoarce acasă, nu? mă întreabă el în şoaptă.

— A, da! Vezi ce armată măreaţă conduce? Va învinge negreşit.

— Îl vor pândi primejdii cumplite, mă corectează pe dată milady. Se va afla în frunte, ştiu bine, iar Franţa e un duşman puternic şi periculos.

Nu-i spun că, dacă aşa vor sta lucrurile, va fi prima bătălie din viaţa lui când se va afla în fruntea oştirii; strâng mâna lui Arthur şi-i spun:

— Chiar şi aşa, n-ai de ce să-ţi faci griji.

Nici una dintre noi n-are de ce să-şi facă griji. Nici eu, nici Maggie, al cărei soţ se află alături de Henric, nici Cecily, al cărei soţ a plecat şi el; chiar înainte de a acosta în Franţa, le iese în întâmpinare un sol trimis să ducă tratative de pace. Cu toate că mărşăluieşte până la Boulogne şi-i asediază zidurile impresionante, de fapt Henric nu se aşteaptă nici o clipă să captureze din nou oraşul, nici celelalte vechi pământuri englezeşti din Franţa. E mai degrabă un gest cavaleresc faţă de vechea lui aliată, Bretania, şi unul de avertisment faţă de regele Franţei, decât primul pas al unei invazii, dar îi convinge pe francezii înfricoşaţi să semneze un tratat de pace serios, ce promite o pace durabilă.

Palatul Greenwich, Londra,
iarna anului 1492

La întoarcere, Henric are parte de o primire triumfală poruncită chiar de el. E primit în Londra ca un erou, iar de acolo îşi continuă drumul pe apă, ca un învingător. Mulţi socotesc că ar fi trebuit să dea măcar o bătălie de formă, din moment ce a bătut atâta drum, cu o armată atât de straşnică. Oştenii de rând ardeau de nerăbdare să se bată şi voiau câştigul adus de o campanie militară victorioasă. Lorzii visau să-şi recapete pământurile franceze pierdute. Mulţi spun că nu s-a obţinut nimic, în afară de o plată frumuşică vărsată de Franţa în vistieria tot mai plină a regelui – o avere pentru rege, însă absolut nimic pentru poporul Angliei.

Mă aştept ca acuzaţiile de laşitate şi lăcomie de bani să-l înfurie, însă bărbatul care se întoarce la mine, la Greenwich, a devenit dintr-odată indiferent la propria-i reputaţie. A câştigat ceea ce voia, şi n-a fost siguranţa Bretaniei. Pare să nu-i pese că n-a salvat Bretania de francezi; în chip surprinzător, nici măcar nu se sinchiseşte de cheltuiala drumului făcut cu armata. Debordează de o bucurie tainică, pe care n-o înţeleg.

Barca regală trage la cheiul care se întinde în apele verzui ale fluviului, elegantă, ca întotdeauna. Vâslaşii scot vâslele din apă şi le ridică în aer, în semn de salut. Pe barcă răsună bătaia tobei, se aude glasul trâmbiţelor de pe uscat. Henric îi face semn cu capul comandantul vasului şi coboară pe ţărm. Răspunde cu un surâs la saluturile curţii, îşi lasă mâna pe căpşorul lui Arthur, într-o binecuvântare paternă, iar pe mine mă sărută pe amândoi obrajii şi apoi pe buze. Gura lui dulce precum vinul are gustul triumfului.

— Băiatul e în mâna mea, îmi spune la ureche, parcă gata să râdă voios. Asta am vrut. Asta am înfăptuit, doar asta contează! Îl am pe băiat!

Simt cum mi se stinge zâmbetul de bun-venit. Henric jubilează, ca un bărbat care a câştigat o bătălie foarte importantă. Dar n-a purtat o bătălie însemnată, n-a luptat absolut deloc. Face semn cu mâna norodului adunat să-l vadă şi bărcilor care saltă pe valuri, din care îl aclamă barcagii, şi pescarii îl salută cu mâna. Îmi aşază mâna pe braţul lui şi pornim împreună de-a lungul cheiului şi apoi al potecii ce străbate grădina, unde îl aşteaptă mama lui. Până şi umbletul lui e altul: ţanţoş, ca al unui comandant întors triumfător.

— Băiatul! repetă el.

Mă uit la băieţii noştri – Arthur păşeşte solemn în faţă, îmbrăcat în catifea neagră, şi Harry, care abia a început să meargă şovăielnic, ţinut de mână de doica lui, pe care o trage la dreapta şi la stânga, se opreşte pe neaşteptate ca să cerceteze o frunză sau o piatră. Dacă zăboveşte prea mult, ea îl ridică în braţe, căci regele vrea să meargă nestingherit. Regele trebuie să păşească în voie, cu cei doi băieţi în faţa lui, pentru a arăta că are un moştenitor, ba chiar doi, şi că spiţa îi e asigurată.

— Lui Elizabeth nu-i merge prea bine, îi spun. E prea cuminte, nu dă din picioare şi nu plânge.

— Se va înzdrăveni. Va prinde puteri. Dumnezeule mare, nici nu-ţi închipui ce înseamnă pentru mine că-l am pe băiat!

— Băiatul, rostesc încet.

Ştiu că nu se referă la unul din băieţii noştri, ci la acel băiat care îl chinuie.

— E la curtea franceză, tratat ca un lord, spune Henric cu înverşunare. E înconjurat de propria curte;

jumătate dintre prietenii mamei tale şi mulţi din vechea familie regală de York i s-au alăturat. E găzduit cu cinste, Dumnezeule mare! Doarme în aceeaşi odaie cu Carol, regele Franţei, e tovarăşul de pat al unui rege. Şi de ce nu, dat fiind că pretutindeni e cunoscut drept prinţul Richard? Se duce să călărească alături de rege, îmbrăcat în catifea, vânează împreună, se spune că sunt cei mai buni prieteni. Poartă o beretă de catifea roşie, cu o broşă cu rubin şi trei perle. Carol nu-şi ascunde câtuşi de puţin convingerea că băiatul e Richard. Flăcăul are portul unui duce de viţă regească.

— Richard, repet eu numele.

— Fratele tău. Regele Franţei îi spune Richard, ducele de York.

— Şi acum?

— Prin tratatul de pace pe care l-am câştigat – e un tratat de pace grozav, cu mai multă valoare pentru mine decât orice alt oraş francez mult mai mare decât Boulogne –, Carol s-a învoit să-mi predea orice rebel englez, pe oricine conspiră împotriva mea. Şi eu lui, fireşte. Dar ştim amândoi la ce ne referim. Ştim amândoi la cine ne referim. E vorba de o singură persoană, de un singur băiat.

— Ce se va întâmpla? întreb cu glas scăzut, dar îmi simt obrajii îngheţaţi în aerul rece de noiembrie şi vreau să intru la adăpost, ca să scap de vânt şi să fug de chipul aspru, triumfător al soţului meu. Acum ce se va întâmpla?

Încep să mă întreb dacă întregul război, asedierea oraşului Boulogne, plecarea pe mare a atâtor corăbii şi strângerea unei oştiri atât de numeroase au avut doar acest scop. Oare Henric a ajuns să se teamă atât de tare, încât purcede pe mare cu o flotă întreagă pentru a pune mâna pe un singur băiat? Şi dacă aşa stau lucrurile, nu-i asta un soi de nebunie? Atâta osteneală pentru un singur băiat?

Milady mama regelui şi întreaga curte aşteaptă în şiruri, după rang, în faţa marilor uşi duble ale palatului. Henric înaintează şi îngenunchează în faţa ei, ca să-i primească binecuvântarea. Văd zâmbetul triumfător ce radiază pe chipul ei palid când îşi lasă mâna pe creştetul lui şi apoi îl ridică să-l sărute. Curtenii aclamă şi vin să i se încline şi să-l felicite. Henric se răsuceşte de la unul la altul, primindu-le laudele şi mulţumirile pentru marea lui victorie. Aştept alături de Arthur, până când agitaţia se potoleşte şi Henric se întoarce lângă mine, îmbujorat de plăcere.

— Regele Carol al Franţei mi-l va trimite, continuă el pe ton scăzut.

Le zâmbeşte radios celor care trec pe lângă noi şi intră în palat, oprindu-se ca să facă o reverenţă sau să se încline adânc. Toţi sărbătoresc, de parcă Henric ar fi repurtat o victorie măreaţă. Radiind de bucurie, Milady primeşte felicitări pentru măiestria militară şi curajul fiului ei.

— Asta e recompensa adusă de victoria mea. Asta am câştigat. Oamenii vorbesc despre Boulogne, dar n-a fost vorba nici o clipă de Boulogne. Nu-mi pasă că n-a căzut sub asediu. Nu ca să cuceresc Boulogne am bătut atâta cale, ci ca să-l înspăimânt pe Carol într-atât, încât să accepte: să mi-l trimită pe băiat în lanţuri, prizonier.

— În lanţuri?

— Ca triumf. Va fi adus în lanţuri, într-o litieră trasă de catâri albi. Voi pune ca perdelele să fie date la o parte, să-l vadă toţi.

— Triumf?

— Carol a promis să mi-l trimită pe băiat în lanţuri.

— Ca să moară? întreb încet.

El dă din cap aprobator.

— Fireşte. Îmi pare rău, Elizabeth, dar trebuie să fi ştiut că se va termina aşa. Şi oricum îţi luaseşi gândul de la el de atâţia ani, crezându-l mort. Acum va muri cu adevărat.

Îmi retrag mâna de pe braţul lui cald şi spun pe un ton jalnic:

— Nu mă simt bine. Intru.

Nici măcar nu mă prefac bolnavă ca să-l evit cât e în starea asta, ci mi-e greaţă cu adevărat. Am trimis în ghearele primejdiei un soţ iubit şi m-am rugat în fiecare zi să se întoarcă teafăr. I-am jurat că la întoarcerea acasă îl voi iubi cu credinţă şi pasiune, cum tocmai învăţaserăm să facem. Dar acum, în clipa întoarcerii, văd la el ceva ce cred că nici o femeie n-ar putea iubi. Se desfată cu înfrângerea unui băiat, jubilează la gândul că-l va umili, îşi imaginează flămând moartea lui. A traversat Canalul Mânecii cu o armată întreagă ca să câştige doar tortura şi execuţia unui băieţandru orfan. Nu văd cum aş putea admira un astfel de bărbat. Nu ştiu cum aş putea iubi un astfel de bărbat, cum să-l iert pentru ura asta neclintită faţă de un băiat vulnerabil. Va trebui să mă gândesc cum să evit să numesc această purtare – chiar şi în sinea mea – un soi de nebunie.

El mă lasă să plec. Maică-sa se apropie şi-mi ia locul, de parcă abia ar fi aşteptat să plec, şi mă privesc amândoi cum intru cu paşi iuţi în palatul nostru preferat, care a fost construit pentru fericire, dans şi sărbătoare. Străbat sala cea mare, unde servitorii aşază pe capre mese imense, pentru banchetul triumfal al lui Henric. Îmi spun că ei habar n-au cât de mizer e triumful. Unul dintre cei mai mari regi ai creştinătăţii a pornit cu o armată de temut şi a invadat o altă ţară doar ca să prindă un băiat rătăcit, un orfan, în capcana unei morţi ruşinoase.

Ne pregătim să sărbătorim la Greenwich cel mai fericit şi mai ferit de primejdii Crăciun din câte a trăit Henric. Ştiind că băiatul se află în grija regelui Franţei şi că tratatul lui cu acesta e durabil şi ferm, Henric îşi trimite solii la Paris, să-l aducă pe băiat acasă, la execuţie şi îngropăciune. Priveşte aducerea uriaşului buştean de Crăciun în sala cea mare, îi plăteşte mai-marelui peste corişti ca să compună o colindă nouă şi porunceşte ospeţe şi piese-mască, dansuri speciale şi veşminte noi pentru toată lumea.

Pe mine mă înfăşoară în mătăsuri şi catifele şi priveşte în timp ce cusătoresele prind ţesăturile în ace pe corpul meu. Le îndeamnă să garnisească rochiile cu ţesătură din fir de aur, cu fir de argint, cu blană. Vrea să strălucesc de nestemate şi de dantelă de aur. În acest anotimp, nimic nu e prea bun pentru mine, iar rochiile mele sunt copiate pentru surorile mele şi pentru verişoara Maggie, aşa încât femeile Casei de York să scânteieze la curte, sub poleiala seminţiei Tudorilor.

Parcă aş trăi cu alt bărbat. Teribila lui nelinişte din primii ani s-a topit; indiferent că dă buzna în sala de studii şi întrerupe orele ca să-l înveţe pe Arthur să joace zaruri, că îl aruncă pe Harry în aer ca să-l prindă iar, că dansează cu micuţa Margaret, făcând-o să râdă în hohote, că o mângâie pe Elizabeth în leagăn sau că pierde vremea în odăile mele, tachinându-mi doamnele şi cântând laolaltă cu muzicanţii, Henric nu încetează să zâmbească, să ceară distracţii, să râdă la glume nesărate.

Dimineaţa, când mă întâmpină în capelă, îmi sărută mâna, apoi mă trage spre el, mă sărută pe buze şi păşeşte alături de mine, cu mâna pe mijlocul meu. Seara, când vine în odaia mea, nu mai stă posac lângă foc, încercând să-şi vadă viitorul în jarul pe cale să se stingă, ci intră râzând, cu o sticlă cu vin în mână, mă convinge să beau cu el şi apoi mă duce în pat, unde face dragoste cu mine de parcă ar vrea să mă devoreze: sărutându-mi fiecare centimetru de piele, ronţăindu-mi urechea, umărul, pântecul şi abia la urmă pătrunzându-mă adânc şi oftând de plăcere, ca şi cum patul meu ar fi locul lui preferat din întreaga lume, iar atingerea mea – cea mai mare plăcere.

În sfârşit, e liber să fie tânăr şi fericit. Numeroşii ani de furişare, de teamă şi de primejdie par să dispară fără urmă şi Henric începe să creadă că a dobândit ceea ce merită, că se poate bucura de tronul lui, de ţara lui, de soţia lui, că aceste lucruri bune i se cuvin pe drept. Le-a câştigat şi nu i le poate lua nimeni.

Copiii învaţă să meargă la el, siguri că vor fi bine primiţi. Eu încep să glumesc cu el, să joc cărţi şi zaruri cu el, să-i iau banii la joc şi să-mi pun cerceii la bătaie când ridic miza, făcându-l să râdă. Mama lui încă îşi petrece mai tot timpul în capelă, dar nu se mai roagă cu atâta teamă pentru siguranţa lui şi începe

să-i mulţumească lui Dumnezeu pentru numeroasele binecuvântări. Chiar şi Jasper se lasă pe speteaza marelui său jilţ de lemn, se amuză de bufon şi încetează să mai cerceteze sala cu privirea sfredelitoare, căutând în colţurile întunecate o siluetă abia zărită, cu pumnalul scos din teacă.

Însă cu doar două seri înainte de Crăciun, uşa odăii mele de culcare se deschide şi parcă ne-am întoarce în primii ani de căsnicie: toată fericirea şi tihna dispar. A dat îngheţul; mohoreala obişnuită soseşte împreună cu Henric. El intră aruncându-i o vorbă enervată servitorului care îl urma aducând pahare şi o sticlă cu vin.

— Nu-mi trebuie! se răsteşte el, de parcă simpla sugestie a sticlei cu vin ar fi o nebunie, căci n-a dorit şi nici nu va dori vreodată aşa ceva.

Omul tresare şi iese închizând uşa, fără să scoată o vorbă. Henric se lasă greoi în jilţul de lângă cămin, iar eu fac un pas spre el, simţind vechea nelinişte.

— S-a întâmplat ceva?

— De bună seamă.

În tăcerea-i îmbufnată, mă aşez faţă-n faţă cu el şi aştept, în caz că vrea să-mi vorbească. Îi cercetez chipul. Bucuria lui parcă s-ar fi topit înainte de a înflori pe deplin. Scânteierea a dispărut din ochii lui negri, chiar şi uşoara îmbujorare i-a dispărut de pe chip. Pare sleit de puteri, cu pielea aproape cenuşie. Şade ca şi cum ar fi mult mai vârstnic, chinuit de durere, cu umerii încordaţi, cu capul înainte, de parcă s-ar opinti să tragă o încărcătură grea – un cal ostenit, înhămat cu cruzime. În timp ce-l privesc, duce mâna streaşină la ochi, ca şi cum lumina flăcărilor ar fi prea puternică, pe lângă întunericul de dinăuntru, şi simt cum mă mişcă dintr-odată o compătimire adâncă.

— Care-i necazul, soţul meu? Ce s-a întâmplat?

Ridică ochii spre mine, parcă surprins să descopere că sunt tot aici; îmi dau seama că era atât de adâncit în visare, încât ajunsese departe de odaia mea caldă şi tăcută, făcând sforţări să vadă altă odaie, în altă parte. Poate că încerca să vadă, prin negura trecutului, odaia din Turn şi pe cei doi băieţei în cămaşă de noapte stând în capul oaselor pe pat şi uitându-se cum uşa lor se deschide scârţâind şi în prag apare un străin. Parcă ar tânji să afle ce urmează, parcă s-ar teme că va vedea o salvare şi speră să vadă o crimă.

— Poftim? întreabă iritat. Ce-ai spus?

— Văd că eşti tulburat. S-a întâmplat ceva?

Se întunecă la faţă şi preţ de o clipă mă aştept să răbufnească şi să strige la mine. Dar apoi văd cum i se topeşte vlaga, de parcă ar fi bolnav.

— Băiatul, spune el obosit. Afurisitul de băiat. A dispărut de la curtea franceză.

— Dar ai trimis…

— Bineînţeles că am trimis. Jumătate de duzină de oameni au stat cu ochii pe el din clipa în care a sosit din Irlanda, la curtea franceză. Am avut o duzină de oameni pe urmele lui de când mi l-a promis regele Carol. Mă crezi nătâng?

Clatin din cap.

— Ar fi trebuit să le poruncesc să-l omoare pe loc. Dar m-am gândit că ar fi mai bine să fie adus în Anglia pentru execuţie. M-am gândit că vom ţine o judecată la care voi dovedi că e un impostor. M-am gândit că voi însăila o poveste despre el: o poveste ruşinoasă, cu părinţi săraci şi analfabeţi – un tată beţiv, o meserie murdară undeva, pe malul unui râu, lângă o tăbăcărie –, orice, numai să-i iau lustrul. M-am gândit că va fi condamnat la moarte şi că voi pune să fie martori toţi la execuţia lui. Ca să înţeleagă, o dată pentru totdeauna, că e mort. Ca să nu mai adune oaste pentru el, să nu mai uneltească pentru el, să nu mai viseze la el…

— Dar a dispărut? A fugit?

Nu mă pot abţine: indiferent cine ar fi băiatul, nădăjduiesc că a fugit.

— Nu asta am spus?

Aştept câteva clipe să se stingă mârâitul lui înfuriat, apoi mai încerc o dată.

— Unde a plecat?

— Dacă aş şti, aş trimite pe cineva să-l omoare pe drum! spune soţul meu cu înverşunare. Să-l înece în mare, să-i prăbuşească un copac în cap, să-i betegească bidiviul, să-l taie cu sabia. Ar fi putut pleca oriunde, nu? E un adevărat aventurier. Înapoi în Portugalia? Portughezii îl cred Richard, îl numesc ducele de York, fiul tatălui tău. În Spania? Le-a scris regelui şi reginei ca unor egali, iar ei nu l-au contrazis. În Scoţia? Dacă se duce la regele scoţian, dacă strâng armată împreună şi mă atacă, sunt un om mort în nordul Angliei; n-am nici măcar un prieten pe afurisitele acelea de dealuri mohorâte. Îi ştiu eu pe cei din miazănoapte: sunt gata de răzvrătire împotriva mea, aşteaptă doar să vină el să-i conducă. Ori s-a întors în Irlanda, să-i aţâţe iar pe irlandezi împotriva mea? Sau s-a dus la mătuşa ta Margaret, în Flandra? Ce zici, îşi va primi nepotul cu bucurie şi-l va trimite împotriva mea? Pentru un flăcău de la bucătărie a trimis o armată întreagă; pentru cel autentic ce crezi că va face? Îi va da două mii de mercenari şi-l va trimite la Stoke, să termine treaba începută de primul ei pretendent?

— Nu ştiu.

Henric sare în picioare, răsturnând jilţul cu zgomot.

— Niciodată nu ştii! îmi strigă el în obraz, împroşcându-mă cu salivă, scos din minţi de furie. Niciodată nu ştii! E mottoul tău! Ce „Smerită şi pocăită“?! Mottoul tău e: „Nu ştiu! Nu ştiu! Niciodată nu ştiu!“. Orice te-aş întreba, nu ştii niciodată!

Uşa din spatele meu se întredeschide şi verişoara Maggie îşi strecoară capul bălai în odaie.

— Alteţă?

— Ieşi! răcneşte Henric la ea. Căţea de York! Neam de trădători, până la unul! Piei din ochii mei, până nu te arunc în Turn, lângă frate-tău!

În faţa furiei lui, Maggie tresare, dar nu mă lasă singură.

— E totul în regulă, Alteţă? mă întreabă ea, silindu-se să-l ignore.

Se agaţă de uşă ca să se ţină pe picioare, căci genunchii i s-au înmuiat de spaimă, dar se uită pe lângă soţul meu furios, ca să vadă dacă am nevoie de ajutor. Văzându-i obrazul alb, înţeleg că eu arăt mult mai rău, pământie din cauza zdruncinăturii.

— Da, lady Pole, îi răspund. Sunt bine. N-ai ce să faci aici. Poţi să pleci. Sunt bine.

— Nu te deranja pentru mine, că plec eu! mă corectează Henric. Al naibii să fiu dacă petrec noaptea aici! De ce aş face-o?

Se duce valvârtej la uşă şi o smulge din mâna lui Maggie, care se clatină o clipă, dar rămâne locului, tremurând vizibil.

— Mă duc în odăile mele, spune Henric. Cele mai bune odăi. Aici, în cuibul ăsta de York, în cuibul ăsta spurcat de trădători, nu găsesc alinare!

Iese ca o furtună. Din sala de primire răsună zăngănitul lăncilor proptite de străji în pardoseală când el smuceşte uşa, apoi un zgomot de paşi grăbiţi când membrii gărzii se înşiruie la repezeală în urma lui. Până mâine, întreaga curte va şti că Henric a făcut-o pe Margaret „căţea de York“, iar pe mine m-a numit „trădătoare York“, că mi-a declarat odăile „cuib spurcat de trădători“. Iar dimineaţă toţi vor şti de ce: băiatul care pretinde a fi fratele meu a dispărut iarăşi.

Palatul Westminster, Londra, primăvara anului 1493

Rămânem toată primăvara la Londra, pentru ca Henric să se afle în centrul urzelii sale de iscoade. Primeşte mai întâi de la Anvers, apoi din oraşul Malines, descrieri ale miracolului de la curtea mătuşii mele din Flandra. Toată lumea vorbeşte despre momentul în care nepotul ei a sosit la ea, din Franţa. Salvat prin intervenţia îngerilor, i-a îngenuncheat la picioare şi a privit-o în ochi, iar ea, copleşită de bucurie, şi-a recunoscut nepotul, pe Richard, cel pe care-l credea pierdut.

Într-o explozie de fericire, le scrie tuturor anunţându-i că epoca minunilor nu s-a încheiat, căci nepotul ei, pe care toţi îl credeau mort, umblă printre noi, ca regele Arthur deşteptat din somn şi întors în Camelot.

Monarhii creştinătăţii îi răspund. E o întâmplare nemaivăzută, dar, dacă ea îşi recunoaşte nepotul, cine poate să-i tăgăduiască identitatea? Cine ar putea-o contrazice pe mătuşa lui? Cine ar cuteza să-i spună ducesei văduve de Burgundia că se înşală? Şi, în orice caz, de ce s-ar înşela? Vede la acest băiat trăsăturile nepotului ei şi le spune tuturor că-l recunoaşte drept fiul fratelui ei. Nici unul dintre scumpii ei prieteni – Sfântul Împărat Roman, regele Franţei, regele Scoţiei, regele Portugaliei şi monarhii Spaniei – nu-l respinge nici măcar o clipă. Şi apoi, toţi declară că flăcăul arată ca un prinţ: e chipeş, zâmbitor şi calm. Îmbrăcat cu cele mai bune haine pe care i le-a putut comanda mătuşa lui, alcătuindu-şi propria curte din tot mai numeroşii bărbaţi care i se alătură, câteodată vorbeşte despre copilăria lui şi pomeneşte întâmplări pe care numai cineva care a trăit în copilărie la curtea tatălui meu le-ar putea şti. Slujitorii tatei şi vechii prieteni ai mamei fug din Anglia, de parcă ar fi devenit o ţară inamică. Se duc la Malines, să-l vadă cu ochii lor. Îi pun întrebări pe care le-au născocit ca să-l încerce. Îi cercetează chipul, căutând asemănarea cu micul prinţ chipeş şi adorat de mama, încearcă să-l prindă în capcană cu amintiri false, cu himere. El însă le răspunde cu siguranţă de sine şi atunci îl cred, la rândul lor, şi rămân cu el. Pe toţi îi satisfac propriile lor încercări. Sunt convinşi toţi, până la unul. Chiar şi cei care îşi propuseseră să demonstreze că e un escroc, chiar şi cei plătiţi de Henric să-l facă de ruşine. Cad în genunchi. Unii lăcrimează, i se înclină ca prinţului lor. „E Richard, întors din morţi!“ scriu ei acasă, încântaţi. „E Richard, smuls chiar din ghearele morţii, regele de drept al Angliei; s-a întors la noi repus în drepturile lui, soarele Casei York ce străluceşte din nou.“

Tot mai mulţi oameni încep să dispară pe furiş din gospodăriile englezeşti. William, potcovarul preferat al regelui, lipseşte de la fierărie. Nimeni nu pricepe de ce ar renunţa la favorurile curţii, la potcovirea celor mai de soi cai din regat şi la ocrotirea regelui însuşi. Dar vatra e rece, fierăria stă cufundată în beznă şi se şopteşte că William a plecat să pună potcoave cailor adevăratului rege al Angliei, nedorind să rămână lângă un pretendent Tudor. Mai mulţi vecini de-ai bunicii mele, ducesa Cecily, dispar din casele lor frumoase din Hertfordshire şi purced în taină spre Flandra, aproape sigur cu binecuvântarea ei. Dispar preoţi din capele, secretarii lor trimit scrisori celor cunoscuţi ca simpatizanţi, curierii îi duc băiatului bani trimişi din casele Angliei. Apoi, cel mai rău dintre toate, sir Robert Clifford, un curtean care s-a aflat toată viaţa în tabăra York – iar Henric a avut încredere să-i fie sol în Bretania –, îşi umple cuferele cu comori Tudor şi pleacă. Locul lui din capela noastră e gol, masa lui din sala noastră nu e pregătită pentru cină. În mod uluitor, de necrezut, prietenul nostru, sir Robert, a dispărut cu întreaga lui gospodărie şi toţi ştiu că s-a dus la băiat.

Şi atunci, noi părem o curte de pretendenţi. Prin purtare şi vorbă, băiatul pare moştenitorul autentic. Ne

prefacem siguri de noi înşine, dar văd încordarea de pe chipul lui milady mama regelui şi felul în care Jasper Tudor bântuie prin culoare, ca un cal de luptă bătrân, neliniştit, cu mâna îndreptându-se mereu spre centură, acolo unde ar trebui să-i atârne spada. Supraveghează mereu sala când se aşază la masă, e mereu vigilent când se deschide o uşă. Iar Henric e pământiu de oboseală şi de frică. Îşi începe ziua de lucru în zori şi cât e ziua de lungă îl vizitează oameni în mica odaie din mijlocul palatului, acolo unde îşi primeşte sfetnicii şi iscoadele, păstrând gardă dublă la uşă.

Curtea e tăcută; chiar şi în odăile copiilor, unde ar trebui să domnească soarele primăvăratic şi râsetele, dădacele sunt zgârcite la vorbă şi le interzic copiilor să ţipe şi să alerge. Elizabeth stă în leagănul ei, somnoroasă. Arthur aproape că a amuţit; nu ştie ce se petrece, dar simte că trăieşte într-un palat aflat sub asediu. Ştie că locul lui e ameninţat, însă nu i s-a spus nimic despre băiatul căruia i-a aparţinut cândva odaia copiilor şi care şi-a făcut lecţiile la aceeaşi masă. Nu ştie de prinţul de Wales de dinaintea lui – studios şi gânditor, şi el odorul mamei lui.

Sora lui, Margaret, e precaută. Se supune poruncii şi nu face gălăgie, de parcă ar şti că s-a întâmplat ceva, însă nu ştie ce să facă.

Frăţiorul lor, Harry, începe să insiste să i se facă pe plac. E un băieţel voinic, cu un râs sonor, care îndrăgeşte jocurile şi muzica; dar şi pe el îl amuţesc zorul şi neliniştea din palat. Nimeni nu mai are timp să se joace cu el; nimeni nu se opreşte să-i vorbească în trecerea grăbită prin sala cea mare, căci toţi sunt ocupaţi cu treburi tainice. Se uită uluit la oamenii care acum câteva luni s-ar fi oprit negreşit şi l-ar fi avântat până în tavan, i-ar fi aruncat mingea sau l-ar fi dus la grajduri ca să-i arate un cal; însă acum se încruntă şi trec grăbiţi.

— S' William! îi strigă el fratelui lui Thomas Stanley, care trece pe lângă noi. Şi Harry!

— Nu se poate, îi răspunde scurt sir William.

Îl priveşte pe Harry cu răceală şi-şi continuă drumul spre grajduri; copilul se opreşte locului şi se uită în jur, după dădacă. Îi zâmbesc.

— Nu-i nimic. Sir William se grăbeşte, atâta tot.

Însă el se încruntă şi întreabă simplu:

— De ce nu joacă Harry? De ce nu joacă Harry?

N-am ce să-i răspund.

Regele mobilizează întreaga curte împotriva veştilor de la Malines; nu există nimic mai important. La porunca lui, mai mulţi lorzi şi sfetnici pleacă în Irlanda, pentru a sta de vorbă cu lorzii irlandezi şi a-i conjura să-şi aducă aminte cui îi sunt credincioşi, dându-le de grijă să nu fugă iarăşi după un prinţ fals. Sunt iertaţi trădători, într-un iureş de generozitate; odată eliberaţi din temniţă, ne jură din nou credinţă. Se reînnoadă alianţe vechi şi uitate. Irlanda trebuie păzită, poporul ei trebuie să-şi ferece inima în faţa unui preţios băiat de York şi să arate credinţă numai Tudorilor. Unul dintre micile cercuri de oameni de încredere ai lui Henric pleacă la Bristol şi se apucă să strângă corăbii pentru o flotă care să patruleze Canalul Mânecii. Trebuie să stea cu ochii după nave care sosesc din Franţa, din Flandra, din Irlanda, chiar şi din Scoţia. Băiatul pare să aibă prieteni şi aliaţi pretutindeni.

— Te aştepţi la o invazie? îl întreb pe Henric, mirată.

Pe chipul lui a apărut o cută nouă – un şanţ adânc, între sprâncene.

— Fireşte, răspunde el scurt. Un singur lucru nu ştiu: când anume. Bineînţeles, nu ştiu nici unde şi nici cât de numeroşi vor fi duşmanii. Acestea sunt, fireşte, singurele lucruri însemnate. Iar eu nu le ştiu.

— Nu-ţi spun iscoadele?

Fără voia mea, în glasul meu se strecoară o undă de dispreţ când vorbesc despre iscoadele lui.

— Nu, încă nu, răspunde el apărându-se. Sunt secrete bine păstrate de duşmanii mei.

Dau să plec în odaia copiilor, unde urmează să vină un felcer, s-o vadă pe Elizabeth.

— Nu pleca, cere el. Am nevoie să…

Mă întorc spre el, cu mâna pe clanţă; vreau să-l întreb pe felcer dacă vremea mai bună o va ajuta pe Elizabeth să prindă puteri.

— Da?

Henric pare neajutorat.

— N-a încercat nimeni să-ţi vorbească? Mi-ai spune dacă ţi-ar vorbi cineva?

Cu gândul la copila mea bolnavă, pur şi simplu nu-l înţeleg.

— Despre ce să-mi vorbească? Ce vrei să spui?

— Despre băiat… Nu ţi-a vorbit nimeni despre el?

— Cine să-mi vorbească?

Căutătura ochilor lui negri devine dintr-odată ageră şi bănuitoare.

— De ce. Cine crezi că ar vorbi despre el?

Întind mâinile în lături.

— Milord, zău că nu ştiu. Nu mi-a vorbit nimeni despre el. Nu văd de ce ar *vrea* cineva să-mi vorbească. Nemulţumirea ta e limpede pentru toţi. Nimeni nu-mi va vorbi despre lucrul care îl scoate pe soţul meu… (Îmi înghit cuvintele.)

— Mă scoate din minţi? întreabă el.

Nu-i răspund.

— Cineva de la curtea mea primeşte ordine de la el, spune Henric, de parcă vorbele i-ar fi smulse cu cleştele. Cineva plănuieşte să mă răstoarne şi să-l pună în locul meu.

— Cine? şoptesc.

Temerile lui sunt atât de puternice, încât arunc o privire peste umăr, să mă încredinţez că uşa din spatele meu e bine închisă, şi mă apropii de el, ca să nu ne audă nimeni.

— Cine unelteşte împotriva noastră, la curtea noastră?

El clatină din cap a neştiinţă.

— Unul dintre oamenii mei a găsit o scrisoare, dar nu pomenea nici un nume.

— A găsit-o?

— A furat-o. Ştiu că există câţiva oameni, uniţi de dragostea faţă de Casa de York, care speră să-l repună pe băiat în drepturi. Poate nu doar câţiva. Au lucrat având-o pe mama ta drept conducătoare secretă, ba lucrează chiar şi cu bunica ta. Însă nu sunt doar ei. Mai sunt şi alţii, care trec în fiecare zi drept prieteni sau tovarăşi sau slujitori ai mei. Cineva care mi-e ca un frate. Nu ştiu în cine să am încredere. Nu ştiu cine mi-e prieten adevărat.

Dintr-odată, am senzaţia cumplită – pe care Henric o trăieşte zilnic – că dincolo de uşa închisă, dincolo de panourile sculptate de lemn gros şi lustruit, există, poate, sute de oameni care ne zâmbesc când mergem la masă, dar care scriu scrisori tainice, ascund arme secrete şi plănuiesc să ne omoare. Avem o curte mare şi plină; dacă un sfert dintre curteni sunt împotriva noastră? Dacă jumătate ne sunt potrivnici? Dacă se ridică împotriva băieţilor mei? Dacă-mi otrăvesc fetiţa? Dacă se ridică împotriva mea?

— Avem duşmani chiar în inima curţii, şopteşte Henric. Ar putea fi cei care ne pregătesc patul pentru culcare ori ne servesc la masă. Ar putea fi cei care ne gustă bucatele şi ne asigură că le putem mânca liniştiţi. Sau ar putea să călărească alături de noi, să joace cărţi cu noi, să danseze cu tine, ţinându-te de mână, să ne conducă seara la culcare. Ar putea să ne fie veri, ar putea să ne fie dragi. Nu ştiu în cine să am încredere.

Nu-i jur că-i sunt credincioasă, căci cuvintele nu mai pot oferi nici o mângâiere. Numele meu şi casa mea îi sunt potrivnice, poate că rudele mele strâng armată împotriva lui; doar câteva vorbe nu vor învinge aceste adevăruri.

— Există oameni în care te poţi încrede, îl asigur, înşirându-i numele acestora, de parcă aş intona imnuri religioase, ca pavăză împotriva întunericului: mama ta, unchiul tău, contele de Oxford, tatăl tău vitreg şi toate rubedeniile lui, neamul Stanley, neamul Courtenay, fratele meu vitreg, Thomas Grey – toţi cei care ţi-au stat alături la Stoke îţi vor sta alături din nou.

Henric clatină din cap.

— Ba nu, fiindcă *nu* mi-au fost toţi alături la Stoke. Unii dintre ei au găsit scuze ca să se ţină la distanţă. Alţii au zis că vor veni, dar au pornit târziu şi n-au sosit la timp. Unii au jurat dragoste şi credinţă, dar au refuzat făţiş să vină. Alţii s-au prefăcut bolnavi ori nu şi-au putut părăsi casele. Alţii au fost prezenţi, dar în tabăra cealaltă, şi după aceea s-au rugat să-i iert. Oricum, nici aceia care au fost prezenţi nu mă vor susţine încă o dată. Nu o vor face la nesfârşit. Nu mă vor susţine împotriva unui băiat aflat sub stindardul rozei albe, un băiat pe care ei îl cred un prinţ sadea.

Se întoarce la masa pe care stau înşirate îngrijit hârtiile lui, cifrurile secrete şi peceţile. Acum nu mai scrie simple scrisori, ci alcătuieşte coduri. Ba nici măcar bilete nu mai scrie, ci întotdeauna instrucţiuni secrete. Nu e masa de scris a unui rege, ci a unui spion.

— Nu vreau să te reţin, îmi spune el scurt. Dar dacă cineva îţi suflă un singur cuvânt, mă aştept să-mi spui. Vreau să aud totul, orice; chiar şi cea mai neînsemnată şoaptă. Mă aştept să faci ce-ţi cer.

Sunt pe punctul de a răspunde că îi voi spune, fireşte. Ce altceva crede că voi face? Doar sunt soţia lui, moştenitorii săi sunt fiii mei iubiţi, nu există în lume fiinţe pe care să le iubesc cu mai multă duioşie decât pe fiicele sale. Cum se poate îndoi că voi veni pe dată la el? Dar apoi îi văd încruntarea încrâncenată şi înţeleg că nu-mi cere ajutorul, ci mă ameninţă. Nu cere asigurări, ci mă previne că are o anumită aşteptare, ce nu trebuie dezamăgită. Nu are încredere în mine şi, mai rău chiar, vrea să ştiu acest lucru. Îi spun încet:

— Îţi sunt soţie. În ziua nunţii noastre am jurat să te iubesc şi de atunci chiar am ajuns să te iubesc. Cândva, ne-am bucurat că s-a înfiripat între noi această iubire; mă bucur şi acum. Sunt soţia ta şi te iubesc, Henric.

— Înainte de asta însă, i-ai fost lui soră, replică el.

Castelul Kenilworth, Warwickshire, vara anului 1493

Henric mută încă o dată curtea la Castelul Kenilworth, cel mai sigur din Anglia, a cărui poziţie centrală îi permite să ajungă cu oştirea pe oricare coastă şi să iasă în întâmpinarea unei eventuale trupe invadatoare. Castelul e uşor de apărat, dacă totul merge prost şi armata inamicului pătrunde în inima regatului. De astă dată, nu ne mai prefacem a fi o curte lipsită de griji, la vreme de vară; toţi se tem, încredinţaţi că sunt legaţi de un rege ameninţat cu invazia pentru a doua oară în numai opt ani, încredinţaţi că un pretendent superior la tron îşi strânge forţele împotriva lui Henric Tudor, rămas pretendent şi acum, ca întotdeauna.

Cu chipul încrâncenat, Jasper Tudor pleacă în ţinuturile apusene şi în Ţara Galilor pentru a scoate la iveală zecile de conspiraţii locale ce se unesc să întâmpine cu braţele deschise forţa invadatoare. În Apus, nimeni nu e de partea Tudorilor, toţi sunt cu ochii aţintiţi spre prinţul de dincolo de mare. Henric face personal alte cercetări; goneşte călare dintr-un loc în altul, pe urmele zvonurilor şoptite, încercând să-i găsească pe cei aflaţi în spatele revărsării permanente de soldaţi şi de bani către Flandra. Pretutindeni, din Yorkshire până-n Oxfordshire, din ţinuturile de răsărit până în cele centrale, oamenii numiţi de Henric fac cercetări şi încearcă să-i stârpească pe rebeli. Şi totuşi veştile despre grupări trădătoare, întruniri de taină şi recrutări de oşti după înserat continuă să sosească în fiecare zi.

Henric închide porturile. Nimeni nu are voie să ridice ancora, indiferent de destinaţie, de teamă că pleacă să se alăture băiatului; chiar şi neguţătorii trebuie să ceară încuviinţare înainte de a-şi trimite corăbiile la drum. Nici măcar comerţul nu mai inspiră încredere. Pe urmă, Henric mai dă o lege, interzicând şi călătoriile lungi pe uscat. Oamenii au voie să meargă în târgul învecinat şi să se întoarcă apoi acasă, însă chemările la oaste şi marşurile sunt interzise. Tot interzise sunt şi adunările de vară, clăcile de cosit sau strâns fânul, zilele de tuns oile, dansurile, ieşirea dintre hotarele parohiei şi sărbătorirea solstiţiului de vară. Oamenii sunt împiedicaţi să se adune, de teamă că vor alcătui o mulţime şi vor strânge o oştire; sunt împiedicaţi să ridice paharul, de teamă că vor bea în cinstea prinţului a cărui familie a avut cândva o curte ce întruchipa voioşia.

Milady mama regelui e pământie de spaimă. Când se roagă în şoaptă, pe rozariu, buzele ei sunt tot atât de albe ca broboada scrobită ce-i încadrează chipul. Stă neîncetat cu mine, lăsând pustii cât e ziua de lungă odăile cele mai bune – apartamentele reginei. Îşi aduce cu ea doamnele de companie şi rudele cele mai apropiate, singurii oameni în care poate avea încredere, îşi aduce cărţile şi materialele de studiu şi şade în odăile mele de parcă ar căuta căldură, mângâiere sau un fel de pază.

Eu n-am ce să-i ofer. Cecily, Anne şi cu mine abia dacă ne vorbim, atât de conştiente suntem că tot ce rostim e trecut pe răboj şi că toţi se întreabă dacă fratele nostru va veni să ne salveze de la această curte a Tudorilor. Verişoara Maggie umblă pretutindeni cu capul plecat şi cu ochii în pământ, disperată să nu audă spunându-se că, dacă un băiat de York e în libertate, măcar celălalt ar putea fi executat, ca să nu mai ameninţe spiţa Tudorilor. Paza lui Teddy s-a dublat o dată şi apoi încă o dată, iar Maggie e sigură că el nu-i primeşte scrisorile. Nici ea nu primeşte veşti de la el, iar acum se teme prea tare să le ceară. Ne e frică tuturor că într-o bună zi străjile vor primi poruncă să intre în odaia lui în timp ce doarme şi să-l sugrume în aşternuturi. Cine ar contramanda ordinul? Cine le-ar opri?

Doamnele din odăile mele citesc şi cos, cântă şi joacă jocuri, dar totul se desfăşoară potolit; nimeni nu

vorbeşte repede, nu râde şi nu glumeşte. Toată lumea îşi cercetează fiecare cuvânt înainte de a-şi îngădui să-l rostească. Toate femeile sunt atente la ceea ce vorbesc, de teamă să nu spună ceva ce ar putea fi întors împotriva lor şi denunţat, fiecare le ascultă pe toate celelalte, în caz că apare ceva ce ar trebui să denunţe. Toate mă ascultă în linişte, cu luare-aminte, iar când la uşa mea răsună o bătaie puternică, groaza le face să tragă puternic aer în piept.

Mă ascund de aceste după-amiezi îngrozitoare în odaia copiilor, luând-o pe Elizabeth pe genunchi, întinzându-i mânuţele şi picioruşele, cântându-i încet şi încercând s-o conving să-mi arate surâsul ei fermecător.

Arthur, care trebuie să rămână cu noi până când ne convingem că în Ţara Galilor nu-l pândesc primejdii, se simte împărţit între lecţii şi priveliştea oferită de fereastra înaltă, de unde se uită cum face instrucţie, zi de zi, armata tot mai numeroasă a tatălui său. Tot zi de zi vede şi soli care vin dinspre apus, aducând veşti din Irlanda sau Ţara Galilor, sau dinspre miazăzi – de la Londra, unde străzile freamătă de zvonuri şi ucenicii poartă trandafiri albi fără să se ascundă.

După-amiaza îl iau cu mine la călărie, dar după câteva zile, Henric ne interzice să ieşim neînsoţiţi de o gardă înarmată până-n dinţi.

— Dacă Arthur ar fi răpit, viaţa mea n-ar mai face doi bani, spune el cu amărăciune. Ziua în care el şi Harry mor e ziua condamnării mele la moarte şi sfârşitul a toate.

— Nu spune asta! exclam, întinzând mâna spre el. Nu le dori răul!

— Te tulburi iute, remarcă el înciudat, de parcă ar fi un defect. Dar eşti neghioabă. Nu te gândeşti, nu-ţi dai seama de pericolul în care te afli. Nu poţi scoate copiii fără gardă dintre zidurile castelului. Încep să cred că ar trebui să locuiască separat, aşa încât, dacă vine cineva după Arthur, să nu pună mâna şi pe Henric.

— Dar, milord soţul meu…, protestez. Aud tremurul din propria-mi voce, scâncetul raţiunii în faţa vederii limpezi a unui nebun.

— Cred că-l voi ţine pe Arthur în Turn.

— Nu! ţip, neputând să-mi stăpânesc cutremurarea. Nu, Henric, nu! Nu! Nu!

— Pentru siguranţa lui.

— Nu. Nu mă învoiesc. Nu mă pot învoi. El nu intră în Turn. Nu ca…

— Nu ca fraţii tăi? întreabă el iute, ca un şarpe ce se repede să muşte. Nu ca Edward de Warwick? Pentru că te gândeşti că toţi sunt la fel? Băieţi care trag nădejde să devină regi?

— N-o să intre în Turn, ca ei. El e prinţul declarat. Trebuie să trăiască liber. Trebuie să-mi fie îngăduit să ies călare cu el. Nu se poate să ne pândească primejdii atât de mari în propria noastră ţară, încât să fim prizonieri în castelele noastre.

Mă ascultă cu capul întors în altă parte, aşa încât să nu-i văd expresia. Dar când se întoarce spre mine, văd că bănuiala îi schimonoseşte obrazul frumos. Se uită la mine de parcă ar vrea să-mi jupoaie pielea de pe faţă, ca să-mi citească gândurile.

— De ce eşti atât de îndârjită? mă întreabă el rar, şi aproape că văd cum bănuiala îi sporeşte. De ce eşti atât de hotărâtă să-ţi ţii fiii aici? Când ieşi călare cu Arthur, mergi să te întâlneşti cu ei? Mă îmbrobodeşti vorbind despre siguranţă şi ieşiri călare? Plănuieşti să-mi iei fiul ca să li-l duci lor? Eşti mână-n mână cu tabăra York şi vrei să-mi furi fiul? Aţi căzut la învoială? Aţi făcut un pact? Fratele tău, ca rege, iar Arthur, moştenitorul lui? I-l vei da pe Arthur în grijă, spunându-i să ne invadeze îndată ce vântul îmi devine potrivnic şi poate să ridice ancora?

Se aşterne o tăcere prelungă, în timpul căreia înţeleg ce a spus. Puţin câte puţin, oroarea neîncrederii lui se cască precum o prăpastie la picioarele mele.

— Henric, doar nu mă crezi duşmanca ta!

— Sunt cu ochii pe tine, mai spune el, fără să-mi răspundă. La fel şi mama. Şi nu ţi-l dau pe mână pe fiul şi moştenitorul meu. Dacă vrei să pleci undeva cu el, vei merge împreună cu oameni în care pot avea încredere.

Mă cuprinde furia; tremurând, mă reped la el, răstindu-mă:

— Oameni în care poţi avea încredere? Dă-mi un nume! Poţi? Poţi să-mi dai măcar un nume?

Duce mâna la inimă, de parcă l-aş fi izbit în piept.

— Ce ştii? şopteşte el.

— Ştiu că nu poţi avea încredere în nimeni. Ştiu că te afli într-un iad al singurătăţii, pe care l-ai făurit cu mâna ta.

Northampton, toamna anului 1493

Ne mutăm la Northampton, iar Henric îi primeşte pe curtenii trimişi să negocieze cu mătuşa mea, ducesa văduvă. Negoţul dintre Anglia şi Flandra e interzis cu desăvârşire, nimeni n-are voie să călătorească dintr-o ţară în cealaltă, iar Flandra nu va avea lână englezească atât timp cât băiatul are mica lui curte, iar femeia cea hotărâtă care susţine că e nepotul ei le scrie înflăcărat altor capete încoronate, insistând asupra drepturilor lui.

Reprezentanţii lui Henric anunţă cu voioşie că au insultat-o pe mătuşa mea. La propria ei curte şi-n faţa ei, au sugerat că umblă pe la ţară, după băieţi bastarzi pe care să-i trimită împotriva lui Henric Tudor. Au făcut o glumă fără perdea, sugerând că băiatul e copilul ei din flori. Afirmă că e aidoma multor femei mai în vârstă: nebună după sex sau înnebunită de sex sau, pur şi simplu, nebună pentru că e femeie, şi toţi ştiu că legătura dintre femei şi judecată e slabă. Spun că e o femeie nebună, dintr-o familie nebună, şi astfel ne insultă şi pe noi: pe bunica mea Cecily, ducesa de York, de aproape optzeci de ani, pe răposata mea mamă, pe mine, pe toate surorile mele şi pe verişoara Margaret. Henric acceptă ca ambasadorii lui să rostească toate aceste lucruri şi să fie repetate în auzul meu, de parcă nu i-ar păsa că neamul York e împroşcat cu noroi, dacă măcar un pic de murdărie îl mânjeşte şi pe flăcău.

Ascult cu chipul împietrit aceste bârfe şi nu mă înjosesc să mă plâng. Henric se coboară foarte tare, şi-a pierdut judecata cu desăvârşire. Ca să-i insulte pe băiat şi pe mătuşa mea, ar spune orice. Maică-sa mă urmăreşte cu ochi pe care spaimele închipuite îi fac sticloşi, iar eu întorc capul, de parcă n-aş vrea s-o văd, nici să aud injuriile poruncite de fiul ei.

Însă ambasadorul William Warham nu şi-a pierdut timpul în Flandra calomniindu-mi mătuşa; şi-a pus secretarii şi oamenii să caute în toată ţara familii cărora le-a dispărut un băiat. Au ieşit în faţă sute de femei. Oameni care spun acum că în urmă cu douăzeci de ani au pierdut un nou-născut din leagăn; oare el să fie? Aceştia spun că băieţelul lor a plecat de capul lui şi nu s-a mai întors; oare l-a furat ducesa? Oameni ai căror copil iubit, căzând în râu, a fost luat de ape şi trupul nu i-a mai fost găsit – oare trăieşte şi se dă drept Richard, ducele de York? Unii după alţii, oamenii vin să-şi spună povestea tristă despre copilul dispărut, însă nu există nimic care să facă legătura măcar între unul dintre ei şi băiatul care se comportă cu atâta curtenie în micul lui palat, care vorbeşte cu atâta afecţiune despre tatăl lui şi o vizitează atât de relaxat pe mătuşa sa, Margaret.

— Nu ştii cine e, îi spun fără ocol lui Henric. Ai cheltuit o mică avere, l-ai pus pe sir William să plătească jumătate din mamele îndoliate ale creştinătăţii ca să le afle povestea, şi tot nu ştii cine e băiatul. N-ai habar.

— Aflu eu povestea lui, răspunde Henric simplu. O s-o aflu, chiar dacă voi fi silit s-o scriu cu mâna mea. O parte ţi-o pot spune deja. Apare într-o familie oarecare, acum zece ani. Stă cu ei vreo patru ani. Pe urmă sir Edward Brampton trece întâmplător pe acolo şi-l ia în Portugalia – sir Edward o recunoaşte. În Portugalia, băiatului i se spune Richard, ducele de York, iar curtea portugheză îl cunoaşte drept prinţul dispărut. Pe urmă, sir Edward îi dă drumul, n-are importanţă de ce, iar băiatul călătoreşte cu Pregent Meno – Meno recunoaşte şi el, a dat în scris. Acesta îl duce în Irlanda, irlandezii se ridică la arme pentru el, numindu-l Richard, ducele de York – am declaraţiile lor –, iar el fuge în Franţa. Regele Carol al Franţei îl acceptă drept prinţul de York, dar tocmai când să-mi fie predat mie, fuge la mătuşa ta.

— Ai toate astea în scris? îl întreb.

— Am înscrisuri de la martori, cu iscălitura lor. Pot afla ce a făcut clipă de clipă, zi de zi, de când a sosit în Portugalia, răspunde Henric.

— Dar înainte de asta, nimic. Nimic care să arate că s-a născut şi a crescut în familia oarecare, subliniez eu. Chiar tu spui că apare acolo. Şi el va pretinde că a venit din Anglia, salvat din Turn. Toate dovezile pe care le-ai adunat nu fac decât să confirme că e fiul Casei de York.

Dintr-un singur pas iute, el străbate odaia; îmi smuceşte mâna şi o strânge cu atâta putere, încât îmi simt oasele zdrobite. Tresar, dar refuz să ţip.

— Deocamdată atâta am, spune el printre dinţi. Aşa cum am zis, ceea ce nu am scriu cu mâna mea. Voi completa eu povestea băiatului ăstuia cu partea despre părinţi: oameni de rând, oameni dezgustători. Tatăl, cam beţiv, mama – cam nătângă, băiatul, cam vagabond, cam pierde-vară, bun de nimic. Crezi că nu pot să scriu lucrurile astea şi să conving pe cineva, pe vreun beţiv însurat cu o nătângă, să jure că sunt adevărate? Crezi că nu pot juca rolul de cronicar? De povestitor? Crezi că nu pot scrie o istorisire pe care peste câţiva ani o vor crede toţi adevărată? Sunt regele! Cine să-mi consemneze domnia, dacă nu eu?

— Poţi să scrii orice vrei, răspund pe ton egal. Negreşit că poţi, doar eşti regele Angliei. Însă asta nu-ţi preschimbă istorisirea în adevăr.

Peste câteva zile, verişoara Maggie vine la mine. Soţul ei a fost numit lordul şambelan al lui Arthur, însă cei doi nu se pot muta în Ţara Galilor câtă vreme Apusul e ameninţat de un prinţ rival.

— Soţul meu, sir Richard, îmi spune că regele i-a găsit băiatului un nume, mă anunţă ea.

— I-a găsit un nume? Cum adică?

Maggie se strâmbă uşor, recunoscând ciudăţenia exprimării.

— Ar fi trebuit să spun că regele pretinde că ştie cine e băiatul.

— Da?

— Regele zice că flăcăului trebuie să i se spună Perkin Warbeck. E fiul unui barcagiu din Tournai, Picardia.

— Spune şi că barcagiul e un beţiv însurat cu o nătângă?

Neînţelegându-mă, Maggie clatină din cap.

— Are doar numele, atâta tot. Nu spune nimic în plus.

— Şi îi trimite pe barcagiu şi pe nevasta lui la ducesa Margaret? Ca băiatul să fie pus faţă-n faţă cu părinţii lui şi obligat să mărturisească? Îi perindă pe barcagiu şi pe nevasta lui pe la regii şi reginele creştinătăţii, ca ei să arate adevărata identitate a fiului lor şi să-l ia înapoi de la aceste curţi regale care l-au reţinut atâta amar de vreme?

— Sir Richard n-a zis, răspunde Margaret cu un aer încurcat.

— Eu aşa aş proceda.

— Aşa ar proceda oricine, încuviinţează ea. Şi atunci, regele de ce n-o face?

Privirile ni se întâlnesc şi nu mai spunem nimic.

Palatul Westminster, Londra, iarna anului 1493

Sfântul Împărat Roman a murit şi Henric trimite ambasadori la înmormântare, să-i aducă un ultim omagiu din partea Angliei. La sosire însă, aceştia descoperă că nu sunt singurii nobili care reprezintă ţara lor, căci Maximilian, fiul şi moştenitorul sfântului împărat roman, merge pretutindeni la braţ cu noul şi preaiubitul lui prieten: Richard, fiul lui Edward, regele Angliei.

— Ce-au zis? exclamă Henric.

Mi-a poruncit să vin în sala lui de primire, ca să aud darea de seamă a ambasadorilor întorşi la curte, dar nu mă salută şi nici nu-mi oferă un jilţ. Mă îndoiesc că mă vede: furia turbată îl orbeşte. Mă las pe scaun, în timp ce el se plimbă încoace şi-ncolo, tremurând de supărare. Ambasadorii îmi aruncă iute o privire, ca să vadă dacă am de gând să intervin. Stau ca o statuie rece. N-o să scot o vorbă.

— Crainicii l-au numit „Richard, fiul lui Edward, regele Angliei", repetă omul.

Henric se întoarce spre mine, gata să sară.

— Ai auzit? Ai auzit?!

Înclin capul. Observ că de cealaltă parte a regelui milady mama lui se apleacă în faţă ca să mă poată vedea, de parcă s-ar aştepta să-mi dea lacrimile.

— Numele răposatului tău frate! îmi aminteşte ea. Mânjit de acest impostor!

— Da.

— Noul împărat, Maximilian, îl iubeşte pe re… pe băiat, adaugă ambasadorul, roşind din cauza teribilei scăpări. Sunt împreună tot timpul. Băiatul îl reprezintă pe împărat la întâlnirile cu bancherii, vorbeşte în numele acestuia cu logodnica lui. E principalul prieten şi confident al împăratului. E unicul lui sfetnic.

— Da? Şi voi cum îi spuneaţi? întreabă Henric, cu aerul că n-are importanţă.

— „Băiatul".

— Cum îi spuneaţi când îl vedeaţi la curtea împăratului? Când era lângă împărat? Dat fiind că, aşa cum l-aţi descris, flăcăul e de căpetenie pentru fericirea împăratului, în centrul curţii acestuia, unicul lui prieten şi sfetnic. Când îl salutaţi pe acest tânăr atât de însemnat, la curte, cum îi spuneaţi?

Omul se foieşte, îşi mută pălăria dintr-o mână în cealaltă.

— Era important să nu-l insultăm pe împărat. E tânăr şi pătimaş şi, la urma urmelor, e împăratul. Îl iubeşte şi-l respectă pe băiat. Le povesteşte tuturor cum a scăpat de moarte ca prin minune, vorbeşte fără încetare de obârşia lui nobilă şi de drepturile lui.

— Şi atunci, cum îi spuneai? întreabă Henric cu glas scăzut. Când te aflai în prezenţa împăratului.

— În general, nu i-am vorbit. L-am ocolit cu toţii.

— Şi când ai făcut-o, totuşi, în acele ocazii rare, foarte rare? Când n-ai avut încotro?

— I-am spus „milord". Mi s-a părut varianta cea mai prudentă.

— Ca şi cum ar fi duce?

— Da, duce.

— Ca şi cum ar fi Richard, conte de Shrewsbury şi duce de York?

— N-am spus niciodată „duce de York".

— A, şi atunci cine crezi că e?

Întrebarea asta e o greşeală. Nimeni nu ştie cine e. Ambasadorul tace, răsucindu-şi borul pălăriei. Încă nu i s-a adus la cunoştinţă povestea învăţată de noi toţi pe dinafară.

— E Warbeck, fiul unui barcagiu din Tournai, spune înverşunat Henric. Un nimeni. Taică-său e un beţiv, iar maică-sa, o nătângă. Şi tu te-ai umilit şi i te-ai înclinat?! I-ai spus „Alteţă“?!

Stingherit, ambasadorul pricepe că a fost spionat la rândul lui şi că printre dările de seamă adunate morman, cu faţa în jos, pe masa lui Henric se numără precis descrieri ale întâlnirilor şi conversaţiilor lui. Roşeşte puţin.

— Se poate. Aşa i-aş vorbi unui duce străin. N-ar însemna că îi respect titlul, n-ar arăta că i-l accept.

— Sau unui rege. Unui rege i-ai spune „Alteţă“, nu?

— Nu i-am vorbit ca unui rege, sire, replică omul, cu demnitate neclintită. N-am uitat nici o clipă că e un pretendent.

— Dar acest pretendent are acum un susţinător puternic! răbufneşte Henric, cuprins pe neaşteptate de turbare. Pretendentul trăieşte alături de un împărat şi e anunţat lumii drept Richard, fiul lui Edward, regele Angliei!

Pentru o clipă, toţi sunt prea înfricoşaţi ca să răspundă. Ochii lui Henric, gata să iasă din orbite, îl ţintuiesc pe ambasadorul înspăimântat.

— Da, confirmă omul, după o tăcere îndelungă. Aşa îl numesc toţi.

— Şi voi nu l-aţi contestat! răcneşte Henric.

Ambasadorul a încremenit, e însăşi întruchiparea spaimei. Henric scoate un oftat prelung, cutremurat şi se întoarce cu paşi mari la jilţul lui, oprindu-se cu mâna pe speteaza înaltă, sculptată, sub baldachinul nobiliar, ca pentru a-şi arăta măreţia în faţa tututor. Apoi întreabă rar, ameninţător:

— Şi dacă el e regele Angliei, mie cum mi se spune?

Ambasadorul se uită iarăşi la mine, cerându-mi ajutor din privire. Eu rămân cu ochii plecaţi. Nu pot face nimic ca să abat furia lui Henric dinspre el; pot doar să evit să devin ţinta ei. Tăcerea se prelungeşte, dar într-un sfârşit, ambasadorul găseşte curajul de a-i spune lui Henric adevărul. Rosteşte simplu:

— Vi se spune Henric Tudor. Henric Tudor, pretendentul.

Sunt în odăile mele, cu lucrul de mână, şi Elizabeth stă cuminte în leagăn, lângă mine, dar n-am spor deloc. Una dintre nenumăratele rubedenii ale lui milady ne citeşte dintr-o carte de psalmi; milady mama regelui dă din cap în ritmul cuvintelor bine cunoscute, de parcă le-ar fi rostit ea. Iar noi, celelalte, ascultăm cu un aer de meditaţie cucernică şi cu gândurile în altă parte. Uşa se deschide şi în prag apare comandantul gărzii regale, cu o figură gravă.

Doamnele mele trag precipitat aer în piept, iar uneia îi scapă un ţipăt slab de spaimă. Mă ridic încet în picioare, cu ochii la verişoara Maggie. Văd că buzele i se mişcă, de parcă ar fi pe punctul de a vorbi. Dar glasul i-a pierit.

Mă ridic încet şi descopăr că abia pot sta în picioare, atât de tare tremur. Maggie face doi paşi spre mine şi-şi strecoară mâna pe sub braţul meu, susţinându-mă. Îl înfruntăm împreună pe bărbatul răspunzător de siguranţa mea, oprit acum în prag, fără să intre şi fără să anunţe vreun oaspete. Stă tăcut, de parcă nu s-ar îndura să vorbească. O simt pe Maggie cutremurându-se şi ştiu că se gândeşte, la fel ca mine, că a venit să ne ducă în Turn.

— Ce este? întreb, şi mă bucur că vocea mi-e calmă şi egală. Ce s-a întâmplat, comandante?

— Trebuie să vă aduc la cunoştinţă ceva, Alteţă, spune omul.

Stingherit, se uită de jur-împrejur, de parcă s-ar jena să vorbească în faţa tuturor doamnelor. Simt o

uşurare aproape copleşitoare când se dovedeşte că n-a venit să mă aresteze. Cecily se lasă pe scaun, cu un suspin slab. Maggie face un pas în spate şi se sprijină de jilţul meu. Câtuşi de puţin impresionată, milady mama regelui îi face omului semn să se apropie.

— Intră! Ce ai de anunţat? întreabă ea aspru.

Omul şovăie. Mă apropii de el, ca să-mi poată vorbi pe ton scăzut.

— Ce s-a întâmplat?

— E vorba de Edwards, străjerul, spune el roşind brusc, de parcă i-ar fi ruşine. Vă cer iertare, Alteţă. E foarte rău.

— E bolnav? întreb.

Prima mea temere molima.

Însă milady, care s-a apropiat de noi, înţelege înaintea mea.

— A plecat?

Căpitanul dă din cap.

— La Malines?

El încuviinţează iarăşi.

— N-a spus nimănui unde pleacă şi nici cui îi e loial; dacă aş fi auzit cel mai slab zvon, l-aş fi arestat pe loc. V-a păzit uşa, sub comanda mea, jumătate de an. Nici n-aş fi visat… Vă cer iertare, Alteţă, dar n-aveam de unde şti! I-a lăsat un bilet iubitei lui şi aşa am aflat. L-am deschis.

Cu şovăială, îmi întinde un petic de hârtie.

Am plecat să-l slujesc pe Richard de York, adevăratul rege al Angliei. Când voi sosi sub flamura rozei albe de York, te voi face mireasa mea.

— Dă-mi să văd! exclamă lady Margaret, smulgându-mi biletul din mână.

— Puteţi să-l păstraţi, îi zic sec. Puteţi să i-l duceţi fiului vostru, dar nu vă va mulţumi.

Ea îmi aruncă o privire îngrozită şi şopteşte:

— Străjerul tău a plecat la băiat! Valetul lui Henric a plecat şi el.

— Da? Nu ştiam.

Ea dă din cap.

— Intendentul lui sir Ralph Hastings a plecat la Malines, luând cu el toată argintăria familiei. Şi chiriaşii lui sir Edward Poynings… Nici măcar sir Edward, care ne-a fost ambasador în Flandra, nu-şi poate ţine oamenii aici. Pleacă pe furiş cu zecile, cu sutele!

Arunc o privire în spate, către doamnele mele. Lectura a încetat şi toate se apleacă în faţă, încercând să audă ce vorbim; pe feţele lor – inclusiv a lui Maggie şi Cecily – se citeşte limpede curiozitatea lacomă.

Comandantul gărzii mele înclină capul în semn de salut, se retrage cu spatele şi închide uşa în urma lui. Milady mama regelui se repede la mine furioasă, arătându-le acuzator cu degetul pe rudele mele şi-mi şuieră, de parcă ar fi vina mea că sunt dornice să afle veştile:

— Le-am măritat pe fetele acelea, pe sora şi pe verişoara ta, cu bărbaţi în care putem avea încredere, aşa încât să treacă de partea noastră, să intre în neamul Tudor. Şi acum nu putem fi siguri că soţii lor nu speră să urce în rang în tabăra York şi că nu trec de partea cealaltă! Le-am măritat cu nişte nimeni loiali, am dăruit prinţese de York drept soţii unor bărbaţi care n-aveau mai nimic, ca să ne fie credincioşi, recunoscători. Acum, cine ştie? Poate se gândesc să-şi ia nevestele şi să-şi caute măreţia!

— Familia mea e credincioasă regelui, spun hotărât.

— Fratele tău… (Îşi înghite acuzaţia.) Sora şi verişoara ta ne datorează poziţia şi averea. Putem avea

încredere în ele acum, când toţi fug? Sau îşi vor folosi şi ele bogăţia şi soţii împotriva noastră?

— Voi le-aţi ales soţii, îi arunc sec în obrazul palid de nelinişte. N-are nici un rost să veniţi la mine ca să vă plângeţi, dacă vă temeţi că bărbaţii pe care i-aţi ales personal sunt necredincioşi.

Palatul Greenwich, Londra, vara anului 1494

Sosirea verii nu aduce curţii pic de bucurie, iar eu, deşi îi cumpăr lui Arthur primul lui cal şi prima şa adevărată, iar după aceea mă văd nevoită să-l alin pe Henric, care cere să primească şi el în locul poneiului un cal tot atât de bun ca al fratelui său, nu mă pot preface că vara e aşa cum ar trebui sau că la curte domneşte fericirea. Regele umblă mereu învăluit în tăcere, mama lui îşi petrece mai tot timpul în capelă, iar când cineva lipseşte de la masă ori de la rugăciune, toţi se uită în jur şi şoptesc: „A plecat şi el? Doamne, a plecat şi el la băiat?“.

Parcă am fi actori pe o scenă mică, ieftină şi ţipătoare, nişte actori care se prefac că totul e cum trebuie şi că stau bine pe scaunele lor fără spetează, purtând coroanele ce nu le vin. Dar oricine se uită la stânga sau la dreapta vede că această curte falsă e alcătuită dintr-o mână de oameni cocoţaţi pe o căruţă, încercând să creeze o amăgire de măreţie.

Înainte de plecarea curţii din Londra, Margaret îşi vizitează fratele în Turn şi se întoarce solemnă în odăile mele. Teddy nu mai are voie să ia lecţii, i s-au schimbat paznicii şi a devenit atât de tăcut şi de trist, încât Maggie se teme că, dacă ar fi eliberat mâine, nu şi-ar recăpăta veselia băieţelului plin de entuziasm care era când l-am adus cu noi în capitală. Acum are nouăsprezece ani, dar nu-i e îngăduit să iasă în grădină; are voie doar să se plimbe pe acoperişul Turnului, în fiecare după-amiază. Spune că nu-şi mai aminteşte cum e să alergi şi crede că a uitat să călărească. Singurul lui păcat e numele nobil pe care-l poartă şi de care nu se poate descotorosi – la fel ca Margaret, ca mine şi ca surorile mele, care ne-am îngropat identitatea măritându-ne. E ca şi cum numele lui, de duce al Casei de York, îl va trage în adâncuri precum o piatră de moară legată de grumaz, şi nu-i va da drumul niciodată.

— Crezi că-l va elibera vreodată pe Edward? mă întreabă Maggie. Eu nu îndrăznesc să-l întreb în vara asta, nici măcar ca favoare. Nu cutez să-i vorbesc. Şi, oricum, sir Richard mi-a poruncit să n-o fac. Spune că n-avem voie să rostim sau să facem nimic care l-ar putea îndemna pe rege să se îndoiască de loialitatea noastră.

— Henric n-are cum să se îndoiască de sir Richard! protestez eu. L-a numit şambelanul lui Arthur. Îl va trimite să guverneze Ţara Galilor îndată ce va putea să plece de la curte în siguranţă. Are încredere în el mai mult ca în oricine de pe lume.

Clătinarea iute a capului ei îmi aduce aminte că regele se îndoieşte de toţi.

— Henric se îndoieşte de sir Richard? întreb în şoaptă.

— A pus un om să stea cu ochii pe noi, răspunde ea cu glas scăzut. Dar, dacă n-are încredere în sir Richard…

— Atunci nu cred că Teddy va fi eliberat vreodată, închei eu fraza, mohorâtă. Nu cred că Henric îl va elibera.

— Nu, regele Henric n-o va face…, încuviinţează ea. Dar…

În tăcerea ce se lasă între noi, desluşesc vorbele nerostite, de parcă le-ar fi desenat pe lemnul mesei şi apoi le-ar fi şters: „Regele Henric nu-l va elibera niciodată – dar regele Richard ar face-o“.

— Cine ştie ce se va întâmpla? spun scurt. De bună seamă, nici măcar într-o odaie pustie noi două n-ar trebui să facem presupuneri niciodată, orice ar fi.

Primim întruna veşti din Malines. Începe să-mi fie groază când văd uşa odăii personale a regelui

închisă şi pe străjer blocând calea cu suliţa pusă de-a curmezişul, căci atunci ştiu că a venit la Henric încă un sol sau un spion. Regele încearcă să facă în aşa fel încât să nu răzbată nici o veste din nefârşitele lui întâlniri, dar se află rapid că împăratul Maximilian şi-a vizitat pământurile din Flandra, iar băiatul – pe care nu avem voie să-l numim – îl însoţeşte în calitate de monarh şi prieten iubit. Curtea din Malines nu mai e suficient de aleasă pentru el. Maximilian îi dăruieşte un palat măreţ în oraşul Anvers, un palat pe ale cărui ziduri flutură stindardul lui şi care e împodobit cu roze albe. Pe frontonul clădirii stă scris numele lui Richard, prinţ de Wales şi duce de York, suita lui poartă livreaua în culorile Casei de York, purpuriu închis şi albastru, şi e slujit cu un genunchi în pământ.

Henric vine la mine când urc la bordul bărcii mele, ca să petrec seara pe apă.

— Pot să te însoţesc?

Mai nou, se întâmplă atât de rar să vorbească amabil, încât nu-i răspund, doar mă uit la el cu gura căscată, ca o fată de ţăran. El râde de parcă n-ar avea nici o grijă pe lume.

— Pari uluită că vreau să vin cu tine la plimbare, pe fluviu.

— Chiar sunt uluită. Dar şi foarte bucuroasă. Credeam că te-ai încuiat în odaia ta personală, cu dările de seamă.

— Aşa era, dar când am văzut de la fereastră că ţi se pregăteşte barca, mi-am zis: ce seară încântătoare pentru o ieşire pe fluviu!

La semnul meu, un tânăr curtean sare din jilţul lui; toţi ceilalţi se mută cu un loc mai încolo, iar Henric se aşază lângă mine, făcând semn cu capul că pot fi dezlegate parâmele.

Seara e nespus de frumoasă; rândunelele fac acrobaţii aproape de oglinda argintie a fluviului, plonjând ca să ia o înghiţitură de apă şi apoi depărtându-se iute. O găinuşă-de-apă se ridică de pe mal, cu aripile larg desfăcute, şi scoate o chemare joasă, dulce. Muzicanţii aflaţi în barca din spate iau tonul şi încep să cânte încet.

— Mă bucur mult că ai venit cu noi! spun încet.

Henric îmi ia mâna şi o sărută. Acest prim gest drăgăstos între noi, după multe săptămâni, mă încălzeşte precum soarele serii.

— Şi eu mă bucur, spune el.

Îi arunc o privire şi observ oboseala întipărită pe chipul lui şi încordarea umerilor. Preţ de o clipă, mă întreb dacă pot să-i vorbesc aşa cum ar trebui să-i vorbească soţia soţului, mustrându-l că nu are grijă de sine, insistând să se odihnească, îngrijindu-mă de sănătatea lui.

— Cred că munceşti prea mult, îi spun.

— Am multe griji, replică el liniştit, de parcă n-ar fi fost la un pas de nebunie. Dar seara asta aş vrea să o petrec în tihnă, cu tine.

Îl privesc radioasă şi simt cum zâmbetul meu devine râs.

— O, Henric!

— Iubirea mea… Eşti mereu iubirea mea, indiferent ce necazuri aş avea.

Îmi ia mâna, o ridică la buze şi o sărută uşor, iar eu îi cuprind obrazul cu palma celeilalte mâini, rostind cu mirare:

— Am senzaţia că te-ai întors la mine pe neaşteptate, după o călătorie lungă şi periculoasă.

— Am vrut să vin la plimbare pe fluviu, îmi explică el. Ce loc din lume e mai frumos decât fluviul într-o seară de vară englezească? Şi ce tovărăşie e mai plăcută?

— Acum, că eşti aici, tovărăşia ta e cea mai plăcută din Anglia!

Zâmbeşte la auzul complimentului şi chipul lui e cald şi fericit. Pare mai tânăr cu ani buni decât bărbatul înnebunit care aşteaptă soli din Flandra.

— Am planuri, îmi făgăduieşte el.

— Planuri bune?

— Foarte. Am decis că e timpul să-l proclam pe Henric duce de York acum, că are patru ani.

— Încă nu i-a împlinit, îl corectez.

— Dar nici mult nu mai are. Ar trebui să-şi poarte titlul.

Aştept, simţind că zâmbetul mi se topeşte de pe chip. Îmi cunosc soţul suficient de bine încât să ştiu că asta nu e totul.

— Şi îl voi face guvernator al Irlandei.

— La trei ani şi jumătate?

— Are aproape patru ani. Nu te îngrijora! Nu va trebui să plece nicăieri, nu-l vom sili să facă nimic. Îl voi numi pe sir Edward Poynings adjunctul lui în Irlanda şi-l voi trimite acolo, cu o armată.

— O armată?

— Ca să mă asigur că domnia lui Henric e acceptată. Ca să consacru numele fiului nostru în Irlanda.

Îmi desprind privirea de pe chipul concentrat al soţului meu, îndreptând-o către malurile verzi, unde trestiile abia se leagănă când valurile stârnite de vâslele noastre le ajung. Un culic sloboade pe neaşteptate ţipătu-i ascuţit de avertisment; văd puiul cu penajul lucios alb cu negru, ca al părinţilor, ghemuindu-se la trecerea noastră. Spun cu glas scăzut:

— Nu-l cinsteşti pe micul nostru Henric, te foloseşti de el.

— Pe calea asta, le arătăm celor din Malines, din Anvers, din Flandra, chiar şi celor din Londra şi din Irlanda că ducele de York nu se află la ei, ci la *noi*: Henric, ducele de York. E guvernatorul Irlandei, irlandezii vor îngenunchea în faţa lui, iar cine îl pomeneşte pe celălalt duce va rămâne fără cap.

— Pe băiat, vrei să spui, îl corectez sec.

Parcă s-ar fi topit toate culorile apusului auriu. Bucuria serii păleşte, aidoma trandafiriului luminii.

— I se spune Richard, ducele de York. Noi vom arăta că îl avem pe Henric, ducele de York, iar dreptul lui e mai mare.

— Nu-mi place ca băiatul nostru să fie folosit pentru a revendica un nume, spun cu prudenţă.

— Dar e numele lui, insistă soţul meu. Ca al doilea fiul al regelui Angliei, e ducele de York. De bună seamă că trebuie să-şi revendice numele, ca să nu fie folosit de nimeni altul! Vom arăta lumii că revendicăm numele. Există un singur duce de York şi acesta e un Tudor.

— Nu arătăm lumii că ne sperie faptul că altcineva foloseşte numele, dacă-l facem pe Henric duce acum, la o vârstă atât de fragedă? Nu pare că revendicăm un nume pe care îl foloseşte altcineva? În loc să ne arate puternici, astanu ne arată slabi?

Vorbele mele sunt urmate de o tăcere rece; mă întorc ca să mă uit la Henric şi mă cutremur văzându-l dintr-odată alb ca varul şi tremurând de furie. Comentariile mele despre planul său i-au descătuşat mânia teribilă, făcându-l să-şi piardă cumpătul.

— Poţi să întorci! îi răcneşte el peste umăr cârmaciului, ignorându-mă. Întoarce şi du-mă la mal! M-am săturat până peste cap!

— Henric…

— M-am săturat de voi toţi! exclamă el cu înverşunare.

Palatul Westminster, Londra,
toamna anului 1494

După numirea lui Henric ca duce de York urmează două săptămâni de sărbătoare, două săptămâni în care băieţelul mănâncă bucate absurde la banchete alese, e îmbrăcat ca un mic rege, stă treaz seara târziu, până îl ia ameţeala de oboseală şi, ostenit, adoarme plângând, iar dimineaţa se trezeşte într-o stare de aţâţare aproape cu neputinţă de suportat, în faţa unei noi zile măreţe.

Până şi eu, cu atitudinea mea critică faţă de teatrul acestei înnobilări, văd că Harry al meu se ridică la înălţimea ei şi o savurează din plin. E un băieţel plin de vanitate veselă; nimic nu-i place mai mult decât să fie în centrul admiraţiei şi al atenţiei, iar în aceste zile toţi îi laudă învăţătura, forţa şi frumuseţea, iar micul Harry roşeşte în faţa prea marii admiraţii, precum roza roşie de Lancaster.

Arthur, mai potolit şi mai sobru din fire decât turbulentul lui frate şi decât zgomotoasa lui soră Margaret, şade lângă mine în biserică în timpul slujbei măreţe la care Thomas Langton, episcop de Winchester, îl asistă pe arhiepiscop ca să-l ungă pe Harry duce de York. La banchet, când Henric îl ridică pe Harry pe o masă, ca să-l vadă toţi, Arthur se mulţumeşte să remarce, pe ton scăzut:

— Sper să nu cânte. Abia aştepta să le cânte tuturor.

Râzând, îl asigur:

— Nu-l las să cânte, deşi are o voce frumoasă.

Mă întrerup, fiindcă Margaret, deja înnebunită de gelozie la vederea atenţiei de care se bucură fratele ei, coboară de pe scaun şi trage de mantia regelui. Îngrozită, doica dă fuga după ea, îi face regelui o reverenţă adâncă şi-i cere iertare. Dar suntem în public şi ne sărbătorim puterea. Acest rege nu e cel căruia zgomotul neaşteptat al unei salve trase în semn de salut îi face inima să bubuie şi care se albeşte de furie într-o clipită; e Henric, aşa cum vor oamenii să-l vadă. Pe acest Henric nu-l deranjează să-şi vadă copiii coborând de pe scaunele lor, prost-crescuţi. Acest Henric a învăţat ce trebuie să facă pentru a avea un aer regesc în public – l-am învăţat chiar eu. Cutremurându-se de râs, ca şi cum ar fi sincer amuzat, o ridică pe Margaret lângă fratele ei, ca să salute curtea cu mâna. Îi face semn doicii lui Elizabeth să se apropie, iar femeia o ţine pe micuţă aşa încât toţi să-i poată vedea pe cei trei copii, unul lângă altul.

— Copiii Angliei! strigă jubilând soţul meu.

Curtenii aclamă, iar el întinde mâna spre Arthur şi spre mine, chemându-ne lângă el. Fără prea mult chef, Arthur se ridică şi-mi trage jilţul, ca să ne apropiem de regele care şi-a cuprins copiii mai mici cu braţele şi să primim toţi şase aplauzele, de parcă am fi într-adevăr actori.

Harry se întoarce spre tatăl lui şi şopteşte ceva. Acesta se apleacă să-l audă, apoi bate din palme, cerând atenţie. Când toţi amuţesc, el anunţă:

— Fiul meu, ducele de York, va cânta!

Arthur îmi aruncă o privire lungă, de nepătruns. Stăm cu toţii în tăcere şi-l ascultăm pe Harry, care ne cântă cu un glas dulce şi senin de sopran *Bun venit voios primăverii*. Întreaga curte bate tactul în masă sau fredonează refrenul, iar la sfârşit îl aplaudă întru totul spontan. Arthur şi cu mine zâmbim ca şi cum am fi cât se poate de încântaţi.

La capătul celor două săptămâni de sărbătoare se ţine un turnir, iar prinţesa Margaret va da premiile. Mă văd silită să poruncesc ca să Harry fie luat din loja regală, căci nu poate îndura dezamăgirea de a nu i

se îngădui să lupte în turnir pe poneiul lui, ba nici măcar să facă paradă în ring. Îi spun hotărât:

— Poţi să rămâi aici, să faci cu mâna mulţimii, sau poţi pleca în odaia copiilor.

— Trebuie să rămână, decide soţul meu, trecând peste hotărârea mea. Mulţimea trebuie să-l vadă. Şi trebuie să-l vadă zâmbind.

Mă întorc spre băieţelul meu bosumflat.

— Ai auzit ce a spus regele. Vei face cu mâna şi vei zâmbi. Câteodată trebuie să facem ce nu vrem. Câteodată trebuie să părem fericiţi, chiar dacă suntem trişti sau mânioşi. Suntem familia regală a Angliei, trebuie să fim văzuţi înconjuraţi de putere şi de veselie. Şi trebuie să părem bucuroşi.

Harry ascultă oricând apelurile la vanitatea lui. Bosumflat, îşi pleacă doar o clipă creştetul arămiu, apoi se apropie de parapetul lojei regale şi ridică mâna să salute mulţimea, iar mulţimea mugeşte aprobator. Ovaţiile îl aţâţă pe Harry, care zâmbeşte radios şi face iar cu mâna, tropăind apoi pe loc ca un miel tânăr. În spatele lui, Arthur ridică şi el mâna în semn de salut şi zâmbeşte. Nevăzută de mulţime, cu blândeţe, înşfac din spate haina lui Harry şi-l ţin bine, ca să nu ne facă de ruşine sărind de-a binelea peste parapetul scund.

Când luptătorii intră în ring, îmi ţin respiraţia. Mă aşteptasem să fie îmbrăcaţi în verde-Tudor, veşnicul verde-Tudor, primăvara obligatorie a domniei soţului meu. Însă el şi mama lui le-au poruncit să poarte culorile Casei de York, în cinstea proaspătului şi micului duce de York pentru a le aminti tuturor că roza de York e aici, nu la Malines. Cavalerii poartă albastru şi purpuriul-închis al casei mele, livreaua pe care n-am mai văzut-o de când Richard, ultimul rege de York, a plecat să lupte şi să moară la Bosworth. Henric îmi surprinde expresia şi spune indiferent:

— Culoarea asta bine.

— Într-adevăr.

Prezenţa Casei Tudor se face simţită prin trandafirii ce înţeasă ringul: roşii pentru Lancaster, suprapuşi peste cei albi pentru York, iar ici şi acolo se zăreşte noul trandafir, cultivat tot mai mult pentru astfel de ocazii: trandafirul Tudor, cu un miez roşu în centrul florii albe, de parcă fiecare York ar fi, în adâncul inimii, un Lancaster.

Toată lumea e invitată la turnir şi toată suflarea Angliei se înfăţişează: cei loiali, trădătorii şi cei foarte numeroşi care încă nu s-au hotărât. Londra geme de lume: fiecare lord din fiecare comitat englezesc a sosit cu suita, fiecare cavaler, cu familia – tuturor li s-a poruncit să vină să celebreze înnobilarea lui Henric. Palatul e plin, în sala cea mare nu rămâne nici un centimetru de podea liber, lumea îşi face culcuş unde găseşte loc. Cale de două mile în toate direcţiile, hanurile sunt ticsite, oamenii dorm câte patru într-un pat. Toate casele primesc oaspeţi, ba chiar şi grajdurile gem de bărbaţi care dorm în podurile cu fân, deasupra cailor. Această adunare a întregii suflări din regat înseamnă o concentrare atât de mare de lorzi şi nobili mai mici şi cetăţeni de rând, încât e nespus de uşor pentru Henric să-i aresteze pe toţi aceia pe care îi bănuieşte de trădare, de necredinţă sau chiar de o vorbă nelalocul ei.

În clipa în care turnirul se termină, înainte să apuce careva să plece acasă, Henric trimite garda regală; vinovaţi şi nevinovaţi sunt săltaţi deopotrivă de sub acoperişurile lor, din casele lor, unii chiar din paturi. E un atac nemaivăzut asupra tuturor celor al căror nume le-a strâns Henric din clipa în care băiatul a fost pomenit pentru prima oară şi până acum, când n-au nici cea mai mică bănuială că au picat în capcana lui. E o stratagemă strălucită, necruţătoare, crudă.

Avocaţii nu sunt la datorie; cei mai mulţi au venit la turnir ca invitaţi, iar secretarii nu şi-au terminat concediile. Acuzaţii nu găsesc pe nimeni să-i reprezinte, ba nu-şi găsesc nici măcar prietenii ca să plătească amenzile usturătoare hotărâte de Henric. Acesta îi înşfacă la repezeală, cu zecile, într-o capitală pe care zilele de veselie au făcut-o neatentă, momind-o să uite că se află sub domnia unui rege care e

mereu cu băgare de seamă şi foarte rar vesel.

Turnul Londrei,
ianuarie 1495

Mutăm curtea în Turn, de parcă am fi sub asediu, iar eu mă instalez în odăile care-mi plac cel mai puţin, în cel mai urât anotimp al anului. Henric mă găseşte aşezată pe pervazul de piatră de sub fereastra îngustă a unei ambrazuri, privind norii întunecaţi şi ploaia rece căzând neîncetat pe apa fluviului, la poalele Turnului.

— E intim şi plăcut, zice el încălzindu-şi mâinile la foc.

Văzând că nu răspund, le face semn cu capul doamnelor mele să ne lase singuri, iar ele ies din încăpere zorite, cu papucii de piele răsunând pe pardoseala de piatră şi măturând pipirigul cu poala fustelor.

— Copiii sunt în odăile alăturate, spune el. Am poruncit anume să fie instalaţi acolo. Ştiu că-ţi place să-i ştii lângă tine.

— Şi Edward de Warwick unde e? Vărul meu?

— În odăile lui obişnuite, răspunde Henric, strâmbându-se niţel în faţa propriei stinghereli. În siguranţă deplină, fireşte. Ocrotit, în grija noastră.

— De ce n-am rămas la Greenwich? Există vreun pericol de care nu-mi spui?

— A, nu, nu e nici un pericol.

Îşi freacă iarăşi mâinile în faţa focului şi vorbeşte atât de degajat, încât sunt încredinţată că se întâmplă ceva foarte rău.

— Şi atunci, de ce am venit aici?

El aruncă o privire spre uşă, să se convingă că e încuiată.

— Unul dintre cei mai înfocaţi partizani ai băiatului, sir Robert Clifford, s-a întors în Anglia. M-a trădat, dar acum se întoarce la mine. Vine să-mi dea raportul, crede că-mi va intra în graţii. Foarte bine: voi putea să-l arestez fără altă bătaie de cap. Va fi lesne să treacă din sala sfatului în temniţă: coboară doar un cat!

Zâmbeşte, de parcă ar fi un mare avantaj să trăim într-o închisoare menită trădătorilor.

— Sir Robert? îl îngân eu. Parcă te trădase şi nu se mai putea întoarce când a plecat din Anglia. Parcă fugise cu băiatul, nu?

— Chiar a fost cu băiatul! jubilează Henric. Iar nesăbuitul ăla i-a încredinţat toată avuţia şi toate planurile lui. El însă mi le-a adus pe toate şi, pe deasupra, un săculeţ.

— Un săculeţ?

Henric dă din cap aprobator, urmărindu-mă cu atenţie.

— Un săculeţ cu peceţi. Toţi cei care uneltesc de partea băiatului, în Anglia, toţi cei care i-au trimis vreodată o scrisoare au închiso punându-şi pecetea. Băiatul a primit scrisoarea şi a tăiat pecetea de pe ea, păstrând-o drept zălog. Iar acum sir Robert îmi aduce săculeţul cu peceţi. Am toate peceţile! O colecţie întreagă, Elizabeth, care dezvăluie identitatea tuturor celor care uneltesc, împreună cu băiatul, împotriva mea!

Pe chipul lui se citeşte triumful; parc-ar fi un vânător de guzgani, cu o sută de cozi pe răboj.

— Ştii câţi sunt? Poţi ghici?

Tonul lui îmi dă de înţeles că se gândeşte că-mi întinde o capcană.

— Câţi?

— Sute.

— Sute? Are sute de susţinători?

— Dar acum îi ştiu pe toţi! Ştii numele de pe listă?

Sunt silită să-mi muşc limba ca să nu-mi dau pe faţă nerăbdarea.

— Bineînţeles că nu ştiu cine i-a scris băiatului. Nu ştiu câte peceţi sunt şi nici ale cui. Nu ştiu nici măcar dacă e o colecţie adevărată. Dacă e falsă? Dacă pe lista asta apar numele unor oameni care îţi sunt credincioşi şi care poate că i-au scris demult ducesei Margaret? Dacă băiatul ţi-a trimis acest săculeţ înadins şi sir Robert e în slujba lui, cu misiunea de a te umple de îndoială? Dacă băiatul seamănă frica între noi?

Îl văd ţinându-şi respiraţia, căci se gândeşte la o posibilitate pe care nu a luat-o în calcul. Îmi răspunde sec:

— Clifford s-a întors la mine – e singurul care s-a întors! – şi mi-a adus informaţii tot atât de preţioase ca aurul.

— Sau aur fals, aurul proştilor, pe care oamenii îl confundă cu cel adevărat, i-o întorc cu dârzenie, găsindu-mi curajul de a-l înfrunta. Vrei să spui că pe listă se află vreuna dintre rubedeniile mele, bărbat sau femeie, ori vreuna dintre doamnele mele?

Nu Margaret! îmi spun cu disperare. Nu Margaret! Doamne, dă să fi avut răbdare şi să nu se fi răzvrătit împotriva lui Henric, în speranţa de a-şi salva fratele! Dă, Doamne, ca nici una dintre femeile din neamul meu să nu-şi fi trădat soţul, din dragoste pentru un băiat pe care îl crede, în taină, fratele meu! Nici bunica, nici mătuşile, nici surorile mele! Dă, Doamne, ca mama să fi refuzat întotdeauna să vorbească deschis cu ele, aşa cum a făcut şi cu mine! Dă, Doamne, ca nici unul dintre aceia pe care îi iubesc să nu se afle pe lista lui Henric şi să nu văd pe nimeni din neamul meu pe eşafod!

— Vino! îmi spune Henric pe neaşteptate.

— Unde? întreb ridicându-mă în picioare, supusă.

— În sala mea de primire, răspunde el, ca şi cum nu există lucru mai firesc decât să vină personal în odaia mea, ca să mă cheme.

— Eu?

— Da.

— Pentru ce?

Dintr-odată, odăile mele par foarte goale: uşa către sala de studiu a copiilor e închisă, doamnele mele au fost trimise la plimbare. Dintr-odată, îmi dau seama că în Turn domneşte o linişte adâncă şi că temniţele destinate trădătorilor sunt la doar câteva trepte distanţă, cum mi-a amintit Henric adineaori.

— Pentru ce?

— Să vii să vezi ce mi-a adus Clifford. Dat fiind că ştii aşa de limpede ce nume ar putea să se afle sau nu în săculeţul lui cu peceţi, dat fiind că te îndoieşti de el, poţi să-l vezi cu ochii tăi.

— Tu şi lorzii tăi aveţi căderea în această chestiune, spun fără să mă clintesc.

El întinde mâna, cu chipul îndârjit.

— Ai face bine să vii. Nu vreau ca lumea să vadă că lipseşti şi să intre la idei.

Îmi strecor mâna în palma lui, simt cât de rece îi e strânsoarea şi mă întreb dacă frica îi îngheaţă degetele.

— Cum doreşti, spun cu glas ferm, întrebându-mă dacă am cum să-i trimit vorbă lui Margaret, dacă în sala de primire se va afla cineva suficient de aproape ca să-i pot şopti că vreau ca verişoara mea să-mi aducă un şal sau o mantie cu care să mă apăr de frigul încăperii. Doamnele mele trebuie să vină şi ele.

— Unele se află deja acolo. Am ţinut în mod special la prezenţa lor. Unele dintre ele trebuie să fie prezente; au de răspuns la întrebări. Vei fi surprinsă cât de mulţi oameni ne aşteaptă. Te aşteaptă.

Intrăm în sala de primire din Turn ţinându-ne de mână, ca şi cum am face parte dintr-o procesiune. E o încăpere lungă cât întreaga lungime a Turnului şi întunecoasă, căci e luminată doar de ferestre înguste, la cele două capete; în această după-amiază e plină cu oameni care se lipesc cu spatele de pereţii reci, pentru a lăsa în faţa focului zdravăn loc pentru masă şi pentru jilţul cel mare, deasupra căruia se află baldachinul nobiliar. Milady mama regelui stă în picioare, de o parte a tronului gol, avându-l alături pe soţul ei, lordul Thomas Stanley, lângă care se află fratele acestuia, William. Îi sunt alături surorile mele, Cecily şi Anne, şi verişoara mea Margaret, care îmi aruncă o privire înfricoşată şi apoi lasă ochii în pământ.

Sir Robert Clifford, prietenul şi tovarăşul credincios al lui Richard în bătălia de la Bosworth şi multă vreme înainte de ziua aceea, se înclină când intrăm. Pare încordat, are într-o mână un săculeţ din piele, ca al unui negustor de mărunţişuri, şi o foaie de hârtie în cealaltă, de parcă ar veni la piaţă, să înfrunte un neguţător îndărătnic. Henric se aşază în jilţul cel mare de sub baldachinul din fir de aur şi-l cercetează cu privirea din cap până-n picioare, de parcă l-ar măsura pe unul care a schimbat tabăra de două ori. Îi vorbeşte cu glas scăzut:

— Ţi-e îngăduit să-mi spui ce ştii.

Milady face un pas mai aproape de jilţul fiului ei şi-şi lasă mâna pe speteaza sculptată, ca pentru a da de înţeles că sunt inseparabili, unul şi acelaşi trup. Spre deosebire de ea, îmi surprind pornirea de a mă face mică. Margaret îmi aruncă iute o privire, ca şi cum s-ar teme că voi leşina. Aerul din încăpere e greu; simt mirosul năduşelii lorzilor neliniştiţi, care aşteaptă. Mă întreb cine are motive întemeiate să se teamă. Mă uit de la Cecily la Anne şi apoi la Margaret, întrebându-mă dacă le pândeşte vreo capcană. Sir Robert îşi şterge broboanele de sudoare de deasupra buzei de sus şi începe:

— Am venit direct de la curtea…

— Nu e o curte, îl corectează Henric.

— De la…

— De la Warbeck, flăcăul cel prefăcut, spune Henric în locul lui.

— Warbeck? repetă sir Robert şovăind, de parcă ar cere confirmarea numelui, de parcă nu l-ar mai fi auzit niciodată.

Furios, soţul meu se răsteşte:

— Warbeck! Desigur! Warbeck! Aşa îl cheamă, pentru Dumnezeu!

— Am adus acestea, încheie sir Robert întinzând săculeţul.

— Peceţile trădătorilor, îl îmboldeşte Henric.

Palid, sir Robert încuviinţează din cap, adăugând:

— Dovada trădării lor.

— Tăiate de băiat de pe scrisorile lor trădătoare.

Sir Robert dă din cap, neliniştit.

— Poţi să-mi arăţi. Arată-mi-le una câte una.

Sir Robert se apropie de masă îndeajuns încât să-l poată atinge pe rege, şi-l văd pe Jasper Tudor ridicându-se în vârful picioarelor, de parcă ar fi gata să sară şi să-şi apere nepotul de cine ştie ce atac. Chiar şi acum, chiar şi în inima Turnului, tot se tem că Henric va fi atacat.

Parcă ar fi un joc de copii: sir Robert bagă mâna în sac şi-i întinde lui Henric prima pecete. Acesta o ia, o răsuceşte între degete şi spune scurt:

— Cressener.

Din colţul curţii în care se află bărbaţii din familia tânărului absent se aude un murmur slab. Par de-a dreptul consternaţi. Unul dintre ei cade în genunchi.

— Dumnezeu mi-e martor că n-am ştiut nimic!

Henric se mulţumeşte să-l primească în timp ce secretarul scrie ceva pe o foaie de hârtie. Henric întinde mâna după altă pecete şi spune:

— Astwood.

— Imposibil! strigă o femeie, apoi îşi înghite tăgăduirea, dându-şi seama că nu vrea să fie văzută luând apărarea unui trădător.

Henric întinde mâna, ignorând icnetul lorzilor. Aproape ca prin vrajă, văd pecetea scoasă din sac, de parcă aş avea dintr-odată ochi de şoim care desluşesc hăt, departe, şoarecele ghemuit, un pui de fazan care ţâşneşte. Când sir Robert îi dă mica pecete roşie, recunosc însemnul inelului mamei.

Sir Robert cunoaşte şi el pecetea. O înmânează fără a rosti vreun nume, iar Henric o ia fără să comenteze, se întoarce şi se uită la mine cu o privire pe de-a-ntregul goală, iar ochii lui întunecaţi sunt tot atât de morţi şi de aspri ca gresia galeză. O pune pe masă tăcut, lângă peceţile celorlalţi trădători. Unchiul Jasper se uită la mine urât, iar mama lui Henric îşi fereşte privirea. Întâlnesc ochii speriaţi ai surorii mele Cecily, dar nu îndrăznesc să-i fac nici un semn. Am grijă să nu-mi tresară nici un muşchi pe faţă; cel mai important e ca nici una dintre noi să nu mărturisească nimic.

Din sac iese altă pecete. Mă trezesc că-mi ţin respiraţia, de parcă m-aş aştepta la ceva şi mai îngrozitor. Henric o pune pe masă fără să rostească numele şi toţi curtenii întind grumazul, ca şi cum ar vrea să-l citească.

— Dorlay, rosteşte el cu amărăciune.

Una dintre doamnele mele scoate un geamăt slab: cel numit e fratele ei. Sir Robert scoate încă o pecete din sac şi o aud pe milady icnind de groază. Face un pas clătinat în spate şi se prinde de speteaza jilţului, ca să nu cadă, în timp ce Henric se ridică în picioare. Mâna lui acoperă pecetea şi nu văd inscripţia; o clipă, groaza mă face să cred că Henric se va întoarce spre mine şi mă va declara trădătoare. Cred că în mâna lui se află pecetea mea. Curtea aşteaptă cu răsuflarea tăiată, uitându-se când la chipul zguduit al regelui, când la cel palid al mamei lui. Indiferent cum a plănuit Henric desfăşurarea acestei încercări chinuitoare, nu se aştepta să găsească în sac acest însemn. Mâna lui tremură când întinde pecetea cu blazonul familiar.

— Sir William? întreabă el, cu glas tremurat.

Priveşte dincolo de mama lui, spre cumnatul ei – fratele cel iubit şi de nădejde al soţului ei, a cărui armată i-a salvat viaţa lui Henric la Bosworth; omul care i-a înmânat coroana Angliei, fiind numit mare-logofăt, cea mai înaltă funcţie din regat, şi primind o avere ca mică parte a răsplăţii sale.

— Sir William Stanley? repetă Henric, nevenindu-i să creadă. E pecetea dumitale?

— Nu e cu putinţă, intervine repede Thomas, lordul Stanley.

În clipa aceea – ce cumplit! –, de pe buze îmi scapă un râs nestăpânit. Sunt atât de îngrozită, de cutremurată şi de uluită, încât râd ca o neghioabă; îngropându-mi faţa în palme, mă trezesc că nu pot să respir din cauza dorinţei de a râde cu hohote de nebunia acestor clipe. Mă înec şi hohotele de râs descătuşate izbucnesc.

Pricep orbitor de desluşit că neamul Stanley şi-a aşezat încă o dată câte un reprezentant în ambele tabere, cum procedează întotdeauna, aşa cum m-a prevenit chiar mama. De fiecare dată se află şi într-o tabără, şi în cealaltă, un Stanley deja implicat sau care a jurat că e pe drum ori a făgăduit armată, numai că, din păcate, nu vine cu ea. Ori de câte ori o familie trebuie să-şi aleagă tabăra, neamul Stanley se va afla negreşit şi de o parte, şi de cealaltă.

Chiar şi la Bosworth – deşi la urmă s-au găsit de partea învingătorului – îi făgăduiseră lui Richard credinţa şi oştile lor. La începutul zilei erau aliaţii lui juruiţi, ba Richard chiar îl avea drept gaj pe fiul lui Thomas Stanley, ca dovadă a bunăvoinţei întregii familii. Fusese convins că îi vor veni în ajutor, numai că ei au aşteptat pe deal, să vadă încotro înclină sorţii bătăliei, şi după aceea au dat fuga să-l ajute pe Henric.

Iar acum au făcut-o iarăşi.

— *Sans changer!* exclam sufocându-mă. *Sans changer!*

E mottoul familiei Stanley: neschimbat. Există însă un singur lucru neschimbător la ei: se îngrijesc doar de siguranţa şi de izbânda proprie. Simt cum Maggie vine lângă mine, mă ciupeşte de partea interioară a braţului şi îmi şopteşte poruncitor: „Termină! Termină!“. Îmi muşc dosul mâinii şi amuţesc.

Dar în timp ce-mi slăbesc hohotele de râs, înţeleg cât de puternic a devenit „băiatul“. Dacă s-au împărţit, unul de partea lui Henric şi celălalt, de a băiatului, înseamnă negreşit că bărbaţii din neamul Stanley ştiu că ne va invada şi că are şanse să învingă. A avea un Stanley de partea ta e ca un pedigri: arată că pretenţia ta la tron e întemeiată. Aceşti oameni se alătură numai taberei învingătoare. Dacă sir William îl susţine pe băiat, există o singură explicaţie: crede că acesta va triumfa. Dacă lordul Thomas i-a îngăduit s-o facă, înseamnă că, după socoteala lui, băiatul are şanse mari şi o pretenţie întemeiată.

Henric îmi aruncă o privire, iar eu mă silesc să mă stăpânesc. Apoi se întoarce spre sir William, cu chipul lipsit de orice expresie.

— Ţi-am dat tot ce mi-ai cerut, îi spune el sec, de parcă loialitatea se poate cumpăra.

Sir William înclină capul.

— Mi-ai dat cu mâna ta coroana Angliei, pe câmpul de luptă.

E cumplit cum s-au îndepărtat toţi de sir William, de parcă ar fi văzut pe neaşteptate bubele molimei pe pielea lui. Parcă fără a se mişca, toţi s-au tras de lângă el cu un pas, lăsându-l să înfrunte singur privirea îngrozită a regelui.

— Eşti fratele tatălui meu vitreg, te-am tratat ca pe un unchi! (Henric se uită la maică-sa, care înghite convulsiv, de parcă ar simţi cum i se ridică fierea în gât şi ar fi pe punctul de a vomita.) Mama mi-a dat asigurări că eşti ruda ei demnă de încredere!

— E o greşeală, spune Thomas, lordul Stanley. Sir William poate să explice, ştiu bine…

— Alături de el au făcut legământ alţi patruzeci, intervine sir Robert fără a fi întrebat. A recrutat susţinători. Împreună, i-au trimis băiatului o avere.

— Iei partea unui pretendent, când faci parte din familia regală a Angliei?!

Henric rosteşte vorbele cu efort, de parcă nu i-ar veni să creadă că-i spune aceste lucruri unchiului său. Se gândise că mă va face de ocară cu dovada necredinţei mamei mele, se gândise că va zgudui curtea cu numele unei mâini de oameni pe care îi va trimite la ştreang, ca să-i înveţe pe alţii să fie loiali pe viitor. Nu s-a gândit că, prin această afirmare teatrală a puterii sale, va găsi un trădător în propria familie. O privesc pe milady: se ţine cu disperare de speteaza jilţului său, căci au lăsat-o picioarele, şi se uită fix când la soţul ei, când la fratele acestuia, de parcă ar fi la fel de necredincioşi amândoi. Văzându-i aerul îngrozit, înţeleg că probabil aşa e. Fraţii nu fac nimic unul fără ştirea celuilalt. Poate au hotărât că sir William îl va sprijini pe pretendent, iar Thomas, lordul Stanley, va continua să joace rolul de tată al regelui. Aşteptau să vadă cine va câştiga, amândoi hotărâţi să se afle de partea învingătorului, amândoi socotind că probabil Henric Tudor va pierde.

— De ce? întreabă acesta cu glas spart. De ce m-ai trădat? Pe mine! După ce m-ai sprijinit! Pe mine, cel care ţi-a dat totul!

Îl văd însă reţinându-şi furios întrebările, căci aude în propria-i voce nota de slăbiciune. E protestul băiatului care n-a fost iubit niciodată şi a trăit mereu în exil, trăgând nădejde să poată veni într-o bună zi acasă. Băiatul care n-a înţeles niciodată de ce trebuie să fie departe de mama lui, de ce nu poate avea prieteni, de ce trebuie să trăiască într-o ţară străină, iar acasă să aibă numai duşmani. Henric îşi aduce aminte că există întrebări ce nu trebuie puse vreodată.

Ultimul lucru pe care îl vrea ar fi să afle curtea de ce era pregătit sir William să rişte totul pentru băiat, să se lepede de tot ce dobândise de la rege. Alegerea lui sir William ar putea fi explicată numai prin

dragostea şi credinţa statornică faţă de Casa de York şi prin convingerea lui că băiatul e adevăratul moştenitor. Henric nu vrea să audă acest lucru. Ultimul lucru pe care ar trebui să-l ceară e o justificare din partea fraţilor Stanley. Cine ştie câţi ar fi de acord cu ei? Izbeşte cu palma în masă.

— Nu vreau să aud o vorbă de la tine!

Sir William nu pare să aibă nici o intenţie de a vorbi. Pe chipul lui palid se citeşte mândria. Nu pot să-l privesc fără să cred că ştie că urmează o cauză dreaptă. Urmează un rege adevărat.

— Luaţi-l! le porunceşte Henric străjerilor de la uşă.

Aceştia se apropie şi sir William îi urmează fără un cuvânt. Nu cere îndurare şi nu încearcă să dea explicaţii. Iese cu capul sus, de parcă ar şti că va trebui să plătească pentru că a procedat corect. De când mă ştiu, nu l-am văzut niciodată călcând ca un om mândru. L-am privit mereu ca pe unul care se înclină după cum bate vântul, trecând dintr-o tabără în cealaltă pentru pradă. Azi însă, când e luat pe sus ca trădător, când îl aşteaptă moartea, când nu mai poate să-l susţină pe băiatul care spune că e fratele meu, sir William merge bucuros, cu capul sus.

Sir Robert, căruia sir William i-a confiscat pământurile primite ca moştenire de familie şi care i-a purtat de atunci ranchiună, îi priveşte ieşirea zâmbind larg, apoi bagă mâna în sacul cu peceţi, ca pentru a ne face tuturor o nouă surpriză.

— Ajunge! îl opreşte Henric, părând tot atât de scârbit ca maică-sa. Le voi cerceta singur, în odăile mele. Poţi să pleci. Puteţi să plecaţi cu toţii. Nu vreau pe nimeni… (Se întrerupe şi se uită pe lângă mine, ca şi cum aş fi ultima persoană care ar putea să-i aducă mângâiere în acest moment de trădare.) Nu-l vreau pe nici unul dintre voi.

Palatul Westminster, Londra, februarie 1495

Bănuielile faţă de mine şi de întreaga familie York îl îndeamnă pe Henric să-i găsească surorii mele Anne un soţ în care să poată avea încredere şi astfel să o elimine ca posibil focar de revoltă. Îl alege pe Thomas Howard, conte de Surrey, care a fost pedepsit destulă vreme pentru loialitatea faţă de Casa de York şi acum e eliberat din Turn. A fost omul lui Richard, dar i-a explicat limpede lui Henric că devotamentul lui s-a îndreptat întotdeauna spre coroană şi numai spre ea. Odată coroana aşezată pe capul lui Henric, a urmat-o. Henric s-a îndoit de acest lucru şi l-a bănuit, dar, văzându-l cum aşteaptă în Turn, credincios ca un câine ce-şi aşteaptă stăpânul, s-a convins să rişte. Astfel, Thomas e logodit cu sora mea Anne, îşi recapătă titlul şi are toate motivele să creadă că dinastia Howard se va ridica sub domnia Casei Tudor, aşa cum începuse sub domnia Casei de York.

— Te deranjează? o întreb pe Anne.

Ea îmi aruncă o privire directă. Are nouăsprezece ani şi a fost propusă drept soţie în toată creştinătatea.

— A sosit timpul, spune ea scurt. Ar putea fi mai rău. Thomas Howard e un om care va creşte în rang, va intra în graţiile regelui. Vei vedea. Va face orice pentru el.

Henric nu pierde timp cu nunta poruncită chiar de el; gândul îi stă doar la săculeţul cu peceţi şi la numele oamenilor care l-au trădat încă de când şi-a pus coroana pe cap.

Jasper Tudor, singurul om din lume în care Henric poate avea încredere, conduce o comisie de judecare a trădătorilor şi, împreună cu unsprezece lorzi şi opt judecători, târăşte la judecată pe oricine a vorbit vreodată de băiat sau a şoptit numele prinţului Richard. Dinaintea lui Jasper se înfăţişează preoţi, secretari, funcţionari, lorzi, rudele lor, servitorii, fiii – o perindare cumplită a celor care au primit aurul Tudorilor, le-au jurat credinţă, iar după aceea au decis că băiatul e adevăratul rege. În ciuda poziţiei lor şi a avuţiei primite de la Henric, aceşti lorzi au acţionat contrar propriilor interese, atraşi de băiat ca şi cum nu s-ar fi putut abţine, urmând o stea mai luminoasă decât propria bunăstare egoistă. Sunt ca nişte martiri ai Casei de York: au făgăduit credinţă, şi-au riscat pielea şi au trimis vorbe de iubire şi loialitate scrise de mâna lor, pecetluite cu blazonul familiei.

Plătesc scump. Lorzilor li se taie capul în public, iar oamenii de rând sunt atârnaţi în ştreang, burta le e despicată cât încă mai trăiesc, maţele şi bojocii smulse din trupul spintecat sunt arse sub ochii lor şi abia după aceea mor, tăiaţi în patru ca un leş de vită. Trupurile lor schilodite sunt trimise de colo-colo prin regat şi arătate la porţile oraşelor, la răspântii şi în pieţele satelor.

Henric speră că ţara va învăţa astfel ce înseamnă să fii loial. Eu înţeleg însă, cunoscând ţara aşa cum el n-o cunoaşte, că poporul va învăţa un singur lucru: că există oameni de ispravă, înţelepţi şi avuţi, oameni privilegiaţi, ca sir William Stanley, oameni pricepuţi şi vicleni, ca unchiul regelui, care sunt pregătiţi să moară pentru băiat. Din multele morţi şi din trupurile îmbucătăţite şi putrezite vor pricepe doar că mulţi oameni de ispravă au crezut în băiat şi că au fost gata să moară pentru el.

Stanley urcă pe eşafod în tăcere, fără a cere îndurare şi fără a se oferi să demaşte alţi trădători. Nici n-ar putea să declare mai apăsat că îl socoteşte pe băiat adevăratul rege, iar pe Tudor, un pretendent; că Tudor a fost un pretendent încă din ziua bătăliei de pe câmpul Bosworth şi asta a rămas până azi. Nimic n-ar putea răsuna mai puternic decât tăcerea lui Stanley, nimic n-ar putea proclama dreptul băiatului cu mai

multă tărie decât ţestele rânjite ale susţinătorilor lui, puse în văzul lumii, pe porţile tuturor oraşelor Angliei, care îi fac pe toţi să se minuneze de cauza pentru care aceşti oameni au îndurat o moarte cumplită.

Henric trimite comisii care să caute trădători în toate comitatele regatului. Se gândeşte că va stârpi trădarea din rădăcini. Eu mă gândesc că nu vor face decât să demonstreze, oriunde vor merge, că regele e încredinţat că există trădare peste tot. Când garda regală soseşte în câte un târg şi organizează o audiere a bârfitorilor locali, Henric dă de înţeles prin asta doar că regele se teme de toţi, chiar şi de gurile slobode din cârciumi. Dovedeşte doar că regele se teme aproape de orice, ca un copil înspăimântat de întuneric la ora de culcare şi care îşi imaginează ameninţări peste tot.

Jasper Tudor se întoarce la Westminster, după ce a pieptănat ţara în lung şi-n lat în căutarea trădătorilor, cu o înfăţişare sfârşită, pământiu de oboseală. Are şaizeci şi trei de ani şi şi-a aşezat iubitul nepot pe tron într-o izbucnire de curaj, cu aproape zece ani în urmă, crezând că şi-a încheiat marea misiune a vieţii. Acum descoperă că pentru fiecare oştean care a căzut pe câmpul de bătălie, luptându-se cu ei, există în ascunzătoare zece duşmani, douăzeci, o sută. Casa de York n-a fost înfrântă nici o clipă, doar s-a tras în umbră. Pentru Jasper, care a luptat cu ea toată viaţa şi a îndurat exilarea din iubita-i ţară timp de aproape douăzeci şi cinci de ani, e ca şi cum marele său triumf asupra Casei de York nici n-ar fi avut loc. Tabăra York iese iarăşi în faţă, iar Jasper trebuie să-şi adune curajul şi puterile şi să se pregătească de o nouă bătălie. Dar e bătrân.

Soţia lui, mătuşa mea Katherine, îl petrece la plecarea în misiune cu o reverenţă supusă şi un chip împietrit. Jumătate din cei pe care îi va aresta şi trimite la ştreang sunt slujitori credincioşi ai casei noastre şi prietenii ei personali. Însă milady mama regelui, care îl iubeşte încă de când era tânără văduvă, iar el îi era singurul prieten, îl priveşte cu ochi goi, de parcă ar vrea să-i cadă în genunchi şi să-l conjure să-i salveze încă o dată băiatul, aşa cum l-a salvat de atâtea ori. Regele, mama şi unchiul lui se retrag în sinea lor, nemaiavând încredere în nimeni.

Thomas, lordul Stanley, căruia căsnicia lipsită de iubire cu milady mama regelui i-a adus măreţia, fiului ei dăruindu-i o armată, e exclus de la sfaturile lor, ca şi cum trădarea răposatului său frate l-ar fi pătat şi pe el. Dacă Tudorii nu se pot încrede în cumnatul lui milady mama regelui, dacă nu se pot încrede în soţul ei, dacă nu se pot încrede în bărbaţii din neamul lor, pe care i-au încărcat cu onoruri şi bani, în cine se pot încrede?

Nu se pot încrede în nimeni, se tem de toţi.

Henric nu mai vine în odăile mele seara. Îngrozit de un băiat, nu-i stă mintea la zămislirea unui alt copil. Avem moştenitorii care îi trebuie: băiatul nostru şi frăţiorul lui. Henric mă priveşte cu aerul că n-ar putea concepe să-mi mai facă un copil, unul care ar fi pe jumătate York şi astfel, pe jumătate trădător încă de la naştere. Groaza şi neîncrederea lui îngheaţă toată căldura şi duioşia ce creşteau între noi. Mama lui se uită la mine strâmb, regele îmi întinde mâna ca să mă conducă la cină, dar nici nu-mi atinge degetele, iar eu păşesc precum sir William, trădătorul: cu fruntea sus, refuzând să simt ruşine.

Văd privirile curtenilor aţintite în permanenţă asupra mea, însă nu îndrăznesc să mă uit în ochii lor şi să le surâd. Nu ştiu să judec cine îmi va zâmbi, gândindu-se că sunt soţia tratată cu cruzime a unui bărbat care şi-a pierdut încă o dată obiceiul proaspăt dobândit al bunătăţii, un bărbat căruia i s-a spus toată viaţa că ar trebui să fie rege, iar acum se îndoieşte de acest lucru mai mult ca oricând. Sau poate îmi vor zâmbi fiindcă n-au fost descoperiţi şi se gândesc că mă ascund şi eu. Poate că urzesc planuri trădătoare şi socotesc că sunt de partea lor. Poate îmi zâmbesc pentru că au văzut pecetea mamei mele în sacul trădătorilor şi cred că a mea se afla mai jos, ascunsă în sac.

Mă gândesc la băiatul din Malines, băiatul cu păr şaten-auriu şi ochi căprui, şi mi-l imaginez păşind ca mine, cu fruntea sus, cum am fost învăţaţi noi, copiii Casei York. Mi-l imaginez aflând de pierderea comorii şi a sacului cu peceţi – o lovitură cumplită pentru planurile sale, trădarea aliaţilor săi. Se spune

că şi-a exprimat regretul faţă de trădarea lui sir Robert, dar n-a ocărât şi n-a blestemat. N-a icnit, ca şi cum ar fi vrut să vomite, şi nu i-a dat pe toţi afară din încăpere. S-a purtat ca un băiat pe care o mamă iubitoare l-a învăţat că roata norocului s-ar putea întoarce împotriva ta şi că n-are rost s-o ocărăşti sau să-ţi doreşti să fie altfel. A primit vestea proastă ca un prinţ de York, nu ca un Tudor.

Castelul Worcester, vara anului 1495

Nimeni nu-mi spune ce se petrece. Mă înconjoară pretutindeni un cerc al tăcerii, de parcă aş fi o lipitoare ţinută într-un borcan de sticlă groasă. Henric vine în odăile mele, însă nu-mi vorbeşte aproape deloc. Urcă în patul meu şi-şi face datoria ca şi cum ar vizita un bordel; am pierdut cu totul iubirea ce creştea între noi. Acum vrea să mai zămislească un Tudor, ca să-l aibă ca rezervă împotriva băiatului. S-a consultat cu astronomii, iar aceştia i-au spus că un al treilea prinţ Tudor i-ar întări mai mult tronul. Se pare că nu-i ajung doi moştenitori, dintre care unul a fost proclamat duce de York. Trebuie să ne ascundem după un zid de prunci pe care Henric mi-i va face de nevoie, însă nu din dragoste.

În iulie îi spun că nu mi-a venit ciclul şi că am rămas iarăşi grea, iar el dă din cap tăcut; nici măcar vestea asta nu-i aduce bucurie. Încetează să mai vină în odaia mea, ca un bărbat slobod de o îndatorire, iar eu mă bucur să dorm în tovărăşia uneia dintre surorile mele sau cu Margaret, care se află la curte în timp ce soţul ei cutreieră răsăritul Angliei, în căutare de trădători ascunşi. Mi-am pierdut dorinţa de a mă culca cu soţul meu: atingerea lui e rece, iar mâinile lui, pătate de sânge. Maică-sa mă priveşte de parcă ar vrea să cheme garda regală să mă aresteze, pur şi simplu pentru că port numele pe care îl port.

Jasper Tudor nu mai stă deloc la curte, ci e mereu în şa, pe drumuri, culegând dări de seamă de pe coasta răsăriteană, unde e sigur că va acosta băiatul; de la miazănoapte, de unde se socoteşte că ne vor invada scoţienii, cu roza albă pe stindarde; sau de la apus, unde încercările lui Henric de a-i zdrobi pe irlandezi au dat exact rezultatul opus şi norodul e mai mânios şi mai revoltat ca oricând.

Eu îmi petrec cea mai mare parte din timp cu copiii mei, în odăile lor. Arthur învaţă cu preceptorii lui şi în fiecare după-amiază i se porunceşte să iasă în curtea pentru turnir, ca să înveţe călăria şi arta luptei cu lancea şi cu spada. Margaret are mintea iute şi o fire şi mai iute; şterpeleşte câte o carte de la fraţii ei şi dă fuga să se încuie în odaia ei, înainte ca ei să apuce să strige şi să fugă după ea. Elizabeth e uşoară ca o pană, o copilă firavă şi albă ca neaua. Mi se spune că se va îngrăşa curând şi va deveni tot atât de puternică precum fraţii şi sora ei, dar nu cred asta. Henric se pregăteşte s-o logodească, îşi doreşte cu disperare să facă o alianţă cu Franţa şi e dispus să folosească de această comoară, de această copilă de porţelan, ca să încheie un tratat. O va folosi ca pe o nouă momeală cu care să-l prindă pe băiat. Nu mă cert cu el. Nu pot să-mi fac griji acum pentru nunta ei de peste doisprezece ani, mă pot gândi doar că azi n-a mâncat decât niţică pâine cu puţin lapte, nişte peşte la cină, iar carne, deloc.

Băieţelul meu Henric e deştept şi inimos, învaţă iute, dar e uşor de distras – un copil născut pentru joacă. I se hărăzeşte să intre în sânul Bisericii, iar eu par a fi singura pentru care ideea asta sună ridicol. Milady mama regelui plănuieşte să-l vadă cardinal, ca John Morton, marele ei prieten şi aliat. Se roagă ca micul Henric să urce treptele ierarhiei bisericeşti şi să devină papă – un papă Tudor. N-are nici un rost să-i spun că e un copil al celor lumeşti: iubeşte sporturile, teatrul, muzica şi mâncarea cu o pasiune câtuşi de puţin clericală. Pentru ea nu are importanţă. Cu Arthur, rege al Angliei şi cu Henric, papă la Roma, va şti că lumea asta şi cea de apoi sunt deopotrivă în mâinile Tudorilor, iar Dumnezeu îşi va fi respectat promisiunea pe care i-a făcut-o pe vremea când se temea, copilă înfricoşată, că fiul ei nu va avea decât două castele în Ţara Galilor asupra cărora să domnească şi că tatăl meu le va lua în scurt timp şi pe acelea.

Marele ei prieten, John Morton, rămâne în sudul Angliei, în timp ce noi ne petrecem vara aici, în inima

ţării, departe de coasta periculoasă, aproape de Castelul Coventry. Morton păzeşte coasta de miazăzi pentru fiul cel temător al lui milady, care pleacă de la curte şi se întoarce fără veste, de parcă ar patrula el însuşi, de parcă n-ar mai putea avea încredere în iscoadele lui, ci trebuie să vadă totul cu propriii ochi. Nu ştim niciodată dacă va veni la cină, nici dacă va dormi în patul lui, iar când tronul lui stă gol, curtenii se uită în jur, ca după alt rege care ar putea să şadă pe el. Tudorii nu mai au încredere decât în cei câţiva oameni care au fugit cu ei în exil, cu multă vreme în urmă. Lumea lor s-a redus la dimensiunile micii curţi care s-a ascuns în Bretania împreună cu ei; parcă toţi aliaţii şi prietenii pe care şi i-au făcut, toate gărzile şi oştile pe care le-au recrutat după bătălia de la Bosworth nu s-ar fi aflat nici o clipă în slujba lor. Parcă n-ar avea pic de sprijin.

E curtea unui pretendent înspăimântat, nu are pic de măreţie, mândrie sau siguranţă de sine. Nu pot face nimic singură, mergând la masă neînsoţită, cu fruntea sus, zâmbind deopotrivă prietenilor şi celor bănuiţi, încercând să înving singură impresia că regele se teme şi că situaţia curtenilor lui e nesigură.

Într-o seară însă, John Kendal, episcopul de Worcester, mă opreşte cu un zâmbet plin de bunătate în drum spre odăile mele şi mă întreabă, ca şi cum s-ar oferi să-mi arate un curcubeu sau un apus de soare frumos:

— Aţi văzut lumina focurilor de semnalizare, Alteţă?

Şovăi.

— Focuri de semnalizare?

— Cerul e de-a dreptul roşu.

Mă întorc spre fereastra unei ambrazuri şi mă uit afară. Către miazăzi, cerul e trandafiriu; cât văd cu ochii, pe dealuri se înşiră focurile de semnalizare, unul şi încă unul şi apoi încă unul dincolo de el, într-un şir ce se topeşte la orizont.

— Ce înseamnă asta?

— Regele a poruncit să se aprindă focuri de semnalizare ca să afle când debarcă Richard de York, spune John Kendal.

— Adică pretendentul, îi amintesc. Băiatul.

În lucirea focurilor, îi văd surâsul ascuns şi-l aud râzând încet.

— Desigur. I-am uitat numele. Acestea sunt focurile de semnalizare. Pesemne că a debarcat.

— A debarcat?

— Sunt focurile lui de semnalizare. Băiatul vine acasă.

— Băiatul vine acasă? repet ca o proastă.

În lumina trandafirie a focurilor, încântarea episcopului e inconfundabilă. Îl luminează bucuria, de parcă focurile ar fi de bun-venit, menite să călăuzească în port corăbiile. Îmi zâmbeşte, ca să-şi arate fericirea că băiatul Plantagenet se îndreaptă spre casă şi spune:

— Da. În sfârşit, i se luminează drumul spre casă.

A doua zi, Henric părăseşte castelul în tropot de copite, încojurat de garda lui, fără să-mi spună o vorbă de rămas-bun: pleacă în Apus, ca să strângă armată şi să viziteze castelele din zonele aflate sub influenţa neamului Stanley, dorindu-şi cu disperare să-i rămână credincioase şi nefiind sigur pe nici unul. Nu-şi ia rămas-bun nici măcar de la copii, în odaia lor, şi nici nu se duce să-l binecuvânteze maică-sa. Aceasta, îngrozită de plecarea lui subită, îşi petrece tot timpul în genunchi, pe pardoseala de piatră a capelei din Worchester, fără să vină la micul dejun, căci ţine post negru; se înfometează ca să atragă pronia asupra fiului ei. Deasupra rochiei, gâtul ei subţire e roşu şi iritat, fiindcă poartă o cămaşă din păr de cal de-a dreptul pe piele, ca să-şi chinuie carnea slabă. Jasper Tudor se află alături de Henric, ca un cal de luptă bătrân şi obosit care nu ştie cum să se oprească şi să-şi tragă sufletul.

Ajung la noi zvonuri amestecate. Băiatul a debarcat în răsăritul ţării, intrând în regat prin Hull şi York, cum a făcut şi tatăl meu când s-a întors triumfător din exil. Băiatul calcă pe urmele regelui Edward, precum adevăratul său fiu şi moştenitor.

Pe urmă auzim că vântul l-a îndepărtat pe băiat de la drumul lui, astfel că a debarcat în miazăzi, unde nu e nimeni să apere coasta, în afara arhiepiscopului şi a unor mici trupe locale. Ce îl va împiedica să se îndrepte spre Londra? Nu are cine să-i aţină calea, nimeni nu i se va opune.

Garda lui Henric intră fără veste în curtea grajdurilor; rândaşii ţesală caii sfârşiţi de oboseală, iar soldaţii murdari de noroiul drumului urcă în odăile lor în tăcere, pe scările din dos. Nu strigă să li se aducă bere şi nici nu se laudă cu călătoria lor, ci se întorc la curte muţi, cu o hotărâre încrâncenată, temându-se de înfrângere. Henric cinează alături de curte timp de două seri, cu obrazul împietrit, de parcă ar fi uitat cu desăvârşire lecţiile despre zâmbetul regelui. Vine în odăile mele ca să mă ducă la masă şi mă salută nepoliticos.

— A debarcat! îmi aruncă printre dinţi în timp ce mă conduce la masa principală. Şi-a adus la ţărm câţiva oameni, însă a văzut apărarea şi a tulit-o ca un laş. Oamenii mei au omorât câteva sute, dar, ca neghiobii, corabia le-a scăpat printre degete. A fugit ca un băieţandru, iar ei l-au lăsat să plece.

Nu-i aduc aminte soţului meu că şi el s-a apropiat o dată de coastă, a văzut că i se întinde o capcană şi a plecat mai departe, fără să debarce. La rândul nostru, l-am făcut atunci laş.

— Şi atunci, unde e?

Mă priveşte cu răceală, de parcă ar cântări dacă e primejdios să-mi spună.

— Cine ştie? Poate a plecat în Irlanda. Vântul bătea dinspre răsărit, aşa că mă îndoiesc că a debarcat în Ţara Galilor. Măcar Ţara Galilor ar trebui să-i fie credincioasă unui Tudor. Negreşit, ştie şi el asta.

Nu spun nimic. Ştim amândoi că nu poate avea încredere că vreun ţinut îi va fi credincios unui Tudor. Întind mâinile, valetul îmi toarnă apă caldă peste degete şi apoi îmi întinde un ştergar parfumat. Henric îşi freacă mâinile şi aruncă ştergarul unui paj.

— Am prins câţiva din oamenii lui! anunţă el, dintr-odată înviorat. Am vreo o sută şaizeci, englezi şi străini – toţi, trădători şi rebeli.

Nu-i nevoie să întreb ce se va alege de cei care au venit în Anglia cu băiatul. Ne aşezăm cu faţa spre curteni.

— Îi voi trimite prin ţară şi voi pune să fie spânzuraţi în grupuri, în fiecare târg, spune Henric cu o însufleţire rece. Le voi arăta oamenilor ce păţesc cei care se întorc împotriva mea. Şi îi voi judeca pentru piraterie, nu pentru trădare. Dacă îi declar piraţi, pot să-i omor şi pe străini. Francezii şi englezii pot să atârne în ştreang unii lângă alţii şi toţi se vor uita la leşurile putrezite şi vor şti că nu trebuie să-mi pună la îndoială cârmuirea, indiferent unde s-au născut.

— Nu-i vei ierta? întreb în timp ce ni se toarnă vin în pocaluri. Nici măcar unul? Nu vei arăta îndurare? Mereu spui că e diplomatic să arăţi îndurare.

— De ce naiba să-i iert? S-au ridicat împotriva mea, împotriva regelui Angliei. Înarmaţi, sperând să mă răstoarne!

Îmi plec capul în faţa furiei lui, ştiind că toţi curtenii îi privesc dezlănţuirea.

— Dar cei pe care îi voi executa în Londra vor muri cum mor piraţii! anunţă el cu încântare aspră, neaşteptată.

Mânia i se topeşte; îmi zâmbeşte radios. Clatin din cap şi spun obosită:

— Nu ştiu despre ce vorbeşti. Ce ţi-au mai zis sfetnicii?

— Mi-au explicat cum sunt pedepsiţi piraţii, răspunde el cu bucurie crudă. Şi aşa voi pune să fie omorâţi aceşti oameni. Voi pune să fie legaţi de pontonul St Katherine, la Wapping. Sunt trădători şi au venit să mă atace pe calea mării. Îi voi găsi vinovaţi de piraterie şi vor fi legaţi, iar fluxul va creşte şi apa

se va ridica treptat, plescăindu-le întâi la picioare, apoi tot mai sus şi mai sus, până când li se va revărsa în gură. Se vor îneca puţin câte puţin, în doi metri de apă. Crezi că *asta* îi va învăţa pe englezi ce se alege de rebeli? Crezi că-i va învăţa să nu mă înfrunte? Să nu se împotrivească niciodată unui Tudor?

— Nu ştiu, răspund şi încerc să-mi recapăt răsuflarea, de parcă eu aş fi cea legată pe plajă, cu apa fluxului stropindu-mi buzele strânse, udându-mi faţa, urcând treptat. Nădăjduiesc că da.

Peste câteva zile, în timp ce Henric e plecat iarăşi într-una din neliniştitele-i patrulări prin Midlands, auzim că băiatul a debarcat în Irlanda şi a asediat Castelul Waterford. Irlandezii se adună sub stindardul lui, iar cârmuirea lui Henric în Irlanda e răsturnată fără drept de apel.

După-amiaza mă odihnesc; pruncul ăsta mă apasă în pântec, făcându-mă să mă simt prea ostenită ca să umblu. Margaret şade lângă mine cosând şi-mi şopteşte că Irlanda a devenit imposibil de cârmuit, domnia engleză a fost răsturnată, toţi trec de partea băiatului. Soţul ei, sir Richard, va trebui să plece în acea insulă deosebit de primejdioasă; Henric i-a poruncit să ia oaste şi să se bată cu băiatul şi cu aliaţii săi, care îl adoră. Dar înainte ca sir Richard să comande corăbiile cu care urmează să-şi transporte trupele, asediul se încheie fără veste şi băiatul alunecos dispare.

— Acum unde e? îl întreb pe Henric.

Se pregăteşte să plece călare, cu străjerii din garda regală în urma lui, înarmaţi şi cu coiful pe cap, de parcă s-ar afla în plină campanie militară, de parcă regele s-ar aştepta să fie atacat pe drumul mare, în propria-i ţară. Întunecat la faţă, răspunde scurt:

— Nu ştiu. Irlanda e o mlaştină a trădării. Se ascunde în lunci, se ascunde în munţi. Poynings, omul meu din Irlanda, a pierdut cu desăvârşire controlul, nu ştie nimic. Băiatul e ca o nălucă: auzim vorbindu-se de el, dar nu-l vedem niciodată. Ştim că i se oferă ascunzătoare, dar nu ştim unde.

Palatul Westminster, Londra, toamna anului 1495

Regele nu vine în odaia mea de culcare noaptea, nici măcar ca să stăm de vorbă; n-a mai venit de luni întregi. Vremurile în care eram prieteni şi iubiţi par foarte îndepărtate. Nu-mi îngădui să jelesc pierderea iubirii lui, căci simt că, pe lângă patrulările necontenite pe drumurile Angliei, poartă o bătălie în adâncul inimii. Frica şi ura îl mistuie, nu poate nici măcar să se bucure de gândul încă unui prunc în pântecul meu. Nu poate să şadă lângă foc şi să vorbească liniştit cu mine: e prea agitat, chinuit de frica lui neîncetată. Undeva în noapte, în Anglia, în Irlanda sau în Ţara Galilor, băiatul stă treaz, iar Henric nu poate dormi liniştit lângă mine.

Sir Richard Pole a pornit în sfârşit pe mare, spre Irlanda, pentru a căuta căpitani irlandezi care să se lase convinşi să-şi respecte alianţa împotriva băiatului, iar Maggie vine în odăile mele după cină şi ne petrecem serile împreună. Avem grijă întotdeauna s-o ţinem lângă noi pe una dintre doamnele lui milady, suficient de aproape ca să ne audă, şi discutăm numai banalităţi, dar e o mângâiere s-o am alături de mine. Dacă îi dă raportul lui milady – şi fireşte că presupunem că o face –, doamna de companie poate spune că am petrecut seara vorbind despre copii şi educaţia lor şi despre vremea prea umedă şi friguroasă ca plimbările să ne facă plăcere.

Maggie e singura dintre doamnele mele cu care pot vorbi fără teamă. Numai ei îi pot spune cu glas scăzut:

— Micuţa Elizabeth n-a prins puteri. De fapt, cred că azi e mai slăbită.

— Noile ierburi de leac n-au ajutat la nimic?

— Nu.

— Poate la primăvară, când o vei putea duce la ţară…

— Nici nu ştiu dacă apucă primăvara, Maggie. Mă uit la ea şi la micul tău Henric; deşi sunt de vârste foarte apropiate, arată cum nu se poate mai diferit. Ea e ca un copil al zânelor, micuţă şi firavă, iar el e un băiat voinic şi puternic.

Îmi acoperă mâna cu a ei.

— O, draga mea… Câteodată Dumnezeu îi ia la El pe copiii cei mai de preţ.

— I-am dat numele mamei mele şi mă tem că va merge la ea.

— Atunci, dacă nu ne e dat s-o ţinem aici, pe pământ, va avea grijă de ea bunica, în rai. Trebuie să credem asta.

Dau din cap aprobator la auzul vorbelor de mângâiere, însă gândul de a o pierde pe Elizabeth e aproape cu neputinţă de îndurat. Maggie îşi lasă mâna pe a mea şi repetă:

— Ştim că va trăi în slavă cu bunica ei, în rai. O ştim, Elizabeth.

— Dar mi-o imaginam prinţesă…, spun pe un ton visător. Aproape că o vedeam: o fată mândră, cu părul arămiu al tatălui ei şi pielea albă a mamei mele, moştenind dragostea noastră pentru cărţi. Aproape că am văzut-o, ca şi cum ar fi pozat pentru un portret, cu mâna pe o carte. Aproape că am văzut-o: o femeie tânără, mândră ca o regină. Şi i-am spus lui milady mama regelui că Elizabeth va fi cea mai însemnată dintre toţi Tudorii.

— Poate că aşa va fi, spune Maggie. Poate că va trăi. Copiii mici ne uimesc mereu; poate că se va înzdrăveni.

Clatin din cap, cu îndoială; în noaptea aceea, pe la miezul nopţii, când mă trezeşte lumina unei luni autumnale de un auriu-închis strălucind printre crăpăturile obloanelor, gândul îmi fuge pe dată la copila mea bolnavă. Mă scol şi-mi pun halatul. Maggie, care doarme în patul meu, se trezeşte pe dată.

— Eşti bolnavă?

— Nu, doar frământată. Vreau s-o văd pe Elizabeth. Tu culcă-te.

— Vin cu tine.

Coboară din pat şi-şi aruncă un şal peste cămaşa de noapte. Deschidem uşa împreună, iar străjerul care moţăia tresare, de parcă am fi două stafii – albe la faţă, cu părul împletit sub boneta de noapte.

— Totul e bine, îi spune Maggie. Alteţa Sa merge în odaia copiilor.

Străjerul şi tovarăşul lui ne urmează pe coridorul de piatră rece pe care îl străbatem desculţe, dar Maggie se opreşte şi mă întreabă:

— Ce-i?

— Mi s-a părut că aud ceva, îi spun încet. Auzi? Ceva ca un cântec.

Ea clatină din cap.

— Nu. Nu aud nimic.

Înţeleg pe dată ce e sunetul şi mă întorc grăbită spre odaia copiilor. Iuţind pasul, o rup la fugă, trec pe lângă strajă şi urc în goană treptele de piatră ce duc la turnul în vârful căruia se află odaia copiilor, caldă şi sigură. Când deschid uşa, dădaca aplecată deasupra micului pătuţ tresare uluită.

— Alteţă! Tocmai voiam să trimit după voi!

O iau pe Elizabeth în braţe: e caldă şi respiră liniştit, dar e palidă ca moartea, iar pleoapele şi buzele îi sunt albastre ca floarea de porumb. O sărut pentru ultima oară şi-i văd surâsul slab, fugar, căci ştie că sunt lângă ea. O ţin în braţe fără să mă clintesc, stau în picioare şi o ţin la pieptul meu, în dreptul inimii, simţindu-i pieptul mic cum se ridică şi coboară, se ridică şi coboară, apoi rămâne nemişcat.

— A adormit? întreabă Maggie plină de speranţă.

Clatin din cap, simţind cum lacrimile îmi şiroiesc pe obraji.

— Nu. N-a adormit. N-a adormit.

Dimineaţă, după ce i-am spălat trupuşorul şi am îmbrăcat-o cu cămaşa de noapte, îi trimit veste tatălui ei, ca să-i spun că fetiţa noastră a murit. El vine acasă atât de repede, încât îmi dau seama că a primit vestea înaintea biletului de la mine. Are o iscoadă în apropierea mea, aşa cum are asupra întregii suflări a ţării, iar iscoada i-a spus deja că am fugit din odaia mea de culcare în toiul nopţii, ca să-mi ţin fetiţa în braţe în ceasul morţii.

Intră zorit în odăile mele şi îngenunchează în faţa mea, găsindu-mă aşezată pe jilţ, lângă foc, îmbrăcată în albastru-închis. Cu fruntea plecată, întinde orbeşte mâinile spre mine, spunând încet:

— Iubirea mea!

Îi iau mâinile într-ale mele şi aud, fără a vedea, cum doamnele mele ies iute din odaie, ca să ne lase singuri.

— Îmi pare nespus de rău că n-am fost aici! spune el. Dumnezeu să mă ierte că n-am fost cu tine.

— Nu eşti aici aproape niciodată, îi răspund încet. În afară de băiat, nimic nu mai are însemnătate pentru tine.

— Încerc să protejez moştenirea copiilor noştri. (Înalţă capul, dar vorbeşte fără mânie.) Încercam să fac în aşa fel încât să fie ferită de primejdii în ţara ei. O, copilă dragă, sărmană micuţă! Nu mi-am dat seama că era atât de bolnavă. Trebuia să te ascult. Dumnezeu să mă ierte că nu te-am ascultat!

— N-a fost cu adevărat bolnavă, doar că n-a prins deloc puteri. A murit liniştit. Parcă ar fi oftat doar şi gata, s-a prăpădit.

Henric îşi pleacă iar fruntea şi-şi îngroapă obrazul în poala mea, lipindu-l de mâinile mele. Simţind o lacrimă fierbinte pe degete, mă aplec şi-l cuprind strâns. Îl ţin cu putere, ca şi cum aş vrea să-i simt tăria şi să-l fac să o simtă pe a mea.

— Dumnezeu s-o odihnească, spune el. Şi să mă ierte că am fost plecat. Simt pierderea mai tare decât crezi, mai mult decât îţi pot spune. Pare că nu sunt un tată bun pentru copiii noştri şi că nu-ţi sunt un soţ bun, dar ţin la ei şi la tine mai mult decât crezi, Elizabeth. Jur că le voi fi măcar un rege bun. Voi păstra regatul pentru copiii mei şi-ţi voi păstra tronul şi-l vei vedea pe fiul tău, Arthur, moştenind coroana.

— Taci, îi spun.

Amintindu-mi-o pe Elizabeth caldă şi inertă, în braţele mele, nu vreau să ispitesc soarta prevestind viitorul celorlalţi copii ai noştri. Henric se ridică şi mă ridic şi eu; mă cuprinde în braţe şi mă ţine strâns, stă cu obrazul lipit de gâtul meu, ca şi cum ar vrea să tragă în piept alinare odată cu mireasma pielii mele.

— Iartă-mă! şopteşte el. Aproape că n-am dreptul să ţi-o cer, dar o fac. Iartă-mă, Elizabeth!

— Eşti un soţ bun, Henric, îl liniştesc. Şi un tată bun. Ştiu că în adâncul sufletului ne iubeşti, ştiu că n-ai fi plecat dacă te-ai fi gândit că am putea s-o pierdem. Uite, ai venit acasă aproape înainte de a apuca să te chem.

El lasă capul pe spate ca să mă privească, însă nu neagă că iscoadele i-au anunţat moartea fiicei lui. Se mulţumeşte să spună:

— Trebuie să le ştiu pe toate. Numai aşa putem fi feriţi de primejdii.

Milady mama regelui pune la cale o înmormântare măreaţă pentru micuţa noastră. E înmormântată ca o prinţesă, în capela lui Edward Confesorul, la Abaţia Westminster. Arhiepiscopul Morton oficiază slujba de îngropăciune, iar episcopul de Worcester, care mi-a zis că băiatul vine acasă, oficiază liturghia cu o demnitate calmă. Nu pot să-i spun lui Henric că episcopul zâmbea în seara în care au fost aprinse focurile de semnalizare pentru debarcarea băiatului. Nu pot să-l denunţ pe preotul care îmi îngroapă copila. Împreunez mâinile, îmi sprijin fruntea de ele şi mă rog pentru sufletul ei scump, ştiu negreşit că ea e în rai, iar eu, pe pământ, am rămas pradă amărăciunii.

Arthur, primul meu născut şi cel mai atent dintre copiii mei, îşi strecoară mâna într-a mea, deşi e băiat mare, de nouă ani, şi-mi şopteşte:

— Nu plânge, milady mamă. Ştii că Elizabeth e cu milady bunica, ştii că s-a dus la Dumnezeu.

— Ştiu.

— Şi mă ai pe mine.

Înghiţindu-mi lacrimile, încuviinţez:

— Te am pe tine.

— Pe mine o să mă ai întotdeauna.

— Mă bucur, spun şi-i zâmbesc. Mă bucur nespus de mult, Arthur!

— Şi poate că următorul copilaş va fi fată.

Îl lipesc de mine.

— Indiferent că va fi fată sau băiat, n-o poate înlocui pe Elizabeth. Crezi că, dacă te-aş pierde pe tine, nu mi-ar păsa, fiindcă îl am pe Harry?

Deşi lacrimile îi strălucesc şi lui în ochi, râde.

— Nu, dar Harry ar crede că da. După Harry, ar fi un schimb foarte avantajos!

Palatul Westminster, Londra, noiembrie 1495

Verişoara Maggie vine în odaia mea personală de la Westminster, sub pretextul de a-mi aduce cutia cu bijuterii. În aceste vremuri pline de îndoială, avem grijă întotdeauna ca, atunci când suntem împreună, să avem o îndeletnicire vădită: ea îmi aduce lucruri, eu o trimit cu comisioane. Nu dăm niciodată impresia că ne-am întâlnit doar ca să ne apropiem capetele şi să şoptim secrete. Din felul în care duce caseta întinsă în faţă, s-o vadă toţi, dând de înţeles că ne vom uita la nestematele mele, ghicesc pe dată că vrea să vorbim între patru ochi. Mă întorc spre domnişoara mea de companie: — Te rog, adu-mi din garderobă panglica violet-închis.

Ea îmi face o reverenţă.

— Iertare, Alteţă, credeam că o vreţi pe cea albastră.

— Am vrut-o, dar m-am răzgândit. Claire, du-te cu ea şi adu-mi mantia violet asortată.

Cele două pleacă, iar Margaret deschide caseta cu bijuterii şi ridică ametistele, ca pentru a mi le arăta. Celelalte femei se află mai aproape de cămin şi ne văd, dar nu aud ce vorbim. Margaret ridică nestematele în lumină, făcându-le să scânteieze cu focuri violet-închis.

— Ce e? întreb scurt, aşezându-mă în faţa oglinzii.

— El se află în Scoţia.

Simt cum în gâtlejul meu se formează un mic hohot de râs – sau, poate, un suspin de frică.

— În Scoţia? A părăsit Irlanda? Eşti sigură?

— E oaspetele de onoare al regelui Iacob. Regele îl recunoaşte, ţine o mare întrunire a lorzilor, i se adresează cu titlul său – Richard, ducele de York.

Maggie stă în spatele meu şi ridică diadema cu ametiste ca să mi-o arate.

— De unde ştii?

— Mi-a spus soţul meu, Dumnezeu să-l binecuvânteze. El a aflat de la ambasadorul Spaniei, care a aflat de la mesagerii spanioli – ne trimit o copie după orice scrisoare a lor, atât de puternică a devenit alianţa dintre rege şi spanioli. (Se convinge că femeile de lângă foc sunt absorbite de conversaţia lor, îmi pune ametistele la gât şi continuă.) Ambasadorul spaniol în Scoţia a fost chemat la regele Iacob, care s-a înfuriat pe el şi a spus că regele Henric al nostru e sluga monarhilor Spaniei, dar că el, Iacob, va avea grijă ca regele legitim al Angliei să-şi ia tronul.

— Ne va invada?

Margaret îmi pune diadema pe cap. Îmi văd în oglindă chipul pe care se citeşte mirarea, ochii mari, obrazul palid. Preţ de o clipă, parcă aş fi mama; preţ de o clipă, sunt o frumuseţe, cum a fost ea. Îmi bat uşurel obrajii albi.

— Arăt de parcă aş fi văzut o stafie.

— Toţi arătăm aşa, îmi spune Margaret cu un surâs slab reflectat deasupra capului meu, în timp ce-mi leagă colierul de ametiste la gât. Toţi umblăm de colo-colo de parcă aşteptăm sosirea unei năluci. Pe străzi se cântă despre ducele de York, care dănţuieşte în Irlanda, joacă jocuri în Scoţia şi se va plimba într-o grădină englezească, iar toată lumea va fi iarăşi voioasă. Se zice că e o nălucă venită să danseze, un duce întors din morţi.

— Se zice că e fratele meu, rostesc sec.

— Regele Scoţiei spune că-şi pune viaţa rămăşag.

— Dar soţul tău ce spune?

— Că va fi război, răspunde ea, şi zâmbetul i se şterge de pe faţă. Scoţienii vor invada Anglia ca să-l susţină pe Richard, şi va fi război.

Palatul Westminster, Londra,
Crăciunul anului 1495

Jasper Tudor, unchiul lui Henric, se întoarce acasă după unul dintre lungile şi grelele sale drumuri călare. E tot atât de palid ca oamenii pe care i-a judecat şi trimis la ştreang, cu faţa brăzdată de cute adânci de oboseală. E bătrân, trecut bine de şaizeci de ani, iar anul acesta a muncit ca un om disperat să-şi vadă nepotul în siguranţă pe tron, având conştiinţa cumplită a faptului că nici unul, nici celălalt nu mai au mult timp la dispoziţie. Pe el îl mână din urmă bătrâneţea, iar de Henric nenorocirea se ţine scai.

Mătuşa mea Katherine, soţie mereu supusă, îl culcă în odăile lor bogat mobilate şi confortabile şi cheamă doctori, spiţeri şi infirmiere, dar e dată la o parte de milady mama regelui, care se mândreşte cu cunoştinţele ei despre doctorii şi plante de leac şi spune că Jasper, cu constituţia lui de fier, are nevoie numai de mâncare bună, de odihnă şi de nişte tincturi încropite de ea ca să se facă bine. Henric, soţul meu, merge de trei ori pe zi în odaia bolnavului: dimineaţa, ca să vadă cum a dormit unchiul lui; înainte de cină, ca să se asigure că primeşte tot ce are de oferit mai bun bucătăria şi că i se aduce lui mai întâi mâncarea fierbinte şi proaspătă, servită în genunchi; şi ultimul lucru, seara, înainte de a merge cu maică-sa în capelă, ca să se roage pentru sănătatea celui care a constituit piatra de temelie a vieţii lor atâta vreme. Jasper i-a fost lui Henric ca un tată, singurul lui tovarăş statornic. I-a fost ocrotitor şi mentor. Henric ar fi murit fără grija iubitoare, neîncetată a unchiului său. Pentru milady, cred că Jasper a fost cea mai puternică dintre influenţele pe care le poate cunoaşte o femeie: iubirea căreia nu i-a rostit niciodată numele, viaţa pe care n-a dus-o, bărbatul cu care ar fi trebuit să se mărite.

Şi Henric, şi mama lui presupun încrezători că Jasper, care a călărit şi a luptat întotdeauna din toate puterile, care a scăpat mereu din pericol şi a prosperat în exil, va scăpa încă o dată printre ghearele morţii şi va dansa la ospăţul de Crăciun. După câteva zile însă, aerul lor devine tot mai grav, iar după alte câteva cheamă doctorii să-l vadă. Mai trec câteva zile şi Jasper insistă să stea de vorbă cu avocatul şi să-şi facă testamentul.

— Testamentul? îl întreb mirată pe Henric.

— Fireşte! se răsteşte el. Are şaizeci şi trei de ani şi e un om cucernic şi responsabil. Fireşte că-şi face testamentul.

— Aşadar, e grav bolnav?

— Tu ce crezi? se repede Henric la mine. Te-ai gândit că stă în pat din plăcerea de a se odihni?! Nu s-a odihnit în viaţa lui; n-a fost niciodată departe de mine când am avut nevoie de el; nu s-a cruţat deloc, nici măcar o zi, nici măcar o clipă…

Se întrerupe şi-mi întoarce spatele, ca să nu-i văd lacrimile din ochi. Cu blândeţe, mă duc în spatele lui; stă aşezat în jilţ, iar eu îl cuprind în braţe strâns; mă aplec şi-mi lipesc obrazul de al lui, ca să-l alin.

— Ştiu cât de mult îl iubeşti. Ţi-a fost ca un tată, ba chiar mai mult de atât.

— Mi-a fost ocrotitor, dascăl, mentor şi prieten, bâiguie el. M-a scos din Anglia ca să mă ferească de primejdii şi a răbdat exilul de dragul meu, când eram copilandru. Apoi m-a adus înapoi ca să-mi revendic tronul. Fără el, nici măcar n-aş fi ajuns pe câmpul de luptă. Nu mi-aş fi găsit drumul prin Anglia, n-aş fi cutezat să mă încred în fraţii Stanley şi Dumnezeu ştie că, dacă n-ar fi fost învăţăturile lui, n-aş fi câştigat bătălia. Îi datorez totul!

— Pot face ceva? întreb neajutorată, căci ştiu că nu pot face nimic.

— Se ocupă mama de toate, replică Henric cu mândrie. În starea ta, n-o poţi ajuta cu nimic. Dacă vrei, te poţi ruga.

Ca un gest bătător la ochi, îmi iau doamnele cu mine la capelă, unde ne rugăm şi poruncim să se facă o slujbă pentru sănătatea lui Jasper Tudor, unchiul regelui Angliei, rebel bătrân şi neînfrânt. Crăciunul soseşte la curte, dar Henric porunceşte să fie sărbătorit fără zarvă; sunt interzise muzica zgomotoasă şi râsetele, ca să nu fie tulburată liniştea odăii bolnavului, în care Jasper doarme. Regele şi mama lui veghează neîncetat.

Arthur e dus să-şi vadă unchiul muribund, iar Harry intră după el. Mica prinţesă Margaret e cruţată de greaua încercare, însă milady insistă ca băieţii să îngenuncheze lângă patul celui mai de seamă englez din câţi a cunoscut lumea.

— Galez, o corectez cu glas scăzut.

În ziua de Crăciun, mergem la biserică să sărbătorim naşterea lui Iisus Hristos şi să ne rugăm pentru sănătatea lui Jasper Tudor, cel mai iubit fiu şi luptător al Lui. În ziua următoare însă, dis-de-dimineaţă, Henric vine în odaia mea pe nepusă-masă şi se aşază la picioarele patului, în timp ce eu mă ridic somnoroasă. Cecily, care doarme cu mine, sare ca arsă, face o reverenţă şi o zbugheşte din odaie.

— S-a prăpădit, spune Henric, părând nu atât îndurerat, cât uluit. Milady mama şi cu mine stăteam cu el, iar el a întins mâna spre ea, mi-a zâmbit, apoi s-a lăsat pe perne, a scos un oftat prelung… şi s-a dus.

Se lasă tăcerea. Pierderea lui Henric e atât de mare, încât ştiu că nu pot spune nimic ca să-l mângâi. L-a pierdut pe singurul tată pe care l-a cunoscut vreodată; a rămas orfan de un părinte. Cu stângăcie, mă las în genunchi – burta mare mă încurcă – şi întind braţele, oferindu-mă să-l iau la pieptul meu. El stă cu spatele la mine şi nu se întoarce, nu-şi dă seama că mă deschid spre el, miloasă. E singur de-a binelea.

Preţ de o clipă, mă gândesc că l-a cotropit jalea, dar apoi înţeleg că pierderea lui Jasper nu face decât să-i sporească veşnicele temeri.

— Şi acum cine o să-mi conducă armata împotriva băiatului şi a scoţienilor? se întreabă Henric cu glas tare, îngheţat de frică. Va trebui să-l înfrunt pe băiat în bătălie, în ţinuturile de miazănoapte, unde oamenii mă urăsc. Cine va fi comandantul, dacă Jasper m-a părăsit? Cine îmi va sta alături? În cine mă pot încrede acum, că unchiul meu a murit?

Palatul Sheen, Richmond,
iarna anului 1496

Maggie intră în odaia mea cu un pas atât de iute şi-mi aruncă o privire atât de arzătoare, încât, cunoscând-o bine, îmi dau seama că vrea cu disperare să-mi vorbească. Stau cu milady mama regelui, cu lucrul de mână în poală, ascultând una dintre veşnicele-i predici despre religie, citită de o doamnă de companie de pe un manuscris copiat de mână – căci Dumnezeu ştie că nu s-ar obosi nimeni să tipărească aşa un pomelnic. Maggie ne face câte o reverenţă, se lasă pe un scaun, îşi ia ceva de cusut şi încearcă să pară calmă. Eu aştept sfârşitul capitolului, când fata trebuie să întoarcă pagina manuscrisului, şi anunţ:

— Plec să mă plimb în grădină.

Milady se uită pe geam şi vede cerul cenuşiu, acoperit de nori pântecoşi, ce făgăduiesc ninsoare.

— Mai bine ai aştepta până iese soarele.

— Îmi iau mantia, manşonul şi pălăria.

După o privire şovăitoare aruncată către milady mama regelui, să văd dacă mă va contrazice, doamnele mele îmi aduc veşmintele şi mă înfăşoară ca pe o boccea pântecoasă.

Milady le lasă să-şi vadă de treabă, de parcă n-ar mai avea chef să mă submineze în propriile-mi odăi. De la moartea lui Jasper, a îmbătrânit cu zece ani. Mă uit la ea şi câteodată n-o mai văd pe femeia teribilă care ne-a dominat pe mine şi pe soţul meu, ci o femeie care şi-a petrecut toată viaţa luptând pentru o cauză, şi-a sacrificat marea iubire de dragul fiului ei, iar acum aşteaptă să afle dacă acea cauză e pierdută şi dacă fiul ei trebuie să redevină fugar.

— Margaret, îmi oferi braţul tău? întreb.

Maggie se ridică în picioare cu o lipsă de interes prefăcută, de parcă ar fi avut de gând să rămână înăuntru, şi-şi pune mantia.

— Vă trebuie o strajă, anunţă milady. Voi trei! (Face semn spre cele mai apropiate dintre doamne, fără a se uita cine sunt.) Voi vă plimbaţi cu Alteţa Sa.

Deşi nu par prea încântate de gândul unei plimbări prin frig, când stă să ningă, femeile se ridică şi-şi aduc mantiile din odăile lor; cu un străjer înaintea noastră şi altul în spate, cu doamnele în jurul nostru, Maggie şi cu mine rămânem singure, în sfârşit, şi putem vorbi departe de urechi străine.

— Ce e? întreb scurt îndată ce gărzile o iau înainte, iar doamnele rămân în urmă.

Maggie mă ia de braţ, ca să nu alunec pe pământul îngheţat. Lângă noi, fluviul cenuşiu şi rece are malurile mărginite de albeaţa gheţii; alb ca bruma, un pescăruş ţipă o dată deasupra noastră, apoi se depărtează.

— S-a însurat, spune ea scurt.

Niciodată nu e nevoie să-i rostească numele; mai mult, am convenit că nu avem nume pentru el.

— Însurat!

Simt pe dată gheara temerii că şi-a luat o nevastă mai prejos de el – vreo slujnică miloasă, vreo văduvă profitoare care i-a dat bani cu împrumut. Dacă a făcut o partidă proastă, Henric va cârâi de bucurie şi-l va batjocori, numindu-l mai abitir ca oricând Peterkin şi Perkin, odrasla unui beţiv şi a unei femei de corvoadă, acum cununat cu o târâtură. Toţi vor spune că asta îl arată, vădit, pretendent de rând, nu prinţ, sau că a deprins purtări de rând, purtări vulgare, dacă l-a fermecat văduva unui nobil mărunt şi a luat-o pentru banii de zestre. Dacă mireasa lui e o stricată, o femeie şleampătă într-o maghernită, mai bine ar

renunţa la planurile lui şi ar pleca acasă. Încremenesc în loc.

— Doamne sfinte, Maggie! Cu cine?

Ea zâmbeşte radios.

— A făcut o partidă bună, ba chiar strălucită. S-a însurat cu Katherine Huntly, rudă cu însuşi regele Scoţiei; e fata contelui Huntly, cel mai de seamă lord scoţian.

— Fata contelui Huntly?

— Se spune că e o frumuseţe. A condus-o la altar însuşi regele Iacob. S-au logodit înainte de Crăciun, acum sunt căsătoriţi şi deja se spune că ea a rămas grea.

— Frăţi… Ri… e însurat? Băiatul s-a însurat?

— Şi soţia lui e grea.

O iau de braţ şi plecăm mai departe.

— O, dacă mama ar fi putut vedea una ca asta!

— S-ar fi bucurat nespus de mult, încuviinţează Maggie. Nespus de mult.

Izbucnesc în râs.

— Ar fi încântată la culme, mai ales dacă fata e frumoasă şi are avere mare. Dar, Maggie, ştii unde s-au cununat? Şi cum au arătat?

— Ea a purtat o rochie de un roşu foarte închis, iar fra… el a fost îmbrăcat cu cămaşă albă, pantaloni negri şi haină de catifea neagră. Au sărbătorit printr-un mare turnir.

— Un turnir!

— Totul s-a făcut pe cheltuiala regelui Iacob şi a fost de primă mână. Se spune că măreţia a fost pe măsura curţii noastre, ba unii zic că a întrecut-o. Iar acum regele şi proaspeţii însurăţei au plecat la palatul lui de vânătoare din Falkland, în Fife.

— Soţul meu ştie toate astea.

E la mintea cocoşului.

— Da. Eu am aflat de la sir Richard, care urmează să plece în Lincoln şi să strângă armată pentru războiul cu Scoţia, iar el a auzit de la o iscoadă de-a regelui. Regele se află acum cu sfetnicii lui, porunceşte repararea castelelor de la miazănoapte şi face pregătiri pentru o invazie din partea Scoţiei.

— O invazie condusă de regele scoţian?

— Se spune că se va întâmpla precis primăvara asta, de vreme ce acum se înrudeşte prin alianţă cu familia regală scoţiană. Regele Scoţiei îl va aşeza precis pe tronul Angliei.

Mă gândesc la fratele meu, aşa cum l-am văzut ultima oară: un băieţel de zece ani, cu păr bălai, ochi căprui luminoşi şi un zâmbet poznaş. Mă gândesc cum îi tremura buza de jos când l-am sărutat de adio, l-am înfăşurat bine în mantie, să-i fie cald, şi l-am trimis afară din sanctuar, singur-singurel, cu barca, pe fluviu în jos. Ne rugăm ca planul nostru să ţină şi el să răzbată dincolo de hotarele ţării, până la mătuşa noastră, ducesa Margaret, iar aceasta să-l salveze. Acum mă gândesc la el: bărbat în toată firea, îmbrăcat în alb şi negru, în ziua nunţii. Mi-l imaginez zâmbind ca un drăcuşor, cu frumoasa-i mireasă alături.

Duc mâna la pântecul în care creşte un mic Tudor – duşmanul fratelui meu, fiul bărbatului care i-a uzurpat fratelui meu tronul.

— N-ai ce face, spune Maggie, văzând cum mi se stinge zâmbetul. Nici tu, nici eu nu putem face altceva decât să nădăjduim că vom supravieţui şi să ne rugăm ca nimeni să nu dea vina pe noi. Vom vedea ce se întâmplă.

În februarie mă pregătesc de retragerea pentru naştere, lăsând în urmă o curte încă îndoliată după Jasper şi încă neliniştită de veştile sosite de la curtea tânără şi voioasă a Scoţiei. Auzim că suita îşi petrece timpul vânând prin ţinuturile înzăpezite şi plănuind să le invadeze pe ale noastre de la

miazănoapte, de cum se îndreaptă vremea.

Înainte ca eu să intru în izolare, Henric organizează un dineu măreţ, la care participă ca oaspete de onoare ambasadorul spaniol, Roderigo Gonzalva de Puebla. E un bărbat mărunt, oacheş şi arătos; se înclină adânc în faţa mea, îmi sărută mâna, apoi se îndreaptă de spate şi-mi zâmbeşte radios, de parcă e încredinţat că-l voi găsi foarte chipeş.

— Ambasadorul a propus o mireasă pentru prinţul Arthur, îmi spune încet Henric. Pe cea mai mică dintre prinţesele spaniole, infanta Caterina de Aragon.

Mă uit de la faţa lui zâmbitoare la ambasadorul cel îngâmfat şi înţeleg că se aşteaptă să fiu încântată.

— Ce idee bună! remarc. Dar sunt atât de mici!

— O logodnă care să arate prietenia dintre ţările noastre, explică mieros Henric, făcând semn cu capul spre ambasadori şi conducându-mă la masa principală, unde nu putem fi auziţi. Nu doar ca să legăm Spania de interesele noastre, să ne fie aliată permanentă împotriva Franţei, ci şi ca să punem mâna pe băiat. Mi-au făgăduit că, dacă îl logodim pe Arthur, îl vor ispiti pe băiat să-i viziteze, făgăduindu-i o alianţă. Îl vor face să meargă în Granada şi-l vor da pe mâna noastră.

— Nu va merge, replic convinsă. De ce să-şi lase soţia în Scoţia şi să plece în Spania?

— Pentru că vrea sprijinul Spaniei pentru invazie, răspunde scurt Henric. Însă monarhii spanioli vor rămâne aliaţii noştri. Ne vor da mâna infantei şi îl vor prinde pe trădătorul nostru, ca să se asigure că infanta se mărită cu singurul moştenitor al tronului. Interesele lor devin interesele noastre. Monarhii spanioli sunt şi ei proaspăt urcaţi pe tron, ştiu ce înseamnă să lupţi pentru regatul tău. Când îşi vor logodi prinţesa cu prinţul nostru, vor semna condamnarea băiatului la moarte. Vor vrea să-l vadă mort, la fel ca noi.

Curtenii se ridică în picioare pentru a ne saluta, înclinându-se adânc în faţa mea; mai-marele peste valeţii cu urcioarele de spălat vine la mine, aducând vasul din aur cu apă caldă. Îmi cufund degetele în apa parfumată şi mi le şterg cu şervetul.

— Dar, soţul meu…

— Lasă, mă întrerupe Henric. Vom discuta despre aceste lucruri după ce naşti şi te întorci la curte. Acum trebuie să primeşti urările de bine ale curtenilor, să te retragi şi să te gândeşti numai şi numai la o naştere uşoară. Sper să-mi dăruieşti încă un băiat, Elizabeth.

Zâmbesc de parcă m-ar fi liniştit şi mă uit spre locul unde şade ambasadorul de Puebla, între curtenii însemnaţi, ca oaspete de onoare. Mă întreb dacă ar putea fi atât de făţarnic şi cu o ambiţie atât de nemăsurată, încât să promită unui băiat de douăzeci şi doi de ani prietenia lui şi apoi să-l trădeze, trimiţându-l la moarte. Simţindu-mi privirea, el ridică ochii şi-mi zâmbeşte, iar eu îmi spun: „Da, e făţarnic“.

Palatul Sheen, Richmond, martie 1496

Intru în izolare cu inima grea, fiindcă încă mi-e dor de micuţa mea Elizabeth. De astă dată, chinurile facerii sunt grele şi durează mult. Sora mea Anne râde şi spune că va studia cum se procedează, căci aşteaptă şi ea un copil, însă ceea ce vede o sperie. După câteva ceasuri mi se aduce bere tare, specială pentru naştere. Aş vrea s-o am pe mama lângă mine, să mă învăluie cu privirea ei calmă şi cenuşie, să-mi şoptească despre râu şi despre odihnă şi să mă ajute să rabd durerile. Pe la miezul nopţii, simt că pruncul vine negreşit; mă las pe vine, ca o ţărancă, împing cu putere şi aud plânsetul slab. Plâng şi eu de bucurie că am mai născut un copil, de oboseală cumplită. Îmi dau seama că hohotesc de parcă aş avea inima frântă; mi-e dor de fratele pe care mă tem că nu-l voi vedea niciodată, de soţia lui, pe care n-o voi cunoaşte, şi de pruncul lor, vărul fetiţei mele nou-născute, care nu se va juca niciodată cu ea.

Chiar şi cu fetiţa în braţe, bine învelită în patul meu cel mare, înconjurată de doamnele de companie care îmi laudă curajul şi-mi aduc bere caldă şi dulciuri, tot mă simt copleşită de singurătate. Maggie e singura care-mi vede lacrimile. Îmi şterge obrajii cu o bucată de pânză.

— Ce s-a întâmplat?

— Mă simt ca şi cum aş fi cea din urmă din neamul meu, mă simt cu desăvârşire singură.

Nu se grăbeşte să mă mângâie, nici măcar nu mă contrazice arătându-le pe surorile mele, care privesc cum fetiţa e înfăşată şi pusă la sânul doicii, scoţând exclamaţii încântate. Are un aer mohorât; e obosită şi ea, asemeni mie, după noaptea nedormită, şi ea are obrajii uzi de lacrimi. Nu mă contrazice. Îmi aranjează pernele şi apoi rosteşte încet:

— Chiar suntem cele din urmă. Nu pot să-ţi ofer vorbe prefăcute de mângâiere. Suntem ultimii din neamul York: tu, surorile tale, eu şi fratele meu. Poate că Anglia nu va mai vedea niciodată roza albă.

— Ai veşti de la Teddy?

Ea clatină din cap.

— Îi scriu, dar nu-mi răspunde. Nu mi se îngăduie să-l vizitez. L-am pierdut.

O botezăm pe nou-născută Mary, în cinstea Maicii Domnului. E o fetiţă delicată şi frumoasă, cu ochii de un albastru foarte închis şi părul negru ca tăciunele. Mănâncă bine şi prinde puteri şi, cu toate că n-o uit pe surioara ei palidă şi bălaie, descopăr că noul prunc din leagăn, noul vlăstar Tudor al Angliei, îmi aduce mângâiere.

Când mă întorc la curte, găsesc ţara în plină pregătire de război. Henric vine în odaia copiilor ca s-o vadă pe micuţă, dar se mulţumeşte să-i arunce doar o privire, la pieptul meu. Nici măcar n-o ia în braţe. Îmi spune înverşunat:

— Nu încape îndoială, regele Scoţiei ne va invada, iar în fruntea armatei lui se va afla băiatul. Trebuie să strâng oaste în ţinuturile de miazănoapte şi jumătate din oşteni spun că vor lupta cu scoţienii, dar, dacă văd roza albă, vor lăsa armele. De scoţieni mă vor apăra, dar se vor alătura unui fiu de York. Am un regat de trădători.

Cu Mary în braţe, am impresia că i-o ofer pentru a-i potoli furia. Chiar dacă în Scoţia există un fiu de York care îşi pregăteşte şi-şi înarmează oştenii, aici, la Sheen, palatul nostru preferat, i-am dăruit lui Henric o prinţesă Tudor, iar el nici măcar n-o priveşte.

— Nu putem face nimic ca să-l convingem pe regele Iacob să nu se alieze cu… cu băiatul?

Henric îmi aruncă o privire în care se citeşte reţinerea şi mărturiseşte:

— I-am oferit o alianţă. Nu contează că nu-ţi place. Mă îndoiesc că va rezista. Probabil că nu vom fi nevoiţi să i-o trimitem.

— Pe cine să-i trimitem?

Henric pare că tăinuieşte ceva.

— Pe Margaret. Fiica noastră Margaret.

Mă uit la el de parcă şi-a pierdut minţile. Îi spun un lucru limpede ca lumina zilei:

— Fiica noastră are şase ani. Te gândeşti s-o măriţi cu regele Scoţiei, care are… câţi? Mai bine de douăzeci?

— Mă gândesc să i-o ofer. Când ea va ajunge la vârsta măritişului, el va avea doar treizeci şi ceva de ani. Nu e o partidă proastă.

— Dar, milord, asta înseamnă să alegi soţi şi soţii pentru toţi copiii noştri gândindu-te numai la băiat. Pe Arthur l-ai făgăduit deja monarhilor spanioli, în schimbul răpirii băiatului.

— Refuză să meargă la ei. E prea viclean.

— Şi atunci, te gândeşti să i-o dai duşmanului tău pe fetiţa noastră, ca să-l obţii pe băiat?

— Preferi să-l ştii în libertate? se răsteşte el.

— Nu, fireşte că nu! Dar…

Am spus deja prea mult, zgândărindu-i temerile. Henric îmi trânteşte:

— I-o voi propune de soţie regelui Scoţiei, iar el mi-l va da, în schimb, pe băiat în lanţuri. N-are nici o importanţă dacă te gândeşti să-i cruţi pe fetiţa noastră sau pe băiat când spui că nu vrei o astfel de căsătorie. Ea e prinţesă Tudor şi trebuie să facă partida care ne slujeşte interesele. Trebuie să-şi facă datoria, aşa cum şi eu trebuie să mi-o fac pe a mea, zi de zi. Aşa cum trebuie să ne-o facem cu toţii.

O strâng mai tare la piept pe nou-născuta noastră.

— Şi fetiţa asta? Abia dacă te-ai uitat la ea. Toţi copiii noştri au valoare numai ca atuuri pe care să le joci în această unică partidă? În acest unic război disproporţionat şi de nestăvilit cu un băiat?

Henric nu e nici măcar furios; chipul lui e plin de amărăciune, de parcă ar purta pe umeri o datorie grea, mai grea decât ar propune pentru oricine altcineva. Răspunde sec:

— Bineînţeles. Iar dacă Margaret e preţul pentru moartea băiatului, înseamnă că am făcut o afacere bună.

În vara asta, pe chipul lui Henric apar două cute noi, între nas şi buze; asta dovedeşte că, de o vreme, colţurile gurii îi sunt lăsate mai mereu. O încruntarea neîncetată îi marchează trăsăturile pe măsură ce sosesc dări de seamă despre pregătirile de război ale scoţienilor şi despre slaba apărare a ţinuturilor noastre de la miazănoapte. Jumătate din nobilii Nordului au trecut deja graniţa cu Scoţia ca să i se alăture băiatului, iar familiile lor, rămase în urmă, nu se ostenesc să se ridice la luptă de partea lui Henric, împotriva propriilor rude.

În fiecare seară, după cină, Henric se duce în odăile mamei lui şi numără împreună, iar şi iar, numele celor de la miazănoapte în care pot avea încredere. Milady a alcătuit o listă a celor pe care pot fi siguri şi a celor de care se îndoiesc. Văd ambele liste când intru în odăi, ca să-i urez ei noapte bună. Pergamentul pe care sunt înscrise numele celor în care au încredere şi pe care îi socotesc în stare să lupte e ţintuit cu o călimară lângă care se află o pană, ca şi cum cei doi ar nădăjdui să adauge nume de supuşi credincioşi. Pergamentul cu numele celor în care n-au încredere se desfăşoară peste marginea mesei, spre podea. Pe el stau scrise nume după nume, cu un semn de întrebare alături. Nimic n-ar putea să arate mai limpede că regele şi mama lui se tem de propriii supuşi – bărbaţi şi femei –, că regele şi mama lui îşi numără prietenii

şi descoperă că lista e prea scurtă, îşi numără duşmanii şi văd cum numărul lor creşte zi de zi.

— Ce vrei? se răsteşte Henric la mine.

Ridic din sprâncene văzând nepoliteţea pe care o vădeşte de faţă cu mama lui, dar mă mulţumesc să-i fac ei o reverenţă, rostind pe ton foarte scăzut:

— Milady mamă, am venit să vă spun noapte bună.

— Noapte bună, răspunde ea.

Abia dacă ridică privirea, tot atât de tulburată ca fiul ei. Le spun:

— Azi, în drum spre capelă, m-a oprit o femeie ca să mă întrebe dacă ar putea fi iertată de datoria către rege sau dacă i s-ar putea acorda mai mult timp pentru a o plăti. Se pare că soţul ei a fost acuzat de un delict mărunt, dar nu i s-a dat posibilitatea de a-şi alege pedeapsa. Are de plătit amendă, o amendă foarte mare. Femeia spune că-şi vor pierde casa şi pământul şi vor ajunge la sapă de lemn. Spune că bărbatul ei ar fi preferat să facă închisoare, decât să fie martor la distrugerea roadelor muncii lui. Îl cheamă George Whitehouse.

Se uită la mine amândoi de parcă aş vorbi în greceşte, fără să înţeleagă o iotă. Continui:

— E supus credincios. S-a încăierat, atâta tot. E nedrept să-şi piardă căminul pentru o încăierare la cârciumă, fiindcă amenda depăşeşte ce poate el plăti. Amenzile n-au fost niciodată atât de mari.

— Tu nu pricepi nimic?! întreabă milady pe un ton furios. Nu înţelegi că trebuie să adunăm fiecare ban, fiecare gologan pe care-l putem lua de la toată suflarea regatului, ca să strângem oaste şi s-o plătim? Crezi că vom cruţa un beţiv de amendă, dacă ne putem cumpăra cu ea un oştean sau chiar şi o săgeată?

Henric cercetează atent lista, fără să ridice ochii, însă am convingerea că ascultă. Protestez:

— Dar omul ăsta e un supus credincios! Dacă-şi pierde casa şi familia, dacă ajunge la sapă de lemn pentru că oamenii regelui o vând peste capul lui, ca să încaseze o amendă imposibilă, înseamnă că îi pierdem iubirea şi loialitatea! Înseamnă că am pierdut un oştean! Siguranţa tronului se clădeşte pe supuşii care ne iubesc – numai pe cei care ne iubesc. Cârmuim cu încuviinţarea celor cârmuiţi şi trebuie să avem grijă ca cei care ne sunt credincioşi să rămână astfel. Lista aceea… (Arăt spre numele celor a căror loialitate e pusă la îndoială.) Lista aceea va creşte dacă ruinaţi prin amenzi oameni de ispravă.

— Îţi vine foarte uşor să spui aşa ceva, căci tu eşti iubită şi ai fost întotdeauna iubită! răbufneşte pe neaşteptate milady mama regelui. Te tragi dintr-o familie de oameni care se mândresc că sunt nemărginit, bătător la ochi… (Aştept îngrozită să văd ce va spune.) …nesfârşit de fermecători! încheie ea răstit, de parcă ar fi cel mai grav defect. Fermecători! Ştii ce se spune despre băiat?

Clatin din cap.

— Se spune că-şi face prieteni oriunde s-ar duce! (Strigă de-a binelea, cu glasul ridicat, cu obrazul înroşit; mânia ei s-a dezlănţuit la simpla pomenire a băiatului şi a farmecului său de York.) Se spune că însuşi împăratul, regele Franţei şi regele Scoţiei s-au îndrăgostit pur şi simplu de el! Vedem alianţele pe care le-a încheiat: cu împăratul, cu regele Franţei, cu regele Scoţiei – alianţe legate uşor, care nu-l costă nimic. Nimic! Noi însă trebuie să făgăduim pacea sau mâna copiilor noştri sau o avere în aur ca să le câştigăm prietenia! Iar acum aflăm că irlandezii strâng iarăşi oaste pentru el, cu toate că nu primesc nimic în schimb. Nu capătă bani – noi le plătim o avere ca să rămână loiali –, ci îl slujesc din dragoste. Dau fuga sub stindardul lui pentru că îl iubesc!

Mă uit pe lângă ea, la soţul meu, care stă cu capul întors într-o parte, şi-i spun:

— Ai putea fi iubit.

El ridică în sfârşit privirea, se uită în ochii mei şi spune cu amărăciune:

— Nu ca băiatul. Se pare că n-am talentul ăsta. Nimeni nu e atât de iubit ca băiatul.

Femeia care m-a oprit în drum spre capelă şi m-a implorat să-i spun soţului meu, regele, că supuşii lui

nu-şi pot plăti amenzile şi birurile e doar una dintr-o mare mulţime. Oamenii mă roagă iar şi iar să intervin ca să li se ierte o datorie, iar eu sunt silită să le răspund de fiecare dată că nu pot. Fiecare trebuie să-şi plătească amenzile şi birurile, iar slujbaşii care strâng birurile merg acum înarmaţi şi însoţiţi de străjeri. Când plecăm în procesiune spre Apus, în vara asta, şi traversăm dealurile verzi ale Câmpiei Salisbury, îi luăm cu noi pe vistiernicii lui Henric, iar aceştia socotesc din nou valoarea proprietăţilor, a pământurilor şi a afacerilor şi pun biruri noi pe ele.

Acum îmi pare rău că i-am povestit lui Henric cum obişnuia tata să se uite peste capetele celor care citeau declaraţia de credinţă şi să calculeze cât ar putea plăti fiecare. Sistemul de împrumuturi şi amenzi al tatălui meu a devenit sistemul de biruri detestat al lui Henric; oriunde mergem, suntem urmaţi de funcţionari care numără geamurile de sticlă ale caselor sau oile din turmele de pe păşuni sau socotesc ce recolte vor da câmpurile, iar la urmă îi anunţă pe supuşii veniţi să ne vadă cât au de plată.

În loc să fim întâmpinaţi de oameni care aclamă pe străzi, înghesuindu-se ca să le facă semne cu mâna copiilor casei regale şi să-mi trimită bezele, norodul se face nevăzut, îşi îngrămădeşte avutul în magazii, îşi doseşte registrele cu socoteli, îşi neagă prosperitatea. Gazdele noastre servesc ospeţe sărăcăcioase şi-şi ascund cele mai bune tapiserii şi argintăria. Nimeni nu îndrăzneşte să-i arate regelui ospitalitate şi generozitate, căci ori el, ori mama lui o vor lua drept dovadă că supusul cu pricina e mai bogat decât susţine şi-l vor acuza că nu şi-a declarat avutul. Mergem de la reşedinţe nobiliare şi abaţii la următoarele ca nişte nomazi hrăpăreţi care vizitează doar ca să fure, iar mie mi-e groază de feţele neliniştite care ne întâmpină şi de aerul de uşurare ce se aşterne pe ele la plecarea noastră.

Şi pretutindeni, la fiecare popas, răsar bărbaţi cu gluga mantiei ridicată, care ne urmăresc precum Moartea însăşi, pe cai ce abia se mai ţin pe picioare; îi vorbesc soţului meu în taină, dorm o noapte, iar a doua zi pleacă mai departe, în spinarea celor mai buni cai din grajduri. Se îndreaptă către apus, în Cornish, unde moşierii, minerii, marinarii şi pescarii declară că nu vor mai plăti nici un ban pentru birurile Tudor, sau către răsărit, unde coasta e periculos de vulnerabilă în faţa unei invazii, sau către miazănoapte, în Scoţia, unde auzim că regele adună armată şi toarnă tunuri cum nu s-au mai văzut niciodată, pentru iubitul său văr: băiatul care va fi regele Angliei.

— În sfârşit, e al meu!

Henric intră în odaia mea ignorându-mi doamnele de companie, care sar ca arse în picioare şi-i fac reverenţe adânci. Ignoră şi muzicanţii, care amuţesc şi aşteaptă poruncă.

— Al meu e! Uită-te!

Mă uit, supusă, la foaia de hârtie pe care mi-o arată. E toată numai simboluri şi cifre fără înţeles pentru mine. Îi spun încet:

— N-o pot citi. E limba pe care o foloseşti tu, limba spionilor.

Cu un ţâţâit enervat, trage altă foaie de hârtie de sub prima. E o traducere a mesajului codificat din partea solului portughez, pecetluită chiar de regele Franţei, pentru a-i dovedi adevărul. *Aşa-zisul duce de York e fiul unui bărbier din Tournai; i-am găsit părinţii şi vi-i pot trimite…*

— Ce părere ai? mă întreabă de sus Henric. Pot dovedi că băiatul e un impostor! Îi pot aduce în Anglia pe maică-sa şi pe taică-său, care vor putea declara că e fiul unui bărbier din Tournai. Ce zici?

Simt că verişoara mea, Margaret, face câţiva paşi spre mine, ca şi cum ar vrea să mă apere de glasul tot mai ridicat al lui Henric. Cu cât e mai nesigur, cu atât vociferează mai tare. Mă ridic în picioare, îi iau mâna în mâna mea şi-i răspund aşa cum l-aş linişti pe băieţelul meu Harry, după o ceartă cu fratele lui, când e gata să izbucnească în plâns din cauza frustrării.

— Zic că asta îţi dovedeşte pe deplin dreptatea. Sunt sigură că-ţi va dovedi pe deplin dreptatea.

— Chiar aşa! întăreşte el furios. E întocmai cum am zis: e un băiat sărac, un fitecine.

— Întocmai cum ai spus, repet eu privindu-i faţa roşie de mânie şi simţind doar milă faţă de el. Asta dovedeşte că ai dreptate întru totul.

Îl trece un mic fior.

— Atunci voi trimite după ei, după aceşti părinţi de rând. Îi voi aduce în Anglia şi toţi vor vedea originea umilă a prefăcutului de băiat.

Palatul Westminster, Londra,
toamna anului 1496

Dar Henric nu porunceşte să fie aduşi bărbierul din Tournai şi nevasta lui. Trimite încă un spion, care nu reuşeşte să-i găsească. Îmi trece prin minte, în treacăt, o imagine amuzantă: Tournai, plin de bărbaţi înfăşuraţi în mantii şi cu feţele ascunse de glugi, căutând pe cineva, pe oricine e dispus să susţină că a avut un băiat care a dispărut de acasă şi căruia i s-a năzărit să se dea drept regele Angliei, iar acum se înrudeşte prin alianţă cu familia regală a Scoţiei şi e prietenul iubit al majorităţii monarhilor din lumea creştină.

Ideea e atât de absurdă, încât, când Henric continuă să caute o mamă îndoliată, un băiat dispărut, orice, fie şi doar un nume, văd în asta nu măsura hotărârii lui de a dezlega un mister, ci măsura dorinţei tot mai disperate de a-i crea băiatului o identitate şi de a-i atribui un nume. Când sugerez că ar merge oricine – nu trebuie neapărat să fie un bărbier din Tournai, ci ar putea, la fel de bine, să caute oricare doi părinţi dispuşi să susţină că băiatul este fiul lor, că a fost crescut de ei şi apoi a dispărut –, Henric se încruntă la mine, replicând:

— Întocmai, întocmai! Aş putea să am jumătate de duzină de părinţi, şi tot n-ar crede nimeni că i-am găsit pe cei adevăraţi.

Într-o seară de toamnă, sunt poftită în odăile reginei – tot odăile reginei se numesc – de către milady mama regelui, care îmi trimite vorbă că vrea să stăm de vorbă înainte de cină. Merg însoţită de Cecily, sora mea, căci Anne s-a retras, în aşteptarea primei sale naşteri; dar când mi se deschid larg uşile mari, duble, văd că sala de primire a lui milady e goală. O las pe Cecily să mă aştepte acolo, lângă focul economic, din resturi mărunte de scândură, şi intru singură în odaia personală a lui milady.

O găsesc în genunchi, în faţa unui pupitru de rugăciune, însă la intrarea mea aruncă o privire peste umăr, şopteşte „Amin“ şi se ridică în picioare. Ne facem reverenţe una alteia – ea mie, fiindcă sunt regină, eu ei, fiindcă mi-e soacră – şi ne lipim obrajii reci unul de altul, de parcă am schimba o sărutare, dar buzele noastre nu ating deloc chipul celeilalte. Îmi arată un jilţ la fel de înalt ca al ei, aflat de cealaltă parte a căminului, şi ne aşezăm deodată, ignorând ordinea de precădere. Încep să mă întreb despre ce e vorba.

— Doresc să-ţi vorbesc confidenţial, începe ea. Absolut confidenţial. Ceea ce-mi vei spune nu va ieşi dintre pereţii acestei odăi. Poţi avea încredere să-mi spui orice. Îţi dau cuvântul meu sfânt de onoare.

Aştept. Mă îndoiesc foarte tare că-i voi spune ceva, aşa că nu-i nevoie să mă asigure că nu-mi va repeta vorbele. În plus, ştiu că s-ar grăbi să-i repete fiului ei orice informaţie folositoare – cuvântul sfânt de onoare n-ar încurca-o nici măcar o clipă. Cuvântul ei sfânt de onoare nu face nici cât o ceapă degerată, pe lângă devotamentul faţă de fiul ei.

— Vreau să vorbim despre vremuri de demult, spune ea. Erai copiliţă, aşa că n-ai fost de vină pentru nimic. Nici eu nu te socotesc vinovată, nici fiul meu şi nici altcineva. Mama ta poruncea totul, iar tu i te supuneai. (Tace câteva clipe.) Acum nu mai trebuie să i te supui.

Plec fruntea. Milady pare să aibă greutăţi cu formularea întrebării. Tace, bate darabana cu degetele pe braţul sculptat al jilţului. Închide ochii, ca şi cum ar rosti o rugăciune scurtă.

— Când erai copilă, în sanctuar, fratele tău, regele, se afla în Turn. Dar frăţiorul cel mic, Richard, rămăsese cu voi, în ascunzătoare. Mama ta l-a ţinut lângă ea. Când i s-a promis că fratele tău Edward va fi

încoronat, i s-a cerut să-l trimită pe prinţul Richard în Turn, la fratele lui, ca să-i ţină tovărăşie. Îţi aminteşti?

— Îmi amintesc.

Fără voia mea, arunc o privire spre buştenii din cămin, de parcă aş vedea în jarul licăritor acoperişul boltit al sanctuarului, chipul alb şi disperat al mamei, albastrul-închis al rochiei sale de doliu şi pe băieţelul pe care l-am cumpărat de la părinţii lui, l-am luat în primire, l-am spălat şi, poruncindu-i să nu scoată o vorbă, l-am îmbrăcat ca pe frăţiorul meu, cu o beretă trasă în jos pe frunte şi o eşarfă la gură. I l-am dat arhiepiscopului, care a jurat că va fi ocrotit, deşi noi n-aveam încredere în el, n-aveam încredere în nici unul dintre ei. L-am trimis pe băieţelul acela în ghearele primejdiei, ca să-l salvăm pe Richard. Ne-am gândit că vom câştiga o noapte sau poate o noapte şi o zi. Nu ne-a venit să credem ce noroc avem când nimeni nu i-a pus identitatea la îndoială, când cei doi băieţi, fratele meu Edward şi copilul sărac, au dus mai departe înşelătoria.

— Lorzii din Consiliul Coroanei au venit şi au cerut să li-l încredinţaţi pe frăţiorul tău, murmură milady, cu glas cântător. Acum însă mă întreb dacă aţi făcut-o.

Mă uit la ea, îi înfrunt privirea cu ochi sinceri, stăruitori, şi răspund fără ocol:

— Bineînţeles că am făcut-o! Toată lumea o ştie. A fost martor întregul Consiliu al Coroanei. Chiar şi soţul vostru, Thomas, lordul Stanley era prezent. Toată lumea ştie că frăţiorul meu Richard a fost dus să locuiască în Turn împreună cu fratele lui, regele, ca să-i ţină tovărăşie. Vă aflaţi şi voi la curte. Negreşit că l-aţi văzut când a fost dus în Turn. Vă amintiţi, fără îndoială, căci a ştiut toată lumea că mama a plâns când şi-a luat rămas-bun de la el, însă arhiepiscopul i-a jurat personal că Richard va fi în siguranţă.

Milady dă din cap, încuviinţând.

— A, dar pe urmă… Pe urmă n-a născocit mama ta o mică stratagemă ca să-i scape de acolo? (Se trage mai aproape de mine şi întinde mâna ca pe o gheară, apucându-le pe ale mele, împreunate în poală.) Era o femeie deşteaptă şi mereu atentă la pericole. Mă întreb dacă se aştepta ca lorzii să vină după prinţul Richard. Nu uita că mi-am trimis oamenii, împreună cu ai ei, să ia cu asalt Turnul, ca să-i salveze. Am încercat şi eu să-i salvez. După aceea însă, după ce încercarea a dat greş, i-a salvat ea pe băieţi – sau poate doar pe Richard, mezinul? A pus la cale ceva, fără să-mi spună? Eu eram întemniţată în casa soţului meu, ca pedeapsă pentru că am ajutat-o, nu mi se îngăduia să vorbesc cu nimeni sau să trimit scrisori. A reuşit mama ta, loială şi inteligentă cum era, să-l scape pe Richard? L-a scos pe fratele tău Richard din Turn?

— Ştiţi doar că uneltea tot timpul. Vă scria vouă, îi scria fiului vostru. Ştiţi precis mai multe decât mine despre vremea aceea. V-a zis că l-a dus la loc sigur? Aţi păstrat taina atâta amar de vreme?

Milady îşi smulge mâna, de parcă aş dogorî ca jăraticul din cămin.

— Ce vrei să spui? Nu! Nu mi-a zis niciodată aşa ceva!

— Aţi complotat cu ea pentru eliberarea noastră, nu-i aşa? întreb cu glas dulce precum laptele cu zahăr. Aţi complotat cu ea ca fiul vostru să vină şi să ne salveze? De asta a venit Henric în Anglia? Ca să ne elibereze pe toţi? Nu ca să ia tronul, ci ca să i-l redea fratelui meu şi să ne elibereze?

— Dar ea nu mi-a spus nimic! răbufneşte lady Margaret. Nu mi-a zis niciodată nimic. Deşi toată lumea spunea că băieţii au murit, n-a pus să se facă slujbă de pomenire pentru ei. Nu le-am găsit trupurile, nu i-am găsit nici pe ucigaşii lor şi nici urmă de plan de a-i omorî. Ea n-a spus cine sunt criminalii şi nimeni n-a mărturisit.

— Aţi nădăjduit că lumea îl va crede vinovat pe unchiul lor, Richard, spun cu glas scăzut. Dar n-aţi avut curajul de a-l acuza. Nici când l-aţi ştiut mort, într-un mormânt anonim, nici când i-aţi înşirat în public crimele. De lucrul ăsta nu l-aţi acuzat niciodată. Nici măcar Henric şi nici măcar *voi* n-aţi avut îndrăzneala de a susţine că şi-a omorât nepoţii.

— Chiar au fost omorâţi? şuieră ea. Dacă n-a fost Richard? N-are importanţă cine a fost făptaşul! Au fost ucişi? Au fost omorâţi amândoi? Ştii?

Clatin din cap.

— Unde sunt băieţii? întreabă ea în şoaptă, iar glasul îi e tot atât de slab ca pâlpâitul flăcărilor din cămin. Unde sunt? Unde e acum prinţul Richard?

— Cred că ştiţi mai bine decât mine. Cred că ştiţi foarte bine unde e. (Mă întorc cu faţa spre ea, ca să-mi vadă zâmbetul.) Nu credeţi că e în Scoţia? Nu credeţi că e liber şi că porneşte în fruntea unei armate, împotriva noastră? Împotriva fiului vostru, pe care îl declară uzurpator?

Suferinţa de pe chipul ei e sinceră. Şopteşte:

— Au traversat graniţa. Au strâns o armată uriaşă, regele Scoţiei se află împreună cu băiatul în fruntea a mii de oşteni, a turnat tunuri, i-a organizat – nimeni n-a mai văzut o armată ca asta la miazănoapte. Iar băiatul a trimis o proclamaţie…

Se întrerupe şi scoate documentul de sub rochie. Nu-mi pot tăgădui curiozitatea; întind mâna, iar ea îmi dă hârtia. E o proclamaţie dată de băiat; pesemne că a poruncit să fie scrise sute, dar în partea de jos se află iscălitura lui, R.R. – Ricardus Rex, regele Richard al IV-lea al Angliei.

Nu-mi pot dezlipi ochii de pe bucla iniţialei, desenată cu atâta siguranţă. Ating cu degetul cerneala uscată: poate că e iscălitura fratelui meu. Nu-mi vine să cred că vârful degetului meu nu-i simte atingerea, că cerneala nu se încălzeşte sub mâna mea. El a semnat hârtia, iar acum o ating eu.

— Richard, rostesc cu mirare, auzind iubirea din propriu-mi glas. Richard.

— Cheamă poporul Angliei să-l captureze pe Henric când va încerca să fugă, spune mama lui Henric cu glas tremurător.

Abia dacă o aud. Mă gândesc la fratele meu semnând sute de proclamaţii „Ricardus Rex“: regele Richard. Mă trezesc zâmbind, cu gândul la băieţelul atât de iubit de mama şi de noi toţi pentru firea lui voioasă. Mi-l imaginez iscălind cu o înfloritură şi surâzând, convins că va recuceri Anglia pentru Casa de York.

— A trecut graniţa din Scoţia, înaintează în marş spre Berwick, geme ea.

În sfârşit, înţeleg ce spune.

— Ne-au invadat?

Ea încuviinţează din cap.

— Regele pleacă? Oştile lui sunt pregătite?

— Am trimis bani, spune ea. O avere. Henric trimite bani şi arme cu nemiluita în Nord.

— Pleacă la luptă? Henric îşi va conduce armata împotriva băiatului?

Ea clatină din cap.

— Nu trimitem armată. Încă nu, nu în Nord.

Profund nedumerită, mă uit când la îndrăzneaţa proclamaţie scrisă cu cerneală neagră, când la chipul ei bătrân şi înfricoşat.

— De ce nu? Doar trebuie să apere Nordul! Credeam că sunteţi pregătiţi pentru aşa ceva.

— Nu putem! răbufneşte ea. Nu îndrăznim să pornim cu armata spre Nord, ca să-l înfruntăm pe băiat. Dacă trupele se întorc împotriva noastră îndată ce sosim? Dacă schimbă tabăra, dacă oamenii trec de partea lui Richard, înseamnă că n-am făcut decât să-i oferim băiatului o armată şi toate armele noastre. Nu cutezăm să ne apropiem de el cu oştirea. Va trebui ca Anglia să fie apărată de oamenii Nordului, cu conducătorii lor ridicaţi la luptă pentru propriile pământuri. Vom tocmi mercenari ca să le îngroşăm rândurile, soldaţi din Lorena şi din Germania.

Mă uit la ea, nevenindu-mi să cred.

— Tocmiţi soldaţi străini pentru că nu puteţi avea încredere în englezi?

Îşi frânge mâinile.

— Oamenii sunt înverşunaţi din cauza birurilor şi a amenzilor, cârtesc împotriva regelui. Sunt nedemni de încredere şi nu putem fi siguri…

— Nu puteţi avea încredere că armata engleză nu va schimba tabăra şi nu se va întoarce împotriva regelui?

Ea îşi ascunde chipul în mâini şi se face mică în jilţ, aproape lăsându-se în genunchi, ca pentru a se ruga. O privesc cu indiferenţă, nu reuşesc să-mi iau un aer de compătimire. N-am mai auzit în viaţa mea una ca asta: o ţară să fie invadată şi regele să se teamă să plece la luptă pentru a-şi apăra hotarele, să nu poată avea încredere în armata strânsă, înzestrată şi plătită de el. Un rege care se înfăţişează ca un uzurpator şi cheamă trupe străine când un băiat, un băiat de obârşie obişnuită, ridică pretenţii la tronul lui. Întreb:

— Cine va conduce armata asta din Nord, dacă regele nu vrea să plece?

E singurul lucru care îi aduce cât de cât bucurie.

— Thomas Howard, contele de Surrey. Ne încredem în el s-o facă. Sora ta îi poartă pruncul şi se află în grija noastră. Sunt convinsă că el nu ne va trăda. Îi avem drept ostatici pe soţia şi pe primul lui născut. Bărbaţii din neamul Courtenay rămân de partea noastră şi o vom mărita pe sora ta, Catherine, cu William Courtenay, ca să nu şovăie. Va da bine ca un nobil despre care se ştia că e credincios Casei de York să lupte cu băiatul, nu crezi? Îi va pune pe oameni pe gânduri, nu? Vor vedea negreşit că Thomas Howard, ţinut de noi în Turn, a ieşit de acolo nevătămat.

— Spre deosebire de băiat, remarc eu.

Întoarce imediat privirea spre mine şi-i văd groaza pe chip.

— Care băiat? Care băiat?

— Vărul meu, Edward, răspund mieros. Îl ţineţi închis mai departe, fără motiv, fără acuzaţie, pe nedrept. Ar trebui eliberat, ca lumea să nu poată spune că-i luaţi pe băieţii de York şi-i ţineţi captivi în Turn.

— Dar nici n-o facem, răspunde ea pe dată, ca şi cum ar murmura răspunsul la o rugăciune ştiută pe dinafară. Se află acolo pentru siguranţa lui.

— Cer să fie eliberat! Ţara socoteşte că ar trebui să fie eliberat. Eu, ca regină, o cer. În clipa asta, când ar trebui să ne arătăm siguri pe noi.

Ea clatină din cap şi se aşază mai bine în jilţ, cu o hotărâre nclintită.

— Până nu va fi ferit de pericole dacă iese, nu.

Mă ridic în picioare, încă ţinând în mână proclamaţia care cheamă norodul să se ridice împotriva lui Henric, să-i respingă birurile şi să-l prindă când fuge înapoi în Bretania, de unde a venit. Îi spun cu răceală:

— Nu vă pot mângâia. V-aţi încurajat fiul să pună biruri care-i duc pe oameni la sapă de lemn, i-aţi îngăduit să se ascundă, în loc să se arate poporului şi să-şi facă prieteni, l-aţi încurajat să-l hăituiască şi să-l persecute pe acest băiat, care acum ne invadează, l-aţi îndemnat să strângă o oaste în care nu poate avea încredere, iar acum, să aducă soldaţi străini. Ultima oară când a adus soldaţi străini, aceştia au adus cu ei boala năduşelii şi mult n-a lipsit să ne omoare pe toţi. Regele Angliei ar trebui să fie iubit de poporul său, nu duşmanul păcii lui. N-ar trebui să se teamă de propria-i armată.

— Dar băiatul e fratele tău? întreabă ea stăruitor, cu glas răguşit. Ca să-mi răspunzi la întrebarea asta te-am chemat. Tu ştii. Ştii negreşit ce a făcut mama ta ca să-l salveze. Fiul preferat al mamei tale îl atacă pe al meu?

— N-are importanţă, răspund, văzând dintr-odată o cale de a scăpa de chinuitoarea întrebare şi simt că mă înseninez, căci ştiu ce să răspund. N-are importanţă pe cine înfruntă Henric – pe băiatul preferat al

mamei mele sau pe fiul altei mame. Important e că voi n-aţi atras de partea băiatului *vostru* dragostea Angliei. Trebuia să faceţi ţara să-l iubească, şi n-aţi făcut-o. Siguranţa lui ţine numai şi numai de dragostea poporului, iar voi nu i-aţi adus-o.

— Cum aş putea? Cum poate omul să facă una ca asta? E un popor necredincios şi hain, fuge după năluci, nu preţuieşte valoarea adevărată.

O privesc şi aproape că o compătimesc: şade strâmb în jilţ, are în spate superbul pupitru de rugăciune cu capacul bogat smălţuit, pe care şade Biblia imensă. E stăpână peste cele mai bune odăi din palat, împodobite cu cele mai fine tapiserii, are o avere în caseta ferecată.

— N-aţi putut făuri un rege iubit, pentru că băiatul vostru n-a fost un copil iubit, rostesc ca şi cum aş condamna-o, simţindu-mi chipul şi inima tot atât de împietrite ca ale îngerului răfuielii, la Judecata de Apoi. V-aţi străduit pentru el, dar aţi dat greş. În copilărie, n-a fost iubit niciodată şi a devenit un bărbat care nu poate nici să inspire, nici să dăruiască dragoste. L-aţi stricat cu totul.

Sare în picioare înfuriată dintr-odată, iar ochii ei negri aruncă fulgere de mânie.

— Ba l-am iubit! Nimeni nu poate nega că l-am iubit! Mi-am dat viaţa pentru el! Numai la el m-am gândit mereu! Am fost la un pas de moarte când l-am adus pe lume şi am sacrificat pentru el totul: dragoste, ocrotire, soţul ales de mine.

— A fost crescut de altă femeie – lady Herbert, soţia tutorelui său – şi a iubit-o, continui neîndurătoare. Aţi declarat-o duşmanca voastră, l-aţi luat de lângă ea şi l-aţi dat în grija unchiului său. Când tatăl meu v-a învins, Jasper l-a luat de lângă de tot ce cunoştea, ducându-l în exil, şi i-aţi lăsat să plece fără voi. L-aţi trimis de lângă voi şi el a ştiut-o. Aţi făcut-o de dragul ambiţiei voastre şi el o ştie. Nu cunoaşte nici un cântec de leagăn, nici o poveste de spus înainte de culcare, nici un joc dintre cele pe care le joacă o mamă cu fiii ei. N-are pic de încredere sau de duioşie. Aţi lucrat în slujba lui, aţi uneltit şi v-aţi ostenit pentru el, dar mă îndoiesc că în anii cât a fost copilaş l-aţi ţinut vreodată în poală şi l-aţi gâdilat la tălpi, făcându-l să râdă.

Se îndepărtează de mine, de parcă aş blestema-o.

— Îi sunt mamă, nu doică. De ce să-l mângâi? L-am învăţat să fie cârmuitor, nu copilaş.

— Sunteţi comandantul lui, aliatul lui, însă la mijloc nu există pic de dragoste adevărată, nici măcar un strop. Acum vedeţi ce preţ plătiţi pentru asta. În el nu există dragoste adevărată, nici de dat, nici de primit. Nici un strop.

Din ţinuturile de la miazănoapte vin relatări înfricoşătoare despre armata scoţiană care a năvălit ca o armată de lupi şi a distrus totul în cale. Apărătorii nordului ţării pornesc la luptă cu vitejie, dar, înainte de a apuca să se încleşteze cu inamicul, scoţienii se fac nevăzuţi şi se întorc pe podişurile lor înalte. Nu e o înfrângere, ci un lucru mult mai rău: o dispariţie, un avertisment care ne spune doar că se vor întoarce. Ca urmare, Henric rămâne neliniştit; cere Parlamentului bani, sute de mii de lire, şi strânge şi mai mult din împrumuturi date fără tragere de inimă de toţi lorzii şi negustorii din Londra, pentru a plăti şi înarma soldaţi care să aştepte, pregătiţi, să pornească împotriva acestei ameninţări nevăzute. Nimeni nu ştie ce plănuiesc scoţienii: dacă ne vor hărţui statornic cu incursiuni, nimicindu-ne mândria şi încrederea în nordul Angliei, repezindu-se de sub perdeaua viscolului în cea mai neprielnică perioadă a anului, sau dacă vor aştepta până la primăvară ca să lanseze o invazie deplină.

— Are un copil, îmi şopteşte Maggie.

Curtea e ocupată cu pregătirile de Crăciun. Maggie şi soţul ei au fost la Castelul Ludlow cu fiul meu Arthur, ca să-i prezinte principatul lui, Ţara Galilor. Dar au venit acasă, la Palatul Westminster, la timp pentru sărbătoarea Crăciunului. Pe drum, Maggie a ascultat bârfele din hanurile, reşedinţele şi abaţiile în care au poposit.

— Toţi spun că i s-a născut un copil.

Mă gândesc pe dată cât de tare s-ar bucura mama, cât de mult ar fi vrut să-şi vadă nepotul.

— Băiat sau fată? întreb cu înflăcărare.

— Băiat. I s-a născut un băiat. Casa de York are un nou moştenitor.

Nesăbuită, îi prind mâinile într-ale mele, deşi nu se cuvine. Ştiu că zâmbetul ei oglindeşte propria-mi bucurie.

— Băiat?

— O nouă roză albă, un boboc alb de trandafir. Un nou fiu de York.

— Unde e? La Edinburgh?

— Se spune că trăieşte cu soţia lui în Falkland, într-o reşedinţă de vânătoare a regelui. Trăiesc liniştiţi, cu copilaşul lor. Se spune că ea e foarte frumoasă şi că el e mulţumit să stea cu ea. Se iubesc foarte tare.

— Nu ne va invada?

Maggie ridică din umeri.

— Nu e anotimpul potrivit. Dar poate că vrea o viaţă liniştită. Proaspăt căsătorit, cu o soţie frumoasă şi un prunc în braţele ei… Poate socoteşte că mai mult de atât nu poate primi.

— Dacă aş putea să-i scriu… Dacă aş putea să-i spun… Dacă i-aş putea spune că e cel mai bine!

Ea clatină încet din cap.

— Nimic nu trece graniţa fără ştirea regelui. Dacă i-ai trimite băiatului chiar şi un singur cuvânt, regele ar considera-o cea mai mare trădare din lume. Nu te-ar ierta niciodată, s-ar îndoi de tine cât ar trăi şi ar crede că i-ai fost duşmancă ascunsă de la bun început.

— Ce bine ar fi dacă i-ar spune cineva să rămână acolo unde e, să-şi găsească bucuria şi s-o păstreze, căci tronul nu-i va aduce fericirea pe care o are acum!

— Eu nu-i pot spune, replică Maggie. Am descoperit, la rândul meu, adevărul ăsta: un soţ bun şi un cămin pe care-l pot socoti al meu, la Castelul Ludlow.

— Chiar aşa?

Ea încuviinţează din cap, zâmbind.

— E bărbat de ispravă şi mă bucur că-i sunt soţie. E calm şi liniştit, loial regelui şi credincios mie. Am văzut destule întâmplări palpitante şi necredinţă; nu am nimic mai bun de făcut în viaţă decât să-mi cresc fiul şi să-l ajut pe al tău să devină prinţ, să conduc Castelul Ludlow aşa cum ţi-ai dori şi s-o primesc pe mireasa fiului tău cu braţele deschise în casa noastră, când va fi să vină.

— Şi Arthur?

— E un prinţ cu care te poţi mândri, răspunde ea zâmbind. E generos şi drept. Când sir Richard îl ia să-i vadă pe judecători făcându-şi datoria, dorinţa lui e să fie milostivi. Călăreşte bine, iar când iese salută oamenii ca pe nişte prieteni. E întocmai cum ţi-ai dori. Iar Richard îl învaţă tot ce ştie. E un tutore bun pentru băiatul tău. Arthur va fi un rege bun, poate chiar măreţ.

— Dacă băiatul nu revendică tronul.

— Poate băiatul va socoti că e destul să iubească o femeie şi pe copilul zămislit cu ea, spune Maggie. Poate va înţelege că nu e musai ca un prinţ să devină rege. Poate va socoti că e mai important să fie bărbat, un bărbat iubitor. Poate că, văzându-şi soţia cu pruncul în braţe, va socoti că ăsta e cel mai măreţ regat din câte îşi poate dori omul.

— Dacă i-aş putea spune asta!

— Eu nu reuşesc să-i trimit o scrisoare nici măcar fratelui meu, pe malul celălalt al fluviului, în Turnul Londrei; cum să-i trimitem una fratelui tău?

Turnul Londrei,
vara anului 1497

Bărbaţii din Cornwall încep prin a protesta că regele le-a pus biruri prea grele şi că le-a furat dreptul la cositorul pe care îl scot din mine. Sunt nişte oameni muncitori şi aspri, care înfruntă primejdia zi de zi în spaţiile strâmte din subteran; vorbesc o limbă ciudată şi trăiesc mai degrabă ca nişte barbari, decât ca nişte creştini. Departe de Londra, la capătul cel mai îndepărtat din apusul ţării, se lasă uşor convinşi de vise şi de zvonuri. Cred în regi şi-n îngeri, în vedenii şi minuni. Tatăl meu spunea mereu că oamenii din Cornwall sunt cu totul altfel decât ceilalţi englezi, de parcă nici n-ar fi stirpe englezească, şi că trebuie cârmuiţi cu blândeţe, ca şi cum ar fi una cu spiriduşii poznaşi ce trăiesc alături de ei.

În câteva zile, în câteva clipe, cad la învoială, furioşi; străbat apusul ţării ca un foc de vară a cărui vâlvătaie se înteţeşte, sare peste un câmp, două şi înaintează mai iute decât un cal în galop. În scurtă vreme, întregul Cornwall s-a răsculat; i se alătură şi celelalte comitate de la soare-apune, la fel de mânioase. Alcătuiesc oştiri separate, conduse de bărbaţi din Somerset, Wiltshire şi Cornwall, sub comanda unui fierar din Cornwall – Michael Joseph, An Gof, despre care se zice că e înalt de trei metri şi a jurat că nu se va lăsa ruinat de un rege al cărui tată n-a fost rege şi care încearcă obiceiuri noi, de Tudor, obiceiuri galeze, pe pielea oamenilor de treabă din Cornwall.

Dar nu e o simplă răscoală a norodului prost: li se alătură servitori ai nobililor, pescari, fermieri şi mineri; cel mai rău dintre toate e că un nobil, lordul Audley, se oferă să-i conducă.

— Te las aici, cu mama mea şi cu copiii, îmi spune scurt Henric.

Calul lui aşteaptă în fruntea gărzii regale, aşezate în formaţie de luptă în faţa Turnului Alb; porţile sunt închise, tunurile au fost duse sus, pe ziduri, totul e pregătit pentru război.

— Veţi fi în siguranţă, puteţi rezista săptămâni întregi de asediu, adaugă el.

— Asediu? întreb ţinând-o pe Mary în braţe, de parcă aş fi o ţărancă ce-şi petrece soţul la război, ştiindu-şi viitorul disperat de nesigur. Cum aşa? Cât de aproape de Londra vor ajunge? Doar vin tocmai din Cornwall! Ar fi trebuit stăviliţi în ţinuturile apusene! Ne laşi destui soldaţi? Londra va rămâne loială?

— Woodstock, merg la Woodstock. Acolo pot să strâng trupe şi să le tai calea rebelilor pe Marele Drum de la Apus. Trebuie să-mi aduc oştile din Scoţia cât de repede pot. Le-am trimis pe toate în nord, să se lupte cu băiatul şi cu scoţienii, nu mă aşteptam la necazurile astea din sud-vest. Îl chem înapoi pe lordul Daubney, cu trupele lui. I-am trimis ordin să se întoarcă neîntârziat spre miazăzi. Se va întoarce, dacă îl solul găseşte la timp.

— Lordul Daubney e din Somerset, îi amintesc.

— Ce vrei să spui cu asta? strigă Henric la mine cu disperare.

Mary tresare la auzul vocii răstite şi începe să plângă jalnic. Îi strâng mai tare lângă mine trupuşorul dolofan şi o legăn, lăsându-mă când pe un picior, când pe celălalt. Cu glas scăzut, ca să n-o tulbur şi să nu-i nelinişteasc pe soldaţii din garda personală a lui Henric, înşiraţi în apropiere cu un aer îndârjit, îi răspund:

— Vreau să spun doar că lordului îi va fi greu să-şi atace concetăţenii. Va trebui să tragă în vecinii lui. Întregul comitat Somerset s-a alăturat celor din Cornwall, iar pe lordul Audley pesemne că îl ştie de mic. Nu spun că te va trăda, doar că e din Apus şi că le va arăta negreşit înţelegere oamenilor lui. Ar trebui să pui şi alţi nobili lângă el. Unde-ţi sunt ceilalţi lorzi? Rubedeniile şi tovarăşii lui, care vor avea grijă să

rămână de partea ta?

Henric scoate un sunet care aduce a geamăt de suferinţă şi-şi lasă mâna pe grumazul calului, ca şi cum ar avea nevoie de sprijin. Şopteşte:

— În Scoţia. I-am trimis aproape pe toţi în nord, toată armata, cu toate tunurile şi toţi banii mei.

Preţ de o clipă amuţesc, înţelegând primejdia în care ne aflăm. Toţi copiii mei, inclusiv Arthur, se află în Turn, iar răsculaţii sunt în drum spre Londra; armata e prea departe ca să poată fi chemată îndărăt, iar dacă trupele împuţinate ale lui Henric nu reuşesc să-i oprească, vom fi asediaţi.

— Fii curajos, îl îndemn, deşi mi-e greaţă de frică. Fii curajos, Henric! Tatăl meu a fost prins o dată, iar altă dată a fost alungat din regat; chiar şi aşa, a fost un mare rege şi a murit în patul regal.

El mă priveşte mohorât.

— L-am trimis în Scoţia pe Thomas Howard, contele de Surrey. Fiindcă a fost împotriva mea la Bosworth, l-am ţinut în Turn mai bine de trei ani. Crezi că prin asta mi l-am făcut prieten? Trebuie să risc, sperând că însurătoarea cu sora ta mi l-a făcut aliat de nădejde. Tu îmi spui că Daubney e din Somerset şi le va arăta înţelegere vecinilor săi, care s-au ridicat împotriva mea. N-am ştiut treaba asta. Nu-l cunosc pe nici unul dintre ei, nici unul nu mă cunoaşte şi nu mă iubeşte. Tatăl tău n-a fost niciodată singur, ca mine, într-o ţară străină. S-a însurat din dragoste şi a fost urmat din pasiune. A avut întotdeauna oameni de încredere lângă el.

Ocupăm în Turn posturile de luptă, cu tunurile pe poziţie, ghiulelele stivuite lângă ele şi focurile arzând necontenit alături. Auzim că o mare armată a rebelilor, poate chiar douăzeci de mii de oameni, vine spre Londra, din Cornwall, îngroşându-şi rândurile din mers. E îndeajuns de numeroasă pentru a cuceri regatul. Lordul Daubney soseşte în miazăzi la timp ca să blocheze Marele Drum de la Apus; ne aşteptăm să-i respingă pe rebeli, dar el nici măcar nu-i întârzie. Unii spun că le porunceşte oamenilor săi să se dea la o parte şi-i lasă să treacă.

Răsculaţii merg înainte şi se apropie de Londra, tot mai numeroşi. Îi conduce lordul Audley şi ştim că şi alţi lorzi le trimit negreşit arme, bani şi soldaţi. De la Henric nu primesc nici o veste; trebuie să cred că-şi strânge oastea şi se pregăteşte de înfruntare. N-am veşti de la el şi nu-i scrie nici mamei lui, cu toate că ea îşi petrece zilele în genunchi, în capela luminată orbitor, zi şi noapte, de lumânările pe care le-a aprins pentru el.

Fiul meu Arthur, aflat cu noi, în Turn, vine la mine şi mă întreabă:

— Tatăl meu stăvileşte marşul rebelilor?

— Sunt sigură că da, îi răspund, deşi nu sunt deloc sigură.

În odăile lui, Edward, vărul meu, aude negreşit tropotul picioarelor în marş, ordinele răstite, schimbarea gărzii o dată la patru ceasuri. Maggie, care mi s-a alăturat când soţul ei a plecat cu al meu, e singura care are voie să-l viziteze. Vine la mine cu un aer grav şi-mi spune doar:

— E foarte tăcut. M-a întrebat ce căutăm aici cu toţii, căci ştie că suntem în Turn, şi vrea să de ce e atâta zarvă. Când i-am spus că nişte răsculaţi vin spre Londra, tocmai din Cornwall, a zis…

Se întrerupe, ducând mâna la gură.

— Ce e? Ce a zis?

— Că nu prea au temei să vină la Londra, căci e un loc foarte mohorât. Că ar trebui să le spună cineva că-n Londra n-ai nici un tovarăş şi că te simţi singur. Foarte, foarte singur.

Spusele ei mă îngrozesc.

— Şi-a pierdut minţile, Maggie?

Ea clatină din cap.

— Nu, sunt sigură că nu. Dar a fost ţinut izolat atâta vreme, încât aproape a uitat să vorbească. E ca un

copil care n-a avut copilărie. Nu mi-am făcut datoria faţă de el, Elizabeth! Nu mi-am făcut-o deloc.

Mă duc la ea s-o îmbrăţişez, dar se fereşte şi-mi face o reverenţă, spunând:

— Dă-mi voie să merg în odaia mea, să mă spăl pe faţă. Nu pot vorbi de el. Nu pot îndura să mă gândesc la el. Mi-am schimbat numele, mi-am negat familia şi pe el l-am lăsat. Am înşfăcat libertatea cu amândouă mâinile, iar pe el l-am părăsit acolo, ca pe o pasăre în colivie, o pasăre cântătoare oarbă.

— Când se termină toate astea…

— Când se vor termina, va fi şi mai rău! exclamă ea pătimaş. Am aşteptat mereu ca regele să se simtă sigur pe tronul lui, dar el nu se simte sigur nici măcar o clipă. Când se vor termina cele de acum, chiar dacă triumfăm, regele tot va trebui să-i înfrunte pe scoţieni. S-ar putea să fie nevoit să-l înfrunte pe băiat. Duşmanii regelui vin unul după altul. Nu-şi face prieteni, dar în fiecare an capătă duşmani noi. Siguranţa lui nu e niciodată îndeajuns de mare ca să-l elibereze pe fratele meu. Nu va fi niciodată sigur pe tron.

Îmi acopăr buzele tremurătoare cu mâna.

— Taci, Maggie! Ştii că n-ai voie să vorbeşti aşa.

Ea face o reverenţă şi iese din odăile mele. N-o reţin. Ştiu că spune adevărul adevărat şi că aceste bătălii – cea cu oamenii disperaţi şi prost înarmaţi de la Apus, războiul din Nord cu scoţienii, rebelii irlandezi care adună oaste şi conflictul ce va să vină între băiat şi rege – ne vor aduce o vară a vărsării de sânge, apoi o toamnă a răfuielii şi nimeni nu ştie care va fi rezultatul, nici cine va fi judecătorul ori învingătorul.

Panica se iscă în zori. Aud poruncile răstite şi zgomotul paşilor în fugă când comandantul străjerilor cheamă soldaţii. Clopotul de alarmă începe să bată, urmat de clopotele din întreaga Londră şi, dincolo de ea, din toată Anglia; dau alarma că au sosit răsculaţii din Cornwall şi că acum nu mai cer iertarea de biruri şi alungarea sfetnicilor răi ai regelui. Acum cer ca regele să fie răsturnat.

Lady Margaret, mama regelui, iese din capelă clipind ca o bufniţă speriată în faţa luminii zorilor şi a tumultului din Turn. Mă vede la intrarea în Turnul Alb şi vine repede la mine, traversând pajiştea.

— Tu rămâi aici! îmi zice ea cu asprime. Ţi se porunceşte să rămâi aici, pentru siguranţa ta! Henric a spus că nu ţi-e îngăduit să pleci. Tu şi copiii trebuie să rămâneţi aici.

Se întoarce spre unul dintre comandaţii străjerilor şi-mi dau seama că va porunci să fiu arestată dacă va crede măcar o clipă că trag nădejde să fug. O întreb muşcător:

— Aţi înnebunit? Sunt regina Angliei, soţia regelui şi mama prinţului de Wales! Fireşte că rămân aici, în oraşul meu natal, printre supuşii mei! Orice s-ar întâmpla, n-aş pleca. Unde credeţi că m-aş duce?! Nu *eu* mi-am petrecut viaţa în exil! Nu eu am venit în fruntea unei armate care vorbea o limbă străină! Sunt născută şi crescută în Anglia! Bineînţeles că rămân la Londra! Sunt supuşii mei, e ţara mea! Chiar dacă s-au ridicat la arme împotriva mea, tot supuşii mei rămân, iar locul meu e tot aici!

În faţa furiei mele neaşteptate, şovăie.

— Nu ştiu, nu ştiu… Nu te supăra, Elizabeth. Încerc doar să am grijă de noi toţi. Nu mai ştiu nimic. Unde sunt răsculaţii?

— La Blackheath, răspund scurt. Dar au suferit pierderi însemnate. Au avut parte de o încleştare la trecerea prin Kent.

— Le sunt deschise porţile capitalei? întreabă ea.

Mă prinde cu putere de braţ când aude, ca şi mine, tumultul de pe străzi.

— Cetăţenii şi armata lor de strânsură îi vor lăsa să intre în Londra? Ne vor trăda?

— Nu ştiu. Haideţi să urcăm pe ziduri. De acolo putem vedea ce se întâmplă.

Împreună cu milady, surorile mele, Maggie, Arthur şi copiii mai mici, urc treptele înguste de piatră ce duc către zidurile exterioare ale Turnului. Privim către miazăzi şi către răsărit, unde se fac nevăzute apele

şerpuitoare ale fluviului, şi ştim că nu prea departe, la doar şapte mile depărtare, răsculaţii din Cornwall ocupă triumfători Blackheath, în apropierea palatului Greenwich, şi-şi fac tabăra.

— Mama mea a stat şi ea o dată aici, le spun copiilor. S-a aflat aici sub asediu, cum suntem noi acum, iar eu eram cu ea. Eram mică.

— Ţi-a fost frică? vrea să ştie Henric, care are şase ani.

Îl îmbrăţişez şi zâmbesc simţindu-l că vrea să se desprindă de lângă mine. E dornic să stea pe picioarele lui, vrea să se arate independent, gata de bătălie.

— Nu, nu mi-a fost frică, fiindcă ştiam că unchiul meu Anthony ne va ocroti şi că poporul Angliei nu ne va face rău niciodată.

— Acum te voi ocroti eu, făgăduieşte Arthur. Dacă vin răsculaţii, ne vor găsi pregătiţi. Nu mă tem.

Simt că milady se face mică lângă mine. Ea n-are asemenea convingeri.

Mergem de-a lungul zidului până la latura dinspre miazănoapte, ca să putem privi străzile capitalei. Tinerii ucenici aleargă din casă-n casă bătând cu putere la uşi şi chemând bărbaţii să apere porţile oraşului, împrumutând arme din dulapuri vechi şi prăfuite, cerând să fie scoase din pivniţe suliţele vechi. Oştenii instruiţi aleargă pe străzi, gata să apere zidurile.

— Vedeţi? întreabă Arthur arătând spre ei.

— Sunt de partea noastră, îi atrag atenţia lui milady mama regelui. Se înarmează împotriva rebelilor. Dau fuga la porţile oraşului ca să le închidă.

Pe faţa ei se citeşte îndoiala. Se teme, ştiu bine, că oamenii vor deschide porţile îndată ce-i vor auzi pe răsculaţi strigând că vor scoate birurile.

— Oricum ar fi, aici suntem în siguranţă, spun. Porţile Turnului sunt închise, poarta-ghilotină e coborâtă şi avem tunuri.

— Iar Henric va veni cu armata lui, să ne salveze, afirmă cu tărie milady.

Schimb iute o privire neîncrezătoare cu verişoara Margaret, dar replic:

— Sunt sigură că va veni.

Până la urmă, nu Henric, ci lordul Daubney se abate asupra oamenilor din Cornwall pe când se odihnesc, sleiţi de oboseală, după lungul marş dinspre Apus. Cavaleria trece printre bărbaţii adormiţi tăind şi spintecând, de parcă ar exersa lovituri cu sabia într-o fâneaţă. Unii cavaleri au buzdugan – o ghioagă mare, în stare să zboare capul unui om de pe umeri sau să-i zdrobească faţa chiar şi sub coiful de metal. Alţii au lănci cu care împung din mers sau securi de luptă cu o ţeapă cumplită, ce străpunge metalul, la un capăt. Henric a plănuit bătălia şi a aşezat cavalerie şi arcaşi de cealaltă parte a oştirii răsculaţilor, ca să nu existe scăpare. Înarmaţi mai mult cu bâte şi furci, răsculaţii sunt precum oile din ţinuturile lor mlăştinoase: mânaţi când într-o parte, când în cealaltă. Încearcă îngroziţi să scape, auzind şuieratul a mii de săgeţi, fugind de cavalerie doar ca să dea de infanteria care, înarmată cu suliţe şi cuţite, înaintează indiferentă spre ei, surdă la orice apel la frăţie.

Doborâţi în genunchi, oamenii din Cornwall cad în noroi cu faţa în jos, îşi aruncă armele, ridică mâinile şi se predau. An Gof, conducătorul lor, se desprinde din mulţime şi fuge ca să scape cu viaţă, însă e prins ca un cerb ostenit după o hăituire îndelungă. Lordul Audley, rebelul, îi întinde sabia prietenului său, lordul Daubney, care o primeşte cu un aer mohorât. Nici unul, nici celălalt nu sunt convinşi că au luptat în tabăra potrivită; e o capitulare cât se poate de nesigură, o victorie ruşinoasă.

— Suntem în siguranţă, le spun copiilor când iscoadele vin la Turn şi ne vestesc că s-a terminat. Oştirea tatălui vostru i-a bătut pe oamenii cei răi, care se întorc acum la casele lor.

— Aş vrea să fi condus eu oştirea! spune Henric. Aş fi luptat cu buzduganul. Trosc! Roata şi trosc!

Ţopăie prin odaie, prefăcându-se că ţine frâul unui bidiviu în galop cu o mână şi că învârte un

buzdugan cu cealaltă.

— Poate când mai creşti puţin, îi spun. Dar nădăjduiesc că de-acum vom avea pace. Ei se întorc la casele lor, iar noi ne putem întoarce la a noastră.

Arthur aşteaptă până când copiii mai mici sunt ocupaţi cu altceva, apoi vine lângă mine, spunându-mi încet:

— La Smithfield se ridică spânzurători. Foarte mulţi dintre ei nu se vor întoarce acasă.

— Aşa trebuie, îi răspund fiului meu cu chip grav, luând apărarea tatălui său. Un rege nu poate îngădui răzvrătiţi.

— Dar pe unii oameni din Cornwall îi vinde drept sclavi, îmi spune sec Arthur.

— Sclavi? exclam uluită, cercetându-i faţa serioasă. Sclavi? Cine a zis asta? Negreşit, se înşală.

— Mi-a spus chiar milady mama regelui. Îi vinde pe galere barbare şi vor rămâne înlănţuiţi de vâsle până mor. Îi vinde ca sclavi în Irlanda. Nu vom avea nici un prieten în Cornwall timp de o generaţie. Cum poate un rege să-şi vândă supuşii ca sclavi?

Mă uit la fiul meu, înţeleg ce moştenire îi pregătim şi n-am ce răspuns să-i dau.

Suntem victorioşi, dar e o victorie câştigată cu atât de puţină tragere de inimă, încât şi bucuria e foarte puţină. Henric acordă titluri de cavaler în silă, iar celor cărora li se face această cinste le e groază de taxele care însoţesc noul lor titlu. Toţi cei aflaţi de partea rebelilor sunt pedepsiţi cu biruri usturătoare, iar lorzii şi mica nobilime trebuie să plătească Coroanei amenzi uriaşe, ca să garanteze că pe viitor se vor purta bine. Conducătorii oamenilor din Cornwall sunt judecaţi sumar şi atârnaţi în ştreang, apoi li se scot măruntaiele şi sunt tăiaţi în patru, măcelăriţi de vii, ca să moară în chinuri. Lordul Audley e scurtat de cap printr-o execuţie promptă, iar gloata râde de aerul lui grav când îşi pune capul pe butuc pentru că şi-a apărat arendaşii de rege. Armata lui Henric îi urmăreşte pe răsculaţi până în Cornwall, unde aceştia dispar pe drumurile mărginite de garduri vii atât de dese, încât parcă ar fi tuneluri verzi într-un ţinut verde, astfel că nimeni nu-şi dă seama unde au plecat trădătorii şi ce fac.

— Aşteaptă, îmi spune Henric.

— Ce aşteaptă? întreb, de parcă n-aş şti.

— Îl aşteaptă pe băiat.

— El unde e acum?

Henric zâmbeşte pentru prima oară după luni întregi.

— Crede că porneşte în campanie militară finanţată şi sprijinită de regele Scoţiei.

Aştept în tăcere; îi cunosc bine zâmbetul triumfător, radios.

— Dar nu asta face.

— Nu?

— Se lasă păcălit să urce la bordul unei corăbii. Urmează să-mi fie predat. Iacob al Scoţiei a căzut de acord, în sfârşit, să mi-l dea pe băiat.

— Ştii unde e?

— Ştiu unde e şi ştiu numele corăbiei cu care va pleca la drum, alături de soţia şi fiul lui. Iacob al Scoţiei mi l-a trădat, iar aliaţii mei, spaniolii, îl vor reţine pe mare, pretinzându-se prieteni, şi mi-l vor aduce. Îi vom veni de hac, în sfârşit.

Palatul Woodstock, Oxfordshire,
vara anului 1497

Dar îl pierdem din nou.

Curtenii se poartă ca şi cum ne-am afla în procesiune de vară, dar, la drept vorbind, suntem captivi în centrul Angliei: ne temem să pornim într-o direcţie sau în alta şi ne aşteptăm la necazuri, dar nu ştim unde ar putea debarca băiatul. Henric aproape că nu-şi părăseşte odăile. La fiecare palat în care poposim încropeşte un cartier general pregătit de asediu, primind mesaje, trimiţând ordine, comandând noi arme, recrutând soldaţi, ba chiar punând să-i fie ajustată armura şi pregătindu-se să o poarte pe câmpul de luptă. Însă nu ştie unde va avea loc bătălia, căci habar n-are unde s-a dus băiatul.

Arthur nu se poate întoarce la castelul Ludlow.

— Ar trebui să fiu în principatul meu! îmi spune cu aprindere. Ar trebui să fiu cu supuşii mei.

— Ştiu, însă tutorele tău, sir Richard, trebuie să-şi conducă oştenii din armata regelui. În plus, câtă vreme tatăl tău nu ştie unde ar putea debarca băiatul, suntem mai ocrotiţi dacă stăm cu toţii împreună.

Se uită la mine cu ochii căprui întunecaţi de îngrijorare.

— Când vom avea pace, mamă?

Nu pot să-i răspund.

Adineaori se ştia că băiatul e în cuibul lui de dragoste, cu proaspăta-i soţie, iubit de regele scoţian, plănuind încrezător o nouă aventură, dar peste puţin timp aflăm că a plecat din Scoţia pe mare şi a dispărut iarăşi, lucru la care pare să se priceapă de minune.

— Crezi că s-a dus la mătuşa ta? mă întreabă Henric.

Mă întreabă în fiecare zi unde cred că s-a dus băiatul. Stau cu Mary în poală, într-un loc însorit din odaia ei aflată într-un turn înalt al frumosului palat. O strâng ceva mai tare la piept în timp ce tatăl ei se plimbă cu paşi apăsaţi prin faţa noastră, prea zgomotos, prea mare, prea furios pentru o odaie de copil mic – un bărbat dornic să se bată, pe punctul de a-şi pierde firea. Mary îl priveşte serioasă, fără să se teamă deloc. Îl urmăreşte aşa cum ar urmări un bebeluş întărâtarea unui urs: ca pe un spectacol curios, dar care n-o ameninţă.

— Nu ştiu unde s-a dus, fireşte, îi spun. Nu-mi pot închipui. Parcă-mi ziseseşi că însuşi Sfântul Împărat Roman i-a poruncit ducesei să nu-i ofere sprijin sau înlesniri.

— Şi ea de ce ar face aşa cum i se spune? se repede Henric la mine. O necredincioasă în toate, mai puţin faţă de Casa de York! O necredincioasă în toate, mai puţin când vine vorba să-mi distrugă viaţa şi dreptul legitim la propriu-mi regat!

Glasul lui răsună prea tare pentru Mary; buza de jos i se răsfrânge şi bărbia începe să-i tremure. O întorc cu faţa spre mine, să vadă că zâmbesc.

— Gata. Taci. Totul e bine.

— Totul e bine? repetă uluit Henric.

— Pentru Mary. N-o tulbura.

Privirea lui mânioasă poposeşte asupra fetiţei. Pare că vrea să strige, s-o prevină că o pândeşte pericolul şi casa ei e pe punctul de a se prăbuşi din pricina unui duşman ca o nălucă.

— Unde e? întreabă el iarăşi.

— Ai pus să fie supravegheate toate porturile, nu?

— Mă costă o avere, dar nu există palmă de coastă nepatrulată.

— Atunci, dacă vine, vei afla. Poate că s-a întors în Irlanda.

— Irlanda? Ce ştii despre Irlanda? întreabă el, iute ca şarpele.

— Nu ştiu! protestez. De unde să ştiu? A mai fost acolo, atâta tot. Are prieteni.

— Pe cine? Ce prieteni?

Mă ridic în picioare ca să-l înfrunt, ţinând-o pe Mary strâns în braţe.

— Nu ştiu, milord. Dacă aş şti ceva, ţi-aş zice, dar nu ştiu nimic. Aflu doar ceea ce-mi spui chiar tu. Nu-mi vorbeşte nimeni altcineva despre el şi oricum, chiar dacă mi-ar vorbi, n-aş asculta.

— Poate că tot îl vor prinde spaniolii, spune Henric, mai mult pentru sine decât mie. I-au promis prietenie şi-l vor captura pentru mine. Mi-au făgăduit că au corăbii în larg care îl aşteaptă, şi că el a acceptat o întâlnire cu ei. Poate că vor…

Brusc, răsună o bubuitură puternică în uşă; Mary ţipă, iar eu, strângând-o mai tare la piept, traversez încăperea cu paşi mari în direcţia opusă, spre odaia de culcare, de parcă aş fugi, dintr-odată înspăimântată. Henric se răsuceşte pe călcâie, alb la faţă. Mă opresc în pragul odăii de culcare, iar el e doar cu un pas în faţa mea; când intră mesagerul, murdar de pe drum, ne vede pe amândoi palizi de frică, de parcă ne-am aştepta să fim atacaţi. Se lasă în genunchi.

— Alteţă!

— Ce-i? întreabă cu asprime Henric. Ai speriat-o pe Alteţa Sa cu gălăgia ta.

— Suntem invadaţi.

Henric se clatină şi se agaţă de speteaza jilţului.

— Băiatul?

— Nu. Scoţienii. Regele Scoţiei a pornit în marş.

Trebuie să avem încredere că Thomas Howard, contele de Surrey, soţul surorii mele Anne, va salva Anglia în numele lui Henric. Noi, care n-avem încredere în nimic şi ne temem de toate, trebuie să avem încredere în el; însă ploaia e cea care ne slujeşte cel mai bine. Şi armata engleză, şi cea scoţiană instituie asedii, dar ploile neîncetate aproape că le nimicesc. Oştenii englezi, cu taberele ridicate pe pământul ud, dinaintea castelelor stoice, se îmbolnăvesc şi se topesc în negură, ducându-se la casele lor, unde îi aşteaptă focul cald şi hainele uscate. Thomas Howard nu reuşeşte să-i ţină loiali, ba nici măcar încolonaţi. Oamenii nu vor să lupte. Nu le pasă că Henric îşi apără regatul de cel mai vechi duşman al Angliei. Nu le pasă de el absolut deloc.

Thomas Howard se află în picioare, în faţa lui Henric, în sala sfatului; eu stau de o parte a jilţului său impunător, iar maică-sa, de cealaltă. Henric urlă la el acuzându-l de necinste, de trădare, de necredinţă.

— Nu i-am putut convinge pe soldaţi să rămână, spune Thomas nefericit. Nu i-am putut convinge nici măcar pe conducătorii lor. N-aveau deloc poftă de luptă, iar recompensele erau subţiri. Nu ştiţi cum a fost…

— Vrei să zici că eu nu merg la război?! răbufneşte Henric.

Thomas aruncă o privire îngrozită spre mine, cumnata lui.

— Nu, Alteţă, desigur că nu! Voiam doar să spun că nu vă pot descrie cât de grea e această campanie. Acea parte a ţării voastre e foarte umedă şi foarte friguroasă. Mâncarea e puţină, iar în unele locuri se găsesc cu greu lemne de foc. În unele nopţi soldaţii au fost nevoiţi să se culce flămânzi, sub ploaia rece, iar la trezire n-au avut nici micul dejun. E greu de aprovizionat o armată, iar oştenii nu simţeau deloc focul luptei. Nimeni nu se îndoieşte de curajul Alteţei Voastre; a fost dovedit. Dar e greu să-i convingi pe soldaţi să rămână neclintiţi în acest ţinut, pe o astfel de vreme.

— Ajunge! Poţi pleca iarăşi la luptă? întreabă Henric muşcându-şi buzele, cu chipul întunecat şi mânios.

— Dacă mi-o porunciţi, Alteţă, răspunde Surrey nefericit.

Ştie, aşa cum ştim toţi, că la orice refuz, cât de mic, se va întoarce în Turn, declarat trădător, căsătoria cu Anne nefiind de ajuns ca să-l salveze. Îmi aruncă încă o privire iute şi înţelege pe dată, după expresia mea placidă, că nu-l pot ajuta.

— Voi fi mândru să-i conduc pe oamenii voştri, continuă el. Îmi voi da toată silinţa. Numai că ei s-au dus acasă. Va trebui să-i chemăm din nou la oaste.

— Nu pot tocmi soldaţi întruna, hotărăşte brusc Henric. Ei nu vor să lupte, iar eu n-am bani să-i plătesc. Va trebui să fac pace cu Scoţia. Am auzit că Iacob a ajuns şi el la fundul sacului. Voi face pace şi voi lua de la graniţă trupele care mi-au rămas. Trebuie să vină în sud şi să fie pregătite.

— Pregătite pentru ce? întreabă mama lui.

Nici nu ştiu de ce întreabă; poate doar ca să-şi audă propriile temeri rostite cu vorbele lui.

— Pentru băiat.

Palatul Woodstock, Oxfordshire,
toamna anului 1497

Un şir de curieri murdari şi sleiţi de oboseală gonesc pe cai de poştă, ducând mesajul de la o ştafetă la următoarea şi schimbând caii când animalele încep să şchiopăteze de oboseală. Omul din şa îi dă celui care îl înlocuieşte un pergament înfăşurat în piele de oaie şi pecetluit, spunând atât:

— Pentru rege, la Palatul Woodstock!

Apoi calul şi călăreţul cei odihniţi pornesc fără zăbavă pe drumurile tomnatice prăfuite, mai mult nişte făgaşe bătătorite, călărind din zori şi până când se întunecă prea tare pentru ca omul să mai poată deosebi brazdele de pământ adânci ale drumului de iarba înaltă de pe margine. Călăreşte până când se vede nevoit să se culce, câteodată înfăşurat în mantie, sub un copac, aşteptând fără odihnă prima geană de lumină a zorilor ca să gonească până la următoarea staţie de poştă cu preţiosul pachet:

— Pentru rege, la Palatul Woodstock!

Curtea se pregăteşte să plece la vânătoare cu şoimi: călăreţii urcă în şa, căruţele cu şirurile de şoimi cu glugă ies încet din grajd, şoimarii fug pe lângă ele vorbindu-le liniştitor păsărilor oarbe, făgăduindu-le pradă şi hrană dacă vor fi cuminţi: staţi potolite, aveţi răbdare, staţi drepte şi mândre. Nu vă agitaţi, nu fluturaţi din aripi.

Henric e îmbrăcat cu veşminte frumoase, din catifea verde-închis, cu cizme de călărie şi cu mănuşi din piele de aceeaşi culoare. Se sileşte din răsputeri să pară un rege care trăieşte din propria avuţie, în largul lui printre curteni, fericit în propriul regatul, iubit de popor. Numai noile cute ce-i încadrează buzele mereu strânse îl trădează; e un om care trăieşte cu dinţii încleştaţi.

Ne aflăm în apropierea porţii deschise a Palatului Woodstock, când aud tropot de copite pe drum; şi întorcându-mă, văd un cal trudit de cale lungă, cu călăreţul aplecat peste grumazul lui, îndemnându-l înainte. Străjerii gărzii regale se adună pe dată în faţa regelui, iar şase dintre ei se întorc şi se înşiră în faţa mea; observ cu uimire că ridică arma la umăr şi apoi proptesc lăncile cu coada în pământ. Au văzut un singur călăreţ gonind cu toată iuţeala spre palatul nostru şi se pregătesc de atac. În mintea lor, e cu putinţă ca un om să se apropie călare de curtea noastră în timp ce ne pregătim de vânătoare şi să-l doboare pe Henric, regele Angliei, pe loc. În mintea lor, trebuie să se aşeze între mine şi oricare supus din acest regat. Le văd teama şi înţeleg că ei nu ştiu câtuşi de puţin ce înseamnă să fii regină a Casei de York.

Străjerii rămân cu lăncile formând o linie de apărare neclintită, în timp ce omul trage de frâu, făcându-şi calul ostenit să se oprească brusc şi apoi să se apropie de noi la pas.

— Mesaj pentru rege, anunţă el răguşit din pricina colbului din gât.

Henric îşi recunoaşte solul, pune mâna pe umărul unui străjer ca să-l dea la o parte şi se apropie de calul cuprins de tremur şi de călăreţul sfârşit de oboseală. Omul sare din şa, dar e atât de ostenit, încât îl lasă picioarele şi se vede nevoit să se agaţe de cureaua scării ca să nu cadă. Băgând o mână sub haină, scoate de acolo un pachet ponosit, pe care se văd peceţi.

— De unde? întreabă încet Henric.

— Din Cornwall, tocmai din capătul de la apus.

Cu o încuviinţare mută, Henric se întoarce spre curteni.

— Trebuie să rămân şi să citesc mesajul! le strigă el pe un ton voit senin şi silindu-se să zâmbească, numai că zâmbetul lui e ca o strâmbătură de durere. Mă reţine o mică treabă a cârmuirii, atâta tot. Plecaţi,

vă ajung din urmă!

Murmurând, oamenii încalecă; eu îi fac semn rândaşului să-mi ţină calul şi rămân lângă Henric, privind perindarea curtenilor. Când căruţa cu şoimi trece prin faţa noastră, unul dintre şoimari leagă de stâlpi perdelele de piele, ca păsările să nu se înfierbânte şi să nu se murdărească înainte să sosească pe câmpurile unde va începe vânătoarea; atunci le vor fi scoase glugile, iar ele îşi vor desface aripile şi se vor uita în jur cu ochi vioi. În urma lor fuge un flăcău ducând curele scurte şi lungi, de rezervă. Când trece prin faţa regelui şi-şi înclină grăbit capul, îi zăresc faţa: e Lambert Simnel, promovat de la rangul de slugă în bucătărie la cel de şoimar regal, credincios în slujba regelui – un pretendent care şi-a găsit fericirea.

Henric nici măcar nu-l vede. Nu vede pe nimeni când se răsuceşte pe călcâie şi intră pe uşa de la răsărit, cea care duce la scara cea mare, spre sala lui de primire. Îl urmez; în odăi aşteaptă mama lui, privind de la fereastră.

— L-am văzut de departe pe sol apropiindu-se, îi spune ea încet, ca o femeie care aşteaptă cea mai proastă veste din lume. Am început să mă rog de cum am zărit praful de pe drum. Ştiam că e vorba de băiat. Unde a debarcat?

— În Cornwall, răspunde el. Unde nu mai am prieteni.

N-are rost să-i spun că nu mai are prieteni în Cornwall pentru că le-a îngenuncheat mândria, le-a frânt inima şi i-a spânzurat pe oamenii pe care norodul i-a iubit şi i-a urmat. Aştept în tăcere în timp ce Henric sfâşie învelitoarea scrisorii şi scoate hârtia. Văd sigiliul contelui de Devon – William Courtenay, soţul surorii mele Catherine şi tatăl băieţelului ei adorat.

— Băiatul a debarcat, ne vesteşte Henric, citind cu iuţeală. Prefectul de Devon i-a atacat tabăra cu o forţă numeroasă. (Se opreşte; îl văd că inspiră adânc.) Oamenii prefectului au dezertat cu toţii şi au trecut de partea băiatului, de cum l-au văzut.

Lady Margaret îşi împreunează mâinile, de parcă s-ar ruga, dar nu spune nimic.

— Contele de Devon, cumnatul meu… (Henric se uită la mine, de parcă aş fi răspunzătoare pentru William Courtney.) Contele de Devon, William Courtney, a vrut să-l atace personal, dar a socotit că inamicul e prea puternic şi n-a avut încredere în oamenii lui. S-a retras la Exeter. (Înalţă capul.) Băiatul abia ce a debarcat şi a pus stăpânire pe întregul Cornwall şi pe o bună parte din Devon, iar cumnatul tău s-a retras la Exeter pentru că n-a crezut că oamenii lui îi vor rămâne credincioşi!

— Câţi sunt? îl întreb. Câţi oameni are băiatul?

— Vreo opt mii. (Henric izbucneşte într-un râs aspru, lipsit de veselie.) Mai mulţi decât aveam eu când am debarcat. Ajunge. Destul ca să cucerească tronul.

— Tu erai moştenitorul de drept! exclamă pătimaş maică-sa.

— Contele de Devon, William Courtenay, e prins în capcană în Exeter, spune Henric. Băiatul l-a asediat.

Se întoarce spre masa de scris şi îşi strigă secretarii. Mama lui şi cu mine ne tragem la o parte când aceştia intră în fugă şi Henric începe să dea porunci. Lordul Daubney va porni în marş spre oştirea băiatului şi-l va înlocui pe William Courtenay în Exeter. O altă armată, avându-l în frunte pe lordul Willoughby de Broke, va apăra coasta de miazăzi, ca băiatul să nu poată fugi. Tuturor lorzilor din ţară li se porunceşte să strângă oaste şi cai şi să i se înfăţişeze lui Henric, pentru a porni către ţinuturile apusene. Trebuie să vină cu toţii negreşit, nu se acceptă nici un fel de scuze.

— Vreau ca băiatul să-mi fie adus viu, le spune Henric secretarilor. Scrieţi-i asta fiecărui comandant. Să fie prins viu. Şi spuneţi-le să-i aducă şi pe soţia, şi pe fiul lui.

— Soţia şi fiul lui unde sunt? întreb.

Nu pot suporta ideea că tânăra femeie – care ar putea să-mi fie cumnată – şi pruncul ei se află în mijlocul unei armate asediatoare.

— La St Michael's Mount, răspunde laconic Henric.

Milady mama regelui exclamă, enervată la gândul că băiatul şi fiul lui îşi împletesc iţele în legenda lui Arthur, de care a făcut mari eforturi să-l lege pe băiatul nostru.

Secretarul îi întinde ordinele de pe care picură ceara fierbinte, iar Henric le pecetluieşte cu inelul său cu sigiliu şi iscăleşte, zgâriind hârtia cu o mişcare ţepoasă, în sus şi-n jos: H.R., Henricus Rex. Mă gândesc la proclamaţia pe care am văzut-o semnată R.R., Ricardus Rex, şi înţeleg că pe pământul Angliei calcă iarăşi doi bărbaţi care susţin că sunt regii ei. Există iarăşi două familii regale rivale şi de astă dată sunt împărţită între ele.

Aşteptăm. Lui Henric nu-i arde de vânătoare cu şoimi, însă mă trimite să iau cina în corturile din pădure, cu vânătorii, şi să joc rolul unei regine care crede că totul e bine. Îi iau cu mine pe copii, cu poneii lor; numai Arthur, pe calul lui de vânătoare, călăreşte mândru lângă mine. Când un lord mă întreabă dacă regele nu vine, răspund că va veni mai târziu, căci a fost reţinut de nişte treburi, nimic însemnat.

Mă îndoiesc foarte tare că mă crede cineva. Toţi curtenii ştiu că băiatul se află undeva în largul coastelor noastre; unii ştiu precis şi că a debarcat. Aproape cu siguranţă, unii sunt pregătiţi să i se alăture, ba poate că au chiar în buzunar scrisoarea cu ordinea de luptă.

— Nu mi-e frică, îmi spune Arthur, aproape ca şi cum ar asculta cuvintele, întrebându-se cum sună. Nu mi-e frică. Ţie?

Întorc spre el un chip sincer, cu un zâmbet neprefăcut, şi răspund:

— Nu mi-e frică. Deloc.

Când mă întorc la palat, aflu că s-a primit un mesaj disperat de la Courtenay. Rebelii au pătruns pe porţile de la Exeter, iar el e rănit. Apărarea fiind compromisă, a încheiat un armistiţiu. Rebelii s-au arătat îndurători: n-au prădat deloc, ba nici măcar nu l-au luat prizonier. L-au eliberat în mod onorabil, iar el le-a îngăduit, în schimb, să meargă înainte pe Marele Drum de la Apus, către Londra, făgăduind să nu-i urmărească.

— I-a lăsat să plece? întreb neîncrezătoare. Să înainteze spre Londra? A făgăduit că nu-i va urmări?

— Îşi va încălca promisiunea, spune Henric. Îi voi porunci să şi-o încalce. Cuvântul dat unor rebeli nu trebuie respectat neapărat. Îi voi porunci să se ia după ei şi să le taie calea de retragere. Lordul Daubney se va repezi asupra lor dinspre nord, iar lordul Willoughby de Broke va ataca dinspre apus. Îi vom zdrobi.

— Dar a făgăduit, rostesc şovăielnic. Şi-a dat cuvântul.

— Nici o făgăduială făcută băiatului aceluia nu are greutate în faţa lui Dumnezeu, replică Henric întunecat la faţă şi mânios.

Slujitorii lui vin aducându-i pălăria, mănuşile, cizmele de călărie, mantia. Un altul dă fuga la grajduri ca să poruncească să-i fie pregătiţi caii, garda se adună în curte, un mesager a plecat să ceară toate flintele şi tunurile de care dispune Londra.

— Pleci la oştirea ta? Pleci la luptă? îl întreb.

— Mă voi întâlni pe drum cu Daubney şi cu armata lui. Vom fi de trei ori mai numeroşi decât trupele lui. Cu şanse ca astea, mă bat cu el.

Îmi ţin respiraţia.

— Pleci acum?

El mă sărută de formă, cu buze reci, şi aproape că-i simt mirosul fricii.

— Cred că vom câştiga, îmi spune. Cred că vom câştiga.

— Şi după aceea ce vei face?

Nu îndrăznesc să pomenesc de băiat şi să-l întreb pe Henric ce planuri are cu el.

— Îi voi executa pe toţi cei care au ridicat mâna împotriva mea, răspunde el îndârjit. Voi fi neîndurător. Îi voi amenda pe toţi cei care i-au lăsat să treacă şi nu i-au oprit. Când voi termina, în

Cornwall şi în Devon nu vor mai exista decât morţi şi datornici.

— Şi băiatul? întreb încet.

— Îl voi aduce la Londra în lanţuri. Trebuie să vadă toţi că e un nimeni. Îl voi azvârli în ţărână, iar când toţi vor înţelege, în sfârşit, că e un simplu băiat şi nu un prinţ, voi pune să fie omorât.

Îmi priveşte obrazul alb şi continuă duşmănos, de parcă toate astea ar fi din vina mea:

— Va trebui să-l vezi. Vreau să-l priveşti în ochi şi să-l renegi. Ai face bine să nu ai pentru el nici o privire, nici o vorbă, nici o şoaptă, ba nici măcar o răsuflare de recunoaştere. Indiferent cu cine seamănă, indiferent ce spune, indiferent ce prostii scoate pe gură când i se pun întrebări, ai face bine să te uiţi la el cu ochii unei străine. Iar dacă întreabă cineva, nu-l cunoşti.

Mă gândesc la frăţiorul meu, copilul iubit de mama, mă gândesc la el uitându-se la cărţi cu poze, în poala mea, sau alergând în curtea interioară a Castelului Sheen, cu o mică sabie de lemn în mână. Îmi spun că nu-mi va fi cu putinţă să-i văd zâmbetul voios şi ochii căprui, calzi, şi să nu întind mâna spre el.

— Îl vei renega, îmi spune sec Henric. Altfel, te repudiez. Dacă dai de înţeles cuiva, *oricui*, chiar şi printr-un singur cuvânt – fie şi printr-o şoaptă, prin prima literă a unui cuvânt – că-l recunoşti pe acest escroc, acest flăcău de rând, acest băiat prefăcut, te voi repudia şi vei trăi până la moarte în Abaţia Bermondsey, la fel ca maică-ta. În dizgraţie. Şi nu-ţi vei mai revedea niciodată copiii. Îi voi spune fiecăruia, în parte, că mama lor e o târfă şi o vrăjitoare. Exact ca maică-sa şi ca bunică-sa.

Înfruntându-l, îmi frec buzele cu dosul mâinii, ca să şterg sărutul lui, şi-i răspund glacial:

— Nu e nevoie să mă ameninţi. Mă poţi scuti de insultele tale. Îmi cunosc datoria faţă de rangul meu şi faţă de fiul meu. Nu-mi voi dezmoşteni propriul fiu. Voi proceda aşa cum socotesc că e drept. Nu mă tem de tine. Nu m-am temut niciodată. Voi sluji Casa Tudor de dragul fiului meu – nu pentru tine şi nici din pricina ameninţărilor tale. Voi sluji Casa Tudor pentru Arthur, un rege al Angliei născut, nu făcut.

Henric încuviinţează din cap, uşurat să-şi citească siguranţa în dragostea mea necondiţionată faţă de fiul meu.

— Dacă vreunul dintre voi, cei din neamul York, pomeneşte despre băiat altfel decât ca de un neghiob şi un străin, voi pune să i se taie capul în aceeaşi zi. Îl vei vedea pe pajiştea Turnului, cu capul pe butuc. În clipa în care tu, surorile tale, verişoara ta sau oricare din nesfârşitul tău şir de veri şi alte rubedenii bastarde îl recunoaşteţi pe băiat drept prinţ, i-aţi semnat ordinul de execuţie. Dacă îl recunoaşte cineva, moare şi cel care l-a recunoscut, moare şi el. Înţelegi?

Încuviinţez din cap şi mă întorc cu spatele. Îi întorc spatele, ca şi cum n-ar fi rege, şi îi arunc dispreţuitor, peste umăr:

— Desigur că înţeleg. Dar dacă vrei să susţii în continuare că e fiul unui barcagiu beţiv din Tournai, trebuie să ţii minte să nu-l decapitezi ca pe un prinţ, pe pajiştea Turnului. Va trebui să-l spânzuri.

Cu asta l-am uluit; îi scapă un râs sugrumat.

— Ai dreptate. Se va numi Pierre Osbeque şi s-a născut ca să moară în ştreang.

Cu un respect zeflemitor, mă întorc iar spre el şi-i fac o reverenţă. Chiar în clipa asta, înţeleg că-mi urăsc soţul.

— De bună seamă, îi vom spune cum doreşti. Poţi să botezi leşul tânărului cum pofteşti. Vei avea acest drept, ca ucigaş al lui.

Nu ne împăcăm înainte să plece, astfel că soţul meu purcede la război fără o caldă îmbrăţişare de rămas-bun din partea mea. Maică-sa îi dă binecuvântarea, se agaţă de frâul lui, şopteşte rugăciuni în timp ce-l priveşte cum pleacă. Se uită la mine curioasă, căci îi urmăresc cu ochii uscaţi plecarea în fruntea gărzii de trei sute de soldaţi, spre punctul de întâlnire cu lordul Daubney.

— Nu te temi pentru el? mă întreabă ea, cu ochi umezi şi cu buzele-i bătrâne tremurând. Soţul tău

pleacă la război, la bătălie, iar tu nu l-ai sărutat, nu l-ai binecuvântat! Nu te temi că-l aşteaptă primejdia?

— Sincer, mă îndoiesc foarte tare că se va apropia prea mult de ea, replic cu cruzime, apoi mă răsucesc pe călcâie şi intru în odaia de mâna a doua.

Anglia de Răsărit,
toamna anului 1497

Regele are grijă să ţină la curent întregul regat în timp ce răscoala se retrage şi apoi se topeşte din faţa înaintării lui de o încetineală prudentă. În fiecare noapte pleacă pe furiş alţi şi alţi oamenii din Cornwall, dându-şi seama că au fost strânse nu una, nu două, ci trei armate care se apropie treptat de ei; într-o noapte pleacă şi băiatul, fugind cu doar doi însoţitori şi ocolind astfel colţii capcanei pe care i-a întins-o Henric: ajunge pe coastă, află de corăbiile ce aşteaptă în larg să-l prindă şi se avântă în sanctuarul Abaţiei Beaulieu.

Însă Anglia nu mai e ce a fost. Poruncile regelui ajung acum până în altar – maică-sa şi arhiepiscopul au avut grijă de asta. Nu există sanctuar pentru băiat, deşi îl pretinde ca rege căruia Dumnezeu i-a hărăzit să cârmuiască. Abaţia îşi încalcă datinile seculare şi îl predă. Împotriva voinţei lui, băiatul trebuie să iasă şi să se predea regelui care stăpâneşte şi Anglia, şi biserica.

A ieşit îmbrăcat în fir de aur şi răspunzând la numele de Richard al IV-lea. Găsesc un bilet scris la repezeală – de fratele meu vitreg, Thomas Grey, după câte cred –, strecurat sub scara şeii, când îi scot pe copii la plimbare cu poneii lor. N-am văzut mâna care l-a legat de cureaua scării şi pot fi sigură că nimeni nu va spune vreodată că l-am văzut şi citit. *Însă când regele l-a luat la întrebări, şi-a tăgăduit identitatea. Aşa să fie! Bagă de seamă: dacă o tăgăduieşte chiar el, putem şi noi să-l renegăm.*

Prefac hârtia într-un cocoloş mic şi-l bag în buzunar, ca să-l ard mai târziu. E frumos din partea lui Thomas că m-a înştiinţat şi mă bucur că băiatul a văzut măcar o faţă prietenoasă într-o încăpere plină de duşmani, înainte de a-şi tăgădui identitatea.

Restul veştilor le primesc aşa cum le primeşte şi curtea, şi întreaga Anglie: în misive lungi şi triumfătoare de la Henric, scrise chiar de mâna lui, ca să fie citite cu glas tare în toată ţara. Le trimite regilor din lumea creştină înştiinţări pline de înflorituri. Îmi imaginez vorbele lui Henric răcnite în piaţa fiecărui sat, la răspântia fiecărui oraş, pe treptele bisericilor de la ţară, la intrarea în casele de negoţ. Scrie ca şi cum ar urzi o poveste, iar eu citesc cu un surâs slab, ca şi cum soţul meu s-ar pregăti să devină un Chaucer, să ofere poporului Angliei o poveste despre începuturile sale, ca amuzament şi explicaţie deopotrivă. Devine cronicarul propriului său triumf şi nu cred că sunt singura care socoteşte că şi-a imaginat o victorie pe care nu a trăit-o pe câmpiile bătute de vânt din Devon. Acesta e Henric plăsmuitorul, nu Henric regele adevărat.

Povestea lui Henric spune că a fost odată un om sărac, paznic la stăvilarul din Tournai, în Flandra. Cu o fire slabă şi cam beţiv, era însurat cu o femeie de rând, cam neghioabă, şi avea cu ea un fiu, un băiat zevzec care a fugit de acasă şi a nimerit într-o tovărăşie proastă, slujind drept pajul cuiva (n-are mare importanţă al cui şi de ce). S-a dus la curtea Portugaliei, unde, din cine ştie ce motiv (căci cine ştie ce spune un flăcău zevzec?), s-a dat drept prinţ englez şi toţi l-au crezut. Apoi, pe nepusă-masă, a devenit slujitorul unui neguţător de mătase. A învăţat să vorbească engleza, franceza, spaniola şi portugheza (lucru cam surprinzător, dar nu imposibil, se pare). Îmbrăcat cu hainele stăpânului său, arătând bunurile de vânzare şi făcând paradă cu propria-i persoană ca la un tablou vivant de Întâi Mai, în Irlanda a fost confundat iarăşi cu un prinţ (nu vă întrebaţi dacă se poate întâmpla aşa ceva) şi s-a lăsat convins să plimbe înşelătoria asta prin toată creştinătatea – în ce scop şi pentru ce, nu se spune.

Henric nu spune cum ar putea un băiat sărac şi fără ştiinţă de carte, dintr-o familie de rând, să-i

prostească pe cei mai mari monarhi creştini – pe ducesa de Burgundia, pe Sfântul Împărat Roman, pe regele Franţei, pe regele Scoţiei –, să încânte curtea portugheză şi să-i ispitească pe monarhii Spaniei. Acest lucru face parte din vraja basmului, ca fata care păzeşte gâştele şi care, de fapt, e prinţesă sau ca fata care nu poate dormi pe un bob de mazăre nici măcar dacă e acoperit cu douăzeci de saltele de puf. În mod uimitor, acest băiat de rând, vulgar şi prost educat, fiul unui beţiv şi al unei neghioabe, îi vrăjeşte pe cei mai bogaţi şi mai educaţi oameni din lumea creştină, aşa încât aceştia îi pun la dispoziţie avuţiile şi armatele lor. Cum învaţă să vorbească patru limbi, printre care latina, să citească şi să scrie cu eleganţă, să vâneze şi să lupte în turnir, să vâneze cu şoimi şi să danseze, aşa încât lumea să-l admire ca pe un prinţ viteaz şi graţios, deşi a fost crescut pe uliţele dosnice din Tournai, Henric nu spune. Cum deprinde zâmbetul regal, acea recunoaştere nonşalantă şi caldă a omagiilor, Henric nici măcar nu se întreabă în lunga lui relatare, deşi tocmai el trebuie să fi fost de-a dreptul uluit de acest lucru. E o poveste despre o vrajă: un băiat de rând îmbracă o cămaşă de mătase şi toţi cad pradă amăgirii că are sânge regesc.

Cum mi-a scris fratele meu vitreg: *Aşa să fie.*

Primesc o singură epistolă personală de la Henric în această perioadă în care e ocupat cu scrierea şi rescrierea explicaţiilor despre cum s-a produs transformarea băiatului, a lui John Perkin, Piers Osbeque, Peter Warboys – căci Henric dă mai multe nume – în prinţ şi apoi iar în om de rând.

Ţi-o trimit pe soţia lui la curte, scrie Henric, ştiind că nu e nevoie să spună despre a cui soţie e vorba. *Frumuseţea şi eleganţa ei te vor surprinde. Îţi voi rămâne îndatorat dacă o vei primi cu braţele deschise şi o vei mângâia, căci i s-a jucat o festă cruntă.*

Îi dau scrisoarea mamei lui Henric, care stă cu mâna întinsă, aşteptând cu nerăbdare s-o citească. Fireşte că soţia băiatului a căzut pradă unei nemaivăzute înşelătorii pline de cruzime. Soţul ei purta o cămaşă de mătase, a cărei croială frumoasă a orbit-o. N-a văzut că sub cămaşă se afla un băieţel de rând din Flandra. Păcălită uimitor de lesne, ea a văzut cămaşa, l-a luat drept prinţ şi s-a cununat cu el.

Palatul Sheen, Richmond,
toamna anului 1497

O aştept în odăile mele pe femeia căreia ni s-a poruncit să-i spunem lady Katherine Huntly. Nu i se va folosi numele de după căsătorie; bănuiesc că deocamdată nimeni nu ştie precis care e acest nume: Perkin, Osbeque sau Warboys.

— Va fi socotită femeie nemăritată, le anunţă pe doamnele mele milady mama regelui. Presupun că i se va anula căsătoria.

— Pe ce temei? întreb.

— Înşelătorie, răspunde ea.

— Cum anume a fost înşelată? mă interesez cu sfială.

— E vădit! mi-o întoarce dojenitor milady.

— Dacă a fost vădit, nu se poate chema înşelătorie, şopteşte acru Maggie.

— Şi copilul ei unde va fi instalat, milady? întreb iarăşi.

— Va trăi departe de curte, cu doica lui, spune milady. Şi nu vom aduce vorba de el.

— Se zice că e foarte frumoasă, intervine sora mea Cecily, cu un glas mieros precum prafurile italieneşti.

Îi surâd, cu ochii şi chipul goale. Dacă vreau să-mi salvez tronul şi libertatea, precum şi viaţa pruncului băiatului care se dă drept fratele meu, va trebui să îndur sosirea lui lady Katherine, o prinţesă frumoasă, nemăritată, şi multe alte lucruri.

Aud gălăgia făcută de garda ei în faţa uşii, schimbul rapid de parole, pe urmă uşa e deschisă larg.

— Lady Katherine Huntly! strigă repede crainicul, de parcă s-ar teme că cineva ar putea spune „regina Katherine a Angliei".

Rămân aşezată, însă milady mama regelui mă surprinde ridicându-se din jilţ. Doamnele mele fac o reverenţă adâncă, de parcă ar cinsti o femeie în venele căreia curge doar sânge regal, când tânăra intră în odaie.

E îmbrăcată în negru de doliu, ca şi cum ar fi văduvă, însă mantia şi rochia ei sunt minunat lucrate. Cine s-ar fi gândit că în Exeter există cusătorese atât de iscusite? Poartă o rochie din satin negru, garnisită cu catifea de aceeaşi culoare, pălărie neagră, mănuşi din piele neagră, brodată, iar pe braţ are o mantie de călărie, neagră şi ea. Are ochii închişi la culoare, adânciţi în cap, şi o piele cu desăvârşire curată, precum marmura cea mai fină şi mai albă. E frumoasă, abia trecută de douăzeci de ani. Îmi face o reverenţă adâncă şi o văd cercetându-mi faţa, ca şi cum ar căuta o asemănare cu soţul ei. Îi dau mâna, apoi mă ridic şi o sărut pe obrajii reci – căci, indiferent cu cine s-a măritat, indiferent de calitatea mătăsii din cămaşa lui, e verişoară cu regele Scoţiei. Îi simt mâna tremurând într-a mea şi văd iarăşi expresia aceea de reţinere prudentă, de parcă ar vrea să mă descifreze, să afle ce rol joc în această piesă-mască în plină desfăşurare care a devenit viaţa ei.

— Îţi urăm bun-venit la curte, rosteşte milady.

Pe ea nu e nevoie s-o descifreze cu atenţie. Milady îndeplineşte cererea fiului ei şi o primeşte pe lady Katherine la curte cu atâta bunătate, încât şi gazda cea mai ospitalieră s-ar vedea silită să se întrebe de ce facem atâta caz de femeia aceasta, de soţia căzută în dizgraţie a duşmanului nostru înfrânt. Lady Katherine îmi face încă o reverenţă şi rămâne în picioare, în faţa mea, parcă aşteptându-se s-o descos. Mă

mulţumesc să-i spun:

— Pesemne că eşti obosită.

— Alteţa Sa regele a fost nespus de bun, răspunde ea vorbind cu accent scoţian atât de puternic, încât trebuie să fac un efort ca să-i înţeleg glasul blând, cu un fermecător ton cântat. Am avut cai buni şi ne-am odihnit pe drum.

— Te rog să iei loc, o poftesc. Vom cina în scurt timp.

Cu un aer liniştit, îşi ocupă jilţul, îşi împreunează mâinile în poala rochiei de mătase neagră şi se uită la mine. Îi observ cerceii negri şi singura podoabă pe care o poartă în afara lor: o broşă de aur prinsă la cingătoare, închipuind două inimi îngemănate. Îmi îngădui să-i ofer un surâs slab, căruia îi răspunde căldura de o clipă din ochii ei. Probabil că nu vom spune niciodată mai mult.

Ne înşiruim, pregătindu-ne să intrăm în sala cea mare, la cină. Eu, ca regină, sunt prima. Milady e lângă mine şi cu jumătate de pas în urma mea, iar după ea trebuie să vină lady Katherine Huntly, surorile mele coborând cu o treaptă în ordinea de precădere. Arunc o privire în urmă şi văd paloarea lui Cecily şi buzele ei strânse. Acum e a treia după mine şi nu-i convine.

— Lady Huntly se va întoarce în Scoţia? o întreb pe milady mama regelui în timp ce mergem la cină.

— De bună seamă, răspunde aceasta. Pentru ce să rămână aici după moartea soţului ei?

Se pare însă că nu se grăbeşte să plece. Rămâne până când soţul meu îşi încheie drumul lent de la Exeter la palat. Înaintaşii intră în curtea grajdurilor şi trimit vorbă în odăile mele că regele se apropie şi că se aşteaptă la o primire oficială. Le poruncesc doamnelor mele să mă însoţească şi coborâm treptele late ale scării de piatră ce duce la uşa dublă de la intrare, deschisă larg, ca pentru întoarcerea unui erou. Ne aranjăm în capul scării. Doamnele lui milady mama regelui se află lângă noi, iar milady are grijă să stea pe aceeaşi treaptă cu mine, ca să nu ies în evidenţă. Aşteptăm scăldate în soarele puternic al toamnei, ascultând tropotul cailor.

— L-a trimis pe băiat direct în Turn? mă întreabă Maggie, aplecându-se ca să-mi întindă trena rochiei.

— Pesemne că da. Ce altceva să fi făcut cu el?

— Nu l-a… (Şovăie.) Nu l-a omorât pe drum?

Arunc o privire spre soţia băiatului, înveşmântată de sus până jos în negru, ca o văduvă. Ca să se apere de frig, a îmbrăcat mantia neagră de catifea, prinzându-şi la gât broşa de aur, cu inimile îngemănate.

— N-am auzit, răspund, fără a-mi putea reţine un mic fior. De bună seamă că ar fi trimis vorbă dacă făcea una ca asta, nu? Măcar soţiei băiatului, dacă nu mie. De bună seamă că aş fi ştiut, nu?

— Fireşte, nu l-ar fi executat fără să anunţe public, spune şi Maggie, nesigură.

Aud în spatele nostru, în sala întunecoasă, freamătul neîncetat al servitorilor care coboară în fugă scările spre curtea grajdurilor, ca să se înşire pe marginea drumului şi să-l vadă pe rege venind acasă triumfător.

Mai întâi îi auzim pe vestitorii regelui suflând victorios în trâmbiţe şi toată lumea aclamă. Apoi se aude alt zgomot, un tit-ti-ti ridicol, scos de cineva de pe marginea drumului, şi toată lumea râde. Simt că Maggie se apropie puţin de mine, de parcă sunetul unei surle de jucărie ne-ar ameninţa cumva.

De după cotitură apar primii călăreţi, şase purtători de drapel. Duc stindardul regal – crucea Sfântului Gheorghe, stindardul Beaufort cu poarta-ghilotină şi trandafirul Tudor. Mai e şi balaurul roşu pe fond alb cu verde şi o roză roşie, pentru Casa de Lancaster. Numai masa rotundă din Camelot lipseşte din această paradă ridicolă. Parcă regele şi-ar arăta toate însemnele, şi-ar declara toţi strămoşii, ca şi cum ar încerca să-şi demonstreze dreptul la tronul pe care l-a câştigat numai prin forţa armelor. Parcă ar încerca, încă o dată, să convingă pe toată lumea că el e monarhul legitim.

Urmează el, cu platoşa smălţuită, dar fără coif. Are un aer marţial şi viteaz, de parcă ar fi pe punctul

de a lupta într-o bătălie sau într-un turnir. Zâmbeşte larg, radios şi sigur de sine, iar când servitorii de la marginea drumului şi oamenii din satele apropiate – care au însoţit procesiunea în fugă, iar acum se înşiră şi ei pe marginea drumului – aclamă şi-şi flutură pălăriile, Henric înclină capul într-o parte şi în cealaltă, de parcă ar fi de acord cu ei.

În urma lui vin tovarăşii săi obişnuiţi, nobilii curţii sale. Nimeni în afară de el nu poartă armură; toţi ceilalţi sunt îmbrăcaţi pentru călărie, cu cizme şi mantii, iar unul sau doi, cu haine vătuite. Printre ei se află un tânăr pe care nu-l cunosc şi care îmi atrage atenţia din prima clipă; mă trezesc că nu-mi pot lua ochii de la el.

E îmbrăcat la fel ca toţi ceilalţi, cu cizme bune de călărie, din piele – ale lui, de un brun-închis –, nişte pantaloni maro de bună calitate şi o haină groasă, croită pe măsura umerilor laţi; mantia de călărie şi-a făcut-o sul şi a prins-o în chingi pe şa, în faţa lui. Are o beretă din catifea maro, pe care stă prinsă în faţă o broşă frumoasă cu trei perle. Îl recunosc pe dată, nu numai după broşă, ci şi după părul castaniu-auriu, după zâmbetul voios, zâmbetul mamei, şi după portul mândru al capului – copia fidelă a ţinutei tatei în şa. El e! Trebuie să fie el. E băiatul. N-a fost trimis în Turn, nu e adus în lanţuri, nici legat cu faţa la coada calului şi cu o pălărie de paie îndesată pe cap, ca să fie făcut de ocară. Călăreşte alături de rege, ca şi cum ar fi unul dintre însoţitorii lui, ca un prieten, aproape ca şi cum i-ar fi rudă.

Cineva îl arată oamenilor de pe marginea drumului, care încep să scoată sunete batjocoritoare, urâte, iar unul strigă: „Trădătorul!“. Altcineva îi face o plecăciune în derâdere, iar o femeie ţipă: „Zâmbeşti, ha?! N-o să mai zâmbeşti mult!“.

El însă zâmbeşte. Înalţă capul şi-l înclină într-o parte şi în cealaltă, iar când o fată prostuţă, captivată de farmecul lui degajat, strigă „Ura!“ în loc de insulte, el îşi scoate pălăria cu un gest larg, cu tot farmecul şi naturaleţea tatălui meu, regele Edward, care nu putea trece pe lângă o femeie frumoasă, aflată pe marginea drumului, fără a-i face cu ochiul în treacăt.

Acum, că s-a descoperit în soarele luminos de toamnă, văd cum îi străluceşte părul auriu. Pletele acestui băiat sunt drepte şi-i cad pe umeri lungi, dar la spate, peste guler, văd că se ondulează. Are ochii căprui, obrazul pârguit de soare, genele lungi şi negre. E cel mai chipeş dintre toţi curtenii; pe lângă el, în armura lui nouă şi scânteietoare, soţul meu, regele, arată ca un bărbat care se străduieşte prea mult.

Neliniştit, băiatul le cercetează pe doamnele curţii, înşirate pe trepte, până când îşi vede soţia; îi aruncă un zâmbet nemăsurat de ştrengăresc, de parcă nu s-ar afla în cele mai grele împrejurări pe care şi le-ar putea imagina cineva. Mă uit la ea şi văd o tânără femeie complet schimbată. Roşeaţa i-a inundat obrajii palizi, ochii îi strălucesc, toată făptura îi e un freamătă; îl priveşte cu nesaţ, oarbă la rege şi la parada de stindarde. Radiază, ca şi cum bucuria de a-l vedea e mai mare decât orice grijă de pe lume. Ca şi cum n-ar avea mare importanţă în ce împrejurări se găsesc, cu condiţia să fie împreună.

De la ea, privirea lui trece la mine.

Mă recunoaşte pe dată. Îl văd măsurând eleganţa rochiei mele şi respectul adânc al doamnelor; vede că am ţinuta unei regine, îmi remarcă boneta conică, înaltă şi rochia cu broderii bogate. Îmi priveşte chipul şi zâmbetul ştrengăresc, la un pas de râs, copia fidelă a expresiei ireverenţioase a bucuriei mamei, îi străluceşte pe chip. E un zâmbet de siguranţă de sine deplină, de recunoaştere, de încântare a întoarcerii. Mă văd nevoită să-mi muşc pe dinăuntru obrazul ca să nu fug spre el cu braţele deschise; însă elanul inimii nu mi-l pot împiedica şi simt că radiez, de parcă mi-ar veni să izbucnesc în urale. A venit acasă! Băiatul care spune că e fratele meu Richard a venit acasă, în sfârşit.

Henric ridică mâna, ca suita să se oprească, iar un paj se aruncă de pe cal şi vine iute să ia frâul din mâna regelui. Henric descalecă greoi, în zăngănitul armurii, urcă treptele scunde până la mine, mă sărută pe buze afectuos, apoi se întoarce spre maică-sa şi-şi înclină capul, să-i primească binecuvântarea.

— Bun venit acasă, milord! îi urez ceremonios şi destul de tare încât să mă audă toţi. Felicitări pentru

marea voastră victorie!

În mod ciudat, el nu dă un răspuns ceremonios, cu toate că secretarii aşteaptă să-i imortalizeze vorbele din acest moment istoric. Se întoarce puţin într-o parte şi-l văd trăgând brusc aer în piept – o mică răsuflare care-l dă de gol – când o vede pe ea: pe soţia băiatului. Văd cum i se aprind obrajii şi cum i se luminează ochii. Păşeşte spre lady Katherine şi nu ştie ce să spună; ca unui paj năucit de dragoste, i se taie respiraţia când o vede şi amuţeşte când ar trebui să vorbească.

Ea îi face o reverenţă adâncă, plină de respect, iar când se ridică, el o ia de mână. O văd plecând ochii cu modestie, îi văd surâsul abia schiţat şi înţeleg, în sfârşit, de ce a fost trimisă să-mi fie doamnă de companie şi de ce soţul ei călăreşte liber printre curtenii regelui. Henric s-a îndrăgostit pentru prima oară în viaţă, iar alegerea e cea mai proastă cu putinţă.

Maică-sa, care urmăreşte fiecare pas al întoarcerii victorioase a fiului ei, mă pofteşte în odăile sale în seara aceea, înaintea marii cine triumfale. Îmi spune că Henric a ales două dintre doamnele mele de companie şi două de la curtea ei ca s-o slujească pe lady Katherine, până când îi va găsi doamne potrivite. Pe cât se pare, lady Katherine va avea mica ei curte personală şi odăile ei; va trăi ca o prinţesă a Scoţiei aflată în ospeţie şi va fi slujită cu genunchiul în podea.

Lady Katherine a fost poftită să meargă la garderoba regală şi să-şi aleagă o rochie potrivită pentru ospăţul ce sărbătoreşte victoria regelui. Se pare că regele ar vrea s-o vadă îmbrăcată în altă culoare, nu în negru.

Îmi amintesc cu tristeţe că odată mi s-a poruncit să port o rochie de aceeaşi culoare şi croială ca a reginei Anne; toată lumea a remarcat ce frumoasă sunt, stând lângă ea, în rochia identică, iar soţul ei nu-şi putea desprinde ochii de la mine. Era sărbătoarea Crăciunului, înainte de moartea reginei, iar ea şi cu mine purtam rochii roşii identice; atâta doar că ea o purta pe a ei ca pe un giulgiu, sărmana, atât de palidă şi de slabă era. Lângă ea, rochia stacojie împrumuta o împurpurare plăcută obrajilor mei şi dădea mai multă strălucire părului meu auriu şi ochilor mei. Eram tânără, îndrăgostită şi fără inimă. Îmi aduc aminte acum de demnitatea calmă pe care o arăta când mă vedea dansând cu soţul ei şi aş vrea să-i pot spune că îmi pare rău şi că acum o înţeleg mult mai bine decât pe atunci.

— L-ai întrebat pe rege când pleacă lady Katherine acasă? se interesează pe neaşteptate milady.

Stă în picioare, cu spatele spre un foc meschin, cu mâinile vârâte în mâneci. Restul odăii e rece.

— Nu. Îl întrebaţi voi?

— Îl voi întreba! exclamă ea. Îl voi întreba, cu siguranţă. L-ai întrebat când va fi dus Pero Osbeque în Turn?

— Aşa îl cheamă acum?

Înfuriată, se înroşeşte.

— Cum i s-o fi spunând! Peter Warboys, cum i se zice.

— Am schimbat foarte puţine vorbe cu Alteţa Sa. Lorzii şi nobilii Londrei au vrut să-i pună întrebări despre bătălie, fireşte, astfel că s-a dus cu ei în sala de primire.

— A avut loc o bătălie?

— Nu chiar. Nu.

Ea trage aer în piept şi se uită la mine cu un aer viclean şi totodată precaut, de parcă s-ar simţi în ape tulburi.

— Regele pare foarte captivat de lady Katherine.

— E o femeie foarte frumoasă, încuviinţez eu.

— Nu trebuie să te deranjeze…, continuă milady. Nu trebuie să protestezi…

— La ce să protestez? întreb.

Tonul meu e atât de calm şi de plăcut, încât nu sună deloc ca şi cum i-aş cere socoteală. În faţa seninătăţii mele surâzătoare, îşi pierde îndrăzneala.

— La nimic. Chiar nimic.

Lady Katherine vine în odăile mele înainte de cină, purtând supusă o rochie nouă din garderoba regală, dar a rămas la culoarea aleasă de ea, negrul cel mai întunecat. Broşa de aur cu inimile îngemănate, prinsă de un lanţ subţire de aur, se odihneşte pe un văl de dantelă albă ce-i acoperă umerii. Pe sub ţesătură, albul cald al pielii ei luceşte, ascuns şi totodată vizibil. Când regele intră în sala mea de primire, ochii lui cercetează încăperea, căutând-o; tresare uşor când o vede, de parcă ar fi uitat cât de frumoasă e, şi dorinţa îl cutremură din nou. Ea îi face o reverenţă, tot atât de politicoasă ca doamnele celelalte, iar când se ridică, îi zâmbeşte – un surâs nelămurit, ca o femeie care râde printre lacrimi.

Henric îmi dă braţul, ca să mă conducă la cină, şi curtenii îşi ocupă locul în spatele nostru, doamnele mele urmându-mă potrivit ordinii de precădere, domnii venind în urma lor. Lady Katherine Huntly, cu ochii negri aţintiţi modest în pământ, şi-a ocupat locul cuvenit, în spatele lui milady mama regelui. În timp ce Henric şi cu mine conducem curtea pe scara lată de piatră, către sala cea mare, însoţiţi de sunetul trâmbiţelor şi de aplauzele înăbuşite ale oamenilor care s-au înghesuit la galerie să vadă familia regală la cină, mai mult simt decât văd că băiatul căruia trebuie să i se spună Peter Warboys – sau poate Pero Osbeque ori John Perkin – a trecut pe lângă femeia care i-a fost cândva soţie, şi-a înclinat adânc capul în faţa ei şi şi-a ocupat locul, alături de ceilalţi nobili ai curţii lui Henric.

Băiatul pare în largul lui la curte. Se plimbă între sala cea mare, grajdurile cu cai, grajdul unde sunt ţinuţi şoimii şi grădină fără a rătăci drumul măcar o dată, fără a întreba vreodată încotro e clădirea vistieriei sau unde se găseşte terenul de tenis al regelui. Îi aduce regelui o pereche de mănuşi fără să întrebe unde sunt ţinute. Se simte în largul lui şi printre tovarăşi. Există un grup al tinerilor chipeşi care-şi trec timpul în odăile regelui şi-i fac comisioane. Le place să vină în odăile mele, să asculte muzică şi să stea la taclale cu doamnele de companie. Când jucăm cărţi, se prind şi ei imediat în joc; dacă se exersează tirul, îşi iau un arc şi se întrec între ei. Când pun rămăşaguri la jocurile de noroc, sunt generoşi cu banii; când dansează, o fac cu graţie; flirtul e ocupaţia lor principală şi fiecare dintre doamnele mele are un preferat în rândul bărbaţilor tineri din suita regelui şi trage nădejde că el îi vede ocheadele pe jumătate ascunse.

Băiatul se obişnuieşte cu traiul ăsta de parcă s-ar fi născut şi ar fi fost crescut la o curte elegantă. Cântă din gură, acompaniat de cântăreaţa mea la lăută, dacă e poftit; citeşte în franceză sau în latină dacă-i dă cineva cartea. Călăreşte pe orice cal din grajduri cu siguranţa de sine relaxată şi firească a unuia care a urcat de mic în şa, ştie să danseze, să facă o glumă, să compună o poezie. Când se improvizează o piesă de teatru, se arată ager la minte şi spiritual; când i se cere să recite, ştie pe dinafară poeme lungi. Are toate talentele unui tânăr nobil bine educat. Seamănă în toate privinţele cu prinţul care se pretinde a fi.

Iese în evidenţă printre ceilaţi tineri chipeşi doar printr-un singur lucru. În fiecare seară şi dimineaţă, o salută pe lady Katherine îngenunchind la picioarele ei şi sărutându-i mâna întinsă. În fiecare dimineaţă, în drum spre capelă, se lasă într-un genunchi, îşi scoate pălăria şi sărută cu mare blândeţe mâna întinsă de ea, rămânând nemişcat o clipită, cât ea îşi lasă mâna pe umărul lui. Seara, când părăsim sala cea mare sau când cer să se oprească muzica în odăile mele, el mi se înclină zâmbindu-mi straniu, familiar, apoi se întoarce spre ea şi-i îngenunchează la picioare.

— Îi e ruşine, pesemne, că a coborât-o atât de mult, spune Cecily după câteva zile, în care observăm cu toatele acest ritual. Pesemne că îngenunchează ca să-i ceară iertare.

— Aşa crezi? întreabă Maggie. Nu crezi că e singura lui cale de-a o atinge şi de-a fi atins de ea?

După aceea îi urmăresc pe cei doi cu mai mare atenţie şi ajung să cred că Maggie are dreptate. Dacă el are prilejul să-i dea un obiect, are grijă să li se atingă degetele. Dacă ieşim să călărim, se duce repede lângă greabănul calului ei, ca s-o ajute să urce în şa, iar la sfârşitul zilei e primul în curtea grajdurilor şi azvârle unui rândaş frâul propriului cal, ca s-o poată coborî din şa, ţinând-o la piept preţ de o clipă înainte de a o lăsa jos, cu blândeţe. În timpul jocului de cărţi, umerii lor se apleacă în tandem asupra mesei; când el stă în picioare, lângă calul ei, iar ea se află sus, în şa, el se dă în spate până când atinge şaua cu capul, iar când dă drumul hăţurilor, mâna ei poate să-i atingă ceafa.

Ea nu-l respinge niciodată, nu-i ocoleşte atingerea. Nici nu are cum, desigur – câtă vreme îi e soţie, trebuie să-i arate supunere. Între ei există însă o pasiune pe care nici măcar nu încearcă s-o ascundă. La cină, când se toarnă vinul, el îşi îndreaptă privirea către masa ei, ridică paharul şi primeşte în schimb un surâs iute, pe jumătate ascuns. Când trece pe lângă tinerii ocupaţi cu jocul de cărţi, ea se opreşte o clipă doar, să-i vadă cărţile, iar câteodată se apleacă, pasămite pentru a vedea mai bine, el se lasă pe spate şi obrajii li se ating, ca într-un sărut. Se mişcă astfel la curte: doi tineri din cale-afară de frumoşi, ţinuţi la distanţă unul de celălalt de porunca regelui, dar trăindu-şi ziua separat: mereu cu un ochi unul la celălalt, ca doi dansatori despărţiţi de mişcările unui dans, dar care sunt siguri că se vor alipi din nou.

Acum, că drumurile Angliei au redevenit sigure, fiul meu Arthur trebuie să plece la castelul Ludlow, iar Maggie şi tutorele lui, sir Richard Pole, îl vor însoţi. Îi petrec din curtea grajdurilor, având-ul alături pe fratele meu vitreg, Thomas Grey.

— Nu mă îndur să-l las să plece, îi spun.

El râde.

— Ţi-o aduci aminte pe mama, când a trebuit să plece Edward? Dumnezeu s-o odihnească! L-a însoţit atâta cale, deşi era grea cu Richard. Ţi-e greu şi e greu şi pentru băiat, dar ăsta e semn că lucrurile revin la normal. Ar trebui să te bucuri.

Arthur, voios şi încântat în spinarea calului, îmi face semn cu mâna şi-i urmează pe sir Richard şi pe Maggie afară din curte. Străjerii se înşiră în spatele lui.

— Nu cred că mă pot bucura, spun.

Thomas mă strânge de mână.

— Se va întoarce de Crăciun.

A doua zi regele îmi spune că pleacă la Londra cu o suită mică, pentru a-l arăta norodului pe Perkin Warbeck, pretendendul.

— Cine merge cu tine? îl întreb, prefăcându-mă că nu înţeleg.

Henric roşeşte uşor.

— Perkin. Warbeck.

S-au hotărât, în sfârşit, asupra unui nume pentru el, şi nu doar pentru el. Au botezat şi au descris o întreagă familie Warbeck, cu unchi, veri, mătuşi şi bunici – familia Warbeck din Tournai. Şi cu toate că această familie numeroasă e stabilită, cel puţin pe hârtie, cu tot cu îndeletniciri şi adrese, nici unul dintre membrii ei nu e chemat să-l vadă pe băiat. Nici unul nu-i scrie ca să-i facă reproşuri sau ca să-şi ofere ajutorul. Deşi sunt atât de numeroşi şi atât de bine documentaţi, nici măcar unul nu oferă o recompensă pentru întoarcerea lui. Regele îi împleteşte în povestea lui Perkin Warbeck, iar noi nu cerem să-i vedem, tot aşa cum n-ai cere să vezi o pisică neagră, un condur de sticlă sau un fus fermecat.

În Londra, băiatul are parte de o primire confuză. Bărbaţii, care au văzut cum le tot cresc birurile şi

cum amenzile nedrepte le cotropesc cu totul veniturile, îl blesteamă pentru cheltuiala princinuită de invaziile lui şi mârâie când îl văd trecând. Femeile, mereu gata de răutăţi, huiduiesc la început şi aruncă pumni de ţărână, dar chiar şi ele se înmoaie, neputând să nu-i admire chipul plecat şi surâsul sfios. El trece călare pe străzile Londrei cu aerul modest al unui băiat care n-a avut încotro, a fost chemat şi a răspuns la chemare, n-a putut să nu fie el însuşi. Unii oameni se arată furioşi pe el, dar mulţi strigă tare că e un băiat arătos, un trandafir.

Henric îl pune să meargă pe jos, ducând de căpăstru un cal bătrân şi olog, în spinarea căruia se află unul dintre adepţii băiatului, în lanţuri. Bărbatul posomorât din şa e potcovarul care a fugit din slujba lui Henric ca să fie cu băiatul. Acum toată Londra îl vede cu capul plecat, plin de vânătăi, legat de şa ca un bufon. În mod normal, oamenii ar azvârli cu mizerii şi apoi ar râde văzându-i pe călăreţ şi pe rândaşul umilit stropiţi cu noroi din şanţuri, potopiţi de oalele de noapte golite de la ferestrele caturilor de sus. Dar băiatul şi susţinătorul lui înfrânt alcătuiesc o pereche ciudat de tăcută, trecând pe uliţele înguste ce duc la Turn, iar într-un moment de linişte bruscă, cineva rosteşte cumplit de răspicat:

— Uitaţi-vă la el! E bucăţică ruptă din bunul rege Edward!

Henric află întâmplarea în clipa în care vorbele au ieşit de pe buzele omului, însă e prea târziu ca să fie luate înapoi, prea târziu pentru a astupa urechile mulţimii. Nu poate face altceva decât să se asigure că norodul nu-l va mai vedea niciodată pe băiatul care seamănă atât de mult cu un prinţ de York.

Aşadar, e prima şi ultima oară când băiatul se vede silit să străbată străzile Londrei pentru a fi batjocorit.

— Îl vei închide în Turn, îi porunceşte milady fiului ei.

— Cu timpul. Am vrut ca oamenii să vadă că nu reprezintă o ameninţare, e un nimic, un băiat zevzec şi înfumurat. Nimic mai mult decât un flăcău oarecare, un băiat, cum am spus mereu; are mai puţină greutate decât aerul.

— Ei bine, acum l-au văzut. Şi nu-i aud spunând că ar avea mai puţină greutate decât aerul. Nu ştiu cum să-i spună, deşi le-am repetat de atâtea ori cum îl cheamă. Iar numele pe care ar vrea ei să i-l dea nu trebuie rostit vreodată. De bună seamă că acum îl vei acuza şi executa, nu?

— Când mi s-a predat, i-am dat cuvântul meu că nu va fi omorât.

Teama o face pe milady să-l contrazică.

— Nu eşti obligat să te ţii de cuvânt. Ţi-ai încălcat cuvântul şi pentru mai puţin de atât. Nu eşti obligat să-ţi respecţi cuvântul dat unuia ca el.

Henric se luminează brusc la faţă.

— Aşa e, dar i-am făgăduit ei.

Milady îndreaptă spre mine o privire furioasă, acuzându-mă pe dată.

— Ei? Doar n-a avut îndrăzneala să ceară îndurare pentru el? se dezlănţuie ea pe neaşteptate, cu chipul plin de ură. Doar nu şi-a spurcat buzele luând apărarea unui trădător? Cu ce motiv? Ce a cutezat să spună?

Mă uit la ea cu un aer răzvrătit, dar calm, şi clatin din cap în tăcere, spunând apoi pe un ton rece ca gheaţa:

— Nu eu. Vă înşelaţi iarăşi. N-am cerut să i se arate îndurare. N-am vorbit nici ca să-i iau apărarea, nici ca să-l acuz. Nu am nici o părere în această problemă şi nici n-am avut vreodată. (Sub ochii mei, furia lui milady se transformă în stânjeneală.) Cred că Alteţa Sa se vorbeşte despre altă doamnă.

Îngrozită, milady se întoarce iar spre fiul ei, de parcă acesta o trădează, ca şi cum ea e victima infidelităţii lui.

— Cine? Care femeie a cutezat să-ţi ceară să-i cruţi viaţa? La cine pleci urechea, în loc să mă asculţi pe mine, mama ta, care te-am călăuzit la fiecare pas?

— Lady Katherine, răspunde el, iar pe faţă i se lăţeşte un mic surâs prostesc la simpla rostire a

numelui. Lady Katherine. Ei i-am dat cuvântul meu de onoare.

Ea şade în odăile mele ca o văduvă demnă, mereu înveşmântată în negru, mereu ocupată cu lucrul de mână. Coasem cămăşi pentru săraci, iar ea tiveşte ba o mânecă, ba un guler, cu capul plecat asupra cusăturii. Sporovăiala şi râsetele femeilor nu contenesc în jurul ei; câteodată înalţă capul şi zâmbeşte la o glumă, iar uneori răspunde cu glas scăzut sau contribuie la conversaţie cu câte o istorisire. Vorbeşte despre copilăria ei din Scoţia, despre vărul ei, regele Scoţiei, şi despre curtea acestuia. E lipsită de vioiciune, dar curtenitoare. O companie plăcută. Are farmec; câteodată, când mă uit la ea, mă trezesc zâmbind. E senină. Deşi trăieşte la curtea mea şi soţul meu e vizibil îndrăgostit de ea, nu arată câtuşi de puţin, nici măcar cu o privire piezişă, că o ştie. Ar putea să-şi râdă de mine, ar putea să-şi dea aere, ar putea să mă stingherească, însă n-o face niciodată.

Nu-l pomeneşte niciodată pe soţul ei şi nu vorbeşte despre acest an atât de ieşit din comun: despre corabia micuţă care i-a dus în Irlanda, despre fuga norocoasă din ghearele spaniolilor care i-ar fi prins, despre debarcarea triumfătoare şi marşul victorios din Cornwall până la Devon şi despre înfrângerea ce a urmat. Nu vorbeşte absolut deloc despre soţul ei şi, prin urmare, evită să-i rostească numele. Întrebarea cea mare – cum se numeşte cu adevărat acest tânăr care nu trece pe lângă ea fără un zâmbet – nu primeşte răspuns de la ea.

El e ca un om fără nume. Ambasadorul spaniol i se adresează o dată, în public, cu numele Perkin Warbeck, iar tânărul întoarce capul încet, ca un actor, ca un dansator, şi se uită undeva în zare. E o mustrare făcută cu atâta siguranţă de sine, cu atâta graţie, încât ai putea să juri că numai un prinţ ar fi în stare să se poarte altfel. Ambasadorul are un aer neghiob, iar băiatul pare să simtă părere de rău fiindcă s-a văzut silit să provoace o clipă de stinghereală unui om care ar fi trebuit să ştie cum să se poarte.

Henric, regele, e cel care salvează curtea de scena scandaloasă a dojenirii ambasadorului celui mai mare aliat al nostru de către un trădător iertat, cu condiţia bunei purtări. Ne aşteptăm să-l mustre pe băiat şi să-l dea afară din încăpere; în schimb, regele coboară la repezeală de pe tron, traversează sala de primire cu paşi grăbiţi, se întoarce spre doamnele mele şi o ia de mână pe lady Katherine, cerând pe nepusă masă:

— Să dansăm!

Muzicanţii încep pe dată să cânte, iar Henric îi ia ambele mâini într-ale lui. E împurpurat, de parcă el ar fi făcut gafa, nu pretendentul şi soţia acestuia. Ea are, ca întotdeauna, calmul unui râu de la câmpie. Henric se înclină pentru a începe dansul, ea îi face o reverenţă şi apoi zâmbeşte radios, precum soarele ieşind de după un nor. Îi zâmbeşte soţului meu şi văd cum lui i se înseninează inima la vederea acestui foarte mic semn de aprobare.

Palatul Sheen, Richmond,
Crăciunul anului 1497

Sărbătoarea Crăciunului îmi aduce copiii acasă. Henric, Margaret şi Mary revin lângă noi de la Palatul Eltham, iar Arthur vine de la Ludlow cu tutorele lui, sir Richard Pole, şi cu scumpa mea Maggie. Fug în curtea grajdurilor ca să întâmpin grupul de la Ludlow, care tocmai soseşte, într-o seară în care ploaia rece, încăpăţânată a zilei se preschimbă în fulgi de zăpadă învârtejiţi.

— Slavă Cerului că aţi sosit înainte să se înteţească frigul! (Mă reped la Arthur ca şi cum aş vrea să-l ocrotesc de întuneric.) Dar ce cald eşti!

Mă împiedic să adaug „şi ce adorabil!“, căci băiatul meu cel mare e pentru mine, ca întotdeauna, o revelaţie. În cele câteva luni de absenţă a mai crescut puţin. Îi simt tăria musculoasă a braţelor când mă îmbrăţişează – e un prinţ în toate privinţele. Nu-mi vine să cred că în faţa mea se află pruncul pe care l-am ţinut la piept şi copilaşul ai cărui paşi i-am călăuzit, când îl văd pe acest flăcău neastâmpărat, al cărui creştet îmi ajunge până la bărbie şi care se retrage din îmbrăţişarea mea ca să mi se încline cu toată graţia bunicului său, a tatălui meu, regele Edward.

— Sigur că sunt cald, replică el. Sir Richard ne-a ţinut într-un galop nebun în ultima jumătate de ceas.

— Am vrut să sosim până nu se întunecă, explică sir Richard descălecând şi făcându-mi o plecăciune adâncă. Îi merge bine, îmi spune el scurt. E sănătos, puternic, şi învaţă câte ceva în fiecare zi. Se arată foarte abil cu oamenii din Ţara Galilor. Foarte drept. Făurim un rege, un rege bun.

Maggie coboară la repezeală din şa, îmi face o reverenţă, apoi dă fuga să mă îmbrăţişeze.

— Arăţi bine, remarcă ea făcând un pas în spate, ca să mă cerceteze. Eşti fericită? mă întreabă cu îndoială. Cum sunt lucrurile aici? Dar Alteţa Sa regele?

Ceva îmi dă ghes să mă întorc şi să privesc spre umbra din pragul uşii deschise. Văd, luminată de torţe din spate, silueta lui Katherine Huntly, în rochie de catifea neagră, pe fundalul întunericului pâlpâitor din prag. Mă priveşte primindu-mi fiul acasă, deşi băieţelul ei e departe astă-seară şi nu i se îngăduie să-l vadă. Îl aude pe tutorele fiului meu spunând că e un bun prinţ de Wales, deşi a crezut că fiul ei s-a născut să ocupe acea funcţie, iar oamenii i s-au adresat mereu cu acel titlu. Îi fac semn să se apropie şi-i spun lui sir Richard:

— Ţi-o aminteşti, cred, pe lady Katherine Huntly.

Maggie îi face o reverenţă; stăm nemişcate o clipă: trei femei sub ninsoarea învârtejită de vânt, de parcă am fi nişte statui fără nume, într-o grădină hibernală. Ce nume ar trebui să se afle pe soclul statuilor? Suntem două verişoare şi o cumnată, menite să trăim laolaltă în tăcere, fără a rosti vreodată adevărul? Sau suntem două fiice lipsite de noroc ale Casei de York înfrânte şi o impostoare care şi-a câştigat locul lângă noi pe căi josnice, vrăjindu-l pe rege? Vom şti vreodată cu siguranţă?

Alteţa Sa regele numeşte şase doamne de companie în serviciul lui lady Katherine, pe propria-i cheltuială. Acestea o vor sluji aşa cum mă slujesc doamnele mele: îi vor face comisioane, îi vor scrie biletele, vor dărui săracilor mici cadouri, îi vor ţine tovărăşie, o vor ajuta să-şi aleagă veşmintele, o vor îmbrăca, se vor ruga cu ea în capelă, vor cânta cu ea din gură şi la instrumente când va fi veselă, vor citi alături de ea când îşi va dori linişte. Are odăile ei, în aripa mea din marele palat: odaia de culcare, odaia personală şi sala de primire. Uneori şade cu mine, alteori o vizitează pe milady mama regelui, unde are

parte de o primire rece, iar câteodată se retrage cu doamnele ei în propria sală de primire – o curte în miniatură la altă curte.

Chiar şi flăcăul primeşte doi valeţi, care îl însoţesc pretutindeni şi-l slujesc aducându-i calul, întovărăşindu-l când iese călare, rânduindu-i odaia de culcare, însoţindu-l la masă. Dorm în odaia lui: unul, pe un pat îngust, cu saltea de paie, celălalt, pe duşumea, fiindu-i pasămite temniceri. Însă când băiatul se întoarce spre unul sau spre celălalt, ca să i se dea mănuşile sau să ceară mantia, e vădit că-l slujesc cu bucurie. Trăieşte în aripa de palat a regelui, în odăile dinlăuntru ale garderobei regale, păzit ca o comoară. Uşile ce dau spre garderobă şi vistierie sunt încuiate noaptea; prin urmare, fără a fi întemniţat în vreun fel, băiatul îşi petrece nopţile sub cheie, de parcă ar fi el însuşi o nestemată nepreţuită. Peste zi însă, intră şi iese din palat după placul lui, salutându-i cu capul în trecere, detaşat, pe străjerii din garda regală, călăreşte pe un cal iute, fie cu restul curţii, fie singur, ori cu prietenii pe care şi i-a ales şi care par mândri să-l însoţească. Iese cu barca pe fluviu fără a fi supravegheat sau împiedicat să vâslească oricât de departe ar vrea. E tot atât de liber şi de lipsit de griji ca oricare dintre tinerii de la această curte tânără şi lipsită de griji, însă pare a fi – fără a vădi vreo pretenţie de superioritate – un conducător înnăscut, mai rafinat decât ceilalţi, având parte de recunoaşterea lor aproape ca şi cum ar fi prinţ.

Seara îl găseşte întotdeauna în odăile mele. Intră şi mi se înclină, îmi adresează câteva vorbe de salut, însoţite de zâmbetul acela ciudat de cald şi de intim, apoi se aşază lângă Katherine Huntly. Îi vedem adesea vorbind cu capetele apropiate, pe ton scăzut, dar fără a da impresia că uneltesc. Când se apropie cineva, ei ridică privirea şi-i fac loc, oricine ar fi, mereu curtenitori, fermecători şi fireşti. Dacă sunt lăsaţi în pace, stau de vorbă, îşi pun întrebări şi-şi răspund, aproape ca şi cum ar cânta împreună, ca şi cum n-ar vrea decât să-şi audă unul altuia vocea. Vorbesc despre vreme, despre punctajul la concursul de tras cu arcul, despre fleacuri, însă toată lumea simte atracţia nestăvilită dintre ei.

Îi văd adesea stând pe bancheta din fereastra firidei, unul lângă altul, cu umerii atingându-li-se, cu genunchii aproape lipiţi. Câteodată, el se apleacă să-i şoptească la ureche şi aproape că-i atinge obrazul cu buzele. Alteori, ea îşi întoarce faţa spre el, iar el pesemne că-i simte răsuflarea caldă pe gât, tot atât de intimă ca o sărutare. Petrec ore astfel în şir – liniştiţi ca doi copii cuminţi pe o banchetă, tandri ca doi iubiţi tineri înainte de logodnă, fără a se atinge vreodată, dar mereu la o palmă unul de celălalt, ca două turturele.

— Dumnezeule, o adoră! remarcă Maggie, privindu-le flirtul înfrânat, dar de neoprit. De bună seamă că nu rezistă să stea mereu la distanţă! Nu se furişează niciodată în odăile ei?

— Nu cred. Se pare că s-au resemnat să-şi fie tovarăşi permanenţi, însă nu soţ şi soţie.

— Şi regele? întreabă Maggie cu delicateţe.

— De ce? Ce-ai auzit? o întreb sec. Eşti la curte doar de câteva zile, pesemne că lumea s-a repezit să-ţi spună totul. Ce ai auzit?

Ea se strâmbă.

— Umblă vorba peste tot că nu-şi poate lua ochii de la ea. Când ies călare, se află mereu lângă ea; când dansează, o invită să-i fie parteneră, îi trimite cele mai bune bucate. Îi oferă întruna daruri pe care ea i le înapoiază fără o vorbă, o trimite iar şi iar la garderoba regală, comandă mătăsuri pentru rochii noi, dar ea poartă numai negru. (Se uită la mine şi vede că sunt nepăsătoare.) Ai văzut toate astea? Le ştii?

Ridic din umeri.

— Le-am văzut pe aproape toate acum, cu soţul meu. Le-am mai văzut o dată, cu soţul altei femei. Cândva, am fost eu însămi fata pe care o priveau toţi, întorcându-i spatele reginei. Cândva, eu am fost cea care primea rochiile şi darurile.

— Când erai preferata regelui?

— Întocmai ca ea. Ba mai rău decât ea, fiindcă eu mă făleam. Eram îndrăgostită de Richard şi el de

mine şi ne făceam curte chiar sub nasul lui Anne, soţia lui. Acum n-aş face una ca asta. N-aş face-o în ruptul capului. Pe atunci nu-mi dădeam seama ce dureros e.

— Dureros?

— Şi înjositor. Pentru soţie. Îi văd pe curteni uitându-se la mine de parcă se întreabă ce cred. Îl văd pe Henric uitându-se la mine ca şi cum ar trage nădejde să nu bag de seamă că se bâlbâie ca un băieţandru când îi vorbeşte ei. Iar ea…

Maggie aşteaptă.

— Ea nu se uită la mine deloc. Nu se uită să vadă cum reacţionez sau dacă îi observ triumful. Nu se uită la mine, să vadă dacă bag de seamă că soţul meu o adoră – şi, în mod ciudat, privirea ei e singura pe care aş suporta-o. Când îmi face o reverenţă sau îmi vorbeşte, mă gândesc că e singura care înţelege ce simt. E ca şi cum am fi legate în încercarea asta şi ar trebui să ne descurcăm împreună cumva. N-are ce face dacă el s-a îndrăgostit de ea. Nu încearcă să-i intre în graţii, nu-l ademeneşte. Nici ea, nici eu n-avem ce face dacă i-a trecut dragostea pentru mine şi s-a îndrăgostit de ea.

— Ar putea să plece!

— Nu poate pleca. Nu-şi poate părăsi soţul, nu s-ar îndura să-l lase aici. Iar Henric pare hotărât ca el să trăiască la curte, să trăiască aici, ca o rudă, aproape ca şi cum ar fi…

— Ca şi cum ar fi fratele tău? şopteşte Maggie abia auzit.

Încuviinţez din cap.

— În afară de asta, Henric n-o va lăsa să plece. Se uită după ea în fiecare dimineaţă, în capelă, nu poate să închidă ochii şi să-şi facă rugăciunile decât după ce a văzut-o. Mă face să mă simt… (Mă întrerup şi-mi şterg ochii cu colţul mânecii.) Sunt o neghioabă, dar mă face să mă simt nedorită. Ştearsă. Nu mă simt ca prima doamnă de la curtea Angliei. Nu simt că mă aflu acolo unde ar trebui, pe locul mamei. Nu sunt nici măcar pe locul meu obişnuit, al doilea după milady mama regelui. Am coborât şi mai mult. Mă simt umilită. Sunt regina Angliei, însă regele, soţul meu şi curtea mă ignoră. (Mă opresc şi încerc să râd, dar mă trezesc că-mi scapă un sughiţ de plâns.) Mă simt ştearsă, Maggie! Pentru prima oară în viaţă! Mă simt umilită! E greu.

— Eşti prima doamnă, eşti regina. Nimeni şi nimic nu poate să-ţi ia asta! îmi spune ea pătimaş.

— Ştiu. Zău că ştiu, spun cu tristeţe. M-am măritat fără dragoste, iar acum se pare că el iubeşte pe altcineva. E ridicol că-mi pasă câtuşi de puţin. M-am măritat cu el socotindu-l duşmanul meu. L-am luat de soţ urându-l şi sperând că va muri. Ar trebui să mă lase rece faptul că acum se luminează când altă femeie intră în odaie.

— Dar îţi pasă?

— Da. Am descoperit că-mi pasă.

Curtea se pregăteşte cu voioşie de Crăciun. Arthur e chemat la tatăl lui, care îi spune că logodna cu prinţesa spaniolă Caterina de Aragon e confirmată şi va avea loc. Nimic n-o mai poate amâna acum, când monarhii Spaniei au siguranţa că nici un pretendent nu mai ameninţă tronul lui Henric. Însă aceştia îi scriu ambasadorului lor, întrebându-l de ce pretendentul n-a fost executat, căci ei se aşteptaseră ori să moară în luptă, ori să fie decapitat fără zăbavă pe câmpul de luptă. De ce n-a fost judecat şi trimis neîntârziat pe lumea cealaltă?

Ambasadorul n-are răspuns mai bun decât acela că regele se arată îndurător. Fiind ei înşişi uzurpatori neîndurători, nu înţeleg acest lucru, dar sunt de acord ca logodna să aibă loc, cerând doar ca pretendentul să moară înainte de ceremonia cununiei. Atâta îndurare ajunge, sugerează ei. Ambasadorul îi face aluzie regelui că Ferdinand şi Isabella, regele şi regina Spaniei, ar prefera să nu mai rămână în ţară nici o picătură de sânge îndoielnic – nici Perkin Warbeck, nici fratele lui Maggie; ar prefera să nu existe nici un

moştenitor de York.

— Nici pruncul lui lady Huntly? întreb. Devenim nişte irozi?

Arthur vine să se plimbe cu mine în grădină, găsindu-mă înfofolită în blănuri şi mergând cu paşi mari, ca să mă încălzesc, cu doamnele de companie rămase în urmă.

— Pari înfrigurată.

— Chiar mi-e frig.

— De ce nu intri în palat, milady mamă?

— Sunt sătulă de stat între patru pereţi. Sunt sătulă să stea toţi cu ochii pe mine.

Îmi oferă braţul; îl accept, simţind o văpaie de mulţumire când văd că băiatul meu, primul meu născut, are manierele unui prinţ. El mă întreabă cu blândeţe:

— De ce stau cu ochii pe tine?

— Vor să ştie ce simt faţă de lady Katherine Huntly, îi răspund cu sinceritate. Vor să ştie dacă mă tulbură.

— Şi te tulbură?

— Nu.

— Alteţa Sa tata pare foarte fericit că l-a prins pe domnul Warbeck, începe el cu prudenţă.

Nu pot să nu chicotesc văzând cum băiatul meu exersează diplomaţia.

— E fericit.

— Mă surprinde însă că îl găsesc pe domnul Warbeck în graţiile tatei şi instalat la curte. Credeam că tata îl va duce la Londra şi-l va închide în Turn.

— Cred că îndurarea neaşteptată a tatălui tău ne-a uimit pe toţi.

— Nu e ca în cazul lui Lambert Simnel. Domnul Warbeck nu e şoimar. Cum se face că are deplină libertate de mişcare? Îi plăteşte tata leafă? Căci pare să aibă bani pentru cărţi şi jocuri de noroc. E vădit că tata îi dă cele mai bune veşminte şi cei mai buni cai, iar soţia lui, lady Huntly, trăieşte ca o mare doamnă.

— Nu ştiu.

— Îl cruţă de dragul tău? întreabă el cu glas foarte scăzut.

— Nu ştiu, îi repet, cu chipul lipsit de orice expresie.

— Ştii, dar nu vrei să spui, afirmă Arthur.

Îi strâng braţul la piept.

— Fiule, e mai bine ca unele lucruri să rămână nerostite.

Se întoarce spre mine şi chipul nevinovat e nedumerit.

— Milady mamă, dacă domnul Warbeck e într-adevăr cine spunea că e, dacă i s-a dat libertate deplină la curte din acest motiv, înseamnă că are un drept mai întemeiat la tron decât tatăl meu. Are un drept mai întemeiat la tron decât mine.

— Şi tocmai de asta nu vom purta această conversaţie, răspund calm.

— Dacă e cine spune că e, înseamnă că te bucuri să-l ştii în viaţă, insistă el, cu hotărârea unui tânăr care vrea să afle adevărul. Înseamnă că te bucuri să-l vezi. Pesemne că e ca şi cum ar fi fost smuls din ghearele morţii, aproape ca şi cum s-ar fi ridicat din morţi. Pesemne că eşti fericită să-l vezi aici, chiar dacă nu se va urca pe tron niciodată. Chiar dacă te rogi să nu urce pe tron niciodată. Chiar dacă vrei tronul pentru mine.

Închid ochii, ca să nu vadă în ei licărirea fericirii, şi răspund scurt:

— Sunt fericită.

E un tânăr prinţ înţelept, căci nu mai deschide subiectul.

Avem dansuri şi festivităţi, un turnir şi actori. Un cor cântă minunat în capela regală şi două sute de copii săraci primesc de la noi bomboane şi turtă dulce în dar. Resturile de carne de la ospăţ hrănesc sute de bărbaţi şi femei care aşteaptă la uşa bucătăriei, de-a lungul celor douăsprezece zile de sărbătoare. Henric şi cu mine deschidem dansul în prima zi de Crăciun, iar când mă uit în urmă, la şirul de dansatori, văd că lady Katherine face pereche cu soţul ei – sunt mână-n mână, îmbujoraţi, cel mai frumos cuplu din încăpere.

Fiecare zi aduce o nouă distracţie. Avem o vânătoare cu măşti, în fruntea căreia se află un bărbat uriaş care joacă rolul Spiritului Codrului Verde, pe un armăsar murg mare, avem actori de pantomimă şi un spectacol dat de nişte oameni înalţi, egipteni, care înghit tăciuni aprinşi şi sunt atât de înfricoşători, încât Mary se ascunde cu capul în poala mea, Margaret plânge, ba chiar şi Harry se lasă pe spate, în jilţul lui scund, ca să-mi simtă mâna liniştitoare pe umăr. Pe tot parcursul dansurilor, al pieselor-mască şi al întrecerilor de a ocupa centrul atenţiei, o văd pe lady Katherine Huntly, cea mai frumoasă femeie de la curte, îmbrăcată în catifea neagră. Îl văd pe soţul meu neputând să-şi desprindă ochii de la ea, îl văd pe soţul ei, mereu la jumătate de pas în stânga sau în dreapta ei, mereu lângă ea. Dar rareori partenerul ei, schimbând cu ea o privire iute, enigmatică, înainte ca ea să se apropie de rege supusă, ca răspuns la gestul lui de chemare, să-i facă o reverenţă şi să aştepte, liniştită şi încântătoare, ca el să lege o conversaţie stângace.

Văd că în acest răstimp al sărbătorii regele preferă să privească spectacolele alături de ea, să călărească, să danseze cu ea ori să asculte muzică – orice îndeletnicire care nu-l obligă să găsească vorbe de rostit. Nu-i poate vorbi. Ce să-i spună? Nu o poate curta: e soţia prizonierului său, trădător declarat. Nu poate flirta cu ea: rochia neagră şi obrazul ei de o paloare luminoasă au ceva ce îndeamnă la reţinere. Nu poate să-i cadă în genunchi şi să-i declare iubire – deşi, sincer, cred că asta i-ar veni cel mai firesc să facă –, fiindcă ar însemna să o dezonoreze pe ea, care se află în grija lui, să mă dezonoreze pe mine, soţia căreia nu are ce să-i reproşeze, şi să-şi dezonoreze propriul nume şi rangul.

— Să o iau deoparte şi să-i spun fără înconjur că trebuie să ceară stăruitor să se întoarcă în Scoţia? mă întreabă Maggie fără ocol. Să-i spun că trebuie să te elibereze de această insultă neîncetată?

— Nu, răspund, împungând atent cu acul în cămaşa simplă. Nu mă simt insultată.

— Toată curtea îl vede pe rege uitându-se la ea cu ochi rugători.

— Îl vede pe rege făcându-se de râs. Nu mă face de râs pe mine, răspund tăios.

Lui Maggie îi scapă un icnet când cutez să-l critic pe rege.

— Nu e vina ei, continui.

Ne uităm amândouă spre celălalt capăt al odăii însorite, unde lady Katherine tiveşte un guler pentru o cămaşă de sărac, cu capul brunet plecat asupra lucrului.

— Îl face pe rege să joace după cum îi cântă ea, de parcă ar fi un scripcar de doi bani, replică Maggie fără fereală.

— Nu-l încurajează deloc. În plus, asta înseamnă că soţul ei e în siguranţă. Câtă vreme regele e topit după ea, nu-i va omorî soţul.

— Eşti dispusă să plăteşti preţul ăsta? mă întreabă Maggie uluită. Pentru siguranţa băiatului?

Nu mă pot împiedica să zâmbesc.

— Cred că şi ea, şi eu plătim preţul. Iar eu aş face mult mai mult pentru siguranţa acestui tânăr.

Maggie mă conduce la culcare, ca şi cum încă ar fi prima mea doamnă de companie, nu un oaspete iubit, şi stinge lumânarea de la căpătâiul meu înainte de a ieşi din odaie. Mă trezeşte însă bătaia clopotului din capelă, urmată de gălăgie la uşa mea: cineva bate cu putere, apoi dă buzna înăuntru. Primul meu gând e că, în ciuda înfăţişării lui paşnice, băiatul a strâns în taină o armată şi-l atacă pe Henric, iar prin palat

umblă un asasin cu pumnalul scos din teacă. Sar din pat, îmi înşfac halatul şi ţip:

— Unde e Arthur? Unde e prinţul de Wales? Gărzi! La prinţ!

— E în siguranţă, îmi spune Maggie intrând în fugă, cu părul împletit în coadă, pentru somn, doar în cămaşă de noapte. Richard l-a dus la loc sigur. Dar a izbucnit un incendiu. Vino, nu mai sta!

Îmi pun la repezeală halatul peste cămaşă şi ies repede cu ea. Ne întâmpină o babilonie de zgomot şi confuzie: clopotul bate, gărzile strigă, oamenii fug dintr-o parte în alta. Fără să avem nevoie de cuvinte, Maggie şi cu mine alergăm în odăile copiilor familiei regale; acolo îi găsim pe Harry, Margaret şi Mary – cei doi copii mai mari coborând cu iuţeală scările, împreună cu doicile care ţipă la ei să meargă cât de repede pot, dar să fie atenţi, iar Mary, cu ochii mari, stă în braţele doicii ei. Mă las în genunchi şi-i strâng pe copiii mai mari la piept, simţindu-le trupuşoarele calde şi bubuitul uşurat al propriei mele inimi: sunt teferi. Le spun:

— A izbucnit un incendiu în palat, dar noi nu suntem în pericol. Veniţi cu mine. Mergem afară, să ne uităm cum e stins.

Un grup de străjeri din garda regală trece pe lângă mine în fugă, cu îmblăciuri şi găleţi cu apă. Strâng mai tare mâinile copiilor într-ale mele.

— Haideţi să mergem afară, să vedem unde sunt fratele şi tatăl vostru.

Când ajungem la jumătatea galeriei spre sala cea mare, uşa de la odaia lui lady Katherine se deschide năvalnic şi ea se repede afară, cu mantia neagră aruncată peste cămaşa de noapte albă, cu ochii mari, cu părul bogat răvăşit. Văzându-mă, se opreşte.

— Alteţă! exclamă ea, făcându-mi o reverenţă adâncă. Rămâne aplecată, aşteptând să trec pe lângă ea.

— Lasă asta şi vino! îi spun. A izbucnit un incendiu. Vino, lady Katherine!

Ea şovăie.

— Vino! îi poruncesc. Împreună cu toată suita dumitale.

Ea îşi acoperă părul cu gluga şi se grăbeşte să vină după mine. Mergând mai departe alături de copii, îl zăresc cu coada ochiului pe tânărul căruia i se spune Perkin Warbeck, înfăşurat într-o mantie, strecurându-se afară din odaia personală a lui lady Katherine şi luându-se după noi, între slujitorii mei. Arunc o privire în spate, ca să mă conving, iar el se uită în ochii mei zâmbind cald şi sigur pe sine. Ridică din umeri şi întinde mâinile în lături, un gest întru totul franţuzesc, de-a dreptul fermecător. Spune simplu:

— E soţia mea. O iubesc.

— Ştiu, îi răspund, mergând grăbită mai departe.

Uşile de la intrare sunt larg deschise şi s-a format un şir de oameni care dau găleţi cu apă din mână-n mână, pe scări în sus. În curtea grajdurilor, Henric îndeamnă slujitorii să scoată mai repede apa din fântână, îmboldindu-l pe băiatul de la pompă să muncească mai cu sârg. Treaba merge dureros de încet; vântul ne aduce fumul fierbinte şi înţepător, clopotul bate cu putere, iar oamenii strigă că mai trebuie apă şi spun că flăcările câştigă teren. Arthur e acolo, împreună cu sir Richard, tutorele lui, îmbrăcat doar în pantaloni şi cu o mantie pe umerii goi.

— O să mori de frig! îl cert.

— Du-te şi ia-ţi o haină din căruţele de călătorie, îi porunceşte Maggie. Încă n-au fost descărcate.

Arthur înclină capul supus şi se duce la grajduri.

— E un incendiu cumplit în odăile garderobei. O să-ţi pierzi rochiile şi Dumnezeu ştie câte bijuterii! îmi strigă Henric, acoperind zgomotul.

Aud un trosnet când un geam scump de sticlă se face ţăndări din cauza căldurii, apoi răsună o explozie când una dintre grinzile acoperişului cedează şi flăcările ţâşnesc în sus.

— Au ieşit toţi din clădire? strig.

— Din câte îmi dau seama, da, răspunde Henric. În afară de… iubirea mea, îmi pare rău… (Se

îndepărtează de şirul de bărbaţi care îşi trec din mână-n mână, înnebuniţi, găleţi cu apă.) Îmi pare nespus de rău, Elizabeth, dar mă tem că băiatul e mort.

Arunc o privire în spatele meu. O văd pe lady Katherine, însă băiatul s-a făcut nevăzut în mulţimea oamenilor care se înghesuie în jurul uşilor de la intrare ale palatului, trăgându-se brusc înapoi când un alt muget răsună din foc, iar flăcările ţâşnesc printr-o fereastră de la un cat de sus.

— O anunţi tu? mă întreabă Henric. Fără îndoială, a căzut pradă focului. Dormea în odăile garderobei, bineînţeles, iar uşile erau încuiate. Acolo a izbucnit incendiul. Trebuie să ne pregătim sufleteşte pentru moartea lui. E o tragedie, o tragedie cumplită!

Ceva din purtarea lui Henric îmi trezeşte bănuiala. Seamănă ciudat de bine cu fiul nostru Harry, când băieţelul se uită la mine cu ochii lui albaştri, sinceri şi nevinovaţi precum cerul verii şi-mi toarnă ditamai gogoaşa despre temele, sora sau preceptorul lui.

— Băiatul a murit? îl întreb. A murit în incendiu?

Henric se uită în jos, ridică din umeri, oftează din rărunchi şi-şi acoperă ochii cu mâna, ca şi cum ar plânge.

— N-avea cum să iasă de acolo. Focul se dezlănţuise când a fost descoperit. Era ca-n iad. (Întinde mâna spre mine.) Cu siguranţă că n-a suferit. Spune-i că moartea va fi fost uşoară şi iute. Spune-i că tuturor ne pare nespus de rău.

— Îi voi spune ce ai zis.

Atât îi promit. Îmi las soţul să dea porunci oamenilor care cer să li se aducă nisip ca să-l arunce peste flăcări şi răcnesc: „Apă! Mai aduceţi apă!“. Mă duc la lady Katherine, care stă alături de Harry şi Margaret.

— Lady Katherine…

Îi fac semn să se îndepărteze de copii, ca ei să n-o audă. Sărutând în fugă creştetul arămiu al fiului meu, vine la mine.

— Regele crede că soţul dumitale se afla în patul lui, în odăile garderobei, îi spun pe un ton netulburat.

Vocea mea n-are nici un fel de intonaţie; sunt nepăsătoare de-a binelea. Ea dă din cap, cu chipul golit de expresie. Continui:

— Regele se teme că a murit în incendiu.

— Odăile garderobei sunt cele cuprinse de flăcări?

— Acolo a izbucnit şi s-a înstăpânit focul.

Cugetăm amândouă la faptul ciudat că incendiul nu a izbucnit în bucătărie, nici în brutărie, nici măcar în sala cea mare, unde ard mereu focuri zdravene, ci în odăile garderobei, aflate sub cea mai strictă supraveghere, în care singurele flăcări sunt cele ale lumânărilor aprinse câtă vreme lucrează cusătoresele şi stinse seara, când acestea pleacă.

— Presupun că regele nu-l va căuta pe soţul dumitale, din moment ce-l crede mort, îi zic.

Ea cumpăneşte încremenită acest gând, apoi ridică ochii spre mine.

— Alteţă, regele îl are pe fiul nostru, pe băieţelul meu. N-aş putea pleca fără el. Iar soţul meu nu va pleca fără noi. Văd că are un prilej de a fugi, dar nici nu e nevoie să-l întreb ce va face: nu va pleca în ruptul capului fără noi. Ar trebui să fie luat pe sus, pe jumătate mort, ca să plece fără noi.

— S-ar putea ca acest prilej să fie trimis de Dumnezeu, subliniez eu. Un incendiu, zăpăceală, presupunerea că a murit.

Se uită în ochii mei.

— Îşi iubeşte fiul şi mă iubeşte. E onorabil… La fel de onorabil ca orice prinţ. Şi s-a întors acasă. Nu va fugi din nou.

Atingându-i mâna cu blândeţe, o sfătuiesc:

— Atunci ar face bine să se arate în curând şi să dea explicaţii.

Plec de lângă ea şi mă duc la copiii mei, cărora le promit că poneii lor au fost scoşi negreşit din grajd şi sunt în siguranţă, pe câmpurile umede ale iernii.

Dimineaţă flăcările au fost stinse, dar întregul palat şi chiar grădinile miros îngrozitor, a scândură udă şi a fum rece. Fiindcă odăile garderobei sunt marea magazie a palatului, în incendiu s-au pierdut comori nepreţuite: nu doar rochiile şi costumele ceremoniale scumpe, ci şi bijuteriile şi coroanele, chiar şi farfuriile din aur şi argint, unele dintre cele mai bune mobile şi rânduri de rufărie. Mii de kilograme de bunuri au fost distruse. Henric plăteşte oameni să caute în cenuşă pietre preţioase şi metale topite. Aceştia aduc tot felul de obiecte salvate; chiar şi plumbul ferestrelor s-a topit şi s-a strâmbat, de nu-l mai recunoşti. E cumplit ce s-a pierdut; e uimitor ce a supravieţuit.

— Cum a izbutit Warbeck să scape cu viaţă? îl întreabă fără ocol lady Margaret pe Henric în timp ce stăm toţi trei şi ne uităm la apartamentele regelui, acum în ruină, cu grinzile arse încă fumegând deasupra noastră, lăsând să se vadă cerul. Cum a supravieţuit?

— Spune că uşa lui a luat foc şi a reuşit s-o deschidă cu lovituri de picior, răspunde scurt Henric.

— Cum a putut? întreabă ea din nou. Cum de nu l-a omorât fumul? Cum de n-a ars? L-a lăsat cineva să iasă, negreşit!

— Cel puţin n-a pierit nimeni, intervin eu. E un miracol.

Cei doi se uită la mine cu feţe ce oglindesc aceeaşi bănuială şi teamă. Regele repetă acuzaţia mamei sale.

— Cineva l-a lăsat să iasă, negreşit.

Aştept.

— Îi voi lua la întrebări pe servitori! jură Henric. Nu accept să am un trădător în palatul meu, în odăile garderobei mele! Nu accept să fiu trădat sub propriul meu acoperiş! Cine îl ocroteşte pe băiat, cine îl apără, indiferent cine ar fi, să se socotească prevenit! Cine l-a salvat din foc e un trădător, la fel ca băiatul! L-am cruţat până acum, dar nu-l voi cruţa la nesfârşit. (Se întoarce pe neaşteptate spre mine.) Tu ştii unde era?

Privesc când la faţa lui roşie de mânie, când la cea albă a mamei lui şi-i spun:

— Ai face bine să descoperi cine a pricinuit focul, căci cineva ne-a distrus cele mai de preţ lucruri ca să-l ardă pe băiat de viu. Cine îi vrea moartea? Pălălaia nu s-a aprins din întâmplare în odăile acelea – cineva a făcut, negreşit, o movilă din haine şi surcele şi i-a dat foc. Nu poate fi decât cineva care a încercat să-l omoare pe băiat. Cine să fie?

Aştept, cu urechea ciulită, ca unul dintre ei să mintă. Pe milady o dă de gol bâlbâiala.

— E-el a-are zeci de duşmani, zeci! rosteşte ea sec. Toţi îl duşmănesc, căci e trădător. Jumătate din curteni ar vrea să-l vadă mort.

— Ars de viu? În patul lui? i-o întorc cu glas tăios, ca o acuzaţie.

Ea lasă privirea în pământ, neputând să se uite în ochii mei, însă stăruie:

— E un trădător. Un suflet pierdut, un păcătos hărăzit flăcărilor iadului.

Henric îi aruncă o privire mamei lui, nefiind întru totul sigur ce înseamnă vorbele noastre.

— Nimeni nu poate crede că i-am vrut moartea, spune el. Eu am zis doar că ar fi fost mult mai bine pentru lady Katherine dacă nu s-ar fi măritat cu el. Atât şi nimic mai mult. Nimeni n-ar putea crede că i-am vrut moartea.

— Nimeni nu te-ar putea acuza, încuviinţează maică-sa clătinând din cap. Dar poate cineva s-a gândit că-ţi face un serviciu. Că te apără de propria-ţi mărinimie. Că te salvează de tine însuţi.

— Dacă el ar fi murit, lady Katherine ar fi rămas văduvă, rostesc eu rar. Şi ar fi fost liberă să se

recăsătorească.

Milady ia în mâini crucea care îi atârnă la cingătoare şi o strânge cu putere, ca pentru a alunga ispita. Aştept să spună ceva, dar de astă dată alege să tacă.

— Ajunge! spune pe neaşteptate Henric. N-ar trebui să ne lăsăm tulburaţi. Suntem familia regală, ar trebui să fim mereu uniţi. Am fost salvaţi de flăcări, iar slujitorii noştri sunt şi ei în siguranţă. E semn de la Dumnezeu. Voi construi un palat nou.

— Da, ar trebui să reconstruim, îl aprob.

— Îl voi numi Richmond, după titlul meu şi al tatălui meu înainte de mine. Îl voi numi Palatul Richmond.

În procesiune,
vara anului 1498

Băiatul continuă să doarmă în odăile garderobei, în diferitele reşedinţe în care poposim pe parcursul procesiunii de vară de-a lungul coastei comitatului Kent. Mergem pe drumul pelerinilor, spre Canterbury, în jurul nostru întinzându-se dealurile înalte, împădurite. Pe când razele calde ale soarelui fac gardurile vii să înverzească, iar merii se umplu de flori alb-rozi, lady Katherine îi îngăduie regelui să-i cumpere haine noi. Renunţă să poarte negru de doliu, ca o văduvă, ca o femeie care şi-a pierdut soţul, şi îmbracă veşmintele alese de rege: o rochie în nuanţe de maro-roşcat, tivită cu catifea neagră, care îi pune în valoare pielea albă, îmbujorată acum de soarele începutului de vară, şi părul negru, lucios, pe care îl poartă acoperit cu boneta de catifea maro-roşcat comandată de el.

Merg călare alături, doar ei doi, în fruntea curţii; eu vin în urma lor, împreună cu doamnele mele şi cu nobilii – printre care şi băiatul, care călăreşte câteodată aproape de mine şi-mi zâmbeşte.

Henric îşi comandă o haină de călărie nouă, din catifea maro-roşcat, ca a ei; el şi tânăra femeie formează o pereche perfect potrivită, în şaua cailor ce străbat alături aleile îngrijite din Kent, mergând în galop uşor dacă pământul e moale şi la pas pe drumurile bolovănoase. Călăresc mereu înaintea tuturor, la o distanţă care permite discreţia, până când în faţa noastră se iveşte marea.

Henric îi vorbeşte acum: şi-a găsit vocea. Îi pune întrebări despre copilăria ei şi despre anii petrecuţi în Scoţia. Nu-l pomeneşte niciodată pe soţul ei – e ca şi cum cei doi ani şi jumătate ai căsniciei tinerilor nici n-ar fi existat. Nu discută niciodată despre băiat, nu-l pomenesc niciodată în timp ce călăresc împreună. Ea se poartă curtenitor şi nu încearcă să iasă în faţă; însă când regele porunceşte să fie pusă o şa nouă pe un cal nou, pentru ea, se vede obligată să călărească alături de el şi să-i mulţumească zâmbind.

Îl văd pe băiat privind această scenă; îi văd zâmbetul curajos şi semeţia capului, de parcă n-ar privi cum îi e luată soţia pe care o iubeşte. Merge călare în urma celor doi, privind cum ea se apleacă spre Henric ca să-i audă vorbele, cum Henric îşi lasă mâna pe hăţurile ei, ca pentru a-i struni calul. Când vede aceste lucruri, băiatul ridică fruntea şi zâmbeşte şi mai luminos, de parcă şi-ar fi jurat că nu se va teme de nimic.

Eu simt o suferinţă ciudată privind cum cel care mi-e soţ de peste doisprezece ani pleacă de lângă mine având alături altă femeie, o femeie tânără şi frumoasă. Nu l-am mai văzut pe Henric îndrăgostit; acum îl văd sfios, fermecător, înflăcărat şi parcă l-aş vedea pentru prima oară. Curtenii se poartă cu discreţie: se interpun mereu între mine şi regele alături de veşnica lui tovarăşă, rămân în urmă ca să se asigure că aceştia nu sunt deranjaţi, mă distrează ca să nu stau cu ochii pe ei. Toate astea îmi amintesc de regina Anne, a cărei sănătate era deja şubredă când privea în tăcere cum soţul ei mă caută şi cum dansez cu el în faţa ei. Ştiam că-i frâng inima, ştiam că moartea i-a răpit fiul, iar eu îi răpeam soţul, dar eram prea fascinată şi prea vrăjită ca să-mi pese. Acum ştiu ce înseamnă să fii regină şi să-i vezi pe tinerii curteni compunând poezii şi trimiţând răvaşe altei femei, să vezi că alta e declarată cea mai frumoasă femeie de la curte, regină în inimile tuturor, şi că până şi soţul tău fuge după ea.

E o experienţă umilitoare, însă nu mă simt umilită. Acum înţeleg ceva ce înainte nu ştiam. Simt că am învăţat că iubirea nu vine pe meritate; nu l-am iubit pe Henric pentru că m-a impresionat fiind cuceritorul Angliei, învingătorul unei bătălii. L-am iubit pentru că am ajuns mai întâi să-l înţeleg, după aceea l-am compătimit, iar pe urmă iubirea mea pentru el a înflorit pur şi simplu. Acum, când nu mă iubeşte, asta nu

schimbă cu nimic ceea ce simt. Îl iubesc în continuare: văd adesea că se înşală, se pripeşte, se teme, iar asta nu mă face geloasă, ci, dimpotrivă, îmi trezeşte simţăminte duioase faţă de el.

Nu sunt nici măcar mânioasă pe lady Katherine pentru rolul ei. La sfârşitul unei zile frumoase, când descalecă de pe calul ei nou şi costisitor, iar Henric îl dă pe soţul ei la o parte cu o atingere pe umăr, aşa încât ea să fie silită să coboare din şa în braţele lui, o văd câteodată uitându-se la mine cu aerul că nu e o bucurie pentru ea, ci o neplăcere. Atunci nu sunt supărată pe ea, ci o compătimesc şi mă compătimesc pe mine însămi. Cred că nimeni, în afară de o altă femeie, nu înţelege ce simt şi nimeni în afară de mine n-ar putea înţelege dilema ei.

Seara, lady Katherine vine în odăile mele şi şade cu celelalte doamne, iar eu mă trezesc că-i zâmbesc cu blândeţe, cu răbdare, aşa cum obişnuia să-mi zâmbească regina Anne. Ştiu că n-are cum să împiedice ceea ce se întâmplă, tot aşa cum eu nu m-am putut abţine cu Richard. Dacă un rege îi face unei femei cinstea atenţiei sale, admiraţia lui o reduce la neputinţă. Nu ştiu însă ce simte ea. Eu m-am îndrăgostit de Richard, care era regele Angliei şi singurul om care mă putea salva, împreună cu familia mea, de la prăbuşirea în uitare. Ce simte ea faţă de regele Angliei, când e măritată cu un trădător declarat, care ar putea să moară în curând, nu-mi pot închipui.

Turnul Londrei,
vara anului 1498

Ne întoarcem la Londra şi Henric decretează că vom petrece o săptămână în Turn înainte de a ne instala la Westminster. Băiatul trece pe sub poarta-ghilotină încordat precum coarda arcului. Ochii lui se îndreaptă în treacăt spre mine o singură dată şi-i întâlnesc pe ai mei – goi şi unii, şi ceilalţi –, apoi îşi fereşte privirea.

Ca de obicei, lorzii care au locuinţe în Londra pleacă la reşedinţele lor măreţe; cu noi rămâne doar o curte restrânsă: gospodăria regală, între zidurile Turnului. Regele, milady mama regelui şi cu mine suntem găzduiţi în odăile noastre obişnuite din iatacurile regale. Oamenii lordului şambelan îl instalează pe băiat în Turnul Felinar, împreună cu ceilalţi bărbaţi tineri de la curte. Îl văd făcând un mic gest cu mâna când se întoarce spre arcada de piatră a zidului împrejmuitor şi zâmbeşte mai luminos. Capul semeţ îi împrumută un aer neîmblânzit, de parcă ar refuza să vadă năluci.

Edward de Warwick stă în Turnul Grădinii, unde au fost ţinuţi cândva prinţii dispăruţi. Câteodată, când traversăm pajiştea, îi văd chipul la fereastră, aşa cum oamenii spuneau că îi văd pe frăţiorii mei. Nu mi-e îngăduit să-l vizitez; regele hotărăşte că l-ar tulbura, iar pe mine m-ar supăra. Îmi va fi îngăduit să merg la el mai târziu, într-un viitor mai bun, nelămurit. Băiatul nu ridică niciodată privirea spre chipul de la fereastră, nu se abate niciodată înspre intrarea întunecoasă şi către scara de piatră îngustă, în spirală, ce duce la odăile de deasupra bolţii. Umblă prin Turn, prin grădini şi prin capelă de parcă n-ar vedea clădirile vechi, de parcă n-ar putea şi n-ar vrea să vadă locul în care William Hastings a fost decapitat, pe un butuc obişnuit, pentru credinţa lui faţă de vechiul său stăpân, tatăl meu; nu vede locul în care se juca pe pajişte regele Edward cel neîncoronat, locul în care băiatul căruia i se spunea micul prinţ Richard trăgea cu arcul la ţintă înainte ca amândoi să intre în beznă, fără a mai ieşi vreodată.

Palatul Westminster, Londra,
vara anului 1498

Ne întoarcem la Palatul Westminster la începutul verii, pentru a sărbători Sfânta Treime la abaţie. Dimineaţă, când mergem în capelă, mă uit după lady Katherine, care lipseşte dintre doamnele mele. Soţul ei, băiatul, nu se află la locul lui obişnuit, printre tovarăşii preferaţi ai regelui. Mă aplec spre Cecily – îmbrăcată în rochie neagră, în doliu dublu, după soţul şi fiica ei, care au murit în primăvară – şi întreb scurt:

— Pentru Dumnezeu, unde-s cei doi?

Ea clatină din cap, mută.

Mai târziu, în timp ce Henric, milady şi cu mine luăm micul dejun în odaia personală a regelui, după liturghie, doi servitori intră şi îngenunchează în faţa mesei, cu capul plecat, fără o vorbă.

— Ce e? întreabă Henric, deşi ne e clar tuturor, fireşte, că s-a întâmplat ceva cu băiatul.

Scap o bucată de pâine pe farfurie şi mă ridic pe jumătate în picioare, simţind o groază subită faţă de ceea ce va urma.

— Iertare, Alteţă, dar băiatul a fugit.

— A fugit? repetă Henric, ca şi cum aceste vorbe n-ar avea noimă. Cum adică, a fugit?

Maică-sa îi aruncă o privire atentă, cu aerul că a auzit, ca mine, detaşarea din glasul lui, ca a unuia care repetă vorbe pregătite dinainte.

— Băiatul? întreabă ea. Warbeck?

— A evadat, spune unul din oameni.

— Cum să evadeze? Doar nu e întemniţat? intervin eu.

Auzind mirarea din vocea mea, cei doi lasă capul în jos. Unul ridică apoi ochii, ca să-mi explice:

— A pus să i se facă o cheie potrivită pentru broască. Tovarăşii lui dormeau, poate că li se dăduseră ceva prafuri, că dormeau duşi. El a descuiat uşa şi a ieşit.

— A ieşit? repetă Henric.

— Avea cheie.

— A ieşit?

— Poate că le-a dat prafuri paznicilor.

Un fel de prevestire mă îndeamnă să mă uit nu la surprinderea iscusit mimată de Henric şi la mânia lui crescândă, ci la maică-sa. Aceasta îl priveşte nu cu expresia ei obişnuită de încuviinţare şi aprobare, ci cu aerul că nu l-a mai văzut niciodată, ca şi cum purtarea lui o surprinde, chiar dacă ea însăşi e o bătrână uneltitoare şi vicleană. Mă las la loc în jilţ.

— Cum a putut face rost de cheie? Cum a putut face rost de prafuri? întreabă Henric cu glas destul de ridicat, ca să fie auzit prin uşă, în sala de primire, unde s-ar putea afla oricine, aşteptând să-i ureze o zi dintre cele mai bune, cu urechile ciulite să prindă cea mai mică bârfă.

Nimeni nu răspunde că băiatul ar fi putut face rost de orice ar fi vrut, căci Henric însuşi i-a dat libertate de mişcare deplină la curte şi o sumă de bani cu care putea plăti o garnitură de piele pentru şaua lui sau o pană pentru pălărie sau chiar nişte prafuri de dormit ieftine şi preţul cerut de un lăcătuş. Nimeni nu spune că, dacă ar fi vrut să evadeze, băiatul ar fi putut oricând merge la grajduri, să-şi ia calul şi să plece din octombrie trecut şi până acum. Nu trebuia să aştepte până noaptea, când avea să fie încuiat şi ar

fi avut nevoie de o cheie pentru a ieşi. Toată povestea asta are un iz de basm, ca numele lui, ca istoria lui. Băiatul care a trecut cândva drept prinţ numai pentru că cineva l-a îmbrăcat în cămaşă de mătase dispare dintr-o odaie încuiată, în toiul nopţii.

— Trebuie prins şi adus înapoi! strigă Henric.

Pocneşte din degete, chemând un secretar; omul intră valvârtej, cu tonsura lucind, cu pupitrul de scris agăţat de gât, având penele ascuţite la îndemână. Henric turuie un şir de porunci: să fie închise porturile, să fie alertaţi prefecţii din toate comitatele să-l caute pe băiat, să plece soli pe drumurile principale, ca să dea de veste în toate hanurile şi casele de oaspeţi.

— Făgăduieşte recompensă dacă e prins viu sau mort, propune mama lui.

Rămân cu privirea aţintită în farfurie şi nu mă reped să spun „O, să nu-i facă rău!". Sunt prinţesă de York şi ştiu că miza e întotdeauna viaţa sau moartea. Negreşit, ştie şi el acest lucru; când s-a furişat prin întuneric, ştia negreşit că-şi semnează propria condamnare la moarte şi că, odată încălcat cuvântul de onoare în baza căruia i s-a cruţat viaţa, va fi vânat, de bună seamă, cu sabia în mână.

— Cred că le voi spune să-l aducă viu, replică Henric cu nepăsare, de parcă n-are mare importanţă. N-aş vrea s-o îndurerez pe lady Katherine.

— Va fi îndurerată oricum, remarc eu.

— Da, dar acum e silită să ştie că soţul ei a fugit şi a lăsat-o. A fugit ca un laş şi a părăsit-o, de parcă nu s-ar mai socoti însurat, îmi spune Henric cu tărie, ca pentru a mă convinge să văd lucrurile asemenea lui. Nu se poate să nu priceapă că nu-i pasă deloc de ea, dacă e în stare să plece aşa, s-o abandoneze cu totul.

— Necredinciosul! adaugă mama lui, dând din cap aprobator.

— Ar fi bine să te duci să-i dai vestea, spune Henric. Spune-i că şi-a plănuit evadarea şi a făcut-o fără pic de onoare, dând unui paznic prafuri de dormit şi furişându-se ca un hoţ. Lăsând-o singură, iar pe fiul lor, fără tată. Îl va dispreţui, cu siguranţă, pentru asta. Mă aştept să ceară anularea căsătoriei.

Mă ridic de la masă, iar când el îmi trage jilţul greu de lemn, mă întorc şi-mi aţintesc ochii cenuşii în ochii lui negri.

— Îi voi spune, negreşit, că socoteşti că ar trebui să-l dispreţuiască. Îi voi spune, negreşit, că socoteşti că ar trebui să se considere femeie nemăritată, cum tu ai socotit tot timpul. Să o asigur şi că te mână motive cavalereşti când ceri anularea căsătoriei sale? întreb rece ca gheaţa.

Ies şi-l las cu maică-sa, să ceară o hartă a regatului pentru a socoti unde s-ar putea afla băiatul.

Seara, Henric vine în odaia mea de culcare, uimindu-ne şi pe mine, şi pe Cecily, care urma să-mi fie tovarăşă de pat. Ea iese în fugă din odaie, strângându-şi halatul pe lângă trup, când Henric intră aducând un urcior cu bere caldă amestecată cu mirodenii şi un pahar cu vin pentru mine, aşa cum făcea pe vremuri, când eram fericiţi împreună. Îmi dă paharul, se aşază lângă foc, îşi toarnă bere în cană şi bea cu poftă, ca unul care a ajuns într-un port sigur şi-şi permite să sărbătorească.

— Uneltea, să ştii, spune el scurt. Îşi plănuia evadarea cu Flandra, cu Franţa, cu Scoţia. Aliaţii lui obişnuiţi. Prietenii care nu-l uită niciodată.

Nu întreb despre cine vorbeşte, doar:

— L-au ajutat să fugă?

Chicotind, Henric întinde piciorul încălţat cu cizmă şi loveşte un butuc care stă să cadă din foc.

— Eh, cineva l-a ajutat, de bună seamă. L-a făcut boccea şi l-a eliberat.

Mă trezesc privindu-l cu răceală, încercând să înţeleg ce spune.

— I s-au strecurat şi lui prafuri de dormit, aidoma paznicilor? îl întreb într-un final. A fost adormit, răpit şi scos din castel?

Henric refuză să se uite în ochii mei. Îmi aduce aminte iarăşi de Harry când îşi răsuceşte o şuviţă de păr pe deget, se uită la cizme şi-mi spune mica minciună care îi slujeşte cel mai bine.

— De unde să ştiu? răspunde Henric. De unde să ştiu de ce sunt în stare trădătorii ăştia?

— Şi unde se află acum?

Chicoteşte. Asta e dispus să recunoască.

— Ştiu unde. Îi dau câteva zile ca să înţeleagă la ce mare ananghie se află. E singur, n-are nici un susţinător. O să doarmă în frig şi umezeală. Îl salt mâine sau poimâine. Curând.

Îmi ridic picioarele pe jilţ şi le bag sub mine.

— Şi de ce e un triumf pentru noi? Căci văd că ai venit la mine să sărbătorim.

Îmi zâmbeşte.

— O, Elizabeth, ce bine mă cunoşti! Chiar e un triumf, deşi ascuns. A trebuit să frâng obişnuinţa asta nouă, înţelegerea asta întâmplătoare care s-a creat. Nu m-am gândit nici o clipă că el va ajunge aşa, în inima curţii mele! Mulţumit ca porcul la troacă, se furişa în odăile nevestei lui – nu tăgădui, ştiu că aşa făcea –, dansa cu doamnele, scria poezii, cânta, vâna, totul pe cheltuiala mea, îmbrăcat ca un prinţ şi primit ca un prinţ peste tot. Nu asta voiam când l-am tras afară din sanctuar şi l-am declarat pretendent de rând. La Exeter, îl pusesem în lanţuri. Îl făcusem să mărturisească tot ce am vrut. A iscălit tot ce i-am pus în faţă, a acceptat orice nume i-am dat. Era umilit, cu fruntea în ţărână, fiul unui barcagiu beţiv. Nu m-am aşteptat să apară, să răsară în odaia ei de culcare. Nu m-am aşteptat să vină la curte şi să-i vrăjească pe toţi cei care ajung să-l cunoască. Nu m-am aşteptat să trăiască precum un prinţ, după ce îl făcusem să se recunoască mincinos şi impostor. Nu credeam că ea va… Cine ar fi visat că ea… o prinţesă…

— Va rămâne de partea lui?

— Va continua să-l iubească, spune el încet. Deşi eu l-am făcut de râs.

— Ce voiai? Ce ai nădăjduit că se va întâmpla?

— Credeam că toţi vor vedea că e un pretendent, asemeni celuilalt prefăcut – Simnel, şoimarul meu. Credeam că se vor strânge să-l vadă şi să râdă de neruşinarea lui şi pe urmă vor uita cu totul de el. Credeam că, fiind ţinut în apropierea noastră, va fi umilit. Credeam că se va da la fund.

— Să se dea la fund?

— Credeam că va dispărea în mulţimea de linge-blide, de paraziţi, lingăi şi cerşetori care ne însoţesc peste tot, alungaţi când şi când, mustraţi ici şi colo, dar ţinându-se scai de noi, abia având cu ce să-şi ducă zilele. Credeam că va deveni ca ei. Credeam că va fi pajul de la coada procesiunii, cel pe care nu-l place nimeni şi care încasează şuturi când maestrul de călărie se îmbată. Credeam că oamenii îl vor dispreţui. Nu mă aşteptam să strălucească.

— Eu nu l-am recunoscut prin nimic, am grijă să precizez. Nu i-am căutat tovărăşia. N-a fost invitat niciodată în odăile mele.

— Nu, acceptă Henric dus pe gânduri. Însă el a intrat de parcă acolo i-ar fi fost locul. Şi l-a construit singur. Oamenii l-au plăcut, s-au strâns în jurul lui. A fost pur şi simplu… (Se opreşte, apoi rosteşte marele cuvânt trădător.) Recunoscut.

Îmi scapă un icnet slab.

— Cineva l-a recunoscut drept prinţul Richard? Fratele meu?

— Nu. Nimeni n-ar fi atât de neghiob. Nu la curtea mea, nu înconjurat de iscoade. A fost recunoscut pentru ceea ce e. Oamenii au văzut în el o putere, un om de seamă, un Cineva.

— S-a întâmplat să-l placă, atâta tot.

— Ştiu. Nu pot îngădui aşa ceva. Are farmecul blestemat pe care-l aveţi cu toţii. Nu-i pot îngădui să rămână la curte fericit, fermecător, de parcă locul lui ar fi aici. Numai că – şi aici era problema – i-am dat cuvântul când mi s-a predat. Soţia lui a îngenuncheat în faţa mea şi i-am dat cuvântul. Iar ea mi-a cerut să-l

respect. Nu mi-ar fi dat voie nici într-o mie de ani să-l închid sau să-l judec.

Se încruntă la jarul licăritor din cămin, fără să-şi dea seama că îi destăinuieşte soţiei poruncile amantei.

— Şi mai e ceva. Am dovedit că e fiul unui barcagiu din Flandra, poveste care mi s-a părut foarte bună atunci. Dar, bineînţeles, asta înseamnă că nu e supusul meu, aşa că nu-l pot judeca pentru trădare. Nu e supusul meu, nu e trădător. Ce bine ar fi fost dacă mă prevenea cineva în legătură cu asta când ne dădeam atâta osteneală să-i găsim părinţii în Flandra! Nu trebuia să-i găsim în Flandra. Ar fi trebuit să-i găsim în Irlanda sau altundeva.

Cuget în tăcere la cinismul din născocirea poveştii băiatului.

— Aşa că acum am de ales între două variante proaste: ori nu-l pot judeca pentru trădare fiindcă e străin, ori…

— Ori?

— Ori nu e străin, ci regele legitim!

Henric izbucneşte în râs, trage o duşcă din cană şi se uită la mine cu ochii strălucind pe deasupra cositorului mat.

— Înţelegi? Dacă e cine spun eu, înseamnă că nu-l pot judeca pentru trădare. Dacă e cine spune el, înseamnă că ar trebui să fie regele Angliei, iar eu sunt trădătorul. Nici într-un caz, nici în celălalt nu puteam scăpa de el, iar el se bucura tot mai mult de treaba asta, cu fiecare zi ce trecea. Aşa că a trebuit să-l fac să plece, să trădeze sanctuarul pe care i l-am oferit.

— Sanctuar?

Râde iarăşi.

— Nu s-a născut în sanctuar?

Inspir adânc.

— Prinţul Edward, fratele meu, s-a născut în sanctuar. Nu Richard.

— În fine, nu contează, replică el cu nepăsare. Principalul e că l-am scos din situaţia confortabilă pe care o avea la curtea mea. Acum, că e fugar, pot dovedi că unelteşte împotriva mea. Şi-a încălcat făgăduiala că va rămâne la curte. A nesocotit şi cuvântul dat soţiei lui. Ea credea că n-o va părăsi niciodată; ei bine, a părăsit-o. Pot să-l arestez pentru încălcarea condiţiilor eliberării. Să-l închid în Turn.

— Îl vei executa? întreb, având grijă să-mi păstrez tonul senin şi egal. Crezi că-l vei executa?

Henric lasă din mână cana şi-şi scoate mantia, apoi cămaşa de noapte. Urcă în patul meu dezbrăcat şi apuc să zăresc că e aţâţat. Triumful îl stârneşte: să prindă pe cineva cu mâţa-n sac, să momească pe cineva în capcană, să scuture pe cineva de bani sau să trădeze interesele cuiva îi trezeşte o plăcere atât de mare, încât îl face iubăreţ.

— Hai în pat, mă cheamă el.

Nu mă arăt câtuşi de puţin nesupusă. Nu ştiu ce ar putea atârna de purtarea mea. Îmi dezleg panglicile cămăşii de noapte, o las să cadă pe duşumea şi mă strecor între cearşafuri, iar el mă înşfacă pe dată, trăgându-mă sub trupul lui. Închid ochii şi am grijă să zâmbesc.

— Nu pot să-l execut, spune el încet, împingându-şi trupul într-al meu, în ritmul cuvintelor.

Rămân cu zâmbetul pe buze în timp ce el face dragoste cu mine, vorbind despre moarte.

— Nu-i pot tăia capul decât dacă face o tâmpenie.

Se mişcă deasupra mea, greoi.

— Dar partea minunată la el e că va face negreşit o tâmpenie, remarcă Henric, apăsându-mă sub trupul lui.

Dat fiind că are loc vânătoarea unui trădător cunoscut, un pretendent la tron, o nălucă ce l-a terorizat pe

Henric timp de treisprezece ani, urmărirea e ciudat de tihnită. Paznicii care au dormit la datorie primesc un avertisment şi se întorc la posturile lor, deşi toţi se aşteptau să fie judecaţi şi executaţi pentru rolul jucat în evadare. Henric trimite mesageri în porturi, însă aceştia călătoresc fără zor, pornind către miazănoapte, apus, miazăzi şi răsărit de parcă ar călări de plăcere, într-o zi însorită. E de neînţeles că Henric îi trimite pe străjerii din propria-i gardă pe fluviu în sus, în bărci cu vâsle, de parcă băiatul ar fi putut să pătrundă mai mult în inima Angliei, în loc să ia calea coastei ca să se întoarcă în Flandra sau în Scoţia, scăpând din ghearele primejdiei.

Soţia lui e silită să şadă cu mine cât aşteptăm veşti. N-a revenit la negrul văduviei, dar nici nu mai e femeia superbă, înveşmântată în catifea maro-roşcat. Poartă o rochie albastru-închis şi şade pe jumătate pitită în spatele meu, astfel că trebuie să mă întorc ca să-i vorbesc, iar musafirii din odăile mele, chiar şi regele şi mama lui, o văd cu greu, ascunsă de jilţul meu.

Coase. Cerule mare, coase necontenit! Cămăşuţe pentru fiul ei, bonete şi cămăşi de noapte desăvârşite, numai bune pentru un prinţ, ciorăpei pentru tălpile lui scumpe, mănuşi, ca să nu-şi zgârie pielea fără seamăn. Îşi pleacă fruntea asupra lucrului şi coase de parcă ar vrea să-şi refacă viaţa cu acul şi aţa, de parcă fiecare împunsătură de sac ar putea să-i ducă înapoi, în Scoţia, pe vremea când erau doar ei doi, băiatul şi ea, într-o casă de vânătoare, iar el avea un sac doldora cu poveşti despre ce a făcut, pe cine a văzut, cine a spus că e – şi nimeni nu l-a întrebat ce ar putea să facă, ce pretenţii ar putea să ridice şi pe cine ar trebui să repudieze.

E găsit în câteva zile. Henric pare să ştie exact unde să-l caute, de parcă flăcăul ameţit de prafuri ar fi fost legat şi aruncat pe malul fluviului dintr-o barcă, să doarmă acolo până se dezmeticeşte. Se zice că a urcat pe valea Tamisei pe jos, pe poteca destinată animalelor ce trag la edec, plescăind prin locurile mlăştinoase şi urmând firul apei prin păduri dese şi peste câmpuri mărginite de garduri vii, până la mănăstirea de la Sheen, al cărei fost stareţ fusese pe vremuri prieten bun cu mama; iar stareţul de acum l-a primit şi i-a oferit sanctuar. Părintele Tracy a venit personal la Henric, a cerut audienţă şi l-a implorat să cruţe viaţa tânărului. Asaltat cu rugăminţi de îndurare, cu un sfânt stareţ îngenuncheat în faţa lui şi refuzând să se ridice până când băiatul nu e cruţat, regele decide iarăşi să fie generos. Cu maică-sa lângă el, de parcă ar fi judecători la Judecata de Apoi, hotărăşte că băiatul va sta pe un eşafodaj din butoaie de vin goale, vreme de două zile, ca să fie văzut de toţi trecătorii, batjocorit, ocărât, dispreţuit, ţinta oricărui ştrengar înarmat cu un pumn de noroi, iar după aceea va fi dus în Turnul Londrei, unde va sta închis după placul inimii regelui – adică pe vecie.

Turnul Londrei,
vara anului 1498

E închis în Turnul Grădinii. Mi-l imaginez pe Henric râzând cu hohotul lui nou, din cale-afară de sigur pe sine, de ironia faptului că băiatul care s-a dat drept prinţul Richard se întoarce acolo unde prinţul Richard a fost văzut pentru ultima oară. I se dau aceleaşi odăi în care au fost ţinuţi prinţul Richard şi prinţul Edward.

Fereastra ce dă spre pajişte e cea la care puteau fi văzute câteodată feţişoarele lor şi de unde le făceau uneori semne oamenilor adunaţi pe paşijte ca să-i vadă ori ca să le strige binecuvântări la ieşirea din capelă. Acum la fereastră apare un singur chip palid, cel al băiatului, şi oamenii care îl văd de aproape spun că şi-a pierdut frumuseţea şi e aproape de nerecunoscut din pricina vânătăilor de pe faţă. Nasul i-a fost rupt şi acum e urât, strivit şi strâmb pe obrazul altădată chipeş. După ureche are o cicatrice însângerată, în locul în care a încasat o lovitură de picior când era la pământ, iar urechea i-a fost pe jumătate smulsă şi acum zemuieşte, urât mirositoare.

Nimeni nu l-ar mai lua drept un prinţ de York. Arată ca un beţiv bătăuş, rănit de multe ori, căruia i-a pus capac ultima căzătură şi care nu se mai poate ridica. Nimeni nu se va mai îndrăgosti de zâmbetul lui acum, că dinţii din faţă i-au fost sparţi cu o lovitură de picior. Nimeni nu va mai fi vrăjit vreodată de farmecul lui de York. Nimeni nu vine pe pajişte să-i facă semne cu mâna, nimeni nu povesteşte că l-a văzut, ca şi cum asta ar fi o întâmplare însemnată, ceva despre care să le scrie celor rămaşi în satul de acasă: *L-am văzut pe prinţ! M-am dus la Turn şi m-am uitat spre ferestrele lui. L-am văzut făcând cu mâna, i-am văzut zâmbetul luminos.*

Acum e un prizonier ca oricare altul din Turn. A fost trimis acolo ca să nu mai atragă atenţia şi, puţin câte puţin, toţi îl vor uita.

Soţia lui, lady Katherine, nu cred că-l va uita. Uneori îi privesc chipul plecat şi-mi spun că ea nu-l va uita niciodată. A învăţat o fidelitate profundă, pe care n-o recunosc. A trecut de la tivitul fără sfârşit al rufăriei fine la lucrul cu o stofă groasă de lână ţesută în casă. Coase o jachetă călduroasă, de parcă ar cunoşte pe cineva care trăieşte între ziduri de piatră umede şi care nu se va mai scălda niciodată în razele soarelui. N-o întreb de ce croieşte o haină groasă, călduroasă, căptuşită cu mătase roşu-închis şi albastră, iar ea nu dezvăluie motivul. Şade în odăile mele, cu capul plecat asupra lucrului de mână; câteodată ridică ochii şi-mi zâmbeşte, alteori îşi lasă lucrul jos şi priveşte pe fereastră, dar niciodată nu scoate o vorbă despre băiatul cu care s-a măritat şi niciodată nu se plânge că acesta a încălcat condiţiile eliberării, că şi-a încălcat făgăduiala faţă de ea şi acum plăteşte.

Margaret vine de la curtea de la Ludlow a fiului meu, în vizită la curtea noastră, şi dintre toate locurile din odăile mele alege să se aşeze lângă lady Katherine, fără un cuvânt. Simpla apropierea le aduce celor două tinere femei o mângâiere mută. Ţine de marea glumă a lui Henric pe seama Casei de York faptul că Teddy, fratele lui Margaret, trăieşte în acelaşi turn ca soţul lui Katherine, cu un cat mai jos. Cei doi băieţi – fiul lui George, ducele de Clarence şi cel care a susţinut că e fiul lui Edward, regele Angliei – au odăile atât de apropiate una de alta, încât, dacă băiatul ar bate cu piciorul în duşumea, Teddy l-ar auzi. Amândoi sunt închişi între zidurile groase şi reci ale celui mai vechi castel al nostru, pentru crima de a fi – sau, mai rău, de a se fi pretins – fii al Casei de York. Într-adevăr, războiul între veri nu s-a terminat, căci iată doi veri întemniţaţi pentru rudenie.

Palatul Westminster, Londra,
toamna anului 1498

Pruncul pe care-l port îmi apasă şira spinării şi picioarele mă dor de parcă aş avea friguri. Statul pe scaun sau întinsă, ca şi mersul, îmi provoacă dureri. E pruncul zămislit în noaptea marii bucurii a lui Henric că băiatul a fugit de la curte şi a încălcat condiţiile eliberării. Cred că-mi apasă atât de tare spatele pentru că tatăl lui m-a apăsat cu trupul lui în noaptea aceea, pentru că împreunarea noastră n-a avut în ea pic de plăcere, pic de iubire – Henric lăsându-se cu toată puterea asupra mea, a Angliei, a băiatului, aţâţat de propriu-i triumf.

Mi-e dor de mama în anotimpul acesta, când frunzele cad ca un viscol în nuanţe de cafeniu şi auriu, iar dimineaţa e ceaţă dincolo de ferestrele mele. Mi-e dor de ea când văd înfiorarea luminoasă a frunzelor aurii de mesteacăn oglindite pe cenuşiul fluviului. Uneori aproape că-i aud glasul în plescăitul apei pe lângă pilonii de piatră ai cheiului, iar când un pescăruş ţipă neaşteptat aproape că tresar, crezând că e vocea ei. Dacă în Turn se află fiul mamei, le sunt datoare – ei, lui, casei mele – să încerc să-i obţin eliberarea.

Mă duc mai întâi la milady mama regelui. Îi vorbesc în timp ce stă îngenuncheată în capela regală; şi-a terminat rugăciunile, dar rămâne cu bărbia sprijinită în mâini şi cu ochii pe chivotul din sticlă împodobit cu nestemate minunate, în care luceşte palid prescura. Milady e transfigurată, de parcă ar vedea un înger, de parcă Dumnezeu i-ar vorbi. Aştept vreme îndelungată, căci nu vreau s-o întrerup când îl dăscăleşte pe Dumnezeu. După o vreme, văd însă că se lasă pe călcâie, oftează şi-şi duce mâna la ochi. O întreb cu glas scăzut:

— Pot să vă vorbesc?

Nu răsuceşte capul ca să se uite la mine, dar înclinarea capului îmi spune că ascultă.

— Pesemne că e vorba de fra…, începe ea, dar se întrerupe, strânge din buze cu putere şi-şi îndreaptă repede ochii negri spre crucifix, ca şi cum Iisus însuşi trebuie să aibă grijă să nu audă o astfel de scăpare.

— E vorba de băiat, o corectez.

Regele şi curtenii au renunţat să-i mai spună „domnul Warbeck“ sau „domnul Osbeque“. Multele nume pe care i le-au dat nu s-au prins. Pentru Henric, el a fost atâta vreme tânăra ameninţare, pajul cel obraznic, „băiatul“, încât acesta e acum cuvântul care îl denumeşte: un băiat. După mine, e o greşeală, căci au existat atâţia băieţi – Henric s-a temut de o armată de băieţi. Lui Henric îi place însă să-l insulte cu tinereţea lui. Pentru el e „băiatul“, iar curtea îi urmează exemplul.

— Nu pot face nimic pentru el, spune milady cu regret. Ar fi fost mai bine şi pentru el, şi pentru noi toţi dacă murea când toată lumea zicea că a murit.

— După încoronare, vreţi să spuneţi? întreb în şoaptă.

Mă gândesc la micii prinţi şi la jalea din Londra, când toată suflarea oraşului se întreba unde au dispărut copiii, iar mama era bolnavă de durere în bezna sanctuarului. Milady clatină din cap, cu ochii la cruce, de parcă un singur mare adevăr o poate ocroti de necontenitele minciuni.

— După Exeter, l-au declarat mort.

Trag aer în piept, ca să-mi revin după greşeala comisă.

— Şi atunci, milady mamă, din moment ce n-a murit la Exeter… ce-ar fi dacă ar accepta să se întoarcă în Scoţia fără zarvă şi să trăiască liniştit cu soţia lui?

Ea mă priveşte pentru prima oară.

— Ştii cum e. Dacă destinul te aşază aproape de tron, nu te lasă inima să te îndepărtezi. Ar putea să plece şi-n ţara etiopilor, că tot s-ar găsi careva să fugă după el şi să-i făgăduiască măreţia. Vor exista mereu oameni netrebnici care vor să stârnească necazuri sau să-l răstoarne pe fiul meu. Răul se va aţine întotdeauna pe urmele unui Tudor. Trebuie să ne ţinem duşmanii la respect. Trebuie să fim întotdeauna pregătiţi să-i ţinem la respect. Trebuie să-i ţinem cu fruntea în ţărână. Acesta ne e destinul.

— Dar băiatul e doborât, îi spun cu aprindere. Se zice că a fost bătut, că şi-a pierdut frumuseţea şi sănătatea. Nu mai pretinde nimic, acceptă orice i se cere. Va adopta oricare nume îi alegeţi, spiritul i-a fost frânt, nu mai susţine că e prinţ, nu mai arată ca un prinţ! L-aţi înfrânt, e cu fruntea în ţărână.

Uitându-se în altă parte, îmi răspunde:

— Şi cu puterile împuţinate, şi murdar sau flămând, tot ar străluci. Se ridică întotdeauna la înălţimea rolului pe care alege să-l joace. Am aflat-o de la cineva care s-a dus să caşte gura şi să râdă de el, dar a zis că arăta ca Iisus: bătut, rănit, suferind, însă tot Fiul lui Dumnezeu. A zis că arăta ca un sfânt. Ca un prinţ frânt, un miel vătămat, o lumină împuţinată. Bineînţeles că nu poate fi eliberat. Niciodată.

Hoaşca răzbunătoare e sfetnicul de căpătâi al lui Henric, aşa că, dacă ea mă refuză, n-are nici un rost să merg la el. Chiar şi aşa, aştept ca el să mănânce bine, să bea pe săturate şi să ne instalăm în odăile confortabile ale mamei lui, iar când aceasta iese câteva clipe, îmi încerc norocul.

— Vreau să-ţi cer îndurare pentru băiat. Şi pentru vărul meu, Edward. Port în pântec încă un prunc, un nou moştenitor al Tudorilor. De bună seamă, spiţa noastră e în siguranţă. Îi putem elibera pe cei doi tineri, nu? Acum nu mai reprezintă o ameninţare pentru noi. Îi avem deja, în odăile copiilor, pe prinţii Arthur şi Henric şi pe cele două fete, iar un alt prunc e pe drum. Aş avea cugetul împăcat, aş purta copilul nostru liniştită, dacă aş şti că tinerii au fost eliberaţi, fie şi în exil, unde vrei tu. Dacă aş avea cugetul împăcat, mi-aş putea aduce copilul pe lume.

E atuul meu şi mă aştept ca Henric măcar să mă asculte.

— E cu neputinţă, răspunde el pe dată, fără să cumpănească cererea mea.

Asemenea maică-sii, nu se uită la mine când îmi spune că pot să-i socotesc pierduţi pe vărul meu şi pe băiatul care a trecut drept fratele meu.

— De ce e cu neputinţă? stărui.

Întinde mâinile slabe şi numără pe degete.

— Unu: regele şi regina Spaniei nu-şi vor trimite fiica să se mărite cu Arthur decât dacă sunt convinşi că succesiunea la tronul nostru e sigură. Dacă vrei să-ţi vezi fiul căsătorit, trebuie ca băiatul şi vărul tău să moară.

Simt că mă sufoc.

— N-au cum să ceară una ca asta! N-au dreptul de a ne porunci să ne omorâm propriile rude!

— Ba au cum şi o cer. E condiţia pe care au pus-o pentru cununie, iar cununia *trebuie* să se facă.

— Nu!

Henric continuă cu enumerarea motivelor.

— Doi: el unelteşte împotriva mea.

Afirmaţia lui contrazice cu totul ceea ce servitorii mei mi-au spus despre băiat: e în Turn, lipsit cu totul de voinţă proprie.

— Ba nu, nu unelteşte! Nu e cu putinţă. Nu are puterea s-o facă!

— Cu Warwick.

Asta ştiu precis că e o minciună. Bietul Teddy n-ar unelti cu nimeni, vrea doar să aibă cu cine vorbi. I-a jurat credinţă lui Henric când era mic, iar anii petrecuţi în cumplita însingurare n-au făcut decât să-i

întărească hotărârea. Socoteşte că Henric e un zeu atotvăzător şi atotputernic. Nici n-ar visa să uneltească împotriva unei astfel de puteri, până şi acest gând l-ar face să tremure de frică. Spun, simplu:

— Nu poate fi adevărat. Indiferent ce ţi s-a zis despre băiat, ştiu că asta nu se poate spune despre Teddy. Îţi e credincios, iar spionii tăi mint.

— Eu spun că e adevărat, insistă Henric. Cei doi uneltesc, iar dacă uneltirile lor sunt trădătoare, va trebui să moară ca doi trădători.

— Dar cum se poate? Cum e cu putinţă să uneltească împreună? Nu sunt închişi separat?

— Iscoadele şi trădătorii găsesc întotdeauna căi de a unelti, decretează Henric. Pesemne că îşi trimit răvaşe.

— Trebuie să-i poţi ţine despărţiţi! protestez, dar apoi simt un fior când înţeleg ce se întâmplă. O, soţul meu, nu-mi spune că îi laşi să uneltească împreună ca să-i prinzi în capcană! Spune-mi că n-ai face una ca asta! Nu acum, când băiatul se află în puterea ta, doborât la porunca ta! Spune-mi că nu i-ai face una ca asta sărmanului Teddy, care va muri dacă-l prinzi în capcană!

Pe chipul lui nu se oglindeşte triumful, ci neliniştea. Mă întreabă:

— De ce să nu-şi refuze unul altuia tovărăşia? De ce să nu-i pun la încercare şi să descopăr că sunt loiali? De ce să nu păstreze tăcerea unul faţă de celălalt şi să nu le întoarcă spatele celor care vin să-i ispitească vorbindu-le de libertate? Am fost îndurător cu ei, doar vezi şi tu! Ar trebui să-mi fie credincioşi. E un lucru cuminte. Pot să-i ofer unuia tovărăşia celuilalt. Mă pot aştepta ca fiecare să se tragă înapoi din faţa celuilalt, văzând în el un mare păcătos. Nu greşesc cu nimic!

Simt un val de milă pentru el văzându-l cum se apleacă spre focul slab şi mă zguduie totodată un val de greaţă când mă gândesc la ceea ce mă tem că plănuieşte.

— Eşti regele Angliei, îi aduc aminte. Fii rege. Nimeni n-are puterea de a-ţi lua acest lucru. Nu e nevoie să le pui credinţa la încercare. Îţi poţi permite să fii mărinimos. Poartă-te ca un rege. Eliberează-i şi trimite-i în exil.

El clatină din cap şi spune meschin:

— Nu mă simt mărinimos. Mie îmi arată cineva mărinimie vreodată?

Palatul Greenwich,
iarna şi primăvara anului 1499

Mă retrag pentru naştere la cel mai frumos palat al nostru, iar Henric şi milady mama regelui pun la cale o cină sărbătorească în sala cea mare, în ianuarie. Toţi sunt prezenţi pentru a-mi celebra intrarea în izolare, în afară de sora mea Cecily. Ea e departe de curte. Şi-a pierdut şi al doilea copil, pe Elizabeth, şi după ce s-a măritat fără iubire ca să se ridice cât mai sus în lumea Tudorilor, se trezeşte văduvă, fără copii. N-a câştigat nimic.

E o situaţie grea pentru orice femeie, iar pentru Cecily, deosebit de dureroasă. Va sta departe de curte până când dezbracă rochia neagră. O compătimesc, dar nu pot face nimic, aşa că-mi iau rămas-bun de la curte şi intru în frumoasele odăi, ca să-mi aştept prima naştere fără ea.

Milady mama regelui are cele mai bune odăi, alături de cele ale lui Henric, ca de obicei, însă mie îmi plac cele pe care mi le-am pregătit. Ferestrele dau spre râu şi le poruncesc doamnelor mele să dea la o parte tapiseriile în culori întunecate, înfăţişând scene din Biblie, pe care milady le-a atârnat întru luminarea mea. În schimb, privesc luntrile ce trec pe apă şi oamenii bine înfofoliţi care se plimbă cu paşi mari pe mal, cu braţele strânse la piept. Din răsuflarea lor se încheagă mici nori în jurul capetelor înfăşurate în fulare.

Nu mă simt bine cu pruncul ăsta; a fost zămislit fără iubire şi mă tem de o naştere grea. Odată retrasă de la curte, nu pot să nu mă gândesc la cei doi din Turn, la vărul meu şi la băiatul care s-a dat drept fratele meu. Mă întreb ce văd de la ferestrele lor şi dacă după-amiezele şi serile de iarnă, când soarele apune atât de devreme şi cerul e atât de întunecat, le par nespus de lungi. Pesemne că bietul Teddy e obişnuit cu asta, căci au trecut aproape treisprezece ani de când şi-a pierdut libertatea; a devenit bărbat în temniţă, cunoscând doar zidurile reci ale odăii lui şi micile ochiuri pătrate de sticlă ale ferestrei. Când mă gândesc la el, am impresia că pruncul se mişcă în pântecul meu şi ştiu că am greşit foarte tare că nu l-am salvat de la viaţa asta care seamănă mai mult a moarte. Nu mi-am făcut datoria faţă de el, ruda mea, vărul meu. I-am greşit ca verişoară şi i-am greşit ca regină.

Acum, un alt tânăr priveşte pe o fereastră strâmtă cerul ce se întunecă şi vede cum se topeşte ziua de iarnă. Îmi pun mâna pe burta mare şi şoptesc: „Niciodată! Ţie nu ţi se va întâmpla niciodată una ca asta!“, de parcă mi-aş putea salva copilul, cu toate că nu-mi pot salva fratele.

Lady Katherine Huntly vine să-mi ţină tovărăşie pe timpul retragerii pentru naştere şi coase pentru copilul meu o bonetă de noapte desăvârşită, din pânză fină şi albă de in, deşi pe al ei n-are voie să-l vadă deloc. I se îngăduie să viziteze prizonierul din Turn şi lipseşte o zi şi o noapte, iar la întoarcere se pleacă tăcută asupra lucrului de mână, încercând să nu vorbească nimănui despre ceea ce a văzut ori auzit.

Aştept până când doamnele se duc la uşa odăii mele, să ia bucatele pentru cină de la servitorii din prag şi să le aşeze pe masa cea mare din faţa căminului, ca să ne putem ospăta şi veseli în lunga noastră aşteptare, înainte ca postul Paştelui să ne împuţineze alegerile.

— Ce face? o întreb scurt.

Ea se uită pe dată în jur, să vadă dacă suntem auzite, dar nimeni nu se află îndeajuns de aproape. Îmi răspunde simplu:

— E dărâmat.

— E bolnav?

— Se topeşte pe picioare.

— Are cărţi? Primeşte scrisori? E foarte singur?

— Nu! exclamă ea. Oamenii au voie să intre în permanenţă şi să-l vadă. (Ridică din umeri.) Nu înţeleg de ce. Aproape oricine poate să intre şi să-i vorbească. Trăieşte într-o sală de primire, cu uşa larg deschisă. Orice neghiob din Londra poate intra să-i jure credinţă. Nu e păzit aproape deloc.

— El nu le vorbeşte, nu?

Clătinarea slabă a capului ei arată că el nu spune nimic.

— Să nu schimbe o vorbă cu nimeni! o sfătuiesc, dintr-odată înflăcărată. De asta atârnă siguranţa lui: să nu vorbească deloc, cu nimeni.

— Oamenii îi vorbesc, încearcă ea să-mi explice. Paznicii lui nu ţin uşa închisă, ci o deschid cu de-a sila. E înconjurat de oameni care vin şi-i fac promisiuni în şoaptă.

— Să nu le răspundă! (Îi iau mâinile într-ale mele, dornică s-o fac să înţeleagă.) E supravegheat, negreşit! Nu trebuie să facă nimic care ar putea trezi bănuieli.

Ea ridică privirea şi se uită în ochii mei, replicând:

— E cel care e. A trezit bănuieli de când se ştie. Chiar dacă nu face altceva decât să respire.

Chinurile facerii durează mult; la vremea când aud un plânset slab, sunt sleită de puteri după atâta durere. Mi se aduce berea de după naştere, iar mireasma şi gustul familiar îmi amintesc de naşterea lui Arthur, când mama a fost lângă mine, cuprinzându-mă în braţele ei puternice şi purtându-mă cu glasul ei în vise în care nu simţeam pic de durere. După câteva ore, când mă trezesc, femeile îmi spun că am născut un băiat, încă un băiat în dinastia Tudorilor, că regele mi-a trimis felicitări şi un dar generos, iar milady mama regelui se află chiar şi acum în capela ei, în genunchi, aducând mulţumiri lui Dumnezeu pentru că surâde în continuare casei sale.

Copilul e luat de lângă mine şi botezat Edmund – alegerea morbidă a lui milady, căci e numele unui rege martir; însă când soseşte vremea să fiu binecuvântată în biserică, descopăr că nu-mi vine să ies din izolare. Senzaţia de plumb din mădulare şi osteneala ce au însoţit sarcina nu mă părăsesc nici măcar când copilul e dus cu doica la Palatul Eltham, iar John Morton, preotul confesor al lui lady Margaret, îşi lasă deoparte măreaţa mantie şi mitra de arhiepiscop de Canterbury şi vine ca un preot obişnuit la grilajul din odaia mea, poftindu-mă să mă spovedesc de păcate, să primesc binecuvântarea şi să mă întorc în lume. Mă duc cu încetineală la grilajul de fier şi-mi sprijin mâinile pe trandafirii Tudor învolţi, simţindu-mă întemniţată, ca băiatul, şi cu prea puţine şanse de a fi eliberată.

— Mă fac vinovată de păcatul fricii, îi spun cu glas foarte scăzut, încât cu greu mă aude în odaia pustie.

— De ce ţi-e frică, fiica mea?

— Demult, acum mulţi ani, am blestemat un om, şoptesc.

El încuviinţează din cap. Fără doar şi poate, a auzit lucruri mai grave. Nu trebuie să uit că a auzit, fără doar şi poate, lucruri mult mai grave. Să nu uit nici că tot ce spun va ajunge, aproape neîndoielnic, la urechile lui milady mama regelui. În Anglia nu există preot care să nu fie supus influenţei acesteia, iar John Morton şi-a împletit viaţa cu a ei şi deja o socoteşte pe jumătate sfântă.

— Pe cine ai blestemat, copila mea?

— Nu ştiu. Mama şi cu mine am aruncat un blestem asupra celui care i-a omorât pe prinţi. Am fost nespus de îndurerate când am auzit că au dispărut. Mai ales mama…

Mă întrerup, nedorind să-mi amintesc de noaptea aceea, când mama s-a lăsat în genunchi şi şi-a lipit fruntea de pardoseala de piatră.

— Ce fel de blestem?

— L-am blestemat pe cel care ne-a luat băieţii să şi-i piardă pe ai lui, rostesc abia auzit, ruşinându-mă profund de fapta noastră de atunci şi temându-mă foarte tare de urmările blestemului. L-am blestemat pe ucigaş să rămână doar cu o fată drept moştenitor şi ca spiţa lui să se stingă. Am spus că va pierde un fiu într-o generaţie şi apoi un fiu în următoarea – va pierde un fiu şi apoi un nepot, de mici.

Preotul oftează auzind greutatea blestemului, în timp ce politicianul din el cântăreşte ce înseamnă asta. Îngenunchem împreună, tăcuţi. El îşi ia în mână crucifixul de fildeş.

— Şi acum regreţi?

Dau din cap.

— Regret din toată inima, părinte.

— Doreşti să ridici blestemul?

— Da.

Câteva clipe se roagă în tăcere, apoi întreabă:

— Cine e? Cine i-a ucis pe prinţi, pe fraţii tăi? Cine crezi? Unde va cădea blestemul vostru?

Oftez şi-mi sprijin fruntea de trandafirul Tudor al grilajului, simţind cum îmi intră în carne petalele tari.

— Dumnezeu mi-e martor că nu ştiu. I-am bănuit pe mai mulţi, dar tot nu ştiu. Dacă a fost Richard, regele Angliei, el a murit fără moştenitor şi i-am văzut fiul murind înaintea lui.

Preotul încuviinţează fără vorbe.

— Asta nu-i dovedeşte vinovăţia? Crezi că a fost mâna lui? L-ai cunoscut bine. L-ai întrebat?

Clatin din cap şi răspund agitată:

— Nu ştiu! A zis că n-a fost mâna lui şi la vremea aceea l-am crezut. Asta le spun tuturor. Nu ştiu.

El tace, izbit de un gând.

— Dacă prinţii au supravieţuit, sau doar unul dintre ei, blestemul va cădea asupra celui care îl omoară acum.

Îl sfredelesc cu privirea prin paravan, enervată că a priceput atât de greu, şi simt că tresare.

— Întocmai. Tocmai asta e. Trebuie să risipesc blestemul înainte să se întâmple şi altceva. Trebuie s-o fac acum.

Perspectiva care i se deschide în faţă îl înspăimântă.

— Blestemul s-ar abate asupra celui care a poruncit moartea fratelui tău, rosteşte el cu iuţeală, de parcă ar spune o rugăciune. Chiar dacă ar fi o moarte dreaptă. Chiar dacă ar fi o execuţie legiuită, blestemul ar cădea asupra celui care ar porunci-o?

— Întocmai, repet eu. I-ar răpi fiul şi nepotul, de mici. Ar însemna că spiţa acelui călău s-ar stinge după două generaţii, cu o fată. Dacă ar fi acelaşi om care l-a ucis pe fratele meu Edward, ar fi de două ori blestemat.

Arhiepiscopul e alb la faţă.

— Trebuie să te rogi, îmi spune el ritos. Mă voi ruga pentru tine. Trebuie să dăm pomeni şi să numim un preot care să se roage zi de zi. Îţi voi da exerciţii spirituale, rugăciuni pentru fiecare zi. Trebuie să faci un pelerinaj şi-ţi voi spune ce pomeni trebuie să dai săracilor.

— Şi blestemul se va risipi?

Mă priveşte în ochi şi în ei văd oglindită groaza pe care o simt eu, regina Angliei, mama a trei fii preaiubiţi.

— Nimeni nu are puterea de a blestema, spune el cu hotărâre, repetând credinţa oficială a Bisericii. Nici o femeie muritoare. Ce aţi spus tu şi mama ta au fost vorbe fără noimă, delirul unor femei înnebunite de durere.

— Înseamnă că nu se va întâmpla nimic?

După ce şovăie, îmi răspunde sincer:

— Nu ştiu. Mă voi ruga. Poate că Dumnezeu va fi îndurător. Dar poate că blestemul vostru e o săgeată trasă în întuneric, iar tu nu-i poţi opri zborul.

Insula Wight,
vara anului 1499

La ieşirea din izolare, găsesc curtea pornită să se veselească. Vom face o lungă procesiune pe coasta de la miazăzi, traversând comitatele Kent, Sussex şi Hampshire, ca şi cum locuitorii lor n-ar fi ridicat niciodată sabia împotriva regelui, ca şi cum nu s-ar fi ridicat niciodată la arme pentru băiat. La Portsmouth ne vom îmbarca pe o corabie şi vom merge pe Insula Wight, acea masă albăstruie nelămurită de la orizont. Vom fi fericiţi. Cel mai important, vom fi văzuţi fericiţi.

Henric zâmbeşte ca şi cum ar purta o mască. Lady Katherine se află la braţul lui oriunde s-ar duce, iar frumoasa ei iapă neagră, nouă, merge umăr la umăr cu calul lui. Henric a reînceput să călărească bidiviul de luptă, ca pentru a le aminti tuturor că nu e doar rege, ci şi comandant de oşti. Ea înclină capul când regele îi vorbeşte şi-l ascultă zâmbind. Când el e vesel, o auzim râzând, iar când el îi cere, îi cântă melodii scoţiene munteneşti, pline de alean pentru un pământ pierdut, până când el spune „Lady Katherine, cântă-ne ceva vesel!“, iar ea râde, începe un canon şi toată curtea îi ţine isonul.

Îi văd de parcă aş privi de sus şi de foarte departe. Îi văd plimbându-se împreună, însă aud foarte nedesluşit ce-şi spun. Îi privesc aşa cum ştiu că mă privea regina Anne, soţia lui Richard al meu, de la fereastra ei de sus, când ne plimbam în grădină şi el îmi aşeza mâna pe braţul lui, iar eu mă aplecam spre el, tânjind să mă atingă. Nu o pot învinui pe lady Katherine că l-a prins în laţ pe regele Angliei, căci am făcut şi eu întocmai acelaşi lucru. Nu o pot învinui pentru tinereţea ei – are cu opt ani mai puţin decât mine, iar eu mă simt în vara asta la fel de obosită de parcă aş avea nouăzeci de ani. Nu o pot învinui că e frumoasă, căci toate curţile sunt înnebunite după frumuseţe, iar ea e o desfătare pentru privire. Mai presus de toate, nu o pot învinui că întoarce privirea regelui dinspre mine, soţia lui legiuită, căci sunt încredinţată că face singurul lucru care-i stă în puteri pentru a-şi salva soţul.

Nu cred că e îndrăgostit de el, cum e el – pătimaş – de ea. Cred că îl ţine exact acolo unde vrea: la depărtare de un braţ, dar nu mai mult; la distanţa potrivită ca să-l poată influenţa, distrage, linişti şi înmuia, aşa încât să-şi ţină soţul în viaţă.

Pesemne că a auzit – cine n-a auzit? – zvonurile cum că se pune la cale salvarea băiatului. Ducesa Margareta şi-a trimis ambasadorii să-l vadă pe protejatul şi nepotul ei iubit şi toţi cred că le-a cerut să-i şoptească acestuia să aştepte, căci ajutorul e pe drum. Toată lumea ştie că ea va încerca să-l salveze. Are multă înrâurire în Europa şi cei mai de seamă regi se declară şi acum prietenii băiatului, chiar dacă li se spune că a fost un impostor. Băiatului i se pregăteşte ajutor; dacă soţia lui reuşeşte să facă în aşa fel încât să fie lăsat în viaţă încă un anotimp, cineva îl va scoate din temniţă.

Regele tot nu ia măsuri împotriva băiatului, dar îl ţine întemniţat, trimiţându-i un şir neîntrerupt de vizitatori. Lady Katherine se află mereu lângă Henric, cu surâsul mereu pregătit şi cu o întrebare rostită dulce, pentru a-i aminti să fie îndurător cu băiatul cu care s-a măritat din greşeală. Mereu pregătită să-i arate că ea e în stare să ierte şi poate, cine ştie, într-o zi ar putea chiar să iubească pe un altul. Băiatul nu trebuie să moară pentru ca ea să-şi recapete libertatea, căci se gândeşte deja să anuleze căsătoria. Henric, aflat lângă ea zi de zi, îi sugerează adesea că ar trebui să-i scrie papei, cerând să fie descătuşată din căsnicie. Ar fi doar o formalitate. S-a lăsat păcălită să devină soţia unui om cu nume fals. A orbit-o cu totul o cămaşă de mătase. O simplă scrisoare de la Roma poate schimba totul. Ea îl asigură că se gândeşte la asta şi-i cere lui Dumnezeu, în cele trei rugăciuni zilnice, să-i lumineze mintea. Câteodată îi oferă un

surâs pieziş, sfios, şi-i spune că o ispiteşte gândul de a redeveni femeie nemăritată: liberă.

Henric, îndrăgostit pentru prima oară în viaţă, o urmăreşte robit din priviri, zâmbeşte când zâmbeşte şi ea, o crede când ea îi dă asigurări că-l socoteşte un prinţ de seamă, un rege puternic, capabil să-l ierte pe un nimeni ca soţul ei. Ea îi măsoară măreţia după măreţia îndurării sale. El o pofteşte în sala lui de primire când vin oameni cu jalbe şi-i aruncă o privire, ca să se convingă că-l ascultă când îşi arată mărinimia scutind pe cineva de o amendă sau anulând o judecată. O ţine la braţul lui când stă de vorbă cu ambasadorul spaniol, care, plin de tact – doar vorbeşte în faţa femeii pe care o va lăsa văduvă –, nu insistă ca băiatul şi Teddy să fie ucişi fără întârziere, deşi monarhii Spaniei stăruie mai departe asupra logodnei lui Arthur cu fiica lor şi a morţii celor doi tineri.

Stăm la Castelul Carisbrook, în spatele zidurilor împrejmuitoare din piatră cenuşie, şi ieşim călare în fiecare zi pe pajiştile verzi şi mănoase din jur, de pe care se înalţă ciocârliile spre văzduhul albastru, fără pic de nor. Lady Katherine declară că n-a mai pomenit o vară atât de frumoasă, iar regele spune că aşa sunt toate verile englezeşti şi că atunci când va trăi în Anglia, după multe veri englezeşti fericite, va uita de ploile reci ale Scoţiei.

Henric vine în odaia mea cel puţin o dată pe săptămână şi doarme în patul meu, însă deseori adoarme de cum pune capul pe pernă, obosit după o zi întreagă de călărie şi o seară de dans. Ştie că sunt nefericită, dar, simţindu-se vinovat, nu îndrăzneşte să mă întrebe ce necaz am, de teama a ceea ce aş putea spune. Se gândeşte că s-ar putea să-l acuz că mi-e infidel, că preferă altă femeie, că încalcă legământul de cununie. Dornic să ocolească orice conversaţie de felul acesta, îmi zâmbeşte voios, merge alături de mine cu pas vioi, vine în patul meu şi-mi spune senin: „Dumnezeu să te binecuvânteze, draga mea, noapte bună!“, închizând ochii înainte de a apuca să-i răspund.

Nu sunt într-atât de neghioabă încât să mă plâng de dezamăgire în dragoste. Nu sunt într-atât de neghioabă încât să lăcrimez pentru că soţul meu şi-a întors privirea de la mine şi se uită la o femeie mai tânără şi mai frumoasă. Nu din iubire neîmpărtăşită simt plumb în tălpi şi nu-mi vine să dansez, ba nici măcar să mă plimb, iar la deşteptare mă doare inima. Pricina nu e iubirea neîmpărtăşită faţă de Henric şi nici suferinţa soţiei trădate. E băiatul din Turn şi teama mea tot mai mare că ne aflăm departe de Londra pentru ca paznicii pe care Henric i-a pus la uşa lui şi prietenii acestora de pe uliţe strâmte şi din hanuri să poată conspira împreună, să uneltească, să trimită mesaje, să ţeasă o funie suficient de lungă ca să le slujească drept ştreang şi lor, şi băiatului; teama că toate întâmplările care se istorisesc despre băiat şi despre odaia lui, în care oamenii intră şi ies mereu nu sunt greşeli, nu se trag din delăsarea paznicilor, ci fac parte din povestea pe care o ţese Henric: cum că băiatul din Tournai, fiul paznicului de la stăvilar, necredincios şi laş până la capăt, unelteşte cu oameni ascunşi pe uliţe întunecoase şi-i duce, ca pe nişte proşti, la moarte.

Henric nu dă nici un semn cum că s-ar gândi măcar în treacăt la băiat sau la vărul meu, Teddy. E voios ca un rege sigur pe tronul lui, pe moştenirea şi pe viitorul lui. Când ambasadorul spaniol vine şi vorbeşte cu gravitate despre trădătorii care încă trăiesc în temniţă, Henric îl bate pe spate şi-i spune să le asigure pe Maiestăţile Lor monarhii Spaniei că regatul e în siguranţă şi necazurile noastre s-au isprăvit; infanta trebuie să vină cât de repede şi va fi cununată numaidecât cu Arthur. Nu există obstacole.

— Există băiatul, remarcă ambasadorul. Şi Warwick.

Henric pocneşte din degete.

Palatul Westminster, Londra,
vara anului 1499

Ne întoarcem la Londra şi Henric se retrage în odăile lui, cu maică-sa, ca să citească dările de seamă adunate în lipsa lui. După nici măcar o zi, un şir neîntrerupt de bărbaţi începe să urce şi să coboare scara particulară, aproape neobservaţi de curte. Numai eu îi urmăresc şi mă mir că atâţia străjeri din garda regală vin de la îndatoririle lor din Turn ca să vorbească între patru ochi cu regele.

În seara aceea, când tinerii de la curte vin în odăile mele pentru a dansa cu doamnele de companie şi a flirta în ceasul ce ne desparte de cină, Henric e mohorât şi pământiu la faţă.

— Ai primit o veste proastă, îi spun când îl văd uitându-se în treacăt la curtenii care se înşiră în urma noastră.

El îmi aruncă o privire dură şi mă întreabă poruncitor:

— Ştii despre ce e vorba? Ai ştiut de la bun început?

Clatin din cap.

— Crede-mă, nu ştiu nimic. Am văzut toată ziua oameni veniţi să-ţi dea raportul, iar acum îmi pari bolnav, sleit de puteri.

Îmi ia mâna într-a lui, strângând-o dureros de tare, şi mă anunţă:

— Îţi lipseşte un văr.

Gândul meu fuge pe dată la Turn şi la Teddy.

— Vărul meu a fugit?

— Edmund de la Pole, spune el înciudat, printre dinţi. Alt York trădător! Fiul mătuşii tale Elizabeth, cel în care ea mi-a jurat că pot avea încredere.

— Edmund? repet eu.

— A fugit, spune scurt Henric. Ştiai?

— Nu, bineînţeles că nu.

Curtea e pregătită. Henric aruncă o privire peste umăr, ca şi cum s-ar teme întotdeauna de cel aflat în spatele lui.

— Mi-e silă, spune el. Mi-e greaţă de-a binelea.

Se aşază în capul mesei principale şi slujitorii îi aduc cele mai bune bucate din câte are de oferit regatul, însă văd că, deşi ia o porţie mică dintr-un fel şi apoi din altul, nu gustă nimic. Carnea şi-a pierdut savoarea, marţipanul şi-a pierdut dulceaţa. Se uită la lady Katherine, care şade în fruntea doamnelor mele, iar aceasta îl priveşte şi-i oferă surâsul ei dulce, în care se citeşte o făgăduială. El o priveşte nu ca şi cum ar fi femeia pe care o doreşte, ci o enigmă pe care nu reuşeşte s-o desluşească; cu zâmbetul dispărând de pe buze, ea înghite anevoios şi-şi pleacă fruntea.

După cină, Henric se duce în odăile lui, cu maică-sa; le trimit vin dulce, pesmeţi şi brânză, iar ei stau de vorbă până târziu. A trecut de mult de miezul nopţii când el vine în odaia mea de culcare şi se aşază greoi în jilţul din faţa focului, privind jarul.

— Ce s-a întâmplat? îl întreb.

Deşi pe jumătate adormită la intrarea lui, cobor din pat şi-mi iau un scaun, ca să mă aşez lângă el.

— Ce s-a întâmplat, soţul meu?

El lasă încet capul în jos, până când îşi sprijină fruntea în mâini. Apoi capul îi coboară şi mai mult, iar

el îşi acoperă faţa cu mâinile.

— Băiatul, rosteşte el înăbuşit. Afurisitul de băiat.

Flăcările pâlpâie tăcut în odăiţă.

— Băiatul? îl îngân eu.

— Am pus în jurul lui oameni în care se putea avea încredere că-l vor atrage în primejdie, spune el, tot cu capul plecat şi cu faţa ascunsă. Credeam că-l vor atrage în cursa de a-şi pune la cale eliberarea.

— Ca să-l omori, rostesc calm.

— Ca să-l execut pentru o vină capitală, mă corectează el. Cea de a-şi fi încălcat cuvântul dat când s-a predat. Am pus nişte ticăloşi să meargă la el şi să-i promită că-l vor elibera, că îl vor ajuta să evadeze. A consimţit. Apoi i-am pus să meargă la Warwick…

Îmi acopăr gura cu palma iute, ca să nu ţip.

— Nu Teddy!

— Şi Warwick. Treaba trebuie înfăptuită şi trebuie înfăptuită acum. Cei doi neghiobi au făcut o spărtură în bolta dintre odăile lor şi-şi vorbesc în taină.

— Teddy şi băiatul vorbesc între ei?

Gândul că tinerii îşi şoptesc unul altuia vorbe de speranţă şi îmbărbătare are ceva din cale-afară de înduioşător.

— Vorbeşte cu Teddy?

— Le-am trimis un plan de evadare. Băiatul l-a acceptat. Şi Warwick la fel, după ce i-a fost explicat. Le-am trimis un plan de a cuceri Anglia, de a strânge armată şi a mă ucide.

— Trebuie să fi ştiut că planul n-are sorţi de izbândă.

— Băiatul ştie, dar vrea cu disperare libertatea. Pe urmă însă… pe neaşteptate… au apărut sorţi de izbândă. (Se opreşte şi se îneacă, de parcă voma i s-ar ridica până-n gât, nestăpânită.) Elizabeth, pusesem la cale un mic complot: o jumătate de duzină de conspiratori, o carte de coduri, un mesaj către ducesă, planuri de răscoală, atât cât să ducă la ştreang, totul plănuit şi controlat de mine şi… şi… (Se opreşte, de parcă n-ar suporta să continue.) Şi pe urmă…

Mă ridic de pe scaun şi-mi las mâna pe umărul lui încovoiat. Parcă aş atinge speteaza jilţului: e ţeapăn de spaimă.

— Pe urmă? Ce s-a întâmplat, dragul meu?

— Li s-au alăturat alţii. Alţii, cărora nu le dădusem instrucţiuni, care ar fi trebuit să-mi fie loiali. Sosesc mesaje din toată ţara. De la oameni gata să-şi rişte viaţa şi averea ca să-l scoată pe Warwick din Turn, de la oameni gata să-şi rişte familia, mijloacele de trai şi avutul ca să-l elibereze pe băiat. Se pregăteşte o nouă răscoală, după toate prin câte am trecut! N-am idee câţi sunt gata să se ridice la arme, n-am idee cine e necredincios şi pregătit să mă trădeze, dar totul o ia de la capăt. Anglia îl vrea pe băiat. Îl vrea pe băiat pe tron şi e gata să mă răstoarne.

— Nu, îi spun, nevenindu-mi să cred.

Dar Henric sare în picioare scuturându-se de mâna mea, trecând de la disperare la furie subită.

— Neamul York! îmi strigă el. Iarăşi familia ta! Edmund de la Pole, dispărut! Vărul tău, în inima uneltirilor! Roza albă, pictată la fiecare colţ de stradă! Familia ta şi slujitorii voştri şi blestematul vostru de farmec, loialitatea de familie şi vrăjile voastre – Dumnezeu ştie de ce norocul vă surâde! Dumnezeu ştie de ce are el înrâurirea asta! Şi-a pierdut frumuseţea, am avut eu grijă să-l pocească bătaia. Şi-a pierdut farmecul – fără dinţi, nu poate zâmbi. Şi-a pierdut avutul şi broşa cu rubin, iar nevastă-sa e în grija mea, dar ei tot se îngrămădesc în jurul lui! Tot de partea lui sunt! Tot mă ameninţă! E întemniţat în Turn, fără alţi prieteni în afară de cei pe care i-i îngădui eu, fără alţi tovarăşi în afară de lepădăturile trimise de mine, şi tot strânge armată împotriva mea, iar eu trebuie să mă apăr, să vă apăr pe tine şi pe fiii noştri!

Mă fac mică în faţa furiei lui; aproape că-mi vine să-i îngenunchez în faţă.

— Milord…

— Să nu-mi vorbeşti! mă întrerupe el, în culmea furiei. Cu asta, s-a osândit singur! Acum nu mai pot decât să-i poruncesc moartea. Oriunde s-ar afla, orice chip ar adopta, orice nume şi-ar lua, oamenii îl caută, cred în el, îl vor drept rege al Angliei.

— Dar n-a uneltit! spun cu aprindere. Ai zis chiar tu că a fost complotul tău, nu al lui cu Teddy! Nu s-a făcut vinovat de altceva decât de ce ţi-ai pus oamenii să-i facă! El doar a acceptat planul tău!

— Prin simplul fapt că respiră, mă ameninţă, replică sec Henric. Zâmbetul lui ştirb îmi va veni de hac. Chiar şi în temniţă, cu faţa strivită, tot prinţ chipeş rămâne! Moartea e singura soluţie pentru el.

Palatul Westminster, Londra, toamna anului 1499

Henric convoacă adunarea tuturor lorzilor lui, ca să asculte acuzaţiile de trădare la adresa lui Teddy; i se spune „Edward, care îşi zice de Warwick", ca şi cum nici un nume nu mai prezintă acum încredere. Băiatului i se spune Perkin Warbeck şi acuzaţiile ating alte zeci de nume. Alarmaţi, mânaţi de frică să se supună, lorzii le poruncesc prefecţilor să aleagă dintre cetăţenii Londrei un juriu căruia să i se prezinte dovezile şi să aleagă un verdict.

Lady Katherine vine în odăile mele, cu obrazul mai alb decât dantela din mâna ei. Garniseşte un guler bărbătesc şi mărgelele în culori vii, ce vor fi aplicate pe dantelă, tremură pe perniţă. Îngenunchează pe pardoseală, în faţa mea; cu mişcări încete, îşi scoate boneta şi părul i se revarsă pe umeri. Se pleacă adânc, aproape atingându-mi picioarele cu fruntea, şi spune: — Alteţă, cer fierbinte îndurare!

Privindu-i capul plecat, părul negru, lucios, îi răspund:

— N-am nici o putere.

— Îndurare pentru soţul meu!

Clatin din cap, apoi mă aplec şi o ating pe umăr.

— Crede-mă, nu am pic de putere la această curte. Nădăjduisem că vei pune dumneata o vorbă bună pentru amândoi, pe lângă rege.

— Mi-a făgăduit, rosteşte ea cu glas şoptit, abia auzit. Mi-a făgăduit în vara asta, dar acum soţul meu va fi judecat în faţa juraţilor.

Nu încerc s-o consolez cu vorbe mincinoase, zicându-i că poate juraţii nu-l vor condamna, şi nici nu sugerez că dovezile nu-l vor arăta vinovat. O întreb: — Nu l-ai putea convinge pe rege, cum ai mai făcut-o o dată? N-ai putea să găseşti un zâmbet pentru el, nu i-ai putea îngădui… ceea ce-şi doreşte?

Ochii ei negri ridică spre ai mei o privire prelungă, ca pentru a recunoaşte zeflemeaua în îndemnul meu de a-mi seduce soţul pentru a-l salva pe băiat. Ştim amândouă ce înseamnă băiatul pentru fiecare dintre noi.

— Mi-am plătit partea mea de învoială în vară, când a spus că soţul meu va fi în siguranţă, răspunde ea. Alteţa Sa a spus că, dacă stă liniştit în temniţă, ar putea fi eliberat mai târziu. În schimb, i-am dat regelui ce a vrut. Nu mai am cu ce să mă tocmesc.

Îmi las capul pe spate şi închid ochii o clipă. Sunt mai mult decât sătulă şi de regi, şi de tocmelile lor, şi de femeile nevoite să găsească mereu căi de a le face pe plac.

— Ţi-ai pierdut influenţa?

Ea dă din cap privindu-mă drept în ochi şi recunoscându-şi ruşinea.

— Nu mai am cu ce să-l ispitesc. (Se opreşte să-mi ceară iertare.) Îmi pare rău. Nu ştiam ce altceva să fac în vară, când am aflat că soţul meu e în temniţă, bătut. Nu aveam nimic altceva de oferit.

Cu un oftat, îi spun:

— Voi vorbi cu el, însă nici eu nu mai am ce să-i ofer.

Îmi trimit şambelanul să ceară o audienţă la rege şi sunt condusă în sala lui de consiliu. Maică-sa, aflată în picioare în spatele tronului, nu se clinteşte la intrarea mea. Valetul îmi aduce un jilţ; mă uit la Henric, aflat de cealaltă parte a mesei întunecate, lustruite: mama lui îi stă în spate, ca o santinelă menită

să-l apere de lume.

— Ştim de ce ai venit, spune scurt milady. Însă nu se poate face nimic.

Ignorând-o, îmi privesc soţul şi-i spun cu glas scăzut:

— Milord, nu vin să stărui pentru cei doi. Am venit fiindcă mă tem că ne pui în primejdie.

Vorbele mele îi atrag atenţia pe dată. Omul acesta e mereu pregătit să dea atenţie primejdiei.

— Suntem în pericol în fiecare zi, cât timp trăieşte băiatul, răspunde el.

— Nu e doar asta. Există o primejdie pe care n-o cunoşti.

— Ai venit să ne previi? întreabă cu dispreţ lady Margaret.

— Da.

Henric mă priveşte pentru prima oară.

— Ţi-a vorbit cineva? A încercat cineva să te atragă în complot?

— Nu, desigur că nu. Se ştie că-ţi sunt cu desăvârşire credincioasă. (Mă uit la figura împietrită a mamei lui.) Toată curtea, în afară de voi doi, ştie că-ţi sunt cu desăvârşire credincioasă.

— Şi atunci, ce e? Vorbeşte!

Trag aer în piept.

— Cu ani în urmă, când eram în sanctuar cu mama şi cu surorile mele, Richard a venit să ne spună că prinţii au dispărut. Mama şi cu mine l-am blestemat pe cel care i-a omorât.

— Acela a fost chiar Richard, intervine imediat milady, pe un ton insistent.

Henric mişcă uşor mâna, ca pentru a-i cere să tacă.

— Richard le-a pricinuit moartea, repetă ea, ca şi cum astfel spusele ei s-ar adeveri.

Ignorând-o, continui:

— Am jurat că acela care i-a luat şi le-a pricinuit moartea îşi va vedea el însuşi fiul murind în pruncie. Că nepotul lui va muri şi el de mic. Că spiţa lui se va sfârşi cu o fată care nu va avea moştenitor.

— Fiul lui Richard a murit îndată ce a fost numit prinţ de Wales, îi aminteşte milady fiului ei, care stă tăcut. E dovada vinovăţiei lui.

Henric se întoarce şi-i aruncă o privire.

— Ştiai de acest blestem?

Ea clipeşte ca o şopârlă bătrână, iar eu ştiu că John Morton i-a adus la cunoştinţă spovedania mea tot atât de grabnic cum s-a rugat la Dumnezeu.

— Nu te-ai gândit că ar trebui să mă previi? o întreabă Henric.

— De ce să te prevină cineva? întreabă ea, ştiind bine că nici unul din ei nu poate răspunde la o astfel de întrebare. Noi n-am avut nici un amestec în moartea lor. Richard i-a omorât pe băieţi în Turn, afirmă ea calm. Sau Henric Stafford, ducele de Buckingham. Spiţa lui Richard s-a stins, iar tânărul duce de Buckingham are sănătatea şubredă. Dacă blestemul ăsta are vreo putere, va cădea asupra lui.

Henric mă priveşte iar cu asprime şi întreabă:

— Atunci, despre ce vrei să mă previi? Ce primejdie ne paşte? Ce legătură poate avea povestea asta cu noi?

Alunecând din jilţ, mă las în genunchi la picioarele lui, de parcă mă va judeca şi pe mine.

— Băiatul ăsta, cel care susţine că e prinţul Richard de York… Dacă îl executăm, blestemul ar putea să cadă asupra noastră.

— Numai dacă e, într-adevăr, prinţul, replică Henric cu agerime. Îl recunoşti? Îndrăzneşti să vii să-mi spui că îl recunoşti? Acum, după toate prin câte am trecut? După ce ai pretins atâta vreme că nu ştii nimic?

Clatin din cap şi mă plec şi mai adânc.

— Nu-l recunosc şi nici nu l-am recunoscut vreodată, însă vreau să avem grijă. Vreau să avem grijă, de dragul copiilor noştri. Soţul meu, milord, ne-am putea pierde fiul de tânăr. Am putea pierde un nepot în

pruncie. Spiţa noastră s-ar putea sfârşi cu o fată după care să nu mai vină nimeni. Tot ce ai făcut, tot ce am îndurat s-ar putea sfârşi cu o regină fecioară, cu o fată stearpă, iar după ea… nimic.

În noaptea aceea, Henric nu doarme deloc, nici în patul meu, nici într-al lui. Se duce la capelă, îngenunchează lângă maică-sa, în faţa treptelor altarului, şi se roagă amândoi cu obrazul îngropat în palme. Dar nimeni nu ştie pentru ce se roagă. Asta rămâne între ei şi Dumnezeu.

Ştiu că ei sunt acolo pentru că eu însămi mă aflu în galeria regală a capelei, în genunchi, cu lady Katherine alături. Ne rugăm ca regele să fie îndurător, să-i ierte şi să-i elibereze pe băiat şi pe Teddy, ca domnia lui, începută cu sânge şi sudoare, să continue cu iertare. Ne rugăm ca lungul război între veri să se încheie prin împăcare, să nu continue încă o generaţie. Ca îndurarea să fie drumul ales de Tudori, iar spiţa lor să nu se stingă peste trei generaţii.

Ca şi cum s-ar teme să nu-şi piardă îndrăzneala, Henric nu aşteaptă ca juraţii să-şi ocupe locurile în sala primăriei Londrei. Pradă unei porniri de moment, îi cheamă la Westminster, în Sala Albă, pe marele mareşal şi pe mareşalul curţii regale, ca să dea sentinţa. Nu se aduce nici o dovadă împotriva băiatului; în mod ciudat, nici măcar nu i se spune pe nume în sala de judecată. Deşi Henric s-a trudit atât să-i dea băiatului numele lipsit de onoare al unui beţiv sărac de la stăvilarul din Tournai, pe acest act important numele nu e pomenit. Deşi îl găsesc vinovat, lorzii nu înscriu numele Perkin Warbeck pe lunga listă a uneltitorilor trădători. Îi lasă numele nerostit. Acum, când îl condamnă la moarte, nu-i spun nicicum, ca şi cum nimeni n-ar mai şti cine e – sau ca şi cum i-ar cunoaşte numele, însă n-ar îndrăzni să-l rostească.

Hotărăsc că va fi dus *cu carul pe străzile Londrei, până la spânzurătoarea de la Tyburn, va atârna în ştreang, apoi burta îi va fi despicată cât încă trăieşte şi măruntaiele îi vor fi smulse şi arse sub ochii lui. După aceea i se va tăia capul, iar trupul îi va fi tăiat în patru, capul şi cele patru sferturi de trup urmând a fi aşezate acolo unde doreşte regele.*

Trei zile mai târziu, Teddy e judecat în faţa contelui de Oxford, în sala cea mare de la Westminster. Nu i se pune nici o întrebare; el recunoaşte toate acuzaţiile ce i se aduc. E găsit vinovat. Spune că îi pare foarte rău.

Palatul Westminster, Londra,
sâmbătă, 23 noiembrie 1499

Lady Katherine vine în odaia mea de culcare ca la un liman. Îi aud pasul iute apropiindu-se de uşă, apoi lipăitul papucilor de piele străbătându-mi în fugă odaia personală, iar trecerea ei curmă discuţiile doamnelor de companie; bate apoi la uşă, iar camerista mea o întredeschide.

— Poţi să intri, îi spun scurt.

Stau singură într-un jilţ, la fereastră, şi privesc fluviul pe care mama îl iubea. Ascult zumzetul scăzut al odăilor din spatele meu şi ţipetele îndepărtate ale pescăruşilor ce se rotesc deasupra apei, cu aripile albe luminoase pe fundalul cenuşiu al cerului. Ea face ochii roată, căutându-mi din priviri însoţitoarele, şi vede că sunt singură, deşi o regină nu e lăsată singură niciodată.

— Pot să stau cu voi? mă întreabă.

Chipul ei palid, ca al unui copil nefericit.

— Iertare, dar nu pot răbda să stau singură.

Poartă iarăşi negru, în aşteptarea văduviei. Simt o înţepătură trecătoare şi nedreaptă de invidie: ea poate să-şi arate durerea, dar eu, pe punctul de a pierde un văr şi pe băiatul care spunea că e fratele meu, trebuie să întreţin amăgirea că totul e normal; port o rochie verde-Tudor şi am chipul zâmbitor. Nu-l pot recunoaşte pe băiat după moartea acestuia, aşa cum nu l-am putut recunoaşte nici cât a trăit.

— Poftim înăuntru, îi spun.

Ea intră şi-şi trage un scaun fără spetează lângă mine. A adus cu ea dantela la care lucrează. Frumosul guler alb destinat băiatului e aproape terminat, dar azi mâinile ei stau nemişcate. Gulerul e aproape gata, însă gâtul pe care urma să-l înconjoare va purta, în schimb, funia ştreangului. Ea se uită de la lucru la mine şi, oftând, îl lasă deoparte. Îmi spune: — A sosit lady Margaret Pole.

— Maggie?

Ea încuviinţează din cap.

— S-a dus întins la rege, să ceară îndurare pentru fratele ei.

N-o întreb ce a răspuns regele. Aşteptăm până când aud somaţia la uşa sălii de primire, deschiderea uşii de comunicare, tăcerea stingherită care se aşterne când Margaret traversează odaia mea personală spre uşa celei de culcare, în timp ce femeile o privesc trecând. Nimeni nu găseşte nimic de spus unei femei al cărei frate urmează să fie executat pentru trădare. Ea bate la uşă; mă ridic şi peste o clipă ne strângem în braţe, agăţându-ne una de cealaltă şi privindu-ne feţele încordate.

— Alteţa Sa spune că nu poate face nimic, îmi dă de ştire Margaret. Am îngenuncheat în faţa lui. Mi-am lipit faţa de încălţările sale.

Îmi lipesc obrazul ud de al ei, spunându-i:

— L-am implorat şi eu, şi lady Katherine. E hotărât. Să aşteptăm. Nu văd ce altceva am putea face.

Margaret îşi desface braţele şi se lasă pe un scaun fără spetează, lângă mine. Nimeni nu spune nimic. Nu e nimic de zis. Sperând chiar şi în clipele astea, ca nişte neghioabe, ne împreunăm mâinile toate trei şi nu spunem nimic.

Se întunecă, dar nu cer să ni se aducă lumânări; lăsăm lumina cenuşie să se strecoare puţin câte puţin în odaie şi stăm aşa, în lumina amurgului. După o vreme, aud o bătaie în uşa sălii de primire, pe pardoseală răsună nişte cizme de călărie şi una dintre doamnele mele întredeschide uşa odăii de culcare, întrebând: —

Alteţă, îl primiţi pe marchizul de Dorset?

Mă ridic în picioare când fratele meu, Thomas Grey, marele supravieţuitor, intră în odaie şi se uită la noi trei, spunând de-a dreptul: — Am socotit că veţi vrea să aflaţi neîntârziat.

— Într-adevăr, îi răspund.

— A murit, ne spune înainte să apucăm a ne face speranţe deşarte. A murit demn. S-a spovedit şi a murit ca un creştin.

Gemând sugrumat, lady Katherine îşi acoperă faţa cu mâinile. Margaret îşi face cruce.

— A mărturisit înşelătoria? întreb eu.

— A spus că nu e băiatul care a pretins că e, răspunde Thomas. I se poruncise ca, dacă vrea o moarte milostivă, să spună gloatei, să le spună tuturor că nu e nici o speranţă să existe un prinţ de York în viaţă. Ca urmare, asta le-a zis: că nu el e băiatul.

Simt cum creşte în mine un hohot de râs ca un ţipăt, gâlgâindu-mi în gât.

— Le-a zis că nu e băiatul drept care s-a dat?

Thomas se uită lung la mine.

— Alteţă, a jurat că nu va lăsa nimănui loc de îndoială. Regele i-a îngăduit să fie doar spânzurat, fără să i se scoată măruntaiele, însă numai dacă lămureşte totul.

Nu mă pot stăpâni; hohotul se luptă să scape printre buzele mele strânse încrâncenat şi mă pomenesc râzând. Katherine pare uluită.

— A recunoscut că nu e băiatul care a spus că e? Când mai înainte, la Exeter, în mărturia scrisă, a fost silit să spună că e Perkin?!

— A fost limpede pentru toţi la ce se referă. Dacă aţi fi fost de faţă… (Fratele meu vitreg se opreşte, căci ştim cu toţii că ar fi fost cu neputinţă.) Dacă *totuşi* aţi fi fost de faţă, aţi fi văzut că era pocăit.

— Şi ce nume i s-a dat? întreb, revenindu-mi. În vreme ce îl conduceau la eşafod.

Thomas clatină din cap.

— Nu i s-a dat nici un nume, din câte am auzit.

— A murit fără să i se dea şi fără să accepte un nume?

— Aşa a fost, încuviinţează Thomas.

Mă ridic şi deschid obloanele, ca să privesc fluviul întunecat. Pe apă se leagănă câteva lumini oglindite de unde. Ciulesc urechea, să prind un eventual zgomot sau cântec. E sărbătoarea Sfântului Clement; foarte slab, în depărtare, aud un cor, un cântec trist şi dulce ca o tânguire.

— A avut dureri? întreabă lady Katherine ridicându-se lividă. A suferit?

Thomas se întoarce spre ea, spunându-i:

— A urcat pe eşafod cu mult curaj. Fiindcă avea mâinile legate la spate, a fost ajutat cu blândeţe să urce scara. Erau de faţă sute, mii de oameni care se îmbrânceau să vadă – eşafodul fusese construit foarte înalt, ca să-l vadă toţi –, dar nimeni n-a huiduit şi n-a strigat. Parcă ar fi fost cuprinşi de regret. Sau curioşi. Unii plângeau. N-a semănat deloc cu execuţia unui trădător.

Ea dă din cap iute, înghiţindu-şi lacrimile.

— A rostit doar câteva cuvinte, spunând că nu e cine a pretins a fi. Pe urmă a urcat scara şi i s-a pus ştreangul de gât. S-a uitat în jur o clipă, doar o clipă, de parcă se gândea că se va întâmpla ceva…

— Spera să fie graţiat? întreabă lady Katherine abia auzit, cu faţa chinuită. Nu i-am putut obţine graţierea. A crezut că ar putea fi graţiat?

— Poate că aştepta o minune, sugerează Thomas. S-a uitat în jur, apoi a plecat capul şi s-a rugat, i s-a tras scara de sub picioare şi a căzut.

— S-a terminat iute? întreabă Margaret în şoaptă.

— A durat o oră sau poate mai mult, răspunde Thomas. Nimeni n-a fost lăsat să se apropie de el, ca să

nu-l prindă de picioare şi să-i frângă gâtul, ca să se termine mai repede. Dar nu s-a zbătut şi, în cele din urmă, s-a dus. A murit ca un om curajos, iar oamenii din faţa eşafodului s-au rugat pentru el tot timpul.

Lady Katherine cade în genunchi şi începe să se roage, cu fruntea plecată, Margaret închide ochii. Thomas se uită la noi – trei femei îndoliate.

— Aşadar, s-a terminat, rostesc eu. Tot acest turnir al fricii, prefăcătoriei, înşelătoriei şi minciunii s-a terminat.

— Pentru Teddy, nu, spune Margaret.

Merg cu Margaret la rege, în încercarea de a-l salva pe Teddy, însă el nu ne primeşte. Sir Richard, soţul lui Maggie, vine în odăile mele şi mă imploră să nu intervin pentru unicul frate al soţiei lui.

— E mai bine pentru noi toţi să fie executat, decât să se întoarcă în temniţa aceea, spune el fără ocol. E mai bine pentru noi toţi ca regele să nu se gândească la Margaret ca la o femeie din Casa de York. E mai bine pentru noi toţi dacă tânărul moare acum, fără să se închege o răzmeriţă în jurul lui. Vă rog, Alteţă, învăţaţi-o pe Margaret să îndure asta cu răbdare! Vă rog, învăţaţi-o să renunţe la fratele ei! Traiul pe care l-a dus de mic n-a fost viaţă. Fie să se sfârşească aici şi poate că oamenii vor uita că fiul meu se trage din Casa de York şi astfel măcar el va fi în siguranţă.

Şovăi.

— Regele îl vânează pe Edmund de la Pole, mai spune el. Vrea să-i ştie pe toţi cei din Casa de York ori legaţi cu jurământ să-l slujească, ori morţi. Vă rog, Alteţă, spuneţi-i lui Margaret să renunţe la fratele ei, ca să-şi poată păstra fiul!

— Aşa cum am făcut eu? şoptesc, prea încet ca el să mă audă.

Palatul Westminster, Londra,
28 noiembrie 1499

În ziua execuţiei lui Teddy se iscă o furtună grozavă, care-şi abate tunetele asupra palatului, iar furia fulgerelor ne face să închidem obloanele şi să ne adunăm în jurul focurilor. Ploaia se revarsă torenţial peste pajiştea Turnului, astfel că iarba e udă şi alunecoasă când Teddy înaintează cu pas nesigur pe cărarea ce duce la eşafodul din lemn, unde aşteaptă călăul cu mască neagră, cu securea lui. Lângă el e un preot, iar în faţa eşafodului se află martori, dar Teddy nu vede nici un chip prietenos când se uită în jur după cineva căruia să-i facă semn cu mâna. A fost învăţat să zâmbească şi să salute cu mâna când se află în faţa unei mulţimi; ţine minte că un membru al Casei de York trebuie să zâmbească întotdeauna şi să-şi recunoască prietenii.

Un fulger însoţit de tunet îl face să încremenească locului, ca un mânz neliniştit. N-a mai fost niciodată afară, pe vreme de furtună. Timp de treisprezece ani n-a simţit ploaia pe faţă.

Fratele meu vitreg, Thomas Grey, îmi spune că, după părerea lui, Teddy n-a ştiut ce i se va întâmpla. Se spovedeşte de micile-i păcate şi-i dă călăului un bănuţ când i se spune. A fost mereu supus, mereu a încercat să facă pe plac. Îşi lasă capul bălai, de York, pe butuc şi întinde braţele cu gestul obişnuit de consimţire, dar nu cred că a ştiut că astfel a dat încuviinţarea ca securea să coboare fulgerător şi să-i curme scurta viaţă.

În seara asta Henric nu vrea să cineze în sala cea mare de la Westminster, iar mama lui se roagă. În lipsa lor, mă văd silită să merg la masă singură, în fruntea doamnelor mele. Katherine merge în urma mea, înveşmântată în cel mai mohorât negru, iar Margaret poartă o rochie albastru-închis. Sala e tăcută, curtenii noştri sunt muţi şi posaci, ca şi cum ni s-ar fi luat o bucurie pe care n-o vom recăpăta niciodată.

Traversând curtea tăcută, simt că nu sunt toate ca înainte, iar după ce mă aşez şi mă uit în jur, văd ce s-a schimbat: felul în care s-au aşezat oamenii. În fiecare seară, bărbaţii şi femeile de la curtea noastră numeroasă vin să ia cina şi se aşază în ordinea precăderii şi a însemnătăţii: bărbaţii, de o parte a sălii mari, iar femeile, de cealaltă parte. La fiecare masă încap cam doisprezece meseni, care mănâncă de pe platourile comune aşezate în mijlocul mesei. Astă-seară însă, lucrurile stau altfel: unele mese sunt din cale-afară de pline, iar la altele se văd locuri goale. Văd că mesenii s-au strâns fără a ţine cont de tradiţie sau de precădere.

Cei care s-au împrietenit cu băiatul, cei care au făcut parte din Casa de York, cei care i-au slujit chiar ei sau ai căror taţi i-au slujit pe părinţii mei, cei care mă iubesc, cei care o iubesc pe verişoara mea Margaret şi-l ţin minte pe fratele ei, Teddy, au ales să şadă laolaltă; în sala cea mare sunt multe mese la care stau aceşti oameni, în tăcere deplină, de parcă ar fi jurat să nu mai vorbească vreodată. Se uită în jur fără să spună nimic.

La celelalte mese stau cei care i-au luat partea lui Henric. Mulţi dintre ei sunt din vechile familii de Lancaster. Unii s-au aflat în slujba mamei lui ori i-au slujit rudele, unii au venit cu el ca să lupte la Bosworth, alţii – ca fratele meu vitreg, Thomas Grey, sau cumnatul meu, Thomas Howard – îşi petrec fiecare zi din viaţă încercând să-şi arate loialitatea faţă de noua casă domnitoare, Casa Tudor. Aceştia încearcă să dea impresia că totul e ca de obicei: se apleacă peste mesele pe jumătate goale şi vorbesc nefiresc de tare, găsind lucruri de spus.

Aproape fără efort, curtea s-a împărţit: de o parte, cei îndoliaţi astă-seară, care şi-au prins la jiletcă panglici cenuşii, negre sau albastru-închis sau duc în mână mănuşi de culoare închisă şi cei care încearcă, zgomotos şi voios, să se poarte ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Henric ar fi îngrozit dacă ar vedea numărul curtenilor care poartă făţiş doliu pentru Casa de York. Însă Henric nu va vedea. Numai eu ştiu că zace pe patul lui, cu faţa în jos, cu mantia adunată în jurul umerilor. Nu poate să meargă la cină, nici să mănânce. Abia respiră, sugrumat de vinovăţie şi de groază în faţa propriei sale fapte ce nu poate fi anulată.

Afară, bubuitul tunetelor n-a contenit, văzduhul e acoperit de nori negri şi luna nu se vede deloc. Şi curtea e neliniştită; simţământul victoriei lipseşte cu desăvârşire, ca şi cel al încheierii unui capitol. Moartea celor doi tineri ar fi trebuit să aducă un sentiment de pace. În schimb, ne urmăreşte pe toţi impresia că am comis o greşeală foarte mare.

Mă uit la masa la care stau întotdeauna tinerii tovarăşi ai lui Henric, aşteptându-mă ca măcar aceştia să facă glume sau să-şi joace vreo festă prostească, dar ei aşteaptă servirea cinei în tăcere, cu capul plecat. Când se aduc bucatele, mănâncă tăcuţi, ca şi cum la curtea Tudor n-ar mai exista nici un motiv de râs.

Şi atunci văd un lucru care mă face să mă uit la mai-marele peste valeţii care ne slujesc la masă, mirându-mă că l-a îngăduit, sigură că-l va raporta. În capul mesei tinerilor bărbaţi, unde obişnuia să şadă băiatul, au fost puse pocalul, cuţitul, lingura lui. I s-a pus o farfurie şi i s-a turnat vin, de parcă va veni să mănânce. În felul lor, cu sfidare, tinerii îşi arată credinţa faţă de o nălucă, faţă de un vis; îşi exprimă dragostea faţă de un prinţ care, dacă a existat vreodată, acum nu mai e.

Palatul Westminster, Londra,
iarna anului 1499

Henric e bolnav, cumplit de bolnav. Se cufundă în boală ca şi cum n-ar fi în stare să înfrunte lumina puternică a lumii după furtună. Nu iese din odaia lui, în care sunt lăsaţi să intre doar cei mai de încredere slujitori, iar aceştia nu spun nimănui ce-i cu el. Oamenii şoptesc că s-a molipsit de boala năduşelii, că molima pe care a adus-o în Anglia l-a ajuns din urmă, în sfârşit. Alţii spun că îi creşte ceva străin în burtă şi arată cu degetul farfuriile ce se întorc neatinse din odaia lui. Nu poate mânca, e bolnav ca un câine, spun bucătarii. Maică-sa îl vizitează în fiecare zi, stând seara cu el câte două ceasuri. Îi aduce pe doctorii ei ca să-l îngrijească, iar într-o zi văd un alchimist şi un astrolog urcând fără vorbă pe scara particulară ce duce la odăile lui. În taină, căci legea interzice să consulţi astrologi şi orice fel de ghicitori, Henric pune să i se citească în stele, iar ei îi spun că se va înzdrăveni şi că a avut dreptate să ucidă un duşman – un duşman slab şi lipsit de apărare. Tăria lui a depins de nimicirea unui tânăr aflat în grija lui; e întru totul acceptabil să-l nimiceşti pe cel slab. E întru totul acceptabil să nimiceşti un prizonier supus şi neajutorat.

Însă starea regelui nu se îmbunătăţeşte deloc, iar mama lui stă tot timpul în capelă, rugându-se pentru el, sau în odaia lui, rugându-l să se ridice în capul oaselor, să nu mai stea cu faţa la perete, să bea puţin vin, să guste puţină carne, să mănânce. Maestrul de ceremonii vine la mine ca să facem planuri pentru sărbătoarea Crăciunului, căci dansatorii trebuie să repete, iar coriştii, să exerseze cântecele noi. Dar, fiindcă nu ştiu dacă vom avea o curte tăcută, în doliu, cu un tron gol, îi spun că nu putem face planuri până regele nu se însănătoşeşte.

Ceilalţi bărbaţi acuzaţi de trădare în urma ultimului complot pentru prinţul de York sunt spânzuraţi, amendaţi sau exilaţi. Ici şi colo se acordă câte o graţiere în numele regelui, cu iniţiala lui mâzgălită slab în josul paginii. Nimeni nu ştie dacă s-a încuiat în odaie, bolnav de remuşcare, sau e pur şi simplu prea obosit să mai lupte. Complotul s-a terminat, însă regele tot nu iese din odaia lui; nu citeşte nimic şi nu primeşte pe nimeni. Curtea şi regatul îl aşteaptă să se întoarcă.

Mă duc în vizită la milady mama regelui şi o găsesc cu toate treburile cârmuirii pe masă, în faţa ei, de parcă ar fi regent.

— Am venit să vă întreb dacă regele e grav bolnav, îi spun. Se bârfeşte mult şi sunt îngrijorată. El nu mă primeşte.

Se uită la mine; văd că hârtiile sunt aşezate în teancuri, dar nu le citeşte, nu iscăleşte nimic. E pierdută.

— Durerea e de vină, spune ea simplu. Durerea. E bolnav de durere.

Duc mâna la inimă, simţind-o cum bubuie de mânie.

— De ce? Ce l-a îndurerat? Ce a pierdut? întreb.

Mă gândesc la Margaret şi la fratele ei, la lady Katherine şi la soţul ei, la surorile mele şi la mine: noi ne vedem de treabă şi arătăm lumii doar indiferenţă. Clatină din cap, de parcă nici ea n-ar înţelege.

— Spune că şi-a pierdut nevinovăţia.

— Henric, nevinovat? exclam. A obţinut tronul omorând un rege! A intrat în regat ca pretendent la tron!

— Să nu cutezi să spui una ca asta! se repede ea la mine. Să nu spui aşa ceva! Tocmai tu!

— Dar nu înţeleg despre ce vorbiţi, îi explic. Nu înţeleg ce spune. Şi-a pierdut nevinovăţia? Când a fost el nevinovat?

— Era tânăr, şi-a petrecut viaţa năzuind la tron, spune ea, de parcă vorbele i-ar fi smulse, de parcă ar

face o spovedanie grea, cu de-a sila. Aşa l-am crescut. L-am învăţat chiar eu că trebuie să devină regele Angliei, că pentru el există numai şi numai coroana. A fost mâna mea. I-am spus că trebuie să se gândească numai şi numai să se întoarcă în Anglia, să pretindă şi să păstreze ce i se cuvine.

Aştept.

— I-am spus că e voia lui Dumnezeu.

Încuviinţez din cap.

— Acum a câştigat. Se află în locul ce i-a fost hărăzit de la naştere. Dar ca să-l păstreze, ca să fie sigur de el, a trebuit să omoare un tânăr, un tânăr aidoma lui, un băiat care aspira la tron, care a fost crescut, la rândul lui, crezând că îi aparţine de drept. Simte că s-a ucis pe sine însuşi. L-a omorât pe băiatul care a fost cândva.

— Băiatul care a fost cândva, repet eu rar.

Milady îmi arată un băiat pe care nu-l văzusem. Băiatul căruia i s-a dat numele barcagiului din Tournai era totodată cel care spunea că e prinţ, dar pentru Henric era un confrate pretendent, crescut şi educat pentru un singur destin.

— De asta îl plăcea atât de mult pe băiat. A vrut să-l cruţe, s-a legat bucuros să-l ierte. Nădăjduia să-l facă să pară un nimic, să-l ţină la curte ca pe un bufon, să plătească pentru veşmintele lui din aceeaşi pungă din care îşi plătea bufonul şi celelalte distracţii. Aşa suna planul lui. Dar pe urmă a descoperit că-l place foarte mult. A descoperit că amândoi au crescut pe meleaguri străine, mereu cu gândul la Anglia, mereu învăţând despre Anglia, auzind mereu că va veni vremea când va trebui să se îmbarce, să pornească spre casă şi să intre în regatul lor. Mi-a spus odată că nimeni în afară de el nu-l poate înţelege pe băiat şi că nimeni în afară de băiat nu-l poate înţelege pe el.

— Şi atunci, de ce să-l omoare? răbufnesc. De ce să-l execute, dacă băiatul era aidoma lui, un rege în oglindă?

Milady pare îndurerată.

— Pentru siguranţă, spune ea. Cât timp băiatul trăia, ar fi fost comparaţi mereu, ar fi existat mereu un rege în oglindă şi toţi s-ar fi uitat când la unul, când la celălalt.

Timp de câteva clipe, nu mai adaugă nimic; mă gândesc că Henric a ştiut întotdeauna că nu arată a rege, că nu seamănă cu tatăl meu şi că băiatul pe care îl numea Perkin a arătat întotdeauna a prinţ.

— În afară de asta, n-ar fi fost în siguranţă decât dacă băiatul era mort, continuă ea. Deşi a încercat să-l ţină aproape. Chiar şi în vremea când băiatul s-a aflat în Turn, într-o urzeală de minciuni, prins în laţul propriilor vorbe, au existat în toată ţara oameni care se jurau că-l vor salva. Acum Anglia e a noastră; însă Henric simte că n-o vom păstra. Băiatul nu era ca Henric. Avea darul acela… Darul de a fi iubit.

— Şi acum nu veţi fi niciodată în siguranţă.

Îi repet propriile-i cuvinte şi ştiu că asta e răzbunarea mea faţă de cei doi: se află acolo, în vorbele pe care i le adresez femeii care mi-a luat locul în odăile reginei, care stă în locul meu la această masă, aşa cum fiul ei i-a luat locul fratelui meu.

— Anglia nu e a voastră, îi spun. Anglia nu e a voastră, nu veţi fi în siguranţă niciodată şi nu veţi fi niciodată iubiţi.

Ea pleacă fruntea, ca şi cum ar fi o condamnare pe viaţă, ca şi cum ar merita-o.

— Merg la el, o anunţ îndreptându-mă către uşa ce dă spre odăile lui, culoarul reginei.

— Nu poţi intra, rosteşte ea venind spre mine. E prea bolnav ca să te primească.

Mă apropii de parcă vreau să trec prin ea şi-i spun calm:

— Sunt soţia lui. Sunt regina Angliei. Îmi voi vedea soţul, iar voi nu mă veţi împiedica.

Preţ de o clipă, mă gândesc că va trebui s-o dau la o parte de-a dreptul, dar în ultima clipă îmi citeşte pe chip hotărârea nestrămutată şi se retrage, dându-mi voie să deschid uşa şi să intru.

Henric nu se află în anticameră, însă uşa către odaia lui de culcare e deschisă; bat uşor şi intru. E la fereastră, cu obloanele date în lături, ca să poată vedea cerul nopţii; se uită afară, deşi nu e nimic de văzut în afară de beznă şi de scânteierea unei puzderii de stele risipite pe cer precum paietele. Întoarce privirea când intru, dar nu spune nimic. Aproape că-i simt durerea, singurătatea, deznădejdea cumplită.

— Trebuie să te întorci la curte, îi spun sec. Lumea va cleveti. Nu se poate să continui să te ascunzi aici.

— Mă ascund, zici? mă provoacă el.

— Da, replic fără şovăială.

— Chiar atât de tare mi se duce dorul? întreabă el pe un ton usturător. Chiar atât de iubit sunt? Le e dor să mă vadă?

— Se aşteaptă să te vadă, îi răspund. Eşti regele Angliei. Trebuie să fii văzut pe tronul tău. Nu pot duce singură povara coroanei Tudor.

— Nu credeam că va fi atât de greu, remarcă el, aproape ca o paranteză.

— Într-adevăr, încuviinţez. Nici eu n-am crezut că va fi atât de greu.

Îşi sprijină fruntea de bolta de piatră a ferestrei.

— Credeam că, odată bătălia câştigată, va fi uşor. Credeam că voi fi găsit ce-mi dorea inima. Dar ştii ceva? Să fii rege e mai rău decât să fii pretendent.

Se uită la mine pentru prima oară după multe săptămâni şi mă întreabă:

— Crezi că am greşit? Am păcătuit omorându-i pe cei doi?

— Da, răspund simplu. Şi mă tem că va trebui să plătim preţul.

— Crezi că ne vom vedea fiul murind, că nepotul nostru va muri şi spiţa noastră se va stinge cu o regină fecioară? întreabă el cu amărăciune. Ei bine, am pus să-mi citească viitorul un astrolog mai priceput decât tine şi decât vrăjitoarea de maică-ta. El spune că vom avea viaţă lungă şi triumfătoare. Toţi mi-o spun.

— Desigur că ţi-o spun, îi zic cu sinceritate. Nu pretind că ghicesc viitorul, dar ştiu că întotdeauna trebuie plătit un preţ.

— Nu cred că spiţa noastră se va stinge, spune el încercând să zâmbească. Avem trei fii. Trei prinţi sănătoşi: Arthur, Henric şi Edmund. Despre Arthur aud numai de bine, Henric e isteţ, chipeş şi puternic, iar Edmund, slavă Domnului, e sănătos şi creşte.

— Mama mea a avut trei prinţi, i-o întorc. Şi a murit fără moştenitor.

El îşi face cruce.

— Dumnezeule mare, Elizabeth, nu spune una ca asta! Cum poţi să spui aşa ceva?

— Cineva mi-a ucis fraţii. Au murit amândoi fără să-şi ia rămas-bun de la mama lor.

— N-au murit de mâna mea! strigă el. Eu eram în exil, departe. Nu le-am poruncit eu moartea! Nu poţi da vina pe mine!

— Tu tragi foloase de pe urma morţii lor, îmi continui argumentele. Eşti moştenitorul lor. Şi, oricum, l-ai omorât pe Teddy, vărul meu. Nici măcar mama ta nu poate s-o nege. Un băiat nevinovat. Şi l-ai omorât pe băiat, pe fermecătorul băiat, pentru simpla vină de a fi iubit.

Îşi acoperă faţa cu o mână, iar pe cealaltă o întinde orbeşte spre mine.

— Aşa e, aşa e. Dumnezeu mă ierte! Dar n-am ştiut ce altceva să fac. Jur că nu puteam face nimic altceva.

Mâna lui o găseşte pe a mea şi o prinde strâns, ca şi cum ar crede că-l voi smulge din jalea lui.

— Mă ierţi? Chiar dacă nu mă iartă nimeni altcineva? Mă poţi ierta? Elizabeth? Elizabeth de York, mă poţi ierta?

Îl las să mă tragă lângă el. Îşi întoarce capul spre mine şi simt că are obrajii uzi de lacrimi. Mă cuprinde în braţe şi mă strânge cu putere.

— A trebuit s-o fac, rosteşte el în părul meu. Ştii bine că n-am fi fost în siguranţă câtă vreme ar fi trăit el. Ştii că oamenii s-ar fi înghesuit în jurul lui, chiar dacă era în temniţă. Îl iubeau ca şi cum ar fi fost prinţ. Avea farmec, farmecul acela de York căruia nu-i poţi rezista. A trebuit să-l omor. A trebuit.

Mă ţine în braţe ca şi cum l-aş putea salva de la înec. Abia pot vorbi din cauza durerii pe care o simt, dar spun:

— Te iert. Te iert, Henric.

Cu un hohot răguşit, îşi lipeşte obrazul chinuit de gâtul meu. Îl simt cum tremură agăţat de mine. Peste creştetul lui plecat, mă uit la ferestrele cu vitralii din odaia lui – întunecate, cum şi cerul e întunecat dincolo de ele – şi la trandafirul Tudor alb, cu miezul roşu, introdus la toate ferestrele odăii sale, la porunca maică-sii. În seara asta nu-mi pasă că trandafirul cel alb şi cel roşu înfloresc împreună, ca unul; în seara asta îmi pare că roza albă de York a fost înjunghiată în inima ei pură ca neaua şi acum sângerează roşu-aprins.

Astă-seară ştiu că, într-adevăr, am multe de iertat.

Nota autoarei

Această carte este scrisă pe mai multe paliere. E o *lucrare de ficţiune* despre un mister – aşadar, la doi paşi depărtare de orice fapt consemnat documentar; în centrul ei se află însă unele fapte istorice pe care puteţi conta sau pe care le puteţi studia singuri. Nu cred că moartea prinţilor, pentru care de obicei este învinuit Richard al III-lea, a fost fapta lui, iar ideea că un prinţ a supravieţuit a fost susţinută de mai mulţi istorici, ale căror lucrări sunt enumerate mai jos. Eu înclin să cred versiunea pe care o prezint aici; totuşi nici măcar acum nimeni nu ştie precis.

Sprijinul acordat de regina văduvă Elizabeth răscoalei Simnel îmi sugerează că ea s-a luptat cu Henric al VII-lea (şi cu propria fiică) pentru a pune pe tron un candidat preferat. Nu cred că ar fi riscat poziţia fiicei sale pe tron pentru altcineva decât fiul ei. A murit înainte ca tânărul care susţinea că e Richard să debarce în Anglia, dar se pare că soacra ei, ducesa Cecily, l-a sprijinit pe pretendent. Sprijinul lui sir William Stanley (de partea pretendentului, împotriva fiului vitreg al fratelui său) este şi el consemnat. Stanley a urcat pe eşafod fără să ceară iertare că a ţinut partea pretendentului; acest lucru îmi dă de înţeles că socotea că pretendentul avea şanse de a învinge şi că pretenţia acestuia la tron era întemeiată.

Felul în care a fost tratat tânărul numit în cele din urmă, în mod atât de incert, Perkin Warbeck, este şi el foarte ciudat. Eu avansez ipoteza că Henric al VII-lea a complotat să-l alunge pe „băiat“ de la curtea lui incendiind garderoba regală. Focul a scăpat de sub control şi a distrus Palatul Sheen. Henric i-a aranjat ulterior evadarea şi în cele din urmă l-a prins în capcana unei conspiraţii trădătoare cu contele de Warwick.

Majoritatea istoricilor sunt de acord că Henric al VII-lea a îngăduit conspiraţia, ba chiar a organizat-o pentru a scăpa de cele două ameninţări la adresa tronului său, iar moartea celor doi a fost într-adevăr cerută de monarhii spanioli, fiind o condiţie pentru a îngădui oficierea cununiei infantei cu prinţul Arthur.

Poate că nu vom afla niciodată identitatea tânărului care a susţinut că e prinţul Richard şi apoi a mărturisit că e „Perkin Warbeck“. Putem fi siguri însă că versiunea Tudorilor despre acele evenimente nu reprezintă adevărul. Cercetările meticuloase întreprinse de Anne Wroe demonstrează că a fost vorba de o minciună.

Nici cartea de faţă nu pretinde că dezvăluie adevărul: este o operă de ficţiune bazată pe numeroase studii asupra acelor vremuri fascinante şi sper că oferă o perspectivă afectuoasă şi plină de respect asupra poveştilor nespuse şi a personajelor necunoscute.

Bibliografie

Amt, Emilie, *Women's Lives in Medieval Europe*, New York: Routledge, 1993

Alexander, Michael Van Cleave, *The First of the Tudors: A Study of Henric VII and His Reign*, Londra: Croom Helm, 1981; prima ediţie publicată în 1937

Arthurson, Ian, *The Perkin Warbeck Conspiracy, 1491-1499*, Stroud: Sutton Publishing, 1997

Bacon, Francis, *The History of the Reign of King Henric VII and Selected Works*. Ediţie îngrijită de Brian Vickers. Cambridge: Cambridge University Press, 1998

Baldwin, David, *Elizabeth Woodville: Mother of the Princes in the Tower*, Stroud: Sutton Publishing, 2002

• *The Kingmaker's Sisters*, Stroud: History Press, 2009

• *The Lost Prince: The Survival of Richard of York*, Stroud: Sutton Publishing, 2007

Barnhouse, Rebecca, *The Book of the Knight of the Tower: Manners for Young Medieval Women*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006

Bramley, Peter, *The Wars of the Roses: A Field Guide and Companion*, Stroud: Sutton Publishing, 2007

Castor, Helen, *Blood and Roses: The Paston Family and the Wars of the Roses*, Londra: Faber & Faber, 2004

Cheetham, Anthony, *The Life and Times of Richard III*, Londra: Weidenfeld & Nicolson, 1972

Chrimes, S.B., *Henric VII*, Londra: Eyre Methuen, 1972

• *Lancastrians, Yorkists, and Henric VII*, Londra: Macmillan, 1964

Cooper, Charles Henric, *Memoir of Margaret: Countess of Richmond and Derby*, Cambridge: Cambridge University Press, 1874

Cunningham, Sean, *Henric VII*, Londra: Routledge, 2007; prima ediţie publicată în 1967

Duggan, Anne J., *Queens and Queenship in Medieval Europe*, Woodbridge: Boydell Press, 1997

Fellows, Nicholas, *Disorder and Rebellion in Tudor England*, Bath: Hodder & Stoughton Educational, 2001

Fields, Bertram, *Royal Blood: King Richard III and the Mystery of the Princes*, New York: Regan Books, 1998

Fletcher, A. şi D. MacCulloch, *Tudor Rebellions*. Ediţia a cincea, revizuită. Harlow: Pearson Education, 2004

Gairdner, James, „Did Henric VII Murder the Princes?“, *The English Historical Review*, VI (1891) Goodman, Anthony, *The Wars of the Roses: Military Activity and English Society, 1452-97*, Londra: Routledge & Kegan Paul, 1981

• *The Wars of the Roses: The Soldiers' Experience*, Stroud: Tempus, 2006

Gregory, Philippa, David Baldwin şi Michael Jones, *The Women of the Cousins' War: The Duchess, the Queen and the King's Mother*, Londra: Simon & Schuster, 2011

Gristwood, Sarah, *Blood Sisters: The Hidden Lives of the Women Behind the Wars of the Roses*, Londra: HarperCollins, 2012

Halsted, Caroline A., *Richard III as Duke of Gloucester and King of England*, vol. 2, Londra: Elibron Classics, 2006; prima ediţie publicată în 1844 de Longman, Brown & Green Hammond, P.W. şi Anne F. Sutton, *Richard III: The Road to Bosworth Field*, Londra: Constable, 1985

Harvey, N.L., *Elizabeth of York: Tudor Queen*, Londra: Arthur Baker, 1973

Hicks, Michael, *Anne Neville: Queen to Richard III*, Stroud: Tempus, 2007

• *False, Fleeting, Perjur'd Clarence: George, Duke of Clarence, 1449-1478*, Stroud: Sutton Publishing, 1980

• *The Prince in the Tower: The Short Life and Mysterious Disappearance of Edward V*, Stroud: Tempus, 2007

• *Richard III*, Stroud: Tempus, 2003

• *Warwick the Kingmaker*, Londra: Blackwell Publishing, 1998

Hipshon, David, *Richard III and the Death of Chivalry*, Stroud: History Press, 2009

Howard, Maurice, *The Tudor Image*, Londra: Tate Gallery Publishing, 1995

Hughes, Jonathan, *Arthurian Myths and Alchemy: The Kingship of Edward IV*, Stroud: Sutton Publishing, 2002

Hutchinson, Robert, *House of Treason: The Rise and Fall of a Tudor Dynasty*, Londra: Weidenfeld & Nicolson, 2009

Jones, Michael K., *Bosworth 1485: Psychology of a Battle*, Stroud: History Press, 2002

Jones, Michael K. şi Malcolm G. Underwood, *The King's Mother: Lady Margaret Beaufort, Countess of Richmond and Derby*, Cambridge: Cambridge University Press, 1992

Karras, Ruth Mazo, *Sexuality in Medieval Europe: Doing unto Others*, New York: Routledge, 2005

Kendall, Paul Murray, *Richard the Third*, New York: Norton, 1955

Laynesmith, J.L., *The Last Medieval Queens: English Queenship 1445-1503*, New York: Oxford University Press, 2004
Lewis, Katherine J., Noel James Menuge şi Kim M. Phillips, coord., *Young Medieval Women*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999
MacGibbon, David, *Elizabeth Woodville, 1437-1492: Her Life and Times*, Londra: Arthur Barker, 1938
Mancini, D. şi A. Cato, *The Usurpation of Richard the Third (Dominicus Mancinus ad Angelum Catonem de Occupatione Regni Anglie per Ricardum Tercium Libellus)*, traducere de C.A.J. Armstrong, Oxford: Clarendon Press, 1969
Markham, Clements R., „Richard III: A Doubtful Verdict Reviewed", *The English Historical Review*, VI (1891) Mortimer, Ian, *The Time Traveller's Guide to Medieval England*, Londra: Vintage, 2009
Neillands, Robin, *The Wars of the Roses*, Londra: Cassell, 1992
Penn, Thomas, *The Winter King*, Londra: Allen Lane, 2011
Phillips, Kim M., *Medieval Maidens: Young Women and Gender in England, 1270-1540*, Manchester: Manchester University Press, 2003
Pierce, Hazel, *Margaret Pole, Countess of Salisbury, 1473-1541: Loyalty, Lineage and Leadership*, Cardiff: University of Wales Press, 2009
Plowden, Alison, *The House of Tudor*, New York: Weidenfeld & Nicolson, 1976
Pollard, A.J., *Richard III and the Princes in the Tower*, Stroud: Sutton Publishing, 2002
Prestwich, Michael, *Plantagenet England, 1225–1360*, Oxford: Clarendon Press, 2005
Read, Conyers, *The Tudors: Personalities and Practical Politics in Sixteenth Century England*, Oxford: Oxford University Press, 1936
Ross, Charles Derek, *Edward IV*, Londra: Eyre Methuen, 1974
• *Richard III*, Londra: Eyre Methuen, 1981
Royle, Trevor, *The Road to Bosworth Field: A New History of the Wars of the Roses*, Londra: Little, Brown, 2009
Rubin, Miri, *The Hollow Crown: A History of Britain in the Late Middle Ages*, Londra: Allen Lane, 2005
St. Aubyn, Giles, *The Year of Three Kings: 1483*, Londra: Collins, 1983
Seward, Desmond, *The Last White Rose*, Londra: Constable, 2010
• *Richard III: England's Black Legend*, Londra: Country Life Books, 1983
Sharpe, Kevin, *Selling the Tudor Monarchy: Authority and Image in Sixteenth Century England*, New Haven: Yale University Press, 2009
Simon, Linda, *Of Virtue Rare: Margaret Beaufort: Matriarch of the House of Tudor*, Boston: Houghton Mifflin Company, 1982
Simons, Eric N., *Henric VII: The First Tudor King*, New York: Muller, 1968
Storey, R.L., *The End of the House of Lancaster*, Stroud: Sutton Publishing, 1999
Vergil, Polydore şi Henric Ellis, *Three Books of Polydore Vergil's English History: Comprising the Reigns of Henric VI, Edward IV and Richard III*, reeditată de Whitefish, MT: Kessinger Publishing, 1971
Ward, Jennifer, *Women in Medieval Europe, 1200-1500*, Essex: Pearson Education, 2002
Weightman, Christine, *Margaret of York: The Diabolical Duchess*, Stroud: Amberley, 2009
Weir, Alison, *Lancaster and York: The Wars of the Roses*, London: Cape, 1995
• *The Princes in the Tower*, Londra: Bodley Head, 1992
Williams, C.H., „The Rebellion of Humphrey Stafford in 1486", *The English Historical Review* 43:170 (aprilie 1928): 181-89
Williams, Neville şi Antonia Fraser, *The Life and Times of Henric VII*, Londra: Weidenfeld & Nicolson, 1973
Willamson, Audrey, *The Mystery of the Princes*, Stroud: Sutton Publishing, 1978
Wilson, Derek, *The Plantagenets: The Kings That Made Britain*, Londra: Quercus, 2011
Wroe, Ann, *Perkin: A Story of Deception*, Londra: Cape, 2003